

POMPEO SACCO
" MEDICINA THEORICO-PRACTICA AD SANIOREM SAECVLI MENTEM "
PARMA, GALEATIJ ROFATI, 1687   in-4°

Legatura piena pergamena molle con titolo manoscritto al dorso; frontespizio; 9 cc.nn.; 389 pp.num.
Freschissimo esemplare.

LIBRERIA ANTIQUARIA

10123 Torino - via Po, 32/d - Tel. 011-831911 - Fax 011-8395098

THEORICO PRACTICA

AVTHORE

POMPEIO SACCO

PATRITIO PARMENSI

MEDICINA THEORICO-PRACTICA

AD SANIOREM SÆCVLI MENTEM

Centenis, & vltrà Consultationibus digesta,

Quibus

Penè omnium abditæ morborum causæ illustrantur, atque præconceptis inhærendo principijs,

Optima ex optimis congeruntur medicamenta ad præfinitam morborum Ideam studiose concinnata.

AVTHORE

POMPEIO SACCO

PATRITIO PARMENSI.

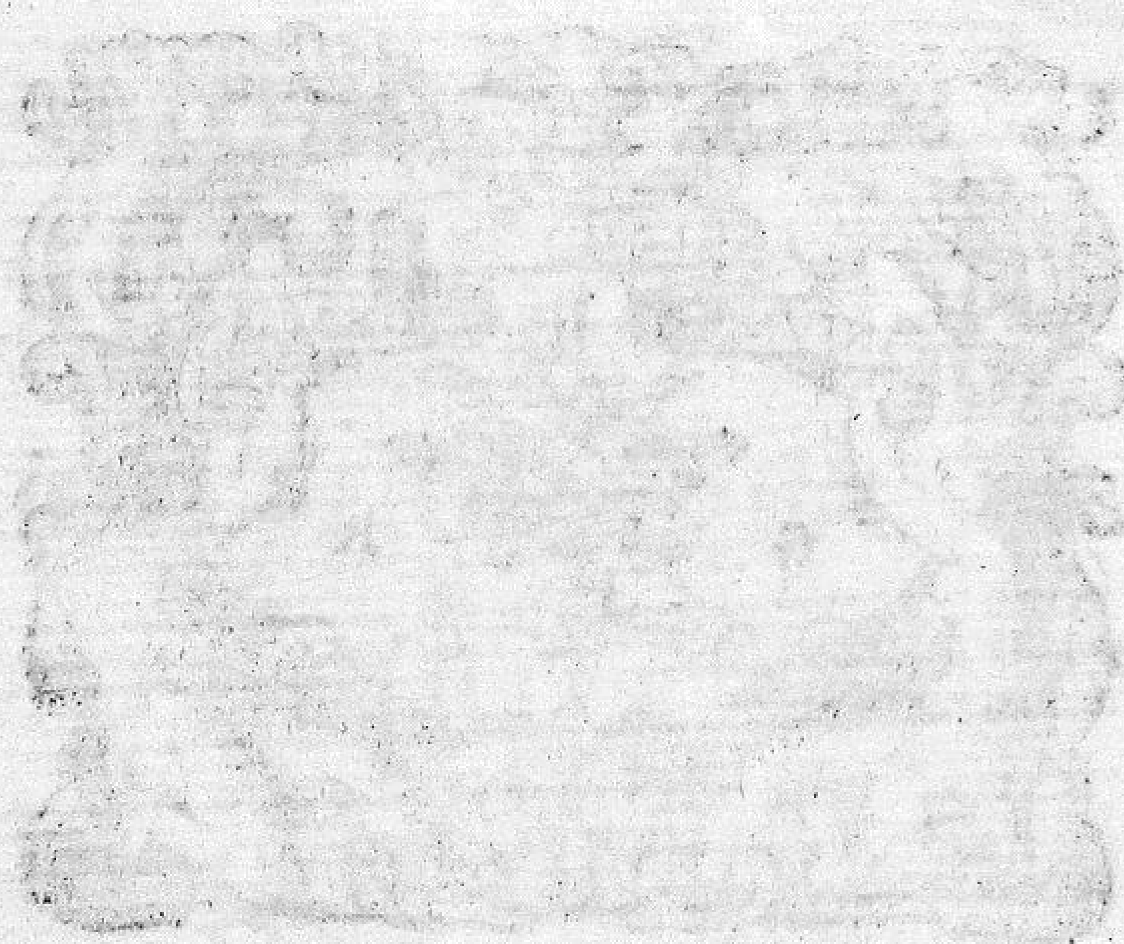

PARMÆ, MDCLXXXVII.

Ex Typographia Galeatij Rosati.

Superiorum consensu.

Sumptibus Ioseph de Rossettis, cum Priuilegio.

SERENISSIMO
Ac
CELSISSIMO PRINCIPI
RAYNVTIO II.
PARMÆ, ET PLACENTIÆ &c. DVCI OPTIMO
Domino Domino meo Clementissimo,
Salutem, & Felicitatem Perpetuam.

I Plantis daretur optio cuinam potius maturiores fructus dicarent, eos Soli vtique ac Terræ oblatos vellent. Soli, vt qui luce, & calore impertitus est vitam: Terræ, nam matris adinstar amplexis radicibus alimentum sufficit. Et sic profectò crederent non donare proprium, sed reddere vtrique quod suum. Qualescunque igitur ingenij mei fructus Præside Celsitudinis tuæ lumine in hoc litterario solo enutritos, & maturatos nunc Tibi deuoueo, eos tanquam

 di-

ditionis, & virtutis tuæ agnosce. Quorum siquid adhùc austerum, vel insuaue, non Radij, vel Soli culpa, sed natiuum arboris vitium, quæ nisi & in hac pingui Terra mitiorem exsuxisset humorem, tamquam syluestre, & inutile virgultum, bipenni tantum obnoxium, iacuisset. Detur itàque, & Patriæ, & Principi quod bonum, tempora disperdant quod malum; nè Tibi dicatum, vel sacrum aliud supersit, præter id, quod addictissimi animi mei vota ad posteros valeat traducere.

CELSITVDINIS TVÆ SERENISSIMÆ

Humil.mus Obsequentiss., ac Fidel.mus
Seruus, & Subditus
Pompeius Saccus.

INNOCENTIVS PP. XI.

AD futuram rei memoriam. Cum sicut dilectus filius Iosephus Rossetti Parmensis Nobis nuper exponi fecit ipse librum vnum inscriptum Medicina Theorico practica Auctore Pompeio Sacco typis Parmæ suis expensis mandari faciat, & in lucem propediem edere intendat, vereatur autem ne postquam in lucem prodierit, alij, qui ex alieno labore lucrum quærunt, dictum librum in ipsius exponentis præiuditium iterum imprimi curent Nos eiusdem Iosephi indemnitati prouidere, ipsumq; specialibus fauorib. & gratijs prosequi volentes, & à quibusuis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, alijsq; Ecclesiasticis sententijs, censuris, & pœnis à iure, vel ab homine quauis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existit ad effectum præsentium dumtaxat consequendum harum serie absoluentes, & absolutum fore censentes. Supplicationibus d. nomine Nobis super hoc humiliter porrectis inclinati eidem Iosepho, vt decennio proximo à primæua libri huiusmodi impressione computando durante, dummodò tamen prius ab Ordinario loci, & hæreticæ prauitatis Inquisitore approbatus sit, nemo tam in Vrbe, quam in reliquo Statu Ecclesiastico mediatè, vel immediatè Nobis subiecto Librum præfatum sine speciali dicti Iosephi, aut ab eo causam habentis licentia imprimere, aut ab alio, impressum vendere, aut venalem habere, seù proponere possit auctoritate Apostolica tenore præsentium, dummodò tamen Authoris dicti libri ad id accedat assensus concedimus, & indulgemus Inhibentes propterea vtriusq; sexus Christifidelibus. præsertim librorum Impressoribus, & Bibliopolis sub quingentorum ducatorum auri de Camera, & amissionis librorum, & typorum omnium pro vna Cameræ nostræ Apostolicæ, & pro alia eidem Iosepho, ac pro reliqua tertijs partibus Accusatori, & Iudici exequenti irremissibiliter applicand. & eo ipso absq; vlla declaratione incurrend. pœnis, ne dicto decennio durante librum præfatum, aut ali-

quam eius partem, tam in Vrbe, quam in reliquo Statu Ecclesiastico præfatis, siuè huiusmodi licentia imprimere, aut ab alijs impressum vendere, seù venalem habere quoquomodo audeant, seù præsumant. Mandantes propterea dilectis filijs nostris, & Sedis Apostolicæ de Latere Legatis, seu eorum Vicelegatis, aut Præsidentibus, Gubernatoribus, Prætoribus, & alijs Iustitiæ Ministris Prouinciarum, Ciuitatum, Terrarum, & Locorum Status Nostri Ecclesiastici præfati, quatenus eidem exponenti, seù ab eo causam habenti in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes quandocunq; ab eodem Iosepho requisiti fuerint, pœnas præfatas contra quoscunq; inobedientes irremissibiliter exequantur. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac quibusuis Statutis, & Consuetudinibus etiam Iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, priuilegijs quoq; indultis, & litteris Apostolicis in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innouatis, cæterisq; contrarijs quibuscunq; Volumus autem, vt præsentium transumptis, etiam in præfato libro impressis, manu alicuius Notarij publici subscriptis, & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis eadem prorsus fides vbiq; adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Dat. Romæ apud S. Mariam Maiorem sub Annulo Piscatoris die 23. Octobris 1686. Pontificatus Nostri Anno Vndecimo.

Subs. Ioannes Gualterius Cardinalis Slusius.

RANVTIVS FARNESIVS

PARMÆ, PLACENTIÆ, AC CASTRI DVX &c.

S. Romanæ Ecclesiæ Confalonerius Perpetuus &c.

Vm Ioseph de Rossetis, sicut Nobis iteratis precibus exposuit, pro publica vtilitate typis dari in Parmensi Vrbe curauerit proprijs expensis opus Artium, & Medicinæ Doctoris Pompei de Sacchis Medicina Teorico-practica *ad saniorem Sæculi mentem inscriptum, vereatur autem ne postquam in lucem prodierit, alij ex alieno labore, ac dispendio lucrum quærentes in ditione nostra nouis typis eundum librum imprimant, vel alibi impressum vendere satagant, illius proindè supplicationibus inclinati, atq; eiusdem indemnitati consulere volentes, præsentium tenore decernimus, ac statuimus, ne sexenio proximo aliquis, tàm in eadem Ciuitate Parmæ, quàm in reliquo nostro Statu enarratum opus imprimere, vel ab alijs impressum in dominium nostrum importare, seù venale proponere audeant, sub pœna ammissionis librorum, & præterea scutorum auri quinquaginta, triplici portione in Cameram nostram, in eundem Ioseph de Rossetis, & in Accusatorem diuidenda. Mandantes Gubernatoribus Ciuitatum Parmæ, & Placentiæ, vt præsentes nostras litteras in forma Priuilegij obseruari faciant, & quandocumq; requisiti à dicto Ioseph pœnas prædictas contrà quoscunq; inobedientes irremissibiliter exequantur. In quorum fidem præsentes manu nostra firmari, Sigilloq; nostro communi, atq; à nostrò à Secretis Status subscribi fecimus, & iussimus. Dat. in Arce Colurni 11. Kalendas Nouembris 1686.*

Subs. RANVTIVS FARNESIVS.

Item cum Sigillo Duc. in neb. rubea impresso &c.

Subs. Lælius Boscolus.

NOBILI
AC
MAGNI NOMINIS
VIRO
POMPEIO SACCO.

SACCHE, *tuum Nomen rerum est mensura tuarum;*
Nec Te qui vincat Nomine Maior erit.

Nicolaus Cicognarius bonarum Artium
Studiosissimus.

NVLLVM PROÆMIVM
SI NON VIS
ABRVPTA OMNIA NON TAMEN NON COHÆRENTIA.

Scaliger Poetices lib. 3. cap. 98. pag. 149.

VT omnium rerum, sic literarum intemperantia quoque laboramus; nec vitæ, sed scholæ discimus.

Seneca epist. 107.

Et quid juuabitur Textor, & faber ad suam artem sciens ipsum bonum? Vel qualiter magis Medicus? vel magis miles erit, qui ideam ipsam contemplatus est? Videtur quidem enim neque sanitatem ita intendere Medicus: sed eam, quæ hominis: magis autem forte eam, quæ hujus. Secundum vtrumquenque enim mebicabitur.

Aristoteles ad Nicomacum lib. 1. cap. 6. text. 12.

Per varios vsus, Artem experientia fecit,
Exemplo monstrante viam &c.

Manilius lib. 1. versu 60.

Veneror itaque inuenta sapientiæ, inuentoresque adire tanquam multorum hæreditatem juuat. Mihi ista acquisita, mihi laborata sunt. Sed agamus bonum patrem familiæ; faciamus ampliora quæ accepimus &c. Sed etiam si omnia ab alijs inuenta sunt; hoc semper nouum erit, vsus, & inuentorum ab alijs scientia, & dispositio &c. Corporis remedia inuenta sunt ab alijs; quomodo autem admoueantur, aut quando, nostri operis est quærere.

L. Aunaeus Seneca epist. 64.

Et tempus talium inuentor, vel cooperator bonus est. Vndè & Artium facta sunt additamenta. *Omnis enim est apponere quod deficit.*

Aristoteles lib. 1. Ethicor. cap. 7. art. 2. tex. 8.

Meminisse autem, & prædictorum oportet, & certitudinem non in omnibus similiter exquirere, sed in singulis secundum subiectam materiam: & in tantum quantum proprium est doctrinæ.

Aristoteles præd. cap. text. seq.

Neque simili modo in omnibus causa requirenda, sed est in quibusdam satis, si bene demonstratum fuerit quod sint: id quod etiam in principijs ipsis contingit: Quod autem sit aliquid, primum ac principium quoddam est. Ex principijs verò alia sunt, quæ inductione, alia quæ sensu, nonnulla quæ assuetudine quadam, alia quæ alio quodam modo considerantur.

Aristoteles præd. cap. text. 10.

Faber enim, & Geometra diuerso modo rectum angulum vtrique considerant: ille quatenus solummodo ad opus vtile est: hic cum virtutis speculator sit, quid, & quale sit, indagat. Eodem modo in alijs quoque faciendum est, ne plura ornamenta extrinsecus, quam ipsum opus euadant.

Aristoteles præd. cap. text.9.

Atque de immanifestis sensui putamus sufficienter demonstrasse secundum rationem.

Aristoteles lib. 1. Meteor. cap. 4. vel 8. text. primo.

Quæ nec scribi, nec dici possunt de vnoquoque. Teste Galeno.

Ad Glauiorem in principio, & 3. Meth. 3.

ALiqui igitur nisi Mathematicè loquentes non admittunt: quidam verò non nisi exemplis vtentem: quidam autem dignum ducunt vt testis producatur aliquis Poeta &c. Quosdam verò tædet certitudinis, aut propterea quòd non possunt consequi, aut propter curiositatem &c.

Aristoteles lib. 2. Metaphys. cap. 3. & vlt. text. 15.

Certitudinem verò sermonis Mathematicam non oportet in cunctis quærere; sed in his, quæ non habent materiam. Quare non est naturalis modus; tota enim natura forte habet materiam &c.

Aristoteles prædicto cap. text. seq.

Instabilia enim sunt, quæ in humidis consistunt.

Hippocrates de decent. ornat. vers. 117.

Quod si, vt inter Geometras, & Arithmeticos, ità inter eos qui de alimentis scripserunt, omninò conuenisset, nihil nunc oporteret nos denuò hanc de ijsdem post tot, ac tales Viros scribendi molestiam subire.

Galenus de aliment. facult. lib. 1. cap. 1.

Hinc Aristoteles scripsit Antiquos deceptos, quoniam naturalibus Mathematicas miscuere.

Simplicius item Philosophus in Commentario in tertium de Anima librum, Geometriam, vt & cæteras Mathematicas abdicat à Philosophia, quia causas non rimantur, scilicet veras, & substantiales, & principijs nituntur, quæ non videre, vel nonnouere.

In scientia naturali non est vt Mathematicam requiramus euidentiam.

G. Gallilæus Dialogo 2. System. Cosmici pag. 170.

Denique corporis Mathematici notione, tanquam Physici abutuntur. Id enim fefellit Cartesium Geometriæ assuetum, quod res Physicas more Mathematicorum considerauerit: Cum corpus Physicum sit actuosum, & principium motus, non item Mathematicum.

Philosophia Burgond. tom. 4. Physicæ gener. tract. 2. dissert. 1. cap. 1.

Quod ipsum est, quod docuit Aristoteles, qui primo Mathem. cap. 3. n. 1. scripsit. Primi Philosophi Mathematicis operam dederunt, hæc præponebant, & in eis enutriti, eorum principia, entium quoque cunctorum esse putarunt principia. Et Physicorum 2. cap. 3. text. 18. n. 3. Quæ considerat Mathematicus abstracta sunt intellectu à motu.

Ità est verissimum Modernos, qui de naturalibus Mathematicè disputant naturalis Philosophiæ fundamenta destruere.

Ioannes Picus conclus. Mathem. n. 18. conclus. 5.

Videtur parum honestum esse de locutione loqui, si bene examines &c. justum enim est nihil plus in oratione quærere, quam ne aut dolore, aut voluptate afficias &c. Verum hæc omnia imaginationis sunt, & ad auditorem: quia propter nemo Geometriam sic docet &c.

Aristoteles lib. 3. Rhetoric. cap. 1. de elocut. text. 4.

Si verba contemneremus, ditiorem Philosophiam rerum possideremus.

Galenus lib. 4. de vsu part. cap. 13. ex Platonis sententia.

Itaque ingenium, & facundiam vincere, morbos autem non eloquentia, sed remedijs curari.

Cornel. Celsus præfat. lib. 1. pag. 7.

Nimis anxium esse te circa verba, & compositionem, mi Lucili, nolo: habeo majora quæ cures. Quære quid scribas, non quemadmodum.

L. Annaeus Seneca epist. 115.

Quæ veritati operam dat oratio incomposita debet esse, & simplex.

Idem Seneca epist. 40.

Qui ratione plurimum valent, quique ea, quæ cogitant, quam facillime ordine disponunt, vt clarè, & distinctè intelligantur, aptissimè semper ad persuadendum dicere possunt, etiamsi barbara tantum Gotorum lingua vterentur, nec vllam vnquam Rethoricam didicissent.

Renat. Des-Cartes dissertat. de Methodo.

Nec intelligunt jacere sensus in oratione, in qua verba laudantur.

Quint. proemio lib. 8.

Vide si plura cupis in idem argumentum Ioannem Picum epist. 6. G. Gallilæum dial. 1. system. cosm. pag. 35. post Catonem apud Ciceronem parad. 1. In ea sententia positum, quæ nullum sequitur florem orationis.

INDEX CONSVLTATIONVM,

Quæ in hoc volumine continentur.

CON-

CON-

CON-

ME-

MEDICINA THEORICA-PRACTICA

ILLVSTRISSIMI

POMPÆI SACCHI

MAgno Studio nec minori elaborata iuditio, peregrinisque dominis illustrata, & communis naturæ labentis per vtilis inoffenso pede legi potest, & cum nihil contrà bonos mores, orthodoxamque fidem contineat, si Reuerendissimo Patri Inquisitori libuerit typis demandanda censuit.

Fr. Hieronymus Droghi Carmelita Sac. Theol. Mag., & Sanctiss. Inquisitionis Consultor.

Attenta supradicta attestatione

IMPRIMATVR

Inquisitor Sancti Officij Parmæ &c.

IMPRIMATVR

Iulius della Rosa Vic. Gen.

Vidit Nicellus Præses Cameræ.

CON-

CONSVLTATIO PRIMA

De Dolore Capitis.

IVuenis annorum viginti-quatuor temperamenti secundum totum calidi, & sicci, dolore capitis non valdè intenso, nec pungitiuo multis ab hinc annis periodicè affligitur cum inappetentia frequenti, vomitu materiæ pituitosæ, & viscosæ, & etiam bilis cum extrema alui stipticitate, & quandoque in statu doloris Lypothimia, & tremore cordis affligitur, nec non etiam aliquando absente dolore.

Huius juuenis temperies bilem in massa sanguinea abundare connotat, vel ab insigni efferuescentia in corde, qua multæ partes sanguinis sulphureæ adustionem patiuntur, vel à fermento lienis adustas partes totius sanguinis volatilitate, & sua efficacia ità disgregante, & ad actum secundum reducente, ut verè dici possit sanguinem bile abundare, cum actu in sanguine suas exerceat facultates, ità ut præ copia tota in hepate separari non possit, quamuis cum refluo sãguine circulando hunc disponat tenuitate ad insigniorem efferuescentiam in corde suscipiendam disponit, undè semper abundat bilis generatio, cuius activitate acidum in massa sanguinea hospitans eneruatur, cum sit proprium salis alcalici in bile latitantis aciditatem alterius salis propriam accedentibus debitis dispositionibus modificare, & etiam extinguere. Et hoc experientia comprobatum remanet, cum videamus corpora melancholica multo acido referta sanguinis crassitiem obtinere, cum proprium sit acidi coagulationem quandam inducere, quæ in humoribus fluidis ad solam crassitiem terminatur; è contra verò biliosa tenuitate sanguinis gaudent, undè necesse est concludere bilem acidum incrassans, vel non admittere, vel eneruare. Ex huius acidi defectu saltem in debita quantitate in præfato

Patiente non defertur ab arterijs illa portio feri acidi ad glandulas interiores tunicæ ventriculi, quæ est necessaria non solùm ad conseruandum proprium fermentum acidum, sed etiam ad perficiendum illud fermentum humorale, quod in eis præparatur, & præparatum paulatim fluere permittitur pro appetitus excitatione consistente in corrugatione fibrarum neruosarum ventriculi ab eodem acido facta, quæ in casu nostro cum deficiat, tam ob acidi diminutam copiam, quàm ob eius paruæ copiæ actionem impeditam à multo sero continua inappetentia Patiens affligitur. Ab eodem acido deficiente tollitur illa alimentorum comminutio ad perfectam eorundem elixationem in Ventriculo necessaria; quapropter particulæ crassiores integræ manent, quæ admixtæ cum parte aquosa in viscum quemdam transeunt eo modo, quo Terra aquæ admixta viscositatem acquirit, ut pro cæmento inseruiat, & hoc modo verificatur hepar calidum ventriculi calorem lædere, nempe per bilem, quæ in hepate colligitur, & quæ censetur calida, fermentum enim excitans appetitum, & alimentorum concoctionem promovens in ventriculo læditur, non quidem propriè per calorem bilis, sed per suum sal lixiviale, quamuis à calore hepatis dictum fermentum possit lædi propriè, dum ab hoc dissipatur, & resoluitur per nimiam attenuationem. Huius materiæ viscosæ expulsio ad intestina impeditur non elevato fundo ventriculi, quantum sufficiat ad eiusdem expulsionem impedito ab oppressione eiusdem materiæ, renitente etiam sua viscositate, qua fibrarum qualiscumque conatus deluditur. Hinc est, quod solùm pars subtilior à paruo illo acido, & à motu intestino suarum particularum fermentationem constituentium ad perfectam elixationem ducta expellitur secum asportando portionem materiæ crassæ, quæ in ea supernatat nec fundo ventriculi adhæret; hæc intestinum duodenum subiens à concursu, & mixtione bilis summè volatilis magis attenuatur, & incalescit, ut cordi consignata eam rarefactionem, & calorem contrahat; quæ est propria bilis, unde in Massa sanguinea eius exuberantia, prout superiùs dicebam. Materia crassa in Ventriculo remanens, & in dies magis, magisque semper aucta gravis, &

molesta illi evadens, ad conatum pro expulsione determinatur, unde à tali stimulo contractis fibris illius fundum elevantibus versus orificium superius, eiusdem materiæ expulsio intenditur, in quo conatu intestinum duodenum ad superiora attractum, coadiuvante motu suo peristaltico, copiam bilis in ventriculo eructat, quæ una cum materia viscosa foras protruditur. Et quamuis videatur hæc materia crassa alimentorum reliquia pro appetitu excitando esse idonea, cum ex multorum sententia acidum ventriculi in reliquijs alimentorum intra cavitatem eiusdem fermentatis ad acidi exaltationem consistat, in hoc casu locum non habet, quia talis materia crassa debita comminutione privata ob rationem superiùs allatam ea caret fermentatione ad acidi exaltationem necessaria, unde potius in putrilaginem quandam, vel excrementum vitiosum, quàm in fermentum abit, & viscositas acidum fixans, & arctè uniens cum terrestrioribus partibus illud exaltari, & volatilizari prohibet, & ità nec fermenti naturam induere potest.

Sanguis dictis particulis retorridis, & bilioso sale lixivio impraegnatus per cerebrum, seu potius per substantiam membranarum circulando, portionem dictarum particularum ibi deponit, quæ dato tempore exaltatæ, tàm à cerebri fermento, quàm à calore illius proprio, dictas membranas feriendo mordacitate salis lixivij propria, sensationem tristem efficiunt, quæ dolor dicitur sine vehementia, & intensione, dum dictæ particulæ serositati miscentur, cuius maxima est copia ubi bilis dissoluens adest in sanguine, & ab eadem acrimonia mitigata dolorem sine dictis qualitatibus infert. Particulæ biliosæ præfato modo exaltatæ fermenti indolem suscipientes sanguinem per membranas circulantem ad maiorem efferuescentiam ducunt, qua turgescens transitus angustiam sibi parat, proindeque in vasis cumulatus ea distendit, & membranas quibus annectuntur distrahendo fibras nerueas divellit ad inuicem, quod non potest contingere sine tristi sensatione, & quia talis divulsio non est violenta, ideo etiam dolor est sine vehementia, & punctura: Facilis autem est biliosi excrementi depositio, quia sanguis est raræ texturæ, & ob acidi mortificationem paruam habet consisten-

ſiſtentiam, & unionem facilè ſolubilem, unde particulæ eius facili negotio ſeparantur, & maximè excrementa diſgregationem paſſa per præcipitationem, cui donatur materia retorrida ob aliqualem condenſationem in aduſtione contractam, per quam gravitate ſuſcepta ab alijs partibus facilè ſeparatur, & in capite redditur magis facilis iſta ſolutio à calore, quo cerebrum ob copioſum ſanguinis affluxum qualificatur, vel quia viæ magis anguſtæ tranſitum materiæ retorridæ impediunt, ut in dictis partibus cogatur remanere. Stipticitatis, ſiue extremæ alui adſtrictionis cauſa colligitur à ſuperiùs dictis, nempe à ſolo deſcenſu chyli tenuioris, & purioris ad inteſtina, à quo fæces ſeparantur dum in his perficitur, & ex fæcum paucitate ſtipticitas oriri poteſt, cum earum quantitas ad lubricitatem faciat, quare qui multum edunt lubricam ferè ſemper habent aluum, pondere enim inteſtina ad citatiorem, & validiorem motum periſtalticum ſtimulantur, undè fæcum expeditior, & citatior expulſio, & deficiente hac cauſa in fæcum paruitate neceſſariò ſequitur ſtipticitas, cui ſupplet vomitus expellendo illam materiam craſſam, quæ deſcendendo ad inteſtina copioſam fæcum quantitatem ſubminiſtraret; accidit etiam, quòd chyli portio deſcendens ad inteſtina ità ſecundum portionem humidam attenuatur, ut tota humiditas una cùm chylo lacteas venas ſubeat remanentibus fæcibus exſuccis, per quod iſtarum motus fit tardior. Animi deliquia ſuccedunt quia ſanguis ex ſui natura feruidus in corde adeo ebullit, & ſpiriteſcit, ut plures huius ſpiritus fibras interiores cordis ventriculorum partes veſtientes ingrediantur, ità ut præ quantitate juncti illis, qui dictarum fibrarum motui inſeruiunt, quandam plenitudinem in eis conſtituant auctam à feruore adiunctorum ſpirituum feruidiſſimi ſanguinis, per quem efferueſcunt, & turgent cum augmento plenitudinis, à qua ità diſtenduntur dictæ fibræ, ut contrahantur, & in contractione minuitur ità cordis motus, ut animi deliquium ſuccedat; Fibræ enim dictæ ad cordis motum concurrunt, ſicuti fibræ muſculorum ad motum aliarum partium. Poteſt etiam hoc Symptoma produci à bile in Ventriculo delata, dum acrimonia ſua attenuando materiam viſcoſam in eo cumulatam, craſſos elevat vapores,

 à qui-

à quibus pressus neruosus plexus in orificio superiori Ventriculi insertus pressionis sensum communicat neruis cardiacis, cum quibus connexionem habet, & ex horum pressione cordis motus minuitur, ut sanguis rarefieri non possit, nec totus instillatus exprimi, unde gravatum cor patitur, & vires sub animi deliquio deficiunt, & ab eadem gravitate intendens se liberare, tremulo motu sanguinis ressidui pondus conatur excutere, & hoc modo puto contingere animi deliquia, & tremores cordis extra paroxismum doloris, in actu verò istius potest alia coniungi causa, nempe compressio principij neruorum cardiacorum facta à corrugatione membranarum cerebri in actu doloris, per quam tota cerebri substantia veluti comprimitur, & etiam porositates neruorum principijs correspondentes, & per quas nerui spiritus animales recipiunt, unde languor totius corporis, qui sæpissimè dolores capitis concomitari solet, & si in tali casu porositates neruis cardiacis correspondentes ità comprimantur, ut non recipiant debitam quantitatem spirituum necessariam ad illius motum ordinarium, necesse est, ut hic minuatur, & deliquium sequatur, ob rationem superiùs dictam. Potest etiam hoc symptoma contingere, ex eo quod in actu doloris succo neruoso misceantur aliquæ particulæ crassiores illius materiæ adustæ, quæ aliqualem obstructionem in principijs prædictis neruorum cardiacorum pariendo, modo dicto deliquium animi efficiat, vel quod in emporio spirituum commixta materia ethærogenea adusta, eos irritando agitet tali motu, ut impediat ingressum in neruorum substantiam, & eorum quantitatem necessariam ad motum naturalem, unde animi deliquium, & ingrediente eadem materia ethærogenea in neruorum substantiam, eadem agitatione introducta in spiritus illam irradiantes inæquali, & inordinato motu se moventes cordis tremorem efficiunt. Ex his omnibus concluditur bilis abundantiam, & activitatem esse omnium symptomatum radicem, cum hæc absorbendo acidum inappetentiam, & alimentorum indigestionem provocet, cum crassorum humorum generatione dolorem capitis efficiat, & animi deliquia, & alui adstrictionem mediatè saltem inducat, & efferuescentia inordinata flatus elevet. A depravata tamen con-

coctio-

coctione, non est reicienda infirmitas fibrarum ventriculi, ad excludendam materiam, utpote valens coadiuvare excrementorum crassorum generationem, & ventriculi coinquinationem, ex nimia mora alimentorum, & excrementorum, unde patet in primis bilem esse temperandam, & eius copiosam generationem impediendam, ventriculum corroborando, & caput, & in actu capitis doloris, eum mitigantia seligenda sicuti, quæ deliquio, & tremori cordis medentur usurpanda.

Quod assequi opportunis remedijs posse sperarem, verùm prius sublevandus ab excrementorum sarcina ventriculus, & intestina, quod fieri non poterit nisi præmissa aliquali præparatione eorumdem.

Et in primis exhibito Cremore tartari ad ʒv. cum ʒ i. ß. tartari vitriolati, postea per tres dies exhibendo hanc mixturam. ℞. Syrup. de duabus, Acetos. 5. an. ℥. i. crem. tart. vitriol. ʒ i. Aquæ melissæ, Absinthij an. ℥. i j. ß. m. per tres dies hæc continuanda, & reiterandum supradictum medicamentum tartari; his succedat Aqua Tetutij per sex dies cum debito vehiculo. Sic expiato ventriculo, & intestinis, bilis corrigenda, & si ventriculus ab herbarum succis, ut Acetosæ, Boraginis, & Maluarum non exacerbaretur, essent valdè opportuni, quo succedente, decoctum in iure dictarum herbarum prius contusarum, & post coctionem expressarum cum spiritu vitrioli dulcificato propinandum. Vel hic puluis exhibeatur ℞. Salis prunellæ ʒ i. Antimonij diapho. gr. xv i. Margar. præp. ℈ i. Rasuræ eboris ʒ ß. m. superbibendo ℥ v i. iuris cum gutt. v i i i. spiritus nitri, fugienda enim in hoc casu illa medicamenta meo iudicio, quæ bilem emendant, sed etiam acidum potēter imbibunt, nam magis exhauritur ab his illud ventriculi debile; Margaritæ verò maiori acido imbutæ, non sunt in hoc casu timendæ; sicut nec rasura eboris immò ultrà quod bilis acrimoniam frangunt, robur fibris nerueis ventriculi addunt, & in his insistendum per 15. dies, omni tertio die supradictum medicamentum purgans tartari reiterando, quibus addendum pro integra ventriculi reparatione, & bilis contemperatione usus aquarum acidularum S. Mauritij, & in harum defectum Serum Caprinum cum spiritu salis dulcificato, vel lac destil-

destillatum cum Portulaca, Plantagine, Acetosa, ad ℔. 1. addendo Vitrioli martis ℈. 1. & pro coronide his peractis remittendum acidum ventriculi, & venarum cum iure, cum succo limonum, vel granatorum, vel cum ʒ. 1. salis prunellæ per quindecim dies assumpto; Pro dolore leniendo fomentatione lactis, in quo bullierint fol. Verbenæ, vel Phlegmate vitrioli, cum sale prunellæ, & succo nenupharis nihil præstantius judico; alia etiam refrigerantia capitalia extrinsecus adhibita, vel per fomentationem, vel per irrorationem, sanguinis efferuescentiam compescendo doloris mitigationi sunt proficua; Pro animi deliquio avertendi sunt vapores frictionibus, ligaturis, & cucurbitulis siccis, & suavi odore refocilandus æger una cum sequenti mixtura. ℞. Aquæ cinam. Theriac. Totius citri an. ℥. 1. Melissæ ℥. i j. Conf. Alchermes ʒ. 1. Aquæ vitæ Mathiol. ʒ. ß. Elixir vitæ ℈. 1. m. & per cochlearia frequenter exhibenda, Theriaca cum aqua cinamomi idem præstat. Alui adstrictio ablata causa cessare debet, quæ si perdurat Clysteribus ex lacte, vel ex Oleo amigdalarum dulcium moderanda, fugienda verò laxantia per os, quia, & fibras ventriculi laxant, & eneruant, unde alimentorum difficilis expulsio, & acidum etiam mortificant. Victus ratio medicamentis correspondeat.

CONSVLTATIO II.

De dolore Capitis continuo à causa externa calida proveniente.

MErcator temperamenti calidi, & sicci ad omnes actiones corporis, & mentis promptus summè, longum iter aggrediens equitando æstiuo tempore vigente calore intenso contracta [urgente necessitate] mora sub radijs solaribus, correptus fuit dolore capitis in anteriori regione eiusdem valde intenso, & continuo, ità ut neque per minimum spatium temporis ab eo immunis per annum exciterit, & nullis cesserit remedijs; à leui causa calida, vel frigida exacerbatur, & tunc nec lucem, nec motum, nec sonum, nec odorem, etiam vini, sine notabili læsione ferre potest, & semper post cibum augetur.

Hemicrania affligi hunc Patientem, dolor in anteriori solùm capitis parte certò ostendit, & per essentiam hoc symptoma dictæ parti inesse, causa extrinseca, à qua immediatè fuit affecta persuadet cum hac ablata per longum tempus perduraverit, & magis comprobat doloris diuturnitas, & continuatio, sicuti dolor partem capitis sensitivam, quales sunt membranæ suam sedem esse designat una cum obiecto sensibili improportionato, à quo lacessita tristi sensatione afficitur, cum continui solutione coniuncta; Pro solutione verò, non est intelligenda divisio partium, quia hæc dolorem secum trahit in actu divisionis, & facta divisione cessat, sed intelligenda est distractio partium, quæ solvit continuum, dum huius natura majorem contiguitatem in partibus requirit, quam earum distractio non permittit.

Huius symptomatis causa, sicuti est manifesta, cum fuerit calor extrinsecus aeris, & solis, ità modus illius operandi dolorem continuum, & habitualem ea etiam remota, est valdè occultus, & magis talis apparet, cum in hoc casu locum non habeat communis Doctorum sententia explicans modum, quo morbi inducti à calore eo etiam remoto continuent adhuc, fundata in vi attractionis humorum ad partem excalefactam, quorum virtute, vel copia morbus durationem acquirit, nam in præsenti casu reiteratæ purgationes, & sanguinis missiones etiam à parte affecta humorum copiam, nec in toto, nec in parte redundare plusquam certò nobis persuadent. Vndè in dilucidanda causa tanti symptomatis, Villisij fundamentum mihi solùm videtur sufficiens, ab eo descriptum in parte secunda Pathologiæ cap. 1. de Cephalgia, & est à causis externis talem debilitatem, & eneruationem in fibris membranosis induci, ut proprium humorem regere, nec alienis incursibus resistere valeant. Huiusmodi debilitatem contraxit noster Patiens, & radicatam puto in siccitate à calore membranis cerebri impartita, per quam majorem duritiem, & consequenter resistentiam aduersùs vim obuiantium corporum contrahunt, & una cum his pororum constrictionem, membranarum enim proprium est, dum exsiccantur corrugari, & in corrugatione meatus, & porositates earum constringuntur. Hinc est quòd sanguis per membranas

ope

ope vasorum illis annexorum circulans, sui motus vim non solùm vasis, per quæ discurrit, sed annexis membranis communicat, quibus resistentibus ob contractam duritiem motus impulsus majori efficacia imprimitur, vt distractionem partium faciat, ex qua dolor, & hanc præcipuè ab arterijs accipere valent, quæ sua pulsatione non possunt non trahere, & simul distrahere membranas, quæ renitentes ob duritiem, distractionem cum majori impetu, ideoque dolorosam experiuntur; Pari pacto effluvia sanguinea cum impetu in membranas irruentia, eas movent, & violenter, dum duritie contracta resistentiam ponunt. Obseruamus enim corpora violenter mota, si incidant in corpora, quæ resistant, ea dilacerare, & devastare, si verò in mollia, sui motus violentia deperditur, nec præfata in ea inferunt, quod apertè patet in glande tormentorum, quæ violenter explosa in cumulum lanæ, ibi remoram suæ violentiæ inuenit, in corpora verò solida incidens, vt Muros, & ædificia, ea funditus evertit, non alia ratione, quia corpus cedens paulatim, & per diversa momenta, & in diversis partibus impetum corporis violenter moti in se suscipit, & quantùm motus alijs partibus imprimit, tantùm de suo deperdit, idcircò pluribus partibus communicatus ità minoratur, vt, amissa violentia, impetus etiam cesset, & motus; corpus verò resistens, quià eodem momento secundum easdem partes, & totum simul impetum suscipit, idcirco non habens tantam resistentiam necessariam ad irritum reddendum dictum impetum, cogitur corpori violenter contra se moto locum cedere, & per hoc scinditur, dilaceratur, & ruit; Pari pacto membranæ, duritie contracta, motui sanguinis arteriarum, & effluviorum resistendo, distractionem violentam, quia renituntur, circa easdem partes, & eodem momento, & totam simul patiuntur, cui subsequitur dolor à pororum constrictione auctus, cum continuò fluat per interstitia, vacuitates, & poros membranarum humor, vel serosus, vel succus nerueus, pro earum nutritione, qui angustiam viarum inueniendo, impetum in eos facit, vt introducatur, & in hoc impetu dilatatæ violenter partes membranarum tristi sensatione afficiuntur, coadiuvante humoris caliditate, & forsan salsedine propria temperamenti

 bi-

biliosi, quale supponitur illud huius Patientis, quæ vel aucto motu, ut est proprium caloris, vel vellicando, ut est proprium salsedinis, distractionem partium semper majorem operantur, & consequenter dolorem augent; Nec mirum quod à continuo affluxu materiæ humoralis non cesserit dicta siccitas, quia constricti à corrugatione pori sufficientem ad humectationem copiam non admittunt, & commotio in parte à dolore facta, vel virtus elastica, qua pars distracta ad suum statum revertere studet, humoris portionem foras expellit; & quamuis hoc modo membranas affici potius videatur robur illarum exprimere, placuit tamen debilitatis nomine appellare, quia ubi actiones læduntur, debilitas potest dici, cum imperfectionem importet. Altera huius symptomatis causa potest assignari iuxta tradita ab eodem Villisio, nempè immutatio fermenti, seu temperamenti facta ab eodem calore externo, quæ immutatio in hoc consistit, quod particulæ spiritosæ fermentum, vel temperamentum proprium membranarum constituentes, ubi prius naturaliter talem dispositionem, & texturam obtinebant cum tali modificatione motus, per quem humorem benignum, & suavem sibi præparare valebant, à calore talis dispositio, textura, & motus alteratus fuit, altera introducta, & alia motus differentia impressa, ut non possit non præparare humorem cum aliqua acrimonia, qua lacessitæ continuò membranæ, dum continuò fit affluxus humorum, & continua est præparatio illius pro continua reparatione deperditi, continuò etiam tristi afficiuntur sensatione; motus verò humoris videtur esse viciatus, & ille fermenti à causa calida extrinseca antecedenti, cum calor motum inordinatum in re calefacta inducat, & talem motum possunt humores, & partes viventes ex vitiata sua textura conseruare, quæ verò perturbatè, & velociter moventur, majorem faciunt sensationem, & in huius magnitudine, præsupposita violentia, potest fundari dolor; sic calor motum sanguinis accelerans, & turgescentiam vasorum efficiens, quibus distractio violentior fit, ideò dolorem auget, quod præstat alimentum recenter sumptum, cum ab eo sanguis magis efferuescat, ut pulsus frequentia, & totius calor succedens post illius assumptionem ostendit, frigus exhalationem effluviorum prohibendo sangui-

nem ad turgeſcentiam ducit, ut efficiat id, quod calor, vel acrimoniam illi addendo diſtractioni vellicationem adiungit ad doloris incrementum; ſic lux, ſonus, odores, quia in motu materiæ conſiſtunt, ab hoc impetus diſtrahentis membranas corroboratur, & humor acris generatus violentiùs motus, majorem in vellicando acquirit activitatem, ut dolor acutior, & major fiat.

Pro cuius ſymptomatis curatione patet humectandas eſſe cerebri membranas, & ad priſtinum reducendas, tàm internis, quàm externis, quæ humectantia, humoris contemperationem, vel fermenti reſtitutionem, ſi ab his proveniat inducere poterunt.

Hinc prætermiſſa omni evacuatione per ſeceſſum, & ſanguinis miſſione, cum nullum adſit horum indicans, & cum iſta duo majorem ſiccitatem inducere poſſint, contenti erimus leni evacuatione facta per Tartarum, vel Caſſiam, vel ex utroque ſimul mixtis, poſtea alterantibus decoctis cum jure Maluarum, Violarum, Nenupharis, & Lactucæ per ſeptem dies utendum, & replicato uno ex dictis medicamentis, Aqua Villenſi cum ſuo vehiculo tentanda humoris mitigatio, & humectatio partis per decem dies & ſymptomate non remittente, ad uſum lactis Aſinini per duos menſes deſcendendum, quòd ſi evaporatione ſua morbo augmentum præberet, illud Vaccæ coctum cum aqua Violarum ei ſubſtituerem, & ſi nec hoc modo ſolaminis eſſet, ſerum caprinum cum ſucco lactucæ, & nenupharis eſſet ſubminiſtrandum per 40. dies, vel ante ſulphur anodynum vitrioli præmittendum ad gr. viiij, vel x; & per interualla ante ſomnum Nepentes gr. ij. in Conſerua florum Nenupharis exhibenda ad contemperationem humoris, ſedationem motus cuiuslibet inordinati, & ad ſymptomatis mortificationem, & pro integra extirpatione, & perſeveratione, per aliquot dies utatur Aqua, quæ tempore Martij extillat à radicibus nucum exciſis, cum ſucco cancrorum fluviatilium, & gummi animæ, loco ſucci poteſt ſubſtitui puluis eorundem Cancrorum, vel ſuccus Verbenæ in Iulio collectæ, vel puluis radicis eiuſdem. Exterius ſtillicidia ex decocto Maluarum, Violarum, Nenupharis, lactucæ, Iuſquiami omni mane, & ſero repetenda ante cibum erunt; & horum vice Lac ſupponendum tepidum & medicatum, cum aliquibus ex prædictis ſimplicibus,

vel succo Cancrorum prædictorum; Victus sit refrigerans, & humectans omnia calida alimenta fugiendo, & præcipuè Vinum nisi multa aqua temperatum, utatur Pulmentis ex pane cum lacte coctis.

CONSVLTATIO III.

De Dolore capitis; Universali neruorum debilitate, & Emaciatione.

Religiosus temperamenti quo ad totum biliosi, calidi & sicci, capitis verò humidi, vigesimum secundum annum attingens, cæpit conqueri de capitis dolore, qui per accessiones eum affligebat, nunc continua eius afflictione detinetur, & sæpè augetur, & aliquando tam intense, ut nec adstantium vocem submissam tollerare possit, nec lucem, & huiusmodi augmentum à qualibet levi causa externa, vel frigoris, vel caloris habetur, apparente sputi copia incipit levari, & eo continuante ad talem gradum devenit, ut quietè vitam degat, aliquando urinæ copiam emmittit, vel alui fluxu detinetur bilioso, & si non appareant tunc doloris intensi insultus prolongantur; & si in istis superueniant, minuitur citissimè. Post tres annos ab initio huius intensi doloris, neruorum debilitate correptus fuit, ut sine baculo gressus dare non possit; Membra quotidie emaciatione extenuantur, & quandoque circa autumni medium frigore inualescente, febre accessiones faciente quotidie angitur cum aliquali extremorum refrigeratione in principio accessionis per breve temporis spatium, cui succedit calor moderatus sine acrimonia, & inquietudine.

Serosam colluvien doloris huius contumacis, & per essentiam facti esse causam, à serosæ materiæ expulsione per sputum levamen, satis abundè manifestat, sicuti copiosus fluxus urinæ retentus dolorificos insultus prolongando comprobat; abundans serositatis proventus habetur tàm à bile, à temperamento calido in copia cumulata in mordacitate, acrimonia, & volatilitate peccantequibus materiæ chylosæ portionem humidiorem in duodeno receptam adeò scindit, & attenuat in minima, ut maxima

fluxi-

fluxibilitate impartita cogatur abire in substantiam aquea fluxibilitate donatam; & dum tota portio humida in aquæ valde fluxibilis naturam abit, seri copia etiam suppeditatur, cum multa sit in chylosa massa humiditas; insunt tamen huic substantiæ sic dispositæ copia partinm calidarum, & sulphurearum ab alimentis acceptarum, quibus prædicta substantia vivificatur, & secundum se totam apta est destinatis officijs supplere, & quià à calore cordis in hoc Patiente excedente, funditur magis materia humida in duodeno à bile actuata, majorem acquirendo fluorem, serositatis etiam indolem magis acquirit, & secundum extensionem dilatata majorem seri copiam importat; & totam sanguinis massam dilutiorem reddit, hæc seri copia particulis utilibus impraegnata nutrimento partium inseruit, & ubi eas in hoc munere impenderit reliquum illius tamquam inutile corpori humano, & excrementitium quoddam foras remanet eliminandum, ad quod dum disponitur media sanguinis circulatione, istius excrementa à perpetua conflagratione, vel per adustionem particularum generata, & condensata, vel per congressum acidi, & alkali in eo latentis efferuescentia præmissa coagulata absorbet, & dicta circulatione partes multas perluendo, sordes suæ natritionis reliquias, & fæces secum ferendo diversa excrementa suo sinu colligit, unde acris, & mordax, & salsa quandoque evadit dicta serositas, si ista modum excesserint. In nostro Patiente retorridas particulas bilis sale lixivioso refertas ideoque mordaces abundare temperamentum biliosum persuadet. Circulante ergo sanguine cum hoc sero bilioso sale impraegnato inutili, & expulsioni destinato per caput, & eius membranas in quibus solum fit dolor, quia istæ solùm sunt sensu præditæ in istarum porositatibus huiusmodi serositatem deponit, quam cum venæ totam non possint absorbere, cum sanguis arteriarum fluvidior, & calidior ratione temperamenti factus celeri motu, & in copia ad has partes fluit, & ideo venæ non sufficiunt ad recipiendum in se totum, quod in una expulsione ab arterijs fuit eructatum. Hinc remanente parte serositatis in membranis, mordacitate has vellicando dolorem infert paruum, & tolerabilem, dum parua portio seri detinetur, quando magna segregatur, & imbibitur à membranis dolor ob agentis potentiam

à

à quantitate auctam intensionem acquirit; segregatur autem in magna quantitate, quando huius abundantia, & plenitudo colligitur ob deficientem excretionem per urinam sufficientem ad impediendam plenitudinem serosam, vel quando aduenit aliqua causa externa huius segregationem adiuvans, ut est calor qui magis massam sanguineam fundendo præcipitationem serositatis efficit, & frigus condensando exprimit à massa sanguinea abundanter serum, eo modo, quo lac coagulatum serositatem à cæteris partibus segregatam seorsim fundit. Si verò contingat huic serositati lympham ad cor per vasa lymphatica reducē venarum medio coniungi, & una simul in membranis cerebri fixari, & moram trahere, cum lympha sit acida, & serositas illa alkalicis particulis scateat, ut patet in urina, cuius illa est materia, ex congressu horum duorum pugilium accidit efferuescentia immoderata, à qua acutius fibræ nerueæ membranarum mordentur, & etiam in eisdem turgescentia inducta, multùm distenduntur, usque ad continui solutionem, per quam mordicationis dolor augetur, addita alia causa dolorifica, & ab hoc facilè est colligere causam intensionis extremi doloris in nostro Patiente. Eo modo quo seri copia deponitur in membranis, segregatur etiam in substantia corticali cerebri, una cum materia generationis spirituum opportuna, & per poros substantiæ medullaris ad neruos tendit, quorum interstitia inter fibrulas, ex quibus componuntur implendo, liberum spiritibus cum succo neruoso transitum impedit, unde impotentia motus, deficiente instrumento principali ad illius executionem; eadem causa contingit Emaciatio, quia licet succus neruosus non nutriat partes, inseruit tamen ad excitanda earum fermenta, & ad illorum motum perennandum, cuius ministerio, & præparant, & perficiunt materiam à sanguine subministratam in verum alimentum; omnes enim naturæ actiones sunt in motu, unde cessante motu fermentorum, cessat & partium nutritio, ille autem cessat, non trasmisso spiritu animali ad eas per occupatam à seroso latice in neruis viam. Febris insultus circa medium autumni promoventur à pituita in intestino duodeno cumulata, & saliva ibi incrassata, quæ à bile maximè, una cum chylo attenuata easdem vias lactearum eo præeunte subivit, & à frigore

autum-

autumni accedente, suæ restituta crassiciei, cum reliquo sanguine circulando præ viscositate, & crassitie cavitati alicuius vasis parui infixa remansit, præcludendo cursum aduenienti humori, qui coactus ibi stagnare, fermentatione degeneres à natura boni humoris qualitates induit, aptas inseruire profermento, & ibi turgescens acquisito impetu obstaculum humoris crassi pertere-brando sanguini miscetur, præternaturali fermentatioue in eo inducta, ex qua febris, & quia materia impediens viam post perterebrationem primævo statui se remittit, adhuc inseruit pro impedimento, ut aduenicns humor eodem modo alteratus termino unius diei, in subsequente similem renovet paroxismum; & quia in fermentando non habet violentiam, hinc etiam febris intensa non evadit, immo cum paruo calore remissa, & quia primo in exitu, vapores crasciusculi, qui sunt portiones humidi attenuati exeunt, & cordi communicati, eius liberum motum impediendo debitam etiam sanguinis rarefactionem impediunt, & calorem debilem in eo excitari permittunt, qui non durat in sanguine donec extremas partes attingat, unde eo remisso magis istæ refrigerantur, & vaporibus dissipatis à calore cordis, & ab aucta efferuescentia, per mixtionem in sanguine aliarum particularum fermentativarum humoris alterati, calor subsequitur.

Causis horum symptomatum sic dilucidatis curativæ indicationes apparent, finem tamen perfectæ sanitatis per has assequi erit, difficilimum, & satis erit vehementiam illorum modificare, etiam longo remediorum multiplicium usu: Primo, ergo serosa colluies radicitus est exsiccanda; quòd poterimus assequi præmissa prius universali purgatione per Hydragoga, cum sanguinis missione; decocto exsiccante cum China, Salsa, Sandalis, & Viscoquercino, procurando sudorem consueto Hypocausti artificio, si sponte non succedat, & in hoc perseverandum per 40. dies, si vires perdurare possint, quibus non stantibus, non omni die, sed interpolatim pro earum mensura provocandus sudor; Decocto terminato, ad Acidulas, tamquam ad singulare, & unicum remedium confugerem, cum valeant bilis acrimoniam infringere, & volatilitatem fixare, & serosi laticis reliquias per urinam ducere, sanguini majorem consistentiam tribuendo, qua

non

non ità facile fieri separationem permittet; & si huius remedij administratio impediretur, aquam boraginis, acetosæ, Capil. ven. cum vitriolo Martis medicatam redderem, & ad libras quinque, vel sex propinarem, & secuta istarum expulsione per urinam, insisterem in harum usu per duodecim, vel quindecim dies; & postea contemperandus sanguinis feruor, & bilis acrimonia; eiusque volatilitas fixanda cum succo hordei dissoluto in aqua Plantaginis; additis viij. guttis spiritus salis dulcific., vel balsami salis, & præmittendo bolum Diascordij Fracast. ad ℥. 1. additis gr. xij. Antimonij diaphoretici eadem tempore hora vna, vel duabus ante cænam; ad corroborandum caput capiat ʒ. 1. sequentis pulueris cum aqua liliorum conuallium. ℞. rad. Peoniæ maris ℥. ß. Coral. rub. præp. Margar. præp. Eboris an. ʒ. 1. Bezoarticis lunaris ʒ. ß. Salis verbenæ, Cranij humani an. ℈. 1. m; & hæc duo remedia per viginti, & triginta dies continuanda; Et pro majori præseruatione consulo, vt omni mense aluum ducat cum Cassiæ ℥. ß. & Magisterij Ialappæ gr v 1. & per tres dies post tale medicamentum vtatur hoc puluere ad vrinam provocandam. ℞. Millepedum præp. ʒ. 1. Ocul. Cancr. ʒ. ß. S. p. & cum iure, vel aqua Acetosæ sumatur, vel cum aqua Betulæ, in qua infusa continuè maneat radix Veronicæ tempore Iunij collecta, & radix Verbenæ Iulij tempore pariter collecta. Pro febri (cum Æger nunc ab ea sit liber) nihil dico, si tamen venturo Autumno reverteretur, eo tempore vsum salis tartari Chalybeati laudarem cum Aqua Capil. Ven. & Agrimoniæ ad obstructionem tollendam.

Victus ratio sit refrigerans, & incrassans, vinum præcipuè fugiendo generosum, & omnia Aromata, & hanc à Medicis assistentis prudentia dirigendam relinquo.

CON-

CONSVLTATIO IV.

De Vertigine.

NObilis temperamenti calidi, & humidi, densi habitus, vino, & etiam generoso in copia assuetus, passus semper fuit destillationem ad fauces, & os sine alio incommodo, quam eam expuendi, modo agit annum circa sexagesimum, & contigit in loco commoratum fuisse satis calido, vbi multum incommodi perpessus est, & postero die vertiginoso affectu correptus fuit, qui per interualla, spatio vnius anni reuertebatur. Nunc factus est frequens, quamuis modo plus inualescat, cum oculorum obfuscatione, ferè semper tamen omnia in gyrum verti obseruat, & nisi baculo inhærens, deambulare non potest, ut casu caueat.

Vertigine affici hunc Patientem nobilem colligere licet ab eo, quòd omnia ei in gyrum verti videantur, quod symptoma consistit in circumuolutione spirituum in gyrum facta, qui motum ab obiectis externis impressum, cum hoc circulari motu conseruantes, ad sensum communem peruenientes in eius sede motum ab obiecto externo receptum imprimunt, sed vna cum proprio circulari, vnde sensus communis, sicuti per primum rem, qualis est in se, percipit, ità per secundum in gyrum duci apprehendit, quamuis res non moueatur, unde dicitur esse symptoma imaginatricis deprauatæ, non ratione sui, sed ratione instrumenti, decipitur enim apprehendendo res circumagi, quia per motum spirituum tales repræsentantur.

Causa huius deprauati motus spirituum est humor serosus iam destillationem pariens, dum à calore externo ità dilatati fuerunt pori cerebri, & à sanguine segregata magna copia serositatis, vt copiosè nimis hæc in substantiam cerebri exundauerit, vna cum latice spirituum generationi, & eorum vehiculo inseruiente, qua copia seri impeditus in aliqua parte spirituum motus ad sui emporium, hi regurgitando, & allidendo crassioribus partibus substantiæ cerebri imperuijs, in gyrum moti fuerunt, & ad talem motum obuios quoscumque spiritus, &

totam eorum massam coegerunt, & quia à calore cerebri dissipata fuit materia serosa in vapores, vel expulsa ad ventriculos, & ab his ad infundibulum, remansit liber à tali accidente, quod vertigo simplex dicitur; accessiones verò nouas passus est, quia idem impedimentum à sero positum fuit, & quia ratione ætatis senilis, crassiores euadunt humores, & calor minuitur, hinc factum est, quòd illapsum serum crassiusculis particulis refertum non potuerit tam subitò tolli, vnde nouo accedente in locum illius, quod à debili calore fuit resolutum, impedimentum adest continuum, & vertigo continua; & quia aliquando à dicto sero vapores attolluntur, quorum portio auget impedimentum, altera violenter movet spiritus, hinc etiam vertigo augetur cum oculorum obfuscatione, dum in gyrum acta tota massa spirituum, non feruntur ad oculos quantùm sint satis ad visus sensationem perficiendum, & ad percipiendum lucis motum, unde fit altera species Vertiginis, quæ tenebricosa dicitur; Et quia eadem ratione circularis motus, non transeuntibus spiritibus ad neruos aliarum partium, motui animali, & voluntario inseruientium, non potest fieri illa contractio musculorum necessaria ad rectum animal conseruandum; ex hoc necesse est, vt suo pondere decidat: Violentia vaporum ad impressionem huius motus inordinati prouenit ab eo, quòd serum vltrà partes crassas, excrementa salina, & sulphurea in se colligit, quæ facultates viscerum ab ætate languoris primordia suscipientes in locis destinatis segregare non valent, & ità à calore attenuata cum parte humidiori impetum acquirunt, cum sit proprium istorum volatilizatione motum violentum, & perturbatum concipere, & etiam simul efferuescere cum maxima perturbatione; symptomatis augmentum haberi à vaporibus brevis eius duratio ostendit.

Destillatio habetur ab abundantia serosi humoris in hoc nobili Patiente contingente à copia potus, qua serum augetur, quod per dilatatos per naturalem constitutionem nimis poros cerebri in eius substantiam deriuatur in maiori quantitate, quam deceat, vnde superfluum pro functionibus cerebri ad vasa excretoria copiose detruditur, & ab habitu corporis denso non solùm

ex-

externo, sed interno augeri potest distillatio, dum prohibetur illa vaporis transpiratio ab arterijs vna cum sanguine in partes emissi, & qui debet postea ingredi venas pro circulatione, in quibus partibus condensatus ob calorem minorem, quo donantur dictæ partes respectu illius in arterijs existentis, & coagulatur in aquam, quam postea venæ, vel vasa lymphatica absorbent, & sanguini denuò commiscent in formam humoris, quod ab eo exhalauit in formam vaporis; vnde sequitur serositatem in massa sanguinis augeri; cuius portio in capite separata plusquam conueniat pro humorum vehiculo, altera tamquam superflua ad ventriculos, & glandulas retiformes; & ab his ad infundibulum transmittitur distillationem continuam fouens.

Pro curatione huius symptomatis, auferendum impedimentum spiritibus viam debitam defendens; secundò serosi humoris copia exsiccanda; tertiò caput corroborandum; quartò aliqua proponenda pro symptomatis validioris actuali attemperatione, difficile tamen erit his indicationibus supplere, quia altas iecit radices morbus, & ætas ad sui vltimum vicina de bono exitu sperare non permittit, immò dubitandum est de maiori morbo.

Facta ergo vniuersali expiatione totius per Hydragoga, & sanguinis missionem, tamquam vnicum & singulare remedium eligendum est Decoctum Ligni Guaiaci, Visciquercini, Buxi, cum Rad. Peoniæ, & Fol. Rosmarini, & Calendulæ, procurato sudore per Hipochaustum, & hoc per quadraginta dies, sufficiet tamen sudor per viginti, habito etiam respectu ad tolerantiam ægri, & ætatis resistentiam, omni octauo die summat Pil. Cochia. ad ℨ. ß. cum gr. vi Magist. Ialappæ, quo peracto, incumbendum corroborationi capitis per stillicidia capiti aquarum sulphurearum, vel decocto capitalium simplicium, & intrinsecus cum hoc Puluere. ℞. rad. Peoniæ maris ℥. iij. Vngulæ alcis ℨ. i. Bezoartici lunaris ℈. ij. Magist. coral. ℈. i. Salis succini ℈. i. Salis rosmarini, Saluiæ an. ℨ. i. Viper. ℨ. ß. M., & exhibeatur in aqua aliqua antipopletica ad ℈. ij. A' Villisio laudatur sequens. ℞. pul. rad. Peoniæ maris ℥. ij. Flor. eiusdem contus. & sole exsic. ℥. i. Stercoris Pauonis ℔. ß. Sach. ℥. ij. m.,

 cui

cui si addas Sal succini volatile erit magis efficax. Autumno futuro paretur Vinum medicatum cum ligno Sassafras, Lentisco, Guaiaco, & Buxi, cum Baccis Iuniperi, fol. Rosmarini, Saluiæ, Betonicæ, Lactucæ, Cicoreę, & omni mense sumat ℥. 1. Rad. Ialappæ, quibus si non cedat, deueniendum ad Cinnabri Antimonij facti cum suo Mercurio, & Sulphure separatim extractis, & postea per sublimationem vnitis, cuius ℈. ß. cum ℈. 1. Bezoartici lunaris in vino, vel aqua Antipopletica erit summæ efficaciæ tàm pro materiæ collectæ dissipatione, quam pro sanguinis perfecta dulcificatione, & capitis corroboratione, quorum præparatio si non habetur, adhibeatur Sulphur Antimonij, reuerberetur in fornace vitri, donec rubescat; ab hoc extrahatur tinctura spiritu vini, quæ ad mellis consistentiam reducatur, de hac capiet ℈. 1. in prædicta Aqua. Fonticulus poterit inuri in sincipite, vel vice istius setaceum, quæ si morbo non conferunt, damnum non important; Adhibeantur etiam masticatoria ex mastice, Nuce moscata, pyretro, sicuti Erhyna ex puluere Betonicæ, & Elleboro albo. Victus sit rectè commensuratus morbo, prout Medici assistentis prudentia determinabit. In actu Vertiginis odoret spiritum salis armoniaci, Balsamum apopleticum; & de sequenti mixtura cochlearia sæpè assumat: ℞. Aquæ lilior. conuallium, Calendulæ, Antiparaliticæ an. ℥. ij. Cinamomi ʒ. 1. Nepentes gr. iij. Syrup. de stecade ℥. 1. m.

CONSVLTATIO V.

De Vertigine.

ILlustrissima Matrona ætatis quadraginta annorum temperamenti melancholici, & ad cacochimum vergentis à duobus annis, nulla præcedente sensibili in aliqua parte læsione, aurium tintinitum sentire cæpit, & paulo post omnia verti in gyrum ei videbantur, nec recta stare poterat, immo in sella sedens, casum timebat, vt seruas vocaret ad hoc, vt eam cum sella tenerent, ne caderet: Per interualla reuertit hoc symptoma, & aliquando grauitatem capitis prius sentit, & ab hoc affligitur magis in

æstate, quàm in hyeme, si timor eam ex improuiso ab obiecto externo inexpectato corripiat, prædictum affectum incurrit; de vitio alicuius partis non quæritur, menses iuxta consuetum fluunt.

Satis apertè constat de natura affectionis huius Illustrissimæ Matronæ ex apparenti, & imaginata circumrotatione obiectorum externorum signum Vertiginis pathognomonicum, quam essentialem capiti censeo, cum nullum appareat indicium læsionis alterius partis, à qua dependere possit; nec vitium sanguinis eam afficientis facit, quod sit per consensum, cum ab eo solùm materia subministretur, efficientis autem rationem non habet, cum enim massa sanguinea excrementorum varietate conspurcetur, præcipuè salinorum acidorum à temperamento melancolico cumulatorum, & etiam ab excedenti, sed naturali aciditate succi pancreatici, & lymphæ, portiones istorum semper ab illa ope fermentationis naturalis excernuntur cum sero, & contingit quandoque, vt huiusmodi serum vna cum latice spiritu vitali imprægnato misceatur, & cum isto cerebri penetralia ingrediatur, ibique excrementa sua deponat, eo, vel in vapores resoluto, vel per consuetas ventriculorum cerebri, & glandis pituitariæ, & infundibuli vias foras pulso: remanentia excrementa, dum in sua fixitate permanent, nullius sunt incommodi, & quando volatilitatem acquisierunt à calore cerebrum actuante, motum acquirunt violentum, & inordinatum, quo spiritus in gyrum ducuntur tanto impetu, vt rectà tendere non valeant ad musculos corporis, ex quo priuantur instrumento principali pro regendo corpore, vnde necesse est, vt cadat, nisi alteri corpori adhæreat, & spiritus impressionem impartitam ab obiectis externis sensui communi, cum hoc circulari motu repræsentantes, obiecta externa circulariter moueri hic apprehendit, & eodem motu spirituum motus aer in cauerna aurium implantatus tintinitum facit; hæc spirituum circulatio est causa formalis vertiginis, augetur impetus in motu spirituum à congressu salinarum particularum cum succo neruoso, & spiritibus de Alkali participantibus, dum efferuescentia inordinata percepta impetuosè etiam in motu circulari agitantur; & quia in principio huius efferuescentiæ humidiores

diores

diores neruosi succi partes euaporant, hæ membranas cerebri leniter distendendo grauitatis sensum inducunt, & quia separatio dictorum excrementorum in æstate est copiosior sanguine tenuiori reddito à calore aeris rarefaciente facilius permittit etiam separationem à se dictorum excrementorum, & in majori quantitate, vnde tale symptoma dicto tempore frequentius contingit.

A timore insurgit hoc symptoma, dum fixatus sanguis caloris fontem opprimens spiritui animali suppetias solitas ab eius promptuario desumptas non contribuit, & à sua scaturigine spiritus animales hoc modo discontinuati, & anima à rei nocuæ apprehensione stupore correpta, amissa potentia percepto malo se opponendi, sola perturbatione ei relicta, spiritus animales dicto modo discontinuatos inordinatè mouendo circumrotare cogit, vel spiritus animales à frigore per sanguinis coagulationem, & oppressionem caloris in corde vna cum succo neruoso pro majori parte velut coagulati ad partes in sufficienti copia non decurrunt, vnde tremor, & concussio totius, & excrementorum quandoque inuoluntaria excretio, aliqui verò manipuli substantiæ calidæ perseruati à supradicta coagulatione, amissa cum alijs continuatione inordinatè aberrant, & circulariter mouentur huc illuc.

Pro præseruatione ergo ab hac affectione satis erit massam sanguinis depurare, & dulcificare, quod, præmissa leni purgatione primarum viarum, & sanguinis missione tentandum succis Boraginis, Buglosæ ad ℥. ij. pro quolibet, & octauo die purganda cum pul. Mirabol. ind; & citrin. an. ʒ. 1. vel cum decocto Epithymi mesue; Postea cum sero lactis ad ℥. x. succi pomorum redolentium ℥. 1. & Tincturæ chalybis ℈. 1. per viginti dies perficienda indicata dulcificatio, omni tertio die purgationem promouendo cum decoctione fol. Epithymi in dicto sero, vltimamque manum dabimus cum sequenti Puluere; ℞. Margar. præp. Ocul. cancr. an. ʒ. 1. Antim. diaphor. ʒ. ß. salis rosmarini, saluiæ an. ʒ. 1. m. capiat de hoc ʒ. 1. superbibendo decoctionem in iure folior. Borag., Buglosæ, Melissæ, cui si addatur tinctura antimonij ad ℈. 1. erit maioris efficaciæ, vel specifico

Quer-

Quercetani ad vertiginem in stercore Pauonis consistente vtatur, & describitur ab eo in Pharmacopea in tractatu de Trageis n. 4. In æstate balneo aquæ dulcis vtatur. Victus ratio dictis omnibus correspondeat.

CONSVLTATIO VI.

De motibus Conuulsiuis totius Corporis.

NObilis Matrona temperamenti calidi, & sicci, & melancolici adusti; in ætate annorum trigintaquinque correpta fuit motibus conuulsiuis totius corporis cum concussione omnium membrorum, & contractione, ac distorsione in aliquibus, vt nisi violenter à robusto conatu in suo situ detineri possint; in hoc statu actiones animales integræ erant, nam audi quidquid ab adstantibus loquitur, percipi quæcumque circa eam operantur, & omnium transacto paroxismo recordatur: hos motus præcesserunt dolor capitis, somnolentia grauis, vt oculos attollere non posset, & per somnum magis augebatur, & post maiori debilitate totius premebatur, guttæ sanguinis à naribus quandoque decidebant, & sputa sanguine tincta pariter apparebant, non continuò, sed per vices etiam distantes, totum corpus lassitudo vlcerosa opprimebat, vt solo tactu dolor exacerbaretur, transacto paroxismo quotiescumque cibum sumebat in lypothimiam incidebat, etiamsi pauca sorbitio exhibita fuisset; Menses debito tempore fluunt, & quantitate semper solita; ista symptomata in maximis caloribus, & frigoribus omni anno inualescebant, & cum vrinæ copioso fluxu est solita ab hoc symptomate eleuari.

Motus conuulsiuos affligere Patientem, Historia descripta satis manifestè indicat, quorum idea cum per motus deprauationem euidenter manifestetur ad sensum, eorum causæ in obscuro latent, vt inter ea, quæ artis difficultatem augent, iure meritò enumerentur, ex quo difficilis oritur etiam curatio, has verò indagare ea qua potero breuitate, & verosimilitudine pro virili conabor.

Certum est motus conuulsiuos esse motus deprauatos neruorum,

rum, & musculorum, cum sint motus inordinati, & extra naturæ ordinem; & si omnis actio læsa pendet à principio, à quo sana proficiscitur, concludendum etiam est pro certò motus conuulsiuos à spiritibus animalibus, pendere dum hi motus naturalis, & ordinati sunt principia, cum hoc solùm discrimine, quòd in motu naturali, iuxtà naturæ leges sunt dispositi, in motu verò conuulsiuo ab his exorbitant licet instrumenta motus, vt sunt nerui, & musculi secundum eorum confirmationem bene se habent, vnde ex sola mala dispositione spirituum alterata determinatur ad motum deprauatum conuulsiuum.

Ex quo eruimus dogma certissimum, causam horum motuum esse aliquod spiritus animales peruertens à conditionibus sibi debitis, & ab intentione naturæ assignatis pro motu ordinato, & necessario in beneficium totius; Restat solùm pro cognitione causæ horum motuum indagare, quodnam sit hoc, quod spiritus peruertit, & cuius naturæ, & has notiones puto nos posse colligere considerando naturam spiritus animalis, & etiam motus conuulsiui proprietates, & modum, quo fiunt.

Pro hoc obseruamus in motu conuulsiuo fieri quandam eleuationem, & depressionem partium, quæ supponit neruos, & musculos inflari, & post exinaniri; Fit contractio cum tensione, ex eo quòd secundum latitudinem dilatati, secundum longitudinem minuuntur, & ita partem contrahunt, & quia dilatatio est summa cum inflatione extrema, quam possunt ferre musculi, id circò durities in parte efficitur contracta, in contractione distorquentur partes, nimia autem inflatio, & dilatatio partes extra situm trahere potest, & pro inflationis vehementia inclinationem modo ad hanc, modo ad illam partem præbere; quæ omnia meo iudicio non explicari, nec intelligi possunt, nisi per inordinatam, & violentam efferuescentiam, qua spiritus cum succo suo neruoso summè turgent, non aliter ac ab inordinata sanguinis efferuescentia huic turgescentia accidit, qua continentia corpora implet, & dilatat, sic turgescens succus neruosus musculos quo ad fibras, nempè, & neruos inflat, & dilatat modo iam expresso, nec irritamentum membranarum neruorum communiter assignatum pro causa horum motuum est

sufficiens ad hos explicandos, quia nerui irritati possunt moueri inordinatè, sed illa tensio, durities, contorsio membrorum non potest explicari, per solum irritamentum, sed bene per efferuescentiam succi neruosi, quæ quidem potest reduci ad irritamentum istius, & spirituum, & quia prædictus succus efferuescendo huc illuc inordinatè fertur, inordinatè etiam modo hanc, modo illam partem mouet; Quando moderatur efferuescentia, motus inordinatus minuitur, sicuti distensio decrescit, vbi inflatio cedere cæpit, dum impetu innato pars suo situi se adaptare conatur.

A quonam efferuescentiam concipere possit spiritus animalis ex eius naturæ inuestigatione patebit. Spiritus animales esse alkalicos eorum motus, promptitudo, & efficacia ostendit, similis omninò ei, quæ alkalicis spiritibus volatilibus arte extractis inest, vt consideranti patere poterit, & à varijs abstinendo, quæ in huius comprobationem adduci possent, ne à Consulentis officio discedam, satis erit ad huius confirmationem adducere, quòd sales alkalici spiritosi, spiritus animales supra omnia medicamenta immediatè reficiunt, eorumque impuritates abstergunt, & eliminant, quod certè non contingeret nisi similitudine pares essent in qualitatibus, ex quo certa ista est deductio ab acido solum admixto spiritus animales efferuescere posse, cum alkalica acidorum mixtione solùm efferuescant, ex qua erit postea rationabilis ista altera deductio, motus conuulsiuos fieri à mixtione acidi cum spiritu animali, cum certum ex demonstrationibus supradictis sit spirituum animalium efferuescentiam esse motus conuulsiui causam immediatam. Acidum ergo mixtum succo neruoso efferuescentia inordinata excitata motus parit conuulsiuos, & maximè si erit acidum-sulphureum, quale est Nitrum, quod præter insitam efferuescendi cum Alkali naturam inflammabiles addit particulas, quæ in efferuescentia ignem concipiendo eam augent, & efferatiorem efficiunt.

Ad Casus ergo propositi dilucidationem descendendo, dico in hac Nobili copiam excrementi acido-sulphurei congregari ex humoris acidi, & biliosi-sulphurei coagulatione ad inuicem facta in intestino duodeno ex congressu, & efferuescentia bilis,

& ſucci pancreatici, in qua vterque humor in alterum vnitur natura ſalſum retinendo amborum principiorum naturam, nempè à ſucco pancreatico aciditatem etiam manifeſtam, cum in huiuſmodi temperamento prædominetur, & à bile inflammabilitatem occultã, quia ab acido ſuperiori oppreſſam, data tamen occaſione explicabilem; ſimilis humoris portio generatur etiam in vaſis ex congreſſu in iſtis lymphæ acidioris, & bilis inflammabilis, hoc eſt particularum ſulphurearum ſale mixtarum aduſtarum, qui humor ex dictorum congreſſu reſultans de ſalſedine acido-ſulphurea pariter participat, prior in inteſtino duodeno genitus, per lacteas huic ſecundo maſſæ ſanguineæ vnitur, per naturalem ſanguinis efferueſcentiam, & motum, & fermentationem in corde, & cæteris vaſis; paulatim ambo volatilizantur, ſicque in ſpiritus exaltati totam ſanguinis maſſam peruadunt, & ſua ſulphurea ſalſedine ſanguinem diſſoluendo, & attenuando, ſuaque volatilitate ſubtiliando, & rareſaciendo eum diſponunt, immò ad efferueſcentiam naturali maiorem inducunt, quæ aucta à rarefactione accepta in ventriculis cordis conſtituit quamdam ſpeciem plenitudinis, ex qua turgeſcentia ſanguinis in vaſis, ob quam portio eius per nares, & os deponitur, vna cum excrementis, his partibus demandatis; & laſſitudo vlceroſa non ſolùm à plenitudine grauante, ſed etiam à qualitate acido ſulphurea per totam maſſam ſauguinis diffuſa ſtimulante, & vellicante prouenit.

Hoc modo turgeſcens ſanguis fluore accepto ſeroſitatis copiam cumulat in ſuo ſinu, quam in capite depònit vna cum latice ſpiritoſo, pluſquam conueniat pro ſpirituum generatione, qua obturatis cerebri poris, liberum in decenti quantitate ſpiritibus animalibus tranſitũ denegantibus, ad membra ſenſuum exteriorum, ſomnolentia efficitur, quæ à ſomno incrementũ ſuſcipit, dum vapores, non ſolùm à ſeroſa materia eleuati detinentur impedimento dicto ſuppetias ferentes, ſed in maiori copia coaceruatur ſeroſus humor in ſomno, dum potentiæ partium non agunt eo robore, quo agunt in vigilia, & neceſſario pro expulſione dicti humoris ad alia loca, vt patet in pulſu, qui fit ſemper minor in ſomno, quàm in vigilia, magis autem coaceruatur

ſero-

ſeroſus humor in capite, quàm in alijs partibus, quia ſanguis tenuior ſurſum etiam in copia fertur, & quo tenuior, eo etiam ſeroſior, vel quia ſanguis à turgeſcentia magis ſpiritualis redditus in maiori copia ſuperiora affectat loca, ab huiuſmodi copia grauatæ, & diſtenſæ cerebri membranæ triſtem experiuntur ſenſationem, in qua dolor conſiſtit, & quia latex ſpiritoſus animalium ſpirituum generationi deſtinatus, ſecum traxit vnitos ſpiritus illos volatilizatos acido-ſulphureos, qui in dicta generatione ſpiritibus mixti, hos coinquinant, & ita per totũ neruorum genus delati nullas pariunt tragœdias, quatenus, vel intimè à ſucco neruoſo colligantur, vel à ſpirituum animalium potentia ſub iugo detinentur, ſtatim verò, ac vel motu ſpirituum, & ſucci neruoſi, vel proprio conatu, quo colligantis humidi vinculi clauſtra diſrumpere tentant ſegregati fuerint, & libertatem acquiſierint, cum alkalicis ſpiritibus congreſſi efferueſcentiam inordinatam mouent aciditate naturali, & inflammabilitate conſeruant, & quandoque augent, & ex hac motus conuulſiui, & inordinati cum contractionibus, & diſtorſionibus, quorum modus ex ſuperioribus habetur, & ſpiritus arterioſus talem materiam conuulſiuam, per quam turget, partibus ſubminiſtrando neruoſis, & muſculoſis fibris huiuſmodi accidentia protrahit, quæ coadiuuantur ab elaſtica ſpirituum animalium virtute, dum toti per efferueſcentiam ſecundum ſuam virtutem diſtenduntur (eo modo quo particulæ aeris circumuolutæ à calore diſſoluuntur, & elongantur) & partes attollunt, & poſtea inſito conatu ſuam circumuolutionem reaſſumendo, partes ſuo ſtatui remitti permittunt; Spiritus verò animalis cum ſuo ſucco ab hac efferueſcentia eneruatus per neruorum extremitates membranis, & carnibus demandatis, in viſibilem, & perceptibilem condenſatur ſeroſitatem, ſeu potius lympham, vbi prius ſub tenuiſſimo, & à ſenſu imperceptibili ſucco nerueo comprehendebatur: lympha à vaſis proprijs, vel venis capillaribus exſucta ad cor deducitur, & ab hoc in arterias, vbi nulla mixtione cum alijs partibus ſanguinis ſequente, ad Renes delata ſeparatur, & per vrinam tranſmittitur, vna cum particulis ſalis prædicti, & altera portio ſeroſitatis in capite reſiduæ, vel vaſa lymphatica per cerebri ſubſtan-

 tiam

tiam disseminata, vel venas eiusdem partis ingressa, descripta via ad renes delata, copiam vrinæ auget, & excrementa ferocia ex toto ita expurgantur, conciliata spiritui animali quiete, & hæc est ratio copiosæ vrinæ, à qua paroxismi solutio pendet.

A cibo lypothimiam incurrit, vel quia nerueæ fibræ ventriculi cum vniuerso corpore conuulsiuos motus perpessæ defatigatæ fuerunt, vt à cibo etiam pauco, & delicato eas attingente male afficiantur, vt in contractiones pariter spasmodicas abeant, & neruos cordi inseruientes, cum quibus communionem habent in easdem trahant, vnde motus eius minuitur vsque ad excitandum deliquium, vel quia adhuc in fibris, & neruis ventriculi adsint reliquiæ acidæ sulphureæ, quæ à cibo agitatæ renouant easdem contractiones spasmodicas modo dicto.

In magnis caloribus huiusmodi symptoma exurgit, quia tunc sanguis efferuescendo separationi, & exaltationi prædicti excrementi cooperantur, in magnis verò frigoribus retentæ fulgines per pororum constrictionem in magna abundantia perturbationem sanguini inducunt, sufficientem ad liberanda dicta excrementa à consortio aliarum particularum, quæ libertati donata descriptos pariunt effectus.

Ex quibus elicere licet hoc symptoma esse capiti solum, & neruoso generi essentiale, dependens à sanguine bile sulphurea, & acido humore melancholico, tamquam à materia, cum nulla alia pars videatur ad huius generationem concurrere.

Ad auertendam hanc morbi ferociam, & affectionum multitudinem, apparet massam sanguineam primo esse depurandam ab excrementis acido sulphureis præmissa vniuersali purgatione, præparatione, & sanguinis missione, postea decoctum paratum ex China, Salsa, Santalis cum fol. Agrimoniæ, Boraginis, Buglossæ, rad. Peoniæ in ventre pullæ decoctis alibi à me descriptum præmisso puluere Cinabris antimonij ad ʒ. ß. vel Bezoartici solaris ad gr. viij; laudarem per triginta dies, omni septimo die instituendo purgationem cum sequentibus pilulis Cratonis. ℞. Pul. Masticis, Succini an. ʒ. ij. Aloes ʒ. v. Agarici ʒ. I. ß. Magisterij Ialappæ ℈. I. Castorei ℈. I. Gummi ammoniaci soluti in aqua agrimoniæ q. s. f. pil. xvi., de quibus sumantur quatuor

 omni

omni vice, & si parum purgauerint, quinque, vel sex, post hæc summat serum lactis cum tinctura antimonij ad ℥. ß. & tinctura chalybis ad ℈. 1. reiterando pil. supradictas tempore superius designato. Secundò, succi pancreatici excedens aciditas, & bilis inflammabilitas corrigenda, quod perficietur sequenti puluere. ℞. rasuræ Eboris, Vngulæ alcis, Marg. prep. ocul. Cancri an. ʒ. 1. Antimonij diaphoretici ℈. ij. Salis prunellæ ℈. iiij. m. f. p. cuius ʒ. 1. in aquæ semperuiui ℥. iij., & tot idem aquæ Lumbricorum destillatæ exhibeatur per viginti dies, & ad integram emendationem spiritus animalis, & cerebri corroborationem puluere sequenti conuulsiuo Horstij vtatur. ℞. rad. Vincitosici, Eleuij succi Cariofilatæ, Peoniæ an. ℥. 1 ß., Baccarum lauri ℥. ß. sumitatum Saluiæ, Serpilli, Flor. anthos an. ʒ. ij; Specierum Diamoschi ℈. 1. (quæ ratione odoris relinqui poterunt) Pliris archontici, Diantos an. ʒ. 1. quibus adderem illas trium Santalorum ad ʒ. iij ad temperandum calorem reliquorum m. f. p. de quo capiat ʒ. 1. cum tinctura rosarum extracta cum aqua plantaginis spir. vitriol. acida facta; hic puluis accipiendus ante nouilunium per tres, & quatuor dies, & ante plenilunium simili modo facta post purgationem cum suprascriptis pil., vel cum Electuario conuulsiuo purgante ab eodem Auctore descripto in libro 8. tom. 1. in fine; Vt verò hæc Patiens magis præseruetur vinum medicatum ex herbis conuulsiuis poterit parari adiectis cicoraceis, & eo vti in omni prandio, & cæna pro vna vice.

Quotiescumque autem præludia horum accidentium præsentit, vt somnum, sputum sanguinis, missio sanguinis instituatur, vt hoc deturnescente, nec serum, nec partes subtiles capiti, & neruoso, & musculoso generi subministrentur, & post sanguinis missionem diureticum propinetur, quia si datum sit vrinam prouocare ad immitationem naturæ, tali euacuatione solitæ morbum hunc soluere, ab hoc etiam præseruabimus, diuretica verò sint, quæ agitationem non faciant considerabilem in massa sanguinea, ideò laudo præ cæteris puluerem Millepedum præp., tamquam neruoso generi etiam familiarem, & puluerem Ocul. Cancr. præp., vel simul, vel seorsim sumptum, cum aqua aliqua diuretica temperata, vel cum Emulsione sem. melonum.

Pote

Poterit etiam hoc obtineri per Serum Caprinum cum tinctura tartari à ℈. ij. à ℥. 1. vel decocto herbæ Thei.

His omnibus adiungatur optima victus ratio à Medico assistente regenda.

CONSVLTATIO VII.

De motibus Conuulsiuis ab ira in Nobilissima Domina.

NObilissima Mulier temperamenti calidi, & sicci ad iram leuiter prona, ab iniuria famulo suo illata, hanc in sui contemptum referens, ira valde excanduit, & vix media hora transacta durante adhuc iræ feruore in motus totius corporis conuulsiuos incidit, qui per iteratas vices eam affligebant, & præcipuè, si in loco calido commoraretur, cum continuo dolore grauatiuo in occipitio, horum motuum accessum præuidebat à capitis offuscatione, & turbatione, quæ circa eam in paroxismo augebantur, interim grauida remansit, & post partum soliti rediere motus præter spem conceptam, quòd in partu ab eis liberari deberet, fætus intra paucos dies exstinctus est.

Ebullitio sanguinis circa cor iræ essentiam constituens, toti massæ sanguineæ contigit per illud circulando, & ab illa sulphureæ partes istius in hac Patiente dominantes in copia exaltatæ, vna cum salinis iam coagulatis, spirituique in arterijs vitali commixtæ, cum hoc, suppetias spiritui animali semperferente, musculorum, & tendinum fibras ingressæ, spirituique animali confusæ efferuescentia excitata, & in flammam sulphureæ dictæ particulæ abeuntes, conuulsiuos motus efferuescentia, & irritamento modo in præcedenti consultatione descripto excitarunt, iuxta antiquorum sententiam motus conuulsiuos à solo irritamento cognoscentē, cum efferuescentia in spiritibus à materia eos irritante dependeat. A calore etiam à massa sanguinea concepto dilatati pori cerebri, non solùm cum vitali spiritu particulas sulphureas, & salinas subtiles, & vtiles receperunt, sed vna cum sero in abundantia à sanguine rarefacto secreto partibus salinis crassioribus acido-sulphureis volatilizatis, & excremen-

mentitijs viam concesserunt, & in sui præparatione, spiritus animales mixtionem cum eis subierunt; hinc spiritus his extraneis socijs vniti, efferuescentiam, & motum inordinatum contraxerunt, & ità per neruorum originem, & eorum fibras descendentes, motus conuulsiuos iam in eis excitatos fouerunt, auxerunt, & conseruauerunt; hoc nomine solùm tale symptoma designo, cum percæptio inuasionis, & recordatio eorum, quæ circa eam aguntur ab Epilepsia excludat huiusmodi symptoma.

Dubitandum etiam ad neruorum principia hoc serum ità dispositum descendisse, modo à Villisio descripto, nempè ob copiam in plexus Choroidon vasis exundando, & in cerebri, eiusque appendicis ventriculos defluendo, postea in quartum ventriculum cerebello substratum descenderit, laxauerit, & ruperit sua copia grauante, & acrimonia corrodente pelliculam, qua medulla oblongata obtegitur, ibique neruorum origines obsidendo, & particulis ætherogeneis, & fermentatiuis irrigando diathesim induxerit, ex qua doloris grauatiui causa in occipite deducitur; dissipata verò materia ætherogenea cessant motus inordinati, nec reuertuntur, donec tanta copia prædictorum excrementorum sulphureorum, biliosorum, & acidorum in succo neruoso fuerit congesta, quæ talem inordinationem renouare valeat, pauca enim materia ad hoc est impotens, quia tàm à succo neruoso, quàm à spiritu animali modificatur, & per vnionem etiam cum alijs particulis à motu impedita eius actio in eo consistens supprimitur, & ab hac sanguinis cerebri, & spirituum mala dispositione potest deduci mors fœtus, cum alimentum subministratum tot deprauationibus fuerit coinquinatum; & ineptum ad vitam sustentandam.

Vnde colligitur hoc symptoma deprauati motus partium motui animali inseruientium à mala sanguinis dispositione, & cerebri affectione dependere, tamquam à radice, & principio, quæ affectio consistit in illa dilatatione pororum, & per quam affectus isti redeunt; cui si addas collectionem serositatis circa cerebellum ex sententia Villisij mox citata habemus causam reditus motuum conuulsiuorum. Vterum in hoc affectu deprauatum, credere mihi videtur superfluum, & irrationale, cum nulla habean-

beantur signa suffocationis vterinæ, nempè passiones cordis, intumescentia faucium, ventris rugitus, & motus in huius regione. Causa eiusdem reditus potest esse sanguinis dispositio ab iræ passione in eum introducta, qua potens est partes sulphureas, & acidas continuò cumulare, nec nouum est animi passiones tales indispositiones insinuare posse cum videamus à timore omninò deprauari massam sanguinis, & per longum tempus febres cronicas accendi, & alia symptomata.

Cura ergo dirigenda in sanguinis diathesi mala corrigenda per ea, quæ efferuescentiam moderant, & excrementa sulphureo-acida modificant, inducta postea in cerebro naturali dispositione, quòd arduum erit, immò impossibile, si adsit supradicta membranæ disruptio.

Quo ad primum, præmissa vniuersali purgatione, & præparatione humorum in primis vijs existentium cum sanguinis missione, exhibeantur succi Acetosæ, Endiuiæ an. ℥. iiij. cum iure, in quo ℈. ß. spiritus vitrioli dulcificati instilletur per xv. dies, in septimo die tentando excrementorum biliosorum, & acidorum purgationem cum Syrup. de Cicor. cum Raubarbaro ad ℥. iiij. cum ℥ ß. Crem. tartari, renouata purgatione post xv. diem. Posteà aquæ Villenses in potu per decem dies in vsu sint, quibus vltrà emendationem sanguinis habebitur pororum cerebri corroboratio, his peractis neruoso generi auxiliandum, ad quod præcipuè conducet cinabrum antimonij arte præparatum extracto prius mercurio ab antimonio, & sulphure secundum documentum, & processum Techenij, & per sublimationem ista vnienda in cinabrum, de quo capiat ℈. ß. in vino, in quo bullierint folia Rosmarini, & flores Liliorum conuallium, & tillię, vel cum aqua Cerasorum nigrorum, & lumbricorum, in cuius defectu substituitur illud, quod elicitur in præparatione Butiri antimonij, seu medic. Algarot, præparatum replicata sublimatione ad ℈. 1; quod magis efficax reddendum est cum admixtione Bezoartici lunaris ad eamdem dosim, & in hoc perseuerandum per mensem, & etiam duos, duabus horis, vel saltem vna ante cænam vtatur hoc puluere ad ℨ. 1. quantitatem. ℞. Rad. Peoniæ ℨ. ij. Marg. præp. Coral. præp. an. ℨ. 1. Vngulæ alcis

Vni-

Vnicornu an. ℈. ij. Antimonij Diaforet. ℈. 1. ß. Salis Rosmarini ℈. iiij. diuidantur in septem partes æquales, & summat cum aqua florum conuallium; Ante nouilunium, & plenilunium per quatuor dies essentiam radicis Imperatoriæ, tormentillæ, Bistortæ, Eringij ad ʒ. 1. cum aquæ lubricorum ℥. iiij. tincturæ coral. ʒ. ß. & instantibus dictis punctis summat extract. rhaub. ʒ. 1. Magis. Ialappæ gr. vj. & per quatuor dies post replicet idem extractum in bolo cum aqua appropriata, huic morbo. Victus rationem Medicus assistens conuenientem indicabit.

CONSVLTATIO VIII.

De Conuulsione in extremis, & extimis partibus incipiente, & toti communicata.

Ex plebe vir in Nosocomio febre acuta laborabat, cum suspicione malignitatis, instante 14. sudor erupit cum febris minoratione sensibili, & pulsus eleuatione, ità vt de certa salutis spe iudicatum sit, in 17. febris ex toto remissa est, & è lecto surgens, & aeri frigidiusculo se exponens in extrema cute conuulsiuis, & spasmodicis motibus de repentè correptus fuit, qui paulatim per vniuersam cutim diuagantes, sentiebat eos ad interiores partes se insinuare, cum oppressione respirationis, & auram quandam caput ferire percipiebat, & paulò post in conuulsiuos motus totius incidebat.

Iudicaui ex sudore à natura excitato, cum febris solutione, in vasis excretorijs sudoris, cuti interius implantatis remansisse partes salinas, eo quod materiæ vliginosæ mixtæ vasorum dictorum superficiei adhærerent, & istæ à calore exaltatæ, dum à cute constipata à frigore, extra corporis ambitum excerni impediebantur, papillis vasa dicta ambientibus communicatæ, paulatim etiam irrepserunt ad neruos, quorum propagines dictæ papillæ existunt, & ibi cum spiritu animali mixtæ ambobus excandescentibus, concepto motu inordinato, partem etiam externam concussiuis, & inordinatis motibus exagitarunt, & in exhalationis formam vlterius progredientes, ad neruos pneumonicos

nicos peruenientes, in ipsis eamdem tragœdiam præparando anhelitus difficultatem effecerunt, & in cerebrum admissę, penetrando ad emporium animalium spirituum turbis ibi excitatis, & cum istis per neruos totius descendentes motus conuulsiuos in toto pepererunt, à quo casu edoctus etiam fui, veram esse Villisij sententiam, quòd motus conuulsiui in toto possint gigni à determinata affectione alicuius partis, communicata per neruos materia cerebro, vel impressa spiritibus in cerebro existentibus per partem post partem eadem inordinatione motus existente in spiritibus neruorum determinatæ partis male affectæ, dum enim inordinatè mouentur spiritus hospites neruorum parti infixorum, hi vicinos pari inordinatione mouent, & sic procedit ista commotio inordinata spirituum vsque ad emporium spirituum in cerebro, quibus eadem impertita inordinatione totum postea, per quod disseminantur, inordinatè mouent.

Hinc cum alijs Medicis eiusdem Nosocomij consulebam frictiones totius esse adhibendas, & cucurbitulas etiam applicandas dorso, & coxis partim siccas, partim scarificatas, & postea sudorem excitandnm cum Cornu Cerui philosophicè præp. ad ʒ. 1. & gr. xx. Bezoart. occident., vel cum Bezoart. miner. gr. xij. m. cum Aqua Card. bened. Pullegij an. ℥ iiij. Theriac ℥. 1. m.

CONSVLTATIO IX.

De Apoplexia succedente post impotentiam ferè ad motum, & à diabetico fluxu.

VIr temperamenti calidi, & humidi cum facili propensione ad iram, & summè obæsus, debilitatem in genu à casu contractam per multos annos patienter sustulit, ea autem augescente, & Hypocondriaca affectione subsequente, vtrique occurrere affectans, Medicorum consilium adiuit, qui inter cætera remedia decoctum cum sudore in Hypocausto iusserunt, totum executioni demandatum fuit, sequenti anno varijs animi passionibus tristitiam inducentibus afflictus, cæpit laborare copioso fluxu vrinæ, in quo plus huius reddebat, quam esset potus ordinarius,

rius, circa finem autumni extrema sitis apparuit, cui se adiunxit totius corporis debilitas, circa veris initium omninò ineptus, & impotens redditus fuit ad deambulationem, & cum purgationi initium dedisset pro horum morborum curatione, lethargo prius correptus, Apoplexia superuenit.

Sanguinem in serosam colluuiem dissolutum fuisse in hoc Patiente, Diabeticus fluxus euidenter ostendit, à qua postea expressa in historia feralia symptomata deriuata fuerunt, huic colluuiei originem dedit salsum quoddam fermentum, & corrodens in massa sanguinis receptum, à quo particulæ istius magis attenuatæ, quia diuisæ, & corrosæ eam humiditatem relinquunt, à qua secundum maiorem molem vniebantur, colligatis per dictam humiditatem pluribus particulis in vnam massæ sanguineæ, ex hoc humiditas derelicta, & separata, amisso vnientis officio auxit serositatem in sanguinea massa, & hæc ab eodem corrodente in minutiores particulas diuisa, maiorem occupauit locum, eo modo quo cumulus niuis à radijs solaribus solutus in aquam, per transitum in hanc amplioris loci est capax; quia magis solutus, & partes magis disiunctas acquisiuit. Hoc salsum, & corrodens coaceruatum est in hoc insigni patiente à duplici causa, ab acido nimis aucto, & à bile magis volatili, & acriori reddita, acidum auxerunt tristitia ab animi passionibus inducta, concentrando, vel dissoluendo spiritus animales, dulcificationi acidi humoris inseruientes, vndè illis ita affectis mirum non est acidum, non solùm Pancreatis, sed omnium glandularum incrementum suscepisse suspenso dulcificantis offitio. Spiritus animales huiusmodi dulcificationi inseruire docent nerui omnibus glandulis, tàm conglobatis, quàm conglomeratis infixi, quibus cum datum sit acidum humorem præparare, & spiritus animales per dictos neruos glandulis communicati, cum pro earum motu inseruire non possint, aliud contribuere eis concessum non est, quàm sua tenuitate humorem præparandum volatilizare, & aciditatis augmentum in humore semper morbosum prohibere, cum videamus per spiritum vini rectificatissimum, spiritui animali correspondentem, omnia acida dulcificari, si supra illa cohobetur: animi verò passiones

tristitiam inferentes spiritus animales, vel dissipare, vel concentrare ostendunt debilitas, & virium languor in his succedens, vna cum ablata promptitudine ad omnes actiones, tàm animales, quàm intellectuales, quæ nisi in spiritum animalem prædictis dispositionibus malè affectum refundi possunt.

Bilis volatilitas, acrimonia naturalis, & quantitas fuit aucta à calore Hypochausti, non solùm Hypocondriorum calorem maiorem faciente, sed etiam cordis, & sanguinis, à quo recrementa adusta in maiori quantitate, & subtilitate collecta fuerunt; Et quia certum est ex vnione acidi cum sale lixiuioso, quale est illud bilis, salsum fieri; hinc euenit, quòd bilis ità disposita in intestino duodeno, cum acido pancreatis congrediens, in salsum volatile mixtione degenerauerint, limites naturæ excedens (cũ huiusmodi moderata salsedo necessaria sit naturaliter ad fluiditatem sanguini conciliandam pro naturali eius rarefactione) pariter simile salsum in vernis congestum fuit ex congressu particularum acidarum lymphæ, cum alkalicis sanguinis, & bilis, his additæ illæ particulæ salsæ in duodeno generatæ, dum eis patet via cum chylo per lacteas, & cum eo via sua peragrata vsque ad cordis emporium, tota massa sanguinis salso præternaturali infecta fuit. Qua propter sicuti sanguis salso volatili imbutus moderatè fluiditatem naturalem sibi conseruat necessariam ad motum, & ad delationem ad quælibet membra, ità à superfluo corrosionem patitur serosam colluuiem congerentem, cuius portio per renes superabundanti excretione expellitur, diabetis causa formalis, & altera in nimia copia cerebro consignatur, ex eius defectu consistente in dilatatione pororum suæ substantiæ præternaturali, facta à calore Hypocausti, qua cerebrum cum latice succo neruoso destinato excedentem seri copiam admittit, vsque ad neruorum originem, & hæc cum succo nerueo per interstitia, & porositates fibrarum neruos intexentium dilabendo, laxitate introducta sua humiditate, & copia semi-obstructione in neruis facta, impediente influxum spirituum ad neruos in decenti quantitate, in motu debilitatis symptoma produxit, impedimento obstructionis crescente per continuum affluxum dictæ serositatis quantum

lutti.

ſufficit ad ligandos ſenſus externos per prohibitionem motus citati, & liberi ſpirituum ad neruos illis inſeruientes, ſomnus profundus, & Letargus factus fuit, & adhuc magis aucto dicto impedimento à noua copia, & excedenti ſeroſi humoris, altiuſque ad originem neruorum perueniente, introducta fuit totalis obſtructio in neruis ſenſui, & motui voluntario dicatis, vnde Apoplexia, ſufficit enim hoc impedimentum ad illius cauſam, dum ab hoc ſpiritus neruorum incolæ ab eis, qui in cerebro ſunt diſcontinuantur, vt ab iſtis determinatiuum ſui motus recipere non valeant, nec illi ſuas motiones ſpiritibus in cerebro degentibus impartiri, in quibus motus voluntarij ratio eſſentialis, & ſenſus conſiſtunt, vnde non eſt excogitare qualitatem vitriolicam ſpiritus vnientem, & in vnum conglomeratione facta condenſantem; nec obſtat allatę doctrinę, quod acidum excedens in hoc Patiente ſtabilitum coagulando narratam corroſionem ſanguinis impedire deberet, quia bilis actiuitas, & volatilitas hunc acidi effectum impedit, eo quod in actione illi ſuperior ob dictas qualitates, vnde ſanguinis tenuitatem conſeruat, ex qua acidum libertatem acquirit, vt liberè congredi poſſit cum bile, ex quo congreſſu, media efferueſcentia ſalſum dictum reſultat, quod diſſolutionem parit, & acidi effectum impedit, ergo vt occurratur huic ſymptomati ab anguſtia viarum cerebri orto, mittendus primo ſanguis copioſè, vt exinanitæ venæ ſeroſum humorem in capite fluctuantem reſorbeant, nec timendum eſt de ſanguinis copioſa effuſione, dum nulla alia eſt via pro ſubleuando capite à ſarcina copioſi ſeri; præterquamquod paratur locus ſanguini circa præcordia ſtagnanti ab imminuto motu cordis, pulmonum, & Diaphragmatis, vnde extinctio vitalis ignis retardabitur, & pro tali tempore natura medicamentis adiuta, poterit impedimentum in cerebro appoſitum tollere. Sanguinis miſſionem præcedat clyſter acris ex decoctione capitalium ſimplicium cum infuſione in vino facta xx. granorum Croci metallorum. Cucurbitulæ ſcarificentur in ſpatulis, & in occipite, & hæ ſæpius replicandæ. Vena frontis etiam ſecanda, vt proximius ſanguine venæ internæ cerebri exaniniantur. Veſicantia retro aures apponantur, & in ſummi-

mitate capitis, vbi etiam cauterium inuri poterit, sicuti setaceum aperiendum in occipite; Frictiones pedum, & aliarum partium inutiles existimo, cum iam sit deperditus motus, & sensus in dictis partibus, postea excitandi spiritus, & impedimento vis inferenda, vt auferatur, quod operantur spiritus Cornu Cerui, Fuliginis, & salis armoniaci in aliqua aqua antipopletica vt. ℞. Aquæ Antipopleticæ ℥. iij. Aquæ Maioranæ ℥. ij. Spiritus fuliginis gutt. x. Elixir vitæ ʒ. ß. Syrup. de stecade ℥. 1. m., & de hoc capiat sæpè, si non vna vice potest sumere; vel ℞. Aquæ Antipopleticæ ℥. ij. Pulegij ℥. iij. Spir. cor. Cerui gutt. x. Tincturæ Castor. ʒ. 1. m. Quod si non possent administrari hæc remedia in tanta quantitate, Cochleari aquæ Antipopleticæ gutt. 7. vel 8. spir. fulig. vel Cornu Cerui instillentur, & aperto ore infundantur; Exterius etiam adhibeantur odoranda, spiritus salis armoniaci, & Galbanum in aceto acerrimo coctum, & Ruta contusa, & aceto aspersa; si à paroxismo liber euadat præseruationi posteà incumbendum, & primo cum decocto Santal. visci quercini, & radice cannæ addito in sacculo Antimonio, & chalybe in actu decoctionis, quia prius liberandum cerebrum, & neruia colluuiæ serosa, cui sudor opem feret, qui proliciendus cum Cornu cerui, vel ʒ. ij. rad. Lappæ maioris, quæ mirifice sudorem mouet. Secundo lacte dulcificandus sanguis, quod Diabeti opitulabitur.

CONSVLTATIO X.

De Apoplexia à frequentissimo Aquæ vitæ vsu.

VIr quidam in ætate sexaginta annorum constitutus, temperamentique calidi, & sicci aquæ vitæ copioso vsui indulgens membrorum tremore affici cæpit, mane post iteratam istius liquoris potationem Apopleticus cecidit, amisso motu, & sensu vniuersali totius, integra solùm manente respiratione, & cordis pulsu, etiam debili.

Spiritum vini efferuescentiam sanguinis augere à calore in totum inducto post eius potum satis probatur, ab eadem efferuescen-

nescentia, & calore sanguinis massa attenuatur, & copiosum serum colligitur, & excrementa retorrida abundantius praecipitantur. Pori etiam non solum cutis, & carnosarum partium, sed cerebri magis dilatantur cum facilitate, & ob mollitiem substantiae, etiam orificia arteriolarum eius maiori expansione ditantur, ab impulsu sanguinis per efferuescentiam auctam contracto: haec enim sanguinem magis rarefaciendo maioris loci capacem reddit, & spiritum exaltando, & in copia suscitando impetum communicat, ab hac sanguinis rarefactione, & impetu vis infertur arteriae, qua tunica eius extropellitur ad latera cum dilatatione.

Hinc facilè est determinare per poros cerebri plus dilatatos ingredi serositatis copiam, ab orificijs arteriarum amplioribus illis suppeditatam, quae trahendo secum recrementa illa retorrida ab efferuescentia sanguinis immoderata congesta, & praecipitata, aliquali acrimonia perfunditur, & depluendo per substantiam cerebri ad neruorum radicem pertingit, vbi per eorum substantiam se insinuando, eam adeò mollem reddit, vt nitentibus neruis suo robore se firmare, vel attollere, ad depressionem per dictam mollitiem cogantur, & sic continuato nisu elationis, & depressionis coactae, fit tremor.

Accedit etiam, quòd serositas, sua acrimonia principum membranae neruorum, vel in eius substantiam insinuata, vel imbibita, lenem inferendo mordicationem tremorem efficit, contranitente membrana ad noxij expulsionem; Possumus etiam addere, quod spiritus exundanti sero immersi, & vnitatem debitam, & robur amittant, consequenter debiliter sua peragunt officia, & à partium grauitate oppressi tremulo motu ea solum mouere possunt; hinc superabundante magis sero implentur pori, non solùm cerebri, sed orificia neruorum obstruuntur, vt spiritus transire non possit, vnde ablatio motus, & sensus, quae in hoc casu faciliori negotio peragitur à spiritu vini, cuius aciditatis portio alkali commixta hoc coagulat, vt patet in mixtione spiritus vrinosi alkalici cum spiritu vini, dum in offam densam citissimè coagulantur, sic spiritus vini in spiritus animales Alkalicos debilitatos incidendo, eos coagulare valet, & ad motum ineptos

red-

reddere maximè copiosè ingurgitatus, nam si in pauca quantitate illis cōmisceatur, quia spiritus animalis est illius virtuti superior, à coagulatione se tuetur, & solam efferuescentiam ferendo ab hoc exhilaratur, acquisita ad motum majori facilitate, & adscissis sibi particulis spiritosis alkalicis aquæ vitæ inclusis ab eis corroboratur vim accipiens ad expellenda ea, quæ suum motum retardant, vel luciditatem opacant, quod si hæc rationi minus consentanea videantur dicendum in spiritu vini esse virtutem narcoticam, vt omnibus patet, à qua spiritus figuntur, vel eius viæ obstruuntur, in hoc enim narcoticorum virtus consistit, vt suo sulphere crasso, vel spiritus irretiant, vel poros cerebri obstruant, à quibus somnus conciliatur; spiritus verò vini hoc modo augendo impedimentum positum à copia seri, vel motum spirituum iam debilem impediendo magis apoplexiam efficit.

Pro curatione præmisso Clystere acri cum trocisch. Alhandal. ʒ. I., vel cum infusione in vino gr. xviij. Antimonij hyacinth. addito decocto herbarum cephalicarum, sanguinis missione retrocessus in venas, vel vasa lymphatica serosi humoris est promouendus, deriuandusque ad partes viciniores per vesicantia scapulis, retro aures, & supra summitatem capitis, vel inibi inurendum Cauterium, vel setaceum in Occipite non derelictis cucurbitulis scarificatis, tàm in scapulis, quàm in occipite, sternutatoria ad hunc finem etiam tendunt, & præcipuè ex Elleboro albo parata, debemus impetum spiritibus imprimere, vt viam impeditam reserent, quod exequemur inungendo totum caput, & præcipuè tempora, & suturas cranij spiritu cornu Cerui, cum sale volatili succini coniuncto, odorando spiritū salis armoniaci, & intus exhibendo Aquæ antipopleticæ ℥. iij. cum ʒ. ß. Confect. Anacardinæ, & gut. viij. spirit. Fuliginis, vel cochleatim istam lambendam exhibendo ℞. Aquæ Antipopleticæ ℥. ij. Ceras. nigr. ℥. I. Majoranæ ℥. I. ß. Extracti Saluiæ ʒ. ij. Spiritus Salis armoniaci gut. x. Elixir vitæ gut. viij. m. Aliquorum consilio in Apoplexia à spiritu vini proponitur lac Caprinum cum cornu Cerui phil. præparato, vel Muria Brasicæ capitatæ cum eodem Cornu. Clyster propositus, mane, & vesperi reiterandus.

Pro præseruatione ab Apoplexia, & curatione aliorum accidentium, cum ex dictis pendeant à copia seri, à dilatatione pororum cerebri, & à sanguine feruido, diminuenda est seri copia, eiusque acrimonia corrigenda, pori cerebri sunt constringendi, & calor attemperandus; Tres primas indicationes adimplebimus Decocto exsicante, vt ℞. Ligni visci quærcini, Ligni Sancti an. ℥. ij. Santalorum omnium an. ℥. ß. infundatur in ℔.vj. Aquæ fontis, per diem, bulliant ad consumptionem medietatis, in actu ebullitionis suspendatur in vase nodulus, in quo sit arctè inclusum Antimonium crasso modo contusum ad quantitatem ℥. ij., in fine abullitionis adde foliorum Rosmarini, Saluiæ, Lauendulæ, Liliorum conuallium, Violarum lutearum an. m. ß. postea refrigerato decocto coletur, & de hoc sumat omni mane ℥. x. præmittendo ʒ. i. Cornu Cerui philosophicè præp. & sero ℥.viij. cum eodem Cornu Cerui ad prouocandum sudorem, qui si non contingat arte proliciendus Hypocausto, vel alio artificio, continuando per quadraginta dies in huius vsu, omni septimo die sumendo ʒ. i. Pilul. coch cum gr. v. Magist. Salappæ. His peractis, ad corrigendum sanguinis calorem, serique acrimoniam, erunt proficuæ Aquæ minerales, vel Brandolæ, vel Villæ, quibus superflua seri copia, si remanserit poterit faciliter expelli per vrinam, & calor etiam à decocto forsan impræssus emendabitur. Post horum medicamentorum executionem, cerebrum, & neruosum genus corroborabimus cum Radice Rhodia, & Chariofilata in vino infusa ad ℥. iiij. omni mane, vel cum Aqua Violæ luteæ collectæ in mensæ Aprilis ad ℥. iij., cum ℈. ß. quintæ essentiæ Mathioli, & ista remedia per totam hyemem sunt continuanda. Exterius etiam proderunt inunctiones toti spinæ cum Oleo Vulpino, Terebentinæ, & de lateribus; quibus omnibus adiungenda est victus ratio exacta, & præcipuè abstinendum ab vsu Aquæ vitæ, & Vini generosi.

CONSVLTATIO XI.

De Præseruatione ab Apoplexia, & ab alijs symptomatibus.

VIr annorum triginta quinque temperamenti frigidi, & humidi, corporis obæsi, & coloris pallidi, cum in victus ratione, tàm in ciborum copia, quàm in qualitate praua errasset, aerique nocturno, & humido per reiteratas vices se exposuisset, insultu apopletico correptus fuit, à quo remissus, maximam retinuit ad somnum propensionem, cum læsione memoriæ, & discursus diminutione, motusque progressiui debilitate, continua inappetentia molestatur, coniuncta cum vomitu materiæ crassæ, & aquæ insipidæ, interpolatè superueniente; cordis palpitatio quandoque affligit, & fluxus hemorroydum frequens adest, loturæ carnis simillimus.

Descripti temperamenti conditio fundamentum habet in eneruatis partium principalium fermentis, quæ præparationi alimentorum chylificationi, & sanguificationi præsunt, & in mala sanguinis constitutione mutuuo enim se fouent imperfecta fermenta, & sanguinis deprauata constitutio, quamuis hæc vt plurimum fermentorum imperfectioni contribuat, quam imperfectionem pro causa principali in morbis consideramus, sine necessaria attentione ad præcedentem sanguinis deprauationem.

Temperamentum hunc patientem sortitum esse dicemus frigidum, & humidum habito respectu ad massam sanguineam, paruo calore illustratam, multoque humido fluxibili perfusam, multum autem tribuere massa sanguinis ad constituendam rationem vniuersalis temperamenti, ex eo videtur conuinci, quòd sanguis sit pars primigenea nostri Corporis, & ex eo omnes istius partes educantur; hinc est quòd existentibus in sanguine particulis calidis, & spiritosis, vel imobilibus, vel secundum paruam quantitatem dicimus temperamentum frigidum respectiuè ad illud, quod resultat à massa sanguinea plurimis particulis calidis, & ad motum excitatis accensa, istas sanguinis conditiones sequuntur fermenta partium supramemoratarum; hæc

enim

enim in actiuitate valida ob optimam sanguinis constitutionem, à qua originem trahunt, & conseruantur, talem in alimentis inducunt, in chylo, & sanguine fermentationem, per quam partes calidiores abundanti copia extricantur à cæteris partibus, & ad motum citatum, & perturbatum promouentur, vndè calor in prædictis subiectis validus; è contrà eisdem fermentis eneruatis ob malam Diathesim sanguinis debilis adeo succedit in præcitatis substantijs fermentatio, vt particulis calidis in parua quantitate excitatis, motuque debili commotis paruus, & minimus calor accendatur in memoratis substantijs, vndè respectiuè dicuntur frigescere; Et hoc euenit in nostro Patiente. Mala enim sanguinis constitutio naturalis deprauata, & debilia effecit fermenta, cum à sanguine reparentur, & conseruentur, & hæc sanguinis deprauationem fouent, interdicta ei necessaria fermentatione, qua indiget pro sui perfectione, & ab his duobus origo partialis saltèm descriptarum affectionum.

Sic Apopleticus insultus à copia humoris serosi crassiusculi deriuatus fuit, dum hic cumulatus fuit tàm à debili fermento Ventriculi diminutam alimentorum fermentationem promouente, quàm ab errore externo alimentorum in quantitate excedenti, & in qualitate deprauata assumptorum, à quibus degeneratio alimenti in excrementa habetur, quæ nullatenus superatur, vel corrigitur à fermento bilis, & succi pancreatici in Intestino duodeno, hinc chylus, vel imperfectus, vel excremento seroso redundans in venas demandatus per fermentum cordis pariter debile, & imperfectum in optimum sanguinem elaborari non potuit, sed in massam sanguineam, multis verò excrementis redundantem degenerauit, & ità prædicta fermenta debilitatem suam cõseruant per deprauationem sanguinis, cuius massa ob defectum particularum calidarum in ea quantitate necessaria ad validam fermentationem inseruientem pro secretione excrementorum, & præcipitatione in partibus excretioni dicatis, fuit suo sinu retinere, & fouere, vndè coacta ab erroribus in victus ratione aucta excrementa, & ab aere externo humido liquata massa sanguinis, quia fluxibilior reddita, segregatum fuit serum in magna copia, quod à porositatibus

 cere-

cerebri imbibitum, vſque ad originem neruorum, in his obſtructione facta impediente tranſitum ſpirituum ad omnes partes corporis, præterquam ad pulmones, & cor, factus fuit inſultus apopleticus, qui excuſſus fuit ob reſolutum ſerum, vel aliunde tranſmiſſum obſtaculum ponens ſpiritibus animalibus in neruorum principio; remanſit tamen ad ſomnum inclinatio, dum poroſitates cerebri neruis ſenſuum externorum correſpondentes ſemiobſtructæ remanſerunt ab humore ſegregato, ità vt eam ſpirituum quantitatem nerui ſenſuum organa recipere non valeant in ea quantitate, quæ eſt neceſſaria pro perfecto eorum exercitio, & ad conſtituendam vigiliam, vndè pro earum paucitate ſenſus imperfecti remanent, & ad ſomnum inclinatio.

Ab eadem ſeri copia pendet diſcurſus Læſio, tàm ſi conſideremus diſcurſum circa res præteritas, quàm circa præſentes, circa præteritas errat diſcurſus, quia dum ablata eſt, vel diminuta diſpoſitio fibrarum cerebri, in qua conſiſtit memoria, certum eſt, quod ſenſus communis per motum fibrarum verſus illius organum non percipit clarè, & diſtincte eſſentiam, & proprietates illius obiecti correſpondentis illi diſpoſitioni fibræ motæ verſus dictum organum ſenſus communis, eo quia ex parte eſt deleta.

Sciendum eſt enim obiecta externa mouere neruos, qui correſpondent ſenſuum externorum organis, & hi mouent eam partem, in qua reſidet ſenſus communis, ex quo motu hic percipit naturam obiecti, & ſuas proprietates; Senſus communis per motum conceptum à neruis organorum ſenſuum mouendo ſe verſus aliquam fibram cerebri illam afficit cum tali diſpoſitione, & ordinatione, vt quotieſcumque mouetur illa fibra verſus organum, ſenſus communis eumdem motum in eum excitet, quem excitauit obiectum externum, & ſic ſenſus communis tunc eodem modo percipiet obiectum, quomodo percepit per ſenſus externos, & hoc eſt recordari de illo obiecto, & in hoc conſiſtit memoria.

Hinc eſt, quod deficiente vna ex diſpoſitionibus, vel pluribus impreſſis in fibra cerebri ab aliquo obiecto externo huius per impulſum ad organum ſenſus communis non repreſentatur

huic, nec clarè, nec distinctè, nec cum omnibus suis proprietatibus ob deficientiam dictarum dispositionum, & tunc sensus communis percipit obiectum aliter, ac est in se, quod tali modo representatum intellectui, hic cogitur in suo iuditio errare, vnde discursus peruersio, quæ contingit etiam, quando per humoris serosi abundantiam tollitur illa connexio in fibris cerebri existens, qua representatio vnius obiecti cum alio connectitur, quomodo connexa erant quando sensui communi primo fuerunt representata, vndè motæ fibræ cerebri versus organum sensus communis, cum non adsit dispositio representans connexionem, interrumpitur etiam discursus, qui necessario exigit talem connexionem, & tunc error succedit in discursu, & maximè quando per dictam motionem fibrarum ad organum sensus communis, huic representatur alia connexio alterius rei, quæ non est connexa cum re primo percepta ob deletionem dispositionis in dictis fibris, quæ necessariò representabat aliquid connexum cum re primo representata, & tunc sensus communis res disparatas, & minimè connexas percipit, quæ intellectui representatæ errorem in eo inducunt ob disconuenientiam vnionis vnius obiecti cum alio.

Errat discursus circa præsentia, quia ad hoc, vt rectè suo fungatur officio, indiget pro sui instrumento puritate, & copia spirituum animalium, qua deficiente in hoc Patiente ob sanguinem multis excrementis deprauatum, dum istorum particulæ volatilizatæ spiritibus animalibus commiscentur eorum puritatem, & luciditatem obtenebrando, substantiamque coinquinando instrumenti habilitatem tollunt, vndè non mirum si ex instrumenti deprauatione discursus etiam deprauatè edatur. Potest etiam lædi, dum sensui communi in statu præsenti per affectionem sensuum externorum representatur de nouo aliquod obiectum dependenter à motu neruorum sensibus externis inseruientium, sensuique communi impresso, quod si contingat per talem motum organo sensus communis impressum, vel per motum spirituum moueri aliquam fibram cerebri dicto organo vicinam, impellique versus istud, ità vt ab hac moueatur, cum contineat dispositionem representatiuam alicuius obiecti alieni

ab obiecto repræsentato per motum sensuum externorum, tunc sensus communis percipiens illud obiectum, cuius est repræsentatiua illa dispositio fibræ motæ confundet hoc obiectum cum illo repræsentato à sensibus externis, quibus obiectis applicata potentia discursiua necessariò in errorem incidet, dum hæc duo obiecta simul coniunget, tamquam de nouo à sensibus externis repræsentata, quod tamen non nisi de vno verificatur. Nec est difficile fibram prædictam moueri per motum organi sensus communis, vel spirituum animalium, cum à nimia humiditate perfusa facilè mobilis reddatur.

Eodem modo memoria læditur ablata per seri copiam laxantem à fibris cerebri illa dispositione, & modificatione impressa ab organo sensus communis, quandò à neruis sensuum externorum fuit motus, quæ dispositio, & modificatio est repræsentatiua obiecti à sensu communi percepti modo superius dicto, vndè ablata hac modificatione à dicta fibra non potest amplius mouere organum sensus communis etiamsi versus illud moueatur, vt obiectum repræsentet huic, quomodo fuit illi repræsentatum per sensus externos, & ità huius obiecti memoria deficit.

Motus progressiui debilitas ab eadem humoris aquei copia dependet, dum medullaris, & membranosa neruorum substantia prædictum humorem imbibens ità laxatur, vt debitam contractionem necessariam ad motum progressiuum validè perficiendum peragere non valeat; vndè motus debilitas, sicut etiam concoctionis, cum per neruos membranosam ventriculi substantiam penetrantes paulatim possit in eam seri portio effundi, à qua magis eneruatur acido-salsum fermentum ventriculi, ex sui natura debile, ex quo necessario sequitur deprauata alimentorum fermentatio, & eorumdem concoctio, per quam in excrementa degenerant, quæ interpolatè ventriculi fibras irritando ad eorum excretionem per vomitum insurgunt, licet magis probabile sit, dictum humorem serosum ab arterijs in ventriculum effundi cum deprauatione dicti fermenti, quod læsionem potest etiam accipere ex defectu, & coinquinatione spirituum animalium per neruos ad ventriculi substantiam delatorum, cum non sit improbabile dictum fermentum naturaliter

in

in sua propria volatilitate manuteneri à spiritibus animalibus, qui non possunt hoc præstare, dum sunt pauci, & à consortio excrementorum deprauati, & incrassati, vndè maior insurgit improportio eiusdem fermenti ad alimentorum præparationem, quam consequitur deprauata eorumdem concoctio, & dispositio ad chylificationem, & hoc modo sanguinis praua constitutio deprauat fermentum ventriculi, à quo ille vicissim coinquinatur.

Hæc causa deprauatæ concoctionis proueniens ab eneruato Ventriculi fermento, est etiam causa inappetentiæ, cum ab eodem nimis diluto ab aqueo humore, vel non volatilizato sufficienter à spiritibus animalibus deprauatis, non possit illa vellicatio in fibris membranæ ventriculi effici, in qua appetitus fundatur.

Cordis palpitatio prouenire potest à dicto humore seroso in neruis cardiacis, qui ad substantiam cordis diramantur, impedimentum constituente libero cursui spiritibus animalibus, qui ob continum affluxum, impetum facientes in dictum impedimentum, neruos inordinatè exagitant, & hi totam cordis substantiam inordinate concutiunt, vndè istius palpitatio. Potest etiam hæc euenire ex eo, quod sanguis secundum aliquas particulas minus fermentatas, & simul conglomeratas in ventriculis cordis interpolatè detineatur, & priusquam debitam exaltationem secundum has sortiatur, ad aliquod tempus ibi moretur cordis substantiam grauando, & opprimendo, à qua molestia liberari intendens, in motus inordinatos palpitationem efficientes erumpit. Fluxum hemoroidalem, cum non liceat in materiæ acrimoniam refundere, dum sanguis nimia humiditate perfusus omnem acrimoniam demulcente sine ista sit iudicandus, remanet solum, vt ad pororum dilatationem confugiamus dictarum venarum, factam ab humido superfluo laxante, quæ dilatatio tamen talis est solum, vt permittat aditum partibus aqueis, & subtilioribus sanguinis, vnde fit illa mixtio sanguinea, loturæ carnis similis.

Pro curatione horum affectuum, & præseruatione ab eisdem concludendum est superfluam serositatem, & humidum excedens

dens esse tollendum exsiccantibus sensibiliter, atque insensibiliter, massam sanguinis esse depurandam ab omni excrementorum colluuie, fermenta naturalia restituenda ad perfectiorem statum, & præcipuè illud Ventriculi, illud bilis, & succi pancreatici, corroborando vltimo loco tàm cerebrum, quàm sistema neruosum, quibus omnibus adimpletis cætera symptomata debellata remanebunt.

Maximam in horum executione inueniemus difficultatem, cum mala constitutio sit naturalis, & læsio membrorum principalium sit excedens. Per hoc tamen remedia non sunt derelinquenda, quia si ad perfectum salutis statum reduci non poterit, ad meliorem per medicamentorum virtutem posse restitui, sperandum est.

In primis toti prouidendum vniuersali purgatione cum Pilulis Agregatiuis, & Cochijs an. ℈. ij. Magisterij Sialappæ gr. vj., cum melle ros. sol. reform. pilulæ. Pro Alterantibus; ℞. Syrup. de Betonica, de stecade mellis ros. sol. an. ℥. ß. Decocti Melissæ, Lauendulæ, Betonicæ, Liliorum conuallium, Rad. fæniculi, Petroselini ℥. vj m. pro Syrupo. Post septimum reiteretur supracitatum Purgans, & huic succedat Aqua Tetucij per quinque dies ab ℔. v. omni die, præmisso semper melle ros. sol. ad ℥. iij. pro vehiculo. Missionem sanguinis non laudo, quia hic non est in culpa, nec quantitate excedit, & ità debilis existit pro mala sui conditione, vt eius euacuatio non possit inseruire nisi pro debilitandis viribus, & impediendis remedijs talibus indispositionibus conuenientibus. His peractis decoctum sequens exhibendum. ℞ Ligni Sancti ℥. ij Visciquercini ℥. 1. ß. Lentisci ℥. 1. Sassafras ℥. ß. præparentur omnia S. A. & infundandantur in ℔. vij. Aquæ fontis, & suspenso in Vase nodulo, in quo inclusæ fuerint Antimonij crasso modo contusi ℥. iiij. bulliant ad consumptionem medietatis, in fine ebullitionis adde Saluiæ, Rosmarini, Lauendulæ, Stecados, Camedrios, Melissæ an. m. ß. coletur facta refrigeratione, de Colatura summat omni mane ℥. x. & sero ℥. viij. Si sudor non succedat, arte proliciendus Hypocausto, vel alio artificio, attento semper virium robore.

Victus

Victus ratio in hoc tempore decocti sit exiccans more consueto, & per mensem huiusmodi remedio vtatur, interpositis aliquibus diebus pro virium reparatione; Aquas Spadanas laudarem, quæ mirè valent sanguinem depurare, & corroborare, in quorum deffectu. ℞. Decocti Eparicæ, Fumariæ, Lupuli, Marubij, Hirundinariæ, Graminis ℥. viij. Tincturæ Antimonij ʒ. ß. Syrup. de Cinamomo Quercetani ℥. 1. m. per duodecim, vel quindecim dies huiusmodi medicamentum continuet, posteà purgandum cum Pilulis Alesanginis, & Cochijs an. ℈. ij. Ad bilem acuendam ℞. Aloes, Mirrhæ, Croci an. ʒ. ß. Succi Absynthij condensati ʒ. 1. specierum diambræ ℈. 1. cum Aqua cinamomi q. s. f. b. num. iiij. & sumat mane vnum cum Aqua Absinthij, Pulegij an. ℥. 1. ß. Ante prandium accipiat ℥. ij., vel iij. Iuris ab omni pinguedine liberi cum gutt. x. Balsami salis, quod inseruiet ad acuendum, & vigorandum fermentum Ventriculi, & Pancreatis, continuandum per viginti dies in horum remediorum vsu, post quæ corroborandum cerebrum, & systema neruosum cum Aqua Antipopletica Quercetani ad ℥. ij. Essentiæ Melissæ ab Offmano in Claui Scrod. descriptæ ℈. 1. Bezoartici lunaris ℈. ß m. Inunctiones possunt fieri toti spinæ cum Oleo de lateribus, Terebentinæ, & Nuce muscata, vel cum oleo fellis à Foresto descripto. Victus ratio integra in omnibus seruetur iuxtà assistentis Medici consilia.

CONSVLTATIO XII.

De Apoplexia.

NObilis Vir ætatis annorum quadraginta habitus corporis plethorici, & temperamenti calidi, & humidi, valde obæsus de totius corporis grauitate, & lassitudine grauatiua conqueri cæpit, post prandium correptus fuit tremore magno, in quo motum, & sensum amisit, sanguis ab ore, & naribus effluxit.

Plenitudinem insignem in hoc Patiente extitisse, habitus corporis descriptus, & lassitudo grauatiua, vna cum sanguine per

nares, & os excreto certos nos faciunt, ità vt symptomatis apopletici alia non sit inuestiganda causa, quia venæ à plenitudine turgidæ non possunt ressorbere sanguinem ab arterijs in cerebri partibus depositatum cum quia non adest locus, tum etiam quia à sanguinis copia dilatatæ suas fibras contrahete non possunt, qua contractione veluti exsugunt sanguinem, dum grauatæ à pressione nimiæ quantitatis sanguinis fibræ nulli motui sunt aptæ; id circo sanguis exiens ab arterijs in cerebri substantia remanet, & præcipuè in membranarum porositatibus, à quo grauatæ, & à calore illi adiuncto nimis excalefactæ, & punctæ eum excutere tentarunt motu suo, à quo tremor omnium partium, attenta connexione membranarum cerebri cum membranis neruorum per totum corpus dispersis.

In hoc tremore sanguis in substantia cerebri extrauasatus ad interiores depulsus fuit partes, & citissimè ad cerebri meditullium, & ad originem neruorum deuenit, vbi obstructionem pariendo spiritibus viam interdixit cum motus, & sensus ablatione; nec mirum erit tam citò ab extrauasato sanguine fieri Apoplexiam, si considerabimus in omni pulsatione per innumeros arteriarum ramos sanguinem in cerebro deponi, ità vt facilè sit concipere in viginti pulsationibus substantiam istius posse impleri.

Cur verò potius in cerebro hic effectus à plenitudine ortus fuerit, quàm in alijs partibus, hæc est ratio, quia sanguis subtilior, & feruidior, quo patiens abundat ob copiam, quæ efferuescentiam, & fermentationem sanguinis auget cum huius attenuatione, per arterias ad caput ascendit, dum est huic ascensus facilior quam crasso, & minus feruido; quo autem sanguis est subtilior, & feruidior maiori copia sui partes irrigat, quia à feruore maiorem impetum, & motum celeriorem acquirit à quibus copia sanguinis maior, quam deceat in partes impellitur, & deducitur, & hanc copiam non sunt capaces venæ assumere intra se ob rationes superius dictas, & cum hoc non contingat in alijs partibus ad quas sanguis non ità feruidus discurrit, ideò etiam tali extrauasationi non sunt subiectæ.

Vndè patet totam curam esse positam in retrahendo sanguine à ce-

à cerebri ſubſtantia, & in promouendo eius ingreſſum in venas, facto in iſtis loco, quod fiet venæ ſectione copioſa, & ſæpius reiterata, tam à bracchio, quàm à fronte, & à temporibus per hyrundines, præmiſſo Clyſtere ad formam eorum in ſupradictis duobus Conſilijs deſcriptorum, ſi motum, & ſenſum hac euacuatione acquiret, corroborandum erit cerebrum cum aqua antipopletica præmiſſo bolo facto cum Caſtoreo ʒ. ß. pul. Viper. ℈. 1. Bezoarti. Lunaris ℈ ß. Ambræ gr. iij. & pro præſeruatione omni vere, & autumno ſanguis mittatur, fugiendo ciborum quantitatem, & vſum vini generoſi.

CONSVLTATIO XIII.

De Epilepſia.

IVuenis negotiationi applicatus, ætatis annorum ſupra viginti, temperamenti calidi, & humidi ſanguinei, cum ſub dominio bilis, vitæ ſedentariæ deditus, vinum in quantitate omni tempore potans, leui cauſa in iram erumpens, vſus eſt etiam mala victus ratione in omnibus, ex improuiſo in terram cecidit, ſpuma ex ore exibat, violenta concuſſione totum corpus quatiebatur, membra modo inordinatè retrahebantur, modò diſtendebantur, reuerſus in ſe non recordatus eſt eorum, quæ circa illum ab adſtantibus operata ſunt, nec aliquam motionem, nec ſignum aduenientis ſymptomatis cognouit, pluries correptus fuit prædicto ſymptomate.

Epilepſia affici præfatum Patientem euidenter colligi poteſt, ex caſu non præuiſo, ex ſpuma ore emiſſa, & ex deficiente cognitione, & perceptione eorum circa illum acta durante paroxiſmo, ſicuti à ſola cerebri affectione prouenire perſuadet abſentia cuiuslibet ſigni, & motionis denuntiantis eius aduentum.

Huius cauſa non eſt alia, quàm deſcripta in præcedentibus Conſultationibus de motibus conuulſiuis, nempè Acidum ſulphureum volatile inflammabiles particulas continens, ſed magis violentum, & actiuum, eo quia in prima ſui eruptione in cerebrum, ſpiritus animales motui, & ſenſui inſeruientes perturbat,

 tam

tam inordinatè, & tali efferuescentia subita tumultuariè afficit, vt statim à debito cursu distrahantur per neruos sensui, & motui destinatos, vndè istorum integra abolitio succedit, cum inopinato, & non præuiso casu, cum in momento eruptionis à suo officio spiritus absciſſi fuerint, dum enim agitantur inordinatè, & tumultuant omnes huc illuc dispersi viam ad sua munera amittunt, & anima in huiusmodi motu eis non potest vti pro vlla facultate, vndè sopita manet cum abolitione perceptionum, cognitionum, & memoriæ, cum ad has eliciendas motu quieto, & placido spirituum indigeat.

Non est negandum tamen in huiusmodi perturbatione tumultuaria, & inordinatione violenta, spiritus non descendere in aliqua portione ad neruos, & musculos corporis, cum isti inordinatè moueantur, verum quidem est, quod descendendo secum afferunt acidum sulphureum illud volatile, quod spiritus in neruis præexistentes pari affectione conturbat excitata in istis efferuescentia, à qua tot motuum diuersitas, & inordinatio, quorum causæ explicatæ manent in Consultatione sexta, & hos motus neque anima percipit, ob causam mox superius allatam, in hac efferuescentia irritamentum agnoscimus spirituum sensitiuis, & motiuis partibus inseruientium.

Ex quibus colligitur huiusmodi acidum ad spirituum penetralia esse ductum, & admissum, vbi animæ inseruiunt pro suis facultatibus, & vbi colliguntur, in neruos pro necessitate, vel pro voluntatis imperio statim ingressuri; ex quo duo veniunt ponderanda, quomodo admittatur hoc acidum, & à quo subministretur.

Quo ad primum certum est non posse ad recondita, & intima illa spirituum penetralia admitti, nisi per viam ipsis spiritibus communem, cùm nulla alia adsit, nec excogitari possit; ex hoc colligitur etiam ratio secundi quæsiti, nempe à quo subministretur hoc acidum sulphureum, & patet ex allata ratione non posse subministrari, nisi à materia, quæ segregatur à sanguine pro generatione spirituum animalium, quæ sola prædictam tenet viam; vndè habemus acidum hoc sulphureum volatile prius hospes fuisse sanguinis, & præcipuè illius partis serosæ,

ſpiritoſæ, & nutritiuæ, cum hæc ſolum per poros cerebri deſtil-
let ad generationem ſpirituum. Omne verò acidum habet ſan-
guis à lympha artificio glandularum conglomeratarum, vel
conglobatarum præparata: ſanguini natura aciditatem ineſſe
permiſit, vt huic conſiſtentia concilietur, ne à continua effer-
ueſcentia citò in diſſolutionem abiret, quod vtique eueniret,
niſi ab aliquo conſiſtentia contribueretur, qua rarefactus vnio-
nem talem acquirat de nouo, per quam nouam rarefactionem
ſuſtinere ſine detrimento poſſit; hæc aciditas, ſi excedens erit,
ſanguinem aciditate nimia perfundit, & conſiſtentia maiori
eum confirmat, craſſumque reddit. In efferueſcentia ſanguinis
particulis iſtis acidis, ſulphureæ ſanguinis, vel bilis inflammabi-
les quandòque coniunguntur, vniuntur, & adinuicem coagulan-
tur, & ſi contingat per efferueſcentiam, & fermentationem ſan-
guinis naturalem non præcipitari cum ſero excrementitio, nec
per vrinæ vias cum hoc expurgari, eo quia poroſitates renum
ſint improportionatæ ad recipiendas has particulas acido-ſul-
phureas ratione ſuæ figuræ, & craſſitiei minimè conuenientis
cum figura poroſitatum renum, tunc in maſſa ſanguinis rema-
nent, & ſpiritoſo latici neruoſi ſucci materiæ cōmiſcentur, quod
factum eſſe puto in hoc patiente, acido ob copiam vini, qua vti-
tur, & ſanguine ſulphureo, & bilioſo ob naturale tempera-
mentum abundante, à quibus per vnionem conflata fuit ſub-
ſtantia acido-ſulphurea, cui denegata expurgatio per vias vrinæ
latici ſpiritoſo ſe immiſcuit, & hic ſegregatus in membranis cere-
bri, & in eius corticali ſubſtantia, pro ſpirituum animalium
præparatione ſecum duxit has particulas acido-ſulphureas, quæ
cum ſpiritu volatilizatæ in ea copia, vt ab eo dominari non poſ-
ſint, in iſto ſubitam, inordinatam, & violentam efferueſcentiam,
cum tumultu ſupradeſcriptam effecerunt non ſolum in cerebro,
vbi adeſt emporium eorum, ſed etiam in eis diſſeminatis per
neruos eadem materia ibi introducta, & ſicuti per efferue-
ſcentiam, & inordinationem violentam ſpirituum in ſuo em-
porio tollitur exercitium facultatum animalium rationalium, ità
per inordinationem, & efferueſcentiam eorumdem in neruis
motus inordinati cum diſtenſione, contorſione, & contractione

fiunt;

fiunt; hac ratione excluditur à causa horum motuum motus membranarum cerebri inordinatus conceptus ab eis dependenter ab irritamento inducto à materia illa acido-sulphurea, quam in eorum porositatibus deponi diximus, nam licet talis motus inordinatus membranarum possit aliquos motus inordinatos coadiuuare, illos tamen inordinatos distortos, & contorsiuos neruorum, qui apparent in Epilepsia, non valet efficere, quia membranæ cerebri has motus inordinationes maximè contorsiuas concipere non possunt, & consequenter nec corporibus illis annexis imprimere, vt vnicuique consideranti earum constitutionem patere poterit, ex quo necesse est concludere prædictos motus inordinatos neruorum pendere à causa spiritibus animalibus neruorum incolis coniuncta, à qua irritati efferuescunt, quòd dicendum etiam de motibus conuulsiuis, & hoc modo cohæremus saniorum Antiquorum documentis Epilepsiam à materia irritante statuentes, & qualitatem occultam materiæ irritanti annexam, ex aliquorum placitis, explicamus, per efferuescētiam tumultus prædictos in spiritu efficientem, à qua explicantur omnia huic symptomati annexa. Puto etiam huiusmodi particulas in aliqua copia, quæ non potuit expurgari, vel per vrinam, vel per insensibilem transpirationem semper cum spiritibus esse mixtas, sed ab his, vel cohibentur propter vnionem strictam, vel huc illuc disseminatæ interpositis alijs spiritibus, vel particulis succi neruosi à prædicto effectu frænantur; si verò accidat, quod simul congregentur ab alijs solutæ, vel proprio conatu, vel ab aliqua causa externa, tunc Tragœdiam exponunt, & in hoc credo fundatam esse causam, cur à mærore, ira, crapula, & ebrietate paroxismus epilepticus insurgat, quia introducto in spiritibus motu vniente particulas irritatiuas disparatas, statim efferuescentia descripta insurgit.

Pro eradicatione huius symptomatis duo proponuntur primum est à paroxismo subleuatio, secundum ab eo præseruatio.

Pro primo faciunt dicta in præcedentibus Consultationibus de Apoplexia, quæ non repero tamquam superflua cum ibi videri possint, dum Lectiones non separatas, sed vnitas sub Lecto-

ris oculos expono excepta sanguinis missione, vel per sectionem venæ, vel alio instrumento, & Vesicantibus.

Pro secundo à causæ dilucidatione habemus corrigendum esse acidum lymphæ, & bilem minuendam, & magis fixandam, cerebri poros constrictionem exigere, & eius temperiem corrigendam esse, spiritusque refocillandos, & robur addendum, vt materiam ętherogeneam dissipare, vel aliò auertere possint.

His indicationibus satisfacere arduum erit, cum morbus sit herculeus, & medicamentorum vires spernere videatur; ità vt teste Hypocrate in eis, quibus post emissionem seminis contingit, incurabilis censeatur, agendum tamen omne illud, quod Ars potest, vt huic Patienti opem feramus.

Quo ad primam indicationem, præmissa purgatione, & præparatione vniuersali cum sanguinis missione decoctum laudo cum Ligno Sancto, Visco quercino, Cornu Cerui in taeolas inciso, & Ligno Corylo collecto Sole in Ariete existente duobus, vel tribus diebus ante Nouilunium; in principio ebullitionis addatur sacculus, in quo inclusum sit Antimonium ad ℥.iij., & Cinabrum nati. ad ℥. 1. ß. in fine adiungantur herbæ cephalicæ, Rosmarini, Saluiæ, Pulegij, Maioranæ, ab his enim omnibus acidum infringitur, & pori cerebri constipantur superflua humiditate dilatante exsiccata, & hoc per triginta dies. Si sudor excitabitur, constipationi magis studebimus, hac ablata indicatione non video sudoris necessitatem. Postea sero lactis vtendum ad moderandum calorem ex Decocto forsan impressum, & ad bilem temperandam cum ʒ. 1. horum Puluerum. ℞. Margarit. præp., Coral. præp. an. ʒ. ij. Ocul. Cancr. ʒ. 1. Antim. diaph. ʒ. ß. Salis prunellæ ʒ. 1. ß. m., & hoc per decem dies, ne pori cerebri nimia humiditate laxentur, & etiam quia bilis in hoc morbo minorem habet actionem, cum solum efferuescentiam coadiuuet sua inflammabilitate, quam prius excitauit acidum volatile spiritibus alkalicis animalibus vnitum, quo satisfactum erit secundæ intentioni. Ad vltimum verò si respiciamus, nihil præstantius Cinabri facti ex Mercurio, & sulphure antimonij ad gr. v., cui si addantur totidem grana extracti flaui, seu aurei Vitrioli, erit efficacissimum cum aqua Peoniæ, vel Liliorum conuallium.

Hoc

Hoc verò sic fit. ℞. Vitrioli Romani, vel Cyprij ad solem calcinati, Salis armoniaci an. partes æquales, sublimentur, ascendit sal tinctum colore aureo, sublimatum hoc vniatur cum parte relicta in fundo, & iterum sublima, repete tertio, & habebis flores salis aureos intensè, his superinfunde aquam vitæ alkalisatam, extrahet tincturam auream, euapora leniter, & remanebit in fundo Arcanum vitrioli aureum magnum sedatiuum, dulcificatiuum, & corroboratiuum spirituum animalium. Idem præstat Tinctura volatilis aurea vitrioli per quadraginta dies ad ℥. ij. quæ sic paratur; spiritum vrinæ in tripla portione adde Vitriolo Cyprio, vel Romano, & per quindecim dies permaneant in leni digestione, posteà balneo Mariæ destilletur, exibit Aqua aurei coloris ad gustum optima, & si huic Aquæ addatur oleum ligni Coryli ad gutt. vj. erit magis efficax, hoc oleum fit modo descripto ab Offmano in Claui Scroderiana fol. 454. Antipilepticum insigne est sequens aqua. A destillatione Vitrioli seruetur Phlegma, posteà igne aperto, extracto spiritu, & oleo, à capite mortuo incinerato extrahatur Sal, quod defæcatum per reiteratas solutiones, & coagulationes misceatur Phlegmati, & per mensem digesta, fortissimo igne destillentur, de hoc ℨ. i. exhibetur in aqua antipileptica, vel in aqua Hirundinum, vel Cerasorum nigrorum; quod si hæc non possint haberi præparatore deficiente, substituendus est hic Puluis ad ℨ. ij. cum aqua cerasorum nigrorum, vel aqua antipileptica maiori à Quercetano descripta. ℞. rad. Peoniæ, Imperatoriæ an. ℨ. ij. Ligni Visci quercini ℨ. i. ß. Coral. præp. Smaragd. præp. an. ℨ. i. Vngulæ alcis ℈. i. Salis cranij humani ℨ. ß. Salis Rosmarini, Rutæ, Saluiæ, Ligni Coryli an. ℨ. ß. rubiæ minoris exsiccatæ ad pondus omnium m., vel Talpam in olla calcina ad ignem validum in furno, pulueriza, & de ea exhibe ℨ. i. in dictis aquis cum ℈. i. Olei buxi, & salis volatilis vrinæ gr. viij. Vel exhibeatur sanguinis Draconis, Castorei, opoponacis, Antimonij diaph. an. ℈. i. vel crudi iuxtà aliquos in aliqua ex dictis aquis per mensem, & posteâ ante Nouilunium, & Plenilunium per quatuor dies per totum annum, & hæc duo pro arcano habentur: hæc medicamenta pro prima vice per integrum mensem continuanda posteà

omni

omni mense per quatuor, vel quinque dies ante Nouilunium, & Plenilunium reiteranda, & posteà per totum annum vtatur Vino medicato cum Ligno Viscoquercino, Corylo, & folijs Rutæ hortensis, Polij montani, Rosmarini, Politricij; Radice Peoniæ, Valerianæ, & Aristol. rot. Floribus Liliorum conuallium, Tilliæ, leniter omni mense purgando corpus pilulis de Succino descriptis in Consultatione de motu conuulsiuo, ve Syrupo ex Elleboro à Quercetano descripto, qui est maximæ efficaciæ in his morbis Herculeis.

Interim recta victus ratione vtatur, & à Vino se temperet, nec disdiceret ad morbi leuamen Aqua semper vti pro potu.

CONSVLTATIO XIV.

De Epilepsia in Puero.

INfans duorum annorum ex improuiso concuti cæpit toto corpore, cum contractionibus, & distensionibus inordinatis cum spuma ex ore effluente, excrementa in hoc insultu morbi excreuit viridia.

Infantem hunc Epilepsia laborare, manet extrà dubium, est autem hec symptoma deprauatę facultatis animalis in genere, depẽdens ab inordinato, & violento motu, & tumultu spirituum animalium excitato à tumultuaria in eis efferuescentia accensa ab acido sulphureo præternaturali volatili spiritibus mixto, pro vt in superiori Consultatione, & alijs de motibus conuulsiuis explicatum fuit; An verò per consensum ab aliqua parte, an per essentiam hoc patiatur incerti sumus, cum modum euadendi explicare nesciat; dico tamen, quod ab excrementis virescentibus, & acrem odorem spirantibus possumus coniectari hoc acidum capiti communicari ab intestinis, dum efferuescente succo pancreatico insigniter acido, cum bile sulphurea euaporant subtiles, & impetuosæ exhalationes bilis, & succi pancreatici, quæ spiritibus mixtæ dicta symptomata, & inordinationes eorumdem in motu pariunt modo superiori Consultatione descripto; Prædictum indicium ab excrementis desumptum

à Syluio le Boe, sufficiens est ad credendum assertum à me factum, & quamuis hic Author ponat solùm acidum pro causa inordinationis spirituum, mihi tamen videtur hoc non posse se solo violentam inordinationem requisitam in hoc morbo parere, quomodo eam potest, si sulphureis sit mixtum particulis, quæ in effervescentia velut ignem concipiant, & ad modum etiam ignis violenter, & perturbatè moueantur, ad harum enim accensionem facilè est concipere modum inordinationis violentæ spirituum: hoc Acidum superfluum à Matre fuisse impertitum censendum est cum dicto Authore, cum grauidæ acidis in copia vti delectentur.

Agendum ergo pro curatione, vt Infans excitetur à paroxismo acribus suppositorijs cum hiera, sale gemma; & naribus ruta contusa aceto conspersa odoranda apponatur, quod etiam prestat Balsamum apopleticum, vel sequens. ℞. Olei rutæ destil., Succini, Maioranæ, Carioph. an. gutt. iij. Olei nucis mus. per expres. ʒ. ß. m. hocque inungantur nares, & tempora, nec non retro aures. Sutura coronalis cum Oleo Cranij humani, & Cornu Cerui sæpè inungatur; De hoc sternutatorio paululum in nares insuffletur. ℞. rad. Ireos, Maioranæ siccæ an. ʒ. ß. piperis albi ℈. 1. Pyretrhi, Caryophil. an. ℈. ß. m. quodsi Paroxismus non cedat, Extractum Vitrioli aureum superiori consultatione descriptum est efficacissimum ad sedandum paroxismum, sicuti etiam Cinnabris Antimonij ad gr. ij., vel Cinabris antimonij collecti ex præparatione pulueris Algaroti ad gr. vj. cum Aqua Peoniæ, vel Cerasorum nigrorum.

Pro præseruatione, purgetur corpus infantis cum Syrupo de Cicorea cum Rhaubarbaro ad ℥. 1. posteà pulueres descripti superiori Consultatione, cum sero lactis præbeantur, vel cum aqua cerasorum nigrorum; Posteà vtendum tinctura aurea vitrioli, cum cinnabri Antimonij arte præparata ex coniunctione sui sulphuris, & Mercurij prius extracti, vel cum Pulueribus Vngulæ Alcis, eboris, Margar. præp., Coral. præp., Smaragd., Vnicornu an. ℈. 1. Antimonij diaphor. ℈. 1. ß., exhibendo ℈. ß. pro vice; & instante Nouilunio, vel Plenilunio per quinque dies exhibeatur primo Oximel scil. cum Oleo Amygd. dulc. ad

vomitum, vel aluum excitandam posteà per alios quatuor dies dictus puluis, vel per annum integrum exhibeatur radix Eryngij montani subtiliter puluerizati ad ʒ. 1. cum melle, colligenda est radix mense Maij; & si progrediente ætate non cedat morbus, ad Decoctum cum Viscoquercino, Ligno Corylo, & Buxo deueniendum, & post exhibendus Syrupus ex Tabacco post cænam ad ℥. iij; In præparatione Syrupi curandum est, vt succus à folijs expressus optimè depuretur, nec ad Syrupi formam redigatur, nisi secuta omni depositione fæcum, cui Syrup. si addatur Oleum Buxi ad ℈. ß. erit maioris efficaciæ, & hoc continuandum per quadraginta dies. Caueat à Vino præcipuè, & ab acidis, alijsque salsis, quæ aciditatem habent latentem, in reliquis assistentis Medici prudentiæ me subscribo.

CONSVLTATIO XV.

De Paralysi spuria totius.

VIr temperamenti calidi, & humidi secundum totum, capitis verò humidissimi, in ætate consistentiæ positus, destillationi subiectus, & operationibus chymicis deditus, intemperantis vitæ, tàm in victus ratione, quàm in Venere cacochimiam quamdam contraxit, hinc tremore partium corripi cæpit, & paulatim in maiorem illarum debilitatem dilabens omninò motui progressiuo ineptus euasit, vt lecto decumbere semper coactus fuerit, partes verò decumbens mouet per lectum sine alterius auxilio, his cæcitas etiam successit, operationes autem mentis vegetas in omnibus habet, itä vt in hoc statu studio incumbat, & operationes chymicas per alios consilio dirigat.

Debilitatem motus, non impotentiā in hoc Patiente admittendo (cum motu aliquo membra sensu donata moueat, & decumbens sine auxilio pro voluntatis arbitrio corpus voluat) concedere debemus Paralysim spuriam eum detinere, non veram, quæ in ablato motu determinatæ, vel plurium partium consistit. In huius affectus causa indaganda primarius locus est tribuen-

 dus

dus ſpirituum animalium paucitati, & languori, patet enim partes ſuo influxu illuſtrare, non tamen tali efficacia, vt motum perfectum edere poſſint, quod arguit debilitatem, & languorem illorum, vna cum paucitate coniunctum, nam ſi abundantes eſſent, robur partibus præſtarent: licet reicienda non ſit copia ſeri, non ſolum quatenus neruos laxat, ſed quatenus ſua copia languori ſpirituum contribuit, & pro ea, iſtorum quantitas poteſt dici pauca, & ſi ſerum eſſet in minori copia, illa ſpirituum poſſet eſſe forſan ſufficiens, pro motu magis valido, quam ſit præſens, eſſet tamen ſemper debilis, cum concurrerint cauſæ ſpirituum paupertati contribuentes, & imperfectæ eorum generationi influentes, vt ſunt venus immoderata, & applicatio operationibus chymicis, & aſſidua ignis chymici tolerantia.

Cauſa copiam ſeri cumulans, & ſpiritus animales debiles, & in parua copia generans, eſt ſanguinis mala conſtitutio, & fermenti cerebri deprauatio. A victus intemperantia maſſa ſanguinea multitudine excrementorum remanſit conſpurcata, & etiam male conſtituta, & ab intemperata Venere ſpiritu, caloreque naturali depauperata, vnde receptum Chylum impurum ob eneruata fermenta partium præparantium, in feruidum ſanguinem, & ſpiritoſum aſſimilare impotens fuit, etiam ſecundum illius partem puriorem ab alimentis prauis elicitam, ſicque nec ſpiritum ab ea elicere, nec ad illam conſiſtentiam coctione ducere valuit, quæ eſt neceſſaria ad optimum ſanguinem, vndè ab impuriori parte alimentorum ex ſeri natura, & à puriori ex imperfectione ſanguinis, cui miſcetur, in excrementa degenerante, cumulus factus fuit ſeroſæ materiæ, ſpiritu in conuenienti quantitate deficientis, & cacochymum habitum conſtituentis. Hæc capiti demandata, & in eo ſegregata, cum paruo ſpiritu ſit irradiata, paucos etiam ſpiritus animales ex ea elicere datum eſt, quorum energiam vltrà paucitatem, eneruat ſeroſitas multa, dum multiplicatis ſuis particulis ſpiritus ad inuicem diuidendo, agendi efficaciam multa diſcontinuitate agentium particularum debilitat. Huic ſpirituum imperfectioni cum pauca eorundem quantitate concurrit fermentum, ſeù temperamentum cerebri à nimia Venere, & ab igne Chymico carboſum

eneruatum, per quod amisit efficaciam, vel extrahendi sua virtute fermentatiua omnes illos spiritus, quamuis paucos latentes in supradicta materia serosa neruosi succi elaborationi destinata, vel extractos exaltandi, & volatilzandi, & depurandi, prout est conueniens illorum naturæ, & conditioni, & necessarium ad agenda, & perficienda sua munia cum energia.

Excedentem serosæ materiæ quantitatem admisit cerebrum, quia humida temperie donatum; dicitur enim in temperamento humidum, quia est capax ad recipiendum humorem in quantitate, & hanc capacitatem habet à dilatatione illorum pororum à natura in eius substantia admissorum pro transcolatione subtilissimi laticis serosi, sed spiritosi, necessarij ad spirituum animalium elaborationem, per quam dilatationem non solùm hunc subtilissimum, sed crassiorem serum in sua penetralia recepit, cuius portio cum tota per vias excretioni dicatas non potuerit euacuari, à latice subtili tenuior reddita, illius vias tenuit, ex quo sequitur, quod spiritus in aereo succo neruoso hospitans, ab admixtione huius crassi, & aquei seri secundum suum robur magis debilitatus fuerit, & hoc spirituum vestigia sequendo per neruos, inque medullares eorum fibrulas se insinuando ità has laxauerit, vt ad contractionem, motui necessariam suscipiendam incapaces euaserint, & spiritus animalis refracta virtus modo supradicto, illarum inhabilitati supplere non valeat, immò adaugere sit potens; cum ex materiæ resistentia, & efficientis debilitate actio semper imperfectior, & magis vana reddatur. Et sic ex paucitate spirituum animalium, & ex laxitate neruorum, impotentia ad motum deducitur, & hæc coadiuuatur magis à laxatis fibris & tendinum, & musculorum à serositate vna cum sanguine istis partibus impartita pro nutritione, & quæ in dictarum fibrarum substantiam per peruias porositates ingressa laxitatem introduxit. Ad hanc concurrit etiam altera serositas, succo neruoso mixta, pro vt dictum est supra, quæ per extremitates neruorum musculis demandatorum exiens, totam substantiam fibrarum irrorando, ad interiora descendit, vndè hac imbibita laxantur, ità vt contrahi non possint, quantum exigit motus localis.

In-

Influxus tamen spirituum, & ad aliqualem contractionem supermanens habilitas, motum relinquit debilem, & imperfectum, sicuti sensum, remanente spirituum irradiatione in membranis sensuum organis.

Et quia in principio non tanta erat fibrarum laxitas, motus exequebatur, sed cum tremore ob rationem dictam in alia superiori Consultatione. Pro quo symptomate etiam explicando facit, quòd aliqua portio materiæ crassæ serositati comixta, cum per valdè arctam neruorum viam transire non possit, eorum orificijs adhæret, & mordacitate leniter vellicando continuum illum tremorem efficit, conante parte noxium expellere.

Et quia dum serum per neruos descendendo spiritus depuratos, vbi mentis operationes exercentur, relinquit, ideò istas perfectè exerit patiens. Cæcitas eamdem serositatem habet pro causa, sed crassioribus particulis intertextam, à quibus obstruuntur nerui optici, visus primaria instrumenta, cum in oculorum substantia nullum sit distinguibile impedimentum visionem valens abolere.

Non obstante difficultate in huius morbi curatione manifestata à languore facultatis animalis, & sanguificatricis maiori malo minante Apoplexiæ, & Hydropis, attamen curandum est, vt Æger subleuetur, vt meliorem vitam, & longiorem transigere possit. Quod poterimus assequi serosa colluuie ablata per euacuationes sensibiles, vel insensibiles; Et primò per Hidragoga totius purgationem instituendo, & per præparantia conuenientia alteram portionem disponendo reiteratæ euacuationi; Secundò Iure Galli antiqui, in cuius ventre recondita fuerint salsa parillia, Lignum Sassafras, Lentiscum, Rad. Ari, Apij, Fæniculi, Asparagi, cum folijs Rosmarini, & Saluiæ, & Hidropiperis, & rafani syluestris, cui præmittendum bolum ex Terebentinæ ℥. 1. Bezoartici mineralis, Lunaris, an. gr. viij. Antimonij diaph. gr. xij., vel in Decocto instilletur tinct. Antim. ℥. ß. Succini ℈. ß., omni septimo die purgatione instituta cum Pilul. Alephangin. ℥. 1. Magisterij Ialappæ gr. vj., & in hoc insistendum per viginti dies. Tertiò loco tentandum est sanguini tamquam horum malorum radici auxiliari, quod præstabit Puluis Cacheticus Quercetani

cetani per quindecim dies, posteà exhibendo per alios quindecim Decoctum in iure ligni Sassafras cum gutt. viij. Elixir vitæ, vel proprietatis, & hora vna ante cœnam præbendo Confectionem Diambræ ad ℥. ß., & vltimo loco pro totali exsiccatione humiditatis superfluæ, tàm in cerebro, quàm in neruis, & musculis, & corroboratione cerebri, & caloris naturalis Puluis viperinus assumendus mixtus cum Salibus cæphalicis, vt. ℞. Pul. Viperini ℈. 1. Salis Rosmarini, Saluiæ, Maioranæ, Chatabis ℈. ß. m. sumendus cum aqua Antiparalitica Quercetani, cui si addatur spiritus fuliginis ad gutt. iij. erit efficacior; & inseruiet, etiam ad præseruationem, & ad corroborationem cerebri, & fermentorũ naturalium, & sanguinis, quæ quarto loco sunt consideranda, exteriùs Balnea sulphurea, & Luta thermalia adhibeantur, vel foueantur partes spiritu vini rectificato, in quo infusæ fuerint herbæ Paralysis, Camedryos, Iua arthetica, Saluia, Rosmarinum, & folia herbæ Reginæ, & pro oculis vtatur aqua ab Hollerio descripta in oculorum affectione, vel spiritu vrinæ, & aceto stillato in æquali portione. Cuius guttæ aliquot sæpè in oculis instillandæ.

His adiungenda est optima victus ratio, quæ à prudentia Medici assistentis dirigenda erit.

CONSVLTATIO XVI.

De Paralysi.

RELigiosus vitæ austeræ, ætatis annorum viginti quinque, temperamenti calidi, & sicci secundum totum destillatione frequenti molestatus, iter pedibus faciens copiosa decidente pluuia totus maduit, & in longo itinere pluries hoc passus est. Hinc dolore grauatiuo capitis conqueri cæpit cum mentis offuscatione, & altera die in Paroxismum Apopleticum incidit, à quo subleuatus, pars sinistra sine motu, & sensu remansit.

Sanguinis massa, non solùm à calido soluente, sed etiam ab humido liquefactionem patitur, dum humidæ particulæ illi

addi-

additæ, maiorem addunt fluxibilitatem, & laxiorem illius compagem reddendo, faciliori disgregationi partibus serosis viam aperiunt. Non mirum ergo, si copiosa serositas, quæ in hoc Patiente à calore proprij temperamenti, seù potius à salso valido liquante, & corrodente (quòd in temperamento bilioso adest valdè potens) separabatur, aucta fuerit à pluuia, & ab aere humido, à quibus corpora nostra tamquam spongia facile implentur humiditate fluxibili, alia ratione etiam huic augumento serositatis concurrit aer humidus, nempè reliquum sanguinis à soluente salso integrum laxando, per quod maiorem humiditatem, & serositatem à se exprimi permittit, à fermentatione ordinaria massæ sanguineæ. Huiusmodi serositatis copia circa corticalem cerebri substantiam, & membranas collecta, has premendo, vel dilatando dolorem grauatiuum excitauit, & particulæ vaporosæ spiritibus mixtæ luciditatem istorum obtenebrando mentis offuscationem pepererunt; A corticali substantia descendens ad medullarem, & ad originem neruorum ducta eadem seri copia impedimentum posuit spirituum descensui per totum systema neruosum, vndè priuatio motus, & sensus in toto, cùm apoplexia, & quia hoc impedimentum à spirituum energia in parte ablatum fuit transmissa tota materia ad vnam portionem cerebri, vel aliò expulsa, vna pars corporis illi liberæ cerebri correspondens sensum, & motum recuperauit, altera verò affecta remansit cum continuatione deperditionis motus, & sensus determinatæ partis, à qua paralysis constituitur.

Pro curatione insistendum in ablatione huius impedimenti, & in corroboratione cerebri, ne tantam serositatem excipiat, prohibendo simul huius copiosam generationem in massa sanguinea per salsi dissoluentis modificationem, cui succedere debet corroboratio partis, vt ad solita redeat munia. Quod spero à nobis obtinendnm esse, cum Patiens in optima ætate sit constitutus, & religiosa perfectio patientiam ad longa toleranda remedia promittat.

Purgato ergo Corpore per Hydragoga cum debitis præparantibus, & sanguinis missione moderata, applicatisque Vesicantibus spatulis, & bracchijs, & excitato in nuca setaceo, ad

De-

Decoctum Salsæ, Chinæ, Santal. citrinor., & parum Visciquercini cum Cicoraceis, & herba Paralysi, & Iua arthetica descendendum per triginta dies, præmittendo ante Decoctum gr. viij. Bezoartici lunaris, & omni septimo die purgando corpus cum ℥. ß. Cassiæ n. ext., & gr. vj. Magisterij Ialappæ, & si sudor non proliciatur à dicto Decocto, ab eo excitando desisterem, persuasus à temperamenti natura valde ignea, quæ Hypocausti calore accensa magis, fusionem in sanguine periculosiorem inducere potest. Post Decoctum, vsum huius Aquæ consulerem per mensem. ℞. Aquæ antiparaliticæ Quercetani ℥. ij. Seri caprini depurati ℥. iiij., Tincturæ Antimonij ʒ. ß. m; A volatilibus enim validioribus ratione sanguinis feruidi cauendum, præmittendo duo ex Bolis sequentibus. ℞. pulueris Milleped. præp. ℈. 1. ß. Salis Cranij hum. præp. ℈. ß., Coral. præp. ℈. 1., Bezoart. lunar. gr xv., Therebentinæ ʒ. ß. m. f. b. num. iiij. Vespere in ingressum lecti accipiat Conseruam Liliorum conuallium, vel Rosarum antiquam, cum Essentiæ Saluiæ ℈. 1., & Magist. perlar. ℈. ß., Errhyna, & Masticatoria mane in vsu habeat. Exterius Balnea, & Luta artificialia parti affectæ adhibeantur, & in horum defectu suppleat Decoctum herbarum capitalium addito sulphure, & lixiuio, & post Balnea inungatur pars Oleo de Canibus, vel de felle descripto à Foresto lib. x. de morb. capitis obser. 82., quodsi à parte malè affecta liber euadat, curandum est posteà refrigerantibus succis herbarum, vel aqua Villensi totius sanguinis æstum, & salsi acrimoniam emendare, & serositas minuenda vino ex Santalis parato per totum annum. In victus ratione Medico Assistenti obtemperet.

CONSVLTATIO XVII.

De Paralysi Linguæ.

SAcerdos ætatis annorum quinquaginta quinque, temperamenti pituitosi, & melancolici, capite humido, destillatione continua molestatur in Autumno succedente calidissimæ æstati correptus fuit capitis turbatione, cui statim successit tremor

bracchij dextri cum formicatione, & oris tortura cum impedimento loquelæ, breui bracchium, & os ſuo ſtatui remiſſa fuerunt, impedita remanſit, ſed non in toto loquela, & memoria non videtur conſtare, immò etiam diſcurſum ſine connexione, & interruptione habet; In loquendi difficultate ſi ei ſugerantur, quæ dicere intendit, facilè exprimit, ſed cum aliqua balbutie.

Humida cerebri intemperies ex ſua natura apta eſt humorem in eius ſinu ſeroſum abundanter excipere, cum per hoc ſit humida, quod in noſtro Patiente ſimili temperie donato factum fuit, & eo magis cum totius temperies corporis pituitoſa abundantem dicti humoris prouentum deficere non permittat, & à calore æſtatis craſſam pituitæ portionem fundente aucta fuit copia ſimilis humoris, quæ à cerebro imbibita, & non reiecta ratione imbecillitatis ſpirituum, & caloris, à declinante ætate inductæ, adueniente autumno à calore corroborato per prohibitam tranſpirationem, vel à fulginibus per hanc retentis, agitata materia cerebri penetralia habitante, & agitatione ſpiritibus animalibus communicata, facta fuit capitis turbatio, in qua aperta magis orificia neruorum linguæ motui ad articulationem vocis neceſſario inſeruientium (quæ à calore æſtatis præcedentis aliquam dilatationem ſuſcipere potuerunt) admiſſione particularum craſſarum facta fuit obſtructio ſemiplena, dum patet aliquis tranſitus ſpiritibus, ad tardam, interruptam, ac balbutientem locutionem; quæ durat ob ſemiobſtructionem pertinacem à craſſiori humore factam. Altera portio materiæ ad neruos muſculorum genæ dextræ delata obſtructionem totalem in apertis, & dilatatis eorum orificijs à ſupradicta cauſa induxit, à qua impeditus tranſitus totalis ſpiritibus animalibus, ablata etiam fuit tenſio fibris tendinoſis eorũ, per quam ſeruatur æqualitas cum ſuo antagoniſta; & laxitate eis conciliata, à contrario in tenſione exiſtente totus muſculus attractus eſt verſus illud, vna cum inclinatioue oris ad eam partem ſiniſtram muſculi contrarij, & quia tranſacta turbatione cerebri orificia dictorum neruorum ad ſuum ſtatum naturalem ſe reduxerunt, cum excluſione alterius ſubſequentis humoris, & portione illius obſtructionem facientis, in huiuſmodi conſtrictione expulſa materia conceſſus

fuit liber aditus spiritibus, & os suo loco restitutum, & materia vaporosa violenter mota, vna cum spiritu ad neruos bracchij delata, incolas istorum perturbatè agitando motum tremoris induxit, & arterioso spiritui in fibris tendinosis, & interstitijs carnosis communicata agitatione, membranas titillatione, vel impulsu afficiendo formicationis sensum impressit, & breui terminatus est motus hic deprauatus; quia à materia vaporosa pendebat.

Remanente interim in substantia cerebri serosa illa, seu pituitosa, sed subtili colluuie, laxatæ fuerunt fibrulæ eius substantiam componentes, & præcipuè circà illam partem, in qua sensus communis residet, & in huiusmodi relaxatione ablata fuit illa modificatio à fibris, quæ eis impressa fuit à spiritibus, ab obiectis externis motis, seù potius à sensu communi, per quam modificationem representabantur qualitates, & passiones, & modi substantiæ obiectorum externorum, quorum motu talis modificatio introducta fuit, & in hac modificatione fibrarum consistit memoria; Vndè hac ablatà memoria concidit; fit enim memoria, vel exercetur, dum fibræ illæ modo superius dicto modificatæ, per solam impulsus varietatem ab obiectis externis, vel à sensu communi organo, versus hoc mouentur motu mox dicendo, hic impulsus habetur ope neruorum, qui in extremitate organi sensus existentes correspondent etiam cerebro, & motus impressus ab obiectis externis extremitatibus neruorum diramatis per organa sensuum externorum imprimitur statim principio nerui in cerebro radicato circà sedem sensus communis, & spiritibus in eo existentibus, quibus mouentibus partem, in qua residet sensus communis, in hoc motu percipit sensus prædictus naturam obiecti mouentis immediatè extremitatem nerui, & sensus communis motus mouet fibram cerebri ei proximam, & tali motu sic disponit, & modificat, vt si dicta fibra impellatur in organum sensus communis, sua modificatione illud moueat, sicut motum fuit ab obiectis externis motis, & ità per motum fibrarum modificatarum impressum organo sensus communis recordamur obiecti etiam absentis, aliàs à sensu communi percepti; dum verò à superfluo humore tollitur à fibris ista modifi-

tio, tollitur etiam memoria, & si diminuatur modificatio, dimidiata etiam remanet memoria.

Eadem materia in vaporem attenuata, vel sua fluxibilitate succo neruoso admixta spiritum animalem offuscat, & sua opacitate discursum quodammodò sanum impedit, cum ad hunc anima spiritu lucido indigeat: ab eisdem vaporibus irregulari motu agitatis à calore interno, & spiritibus mixtis, modò vna ex dictis fibris, modò altera excitatur, & pro harum motu de re ab eis representata sermo habetur, & quia aliquando fibræ motæ res nullam connexionem inter se habentes representant, ideò discursus sine connexione euadit. Difficultatem etiam in loquendo experitur, non solum ob impedimentum linguæ, sed etiam, quia nec clarè, nec distinctè, sed confusè suæ imaginationi, vel intellectui offeruntur notiones illæ, quas exprimere intendit, & quia dum sugeruntur claritatem in his acquirit, ideo discursum prosequitur.

Pro curatione, collecta aquei, & pituitosi humoris quantitas in cerebro est exsiccanda sensibiliter, & insensibiliter. Secundò temperies humida capitis corrigenda, & humoris pituitosi generatio nimia prohibenda. Tertiò linguæ obstructio tollenda, eiusque debilitas auferenda corroboratione, has indicationes adimpleri posse non despero.

Quo ad primum ergo, præmissa purgatione primas vias respiciente, alteram consulo pro expurgatione humoris pituitosi in toto redundantis præuia præparatione, & sanguinis missione post quam toto tempore purgationis vtendum erit Errhinis, & Masticatorijs ad exonerationem capitis à superfluo humore, & hoc, ne à Decocto mox describendo, vna cum Hypocausto pro sudore excitando liquata materia in toto, & in parte cumulata, maiora, & improuisa inferantur damna. Decoctum parabitur ex Ligno Sancto, Salsa, & Viscoquercino, cum herbis capitalibus Rosmarino, Saluia, Pulegio, Camedryos, & in Hypocausto sudabit omni die post duas horas à Decocto, & in huius vsu perseuerandum per triginta dies, & omni septimo die purgatio instituenda cum Pilul. Cochia. ʒ. i. Magist. Ialappæ gr. x. Merc. dulc. gr. viij. cum Syrupo de Stœchade reformatis. Transactis

quin-

quindecim diebus Decocti ei addantur spiritus Fuliginis gutt. vj., Hoc terminato secundæ intentioni locus erit, & huic satisfaciemus cum hac Aqua. ℞. Aquæ Antiparaliticæ Quercetani ℥. ij. Pulegij ℥. iij. elixir proprietatis gutt. viij. m. præmittendo bolum ex ʒ. ß. Castorei, Salis Cornu Cerui volatilis gr. vj., Extracti baccar. Iuniperi ℈. 1. m. & his vtendum per quindecim dies. Ante cubitum ʒ. ß. Mitridati assumat; Pro qua intentione parandum erit Vinum medicatum cum Ligno Viscoquercino, & Sancto, radice Peoniæ, baccis Iuniperi, folijs Rosmarini, & aliorum capitalium bibendum in mensa prima vice, quo prohibebitur humoris pituicosi generatio, quod vt efficacius obtineatur, sequenti confectione vtatur omni mane per mensem. ℞. Specier. Diambræ, Diamoschi an. ʒ. 1. Salis Absynthij, Rosmarini an. ℈. 1., cum Sacchoro in aqua totius citri dissol. f. Morseli, & diuidantur in quinque partes æquales. Quo ad tertium, colluatur os sæpè cum Vino, in quo infusa fuerint, & bullierint Calendula, Stœchas, Rosmarinum, & Radix Imperatoriæ, Galangæ, & Seminum sinapis, masticetur Nux muscata, & illiniatur lingua cum Melle scillitico mixto, cum oleo ligni Coryli, vel cum succo Saluiæ, & oleo nucum recenti, addito pauco Castoreo illiniatur. Valent etiam ad hoc grana Peoniæ detracto exteriori cortice masticata omni mane, & deglutita ad quantitatem nu. 30., & succus vrticæ attractus per nares sæpè ab aliquibus pro secreto ad recuperãdam loquelam habetur. Cauteria in bracchio, vel in sincipite inurantur, & omni mense vtatur sale vitrioli pro vomitiuo ad ʒ. 1., sumendo per tres dies post Mitridatum ad ʒ. 1. cum iure Decoctionis Cinamomi. Victus ratio à Medico directa assistente plenè obseruetur.

CONSVLTATIO XVIII.

De Incubo.

NObilis Vir ætatis annorum triginta, temperamenti calidi, & humidi cum aliquali dominio bilis, venationi deditus vna die in tali exercitio violenter defatigatus fuit, serò copiosæ

cœnæ

cœnæ indulsit, in nocte dormiens in somnium passus est, quo repræsentabatur ab homine pectori suo incumbenti ità comprimi, vt respirare non posset, manibusque iugulum constringi cum suffocationis periculo, ità vt nec vocem posset emittere ad auxilium inuocandum, nec vires exercere pro inuasoris repulsione, expergefactus respirationem paulatim recuperabat, sed cum tremore, & saltibus cordis.

Hic affectus dicitur Incubus, cuius causa formalis est prohibitus influxus spirituum animalium, non solùm ad musculos thoracis, & pulmonum neruos, & ad Diaphragma, sed etiam ad cardiacos neruos, & totius corporis; Respiratio enim fit per pulmonum, musculorum thoracis, & Diaphragmatis motum, & hic à spirituum influxu per neruos exercetur, consequenter ex respiratione insigniter læsa præsupponendum est impedimentum in spiritibus animalibus diuertens istorum cursum ad partes illam perficientes, quæ sunt supradictæ. Cor affici in hoc affectu, eius inordinatus motus ab excussione somni manifestatus satis probat, & debilitas totius, & impotentia ad conatus exercendos totum systema neruorum pati persuadet, quatenus enim spiritus animales non deferuntur ad cor in conuenienti quantitate, sequitur in eo debilis motus sanguinis, exiguum istius in cordis sinum dilabi permittens, vndè reliquum in vasis pulmonum stagnare cogitur ad plenitudinem eorum, qua pulmonum substantia comprimitur, & ab hac compressione sensui communi fit illa impressio, quæ quandoque illi facta fuit, vel fieri posse cognoscit à pondere externo pectus opprimente, vndè imaginatur à simili, in hoc affectu respirationem impediri, ex quo sequitur, quod supini tantùm hanc difficultatem respirandi experiuntur, huic affectui subiecti, quia à pondere humorum pars superior pulmonum comprimitur, & ad costas dorsi impellitur pars inferior, cum impulsu, & violentia, & ibi à resistentibus costis pars adiacens compressa, vbique in tota pulmonis substantia compressionis sensus percipitur, vbi vero in latus deuolutus est Patiens non fit talis compressio, nam si supra dextrum quiescat, pars pulmonum sinistra cum non possit allidi ad corpus durum, cum tota adhereat parti dextræ molli, & à

costis

costis distet multum, patet non posse contingere in hac, eam oppressionem contingentem supino corpori. Talis compressio fit maior, cum nerui non sufficiant ad mouendum partes respirationi dicatas, pro expulsione humoris ad plenitudinem in vasis supradictis coaceruati, vndè cum nouus semper adueniat compressionis modus, semper augetur eadem plenitudo in venis iugularibus contingens, musculos gutturis, tam internos, quàm externos comprimens, iugulantem representat modo superius descripto de respiratione impedita; pari pacto obstructio in toto neruoso systemate illi impotentiæ ad exercendos conatus causam præbet, sicuti ad vocem edendam impedimentum ponit. Hæc obstructio, quia parum durans, nec vestigia post se relinquens demonstrat, à materia facilè solubili, qualis est vaporosa pendere, & talis fuit in nostro Patiente à copioso cibo, & potu eleuata ad caput, quæ inueniens porositates cerebri ferè vacuas à dissipatione spirituum multorum, & succi neruosi per defatigationem totius diei in violento exercitio, nullo obsistente, (quia reliqui spiritus debiles) eas penetrauit, non solùm cerebri, sed vsque ad eas cerebelli peruenit, substantiamque porosam neruorum ab vtraque parte exeuntium impedimento clausit, si non totali, partiali, vt debita copia spirituum impediretur ad partes, à qua posteà supradicta euenerunt symptomata, & obstructione aliarum porositatum cerebri somnum profundum effecit; sensim posteà attenuata materia vaporosa, & exhalante, vel à calore partis, & vi spiritus animalis corroborati victa, suus cordi restitutus fuit motus, & sanguis ad plenitudinem in pulmonicis vasis collectus, cum impetu, & inordinatione in illius ventriculos irruens in copia, palpitationem, vibrationem, & tremorem causauit, vel quia cor, quamdiu à suis motibus cohibetur, exerendis valdè laborat, quam primum verò restituitur intrà iustos limites se continere nequit, quin totas vires simul exerat, vndè nimis à debito sui motus officio discedit proprium motum accelerando, non secus, ac virga, quæ si aliquandiu flexa detineatur, mox remota vi, impetu quodam suo statui primo se restituens, trepidationis, seu vibrationis motum per longum tempus init, ità hoc symptoma explicat Villisius de Incubo.

Vndè

Vndè pro huius curatione euacuanda materia vaporum mineri cum Pilul. Agregat., & Masticin. an. ʒ. 1. post à præparandum, quod reliquum est cum Acetoso.s., Syrup. de Corr. citri an. ℥. ß. Aq. Absynthij, Melissæ an. ℥. iij. Tart. vitriol. ℈. ij., Misso sanguine à bracchio ad ℔. 1., & post septem dies iterum purgandum cum supradictis pilul., vel Mel. rof. sol. ℥. v. cum infus. ʒ. 1. ß. Agarici recent. trocis., & per quatuor dies continuos ℔. v., vel vj. Aquæ Tetutij vsurpandæ cum suo vehiculo ad maiorem emundationem primarum viarum, quibus peractis, sanguis ab hemorroydibus poterit mitti. Secundo loco corroborandum caput infrascripto puluere. ♃. rad. Peoniæ ʒ. ij., Salis Rosmarini, Saluiæ, Maioranæ an. ℈. ij. Salis Succini ℈. 1. Cranij hum. præp., Margarit. præp. an. ʒ. 1. Antimonij diaph. ʒ. ß., diuidantur in quatuor partes æquales, & sumat cum aqua aliqua Antipopletica, vel Antiparalitica, vel cum aqua Liliorum conual., vel Cerasor. nigr., vel theriacali. Vinum Absynthio pontico, vel baccis Iuniperi paratum erit sufficiens ad præseruandum à tali symptomate seruata victus ratione.

CONSVLTATIO XIX.

De melancholia per essentiam, cum vigilijs, totius extenuatione, & pustulis vlcerosis sub mento.

CLericus nobilis, temperanti calidi, & humidi cum aliquo bilis excessu, ætatis annorum quadraginta, animosus, & in suis operationibus promptus, in victu, & potu summè intemperans, & venationi deditus, post animi passionem, mærorem conciliantem cæpit familiares odio prosequi, & quidquid ab eis in sua præsentia loquebatur, & operabatur, in sui derisum, & temptum vertit, ex quo in furorem aliquando erumpit, ab omnibus se occidendum putat, ità vt ex cuiuscumque rei motu in timorem incidet, amicos omnes à se expellat, de sua æterna salute desperat, vndè semper cogitabundus, in his cum summa afflictione permant, ab omni societate abdicatus spontè, & ex fixa horum cogitatione septimanas ferè

in

insomnes ducit, dies sine cibo transit, vndè emaciatus vix pedibus stare potest, pustulæ ante hos affectus sub mento, & in gutturis regione eruperunt, quæ multam illius partem excoriarunt; A febre semper immunis persistit.

Descripta historia, Melancholiam symptoma facultatis imaginatricis repræsentat, cuius essentia communiter statuitur esse desipientiam sine febre, & furore, cum metu, & tristitia coniunctam. Vbi animaduerto desipientiam stare solùm respectu imaginationis in hoc affectu, quidquid in contrarium statuerint alij læsionem in ratione, & intellectu reponentes, quia licet non negem has potentias in hoc affectu lædi, censeo tamen læsionem non esse in istis fundamentaliter, sed solum per lęsionem imaginationis, quæ intellectui repræsentando res deformes in se inducit Intellectũ deductiones deformes, & male fundatas eliciendas, sed præsupposita obiecti deformitate, vel phantasmatis, non potest non elicere dictas deductiones, quæ cum in se impossibilitatem non contineant, illis assentitur non adhibita animaduertentia necessaria pro earum correctione, vndè si in aliquo peccat, in inaduertentia solùm peccat, quæ læsionem talis facultatis non inducit; & quamuis certum sit imaginationem lædi dependenter à spiritibus, & magis remotè à sanguinis massa, modum tamen talis læsionis imperscrutabilem meo iudicio existimo, cum nos lateat modus indiuidualis, & cum suis circumstantijs, quo imaginatio spiritibus vtatur pro suarum operationum exercitio, vndè aliquid pro nostra intelligentia dicere possumus, sed sine integra modi lædendi cognitione,

Cum autem, vt dicebam, certum sit læsionem imaginationis pendere à deprauata spirituum, & sanguinis constitutione, in huius ponderatione, indaganda prædictorum effectuum causa.

Esse in hoc Patiente malam sanguinis constitutionem, intemperata victus ratio nos certos reddit, qualis autem sit in se, dico primo esse acidam, & hoc demonstratur à mærore, quo ob animi passionem afflictus diu fuit, cum illius impressio spiritus animales valeat dissipare, vel concentrare, vt languor operationum in mærore diuturno comprobat, residui à dissipatione, vel concentratione, tardi ad motum redduntur, vt omnium

facultatum lenta executio conuincit, ab hac spirituum resolutione, & motu tardo euenit, quod neruis in omnibus corporis glandulis implantatis non tantum spirituum infunditur animalium, quantùm sufficit ad dulcificandum lymphaticum humorem in eis præparatum ex sui natura acidum, vndè aciditas excedens lympham præparatam inficit, non solùm illam glandularum, sed illam quoque, quæ vna cum sanguine per lienem fluit, & quæ est residua illius materiæ, pro succi neruei, & spiritus animalis generatione inseruientis, & quæ dulcificari pariter debet in liene à spiritu animali in eo deriuato à natura per copiosas neruorum ramificationes per dictum membrum sparsas, necessaria autem erat dulcificatio prædictæ materiæ, cum sit tanquam fex laticis nutritij, quæ semper aciditatem, vel austeritatem habet à sale fixo, vel tartaro in dicto latice ferè semper dissoluto in particulas cassiusculas, & si contingat non dulcificari, vt contingit in defectu spirituum animalium, aciditatem excedentem acquirit, & fixam, cum particulæ acidæ à spirituum defectu non potuerint volatilizari.

Lympha aciditate superflua peccans sanguini coniuncta illum incrassat, & quadam coagulatione constringit, prout est proprium omnis acidi fixi, & cum eo coagulat in multa parte spiritum illum salsum volatilem fluiditatem sanguini conciliantem, & generatum ex efferuescentia Acidi, & Alkali in massa sanguinis existentis, & ex concursu bilis, & acidi pancreatici, quod sanguini posteà consignatur; ex horum enim vnione etiamsi volatilizata fuerint, fit salsum, prout omnes norunt naturæ scrutatores, & si hoc salsum fixatum in sanguine remanet prohibita eius actione sanguinem attenuandi, & volatilizandi, & aciditate summa præualente hac totus coinquinatur, & concepta ab hac acrimonia corrosiones sub mento effecit.

Ab huiusmodi sanguine non solum paucitas spirituum, sed ab hoc materia etiam crassa suppeditatur, plusquam conueniat, eorum teuuitati, & puritati, quæ inuoluens particulas acidas ei firmiter annexas potius spirituum constrictioni, & tarditati concurrit, quàm efferuescentiæ, quam diximus fieri in motibus conuulsiuis, & Epilepsia, quia hoc acidum melancoliæ est fixum,

&

& austerum, & magis ad constrictionem, quàm ad dissolutionem facit, & potius sedat, quàm prouocet efferuescentiam ob suas partes terreas, & fixas, quæ totius attenuaionem difficultant, ad efferuescentiam necessariam; Et his particulis terreis irretiendo contrarias particulas, easque fixando dictam efferuescentiam impediunt. Et hoc patet in alumine, quod Cereuisæ fermentescenti infusum fermentationem sedat; Sic acidum melancolicum factum austerum, quia fixum crassum, & terreum mixtum spiritui animali non solum init efferuescentiam cum isto, prout facit acidum volatile sulphureum, sed motum etiam naturalem spirituum dictis conditionibus minuit, & retardat, eo modo, quo alumen Cereuisæ fermentationem sedat; Id circò ab hoc acido austero non fit illa efferuescentia, quæ fit ab acido sulphureo volatili Epilepsiam, & Conuulsionem efficiente, sed illa crassities sanguinis, & spirituum motus debilis per virtutem illius fixatiuam, à quibus rectè explicantur omnia melancoliæ symptomata, vt consideranti patebit, & huiusmodi doctrina tota ab antiquis desumpta est, à quibus melancholia acida, & fixans, vel incrassans humores prædicatur, licet forsan diuerso modo hi melancholiæ effectus à recentioribus explicentur.

Hoc supposito de sanguine, & spiritu animali, supponenda sunt alia ad sensationes spectantia, & ad imaginationes, & primo

Sensus fit dum obiecta sensibilia motum extremitatibus neruorum in organo ab eis affecto imprimunt, qui motus continua vndulatione per spiritus, & neruos in momento temporis principio neruorum communicatur in cerebro, & ab hoc ad organum sensus communis circa neruorum principia existens, vel supereminens transfunditur, & istius motus perceptione qualitates obiecti sensibilis organum externum afficientis percipit per suas insitas, & innatas ideas.

Secundò, sensus communis circà istam perceptionem multifariè se habet, nempè illam distinctè, vel confusè apprehendendo, quando distinctè circà eam versatur obiectum, sicuti est in se percipit, quando verò confusè, notitiam de obiecto imperfectam percipit. Hoc modo percipit, quando motus ab obiecto impressus spiritibus alteratur per horum constitutionem, vel

neruorum conformationem, dum ratione horum possunt concurrere ad efficiendum, quod motus prædictus, vel sit velocior, vel remissior, vel minus penetret, vel magis, quàm conueniat motui obiecti, quia cum talis ratio motus non sit ex toto conueniens, confusam etiam cognitionem de eo parit; Spirituum etiam opacitas ad hoc facit; in hac confusa imaginationis perceptione concurrit etiam istius potentiæ inaduertentia, ad conferendum inter se omnes notiones obiecti perceptas ad hoc, vt noscat quænam conueniant, & quænam disconueniant cum vniuersali notione talis obiecti, ex qua conferentia potest emendari error contingens, vel ex parte spirituum, vel organi in alteratione motus ab obiecto transmissi. Hinc est, quòd in tali notione confusa existens imaginatio, cum tali inaduertentia percipit rem aliter, ac est, & quando connexionem habet cum aliquo præiudicio mentis antea contracto, mouet spiritus quosdam vnitos cum illis motis ab obiecto, & cum tali modificatione, quæ sit apta mouere imaginationem ad percipiendum illud præiudicium iam antea conceptum, vndè statim rem illam cum tali præiudicio connexam percipit. Distinctè cognoscitur, quando motus ab obiecto veniens imprimitur in organo sensus communis non alteratus, & in eo organo spiritus sunt clari, & lucidi.

Tertiò, motus in organo sensus communis impressus illud mouet, & impellit versus aliquam partem cerebri medullarem fibrulis tenuissimis intertextam, & in isto appulsu transfunditur motus ille in vnam ex dictis fibrulis, quæ ità modificatur ab illo motu, & disponitur, vt quotiescumque se moueat versus organum sensus communis, in eo excitet motum similem omninò motui ab organo communi illi impressum in suo appulsu ad illam, & quem sensus communis per neruos ab obiectis externis receperat, ideò quotiescumque fibrula illa modificata impingit in organum sensus communis, edit in illo motum similem illi ab obiecto impressi, & ità per hunc motum recordatur sensus communis illius obiecti, & quia cum tali motu fibrulæ est etiam coniunctus motus additus representans præiudicium iam conceptum, idcircò quotiescumque recordatur de illo obiecto, recordatur etiam de præiudicio.

Quartò,

Quartò, quandò anima, vel amat aliquod obiectum, vel aliud timet, continuò influxu ſpirituum fibrulas illas, in quibus primo impreſſa fuit modificatio repreſentans talia obiecta impellit in organum ſenſus communis, ideoque cogitur ex continuo hoc appulſu percipere tale obiectum, dum mouetur eo motu ſimili illi, quem recepit à ſenſibus externis in prima perceptione talis obiecti. Fit autem hic continuus influxus ſpirituum mediante Anima, quia hæc ardenter amans obiectum, cum illo vniri optat; Sicuti aliud timens ab eo fugere ſemper cupit, ideò meditans ad hoc media ſemper talia obiecta imaginationi proponit, etiam pro delectatione ſui, ab obiecti amati conſideratione reſultante, & pro fuga ab eo, quod ei noxium comprehendit, & ex continuo hoc influxu ſpirituum adeò aperitur via ab emporio illorum ad dictam fibram, vt etiam anima non impellente, fluant dicti ſpiritus ad mouendam illam fibram, vndè etiam anima non cogitante fit repreſentatio obiecti ſenſui communi.

Ex his facilè poteſt ad aliqualem intelligentiā reddi ratio ſymptomatum huius Patientis, nam ex præiudicio concepto de deriſione,& contemptu propinquorum erga ſe ipſum,& orto, ex ſola inaduertentia mentis negligentis ea conſiderare, & conferre, quæ cum ſuis coniunctis euenerant, factum eſt, vt cum motu repreſentante ea, quæ loquebantur, vel operabantur ſui coniuncti in eius præſentia, adiungeret ſpiritus cum tali motu modificatos, vt ſufficerent ad repreſentandum contemptum, & deriſionem coniunctorum, iuxtà dicta ſuppoſiti ſecundi.

Sic ex operatione alicuius, vel ex dicto ſuſpicatur de mala illius voluntate contrà propriam perſonam, ob confuſam perceptionem operationis, & ſermonis, & ob inaduertentiam conſiderationis omnium circumſtantiarum, vel collationis cum alijs rebus, quæ maiorem cognitionem, & diſtinctionem illius ſermonis, & operationis tribuere poſſint. Huic ſuſpicioni adiungit circumſtantiam ab eodem meditari ſui necem, ex præiudicio à timore orto; & quia ab hoc periculo euadere contendit, idcircò in hac repreſentatione diu ſe figens, vel ad quærenda media pro defenſione, vel ad modum vindictæ inueniendum, continuo ſpirituum influxu hanc ideam imaginationi offert iuxtà dicta

ſup-

supposito tertiò, itá vt spiritus sine anima cogitante ex patenti nimis via ad fibram, in qua adest modificatio representans timorem suæ necis continuo influxu in eam contendant, & continuo motu in organum sensus communis impellant, à quo motu hæc potentia continuò apprehendit timorem necis, iuxtà dicta in precitato supposito.

Quapropter viso quocumque homine cum motu impresso ab hoc, & à quo mouetur non solum spiritus in neruo existens, sed etiam organum sensus communis, moti etiam sunt spiritus versus fibram modificatam ad representandum necem meditatam ab homine suspecto, quæ sua motione sensum communem afficiendo hunc ad meditatæ necis considerationem excitat, & obuiantem hominem, ex timore hanc esse executurum sibi persuadet; ex vi huius timoris in æternæ suæ salutis desperationem incidit, dum in consideratione transgressionis diuinæ legis cognoscit etiam æternæ damnationis reum esse, & à timore vniuersali, extremum in hac re percipiens, omnem spem amittit, dum à magno, & extremo timore præiudicium oritur impossibilitatis suæ salutis, extinguendo omnem spem, quę nō nisi in possibilia fertur; & quia hæc est maximè afflictionis animæ, semper in hanc intendit continuo influxu spirituum ad fibram cerebri modificatam ad representationem transgressæ legis, cum præiudicio impossibilitatis veniæ; quæ omnia non aduertente anima imaginationi representantur ob dilatatam spiritibus viam iuxtà dicta præcitato tertio supposito.

Timoris vniuersalis causa est sanguis, vt ait Villisius in capite secundo de Melancholia, ob particulas salinas exaltatas minus inflammabiles, vndè nec in pulmonibus satis accenditur, neque intra cordis, & neruorum ductus flamma satis clara, & copiosa ardescit, sed hæc flamma talis est, qualis externa, quæ ad venti cuiusuis flatum reprimi, & penitus exsufflari apta est. Hinc cum flamma vitalis tam tenuis, & languida sit, vt ad motum omnem nutet, & trepidet, nihil mirum, si patiens velut animo subsidente, & semiobruto tristis semper, & meticulosus existat; dum huiusmodi status per neruos imaginationi refertur, hæc ex perceptione debilis, & tardi motus cordis, vna cum perceptione

parui

parui caloris, timorem, & metum percipit, vnde talis status cum timore semper coniungitur, & quia aliquando ex imaginato contemptu, imaginatio plures spiritus ad neruos cordis transmittit, illud ad maiorem motum excitans, hinc fit in eo maior efferuescentia sanguinis, & in vicinis partibus, vndè ira.

Hinc patet, errores ab imaginatione conceptos partim pendere à sanguine, & spiritibus, partim à præiudicijs conceptis; ista aliam medelam non exigunt, quam à ratione. Sanguinis mala constitutio in spirituum deprauationem concurrens est emendanda per ea, quæ acidum oppugnant vna cum depuratione spirituum, per ea, quæ crassitiem tollant, motum imprimant, & luciditatem concilient.

Quod assequi, quamuis difficile ob morbi contumaciam, & Ægri inobedientiam, attamen sperandum.

Purgato ergo corpore remedijs blandis, & quæ expiationem primarum viarum respicient cum missione sanguinis; Dulcificanda, & attenuanda Massa sanguinis Succo Boraginis, Melissæ, & Agrimonij an. ℥. 1., cum Aqua Fumariæ, & Raphani Syluestris an. ℥. iij. m., & per quindecim dies in his insistendum quolibet septimo die transacto sumendo Pilul. tartar. Quercetani ad. ℈. ij., vel ʒ. 1. pro natura Patientis, & habita consideratione ad stipticitatem, vel lubricitatem, posteà sero lactis vtendum ad ℔. 1. cum ℥ ij. ß. Syrup. de pomis, tincturæ lapidis Lazuli ℈. 1. ß. per viginti dies præmittendo Bolum ex gummi Ammoniaci ʒ. ß, & Croci Martis aperientis ℈. ß, omni quinto die prædictas Pilulas reiterando, quibus si non cedat affectus, ad Tincturam Antimonij, vel eius Sulphur, secundum Villisium præparatam, vel Techenium tamquam ad extremum dulcificatiuum sanguinis est deueniendum cum aqua appropriata, vt ♃. Flor. Borag., Buglosæ, Melissæ, Fumiterræ, Scolopendriæ an. m. iiij., corticum exter. aurantij nu. viij., Limonum nu. vj., Lumbric. vino albo lotorum ℥. iiij. contusis omnibus affunde seri caprini ℔. iiij., Succi Pomorum ℔. ij. destillentur S. A. huius aquæ, ♃. ℥. iiij., Tinct. Antim. gutt. xvj., Tinct. Chalybis gutt. x., Elixir. prop. secundum descriptionem Elmontij ʒ. ij. m. continuando per xx. dies posteà capiti prouidendum cum puluere sequenti ♃. Margarit. præp., Ebo-

Eboris, Oculor. Cancri, Coral. præp. an. ʒ. I., Cinnabris nati. pluries per sublimationem rectif. ʒ. I. ß., Specier. lætific. Gal., Plirisarcoticon an. ʒ. ij. diuidantur in octo partes æquales, quarum vnam sumat mane ante prandium, alteram serò post cœnam cum Aqua Borag., vel Ceras. nigror. In mense Iulij Balneo Aquę dulcis vtatur, & si affectus perseueret, Syrup. de Elleboro nigro secundum præparationem Quercet. omni die per tres septimanas accipiat, & serò post cœnam sumat gr. vj. Ambræ grisæ in Vini ℥. ij., optimam seruando victus rationem.

CONSVLTATIO XX.

De Mentis stupiditate cum læsione memoriæ, & virium imbecillitate.

CHirurgus temperamenti calidi, & humidi secundum totum, cum pituitæ subdominio, ætatis annorum quadraginta quinque in vini potu delinquens, ab hyemis præteritæ excedenti frigore secundum caput capillis denudatum adeo molestatum fuit, vt dolorificam sensationem continuò à frigore persentiret, in vere cæpit conqueri de virium debilitate cum memoriæ læsione, ità vt aliquid agere cupiens, perueniens ad locum destinatum, in quo præconceptum opus esset agendum, ibi anceps manet, & varia voluens nihil determinat, semper stupidus, & velut cogitabundus manet cum propensione ad somnum, & sensu præfocationis in partibus spiritalibus, ità vt in vno loco quietus manere non possit locum sæpè mutando, etiam in conuentibus publicis, ità vt delirare iudicatum sit, ipse tamen fatetur locum mutare ob illum sensum præfocationis, à quo summè molestatur, & hanc molestiam alleuiari percipit per motum, quem reiterat locum sæpè mutando; In amicorum societate loquitur, ridet, iocosa proponit.

Quamuis fixa apparens cogitatio hunc morbum melancholicum supponat, longè tamen ab hoc distare mihi persuadet euidenter absentia constitutiui melancolici affectus, qui est desipientia cum timore, vel cum fixa aliqua imaginatione: Certum est

est enim, hanc in hoc Patiente non esse, sicuti nec timor, cum amet amicorum societatem, & confabulationem, in quibus multa cum risu profert, iocos, dictaque acuta, & solidè, & cum judicio ratiocinationi miscet; neque de aliquo timore se declarat, neque huius indicium exhibet; nec veram desipientiam, & delirium arguere debemus ex frequenti mutatione situs, etiam in publicis locis, & in conspectu numerosi concursus Populi, cum de hoc rationem reddat, nempè quod à tali mutatione leuamen molestæ suffocationi eum opprimenti inueniat; sicuti veræ desipientiæ indicium tollitur ab agendi perplexitate, vbi ad locum peruenerit, in quo aliquid agendum determinauit, cum hoc à memoriæ defectu habeatur in alijs operibus, & in discursu satis manifesto, cum enim memoria species rerum non conseruet, neque debito modo imaginationi, & intellectui proponat, facultates istæ deprauantur ratione obiecti non rectè repræsentati, vel in sua specie deficientis, vndè delirij species exhibetur, dum agere intendens aliquid, ab elabente istius specie cogitabundus remanet nihil operans, vel ad varia descendit intenti, & præmeditati speciem quærens, & si vera esset etiam disipientia, adhuc tamen melancolicum delirium dici non posset, cum abesset eius verum distinctiuum, nempè timor, quem omninò abesse certum est, vndè certum manet non affligi hunc patientem à melancolico affectu, sed esse simplicem mentis stoliditatem, cum memoriæ læsione, à qua desipientiam quandoque pendere ex dictis patet; horumque causa remota est deprauata sanguinis constitutio contracta à crassitie ei impartita ab excedente frigore præteritæ hyemis, vel condensatione huic familiari, secundum antiquos, vel coagulatione ab Acido-Salso in aere superabundante, per quod acidum salsum principium frigoris explicant recentiores, & huiusmodi coagulationem, & condensationem coadiuuare valuit acidum vini generosi in copia epoti; ab hac aciditate bilis, acrimonia, & eius soluendi facultate debilitata facilè sanguis condensatur.

Sanguinis crassities in cerebro puris spiritibus locum non relinquit, sed eis addendo particulas crassiores, & vaporosas excrementitias puritatem, luciditatem, & tenuitatem necessariam

pro integra, & inculpata ratiocinatione, & imaginatione denegant, & eisdem particulis crassiusculis tarditatem in motu communicando, fixationem quamdam spiritus recipiunt, qua tamquam motu amisso suspensas semper tenent dictas facultates, velut in admirationis passione, vndè semper cogitabundus apparet, à confabulatione verò cum Amicis per rerum apprehensionem excitati, & moti spiritus, operationes exercentur, & rectè, cum jocis, & nugis: à sanguine coagulato seri copia excernitur, qua exundans cerebrum in receptione materiæ pro spirituum elaboratione illius fibræ laxantur, vt eam dispositionem amittant receptam ab obiectis externis, vel à motu spirituum interno, in qua memoria residet, vndè illius diminutio, etiam in rebus recenter præmeditatis, dum in humidis etiam recens impressio facillimè obliteratur. Ob huius facultatis defectum oritur illa agendi perplexitas, & variorum indagatio sine determinatione, ab hac seri exundatione ad somnum propensio, impeditis ex aliqua portione poris viam spiritui parantibus ad neruos sensuum externorum principales ministros, quo impedimento alijs neruis motui totius inseruientibus posito virium animalium robur eneruatur, intercepto spirituum animalium necessario agmine pro earum vigore sustinendo; ad quod concurrit etiam eorumdem spirituum crassities à crassis vaporibus à sanguine crasso in cerebro cursum circulationis retardante eleuatis, & dictis spiritibus mixtis cum istorum crassitie, & obfuscatione retardatur motus ad neruos, vel per hos fit paruus, & debilis, & otiosi velut redduntur in organis sensuum externorum, vndè debilitas totius, & somnus, & hoc symptoma nos magis certos reddit de non existentia melancoliæ, quæ coniunctas, vt plurimum habet vigilias, ob fixam in re aliqua timore plena imaginationem, vnde Areteus definiuit esse angorem animi in vna cogitatione fixum absque febre, & furore.

Huius impedimenti in poris cerebri causa, nerui cardiaci tam cordis, quàm Pulmonum, non recipiunt debitum influxum spirituum ad talem motum in eis promouendum, qui sufficiat ad expeditam sanguinis circulationem, vndè sanguis in maiori copia cogitur in pulmonum vasi remanere, & pressione

suf-

suffocationis molestiam illis imprimit, accedente ad huius symptematis augumentum sanguinis supradicta crassitie expeditam istius circulationem remorante, cum coaceruatione copiæ sanguinis in vasis, & substantia pulmonum, per quam inducitur oppressio quasi suffocatiua, quæ pro motu externo mitigatur addito impulsu sanguini pro citiori, & ampliori circulatione, vndè rectus illius colligitur discursus, quando de vno in alium transit locum, & quod pro delirio habetur; sana est ratio.

Et suspicio conceptæ Hypocondriacæ affectionis, tollitur cum nullum extet indicium istius ex eo, quod non adsint rugitus, nec flatus, nec dolores ventriculi, nec vomitus, nec inappetentia, comites inseparabiles talis affectionis, & stipticitas alui non semper sola melancoliam designat, cum multi in iuuentute sint stiptici, quos nulla vexat Hypocondriaca affectio; In hoc enim Patiente stipticitas alui, à pituita excedenti in intestinis collecta, austeritate ob acidum excedens deprauata inducitur.

Hinc patet morbum esse timore plenum, maiora minando præcipitia, nempè ratione propensionis ad somnum, & memoriæ læsæ à nimia humiditate Apoplexiam, & prohibita libera, & integra circulatione Syncopem, quapropter non sunt procrastinanda auxilia, acidum sanguinis extinguendo per alkalica, eoque subtiliato, & rarefacto superfluam serositatem euacuando sensibiliter, vel insensibiliter, non solùm in sanguine, sed etiam in capite, quod corroborandum, vna cum eis, quæ memoriæ opitulantur.

Pro quorum executione primæ viæ mundandæ melle rosſ. solut., vel Pil. de Agarico, postea Syrupo de duabus, melle rosſ. solut. cum decoct. Melissæ, Borag., Capil. Veneris, Agrimonij præparandi erunt humores, qui iterum purgentur cum Pil. de Agar. ad ʒ. 1. Extrac. Elleb. ad ʒ. ß. Misso sanguine prius post tertium Syrupum, deinde magis mundandæ prædictæ viæ Aqua Tettucij per tres dies sumpta ad libras quinque cum vehiculo Mellis rosſ. sol. ad ℥. iij. in primo Cyato. Quibus peractis mihi præ cæteris arrideret Decoctum Ligni Sancti, Visciquercini, & Salsæ, vna cum cicoraceis, & capitalibus, à quo sanguinis aciditas absumeretur, & fluxibilitas conciliaretur, &

 simul

simul exundans cerebri humiditas exsiccaretur serosaque superfluitas absumeretur vna cum memoriæ restauratione, & sanguineæ massæ depuratione. Quod si Decoctum non comprobatur, quamuis melius remedium excogitari non possit omnes adimplens indicationes ea seligenda, quæ acidum corrigunt, & sanguinem fundunt, qualis est sequens Decoctio. ℞. Agrimoniæ Chamedrios, Cariofilatæ an.m.1. Acori ʒ.1. Ligni sassafras ℈.1. f. Decoctio S. A. in ℔.1. ß. aquæ Boraginis facta colatura ℞.℥.viij., spiritus salis Armoniaci gutt. viij. sumendo ante bolum ex scobe chalybis minutissima ℈. 1. Antimonij diaph. ℈. ß. cum ʒ. ß. gummi ammoniaci in vino aromatico dissol., & per vinginti dies in horum vsu insistendum; habet Chalybs quidquid conuenit pro acidi imbibitione, quam operatur suo sale, & pro sanguinis attenuatione, quam sulphureis particulis accelerat, & quia in præparatione aliquid semper, vel de Sale, vel sulphure amittit, ideò integrum exhiberi melius iudico, quia suis integris viribus vtrique satisfacit indicationi, & omni tertio die purgandum cum ʒ. vj. Crem. tart., & gr. vj. Magist. Ialapæ, vel Mercurij dulcif. gr. xvj., & si non cesserit diluentibus alkalicis, quæ magis acidum imbibunt præscribenda, vt. ℞. Salis tart., Absynthij, Rosmarini, Maioranæ an. ℈. ß., Mercurij dulcif. gr. viij., therebent. ʒ. 1. m. f. b., quibus superbibat Patiens sequentem Aquam, ℞. Aquæ Fæniculi, Graminis an. ℥. iij. Syrupi de duabus ℥. 1., tincturæ Antimonij ʒ. ß. m., his enim non solum sanguis fundetur, sed superflua serositas ad vrinæ partes euocabitur, quæ erat altera indicatio. Errhyna ex puluere Bettonicæ, Maioranæ, Ireos, & Elleboro albo conueniunt ad materiam è capite deriuandam, sicut etiam masticatoria ex Pyrethro, & Mastice; Si memoria his non recuperetur, ei succurendum est cum Vino medicato, cum Saluia, Rosmarino, Lauendula, Stecados, vel cum Aqua vitæ, in qua infusa fuerint Lignum Aloes, Macis, Cubebarum, Spicæ, Cardamomi, Galliæ muschatæ, & Galangæ, quæ præter memoriæ restitutionem, bilem augendo eiusque acrimoniam suscitando omnem tollent coagulationem in sanguine; Valet etiam ad hoc Puluis Abbatis Trithemij, sicut & Confectio Anacardina, quæ in hoc Patiente temperamenti

ca-

calidi, & humidi, & pinguioris habitus tutò exhiberi potest, hisque omnibus accedat victus ratio.

CONSVLTATIO XXI.

De dolore conuulsiuo gingiuarum, & partium internarum oris.

VIrgo annum agens vigesimum temperamenti calidi, & sicci biliosi, per æstiuum tempus ardenti calore molestum aeri nocturno se exposuit per totum id tempus, & in locis vbi spirabat aura, qua caput præcipuè feriri curabat, vbi intensum experiebatur calorem, circà Autumnum tumores in capite apparuerunt molles tactui cedentes, & minimè dolorosi, & menses diminutè fluxerunt, & adhuc perseuerant diminuti paucis interpositis diebus omninò euanuerunt, statimque oris amaritiem sensit, cum dolore præcipuè in gingiuis, quæ summè intumuerunt, & in omnibus partibus internis oris cum tali cruciatu, vt multoties deliraret, in efferosque eiulatus erumperet, & tales dolores capiti toti correspondebant cum maxima totius agitatione, & debilitate, Febris semper aderat, & macies corporis, & sex sunt menses, quod his symptomatibus torquetur.

Corpus humanum esse vndique transpirabile, præter Hippocratis documenta, restantur experimenta à Sanctorio in sua Statica adducta, & quo magis in calore temperamentum excedit, effluuia transpirabilia copiosiora euadunt, ità vt non liceat dubitare propositam patientem ratione temperamenti descripti prædictis abundare effluuijs biliosis, à tempore calido æstiuæ tempestatis à toto eleuatis, quæ ab auræ motu caput maximè feriente, non solùm ad interiora huius partis repercussa fuerunt, sed etiam per pororum constipationem à frigore licet debil prohibita fuerunt exire, vndè simul conglomerata, & densata in humorem abierunt, eo modo quo vapor nubem constituens, condensatione in aquam fluit, qui inter cutis capitis interstitia inclusus, in diuersisque partibus collectus vna cum humore aliunde cuti adueniente, & in maiori copia ob supressos menses,

impe-

impeditoque à libera circulatione per oclusionem viarum, tumores illos efficit molles, cum à sola materia serosa, sed incrassata penderent. Et quia dicta effluuia sunt maximè fermentatiua, quia volatilia, in humorem, quem constituerunt, turgescentiam, & acrimoniam induxerunt cum attenuatione, vndè aperta ab hisce qualitatibus via per partes interiores cutis ad eas oris descenderunt, quod demonstrauit amarities continua oris, quæ correspondet naturæ humoris ex concretione effluuiorum biliosorum, fibrasque nerueas, & membranosas harum partium mordicando dolores illos efferos induxerunt capiti correspondentes, membranis tam cerebri, quàm neruorum in contractiones spasmodicas deductis, dependenter à connexione, quam conseruant membranæ, & nerui oris cum membranis, & neruis cerebri, immo materia illa fermentatiua his partibus impressa, inordinationemque in spiritus harum hospites inducens, hanc ad spirituum regiam successione motus transfert, eo modo quo parua aquæ portio in lacu à saxo mota, conceptum motum ad magnum spatium extendit plures, & magnas aquæ partes mouendo, sic spiritus, & nerui oris inordinatè moti in parua parte mouent illos superiorum partium dicta inordinatione, & hi alios superiores, & ita successiuè talis inordinatio peruenit ad spiritus incolas substantiæ cerebri, qui sua perturbatione phantasmata peruertendo delirium causant, & ex vna parte consumptis ab hac motus perturbatione spiritibus in considerabili copia, & ex altera impedito etiam libero transitu eorum ad neruos, partium debilitas prodijt, spirituum consumptionem, vel eorum impeditam irradiationem sequens, hic spirituum defectus, vel impeditus influxus maciem secum trahit, vel quia in spirituum deficientia partes concidunt, & ad minus spatium se constringunt illarum porositates, quæ à spirituum abundantia, ob eorum energiam, velut tumefactæ maiori spatio circumscribebantur, & porositates angustæ minimam sanguinis copiam recepiunt, quæ est insufficiens ad reparandum illud, quod deperditum fuit, vndè macies, vel quia vna cum spiritu deficit fermenti partium, necessarium motiuum, & excitatiuum, qua de causa illarum actio nutritiua, & assimiliatiua suspenditur cum

macie, & qui influit ſpiritus inordinationem in capite ſuſceptam retinendo, fermentum partium non mouet, ea conditione motus ad aſſimilandum nutrimentum neceſſaria, menſes ſupreſſi excrementa acria, quæ cum ſanguine menſtruo expurganda eſſent intra cruoris maſſam relinquendo, ab his acrior reddita ad nutritionis officium inhabilis fit; eadem acrimonia communicata ſpiritibus per neruos cardiacos diſcurrentibus motum cordis inordinatum, & febrilem efficit iuxtà ſententiam Borelli in libro de motu Animalium.

Hæc omnia fouentur à menſium fluxu diminuto, dum excrementa bilioſa, quæ tali beneficio euacuarentur affectis partibus demandantur: exiſtimando menſium diminutionem non fuiſſe primariam cauſam horum affectuum, ſed extrinſecam ſuperius enumeratam, aptam producere tales affectiones morboſas, prout oſtenſum fuit ex dictis.

Cauſa huius diminutionis poteſt refundi in præcedentem calorem æſtiuum, à quo deflagrata maſſa ſanguinea ad conſumptionem partium ſubtilium, pro magna parte craſſitiem contraxit, impedientem illius fluxum per vltimas vaſorum extremitates vteri, & hanc craſſitiem fouet ſpirituum conſumptio magna, à dolore facta, & ſpirituum animalium defectus, qui inſeruientes pro efferueſcentia ſanguinis neceſſaria ad menſium fluxum, illis deficientibus minuitur etiam efferueſcentia, & cum hac menſes.

In horum affectuum curatione primo purganda materia in partibus oris, & capitis collecta ſub forma ſeri bilioſi, & fermentatiui cum ſequenti Bolo, vt ℞. Extrac. rhab. ℈. I., Magiſt. Iallapæ gr. vj. m. f. b., deindè reliquum eſt præparandum, cum eiſque fermentum figunt, & modificant, vt ℞. Aquæ Plantag., Portul., Papau. erratici an. ℥. ij., Syrup. de Nenufare ℥. I. ſ., Salis prunellæ s. p. ℈. I. m., & poſt quinque Syrupos reiterandum purgans ſupraſcriptum, & in hoc tempore præparantium mittendus ſanguis ex pede, & poſt vltimum medicamentum purgans, ex Venis ſub lingua, & dum hæc aguntur, fiant collutiones oris cum ſequenti Decoctione. ℞. Ligni Santal. ℥. I., Cornu Cerui vſti, Eboris an. ℈. I., Florum papaueris erratici, Nymphææ

pheæ an m. ß. Fol. Plantag, Portulacæ, Ros. rub. an. m. 1. bulliant in ℔. 3. aquæ, vase clauso, & lento igne ad consumptionem tertiæ partis, posteà coletur, & de Colatura. ℞. ℔. 1. Syrup. de Papau., Ros. sic an. ℥. 1., Philon. persici ℥. 1. m., & sæpè fiat collutio oris, & fricatio gingiuarum cum hoc Decocto. Secundo spirituum inordinatio sedanda, & excrementa biliosa magis modificanda cum refrigerantibus, quæ causæ etiam in temperamento calido sitæ occurrent, in quem finem optimum erit Serum Lactis depuratum ad ℔. 1. cum succo Endiuiæ ℥. ij., spir. Salis dulcificati gutt. x. tincturæ Ros. ℥. 1 m., præmittendo hunc Puluerem, ℞. Ligni Coryli s. p. super marmore optimè læuigetur eum irrorando spiritu Vini, vt eius virtus ad exteriora magis trahatur, & pori eius magis aperiantur, posteà exsic. ad vmbram de hoc ligno sic præp., ℞ ʒ. ß., Spec. trium Santalorum ℈. 1. Diamargar. frig., pul. vngulæ Alcis, Cranij humani, Charab. præp. an. ℈. ß. m. per viginti dies in hoc insistendum continuando supradictam ablutionem oris, & purgando cum Syrup. de Cicorea cum rhaub. ad ℥. iij. omni septimo die. Tertiò caput, & neruosæ partes corroborandæ cum Tinctura charab ad ʒ. 1. Bezoartici Lunaris ℈. 1. in Aqua Liliorum Conuallium, & Ceras. nigr. an. ℥. 1. ß.; Si menses cum diminutione suum continuent fluxum, adiuuandi cum Chalybe solum præparato, & pil. fœtid. mixto, validorum enim vsus timendus est, ne sanguis ad maiorem seri segregationem disponatur, & ne recrementi biliosi particulas calore, & agitatione in maiori copia vniat, quod facere non potest vsu Chalybis, immò omnium humorum acrimonia retundetur ab hoc, & sanguinis consistentia conseruabitur; optimum etiam iudicarem tam pro curatione, quàm pro præseruatione vsum Caffe post duas horas à cibo. Diæta tandem in omnibus morbo correspondeat.

CON.

CONSVLTATIO XXII.

De vocis diminutione.

VIr nobilissimus annorum sexaginta, temperamenti calidi, & humidi, post tussim molestam ex calefacto capite contractam, talem in voce sensit læsionem, vt vix intelligatur, quod loquitur, modò nulla adest tussis, nec raucedo, sed vocis diminutio perseuerat.

Cum Vox naturalis, & alta ope musculorum laryngis capiti annexorum perficiatur, ex quorum motione aer impellitur cum tali motu, qui sit aptus altam vocem edere, qui motus debet esse validus, consequenter in voce diminuta talis motus est debilitatus, prout in nostro patiente, hanc verò debilitatem in fibris dictorum musculorum agnoscimus ex earumdem relaxatione, per quam non possunt ità contrahi, vt laryngem moueant validè pro aeris expulsione. Hanc relaxationem effecit destillatio illa à capite nimis excalefacto contracta, origo præteritæ tussis, dum dilabens humor, per musculorum substantiam se insinuans illorum fibras nimis laxas reddidit, vt tractionem necessariam pro dilatatione rimulæ ad vocem altam requisitam efficere non valeant, vndè vix dilatata voci diminutæ, & paruæ solum sufficit, & forsan continuò ad dictos musculos materia transmittitur morbum conseruans, à glandulis dictæ laryngi adiacentibus, præterquamquod fibræ musculosæ humore imbutæ non habent apertos aditus ad recipiendum spirituum vitalium, & animalium influxum pro motu voluntario exequendo ad vocis perfectionem, neque in aliam causam refundi potest; cum nulla adsit tussis, neque raucedo, quæ humorem denotent in ipso laryngis capite hærentem, eius dilatationem impedientem: Necesse est, ergo hunc superfluum humorem in dictis musculis infixum exsiccare, dictasque fibras corroborare, quod exequi posse non despero.

Purgato ergo corpore vna cum sanguinis missione, Decoctum parandum ex Salsa, China, Santalis, cum Saluia, Bettonica,

Stœchade, Cicorea, Viol., & Rosis, excitando sudorem cum ℨ. 1. Cornu Cerui phil. præp. ante Decoctum exhibita, omni septimo die purgandum cum Manna, vel cum Pil. de trib. ad ℨ. 1. Magist. Ialapæ gr. vj. in hocque insistendum per triginta dies, in vsuque reducenda sunt herrina, ex Maiorana puluerizata cum Ireos, & Elleboro albo; Tempore Autumni paretur Vinum medicatum cum Santalis, & Rosmarino ad maiorem exsiccationem, & corroborationem; Gargarisma etiam poterit parari ex decoctione Ligni Sancti, Saluiæ, Melissæ, Lauendulæ, Cornu Cerui; in ore detineat Confectionem paratam ex Spec. Diaireos ℨ. ij., & flor. Sulph. ℨ. ß., Essentia melissæ ℈. 1., quæ inseruient pro exsiccatione humoris, Exterius in hunc finem fiat in vnctio circa guttur Oleo Vulpino Castorei, & Therebentina, posteà ad impediendum, ne fluat humor ad dictos musculos vtatur pro gargarismate decoctione Santal., Ros. rub., Plantag., Diamoron. addito, vel aliud paretur cum aceto, in quo bullierit vrtica sicuti etiam in ore sæpè poterit detinere Rotulas Diatragantis cum bolo addita Essentia Melissæ, & tinctura Charab., & hujusmodi rotulæ parentur cum aqua limacum stillata. Victus ratio sit exsiccans, & ab omni errore libera.

CONSVLTATIO XXIII.

De Vocis diuturna Raucedine.

VIr temperamenti calidi, & sicci secundum totum annum trigesimum quintum agens destillationi salsæ obnoxius à pluribus mensibus vocis raucedine correptus fuit, quæ nullis hucusque cessit remedijs, siti frequenti, & valida molestatur vna cum interpolato capitis dolore, sed intenso.

Viscerum sanguificationi præsidentium naturalis excedens temperies calida omnium in historia relatorum Symptomatum radix existit, ab hac enim bilis summè volatilis acris, & copiosa cumulatur, succusque pancreaticus pari volatilitate insignitur, nec nouum est calore fixa, & solida volatilizari, multo magis hi duo humores sui natura spiritu, & partibus volatilibus donata,

 quia

quia vita cum cæteris humoribus fruuntur, à prædicto calore maiorem suscipient volatilitatem. Hinc duo isti Pugiles in intestino duodeno congredientes ad chyli præsentiam, simulque mixti absente chylo in salsum volatile degenerant, cum ex alkali, & Acido, prout sunt dicti humores salsum resultet, & quia summè volatilia hinc etiam maior eorum portio in prædictum salsum volatile abit, & pro acredine bilis, & aciditate succi pancreatici maiori, vel minori salsum hoc euadit, vel magis, vel minus actiuum; Cum verò in hoc Patiente bilis, & succus pancreaticus sint valde acres, salsum ex his resultans erit etiam valdè actiuum, vndè chylus intra sua penetralia hoc per mixtionem suscipiens salsedine valdè sensibili coinquinabitur, salso hoc volatili per omnes sui partes se insiuante, ab huius actiuitate valdè dissolutus chylus maximè fluxibilis redditur, vndè in corde vna cum reliquo sanguine insignis, & excedens vtriusque rarefactio perficitur, in qua partes alkalicæ, & acidæ crassiores attenuatæ, & libertati donatæ simul congredientes efferuescentiam augent, & vnitæ salsum volatile componunt, quod mixtum cum illo in chylo existente salsedinem in toto sanguine intensiorem reddit, & præcipuè in sero, cuius pori sunt apti magis salina corpora recipere.

Serum in copia cumulatur à volatili hoc salso massam sanguineam summè attenuante, & velut colliquante, & hoc etiam salsum reddit iuxtà suam actiuitatem, huius seri magna portio à spirituum animalium generatione residua, vel spiritosis, & vtilibus particulis depauperata, & solo sale fæcunda per infundibulum ad palatum depluens destillationem efficit salsam, quæ per latera asperæ arteriæ descendens, mucilaginosum illum humorem, quo intus oblinitur ad vocem æqualem modulandam abradendo, inæqualitates relinquit, à quibus aer inæqualiter refractus vocis raucedinem efficit. Potest etiam deferri salsum hoc serum ad superficiem internam prædictam tracheæ per arterias, quæ solent serum hanc mucositatem conseruans in supradicta superficie deponere, sicuti portiunculæ eiusdem seri salsi membranis cerebri insixæ vellicando dolorem inferunt cum magno cruciatu, hæc eadem seri destillatio salsa, linguam, & pala-

tum irrorando sitim molestam parit, & vasa saliuaria salso humore repleta hoc internas oris partes perfundendo sitim reddunt maiorem, quod contingit etiam ab insigni, & violenta efferuescentia succi Pancreatis, & bilis in intestino duodeno, per quam volatile salsum euaporans ad linguam, & palatum salsedine sua sitim auget.

Hinc viscerum calor temperandus, bilis, & succi Pancreatici copia minuenda, eorumque volatilitas fixanda, & efferuescentia moderanda.

Quod facilè assequemur dummodò Æger sit obediens.

Incipiendum erga ab vniuersali primarum viarum emundatione cum Cassiæ ℥. i. ß. recenter extractæ, præparando reliquos humores cum ℥ ij. Acetosi simp., Salis tart. vitriol. ℈. ß. superbibendo Aq. Endiuiæ ℥. vj. posteà Cassia replicata ad succos Endiuiæ, Lactucæ, Acetosæ deueniendum an. ℥. i. cum Aq. Acetosæ, & Maluarum an. ℥. ij. per septem dies emisso sanguine in secundo die horum succorum ad ℥. viij. posteà reiteretur Cassia, & Aquæ Villensis vsus assumatur per decem dies more consueto. His massa sanguinis refrigerata vna cum viscerum intemperie calida modificata, bilis volatilitas corrigenda cum succo Ptissanæ in aqua maluarum dissoluto additis speciebus Diamargarit. frig. ad ℈ ij., & Tinct. Antimonij ℈. i. sumendo prius sequentes Bolos. ℞. Specier. triumsantalorum ℈. i. Philonij persici ℈. ß. Salis prunellæ ℈ i. m., & cum syrup. de succo limon. f. b., ad hunc finem conueniunt, & efficacissima erunt sulphur vitrioli descriptum superius, Sulphur Antim. fixum, & Cinnabris eiusdem, hæc enim vtrumque acre dulcificant. In vsu habeat Vinum granatorum acido-dulcium; Tempore caniculari Balnea aquæ dulcis exerceat, & ad tussim demulcendam vtatur succo Liquiritiæ condensato, & Diacodio facto cum Emulsione sem. Papaueris, sicuti etiam lambitiuum ex mucilagine seminum maluarum Psylij cum Oleo Amigd. dulc., & pauco Sacchara clarificato ad formam Iulapij, vel alterum paretur cum aqua stillata à limacibus à sua cassa exemptis, & mixta cum succo raparum sub cineribus coctarum ad æqualem portionem. Victus ratio sit refrigerans.

CONSVLTATIO XXIV.

De Asthmate.

SEnis temperamenti calidi, & humidi cum bilis ſubdominio, ætatis annorum ſeptuagintaſex podagricus hyeme præterita correptus fuit tuſſi moleſta, in qua multum excernebat; Podagræ inſultus, inſtante vere ſenſit, ſed vna cum ſpirandi difficultate abſque ſonitu, tuſſi, & materiæ expulſione, & modò ſunt quatuor menſes, quòd difficultas prædicta perſeuerat, aliquando ità augetur, vt ſe ſuffocari ſentiat, cum maxima totius inquietudine, & rugitu in inteſtinis, & aliquali dolore, cum excretione biliosa ſponte, vel arte excitata, reſpiratio eſt minus difficilis, ſemper tamen eſt talis, vt aperto ore reſpirare cogatur, eo enim clauſo ſuffocationem ſentit, & in quodlibet latus procumbendo maiorem difficultatem experitur.

Hanc ſpirandi difficultatem ab humore bronchia pulmonum infarciente non pendere certum eſt cum nulla tuſſis, nec ſibilus in reſpirando adſit, quæ materiæ præſentiam in pulmonibus deſignant, nec de materia in cauitate pulmonis exiſtente eſt dubitatio, quæ Hydropem pulmonum conſtituat, cum voluendo ſe de vno in alium locum nulla ſentiatur fluctuatio, nec manuum, nec pedum tumor appareat, nec in principio ſomni exacerbatur reſpirationis difficultas, quæ omnia in Hydrope pulmonis contingunt, vndè non ſine fundamento dubitari poteſt fixam eſſe in pulmonibus huius difficilis reſpirationis cauſam, conſiſtentem in organizatione eorum de nouo vitiata dependenter à fluxione craſſæ materiæ hyeme tranſacta ad eos delatæ, vel in eis per ſecretionem cumulatæ, à qua tuſſis illa moleſta, & humida; cuius portio per membranam pulmonum tranſudans, & extremitatibus earum adhærens lateralibus, ſua viſcoſitate, pleuræ contiguæ conglutinauit, vel alij parti, vt ſterno, vel diaphragmati, & ità pulmones cum eis coniunxit, & glutine in dies magis valido facto per incraſſationem, & exſiccationem à calore proprio partium ſpiritalium, ità pulmones dictis partibus col-

colligati fuerunt, vt non possint liberè moueri pro recipiendo aere, & pro eo expellendo, & dum non excluditur totus aer in bronchijs pulmonum existens, nouus aer ingredi non potest, in ea quantitate liberæ respirationi sufficiente, vndè huius difficultas oritur, quod probabilitatem accipit ex eo, quod in quolibet latere se demittat patiens maiorem sentit difficultatem, dum pars pulmonis lateris, super quod decumbit, vix mouetur, altera pars lateris oppositi ob adhæsionem parum mouetur, & ità sucedente motu paruo in vtraque pulmonum parte, respirationem minui necesse est, vndè pulmones, vt naturali officio, & necessitati animali prouideant cum difficultate semper inspirationis, & expiratiouis motum, eo modo, quo possunt, reiterant, non enim adeò nectuntur, vt moueri non possint aliquo motu dilatationis, & constrictionis.

Idcircò sanguis placido, & leni cursu per pulmones circulans difficultatem respirandi nō auget, cum motus pulmonum etiam diminutus prædictæ lentæ circulationi sufficiat, vbi verò plus solito sanguis efferuescit, cum magis celeri motu, & in maiori copia ad pulmones feratur, tunc horum motus diminutus, non est sufficiens ad adiuuandam eius liberam, & expeditam circulationem per vasa sanguifera, vndè pro maiori portione cogitur in eis remanere, & hac sanguinis quantitate vasa supradicta turgent, & bronchia asperæ arteriæ, quibus adhærent comprimendo coarctant, vt minorem aeris copiam recipere valeant, vndè respiratio difficilior, & suffocationis sensus, quapropter à motu, vel calore lecti peius se habet noster patiens.

Est etiam probabile hanc difficilem respirationem haberi à vitio partium inferiorum, quandò ob bilis actiuitatem in pituitam intestinalem agentem, hæc attenuatur, & resoluitur in flatus acido pituitæ (cum hæc non sit nisi saliua, vel succus pancreaticus incrassatus, illa acidum occultum, hic manifestum continens) & salso bilis impregnati, hi membranas intestinorum vtroque acri perterebando dolorem in istis efficiunt, & ad neruos pneumonicos immediatè, vel mediatè per eos ventriculi, vel mesenterij, cum eis connexionem habentes delati, spiritus dictorum neruorum hospites turbant, & conuulsionem cum contractione

in

in eos inducunt cum vniuersali pulmonum contractione, in qua perseuerant, donec perdurat dicta turbatio spirituum, ab hac contractione pulmonum, motus debilis magis impeditur, ab hoc motu magis diminuto sanguis stagnare pro maiori sui portione cogitur in eorum substantia, quam opprimendo suffocationem infert.

Diaphragma etiam ab huiusmodi vaporibus impediri potest in sua dilatatione, & constrictione, vt respirationis motus lædatur, & suffocationis sensus inducatur, quod magis probabile reddit hanc assertionem est respirationis facilitas maior; post bilis euacuationem, per quam cessat flatuum eleuatio.

Perdurat verò difficultas, præter causas supradictas, quia vltrà vapores ab efferuescentia bilis, cum succo pancreatico, & illos eleuatos à pituitæ dissolutione, adest æstus in hypocondrijs, à quo sanguis circulans per ea efferuescit nimis, & vapores à se in quantitate emittit, dicto modo Diaphragma, & pulmones afficientes.

Ex quo deducitur esse hunc morbum pro vna parte incurabilem, cum non possit portio pulmonis adhærens vicinæ parti euelli, medicamentis difficulter ad hanc partem exteriorem pulmonum peruenientibus, at restat solum aliquibus extrinsecis emollientibus gluten illud humidum, & molle conseruare, vt faciliori motu pulmo moueri possit, quapropter opportunum erit totam costarum regionem ante, & retro oleo Amygdal. dulcium, vel Vnguento pectorali sæpè in die lenire, & vesicas aqua tepida, oleo, vel lacte plenas dictis locis lateralibus admouere, & quia partes infernæ huic symptomati occasionem tribuere ex dictis ostensum est, ideò ad has dirigenda remedia, bilem, & pituitam primo euacuando cum Pilul. de Agar. ʒ. i. Extract. rhaub. ʒ ß. cum Aqua Cinamom. reform. Pil. post tres horas sumat Patiens ℔. 3. Aquæ Tetutij tepidas, posteà per quinque dies vtatur sequenti Syrupo ad pituitam incidendam, & bilem corrigendam. ℞. Syrup. acetos. simp. ℥. i. ß., Aquæ Acetosæ ℥. iij., Fæniculi ℥. ij., Salis prunellę ʒ. i. m. in medio horum pręparantium sanguis in parua copia mittatur, posteà reiteretur idem purgans cum eadem Aqua Tetutij. Ad maiorem bilis emendatio-

dationem, & pituitæ attenuationem vtatur sequenti puluere. ℞. Antim. diaph. ℈. ß., Rasuræ matris perlarum ℈. 1., oculor. Cancr. præp. ℈. ij., Salis tart. fixi ℈. 1., Rad. Ari ℈. 1. m. s. p. superbibendo Aquæ Boraginis ℥. vj. cum gutt. viij. spirit. vitrioli dulcif., & in huiusmodi medicamento permaneat per xx. dies, omni die Clystere vtendo his enim omnibus, & bilis acrimonia emendabitur, & acidum pituitæ incrassans absorbebitur, & per acida dulcificata pituitę crassities tolletur, & bilis mortificabitur. Martialia tam Bilem, quàm Pituitam emendare simul poterunt, & præcipuè Chalybs subtiliter puluerizatus, & non præparatus, vt ℞. Chalybis limaturæ subtilissimæ ℈. 1., Antimonij diaph. ℈. ß., Pil. agreg. ʒ. ß., cum Aqua fæniculi ref. p. quarum vsus erit per septem, vel octo dies, quo tempore etiam efferuescentia hypocondriorum moderanda, cum emulsione sem. Melonum cum aqua florum papaueris extracta, & assumpta post horas quinque à cibo. Pro alleuatione verò difficultatis in respirando lambitiuum sequens in vsu habeat. ℞. Aquæ farfaræ ℥. iij., theriacalis ℥. 1., Tincturæ Castor., flor. sulphuris an. ʒ. ß., Spiritus salis ammoniaci ℈. ß., Syrup. de liquiritia ℥. 1. m., vel ℞. Aquæ Melissæ, Hysopi an ℥. 1. ß., theriacalis ℥. 1., Spiritus salis armoniaci cum gum. Amon. destil. ℈. ß., Spiritus fulig. gutt. v. Oximel. scili. ℥. 1. m., vel ℞. Aquæ Lumbric., Capil. ven. an. ℥. 1. ß., Fæniculi ℥. ij., Balsami sulphuris therebintinati ʒ. 1., Pulu. Millepedum præp. ʒ. 1., Tinct. cast. ʒ. 1., Olei succini ℈. ß. Fæculæ Ari ℈. 1. Syrup. de Hybisco ℥. 1. m. tempore difficilioris respirationis cochlearium integrum, vel dimidium horum lambitiuorum assumat lentè deglutiendo, odoret etiam spiritum salis Armoniaci in vase angusti orificij contentum, sanguis etiam parcè mittatur ad motum sanguinis conciliandum pro pulmonum subleuatione. Victus ratio sit tenuis, & optimi succi.

CON-

CONSVLTATIO XXV.

De Asthmate conuulsiuo.

EXcellentissimus, & Illustrissimus N. temperamenti calidi, & sicci ad melancolicum vergentis annorum quadraginta multis retro annis correptus fuit difficultate respirandi sine sonitu, & stertore, & tussi, & sine vlla materiæ excretione, sed cum Hypocondriorum, & ventris inflatione talis est difficultas, vt nisi recta ceruice, & in sedili respirare possit. Hypocondriacæ affectionis affligitur molestia, cum ventriculi debilitate, famis pruritum nunquam sentit, nec cibum in quantitate appetit, magna quandoque flatuum copia torquetur, cum dolore tam ventriculi, quàm intestinorum, ante horum expulsionem per os, languorem in ore ventriculi, & anxietatem experitur cum virium debilitate, & cum insigni calore in regione Hypocondriorum, & in qualibet aeris mutatione subtilis, vel crasi eamdem patitur difficultatem.

Huiusmodi Asthma esse conuulsiuum patet ex eo, quod nullius humoris bronchia obstruentis indicia apparent, & sine istius excretione cesset, quapropter iudicandum est à neruorum pneumonicorum læsione pendere, vel ab efferuescentia humorum, & succi neruei in substantia pulmonum, cum vtraque difficilem possit reddere respirationem, huiusmodi neruorum læsionis causa in hypocondrijs latet, in sanguine, & succo neruoso, vt mox demonstrabitur. Primo tamen aduertendum à debili ventriculo imperfectas prodire concoctiones, & ob fibrarum suarum tarditatem ad motum, eius imbecillitatem partialem constituentem diu in eo morari portionem massæ chylosæ magis crassæ, quæ in viscosum transit excrementum, & ità ex duplici capite excrementa cumulantur in ventriculo pro maiori parte crassa, quæ à bile assurgente ab intestino duodeno ad ventriculi cauitatem ob motum istius deprauatum, ab irritamento excedenti bilioso, attenuãtur, & in flatus resoluuntur, ad quod concurrit etiam calor factus ab immoderata efferuescentia bilis in dicto intestino

 exci-

excitata cum concursu succi pancreatici, vt mox dicemus, cuius ope attenuatur dicta materia crassa in flatus, qui ventriculi membranas distendendo, & acri qualitate bilis infecti easdem vellicando, dolorem inferunt, & eadem qualitate neruos oris ventriculi leni vellicatione affligendo, & vaporum crassitie opprimendo tristem illam languoris sensationem efficiunt, & anxietatem, cum eorum conuulsione, quæ cardiacis neruis per consensum communicata cordis motum minorem reddit, vndè spirituum influxus minoratur per omnes partes irrepente in has langore, à quo totius debilitas, ab hac bilis incursione ad ventriculum appetitus debilitatur, mortificato acido eius excitatiuo.

Eadem bilis nimis actuosa pituitam intestina oblinientem, vel materiam crassam à ventriculo diu retentam, & paulatim per descensum in ea delabentem, simili modo attenuando, flatus in eis excitat cum dolore ob dictam distensionem, & irritationem, quæ maximè à Pituita intestinali habetur, cum acidum tam saliuæ, quàm succi pancreatici in se occultet, dum ad istis per incrassationem generatur.

Portio chyli subtilior ad intestina deducta, à bile nimis naturaliter actuosa attenuatur, exaltatur, & in sui naturam assimilatur immoderatæ efferuescentiæ instrumento ex concursu eiusdem bilis, & succi Pancreatici excitatæ, dum & hic summam acquirit actiuitatem ob volatilitatem à calore vniuersali conciliatam, & acredinem maiorem. Ab hac efferuescentia prodit calor ille insignis in Hypocondrijs, & à Diocle in omni melancolia Hypondriaca cognitus, licet non hoc modo explicatus; sic alteratus chylus cordi consignatus ferè totus in bilem transit maiori calore, tenuitate, & actiuitate insignitus, ex quo adustionem facilè patitur, & in adustione secum trahendo portionem acidi in atrabilarem materiam transit valdè fermentatiuam, & corrosiuam, qualem descripsit Hippoc., & Galenus, & à sero nutritio absorpta, atque dissoluta, cum eo ad succi neruei elaborationem defertur huiusmodi succum deprauando sui admixtione. Vndè pro explicanda causa huius sympromatis possumus non improbabiliter dicere dictum succum per neruos pneumonicos fluentem portiones istius materiæ adustæ in eis sparsim relinquere,

quæ

quæ donec paruæ existunt à continua lustratione talis succi attemperatæ otiosæ manent, sed cum dictæ materiæ copia in eis fuerit congesta, & volatilizata, tunc motu effreni concepto, in angustijs dictorum neruorum succum nerueum contentum immoderatè exagitat, & efferuescere facit cum neruorum contractione, ità vt Pulmones in continua dyastole contineantur impedito systolis motu naturali, vndè difficultas respirandi.

Hinc est, quod ad quamlibet aeris mutationem, vel subtilis, vel crassi in huiusmodi difficultatem incidit, à subtili enim aere sanguinē attenuante fit maior separatio serositatis ab huius massa, & consequenter copiosior depositio succi neruei coinquinati in neruis respirationi dicatis, ob facilitatem, vel naturalem, vel à morbosa dispositione contractam humorem illum supradictum in abundantia recipiendi, vndè etiam dicti effectus producuntur potius in his, quàm in alijs neruis. Vlterius ob facultatem, qua pollet aer subtiliandi, & volatilizandi, congestam in dictis neruis materiam per paulatinam, & interruptam depositionem volatilizat, & fermentatiuam reddit cum aptitudine ad efferuescentiam, & turgescentiam spiritibus, & succo neruoso neruos pneumonicos inhabitanti conciliandam.

Aer verò crassus vtpotè multis impuritatibus sulphureis, & nitrosis grauidus, in inspiratione has socias vnit, illis à succo neruoso per depositionem relictis in neruis pneumonicis, & hæ mixtæ succo neruoso præterfluenti etiam optimo prædictas imprimunt turbationes. Similem enim puto succū neruosum sanguini, qui ob admixtionem extranei summè alteratur, & efferuescit.

Et hanc esse talis morbi ideam, eius solutio sine aliqua sensibili euacuatione manifestat, & quamuis seri copia pulmonum interstitia, & porositates implens, difficilem possit reddere respirationem, solet tamen hoc symptoma ab hac causa pendens solui cum euacuatione copiosæ vrinæ, vel à poris pulmonum, in bronchia transeunte materia, per tussim, quæ cum in nostro Patiente deficiant, ab his prædictam affectionem pendere non est credendum, sed à neruis, qui semper malè afficiuntur etiam posita secunda causa satis probabili, efferuescentia nempè humorum in substantia pulmonum, quæ pendet ab euaporationibus eleuatis

à fermentis regionis Hypocondriacæ cum excessu deprauatis, dum inordinatam fermentationem humorum dictæ regionis efficiunt, & eleuatis pariter ab efferuescentia bilis, & succi pancreatici inordinata, per interualla excitata dependenter ab aucta acrimonia dictorum humorum, & dictæ euaporationes pulmonum substantiam ingrediendo sanguinem, & succum neruosum efferuescere faciunt, vndè rarefactus vterque humor turgescit, ex quo vasa sanguinis distensa pulmones distendunt, & nerui succo suo naturali turgescentes contrahuntur, & sic ex vtroque accidente pulmones in continua distensione morantur cum difficultate respirandi, & hanc causam Hypocondriorum æstus, & ventris inflatio comprobant, semper tamen adest neruorum affectio, sicuti adest, posito, quod ex immoderata efferuescentia bilis, & succi pancreatici ob auctam illorum acrimoniam, vapores eleuentur, qui communicati neruis mesenterij, & istius plexui magno, contractiones spasmodicas in eis efficiant, in quas trahunt neruos pneumonicos, & per quas pulmones in continua Dyastole continentur cum difficultate respirandi. Connexionem esse cum plexu dicto, & dictis neruis patet ex Villisio in sua Neruologia; Eundem plexum pati dictas contractiones patet ex inflatione ventris, & vtraque causa eadem requirit remedia.

Pro horum affectuum curatione primo Ventriculus roborandus, detersa humorum saburra, qua contaminatur, & quia frigida, & humida pro contemperatione bilis, & succi pancreatici sunt vsurpanda, ab his eius acidum debilitabitur magis, & fibræ relaxatione maiori afficientur, ventriculi tonum magis peruertendo, ideò huius corroborationi studendum His coniungi debent, quæ Pituitam, & humorem crassum incidant, attenuent, & posteà euacuent; Secundò Bilis, & succus Pancreaticus corrigendus; Tertiò Massa sanguinis refrigeranda, æstus Hypocondriorum moderandus; Quartò Materia excrementitia in illius sero collecta à pulmonibus auertenda, eam ducendo ad vias vrinę; Quintò Pulmones, seu potius nerui ad istos tendentes corroborandi, quæ non nisi longo temporis spatio exequi poterunt, & cum difficultate, quo ad difficilem respirationem ob naturalem indispositionem neruorum pneumonicorum, per quam red-

dun-

duntur apti ad colligendas impuritates succi neruosi.

Quo ad primum pro euacuanda materia in ventriculo, & primis vijs residente. ℞. Mel. ros. sol. ℥. iij., Mannæ ell. ℥.ij ß., Cremor. tart. s. p. ʒ. iij. dissol. in s. q. Aquæ Melissæ præparentur, posteà cum Acetoso. s. ℥. i. ß., Crem. tart. vitriol. ʒ. i., Aqua fœnicul., Absinthij an. ℥. iij. m. octauo die ab hoc digestiuo reiteret supradictum Purgans, posteà capiat per tres dies Aquam Tetutij ad libras quinque, quæ sola videtur sufficere ad detergendam materiam crassam in ventriculo, & intestinis collectam, addendo tamen supradictæ Aquæ quotidie ℥. iij. Melis ros. sol., quòd inseruiet pro vehiculo. Nec Aquæ propria caliditas, vel salsedo est timenda tamquam magis irritatiua Bilis, & succi pancreatici, eò quia in corpore non immoratur, & semper in motu existens debiliter in dictos humores potest agere, eo modo, quo sol minus calefacit sub illum deambulantem, quàm immotum manentem, quem maximè, & intensè calefieri experientia docet, prætérquamquod citissimè pertransit duodenum, in quo isti humores colliguntur, cum in eo nullæ sint circumuolutiones. Vlterius dato, quod humores tunc in suo transitu per dictam viam alteraret, eos etiam secum rapit, & educit, ex quo nulla noxa, deindè in serò ante cœnam per horam, dum capit aquam, accipiat hunc Puluerem. ℞. Specier. trium Santal. ℈. i. ß., Rasuræ eboris ℈. i., Salis Absinthij ℈. ß m. hoc modo ab vtroque remedio corroboratus manebit ventriculus. Inter hæc mittendus sanguis à brachio, & hæmorroydibus.

Quo ad secundam intentionem vtiles erunt succi Boraginis, Agrimonij, & Maluarum an. ℥. i. in iure exhibendi cum spiritu nitri dulcificato ℈. ß. per decem dies in his insistendum, & reiterata purgatione cum ʒ. vj. Cassiæ, & gr. vj. Magisterij Ialapæ, ad maiora attemperantia descendendum, inter quæ maximè est efficaciæ sequens. ℞. Salis Tartari volatilis ℈. i., Olei Macis gutt. vj. simul misceantur, & mixtura dissoluatur in aqua Agrimoniæ, & Acetosæ an. ℥. iij. per quindecim dies, quod si non erit ad manus Sal. tartari volatile, vniatur sali Tartari fixo spiritus salis Armoniaci, & Oleum Macis per digestionem vnius septimanæ, vel duarum in calore arenæ, & de hoc capiat ℈. i. in prædictis Aquis, &

in

in hoc remedio continentur illæ conditiones, quas Le-Boe in remedio pro Hypocondriaca affectione requirit.

Quo ad tertium conducet pro sanguinis refrigerio Serum Asininum destillatum ad ℔. 1. cum spirit. Vitrioli Martis ad ℈. ß., Syrup. de cort. citri ℥. 1. per quindecim dies, sumendo serò per horas duas ante cœnam sequentem puluerem cum ℥. iiij. Aquæ Boraginis, vel Emulsione Melon. ℞. Cancr. præp. ʒ. ß., Rasuræ interioris Matrisperlæ ℈. ß., Salis prunellæ ℈. 1., Fæculæ Aronis gr. vj., Ambræ gris. gr. ij., vel salis Absinthij elixir proprietatis imbibiti ℈. ß. m., & per hæc medicamenta auertetur materia ad vias Vrinæ, quod erat quartum indicatum.

Vltimæ indicationi satisfaciemus sequenti mixtura. ℞. Aquæ lumbricor., Hederæ terrest. an. ℥. ij., tinct. sulph., gum. amon. an. gutt. vj. m., quæ per aliquot dies est continuanda, vel cum Salis Succini gr. iij., Flor. sulph. gr. vj., Extract. Elenij, Ligni Visciquercini an. ℈. ß., vel terebinthinæ q. s., & conficiantur boli quatuor capiendo duo omni mane cum Aqua lumbri. ℥ iij., Syrup. Elenij ex compositione Augenij ℥. 1. m.

Tempore Paroxismi, sequenti vtatur Lambitiuo. ℞. Aquæ Limacum, Hederæ terrest. an. ℥. iij. Spirit. Salis armon. cum gum. ammoniaco destil. ℈. 1. Tincturæ sulphuris ℈. ß., Castorei ℈ 1. ß., Fæculæ Aronis ℈. 1., Syrup. de Hybisco, Papau. errat. an. ʒ. vj. m. Lambendo sæpè, & parum. Emulsio sem. melon., Papauer. albi, & sem. pastinacæ Syluestris extracta cum aqua Boraginis, & eodem modo pro lambitiuo vsurpata addita Tinctura Castorei erit efficacissima, ad sedandum paroxismum, & efferuescentiam bilis, fermentorumque alteratorum in Hypocondrijs. His omnibus adiungatur optima victus ratio.

CONSVLTATIO XXVI.

De difficultate respirandi continua, & principio Hydropis.

Mercator temperamenti cachochimi ætatis annorum quinquaginta in iuuentute per interualla correptus fuit difficultate respirandi, ità vt non nisi recta ceruice respirare pos-

posset, cum tussi, & sonitu materiæ in pectore, quæ paulatim excernebatur mediante tussi, ità vt liber euaderet, modo in ætate senili constitutus continuam habet difficultatem respirandi, quamuis ambulet, & suis incumbat negotijs, quandoque verò, & per interualla symptomatibus prædictis afficitur, & excreta per tussim materia similiter mitescunt. Ab anno cæperunt pedes intumescere, & crura, modo coxæ, & Venter turget cum sensibili aquæ exundatione, adhibita sunt Decocta, Ius Galli antiqui, Vina medicata, sed sine fructu, vndè alia exposcit, si arte inueniri possent.

Deprauata alimentorum præparatio, & sanguificatio, habitum huius Patientis naturaliter cacochimum conseruat, & ad supradicta concurrit symptomata, illius principium proximum sunt naturalis bilis inertia, succique pancreatici aucta aciditas, & crassities, quæ duo chylosam, sed imperfectam massam in intestino duodeno debitis non perficiunt modis à natura sancitis pro perfecta chyli elaboratione, & inutilium sequestratione, deficiente vitio horum pugilium efferuescentia necessaria ad volatilizandas puriores chyli partes, & ad crassiores deponendas; notum enim est succis herbarum, & fructuum per efferuescentiam, & fermentationem depurationem conciliari, præcipitatione crassarum partium inutilium, & volatilizatione crassarum vtilium, qua facilius cum subtilioribus miscentur ad perfectam vnius mixti constitutionem; Sic natura ad chyli perfectionem hos duos humores illi miscere decreuit, vt tamquam fermenta inducta in chylo efferuescentia, præcipitarentur inutiles, & à natura alienæ partes, & vtiles attenuarentur, & inter has motu eiusdem efferuescentiæ perfecta mixtio introduceretur, vnam chyli massam componens toti sufficientem, & vtilem, & pro tali efferuescentia bili alkalicam acrimoniam, & succo pancreatico aciditatem dedit natura, ex quorum congressu efferuescentia necessario oritur, quæ vt facilior euaderet tenuitate vtrumque fluxibili insigniuit; Vndè ex harum qualitatum deficientia in dictis humoribus, & in nostro patiente contingente tollitur efferuescentia supradicta, & chylus imperfectus generatur, quia non dissoluuntur ad iustam tenuitatem particulæ istius à bile inerti, &

à

à ſucco pancreatico magis acido, & craſſo, nec debitè volatilizantur ex defectu requiſitæ efferueſcentiæ pendente ab vtriuſque humoris vitio, ſed ità craſſæ medio humido fluxibili emolliente per lacteas ad maſſam ſanguineam deferuntur, in qua volatilizari non poſſunt; ob diſpoſitionem deficientem, qua præparari debent ad volatilizationem in inteſtino duodeno ab efferueſcentia illorum duorum humorum, quam debilem eſſe diximus, & ſanguinis maſſa eſt inhabilis ad reddendas dictas particulas chyli craſſas volatiles, dum parum, & debiliter fermenteſcit ob condenſationem, & conſtrinctionem ſuarum particularum ab acido excedente, & fixo in ea introductam, cum conſtitutione cacochima naturali maiore, ſanguinis enim maſſa ſuas particulas craſſas, & eas chyli ſuſceptas ſola fermentatione valida naturaliter volatilizat, vndè cum deficiat fermentatio valida ob dictam conſtitutionem craſſam ſanguinis, deficit etiam huic potentia volatilizandi partes craſſas chyli, quare particulæ iſtæ contractam in ventriculo, & inteſtino duodeno craſſitiem retinent. Ab huiuſmodi ſanguinis, & chyli craſſitie ſequitur, quod ritè particulæ iſtius craſſæ non miſcentur, requiſita ad tale opus tenuiſſima earumdem particularum diminutione, & ſanguinis rarefactione, qua propter cum ſolum confundantur facilè ſecedunt, & circulando partibus, vaſiſque adhærent, præcipuè bronchijs pulmonum facta in his obſtructione prohibente liberum aeris ingreſſum vndè reſpiratio difficilis, & tuſſis, irritata parte, vel à quantitate materiæ, vel à qualitate à mora contracta, & quia ob ſupradictæ cauſæ permanentiam materia illa craſſa continuò coaceruatur, & continua eiuſdem fit ſegregatio, continua etiam adeſt difficultas reſpirandi, & tuſſis, & quia quandoque copioſius fit à maſſa ſanguinis ſeceſſus materiæ prædictæ in eiſdem pulmonum bronchijs, hinc ingraueſcit difficultas ſpirandi, & tuſſis, vel paulatim materia ibi congregatur, donec repleantur bronchia cum difficultatis reſpirandi augumento, & facilis eſt huiuſmodi congregatio ſtante continua reſpirandi difficultate, qua ſanguinis motus circularis retardatur, & ſtagnatione quadam in pulmones deponit ibi excrementa, quibus ſcatet, eo modo, quo aqua in vaſe ſtagnans aliquas deponit fæces. Ab hac ſtagnatione ſanguis

à ſua

à sua crasi magis peruertitur, multasque deponit serositates, quas lymphæ ductus absorbendo sanguineæ massæ restituunt, cum detrimento eiusdem, cum aquosior reddatur, & hoc vitium auget continua respiratio difficilis, per quã euaporationes à feruido sanguine in pulmones eleuatæ non eiciuntur, sed in membranosis interstitijs lobulorum pulmonum exceptæ in magna copia in aquam condensantur, quam vasa lymphatica numerosa per huiusmodi interstitia disseminata absorbent, & ad sanguinem ducunt in venas cum serosæ humiditatis excessu, qua arteriæ repletæ abundantius per partes expandunt, vt per vasa lymphatica non possit reduci ad venas, & in eis stagnando dictæ partes in tumorem atolluntur, prout contingit in huiusmodi Ægro, tam in cruribus, quàm in Coxis, & in abdomine, vt exundatio sensibilis ostendit.

Bilis inertia ob aquositatem, & terrestreitatem potest pendere à naturali fermento lienis imbecilli, à quo non ità volatilizatur sanguis, vt eius particulæ sulphureæ adustæ possint in copia, & ritè segregari in Hepate, sed ob sanguinis crassitiem remanent confusè cum aqueis, & terrestribus, à quibus cum Hepar non possit liberare dictas partes adustas sulphureas in sui substantia segregantur simul vnitæ, vndè bilis iners ratione fermenti lienis, & etiam Heparis cum hoc ob sui fermenti, vel temperamenti languorem non valeat supplere imperfectioni fermenti lienaris dictas partes aquosas, & terrestres segregando.

Si verò intimiora penetrare licet, sanguinem à primordio generationis cacochimum ob tale temperamentum patientis puto esse causam tam deprauatæ bilis, quàm debilitati fermenti lienis, & hepatis; hæc enim constant partibus, subtilibus, volatilibus, spiritosis, & à similibus à sanguine extractis conseruantur, cum autem à sanguine cacochimo non possint subministrari ob eius impuritatem, & crassitiem, patet necessariam fermentorum deprauationem esse, & etiam bilis, quæ constans partibus sulphureis adustis, & salsis paruas à prædicto sanguine recipiendo ob debilem fermentationem illius deprauatur, & quæ segregantur alijs particulis crassis, & terreis comixtæ bilem inertem faciunt. Succus pancreaticus à primordio generationis maximè acidus,

crassus ob sanguinem maximè acidum ab eodem suam deprauationem recepit; sanguinem esse maximè acido refertum cacochimia declarat, nam illud confert ad excrementorum generationem, & eorundem segregationem in sanguine prohibet, vt patet ex dictis, ab his fermentis deprauatis per sanguinis cacochimiam, hæc pariter conseruatur.

His determinatis colligitur primo Pulmones ab omni humorum coinquinamento esse liberandos, tam per euacuantia sensibiliter, & insensibiliter, quàm per expectorantia; Secundò Massam sanguinis ab excrementorum quantitate depurandam, ad naturales purgationis vias ducta, & tertio Bilis inertiam tollendam esse per ea, quæ acrimoniam illius augere sint habilia, & succi pancreatici aciditatẽ, & crassitiem corrigendã, & fermenta tam lienis, quàm hepatis exaltanda, & vltimò pulmones roborandos, & sanguinem purificandum, & exaltandum. Difficile tamen erit his indicationibus satisfacere, quia malum altas egit radices, & pulmonum crasis à morbi longitudine est viciata, sanguinisque vniuersalis Economia deprauata cum Hydrope imminente.

Vnde Purgatione vniuersali præmissa, Ius Galli veteris de nouo replicarem, in cuius ventre reponerem Ligni Sassafras ℥. iiij. Ligni Sancti ℥. ij, Visciquercini ℥. 1., Rad. Enulæ ℥. 1., Hirundinariæ Anagalidis aquaticæ, Dracunculi, summitatum Abietis. an. m. 1. præmisso Bolo ex Ammoniac. ℈. ij. cum Acetosquilit dissolut. Croci mart. aper ℈.ß. Antim. diaphor. gr. xv. flor. sulph. gr. x. omni septimo die purgando corpus cum ʒ. ß. pilul. Tartar., vel de Ammoniaco Quercetani addito Mercurio dulcif. ad ℈. ß., & in hac methodo per triginta dies perseuerandum, his enim remedijs primæ, & secundæ intentioni satisfiet; quod si post supradicta remedia pulmonum substantia adhuc non sit libera ab humorum crassorum inquinamento, Oximel de Peto Quercetani est per quindecim dies vsurpandum ad ℥. 1. cum ℥. ß. Oximel. Cbalyb. Tincturæ tart. ʒ. ß. cum aquæ fæniculi ℥. iij. Ad bilem inertem excitandam pro tertia indicatione vtatur sequenti Bolo. ℞. Specier. Diatrion. piper. ℈. ij., Diambræ ℈. 1. ß. Olei gariofil. gutt. iij., Balsami peru. gutt. v. cum Syrupo de quinq. rad. f. bol. iiij., & summat duo ante prandium per horam,

&

& ante cœnam, vel vtatur Spir. Vini, in quo infusa fuerint Cinam. ℥. ß., Gariof. ʒ. ij., Corticis abietis, Ligni Sassafras, Tamarisci, calami arom. an. ʒ. ij. Zinziberis, Piperis Long., Cardam., Granor. paradisi, Galangæ an. ʒ. 1., Nucis mosc. ℈. ij., superinfundatur spiritus vini rectif. ad eminentiam quatuor digitorum, & stet in loco calido supra cineres calidos, donec spiritus vini tingatur, de hoc capiat ℥. 1. ß., eum edulcorando cum paruo Iulapio ex saccharo clarificato mane, & serò ante cœnam, & prandium; hoc remedio fermenta omnium partium, & calor cordis exaltabitur acidum pancreatis, & crassities corrigetur, & sanguis purificabitur, & exaltationem ad conseruanda fermenta suscipiet, quod melius etiam obtinebitur, si sal viperinum ad ℈. 1. cum Mitrid. ʒ. ß. omni mane summat. Vltimò pulmonibus robur addetur cum Conserua rad. Enulæ campanæ ad ℥. 1. addito pulmon. vulp. præp. ℈. 1., Flor. sulph. ℈. ß., & cum vino medicato cum herbis capital., rad. Enulæ, Tussilaginis, & Botridis; quodsi in dolio prius sulphurato ex accensione sulphuris in eo reponatur, maioris erit efficaciæ; & pro tumore crurum, & coxarum, fomentationes, & balnea exsiccantia, & corroborantia adhibeantur. Dieta hisce omnibus correspondeat.

CONSVLTATIO XXVII.

De Febre cum Hydrope Pulmonum.

VIr Nobilis adusti temperamenti, ætatis annorum quinquaginta correptus fuit Tertiana duplici continua extensa, transacta quadragesima cæpit conqueri de aliqua difficultate respirandi, quæ supra latus sinistrum decumbendomagis augebatur, in dies augmentum sumpsit huiusmodi difficultas, & tandem, dum de vno in aliud latus se voluit, exundatio in pectore auditur, tussis adest sicca, & totius corporis extenuatio insignis.

Febrem contumacem, & Hydropem pulmonum in hoc ægrotante habemus, prima pendet ab efferuescentia succi pancreatici, & bilis inordinata ob deprauatas qualitates ex obstructione ab istis per moram contractas, vel in Pancreate, vel in ductu

cholidoco, quæ efferuescentia in sanguinem serpit, dum illi miscentur per ductum thoracicum, ex eo, quod ob malas qualitates sunt ei extranei, fermentique naturam morbifici sunt adepti, vndè præternaturam etiam sanguinem fermentare valent, aucta fermentatione à conatu ipsius sanguinis, quo nititur noxium sibi expellere. Statis temporibus accessio reuertitur, dum impedimentum obstruens data temporis determinatione superatur à prædictis humoribus auxilio qualitatis prauæ conceptæ in mora suæ detentionis in parte obstructa, cuius efficacia in acrimonia consistit crassum impedimentum obstruens perterebrante, non verò eradicante, vndè remanens materia impedimenti, transacto humore detento, se restituit priori statui ante perterebrationem, vndè nouum firmat impedimentum, quod altera vice, & determinato tempore superatum renouat accessionem.

Ab huiusmodi inordinata efferuescentia segregata fuit copia serositatis extraneis fermentis copulata, quæ per arterias pneumonicas in cauitatem thoracis eructata Hydropem pulmonum fecit; quodsi ad vias vrinæ, vel sudoris demandata fuisset, febri aliquod leuamen parasset; vel effluuia febrilia, cum per expirationem tota non potuerint excerni inter interstitia lobulorum pulmonum copiosè collecta in aquam copiosam densata fuere, cui dicta membranosa interstitia distendendo, datum fuit ea disrumpere, aperta via collectæ aquæ, vt depluat in cauitatem pulmonum, à qua prohibita istorum dilatatio fit difficilis respiratio, & aqua ob moram salsam, vel aliam acrem contrahens qualitatem, tussim promouet membranam exteriorem pulmonum irritando.

Pro horum malorum curatione febrilis efferuescentia quo ad possibile erit mitiganda, obstructio humorum prædictorum deprauationi conferens tollenda, aquosi humoris copia minuenda per purgationem, diuresim, vel diaphoresim, prohibendo, ne de nouo colligatur.

Timendum autem ne hisce indicationibus satisfacere possimus stante febris contumacia, & difficultate remouendi aquas à cauitate thoracis, & si à vasorum ruptura ibi colliguntur, desperandum est de vindicanda eadem cauitate ob aquarum inundatione.

Quo

Quo ad primam indicationem adimplendam præstant Febrifuga, vndè laudarem puluerem corticis Perruiani more Gallico exhibitum, quod si ab hoc febris non tolleretur, extractum parandum ex eodem cortice, radice Gentianæ, Centauriæ min., & Camomillæ, & à capite mortuo residuo incinerato extrahendum sal addendum posteà eisdem extractis, & de hoc exhibendum ante paroxismum per duas horas ad ʒ. 1. cum ℈. ß. Antimonij diaphor. cum aliqua Aqua febrifuga, descrip. Quercetani, vel Minsicht. Febre in augmento existente Diascordium Fracastorij ad ʒ. 1. cum aqua Plantaginis, & Acetosæ exhibendum, vt efferuescentia febrilis moderetur, tempore minoris afflictionis, in quo alterantia, & præparantia exhiberi solent; deobstruentia subministranda, quæ vrinam etiam mouere soleant, vt ℞. Salis tartari vitriol. ℈. 1., Croci martis aperitiui ℈. ß., Antimonij diaphor. gr. xv., pul. millepedum præp. ℈. 1. superbibendo Decoctum rad. fæniculi, pentaphilon., graminis, Ireos, Cherefolij cum gutt. x. spiritus nitri, omni tertio die leniter purgandum corpus cum Cassiæ ʒ. ij., Magist. Ialappæ gr. v., sic enim, & febrili materiæ occurremus, & aquam euacuabimus, vt reliqua possit absorberi à vasis lymphaticis, vt adnotauit Villisius de Pectoris Hydrope. Quodsi febris cesserit, validiora purgantia, ex Ialappa, & Mecheocan vsurpanda cum diureticis validioribus, vt ℞. Puluer. milleped. præp. ℈ ij, Salis succini gr. vj, Flor. salis armon. gr. vij., Sal. tartari volatil. gr. v. cum Decocto pectorali, & diuretico descripto à Villisio loco citato cum Spir. therebentinæ ℈. ß., vel ℞. Membranas interiores ventriculorum Gallinarum præp. ʒ. 1., Cruoris Hirci ʒ. ß., Floris sulph. ℈. ß., Sal. Ononidis ℈. 1., & si ad Diaphoresim tendat Æger, hæc ad vsum reducenda Cornu Cerui, Bezoar., Cinnabris, Antimonij, radix Lappæ Maioris. Corroborabitur pulmo posteà Balsamo sulph. therebintinato ad ℈. ß. cum Aqua farfaræ. Quodsi nullis cedat remedijs, sectio tentanda inter sextam, & septimam costam paulatim aqua extracta pro virium conseruatione, victus ratio optima instituatur ad siccum vergens id circò aqua à pastu medicata cum Salsa, Santalis, & rad. Cannæ montanæ erit vtilis.

CON-

CONSVLTATIO XXVIII.

De Hidrope Pulmonum post sanguinis sputum.

NEgotiator honestus, & honorandus temperamenti calidi, & humidi cum bilis miscella, quia ad iram pronus, ad omnesque operationes promptus, ætatis annorum supra sexaginta, sed virium robore pollens à multa applicatione negotijs, & in scribendo summum calorem in capite percepit cum dolore, & grauitate, posteà sanguis è naribus fluxit ad lib. 15. cum nullo remediorum genere cohiberi potuerit, tandem cessit relicta in Patiente virium debilitate; à mense crura cæperunt intumescere cum aliqua difficultate respirandi in scalarum ascensione, & in longa deambulatione, paulatim hæc excreuit, vt non nisi cum maxima difficultate respiraret in deambulatione, & tempore noctis, in quo recta ceruice stare cogebatur, aderat tussis sicca, & febris, inualescere cæpit ante paucos dies.

Sicuti floridus sanguinis status omnium partium facultates conseruat suo calore, & motu temperamenta, vel fermenta illarum excitando, & ad exercitationem cum necessaria moderatione promouendo, & sicuti sua substantia spirituum reparationi materiam subministrando tam eis, qui nulli modificationi subijciuntur, vt sunt spiritus sanguinem viuificantes, seu potius calorem in eo conseruantes, quam eis, qui ab ea reguntur, & sunt spiritus temperamenti, vel fermenti constitutionem ingredientes, & qui per solam modificationem sunt operatiui talis, & determinatæ actionis, & eadem sua substantia chylo dispositiones ad sanguinem imprimit, vel propria actiuitate in verum sanguinem transmutat, cum omnibus perfectionibus huius naturæ debitis; Sic deficiens sanguis à sua perfectione in motu, & calore, fermenta omnium partium otiari facit, vel inertia relinquit, & spiritu sanguinis diminuto eorum reparatio integra suspenditur, consequenter alimentorum fermentatio in ventriculo, & chylificatio in intestinis deprauatè perficiuntur, & partes inutiles ex fermentorum deprauatione non separantur, vndè

tota

tota massa aqueis, & crassis particulis excrementitijs plena, ferè inutilis redditur, & eo magis, hæc calamitas ei contingit cum ex fermentorum defectu, spiritu necessario, subtilitate, & volatilitate debita careat, vel quia ille non excitatus fuerit per rectam fermentationem, vel quia expirauerit, vt contingit in eis, qui per fermentationem deprauatam putrescunt: spiritu deficiente in chylo cum volatilitate, & subtilitate tollitur ei potentia ad sua munera rectè exequenda; hinc euenit, quod chylificatio mala pessimæ sanguificationi viam sternat, quia hæc conditionem materiæ, circa quam versatur, sequitur, vndè hac mala existente, mala erit sanguificatio, & eo magis hoc succedet, quando sanguis in sua crasi, & constitutione deficiens non solùm valet emendare vitia chyli, sed neque vitalitatis caracterem imprimere, nec dispositionibus ad perfectam hæmatosim insignire, vel in perfectum cruorem transmutare, ità vt massa chyli sanguini per lacteas venas consignata in eo hospites faciat partes illas aquosas, & excrementitias crassas, ex quibus constabat, & deficiens in sanguine fermentatio naturalis eas perfecta mixtione vnire non possit, nec eas segregare ad sui emendationem, vndè tota massa sanguinis inficitur, excrementisque turget, sine spe correctionis à cordis fermento, vel ab eius calore, cum illud ob sanguinis imperfectionem deprauatam aliorum fermentorum conditionem sequatur.

Hæc omnia nostro casui applicata causam narratorum accidentium manifestant, dum à copioso sanguinis fluxu huius massa spirituum quantitate depauperata, insufficiens facta est ad præstanda partibus necessaria subsidia, fermenta ætate senili torpida excitando, & reparando, vndè chylificatio imperfecta fuit necessaria in hoc Patiente, quia fermentum ventriculi pænè extinctum fermentationi alimentorum nullam operam dedit propria virtute, & actiuitate, sed ea reliquit propriæ fermentationi consistenti in solo motu particularum alimentorum contritorum, qui motus tendens ad putredinem, eo modo, quo tenderet, si alimenta contrita vase externo imponerentur, ibique relinquerentur, efficit, vt alimenta in ferè putridum colliquamentum dissoluantur, ità vt seri copiam suppeditent effœtam,

spi-

ſpiritu in colliquatione expirato, eo modo, quo alimenta contrita, & poſita in vaſe externo, in liquamen putridum abeunt minimè ſpiritoſum; & ſi ex alimentis alteratis à ventriculo modo dicto diſpoſito eliciantur partes craſſæ, hæ inutiles ob ſpirituum euaporationem remanent, & confuſæ non permixtæ cum aquoſis, & incapaces ad recipiendam aliquam perfectionem in inteſtinis à fermento bilis, & ſucci pancreatici, non ſolùm ex parte ſui ob imperfectionem in ventriculo contractam, ſed etiam ex parte mox dictorum fermentorum, à copioſo ſanguinis fluxu labefactatorum pari labe, ac illud ventriculi, quapropter chylus aquoſus, & tamquam vappa in ſanguinem per lacteas traducitur, qui in ſua virtute hæmatoſim perficiente, valde diminutus parùm aquoſam maſſam alterat, & hæc nec rectè miſcetur cæteris partibus, ex defectu etiam neceſſariæ fermentationis ſequentis ſpirituum diſſolutionem, hinc ſeroſa colluuies in vaſis, & facilè ſolubilis ob mixtionis deficientiam, quæ ab arterijs in partes internas thoracis effuſa fuit in magna copia, vel quia in his partibus orificia arteriarum ſint latiora, vel impetus, quo expellitur ſanguis ibi ſit validior, hanc copiam ſeri cum abſorbere non valeant nec venæ, nec vaſa lymphatica, cauitas thoracis eam excepit, & in ipſam paulatim collecta Hydropē fecit; hinc difficultas reſpirandi ab aquæ multitudine impedita cum pulmonum motu aeris attractione, in nocte creſcens, dum vaporoſæ fuligines tunc temporis ingruente ſomno magis colliguntur, & calore lecti eleuantur, quæ grauius pulmones opprimendo, & ſpatium pulmonum motui detrahendo maiorem difficultatem reſpirationi imponunt.

Pro curatione ergo, ſeroſitas in cauitate thoracis per purgantia, diuretica, vel Diaphoretica minuenda, poſteà ſanguini ſua temperies reſtituenda, cum partium coctioni dicatarum corroboratione, ne aqua generetur, vltimo loco vaſa corroboranda. Horum conſecutio difficilis redditur ab ætate in ſenio conſtituta, à parte principali, qualis eſt ſanguis, labefactata, & ab omnibus corporis facultatibus euerſis.

Primò, ergo vel Manna ſoluta, vel Ialappa puluerizata, vel eius Magiſterio pro natura Ægrotantis purgandum corpus, poſteà

præ-

præparetur materia sequenti Apozemate. ℞. Rad. Enulæ campanæ, Tussilaginis, Iridis florent., Asparag., Fæniculi an. ʒ. ij., Herb. capil. Ven., Hysoppi, Botrys, Saxafragiæ, Milij Solis an. m. s. sem. Bombacis, Vrticæ, Dauci an. ʒ. 1., Salsæ ℥. ß., Santal. rub. ℥ ß. Cinam. ʒ. ß., Calam aromat. ʒ. 1. ß., Nucis moscatæ ʒ. 1., Spicæ ʒ. ß., Gran. Sambuci, Iuniperi an. ℥ ß. coquantur in aquæ Tussilaginis ℔. iiij. ad consumptionem tertiæ partis, posteà coletur, colaturæ adde Sacchari q. s., & s. a. f. Iulap., de quo capiat omni mane ℥. iiij. addendo spirit. tart. rectificati, & dulcificati ℈. ß., & omni tertio die purgetur corpus blando Hydragogo, vt ex ℈. ij., Ialappæ si vires permittent hanc quantitatem, & iteratam purgationem, in serò post cœnam summat cochlear vnum Aquæ vitæ, in qua infusa fuerint Cinamom., Macis, Nux moscata, Gariophili, Spica, Cubebæ, grana Khermes, & Iuniperi addito pauco Iulap.; his continuatis per quindecim dies sudor promouendus, vel decoctione Milij prius decorticati, vel sequenti Decocto. ℞. Ligni Sancti torniti ℥. iiij. Rasuræ Eboris ℥. ij, Rasuræ Cornu Cerui ℥. 1., Fumariæ, Eupatorij Mesue, Card. bened. an. m. s., Rad. Ari, Hirundinariæ, Valerianæ an. ℥. ß., Baccarum Iuniperi ℥. 1., Nucis moscatæ ʒ. 1. macer. per 24. horas in s. q. aquarum flor. Ebuli, & Genistæ, & vini albi, postea bulliant ad tertiæ partis consumptionem, facta colatura seruetur, & sumat de hoc ℥. vj. His peractis magis vrgenti incumbendum, sanguini nempè suam temperiem, calorem restituendo, & facultates corroborando, ad quod nos conducet sequens puluis ℞. Pul. Viperini ℈. 1., Pul. cachec. Quercet. sine saccharo ℈. 1., Trhocis Galliæ mosc. gr. viij. m. superbibendo Decoct. in Iure, vel Aqua Absynthij, Ligni Sassafras ʒ. ß., Calami arom., Macis an. ℈. ß., Ligni Aloes ℈. 1., superaddendo Elixir vitæ gutt. viij., Syrup. de Cort. citri ℥. ß. m., Corroborandi denique Pulmones vino, in quo infusi fuerint Santali, Rad. Consolidæ, Bistortæ, Torment. Pyrolæ, Tussilaginis, Liquiritiæ, Scabiosæ, sulphurato prius dolio, in quo conseruandum fuerit Vinum, vel antequam sumatur addendo aliquot guttas Olei sulphuris. Optima tandem victus ratio seruetur ad siccum vergens.

CONSVLTATIO XXIX.

De Hydrope Pulmonum, & sputo sanguinis.

CHirurgus temperamenti adusti, ætatis annorum quadraginta quinque, potui spiritus vini intemperanter indulgens, cæpit de inappetentia, & destillatione ad pectus cum tussi conqueri, cui successit faciei tumor cum deprauato colore, & difficultate respirandi, quæ in motu semper augetur, itàut hic fuerit impeditus, & coactus patiens modo in lecto se detinere, hoc symptoma febris concomitata est, & voluendo se de vno latere versus aliud in lectulo, exundatio quædam persentitur, in hoc statu dum valida tussi vna die angebatur superuenit sputum sanguinis, quod cessauit, & vsque adhuc non apparuit.

Vnicus error externus multiplicia in narratione enumerata symptomata germinauit, & fouit, ab immoderato spiritu vini acidum ventriculi eneruatum fuit, & quasi destructum, siue quia sua oleositate acuminatas, & duras acidi particulas emollierit, & obtunderit, vt aciditatis effectum edere prohibeantur, eo modo, quo spiritus vini rectificatus supra spiritum vitrioli destillatus eius aciditatem obtundit, siue quia motu vehementi, & perturbato suarum particularum ignearum, acida corpuscula, vel in glandulis tunicæ interioris præparata, vel in residiuo alimentorum latitantia, summa agitatione quatiendo illa dissipauerit, vel in motu deprauauerit cum alienatione à suo munere, hinc appetitus abolitio, obtuso, vel fracto stimulo, imperfecta alimentorum fermentatio, & præparatio, fermento dissipato. Sicut enim spiritus vini in moderata quantitate inertes, & otiosas acidi particulas suo motu excitare potens est cum appetitus, & chylificationis restitutione, ità per copiam aucta eius actione easdem particulas valet dissipare, cum appetitus prostratione, & chylificationis læsione, per quam ex alimentis in ventriculo massa indigesta partim aquosa, & partim crassa impermixta, & vappida resultat, spiritu in crassiori parte fixato, nec suscitato ab inerti fermentatione, & dissipato eo, qui in aquosiori parte contine-

netur claustro ob tenuitatem aqueæ partis reserato. Huius concoctionis primæ errores non emendantur in intestino duodeno, vbi chylosæ massæ fit depuratio ope bilis, & succi pancreatici, ex eo, quod acidum istius, pari cum acido ventriculi fortunæ submittitur à præualente, ob copiam, spiritus vini actiuitate, cum eneruatione illius fermentationis, & efferuescentiæ ex congressu acidi succi pancreatici, cum bile alkalica oriundę, insufficientis ad volatilizandas partes puriores, & impuriores, & excrementitias sequestrandas, contrà naturæ intentum, ad chyli perfectionem vtrumque exigens, quodque assequitur, quando aciditas succi pancreatici, & dissoluens alkalica virtus bilis, sunt in suo naturali robore; necesse est autem, quod deficiat in huiusmodi Patiente dicta efferuescentia, cum deficiat acidum pancreaticum non sequente pugna fermentatiua, nisi ex præsentia duorum dictorum pugilium, cum suis viribus, succus verò pancreaticus sine acido, vel cum debili est pugil sine armis, nec est aptus pugnam adire, sic excrementitia materia vna cum bona, sed vappida venas lacteas ingressa in sanguinis claustra admittitur cum eius detrimento, dum conspurcatur, & tota cacochima redditur tam à serositate superflua, & inutili, quàm à portione materiæ crassiori; vtraque pars in dies paulatim augetur, dum paulatim ab excrementis admissis sanguinis virtus eneruatur, & labefactatur, vt chylum sibi miscere nequeat, nec dispositiones ad bonum sanguinem ei imprimere, vndè in excrementa, & crassa, & aquea abit chylus, & sanguis etiam in sua crasi deprauatur, sic sanguinis massa sero præcipuè, & alijs excrementis reddundans, circulatione per vasa pulmonum, sua laxitate facilitatem acquirit ad segregationem copiosi seri, cuius pars in bronchia asperę arteriæ depluens tussim parit, altera in poris substantiæ pulmonum diffusa eam implet, & turgere facit, membranam eam distendendo, qua circumuestiuntur, vesiculasque in ea eleuando, quarum disruptione serum in cauitatem depluit continuato fluxu, à quo Hydrops, qui exundatione sensibili, quando de vno in aliud latus mouetur, manifestus euadit.

Sic à materia bronchia occupante, & substantiam pulmonum, thoracisque cauitatem implente respiratio difficilis redditur, im-

 pe-

pedito aeris ingressu, & pulmonum motu ad liberam respirationem necessario.

Non dissimili ratione fit tumor faciei, dum serum ab arterijs in interstitia carnis, & cutis faciei eructatur, in tanta quantitate, vt ductus lymphatici totum excipere non possint, vndè ibi remanendo faciei tumorem gignit.

A tussi valida, aperta sanguiferorum vasorum orificia, nimiam humiditate laxata factum est sputum sanguinis cum tussi, quod non amplius visum, quia sanguis in vasis pulmonum à transfusa aqua vehiculo destitutus crassior redditur, & per angusta orifitia exire impotens est.

Febris generatur, vel à sanguine nimis laxo, qui citò in corde efferuescendo febrilem pulsus frequentiam imitatur, vel à vaporibus materiæ in cauitate thoracis contentę, qui à deprauatione eiusdem materiæ fermenti extranei conditionem susceperunt, cum actiuitate ad fermentandum sanguinem præternaturam.

A naturæ horum symptomatum indagatione, & causarum dilucidatione eruuntur indicationes. Primo materiam in thoracis cauitate, pulmonum substantia, & bronchijs contentam minorandi purgantibus, & diaphoreticis, secundò Cacochimiæ vniuersali incumbendi, totam massam sanguinis mundandi. Tertio acidum ventriculi, & Pancreatis remittendi, quartò Pulmones corroborandi.

Quibus indicationibus adimplendis maximã ponunt difficultatem multiplicia symptomata, & ex sui natura contumacia, & periculi plena, attamen si Patientem integræ sanitati restituere non erit concessum, sperare possumus symptomata aliquo modo infringere, vt longiorem vitam remediorum efficacia obtineat.

Minorabitur ergo materia tam in cauitate pulmonum, quàm in venis contenta primo cum Pil. Alephanginis ʒ. 1., Magist. Ialappæ gr. vij., vel cum Potione magistrali ex Manna ℥. vj., posteà ad Diaphore. descendendum Decocto Ligni Sancti, Salsæ, & Visciquercini per quindecim dies, exhibendo cum decocto ʒ. 1. Cornu Cerui philos. præp. excitando sudorem, si opus erit aliquo facili modo, vt cum pane ex furno recenter extracto, & omni quinto die purgans Hydragogum replicandum, vt ʒ. 1. Ialappæ, vel

vel ʒ. 1. Pil. Alephang. cum granis duobus Elaterij; posteà decocto Galli veteris reliquiæ consumandæ; parabitur autem reponendo in eius ventre Ligni Sassafras ℥. 1., Sancti ℥. 1. ß., Rad. Enulæ, Ireos, Galangæ an. ʒ. 1 herb. rosmarin., Maioranę, Menthę, Calamintæ, Pulegij an. m. s. Quinq. rad. aper. an. ʒ. ij. Decoctio fiat in s. q. aquæ donec caro ab ossibus separetur de huius decocto ℞ ℥. vj., Tartari Chalyb. ʒ. 1., & huic præmittatur Bolus ex therebentina ʒ. 1., Ammoniaco ʒ. ß. dissoluto cum vino maluatico, addendo spiritus salis armoniaci ad gutt. vj., & per hoc cacochimiæ paulatim prouidebimus, & materiam ad vrinam ducemus. Omni quinto die pariter purgans assumendum paratum ex Pil. tartareis Quercet. ad ʒ. ß. Magist. Ialappæ gr. iiij., sic enim & sanguini, & excrementis in cauitate thoracis contentis prouidebimus per quindecim dies continuando; tandem cacochimiæ magis prouidebimus cum Pul. cachetico Quercet. ad ʒ. 1. addito Bezoarti. mine. ℈. ß., & Cinnab. Antim. opt. sublim. ℈. 1. cum aqua Pulegij, & fæniculi, vel Eupatorij, & Agrimoniæ; acidum ventriculi est corroborandum, & augendum omni mane per mediam horam ante cibum assumendo sequentem puluerem ℞. Cræm. tart. ℈. 1., Salis tart. vitriol. ℈. ß., Vitrioli martis ℈. ß., Sachari cand. ʒ. ß., vel ℞. Aquæ Portulacæ ℥. 1., Aquæ cinamomi ʒ. ij., Spirit. salis q. s. ad gratam aciditatem. Pulmones corroborari poterunt cum conserua florum anthos, & Beton. an. ℥. ß. addita tinct. Antim., & Sulphur. ad ℈. 1. pro qualibet vice, & summat serò post cœnam. Victus ratio sit exsiccans, & ab assistentis Medici prouidentiamo deretur.

CONSVLTATIO XXX.

De Tussi, obstructione Hepatis, & febre continua.

COmitissa, non minus nobilitate generis, quàm animi qualitatibus excellens, temperamenti calidi, & humidi, cum bilis subdominio, habitus pinguis, ætatis annorum vigintisex omni anno per aliquod tempus à tussi corripitur, anno præterito cum in primis grauidationis mensibus existeret à febre lenta,

vna

vna cum tussi correpta fuit, quæ elapso anno adhuc perdurant, in principio tussis, aliqua sputa sanguine tincta apparuerunt, sed eodem tempore mucus nasi sanguineus apparuit, sputa cum facilitate excernit mediocris consistentiæ, & alba, præter ea, quæ tempore matutino somno excusso reddit, nam tincta sunt humore purulento, sed cum consistentia, tussis aliquando per diem intermittit; modo febris à cibo exacerbatur sine signo, est continua cum diminutione pinguedinis, obstructio adest circa Hepar, menses quandoque rectè fluunt, quandoque deficiunt.

Humidum temperamentum dicimus, quod humores serosos, & pituitosos supra mediocritatem humanæ naturæ conuenientem in corpore colligit, quare propositam patientem humido temperamento donatam prædictis humoribus scatere sine dubio possumus asserere, & in confirmatione huius erit tussis omni anno patientem molestans, ex transmissione serosi humoris in massa sanguinea cumulati ad bronchia pulmonum, qua natura studuit sanguinem exonerare ab eius copia, pro conseruatione suæ integritatis, viæ transmissionis ad pulmones non fuerunt caput, & aspera arteria, vt communiter ab antiquis stabilitum fuit, sed arteriæ bronchiales, quæ sanguinem deferendo ad dicta bronchia, & membranam illorum internam in eorum cauitate deposuerunt plus seri, quàm conueniat ad eam mucositatem conseruandam, qua obliniuntur ex naturæ artificio, & sagacitate, vt membranæ munimentum paretur ad reprimenda aeris inclementis irritamenta, à quibus sine tali munimento irritata in continuos tussis motus impelleretur, cum maximo animalis incommodo, & sanguificationis detrimento, iuxtà sententiam saniorum anotomicorum existimantium pulmones suo motu ordinato mixtionem chyli cum sanguine promouentes cooperare ad sanguificationis opus.

Serum in copia exceptum à bronchijs, cum semper aliquid mordacitatis habeat à sale in eo dissoluto, membranam dictam bronchia inuestientem irritando, tussim excitat contractis à vellicatione fibris membranosis pro noxij expulsione, cur vero ad pulmones potius, quam ad aliam partem transferatur copia dictæ serositatis, id tribuendum, & serositati, quæ ex aliqua causa

à san-

à sanguine disgregatur, & orificijs vasorum pulmonum, quæ
magis ampla, quam in alijs partibus maiorem humoris dicti
copiam in eos deponunt, vel pulmonum porositatibus dilatatis,
quæ humorem transfusum in se retinere valent, certum est ali-
quam adesse dispositionem in parte per quam humorum copia,
& recipitur, & detinetur.

Grauida facta Patiens, serosum, & pituitosum humorem in
massa sanguinea ex mensium retentione magis cumulauit, pro
cuius expulsione consuetas pulmonum vias tenuit natura, vndè
tussis modo superius explicato, sputa sanguinolenta apparue-
runt, vel quia serum ab arterijs eiectum aliqua sanguinis fila-
menta secum traxit, vel à capite per infundibulum aperto capil-
lari vase descendendo sputo se immiscuit, quod reddit proba-
bile tinctura sanguinis muccum narium eodem tempore tingens,
quocumque modo factum fuerit, Phthysis suspicio tollitur meo
iuditio contra sententiam eorum asserentium vulcus in substantia
pulmonum factum esse, & in meæ sententiæ comprobationem
faciunt sputa alba concocta, & à pure aliena, quodsi ea, quæ post
somnum expelluntur purulento colore tincta videntur, id ex
mora quam trahunt contingere credendum, sed quod magis con-
cludit in comprobationem meæ sententiæ est, quod per diem
integrum aliquando nihil excernit.

Pars serosior humorum hoc modo fuit expulsa per viam su-
pradictam ad pulmones, & remansit crassior in sanguine visco-
sitatem aliquam ei tribuens, qua seri mixtio cum alijs particulis
redditur difficilior, & eius segregatio facilior, portio eiusdem
materiæ depositata fuit in hepate, & præcipuè in gibba eius par-
te, vbi porositates occupando fluenti sanguini remora fit sua
quantitate, à qua cum sanguine stagnante tumor eleuatur, qui
ad tactum sentitur cum dolore ipsius Patientis loco etiam leniter
compresso, in alia etiam parte Mesenterij potuit crassus humor
vasorum obstructionem efficere, quæ fuit causa febris modo
multoties explicato, cum hæc exacerbationes manifestas cum fri-
gore habuerit, & ab hac causa pendet etiam, quæ de præsenti
habet sine prædicto frigore, quod non succedit, dum vapores
crassi à minera febrili non eleuantur, qui cor tendentes expan-
sio-

sionem caloris istius, & sanguinis impediant, cum refrigerio massæ sanguineæ magis sensibili in extremis partibus, sicuti prius eleuabantur, cum prædicto refrigerij effectu, & quamuis augmentum febris post cibum ansam dederit alicui talem febrem hæcticam manifestam denominandi, contrarium mihi tamen persuadet, & omnem talis febris suspicionem tollit pulsus, qui est eleuatus, & mollis, & in sua frequentia æqualis, cui adiungitur pro maiori corroboratione, quod color cutis est similis ei, quem in sanitate perfecta habebat, labia sunt optimè colorata, vires respectu longitudinis morbi annum excedentis sunt constantes, genæ non concidunt, quamuis carnosæ, & soliditatem carnis retinent, nec pulsus alteratio à cibo est semper certum hæcticæ signum, & præcipuè cum calor non coniugatur mordax, à quo prædicta patiens libera euadit, immò quandoque calor de nocte tantummodò augetur. Dictæ verò alterationis causam esse puto bilem, quæ ob Hepatis tumorem non tota secernitur in hepate, & remanens, mixta sanguini hunc viscositate supradicta affectum aliquo modo attenuat, & magis inflamabilem extensæque rarefactionis capacem reddit, prout sunt omnia viscosa attenuata sine viscositatis deperditione, vt continuam, & longam pulsus alterationem febrilem efficere sit potens, ob facilitatem ad efferuescendum, & rarescendum, & ad continuandum in his ob conceptam viscositatem; & quia à spiritosis, & calidis alimentorum particulis massam sanguineam ingredientibus, bilis actiuitas augetur, & sanguinis dispositio ad efferuescendum magis vigoratur, ideò efferuescẽtia istius augetur à cibo.

Hæc sanguinis rarefactio est posteà causa, vt serum in copia semper exundet, & in pulmonum bronchijs depositetur cum fomento tussis continuæ.

Pro curatione horum affectuum patet serosam materiam esse minorandam, & exsiccandam, sanguinis constitutionem viscosam esse corrigendam, obstructiones Hepatis tollendas, vt bili sua naturalis pateat via, & pulmones Heparque corroborandos, & quamuis serum, & pituita crassa fuerint horum morborum causa primaria, curationem ab his primo auspicandam esse non censeo, cum exsiccantibus obstructiones fieri possint contumaciores,

res, & sic impedito bilis motu eaque intra sanguinis claustra reserata effervescentia præternaturalis fomentum accipiet, & forsan etiam sanguini viscositas maior conciliabitur; E contrà verò ablatis obstructionibus, bilique via parata ad sua vasa effervescentia in sanguine sedabitur, & deobstruentibus sanguinis crassities emendabitur, & perfectior succedet mixtio particularum sanguinis, & præcipuè serosarum, quæ à viscositate illius arcebantur à mixtione perfecta cum alijs, & exsiccantia tunc sine alio detrimento reliquum serositatis absumendo, sanguinique debitam consistentiam conciliando omnem adimplebunt paginam, & sic in morborum curatione patet quandoque à productis incipiendam esse curationem.

His indicationibus satisfieri posse, parum spero, cum morbus altas iecerit radices ob temporis diuturnitatem, & partes nobiles sint affectæ, suspicandumque sit pulmonum substantiam, etiamsi vlcere non affectam, ex diuturnitate tamen excrementitij humoris laxitatem contraxisse, suis functionibus incommodam, & forsan irreparabilem, vel eorum fermentum esse adeò alteratum, vt in integrum restitui non possit, remedijs tamen tentanda est curatio.

Et quia iam præparatoria vniuersalis purgatio est completa deobstruentia proponam ℞. Crystal tart., Salis Absinthij an. ℥. i. in marmore cum pistillo simili terantur, & læuigentur sensim instillando spiritum vitrioli rectificatum, donec huius ʒ. ij. imbiberint, deinde ℞. Santal. rub., Rhaub. el. an. ℥. i. terantur eodem modo supra marmore imbibendo paulatim spiritu vini rectificato, donec fiant instar pastæ, quæ ad aerem in vmbra siccanda, iterumque supra marmore læuiganda, & spiritu vini imbuenda, donec in prima, & secunda læuigatione imbiberit spiritus vini ℥. iiij. siccanda iterum in aere vmbroso posteà tartarum, & Santali iterum læuiganda simul, & miscenda addendo Antimonij Diaph. ʒ. iiij., Croci martis aperit. ʒ. v., Spiritus salis armoniaci ʒ. i. mixtis omnibus, & subtilimè læuigatis siccentur in vmbra, & seruentur; De hoc puluere summat ʒ. i. omni mane in aqua Agrimoniæ, & Absinthij an. ℥ ij. omni tertio die pil. Melangog. ad ʒ. ß. purgetur per mensem in huiusmodi medicamenti vsu

per-

perseuerabit, posteà ad Decoctum exsiccans deueniemus ex sola Salsa, quæ tumores solet etiam emollire, vndè in obstructionibus videtur magis tuta, quam cætera exsiccantia, vt ℞. Salsæ el. ℥. iiij. præp. s. a. infundatur in ℔. vj. aquæ fontis per diem naturalem posteà bulliat clauso vase, in quo suspendatur nodulus continens Antimonij crasso modo contusi, Pumicis an. ℥. iij. ebullitio continuetur lento igne, donec consumpta sit tertia pars aquæ, in fine ebullitionis adde Fol. Botrydis, Tussilaginis, Hysopi an. m. 1. posteà coletur, & de colatura accipiat omni mane ℥. viij., & in serò ℥. vj. præmittendo Bolum ex Terebentina ℈. ij., & oculorum Cancri ℥. ß. ad vrinam ciendam, vt facilius serosa colluuies absumatur per quadraginra dies in hoc insistendum Decocto, & vltimo loco pro sanguinis correctione, & maciei ad quam videtur tendere reparatione lac asininum exhibendũ per quadraginta dies. pro corroborandis pulmonibus, mirè præstant vulneraria ex sententia Helmontij, inter quæ enumeratur consolida vtraque, tormentilla, Bistorta, Rhaponticum, Taraxacum, flores tilliæ præstatissimum tamen remedium iudicarem sanguinem Simphyti à Quercetano descriptum cum floribus sulphuris, & exhibitum cum aqua florum tilliæ. Victus ratio iuxta medicamentorum conditionem moderetur.

CONSVLTATIO XXXI.

De Pleuritide.

VIr temperamenti melancolici adusti, ætatis annorum triginta quinque transacta hyeme maximè rigida, & instante vere cæpit conqueri de dolore sub mamma dextra sequenti die correptus fuit febre cum dolore, & rigore, dolor auctus fuit cum magna tussi sicca, & cum respirandi difficultate, febris non est valdè intensa, nec calor intensus; pulsus paruus, & veluti concentratus, vires animales constant; Missus fuit in principio sanguis, in cuius superficie apparuit gelatina alba ad duos digitos, sputa adhuc non apparent, quamuis tussis sit ferè continua, & violenta, vrinæ sunt ferè aqueæ, quid agendũ sit quæritur.

Coa-

Coagulationis signa ex relata Historia licet colligere non solùm à parte affecta dolore, qui pendet ab inflammatione membranæ pleuræ, cuius causa est humor crassus, & coagulatus circulationem sanguinis in dicta parte impediens, ex quo cogitur hic stagnare, & more stagnantis aquæ concepta putredine febrem accendit, putridis vaporibus fermentatiuis massæ sanguineæ communicatis, & idem humor membranam distendendo, vel tumore, vel sui rarefactione à putredine conciliata dolorem infert, quem calidum putredinale per mixtionem salinarum particularum acre magis redditum fouere, & augere potest, effluuia huiusmodi calida, acria à pleura ad pulmones transpirantia, & membranam eorum, & neruos pneumonicos, & lobulos, atque interstitia membranosa irritantia, tussim siccam efficiunt, & humor inflammationem pariens per putredinem adhuc non completam, cum sua crassitie remanet, vt non possit à poris pleuræ in pulmones transudare, prout necessarium est pro talis humoris expulsione cum tussi humida, & morbi curatione.

Coagulationis signa in tota massa sanguinis apparent ex pulsu paruo, & concentrato, ex gelatina in superficie sanguinis extracti apparente, ex calore miti, & ex vrina aquea, & tenui, nam coagulatus sanguis in corde parum rarefit, vndè arteria parum dilatatur cum pulsu paruo, ex parua rarefactione spiritus calidi in moderata solum quantitate secernuntur, vndè moderatus calor, & à stricta vnione partium à coagulatione facta nisi subtilior, & aquosa substantia per efferuescentiam segregatur, vndè vrinæ aqueæ, nec tinctæ.

Huius coagulationis causa est Acidum naturale in tali Patiente superabundans, ratione temperamenti melancolici, à quo massa sanguinis condensatur, & crassa redditur, quod acidum auctum fuit à transacta hyeme, & aduentante vere à calore exaltatum partes sulphureas sanguinis compressit, & fixauit vna cum condensatione massæ sanguineæ, cuius portio in venis pleuræ obstructionem pariens Pleuritidem effecit.

Pro curatione itaque perfecta, coagulatio non solùm in parte particulari auferenda, sed etiam in massa sanguinea, dolor sedandus, additis eis, quæ à proprietate Pleuritidi occurrunt, &

quæ expectorationem adiuuant, quibus omnibus febri etiam prouisum erit.

Quibus satisfacere non erit facile cum sanguinis vniuersalis coagulatio, dissolutionem totalem eius disponat, vel in parte magis principali inflammationi causam dare possit.

Ad nouam ergo sanguinis detractionem accederem, vt ab aere ingrediente nouo, sanguis magis volatilizaretur, & eius nitrosis particulis magis accenderetur; cum coagulationis ressolutione, post sanguinis missionem sequenti puluere ad ʒ. 1. contra Pleuritidem specifico, & experto vtatur ℞. anisor., aristolochiæ lung. rotundæ, baccarum lauri, boli armenæ orient., bistortæ, Croci, Ditami albi, Gentianæ, Masticis, Pirhatri, Rhaubarbari rapont., terræ sigil., Tormentillæ an. ℥. ß. s. puluerizentur, summenda erit supradicta quantitas, vel in iure, vel in aqua pectorali, & etiam post vigintiquatuor horas reiteranda, & ante quartam diem est maioris efficaciæ, quodsi huic non cedat Diaphoreticum huiusmodi instituerem, quo sanguinis consistentia etiam emendabitur. ℞. Cornu Cerui præp. ʒ. 1., Bezoartici min. ℈. 1. m., superbibat aquæ card. bened. ℥. iij., Scorzoneræ ℥. ij., Flor. Papau. errat. ℥. iij., Theriacalis Petri Salis ℥. 1., & si sudor non proliciatur, sequenti die, vel idem reiterarē, vel ʒ. 1., Cinnabri Antimonij exhiberem cum aqua supradicta addendo spirit. Salis Armoniaci, vel Cornu Cerui gutt. x., vel ʒ. ij pul. radicis Lappæ Maior. cum supradictis aquis, quæ vltrà quod sudorem mouet, est specificum pro Pleuritide, pro continuo lambitiuo, à quo sudor poterit adiuuari vtatur sequenti. ℞. Aquæ fæniculi, Pulegij, Card. benedicti an. ℥. ij., Theriacalis ℥. 1., Salis rosmarini, Saluiæ an. ℈. ij., Tinct. antim. ʒ. 1., Spirit. Salis armon. ℈. 1., Syrup. Pap. errat. ℥. 1. ß. m. Ante cibum per mediam horam hoc Puluere vtatur. ℞. Oculor. Cancr. præp., Mandib. lucij præp. an. ʒ. ß., Antim. diaph. gr. xv. m. cum aqua papau. errat., & Totius citri an. ℥. 1. Alterantia pro syrupo sint ex Taraxaco, Erysimo, Carduo ben., & Cycorea syluestri, præmittendo bolum ex ℈. ij., Diascordij cum gutt. vj., spirit. Cornu Cerui. Hæc volatilia non sunt timenda ratione febris, quia stante sanguinis coagulatione, & febre symptomatica sunt propria, & tuta, externè applicetur se-

sequens Emplastrum. ℞. Vng. de althea ℥. ij., Pingued. galinæ, Anatis an. ℥. 1., Theriacæ Diatessaron ℥. ß., Salis nitri, Sulphuris s. p. an. ʒ. 1., cum oleo de lateribus, & vulpino q s. f. lenimentum, & si prius illiniatur pars cum spiritu vini aromatizato cum nuce muscata, gerioph., & Cinamom. erit efficacior, nec expauescenda hæc calida in inflamatione, nam motum sanguini stagnanti restituunt, acidum illud sanguinis coagulans destruendo. Expertum tamen habeo sequens ceratum in omni Pleuritide. ℞. Duas partes Picis grecæ, & vnam Picis naualis, dissoluantur simul lento igne, & fiat Ceratum, quod distendatur supra panum lineum, & parti applicetur facta prius fomentatione cum dicta aqua vitæ, lambitiua adhibeantur pro expectoranda materia pulmonibus communicata ex syrupo de Violis, Papau. errat., & liquiritia cum Aquis Farf., Violar., & flor. pap. errat. Victus ratio sit tenuis.

CONSVLTATIO XXXII.

De Pleuritide.

IVuenis temperamenti calidi, & humidi, annorum triginta, in hoc vere per integrum diem flante Austro equitauit, & cum celeritate, & in huiusmodi exercitio sudauit, & pluuia per aliquod spatium itineris madefactus, domui restitutus, siti, & languore molestatus vinum generosum copiosè ebibit, altero die lassitudinem dolorosam totius corporis persensit, vna cum tenui frequenti, & copioso sputo, quæ postridie magis aucta, vna cum febre, quæ valdè eum afflixit, in ipso ferè febris insultu dolorem circa spatulam persensit, qui difficilem reddebat respirationem, & posteà sub mamma sinistra se firmauit, cum magno cruciatu, & præcipuè cum in oppositum latus se voluit, in quo requiescere non potest, febris parum caloris præsefert, pulsus est paruus, & debilis, vrinæ sunt turbatæ, vires prostratæ in primis morbi diebus, post quartam sputa cessauere, & quæ apparent fusci sunt coloris sãguis missus à vena erat sine coagulatione.

Massæ sanguineæ dissolutionem in hoc Patiente euenisse

ipsius

ipsius sanguinis emissi conditio docet, & copiosus destillationis fluxus subitò factus, qui copiosam seri disgregationem, & vltimam pro dissolutione cruoris dispositionem ostendit, sicut præceps virium lapsus spirituum dissipationem, dissolutionis sanguinis sequacem dessigna, pulsus paruus, & debilis pendet ab amissa sanguinis naturali viscositate, qua rarefactionis incapax redditur in cordis ventriculis, & consequenter impotens ad arteriam cum impetu dilatandam, in quo pulsus magni, & robusti natura consistit, & solum valet arteriam debiliter, & parum mouere, vndè pulsus paruus. Viscositatis dictæ defectus dissolutionem necessario infert in sanguine, prohibenter etiam spirituum elaborationem, & segregationem, quæ per solam rarefactionem moderatam sanguinis operatur, vndè hac ad extremum parditatis gradum ducta ex necessitate sequitur spirituum elaboratio, & segregatio imbecillis, & parua fundamentum alterum pulsus languoris, & paruitatis cum arteria parum eleuetur in pulsu paruo, quia deficit in corde, & sanguine impetus ad vim faciendam arteriæ, & impetus talis deficit, quia spiritus paruus est.

Hac viscositate naturali, & crassitie sanguinis destructa per dissolutionem spiritus vinculo destitutus euolat, relicta virium prostratione, non solùm in instrumentis animalibus, sed etiam in naturalibus, & vitalibus, hinc vrinæ turbatæ necessitas, dum partes crassiores à cæteris dissolutæ serò confunduntur turbationem huic inferentes. Ab huiusmodi dissolutione copiosa seri in cerebrum depositio, cuius superflua portio quantitate etiam excedens per ordinaria emunctoria ad palatum depluens ad asperam arteriam, & per hanc ad pulmones delata, acrimonia, qua à salibus massæ sanguineæ dissolutis donatur tussim excitat, & portio eiusdem seri subtiliori portioni sanguinis, & materiæ crassioris confusæ ad vasa minora pleuræ delata portione crassioris humoris, partis obstructionem parit, quæ nouo sanguini per circulationem aduenienti impedimentum ponendo, cogit stagnare, & pars in tumorem eleuatur à quantitate stagnantis sanguinis, qui putredinis specie concepta calore igneo accenditur cum generatione inflammationis, quæ dicitur Pleuritis, vndè ob solutionem continui dolor, ferociam accipiens ab

hu-

humore acri salinis particulis mixto, & in putredine stagnantes humores exaltati putridis vaporibus fermentum præternaturale addunt sanguini, vndè febris, quæ ob dissolutionem eiusdem etiam adesset non existente inflammatione, ex eo quod ob sui tenuitatem, citatiorem, & frequentiorem suscipit in corde efferuescentiam, licet paruam ob diminutam viscositatem, dum talem retinet, vt pulsui frequentiæ continuæ suficiat febris inditium, & hæc febris est maligna non ratione inflammationis, sed ob dissolutionem sanguinis, & inflammatio est huius effectus nam primo inuasit febris, & huic successit dolor.

Difficilis redditur respiratio, quia à tumore fibræ musculorum interiorum intercos talium respirationi inseruientium compressæ debitæ dilatationi pectoris non inseruiunt, & cum non longas, & validas perficere valeant contractiones, debiles sed crebriores edunt, & reliqui inoffensi suum motum ad læsorum normam dirigunt. Voluntas etiam ad hanc difficilem respirationem concurrit, stante quod in longa, & valida fibrarum contractione dolor magis exasperatur, quod vt quid molestum euitet patiens voluntas eius prædictas contractiones cohibet, & illis crebrioribus contractionibus satisfacit. Fit tussis ob irritamentum pulmonibus communicatum per transmissionem materiæ à pleura ad eos.

Malignitatem colligere licet à pulsu paruo, & debili, ab vrinis turbatis, & præcipuè ab vniuersali virium languore in ipso febris principio apparente, à quo sputa etiam supressa fuerunt, deficiente robore pro materiæ expulsione, & sputa, quæ excernuntur fusco colore tinguntur, quia calor in parte affecta, & humoribus extinguitur. Dissolutionis causa fuit violentum exercitium, per quod sanguis frequenti, & valida efferuescentia in corde rarefactus amissa crassitie conuenienti, ad tantam tenuitatem est redactus, vt partes componentes eum, naturali motu fermentationis ab vnione ad inuicem se subtrahere potuerint, cum ferè integra partium segregatione, quæ facilior reddita fuit à volatilizatione salium sanguini inexistentium, perfecta à frequenti, & valida in corde efferuescentia, cui statui redacta salia, non solùm acrimonia, sed motu violento, & perturbato totam

mas-

massam sanguinis corrosione quadam in particulas minutissimas dissoluere valent ablata omnimoda vnione inter eas intercedente, cui dissolutioni fouere potuit Ventus Austrinus, vini generosi copiosa potatio, & madefactio, vel salium qualitatem, & virtutem augendo, vel humiditate tenuiorem, & rariorem sanguini statum conciliando, cui succedit spirituum dissolutio cum vniuersali virium languore.

Pro exacta horum morborum, & recta curatione, primò humor à parte inflammata quantum possibile erit dariuandus, secundo hi sales præcipitandi, modificandi, & à corpore expellendi, ad quod præcipuè conducunt diaphoretica; tertiò sanguinis pristina consistentia procuranda; quartò spiritus reficiendi; quintò crassa materia obstructionem in pleura gignens attenuanda, & dolor leniendus; sextò materia extra vasa collecta per expectorantia ducenda, vna cum virium restauratione per ea, quæ sanguinem corroborant adstrictione, & quæ spiritus refocillant eorum expirationem prohibendo.

Difficultas his omnibus satisfaciendi manifesta spem minuit, & quasi tollit salutis huius Patientis, tamen quia impium est solo prognostico Ægrum relinquere aliqua experienda remedia.

Et quia facta iam fuit sanguinis missio à vena, & vires ad aliam tolerandam non sunt sufficientes, contenti erimus de Cucurbitula loco dolenti applicata cum scarificatione. Pro præcipitandis & extirpandis salibus corrosiuis ℞ Bezoart. miner. ℈. ß., Cinnabris antim. residui à Mercurio vitæ pluries sublim. ℈. ij., Bezoart. occid ℈. 1. m., & exhibeantur cum aqua Scorzoneræ, Galgæ an. ℥. iij., Aceti stillat. ℥. 1. his enim prouocabitur sudor, modificabiturque acrimonia, & obstruens materia attenuabitur, & huiusmodi remedium potest exhiberi omni die per quinque horas à prandio, hæc enim sudorem mouendo agitationem dissolutiuam in sanguine non introducunt, sicut spiritus volatiles; Pro eadem intentione de sequenti mixtura capiat sæpè cochlearia lambitiui instar. ℞. Aceti destillati, in quo infusæ fuerint rad. Angelicæ, Zedoariæ, Tormentillæ, Herbar. rutæ, Scordij, Scabiosæ ℥. 1. ß., Aquæ Scordij ℥. ij., Totius citri ℥. 1., Diascordij, Confec. hyacintho an. ʒ. 1., Tinct. antim. ʒ. ß., Syrup. de

Scor-

Scordio ℥. 1. m., & hac ſpiritus etiam refocillabuntur. Alterantia miniſtrabuntur cum rad. Tormentillæ, Biſtortæ, & Zedoariæ cum flor. papau. errat. fol. Cicorei ſylueſtris, card. bened., Scordij, & Hiſoppi, cum ſyrupo de Tuſſilagine præmittendo puluerem ex mandibulis Lucij ad ʒ.ß., Antim. diaph. gr. xv., Bezoart. miner. gr. viij., Sanguinis hirci ſecundum Helmont. pręp. ʒ.ß.m., & erit pro modificante, & deobſtruente, exhibeantur in hora magis quieta, vel mane. Parti affectæ applicandum erit Emplaſtrum compoſitum ex vnguento Dialtheæ ℥. ij. cæpæ ſub cineribus coctæ num. 1., Pinguedinis gallinæ ℥. 1. fuliginis, fimi columbini an. ℥. 1., Sulphuris viui, Salis nitri an. ʒ. 1. m., & cum oleo vulpino, & de cucurbita q. s. f. lenimentum, & lenita parte ſupponatur veſica bubula lacte tepido plena; Lambitiuis communibus miſceatur confectio ex Hyacintho, & ſpecies diamarg. frigid, pro corroboratione ſanguinis media hora ante cibum vtatur ſequenti puluere. ℞. Marg. præp. ℈. 1. ß., Magiſ. coral. ℈. ß., Antim. diaph. gr. xij. m., & in potu ordinario miſceantur guttæ aliquot Balſami ſalis ad gratam aciditatem. Fit hoc Balſamum ex tribus partibus vitrioli optimè purificati per diſſolutionem in aqua, & vna ſalis decrepitati, quæ ſi deſtilletur modo tradito ab Helmontio erit optimum remedium ſanguinis corroboratiuum. Victus ratio ſit tenuis, & viribus ſufficiens.

CONSVLTATIO XXXIII.

De Sputo Sanguinis.

IVuenis ætatis annorum vigintiquinque, temperamenti calidi, & ſicci, ad iram maximè pronus, habitus corporis maximè rari, & ſanguinis tenuiſſimi cum rubore viuido ſemper in genis, ſolitus fuit præcipuè matutino tempore poſt ſomnum ſpura ſanguine tincta ſine tuſſi excernere, præcedente titillatione in aſperæ arteriæ principio ſenſibili, tamquam à deſtillatione illuc illabente, exercitio paruæ pilæ frequenti deditus, & comporationi vini generoſi, ſalſa deſtillatione fuit correptus ad pectus etiam delabente cum tuſſi; Præterita hyeme in tuſſiendo frequenter,

& cum violentia sanguinem viuidum, floridum, & spumosum ad aliquot libras excreuit, ità vt vomi potius videretur, quàm per sputum eici, hæc excretio adhibitis remedijs cessauit, in hac æstate eodem sputo sanguinis correptus remedium quærit pro præseruatione.

Tria symptomata in hoc Patiente obseruanda veniunt primò destillatio salsa ad pulmones, secundò, quod est maximè timendum sputum sanguinis, duò hæc symptomata sunt in excretis mutatis, secundum autem est toto genere præternaturam, cum sit excretio sanguinis floridi à natura numquam desiderata per vias inconsuetas, cum sit promptuarium, à quo suarum actionum instrumenta dessumit, nec talis via est excretionis sanguineæ propria, nec intanta quantitate naturaliter est excernendus, tertium est tussis symptoma in actione læsâ, dum Pulmonum motus præternaturaliter, & cum molestia fit frequens.

Prioris symptomatis causa est sanguinis morbus salsum serum generans in copia, dum copiosas salis particulas ex congressu excedentis acidi, & alkali collectas, & coagulatas post efferuescentiam ordinariam præcipitat vna cum sero excrementitio in cuius substantia dissoluuntur, prout est proprium cuiuslibet salis in humido dissolui, & quia huiusmodi serum non per vnicam sanguinis circulationem per renes ab his potest excipi, sed eodem tempore cum circulante sanguine ad alias partes delatum ab eis excipitur, & sic vna cum lympha ad ductus saliuares ductum, in salsum humorem præparatur, palatum continua salsedine perfundentem, portio eiusdem seri vnita succo nutritio seroso cerebro demandata pro succi neruosi generatione, cum sit inhabilis ad succi dicti præparationem, per solita emunctoria ad palatum delabitur salsedinem huic communicando, & portio depluit per tracheam, & eius ramificationem, vna cum ea portione seri, quam arteriæ, tracheæ ramos concomitantes, ex suis osculis in eas transfundunt, vice illius humoris vnctuosi, vel vna cum eo, cuius transfusio à natura decreta fuit ad obliniendam, & lubricandam, vt animaduertit semper colendus Villisius interiorem arteriæ asperæ tunicam, & salso irritamento dictas tracheæ ramificationes stimulando tussim excitat, quæ est alterum symptoma patientem molestans.

Ab huiusmodi motu arteriæ distractæ, valdè subtiliantur, non aliter, ac corium vi extensum, vel membrana distensa multum attenuatur, itàut facilior sit serò salso illas corrodere auxilio motus tussis lacerationi idonei, ob distractionem partium, & velut solutionem continui, quam efficit, vndè corrosis, & laceratis arteriarum ramificationibus tam à salso corrodente, quàm à motu violento lacerante, per apertam viam sanguis transfunditur in asperæ arteriæ ramificationes, qui per tussim posteà excernitur in magna copia, quia maiores rami arteriarum in medio pulmonum existentium disrumpuntur, & præ copia sanguis tali impetu excernitur, vt per vomitum expelli videatur.

E contrà sanguis, qui vna cum catharo minans horrendum hoc symptoma matutino tempore excernebatur, à tracheæ principio in immò gutturis adueniebat, dum sanguinis stillæ ob sui tenuitatem, ab arterijs tracheæ tunicam obducentibus in cauitatem huius exsudabant, vna cum sero, ad istam lubricandam destinato, & hic sanguis posteà cum humore pituitoso ibi etiam collecto, per meram fibrarum trachealium contractionem titillationis sensum exhibentem excernebatur.

Qua propter curandum est, vt humor serosus salsus attemperetur, & bilis æstus, sanguinisque efferuescentia modificetur; Tussis moderanda est cum supradicta indicatione, & materiæ exitus facilitandus, & serum aliò diuertendum; sputum sanguinis in ipso actu exitus protinus cohibere debemus, post verò solutam vnitatem consolidare, eius qualitatem corrosiuam salsam corrigendo.

Hæc vltima difficultatem ponit in tota curatione huius Patientis, cum ferè sit impossibile arterias corrosas, per motum pulmonum consolidare, hoc tamen non obstante remedia sunt experienda.

Facta totius corporis purgatione cum blandis purgantibus, vt Cassia, & refrigerantibus, pro præparatione herbarum Cycorei, Boragin., Maluarum, succos depuratos an. ℥. 1. ß. cum aqua Maluarum, & Plantaginis an. ℥. ij. cum ℈. 1., Salis nitri fixi, & posteà in aqua iniecti per tres vices exhiberem per octo dies, quibus transactis denuo purgandum corpus cum Cassia, & Magist. Ia-

lappæ; Posteà lac Asinæ, cui mixtæ fuerint herbæ sanguinariæ, Prouincæ, Pilosellæ, Plantaginis, Hyperici, cum rad. Consolidæ, Tormentillæ, & Bistortæ, hederæque terrestris, & floribus Tilliæ vsurpandum ad ℔. 1. cum vitriol. Martis ℈. 1., quo remedio sanguini consistentia parabitur, & immoderata efferuescentia sedabitur, præmittendo tamen puluerem sequentem, ℞. Ocul. Cancr. præp. ʒ. 1., Antim. diaph. ℈. ß., vt virtus diuretica eidem lacti concilietur, qua copia seri diuertetur à capite, & pulmonibus, posteà Ptissana Saxoniæ exhibenda immixto sequenti puluere, ℞. Bezoartici martialis ℈. 1., Marg. præp., Coralor. præp. an. ʒ. ß. m., & per triginta dies in hoc consistet medicamento, quo exsiccabitur superflua serositas, & materia in pectore contenta, pro cuius expectoratione facilitanda sequenti vtatur Electuario, ℞. Loch. de pulmone Vulpis, Conseruæ rof. an. ℥. 1., sem. Papau. albi ʒ. 1., Lapidis Ematites, Sanguinis Draconis præp. an. ʒ. ß., Balsami orient. ℈. ij., Specier. diatrag. frig. cum bolo ʒ. 1., Syrup. de papau. errat. q. s. f. Ellectuarium, quod lambendo deglutiatur, cui potest addi Balsam. sulph. therebentinati, & continuo in ingressu lecti summat ʒ. vj. Confectionis Diacodij factæ cum emulsione semin. papaueris, & cum minori portione sacchari possibilis. In æstate balneo aquæ dulcis vtatur; Quodsi sanguinis feruor non compescatur futuro Autumno acidulas aquas deducat ad vsum, vel in earum defectu aquam Noceræ participantem de minera boli, à qua virtutem altringentem, & sanguinem corroborantem nanciscitur, posteà vtatur continuo, iure alterato cum cichorea, radice Bistortæ, cum gutt. viij., Balsami salis, & ʒ. iij., Syrup. coralor., vel ℈. ß. tinct. eiusdem, cui si addatur Sanguis symphiti, ex præparatione Quercetani ad ℥. 1., & Balsami sulph. therebintinati ℈. ß. erit efficacissimum remedium ad consolidandum vulnus. Pro cibo vtatur pulmento in iure, confecto ex pedibus, & capite vitulorum coctorum in aqua Ferrariorum; pro potu verò vtatur Decocto ex china, salsa, Santalis, rasura Eboris, cum folijs linguæ ceruinæ, Botryos, & Consolidæ, fugiendo cibum lautum cum carnibus, & ouis in quantitate; omni mense ad bilem expurgandam, & serum minuendum vtatur hoc bolo, ℞. Extract.

Rhaubarb. ℈. ij. Magist. Ialappæ gr. vj. m. f. b.

Reuertente sanguinis sputo, facta prius sanguinis missione, ligaturis in partibus inferioribus, & cucurbitulis siccis eisdem applicitis pro reuulsione, capiat ℥. iiij., succi hederæ terrestris cum ʒ. i., Lapidis Ematitis in porfido præp. cum succo sanguinariæ, & ℈. ß. Croci martis adstring., ex eodem succo ad ℥. iij., & succi Vrticæ ℥. ij., & succi marubij ℥. i.; cum Cornu Cerui vst. ʒ. i. ß., Caput. mort. vitriol. rub., & dulcif. ʒ. i., rad consolidæ ʒ. ij., Boli armenæ ʒ. i. ß., Sem. papau. albi ℥. ß., Balsami orient. ʒ. i. f. Loch. de quo sæpè, & parum lambendo summat, semina salicis in vmbra siccata, & puluerizata ad ʒ. ij. in vino austero habentur pro arcano ad sanguinem sistendum, sicut etiam fructus mororum celsorum immaturorum in vmbra siccatorum ad ʒ. ij. cum aqua summitatum quercus. Pro potu ordinario sequens Decoctum habeat in vsu. ℞. Santal. omnium an. ℥. i. infund. per diem in ℔. viij. aquæ fontis, deindè bulliant ad tertiæ partis consumptionem, addendo in fine folior. Tussilaginis, Capil. veneris, Pilosellæ, Veronicæ, Vrticæ, Bursæ pastoris an. m. i. Rad. consolidæ, hederæ terrest., Bistortæ an. ℥. ß., Flor. Hyperici m. ij., sem. Fænic. ʒ. vj., Lyquiritiæ rasæ ℥. ß., Passular. ℔. ß., coquantur, donec remaneant lib. quatuor, deindè facta colatura seruetur pro potu. Dietam optimam seruet semper.

CONSVLTATIO XXXIV.

De Sputo Sanguinis cum Tussi.

VIr temperamenti calidi, & humidi, ætatis annorum quadraginta quinque optimi habitus, & coloris, gallica qualitate infectus anno præterito Decoctum ligni Sancti assumpsit, sed remansit in crure sinistro debilitas in motu cum aliquo dolore, sed magis miti, quàm antea, in fine huius æstatis in venatione multum defatigatus incaluit, & maximè calor circa caput appareba, versus vesperam domi reuersus cæpit per tussim sanguinem eicere floridum, sed non spumosum ad libras duas, qui tandem cessit, sed remanebat tussis, & sputa erant sanguis niger

gru-

grumefactus, vel catharus sanguine-atro tinctus, remisso capitis dolore, & calore accensa fuit febris periodos habens, Tertiò die à prima sputatione sensit in respiratione aliquam anxietatem, & difficultatem, nocte sanguis in eadem copia cum tussi eiectus fuit, similis in qualitatibus primo, & iterum apparuit altero interposito die; in hoc patiente nulla adest destillatio, neque in saliua salsedo, missus est sanguis ratione deriuationis, & reuulsionis alia expostulantur remedia.

Quamuis rubor, & calor in capite vna cum dolore ante primam sanguinis eiectionem valerent persuadere sanguinem à capite in tracheæ ramos decumbisse, posteaque tussi fuisse eiectum, attamen exitus eiusdem per duas alteras vices remisso dolore, & calore capitis certos nos faciunt à vasis pulmonum prodire, sicuti destillationis carentia, & nulla salsedo in sputo à corrosione vasa esse immunia possunt nobis confirmare, sed non sine dubio, ob rationem inferius dicendam, vndè concludendum ab exercitio, concitato calore, sanguinem valdè rarefactum fuisse, ideoque quandam plenitudinem accidentalem in vasis inturexisse, cuius incapacia vasa pulmonum, orificia eorum dilatata fuerunt, & sanguini larga via in asperæ arteriæ ramificationes pro exitu apparuit, vndè in his collectus in magna quantitate tussim primo excitando huius medio etiam reiectus est, huiusmodi aperitionem sollicitauit, tam bilis in exercitio violento exaltata, & attenuata ad maioremque actiuitatem redacta, quàm acidum acre, pendens à lue gallica sanguinem inficiente, vtrisque irritamentum præstantibus ad orificia vasorum dilatanda sua acrimonia, à qua mihi videtur extrà dubitationem non esse, vasa corrosionem pati potuisse, & magis dubium augetur à triplicata sanguinis effusione, cessata iam efferuescentia, & sanguinis rarefactione ab exercitio excitata.

Anxietas, & spirandi difficultas à sanguine iam extrauasato opprimente pulmones, acrique in debita quantitate ingressum prohibente pendet; sicut sanguinis cessatio à grumis eiusdem, vel aperta orificia, vel corrosionem occludentibus habetur, quibus separatis, & excretis, de nouo illi exitum patendo eiectus fuit.

Febris, quia periodicè inuadit ab obstructione pendet, facta à

pituita intestinali à calore concepto attenuata, & in vasa ingressa, vbi remisso calore condensata, obstructionem facit deprauationi humoris clausi contribuentem, qui viam sibi aperit in vasis qualitate acri in loco obstructo contracta, iuxtà Syluij sententiam, vel quia iam aderat dispositio, ad actum redacta ab errore externo.

Agendum ergo, vt sanguis sistatur consolidato vase, vel aperto, vel exeso, & vt reuellatur ad alias partes, & ipsius coagulatio impediatur; Pro febre efferuescentia moderanda, & obstructiones tollendæ; & pro præseruatione Gallica lues affatim extinguenda.

Morbus cum sit periculosus dubium excitat, quod omnes istæ indicationes possint adimpleri, spem auget optima temperies naturalis Patientis, floridus color, quæ maximè iuuant ad curam talis affectus, & quamuis adsit Gallica qualitas, hæc tamen cacochimum statum non induxit, vt desperatam istius salutem concipere cogamur, prout in cacochimia, cui sanguinis sputum superuenit. Pro huius certo pronostico attendendum, an sputa sanguine cessante colore flauo, & ad putredinem vergente tincta maneant, nec ne, nam si primum dubitandum de Pthysi, si secundum de salute promittendum.

Reuulsionem talem qualem, secta in pede vena, sicut deriuationem misso à brachio sanguine non proponimus, cum iam facta fuerit; Purgationem esse necessariam iudico, non solum pro bilis, & humoris acidi exaltati euacuatione, sed etiam pro febre, & in hoc casu laudarem Cassiæ, & Pulpæ tamarindorum an. ℥. ß. cum Magist. Ialappæ gr. iij., vel Pulu. Myrabol. citrin. ʒ. ij. cum gr. vj, Magist. Ialappæ. Pro consolidantibus mihi magis arrident Lambitiua, cum eorum portio per tracheam dilabi possit ad partem affectã, quam potiones, quæ per massam sanguinis feruntur, & cum isto ad locum indispositum. Pro lambitiuo ℞. Decoct. rad. Consolidæ, Bistortæ, Tormentillæ, sumit. quercus, fol. Bursæ pastoris ℥. vj., succi hederæ terrestris, Vrticæ an. ℥. iij. cum Syrupo de rosis siccis s. a. f. Lambitiuum, vel Diatragante, & bol. armen. cum Sach. paretur Confec. addendo Lapid. Ematit. præp., & Pilul. de Cinoglossa dissolutas in aqua plantag. pro ℥. 1. confect. addendo gr. vj., vel vij. pilul., quibus non confe-

ferentibus vtatur pro magno remedio Puluere facto ex fructu mori celsi immaturo, & in vmbra exsiccato ad ℨ. ij. cum ℈. I., Rhaub. torrefacti super laminam ferream cum aqua adstringenti, vel decocto; Cauendum est etiam ne sanguis grumescat, & pro hoc alterum lambitiuum parandum cum aqua hordei, & Oximel. simp. addendo Mumiæ ℈. ß., Rhaupont. ℨ. I., Sperma cæti ℈. I., s. p. Pro syrupo omni mane accipiat decoctionem ex Santalis, flor. Plantag., Virgæ aureæ, Equiseti, flor. Rosar., papau. errat., rad. Consolidæ, & Masticis ℥. viij., cum ℥. ß. syrup. coral. In febris augmento exhibeatur Emulsio semin. melonum cum aqua Plantaginis, quæ bilem etiam corrigit cum ℨ. I. salis prunellæ efferuescentiam sedantis, & deobstruentis, & si cessato sanguinis sputo febris perdurauerit, validioribus aperientibus vtendum, vt pro Syrupo. ℞. Aquæ Agrimoniæ, Fæniculi an. ℥. iij., Syrup. de duabus ℥. I., Salis centau., gentianæ an. ℈. I. m. Apparentibus signis concoctionis, & febre declinante, vel cessata, renouanda purgatio cum Pilul. de trib. cum rhaub. ad ℨ. ij. Febre extincta, & sputo sanguinis ex toto sedato, reliquiæ Gallicæ Qualitatis extinguendæ reiterato Decocto Guaiaci cum Antimonij infusione, & Pumicis iuxtà descriptionem Fortis in suis Consult. tom. I. purgando omni septimo die cum Pilul. de Nitro ad ℨ. I., & cum Mercurio dulcif. ad gr. xvj. Seruata semper optima victus ratione symptomatibus congruente.

CONSVLTATIO XXXV.

De tremore cordis difficultate respirandi, & Hydrope.

VIdua annorum quadraginta, nocte quadam circa domum suam armorum strepitum, cum vociferationibus magnis persentiens apprehendit filium suum agressum fuisse, cum maximo timore, & animi perturbatione, à quo supressa menstrua, quæ tunc temporis fluebant, & quamuis certa fuerit filium domum reuertentem, nullatenus in concepto periculo extitisse, incolumenque viuere, attamen conceptam apprehensionem numquam potuit dimittere, vndè noctes multæ sine somno, &

quem debilitas conciliabat, nullius leuaminis erat, cum filium semper inter pericula mortuum imaginetur, & de die quemcumque paruum motum alicuius rei inexpectatum sentit, in maximum tremorem incidit, cum hac apprehensione vertigines eam affligere cæperunt, cordis tremor ferè assiduus superuenit cum pulsus inæqualitate, paruitate, & intermissione, nec non difficultate respirandi. Post mensem cæpit ei venter intumescere, cum exundatione sensibili, & difficultas respirandi augeri, ità vt in lecto prostrata decumbere non possit, sed solùm sedendo, & recta ceruice.

Timore spiritus præcipuè animales confundi, ac turbari docet inaduertentia, & velut stoliditas eorum, qui timore capiuntur in resoluendo, & determinando circa obiectum timorem incutiens, vel circa quodcunque aliud eis in tali statu representatum, quod non percipiunt, nec de eo memoriam conseruant; eosdem spiritus, vel concentrari in se ipsos, hoc est tamquã aerem modo à recentioribus explicato condensari, vel in partibus, & subiecto, cui innatant, ità fixari per timorem, vt non agant quiescentes per fixationem, docent omnes operationes in dicta passione languentes.

A timore etiam talis inducitur motus in substantia cerebri, vt pori istius constringantur, & cum eis neruorum orificia, vt parum spiritus animalis recipere valeant, vndè tremor in partibus præ spirituum deficientia, qua neruis laxitas conciliatur, cum tensio, velut chordarum supra instrumentum musicum ad armoniam accomodatum, ad robur in motu, & quiete, quæ sunt operationes neruorum conducat; fit vero dicta tensio à copia spirituum in neruos intumescentiam inducente, & ab hoc tumore tenduntur nerui, & consequenter in spirituum defectu laxari debent cum læsione, & deprauatione actionum neruorum.

Cordis motus per hoc minuitur in pulsu, deficiente necessaria copia spiritus animalis in neruis cardiacis pro motu eleuato cordis, vndè debilis pulsus, hinc sanguinis minor efferuescentia in illius ventriculis, & vasis, quæ à motu cordis, si non perficitur saltē coadiuuatur, à minori efferuescentia sanguinis resultat istius coagulatio, qua efferuescentia magis impeditur, non tam atte-

nuatione partium, & conseruatione motus naturalis impeditis à coagulatione, quæ partes condensat, & figit, quam volatilitate ablata salsi in sãguine hospitãtis, à quo fluiditas, & volatilitas istius, coagulato verò, vel condensato sanguine salsũ illud in eo habitans condensatur cum motus, & penetrandi actiuitatis diminutione, per quam impeditur diuisio sanguinis in minutissimas, & subtilissimas particulas ad fluiditatem istius, & volatilitatem necessaria, & ad efferuescentiam requisita, & sic coagulatio efferuescentiam minuit, & hæc diminuta coagulationem auget.

Talis coagulatio augetur à diminuto motu sanguinis circulatorio præter dictam causam represso à neruis pluribus in locis vasa sanguiflua circumligantibus, & pressione circa eos facta sanguinis motum coadiuuantibus, qui cum minuatur à paruo fluxu spirituum, per eos minuatur etiam necesse est motus circulationis cum augmento coagulationis.

In prædicta Patiente, hoc factum fuit à timore, & diu perdurauit, quia à continua imaginatione illius accidentis, a quo timorem concepit, siue in vigilia, siue in conuiuijs, spiritus continuò in tali motu detinentur, vt sanguini coagulatio conseruetur, præterquamquod spiritu pro aliquo tempore in sanguine fixato, & coagulato, potest ità à reliquis partibus sanguinis crassi irritiri, vt à diminuto motu cordis non excitetur, nec ab hoc sanguis necessariam dispositionem ad extensam rarefactionem suscipit libertatem spiritibus concedentem, & acidum ità præualere, vt spiritus fixatos detineat.

Ab hac coagulatione suppressi menses, non solum, quia sanguis coagulatus adepta crassitie vasa minima, per quæ effluit, pertransire non potest, sed etiam quia calore, & motu sanguinis à coagulatione diminutis non potest fieri illa fermentatio, & efferuescentia sanguineæ massæ necessaria ad mensium fluxum.

A sanguine coagulato in vasis pulmonum stagnante difficilis fit respiratio, sicuti ob eamdem stagnationem in cordis ventriculis palpitatio, & inæqualitas pulsus, ob conatum inæqualem eiusdem cordis in expulsione coagulati sanguinis eidem molesti. Intermissio ab eadem causa potest haberi oppresso corde, & eius fibris ex oppressione debilitatis pro motus exercitio, vel suspenso

influxu spirituum animalium ad neruos cardiacos:

Ab oppressione pulmonum chylus in istorum substantia non rectè miscetur sanguini, defectu eius liberi motus talis mixtionis operatoris, & si rectè non miscetur, rectè non potest assimilari in sanguinem, maximè quia in sui generatione in ventriculo deprauationem suscepit ob fermenti imperfectionem à sanguinis coagulatione deriuantem, motus enim sanguinis habet fermenta omnium partium excitare, & in motu continere, vndè illorum perfectio, & actio, & sui coagulatione ea his priuat beneficijs, præterquamquod, spiritus & partes volatiles coagulatione vinciendo interdicit ne partibus communicentur, & ventriculo pro fermentorum conseruatione; his de causis chylus in serositates degenerat, quæ in sanguine conseruatæ ob rationem dictam, & magis cumulatæ ob sanguinis coagulationem hydropi, tam ventris, quàm pulmonum causam dederunt, dum serum ab arterijs effusum in partes dictas cauitatem habentes, cum à venis præ copia, vel vasis lymphaticis non possit absorberi, in dictis cauitatibus remanet Hydropem constituendo, vel quia per arterias serum glandulis in copia subministratur, & hoc illarum medio ad vasa lymphatica, circa dictas cauitates existentia deductum, ista ità replet, vt disrumpantur, vndè Hydrops.

Pro horum morborum curatione, minuenda primo serositas genita, & in cauitatibus existens, cum purgatione vniuersali, & præparatione prædicti humoris intermissa sanguinis missione, deindè sudorificis reliquum extirpandum erit additis, quæ sanguini coagulationem demere possint, quod Decoctum sequens operabitur. ℞. Ligni Sancti ℥ iij., Corticis eiusdem ℥. ij., Sassafras ℥. ß., Lentisci ℥. 1., Radic. Enulæ camp., Astrolochiæ rotund. Hirundinariæ an. ℥. ß, fol. Rosmarini, Lauendulæ, Camedryos, Maioranæ an. m. s., præparentur s. a., & infund. in ℔. 8. aquæ fontis, posteà bulliant clauso vase vsque ad consumptionem medietatis, refrigerato Decocto coletur, & de hoc sumat omni mane ℥. x. cum ʒ. 1., Cornu Cerui philosoph. præp. sudor promoueatur, vel vesicis aqua calida plenis, vel lateribus excalefactis pedibus appositis, vt per hanc viam cauitates aqua repletæ exinaniantur, serò accipiat de eodem Decocto ℥. viij. sine

sudore per quadraginta dies in hoc continuandum, & omni septimo die sumat ʒ. ß. rad. Ialappæ tertiò rectificationi sanguinis studendum omnem coagulationem tollendo, quod efficiemus seq. confect. ℞. Specier. Diambræ, Diamuschi, Arom. ros. an ℥ ß., Salis absinthij, Rosmarini, Maioranæ, Extract. gentianæ, Iuniperi ʒ. 1., Essentiæ croci, Melissæ, Citri ʒ. ß., cum Sacchāro dissol in aqua Cinamomi, & Melissæ q. s. f. Morselli, de quo capiat ℥. 1. omni mane, cum aqua fæniculi, pulegij an. ℥. 1. ß., & post cœnam capiat ʒ. ß. Theriacæ antiquæ per viginti dies in hoc remedio insistat, coagulatione in sanguine ablata prouisum erit respirandi difficultati, palpitationi cordis, & coctionibus deprauatis, & si mensium suppressio perduret, sumat Extracti Aloes, Myrrhæ, Croci facti cum spiritu vini rectificati ℈. 1., Croci Martis optimi ℈. ß., Fæculæ brioniæ gr. vj., Spirit. salis armoniaci gutt. vj, Salis Sabinæ ℈. ß. m. f. b. decoctum Zedoariæ, Sabinæ, & Rubiæ tinctorum ad ℥. vj. superbibat. Vltimò pro omni sanguinis rectificatione vsum chinæ chinæ, quæ in Hydrope commendatur, laudo modo descripto in libro Gallico.

CONSVLTATIO XXXVI.

De motu tremulo cordis, Ventriculi debilitate, cum flatuum copia, macie totius, & spirandi difficultate, nec non Auersione à Cibo.

TEmperamentum propositi Patientis in totum frigidum, & pituitosum in calore maiorem acquisiuit diminutionem à febre continua lenta per multos menses perpessa, in qua ventriculus à copioso aquarum, & refrigerantium vsu maiorem accepit labem, non solum secundum calorem, sed quod magis est à dictis refrigerantibus, & aquosis dilutum, & ferè extinctum fuit acidum fermentatiuum, & vellicatiuum membranarum, à quo famis, & appetitus prostratio, & defectus, nec huius fermenti restitutioni subsidia contribuere potuit sanguis à morbi longitudine effœtus, & spiritu deficiens maxime necessario ad

volatilitatem contribuendam fermento dicto, & per quam efficaciam in operando acquirit, præterquamquod idem sanguis aqueus redditus ob dictas causas, acidum mortificatum, vel extinctum ferè habet, vt non possit contribuere necessariam materiam ventriculo pro fermento supradicto conficiendo, ex cuius mortificatione elixatio ciborum deprauatur, ferè eam solum accipiendo fermentationem pendentem à proprio motu partium per masticationem separatarum ad inuicem, vel facilè susceptibilem à liquidis alimentis deglutitis, cum parum coadiuuentur à fermento, & calore ventriculi, à qua fermentatione, & motu ad quamdam speciem putredinis ducuntur multum serosi humoris cumulantis cum mixtione alicuius partis crassæ, eo modo quo videmus carnes humido aliquo permixtas per putredinem in humidum magnum resolui, cum portione terrestreitatis, & mucositatis, pars fixa, & crassa remanens membranis ventriculi inuiscata cum odore quodam putredinis conceptæ ab odore oblatorum ciborum nerueas fibras ventriculi percutiente mota, suo putredinis inquinamento dictos neruos in motu afficiendo nauseæ sensum excitat, vndè ciborum abominatio.

Aduertendum huiusmodi putredinem esse dissolutionem alimentorum, quæ paulatim fit cum expiratione partium calidarum, & sulphurearum alimentorum, paulatim succedente, vndè non oritur calor molestus putredinis comes cum paulatina expiratio calidarum partium calori augumentum interdicat, & in hoc differt à dissolutione naturali ciborum in ventriculo, quia in hac calidæ partes non euaporant, sed per debitam fermentationem detinentur in massa dissoluta calorem toti impartiendo.

Supradicta Mucositas à calore ventriculi, & partium circumstantium debili in flatus resoluitur, qui à multo post cibum tempore patientem affligunt, & per ructus erumpunt, qui non immunem relinquunt pro eo tempore, pro quo alimenta in ventriculo actuantur, quia tunc à fermentatione prædicta humidas partes cum maiori efficacia afficiente flatus eleuantur crassi, qui cum distensione ventriculi diaphragma sursum eleuantes, deorsumque constringi prohibentes difficilem reddunt respiratio-

nem,

nem, & cor suo motu dilatationi in diaphragma eleuatum impingens resilit cum tremore, & saltu.

Hæc duo symptomata augentur à nimia serositate in sanguine cumulata ob deprauationem, & languorem sui contractum à morbo, & à refrigerante medicamento, quæ sufficiunt ad reddendum sanguinem serosum per hanc deprauationem sanguis aduenienti succo per lacteas non valet imprimere verum sanguinis caracterem, sed in serosam vertit materiam iuxtà malam dispositionem, malam, quam dictus succus recepit in ventriculo ab eneruato istius fermento, & à bile, & succo pancreatico in intestino duodeno debilitatis ab eisdem causis, à quibus eneruatum fuit illud ventriculi.

Hinc serosa materia interstitia, & porositates pulmonum spongiosas implens illorum motum debilitat cum respirandi difficultate, & sine tussi, quæ quandoque excitatur quando ad bronchia eorumdem transit. Sanguis talis naturæ in corde rarefactus in flatus sæpè resoluitur, qui sua dilatatione, & energia substantiam cordis inæqualiter dilatantes tremorem, & saltum istius efficiunt.

Macies non tam refundenda in sanguinem deprauatum, & reparationi partium ineptum, quàm in fermenta istarum ex sui natura debilia, & à morbo summè eneruata, vt sanguini eam dare non possint dispositionem necessariam ad nutritionem; prætерquamquod sanguis calore paruo, & motu debili eisdem fermentis motũ conciliare non valet ab exercitio suarũ actionum requisitum; Censeo enim omnia fermenta partium à sanguinis circulantis calore, & motu, & à spiritu animali in continuo motu detineri, quibus debitas operationes exercent, cum omnis actio in motu consistat, & constat spiritu animali impedito, & sanguinis circulatione diminuta, cum deficientia caloris, & spirituum in eo, omnes partes languescere, & emaciari.

Ex his possumus colligere difficultatem in emendandis his vitijs in natura labente fundatis, cum medicamenta tunc solùm suum sortiantur effectum, quando natura eorum virtutem suis viribus coadiuuat.

Per hoc tamen non est desistendum à remediorum vsu, &

pri-

primò Ventriculus ab humorem farcina liberandus, quod perficiemus medicamentis lenibus, vt ℞. Cremoris tart. ℥. ß., Tart. vitriol. ʒ. ij. m. reliquiæ parabuntur cum Syrupo de corticibus citri, Acetos. s. an. ℥. 1., Aquæ Absinthij, Melissæ an. ℥. ij., Tart. vitriol. ʒ. ß. m. Post quintum syrup. replicetur lenitiuum suprascriptum. Secundò calori ventriculi, & sanguini prospiciendum cum iure Columbi, in cuius ventre reponantur Ligni Sassafras ʒ. ij., radicum Acori, Zinziberis, Spicæ celticæ an. ʒ. ß., Calami aromat., Cardamomi, Masticis an ℈. 1., Folior. Absynthij, Rutæ, Menthæ an. m. ß. bulliant in s. q. aquæ vsque ad consumptionem carnium, & facta colatura de ea capiat ℥ viij. præmittendo bolum ex Aloe, Croco, Myrrha an. ℈. ß., Balsam. orien. gutt. viij. m. Post cibum sumat ℥. 1. pulueris sequentis cum frustulo panis tosti madefacti in vino generoso. ℞. Sem. coriand. præp., Anisi, fœniculi an. ℥. ß., Cinam. acuti ℥. 1., Macis ʒ. ij., Spicæ nardi ℈. ij., Nucis moscatæ ʒ. ß., Cariofil. ℈. 1., Masticis ℈. ij., Panis albi bis cocti ℥. iij., Sacchari fini ℔. ß. m., & contundantur, & in subtilissimum puluerem redigantur, continuandum per mensem in horum remediorum vsu, quibus subijcienda, quæ sanguinem mundare valeant à serositate copiosa, quod facient diuretica, vndè optimæ erunt Aquæ spadenses, quibus & in Hydrope cõmuniter vtatur, vel his deficientibus substituenda therebentina cum decoctione radicum Petroselini, Fœniculi, Costi Cyperi ad ℥ viij. cum spirit. salis q. s. ad gratam aciditatem; eodemque tempore restituendum ventriculi fermentum sumendo per horam ante cibum hanc potionem ℞. Aquæ absynthij ℥. 1., Aceti stillati ℥. ß., Balsami salis ℈. ß. m. sic ventriculi calore, & fermento restituto vna cum depuratione sanguinis, eiusdem rectificatione, quo ad calorem spiritus coctiones succedent meliores, flatus cessabunt, & vna cum eis palpitatio, seroso que humore euacuato, & eius generatione prohibita omnia in melius succedent, alteraque causa difficilis respirationis, & palpitationis tolletur, vndè remanebit solum Cor, & Pulmones corroborare, & maciei totius prouidere, quod faciemus fermenta illarum partium, & totius corroborando sequenti puluere. ℞. Eboris præp. ʒ. ß., Coral. rub. præp. ʒ. 1., Margarit. præp.

ʒ. 1. ß.,

ʒ. 1. ß. Puluer. Viper. ʒ. ß., Ambræ gris. ʒ. ß., Succini prep. ʒ. 1., Ossis de corde Cerui ℈. 1., Butyri sulphuris ℈. ij., Olei corticum citri ℈. 1. m., sumatur ʒ. 1. de hoc puluere in iure omni mane, & serò ante cibum in iure, vel aqua totius citri. Victus ratio maciei correspondeat, oleosa, & nutritiua alimenta sumendo, caueat ab omni errore, tam in cibo, potu, & Venere, quàm in omnibus alijs rebus non naturalibus.

CONSVLTATIO XXXVII.

De Difficultate respirandi, arteriæ pulsatione, & cordis palpitatione.

DVo Symptomata consideratione digna, & timore plena à relatione exhibita colliguntur, præter alia, quæ ista sequuntur, vel communem cum his habent causam in affligenda Illustrissima, & Nobilissima D. Marchionissa, & sunt difficultas respirandi interpolatè inuadens, & ferè continua arteriæ pulsatio circa ventriculum è regione sinistra.

Prioris causam esse excedentem seri copiam manifestat ipsius alleuiatio, vel ablatio per copiosam vrinæ euacuationem aquæ omninò similem; ab hoc sero impeditur respiratio, dum in tanta copia ab arterijs eructatur in interstitia pulmonum, & eorum porositates, vt intumescant, opprimendo vasa, circulatione retardata, qua sanguis coactus in parte stagnare aucta turgescentia, suffocationis periculum minatur, diminuto pulmonum motu semper magis cum exclusione aeris, & fuliginum expiratione respirationis difficultatem augente; & quia à sanguine in pulmonibus turgescente fit resistentia sanguini à ventriculo dextro eiaculato per eius constrictionem in vasa pulmonica, hinc fit, vt totus ventriculo dextro consignatus non eggrediatur, & ità repletur cauitas prædicti ventriculi cum periculo suffocationis, quod vt euitet, motu inordinato, & valido se constringit, vt expellat sanguinem, vndè palpitationis motus, qui cum consistat in motu ordinario cordis alterato, eadem causa perficietur, à qua motus naturalis, sed præter naturam disposita,

vt consideranti parebit, quamuis non improbabile, & forsan magis rationabile erit statuere à sanguine stagnante in pulmonibus vapores crassos eleuari eo modo, quo ab aqua stagnante vapores crassi eleuantur, qui vna cum sanguine ventriculum cordis sinistrum ingredientes, rarefactione summa donati, vna cum impetu, qualem concipit vapor inclusus attenuatus, totam cordis compagem mouet, & inæqualiter, prout vapor rarefactus maiorem, & minorem impetum iuxtà situs, & agentis actuantis conditionem concipit, huius rationem colligo ab eo, quod palpitatio cordis adeò fortis, quandoque in aliquibus est obseruata, vt auribus esset sensibilis, quod explicari non potest secundum Villisij principia, sed solùm per aliquod, quod multo impetu sit donatum, & tale est vapor, non sanguis, cum ille in sinibus terræ valeat concutere terram, multo magis cor cum impetu agitare, quando sua rarefactione plus spatij indiget, quàm sit ventriculi capacitas, sanguis licet in partes superiores cordis impingat, vel reuerberatus, vel impulsus, non tantum concipiet impetum, vt cor tanta vi dilatare possit, & quia à multitudine sanguinis distendente vasa, & à vaporibus crassis nerui cardiaci comprimuntur, vt spiritum animalem cordi in debita quantitate impertire non possint, idcirco cum palpitatione pulsus paruus coniungitur, & quandoque intermittens, cum ex spirituum defectu non possit constringi cor, vel sanguis ob debilem eius motum in tanta quantitate in arteriam non eicitur, vt eam valeat attollere, vel implere, absorpta posteà à vasis lymphaticis, & venis serositate supradicta pulmones implente cessant omnia dicta symptomata, & in venis circulando per cor ab arterijs defertur ad venas, in quibus segregata copiosam efficit vrinam.

2 A quonam generetur copia serositatis supradicta, non est facile explicare, hoc autem certo inueniendum esse puto in causis, quæ sanguinem tenuiorem reddunt, quo eo tenuior est, eo etiam serosior euadit, vt patet in sanguine arterioso, qui cum sit tenuior venoso, & etiam isto serosior, quæ sanguinem verò rariorem, & tenuiorem reddunt, ad tria redigunt, cor nempè, lienẽ, & illud salsum volatile resultans ex bile, & succo pancreatico in intestino duodeno; cor sanguinem attenuare patet vnicuique cum ex

omnium consensu in eo efferuescat, & rarefiat, vel hoc fiat per fermentum cordi implantatum, vt Higmorus, vel ob flammam in eo accensam à primordio generationis cum Cartesio, & Galenicis, vel ob motum solum, vt Bachius cum multis, vel ob efferuescentiam bilis cum humore acido, vt Syluius.

Lienem rarefactioni sanguinis inseruire patet ex eius læsione, per quam crassescit, & circulationi ineptus euadit, & ex copia spirituum animaliũ, qui per numerosam neruorum propaginem ei copiosè suppeditantur, & qui sua volatilitate, & motu potentes sunt sanguinem rarefacere, vel sui mixtione, fermentum specificum lienis volatilizare, & summa actiuitate pro rarefactione sanguinis per eum circulantis donare.

Salsum ex bile, & succo pancreatico generari patet, quia certum est hos duos humores simul concurrere in intestino duodeno, & certum est etiam ex sale lixiuio in bile dominante, & acido subdulci occulto, vel manifesto, quale est illud pancreatis, salsum consurgere, quod volatile fieri potest sola efferuescentia, qualis est illa inter duos humores intercedens, cum hæc valeat partes crassiores separare, & subtiliores magis attenuare, quod ad volatilizationem requiritur; Hoc salsum ad massam sanguinis deduci, non est dubitandum, cum eam semitam calcet, quam Chylus tenet, & cum ille non sit in tenuitate inferior isti, si hic ingreditur venas lacteas, etiam illi non est, qui possit prohibere talem ingressum, & per has ad cor deferri necessariò indubitatum est, & à salso maximè attenuari corpora ei consignata, & etiam dissolui magis, quam ab alijs acribus certissimum est apud omnes naturæ scrutatores.

Hæc omnia concurrunt ad sanguinis summam attenuationem in nobilissima hac patiente, nam cor habet summè calidum, vt ex sui temperamento patet, & pulsu in tempore sanitatis eleuato supra sexum, & robusto, est generosi animi, & intrepidi, & fortis ad heroica tentanda, & perficienda; Fermentum lienis in ea esse valde efficax, & energeticum ex ingenij acumine, ac perspicuitate colligitur, cum apud multos sit certum, quod fermentum lienis concurrat sua acredine ad ingenij acumen, vt refert Villisius ex alicuius sententia, & ex Aristotelis placitis melancolici

lici sunt ingenio acuti, & per eum, & antiquos melancoliæ sedes est lien, vndè viscus hoc ad ingenij acumen sua virtute concurrendo eadem potest, & valet sanguinem spiritosum, & volatilem reddere.

Salsum ex bile, & succo pancreatico generatum esse valde acre, ex eo colligo, quod bilis in hac Matrona sit summè acris, cum habeat maximam promptitudinem ad iram, & facillimè feratur ad ventriculum aucto motu peristaltico intestinorum, per quem in ventriculum transfunditur cum oris amarore, & acidi fermentatiui corruptione, vndè inappetentia; Acidum etiam esse summè intensum possunt persuadere assiduæ curæ, applicationes negotijs arduis, à quibus dissipatis spiritibus animalibus, aciditas, quæ his contemperatur, fit acrior, ex his duobus, ergo acredine insigniori donatis non mirum, quod salsum fiat maximè dissolutiuum, & quamuis talis dispositio sanguinis sit permanens, tam in æstate, quàm in hyeme, & in frigore, hoc solum aduentante subiacet prædictæ indispositioni, quia sanguis rarus, & sero abundans est etiam valdè vaporosus, & apertis per calorem aeris poris facillimè transpirant vapores, & sudores etiam illo vigente erumpentes seri copiam minuunt, vbi in frigore interdicto vaporum effluuio, & sudorum emanatione, seri copia augetur ex condensatione effluuiorum, quæ cum sint acris naturæ valent sui retentione lienis fermentum, acrimoniam bilis, & succi pancreatici augere, vt facilitatem habeant ad dissoluendam, vt ità dicam, massam sanguineam, quæ acrior reddita ab effluuijs retentis, & à dictis fermentis eadem acredine serositatem suam perfundit, quæ posteà ob copiam segregata, & relicta in membrana pleura, vel musculis intercostalibus dolorem ibi concepta acredine parit, sicuti in mediastino mucronatæ cartilagini adhærente, vbi dolorem ferè continuum Nobilissima Patiens persentit, qui auctus palpitationem infert, ex communione nerui in mediastino implantati, cum cardiacis, dum eo per materiæ vellicantis acrimoniam in spasmum conuulsiuum adducto, in eamdem affectionem trahuntur isti, & ab horum motu conuulsiuo palpitatio cordis nascitur.

Quo ad alterum symptoma, quod est arteriæ pulsatio in regio-

 ne

ne ventriculi, puto esse arteriæ cæliacæ ramum sinistrum splenicum, qui varicoso ductu supra Pancreas discurrit ad lienem tendens, & ramum emittit ad ventriculum, qui non potest non sequi maioris rami motum, & pulsum, & quia ramus ille maior splenicæ arteriæ actionem fermenti excedentis lienis, bilis, & succi pancreatici in suis contentis recipit ob vicinitatem dictarum partium, ideò etiam in dicto vase magis efferuescunt, & pulsationem edunt alteratam, & patienti sensibilem, cui correspondet ramus eiusdem arteriæ ventriculo insertus.

In fermenta harum partium dictam pulsationem refundo, quia constat de istorum alteratione, qua potest alterari sanguis per fermentationem, vt edat dictam pulsationem, & ex altera parte nullum duritiei signum per tactum, & compressionem illarum partium colligimus, nec à colore, qui floridus, & rubeus apparet in facie obstructionum vitium contumax deducere possumus, vndè nec tam firmiter possumus asserere à duritie comprimente arteriæ pulsum fieri, præterquamquod hæc causa videtur excludi ab hoc, quòd quandoque augetur dicta pulsatio, vt palpitationem in corde efficiat, quod non alia ratione fit, nisi quia sanguis per efferuescentiam in arteria turgescens, eam ità implet, vt aduenienti sanguini locum non cedat, qua propter cogitur retrocedere, & regurgitando ad suum principium arteriæ magnæ motum inæqualem, & inordinatum efficit, prohibendoque integram expulsionem sanguinis à sinistro cordis ventriculo recepti, & alterati, & istius portionis stagnatione, & alterius receptione grauatum cor in motum palpitationis erumpit pro expulsione, & hoc non potest contingere à duritie partium arteriæ circumstantium, nam cum talis causa esset permanens, & eodem modo semper arteriam premeret, eodem modo semper palpitationem efficeret, vndè inæqualitas talis motus palpitationem causans à compressione non rectè potest desumi, sed potius à fermento, vt dictum est, quod in sanguinem circulantem agit ob moram, quam ibi trahit in Diastole, vel ob motum retardatum à varicosis plexibus eiusdem arteriæ.

Inappetentia, deprauata concoctio, & vomitus omni mane, & sæpè cibi paulo post eius assumptionem, quæ sunt symptomata

con-

consequentia alios affectus, puto originem trahere à bile, quod ab amaritie oris colligitur continua, hæc enim ab intestino in ventriculum exaltata acidum ventriculi corrumpit, vndè inappetentia, cessante vellicatione fibrarum membranosarum, & sua acredine dissoluendo nimis alimenta ad corruptionem ducit, vndè alimentorum deprauata concoctio, cum qualitatum acrimonia, qua irritatus ventriculus in sua membrana ad vomitum impellitur, quod sequitur etiam paulo post cibum, quando biliosæ particulæ fibris nerueis illius infixæ, & quiescentes à cibo agitatæ, & commotæ irritamentum motu, & agitatione inferendo ad vomitum incitant, facta in tali irritamento contractione, fibrarum fundi ventriculi, vbi facilius bilis adhæret, ad orificium superius.

His fundamentis iactis duo consideranda veniunt, præseruatio ab his accidentibus, & curatio eisdem instantibus, & quia quæ sunt magis consideranda, & metum incutiunt, nunc non affligunt, ab eorum præseruatione incipiendum, & sunt respirandi difficultas cum suffocationis sensu, & palpitatione cordis, quæ cum pendeant à seri copia in corpore collecta euacuanda, & resoluenda, post à causæ incumbendum, quæ cum sit salsum dissoluens à bile volatili nimis acri succo pancreatico acido mixta conflatum, moderanda illius acrimonia, ac bilis, & remedia ad huius modificationem facientia sufficient ad fermentum lienis, & cordis moderandum. Curationem exigunt inappetentia acidum ventriculi remittendo, & bilem fixando, ne ad ventriculum ascendat, vomitus prohibendus meliorem procurando alimentorum digestionem, arteriæ pulsatio in ventriculo, vel circa eius regionem moderanda fermentis modificatis, & si reuertatur difficultas respirandi tollenda.

His omnibus satisfacere erit difficile, non solum ob morborum contumaciam, sed etiam ob senilem ætatem, & delicatam complexionem, & vltimo ob nauseam, quam omnibus medicamentis habet; ideò iucunda seligere monuit.

Primò, ergo vacuanda materia serosa cum Pil. Alephang ad ℥.i. additis gr.iij., Magist. Ialappæ, posteà materia in ventriculo, & primis vijs contenta disponenda ad euacuationem cum Aqua

Absynthij, Borag. ad ℥.iij., Tartari vitriol. ʒ. ß., Syrup. de duabus ℥. 1. m. post quintum syrupum reiterandum medicamentum supradictum superbibendo Aquam Nocerae ad lib. quatuor, praeparationem humoris serosi praetermitto, quia hic sua fluiditate, & obedientia medicamentis purgantibus semper est praeparatus; deueniendum posteà ad Decoctum ex Chinae ʒ. vj., Salsae ℥. 1. ß., radic. Cannae montanae ℥. 1. ß., Santal. albor. ℥. 1. praep. s. a., & infund. in ℔. 8. aquae fontis per diem naturalem, posteà bulliant vsque ad consumptionem medietatis lento igne, & vase clauso, demum ab igne remoto vase postquam refrixerit Decoctum, coletur, de hoc accipiat omni mane ℥.viij., & serò ℥.vj prouocando sudorem, vel pane calente recenter à furno extracto, vel vesicis aqua tepida plenis, vel lateribus admotis, continuet per mensem in huius vsu, dieta exsiccante adiuncta, eo modo, quo vires tolerare possunt, & omni septimo die Cassiam assumat ad ℥. ß. cum tribus granis Magist. Ialappae; Hoc terminato succedat lac Asininum destillatum, in quo infusa fuerint Portulaca Plantago, Borago, & Cycorea, accipiendo de hoc ℥ viij. cum ʒ ß. Tinct. tart., vel nitri vitriol ℈. ß., quod inseruiet ad reliquam seri portionem ducendam per vrinam, & ad modificandam bilem, & fixandam, & ad demulcendum salsum dissolutiuum, reprimendaque fermenta nimis exaltata lienis, & cordis, quae magis reprimenda, & demulcenda sperantur, si institerit per viginti dies in vsu dicti lactis destillati cum tinctura rosarum, & specierum trium Santal. ℥. ß., Tinct. antimonij ℈ 1. m., sumenda per quindecim dies adueniente frigore, omni mane frictiones toti corpori adhibeantur, & per duas vices omni mense aliquod Hydragogum assumat, quale est descriptum superius, vel Pilul. Cratonis descriptas in superiori Consil.

Inappetentia excitabitur, si ante cibum sumat Aquae totius Citri ℥. 1., Aceti stil. ʒ. iij., Balsami salis gutt. x., quo remedio bilis eneruabitur, & coctiones euadent perfectiores; Arteriae pulsationi conuenient ea superius tradita, nempè Lac Asininum destillatum, & tincturae, pro curatione difficultatis respirandi, & palpitationis in primo insultu mitterem sanguinem à manu ad paruam quantitatem, nam sufficit solùm motum sanguini stagnan-

gnanti in pulmonibus tribuere. Fotus aquæ calidæ pedibus exerceantur cum spongijs, vel in dicta aqua immergantur pedes pro reuulsione, deinde vtatur sequenti Lambitiuo. ℞. Aquæ Farf., Hysopi, Theriacalis an. ℥. 1., Confec ex Hyacintho s. odore ʒ 1., Elixir vitæ ℈. 1., Spirit. Salis armon. ℈. 1., Magist. perlar. ʒ. ß., Ossis de corde cerui s. p. ℈. 1., Syrup. de cort. citri ℥. 1. m. Optima dieta seruetur, applicationes fugiat, animique tranquillitatem curet.

CONSVLTATIO XXXVIII.

De Appetitu ferè ablato cum Ptyalismo.

ILlustrissimus Vir temperamenti calidi, & sicci ad atrabilare vergentis; in omnibus operibus generosus, & audax continua saliuatione molestatur cum talis appetitus deiectione, vt nunquam famis stimulum sentiat, nec carnes cuiuscumque generis degustet, vel in parua quantitate, solis ouis sorbilibus, & fructibus, & pulmentis delicatioribus vescitur, est ætatis annorum quinquagintaquinque.

Saliuatio continua, quæ est symptoma in excretis cum copia præternaturam, immediatè certè pendet ab humore seroso abundanter impartito partibus saliuæ generationi dicatis, quæ sunt glandulæ Parotides, à quibus per saliuales ductus in palatum præparata deducitur Saliua, materiam tali præparationi opportunam recipiunt huiusmodi glandulæ ab arterijs, quotiescumque ergo ab istis serosus humor in copia communicatur, saliuatio etiam copiosa redditur, nec seri copia ab arterijs potest impertiri, nisi eam sanguis contineat, disiunctione, & fluxibilitate illius aquei humoris, quo particulæ quædam vnione inter se vniebantur, & per quam talis humor non apparebat, nec fluxibilis erat, nisi cum particulis per vnionem simul conglomeratis, qua ablata libertati restitutus, & alij serositati disgregatæ additus hanc auget, eo modo, quo concreta metalla fluxibilia redduntur aquea humiditate crassa particulas colligante fusa, & ad fluxibilitatem redacta, ità saliuationis causa immediata statuendus est humor

sero-

serosus in sanguine exundans, mediata, & magis remota, salsum in sanguine existens fusione, vel corrosione serositatem in eo augens, quæ corrosio redditur efficacior ab atra bile magis acri, quibus addenda est dispositio glandularum salivalium ad recipiendam copiam seri. Salsum dissoluens est bilis copia, ratione temperamenti patientis maximè in sanguine redundans, ab huiusmodi salso bilioso mortificato in parte acido sanguinis, & à nimia serositate aquea reliquo inerti reddito, contingit, vt serosus humor præparatus in glandulis interioris tunicæ ventriculi, & ipsa saliua acidum paruæ efficaciæ contineant, & ità appetitus etiam deicitur, deficiente irritamento acidi in saliua, & in humore in glandulis ventriculi præparato, & carnosæ membranæ communicato, à quo illa corrugatio in fibris dictæ membranæ efficitur, in qua famis sensatio consistit, accedente etiam, quod à bilis portione ad ventriculum ascendente, non solum acidum glandularum magis mortificatur, & etiam illud saliuæ, cui inest licet insensibile ex naturæ decreto, & quod per illius incrassationem in ventriculo sensibile euadit, quando secundum naturæ leges salivalis humiditas est præparata, & magis etiam eneruatur à substantia aquea excedentis saliuæ deglutitæ, cum obseruatione constet acidum etiam vehemens aceti, aquæ admixtione retundi, huic statui condemnatum acidum omnium glandularum, & limphæ, deficit sanguini sufficiens coagulum, vndè facilius serositatem à se disgregari permittit, & prohibet ne sufficiens acidum in dictis humoribus cumuletur pro appetitus excitamento.

Qua propter ex stabilitis elicitur primò minuendam esse serosi humoris copiam, secundò bilis copiam minorandam, tertiò acidum sanguinis augendum vna cum eo ventriculi, cui vltimo corroboratio addenda.

Primum obtinebimus purgatione totum respiciente cum Hydragogis purgantibus, & præparantibus, & cum Decocto Santalorum omnium, radic. Cannæ montanæ facto more solito in aqua fontanæ cum portulaca, Acetosa, Taraxaco coctis in ventre paruæ pullæ, omni mane per viginti dies sumendo ℥. viij. cum ℈. ß. Spiritus salis nitri dulcificati, posteà per alios viginti dies

vta-

vtatur tinctura rosarum facta cum lacte Asinino destillato ad ℥.ij, Miuæ Cydonior. ℥.i. cum gutt.viij., vel x., Balsami salis, & ante prandium per horæ quadrantem capiat salis tart.vitriol. ℈.ß. irrorati cum gutt.iiij. Elixir proprietatis ad ventriculum corroborandum, pro hac intentione post cœnā puluis sequens in parua aqua totius citri exhibendus. ℞. Specier. Diamarg. frigid., trium Santal. an. ℈. i., Salis Absynthij ℈.ß.m.; In cibo vtatur acidis, vt succo granatorum, ribes, omphacio, aceto, & autumni tempore componatur vinum medicatum cum Santalis, & Baccis Iuniperi maturis ad majorem corroborationem ventriculi, eoque in pastu mane, & serò vtatur, fugiendo omnia aromatica, quæ bilem augere, & exaltare valent; Quod si his non cedat affectus, anno venturo acidulas accedat S. Mauritij, vel Brandolæ, quæ aciditate bilem frangunt, sanguinem corroborant, acidumque illi imprimunt, & per diuresim exeundo, materiam serosam secum rapiunt, vndè adimplentur omnes indicationes propositæ.

CONSVLTATIO XXXIX.

De Appetitu deprauato.

VIrgo in decimo tertio ætatis suæ anno constituta, temperamenti pituitosi cum admixtione melancoliæ quamdam duritiem cum tumore anno præterito in liene cognouit, à qua corporis colorem mutauit ad pallidum, cum inflatione faciei, multi sunt menses, quod deprauatus in ea est appetitus calcem, carbones, & terram appetendo, & edendo, vna cum tumore prædicto aucto, & tumore in facie, menstruæ purgationes hucusque non apparuerunt.

Quanto magis hoc symptoma deprauatæ facultatis appetitiuæ ventriculi, & sensus communis in suo esse est notum, tanto magis in sua causa occultatur, vt non defuerint aliqui, qui ad qualitatem occultam illius originem trahere conati sint, quod ignorantiæ refugium semper iudicaui, & quamuis in veræ causæ indagatione maxima sit difficultas, nitendum ad huius ablationem, ob ægrorum salutem, quæ ignota causa, vel fortuitò eis comparatur,

vel numquam obtinetur, & quandoque maximo cum præiudicio medicamenta exercentur.

Pro enodanda autem huiusmodi difficultate. Suppono talem appetitum deprauatum non esse nisi sensationem excitatam in organo appetitus, quod non est aliud nisi ventriculus, ex qua sensatione sensus communis mouetur ad appetendum insolita, & cum actiones deprauatæ edantur ab eo, à quo sanæ exercentur, in suis qualitatibus deprauato, concludendum est acidum salsum, quod naturalem appetitum in ventriculo efficit, idem deprauatum præternaturalem causare appetentiam; acidum autem salsum naturalis appetentiæ fomes, est volatile, vndè si fixum euadat peruertitur, si ad austerum, vel ad acerbum transeat pariter deprauatur, sicuti si salsedinem exuberantem concipiat, cum aciditatis occultatione; hoc vitium in deprauato appetitu non obseruatur, cum nullá sitim, nec salsedinē in ore experiatur patiens, vndè sequitur ex hoc acidum ventriculi deprauari, quia fixum euadit, & ad austerum, vel acerbum transit; quod ei contingere puto, dum particulæ terræ fixæ ei miscentur, quibus volatilitatem amittit, cum volatile à super addito fixo fixetur, particulæ etiam terræ acidis additæ rigiditatem istis impertiunt, & per congestionem ramosæ, & hamosæ redditæ, cum duritie, & rigiditate, immutando figuram, & modum essendi, acidum austerum faciunt. Particulas austerum constituentes esse duras, & rigidas ex fructuum immaturorum conditione colligo, duritiem enim maximam habent, quæ duritiem, & rigiditatem particularum componentium arguit, & cum sint austeri præ immaturitate, austeritatem etiam in tali duritie fundari non est improbabile, & præcipuè ex obseruatione confirmatur, nam dum emollescunt præ maturitatis gradibus austeritas etiam minuitur, aliud quod obseruatur in austeris est, quod linguam velut ligare videntur, & diu talis sapor in lingua perdurat, quod per particulas ramosas, & hamosas cum rigiditate solum explicari potest, dum cum tali figura particulæ fortiter partes linguæ apprehendunt, ità vt eas ligare, & constringere videantur, suaque crassitie in poris linguæ insinuatæ eos obstruunt, & implent, & hamis suis infixæ diu in eis perdurant; huius confirmatio habetur etiam à multis chi-

 mi-

micis existimantibus alumen, quod est austerum generari à sale acido vna cum terra petrosa, à qua per calcinationem sal itidem lapidificus iam expeditus fuit; austerum enim nihil aliud est, quàm acidum adstringens, constipans, & contrahens, quod à materia terrea modo dicto disposita habetur, huiusmodi materia terrea etiam in nostro corpore, & in humoribus reperitur, & præternaturaliter miscetur humori acido ab arterijs glandulis tunicæ ventriculi interioris impartito, & hoc certè contingit vitio lienis, qui ratione obstructionum fæculentias sanguinis è sale fixo, & materia terrestri conflatas, in suis porositatibus, & cellulis non recipit, neque in humorem fermentatiuum massæ sanguineæ elaborat, prout sui est officij ad sanguinem vegetum conseruandum, cum proportionata fluiditate, qua excrementa per renouatam fermentationem facillimè potest deponere, tam in hepate, quàm in alijs partibus ad ea recipienda destinatis; quapropter dicta materia terrestris salina sine volatilizatione, & præparatione aqueo humori acido mixta, & in dictis glandulis ventriculi vnitim cum eo depositata acidum austerum reddit, quod vellicando ventriculi nerueas fibras corrugationem in eas inducit, à qua famis sensatio, & corrugationis modus est talis, vt hunc percipiendo sensus communis eliciat appetitum calcis, terræ, & carbonum, dum per suas ideas innatas apprehendit in talibus corporibus inesse potentiam afficiendi organum, in tali statu, cum tali motione, quæ suauitatem inducat; suauitas verò percipitur, dum fibræ ventriculi, & linguæ ab humore acido, & austero contrahuntur, & adstringuntur, ità vt à quolibet motu, & à qualibet figura particularum moueri, & penetrari non possint, motu titillationem pariente, in quo suauitas comestorum respectu ventriculi consistit, & linguæ, & quia à particulis calcis, & terræ blandè penetrantur, & mouentur, ideò in eorum vsu suauitatem experiuntur in tali statu constituti, sua enim crassitie, suis ramulis, & hamulis adstrictionem, & contractionem fibrarum à prædicto humore contractam motui particularum lenium, & mollium resistentem superant, cum blando, & suaui motu, & penetratione, quapropter sapor suauis resultat, vbi in eis talem fibrarum constrictionem, & contractionem non patientibus

tibus dictorum mixtorum particulæ ingratum saporem præbent, quia motu valido ab istis mouentur, & penetratione molesta ab istis perfodiuntur, pariter in ista patiente alimenta suauia, & mollia nullius saporis censentur, quia mollitie suarum particularum fibras linguæ, & ventriculi modo dicto dispositas nulla titillatione afficiunt, ideoque nulla persentitur delectatio in vsu dictorum ciborum, sed veluti nullius saporis censentur.

Tumor in liene originem habuit à materia crassa, quam naturaliter in sanguine cumulat hæc Patiens ratione temperamenti pituitosi, & melancolici, & à qua omnia fermenta partium sanguini tenuitatem, & vigorem inspirantia eneruantur, vndè sanguis magis semper crassus, vel multa materia crassa coinquinatus, quæ per lienis substantiam circulando, in eius porositatibus, cellulis, & capillaribus vasis relicta, ibi obstructionem efficit, quommodo etiam in vteri vasis eam induxit mensium temporaneam euacuationem prohibendo, qua multis retentis excrementis cachexia aucta fuit, quæ prius præexistebat, ex eo quod sanguis non ritè fermentatur à lienis fermento oppresso à materia obstruente, vt excrementorum separatio fieri non possit, ex quorũ retentione in massa sanguinea istius constitutio, & crasis deprauata fuit cum cachexia, ex hac malus faciei color, & tumor, dum materia crassa, vel serosa ab vniuersali sanguinis crassitie non admissa ad vnionem cum alijs, vel ab ea expressa cum disgregatione ab aliarum vnione, in eius substantia laxa in maiori copia recipitur, & detinetur cum mutatione coloris.

Pro horum morborum eradicatione elucidatæ causæ indicant, primò Hypocondriorum, & ventriculi regionem esse à crassorum humorum saburra mundandam, secundò obstructiones lienis, & vteri remouendas, tertiò humorem acidum austerum corrigendum, quartò massam sanguinis ab omni humorum excrementitiorum inquinamento purificandam, quintò fermenta partium præcipuè concoctionibus inseruientia exaltanda.

Multitudo malarum dispositionum vna cum earum contumacia difficilem reddent earum ablationem, & timendum de Hydrope, remedijs tamen fidendum generosis, & in ætate vegeta sperandum.

V

Quo

Quo ad primum, ergo per tres dies exhibeantur Syrup. de quinque rad., de cort. citri an. ℥. 1. cum aquæ Absynthij, & Melissæ an. ℥. iij., crem. tart. s. p. ʒ. 1. ß., posteà vomitiuum propinetur ex infusione gr. viij., Hepatis Antimonij, seu Croci metallorum in ℥. iiij. vini maluatici, vel ʒ. 1. Salis vitrioli, posteà ad reliquias exterminandas incisiuis, & aperientibus, Diaphoreticis mixtis, quæ idem præstant, & simul austeritatem humorum corrigunt cum spiritibus volatilibus salinis, & præcipuè oleosis vtendum, vt. ℞. Oximel. comp., Syrup. de quinque rad. an. ʒ. vj., Decoct. quinq. rad. aperient., fol. Card. bened., Scordij, Pulegij, Veronicæ ℥. vj., Spiritus salis armon. gutt. viij, hoc tempore mittendus sanguis, & à brachio, & à pede, sed in quantitate moderata, & post septimum syrupum purganda materia Melle ros. sol. cum Cræm. tartari, & huic indicationi vltima manus ponenda cum aqua Tetutij per quinque dies ad quantitatem ℔. v. pro omni die.

Quo ad secundum prouidebimus obstructionibus lienis, & vteri his præmissis adiungendo sequentes Pilulas. ℞. Extracti Aloes, Sennæ, Rhaubarbari an. ʒ. ij., Trhocis. Alhandal. ℈. 1., Gummi Galbani, Armoniaci aceto dissoluti an. ʒ. 1. ß., Myrrhæ rub. ʒ. 1., Castorei ℈. ij., Essentiæ Croci ʒ. ß., Croci Martis aperitiui ʒ. ij., Salis Sabinæ, Tamarisci an. ʒ. 1., Olei Succini ℈. 1. ß., Spiritus Cornu Cerui ℈. 1., Olei Macis ℈. ß. cum aceto chalybeato, & Syrup. de Artemisia q. s. f. pilu., quarum dosis ʒ. 1. ß., si autem corpus nimis mouebunt, minoranda dosis, quodsi superbibatur Decoctum in Iure Sabinę, Rubiæ tinct., Tamarisci, Citrach. Rosmarini, Saluiæ melioris erunt efficaciæ; Extrinsecus applicandum Ceratum lieni ex Armoniaco vino maluatico dissoluto, & regioni vteri aliud ex Sagapeno paratum.

Quo ad tertium dictis superius remedijs satisfactum erit, & satisfaciemus cum sequentibus.

Quo ad quartum ℞. Pulu. viper. ℈. 1., Bezoart. miner. ℈. ß., Salis tart. volat. gr. viij., vel in eius defectu salis rosmar. ℈. 1. m. f. pulu. accipiendus cum Syrupo cinam. ex descript. Quercet. ad Cochlear vnum, vel ad vnum, & semis; his sanguini optima crasis conciliabitur, & humorum austeritas emendabitur, quod facilius præstabit, si dicto Syrupo, Antim. tinct. ad ℈. ß. addatur,

omni

omni quinto die purgandum erit cum pilul. de Sagapeno Quercet., & hoc remedio continuandum erit per viginti dies, quo vltimæ indicationi satisfactum quoque erit, & satisfiet huic, alijsque duabus superioribus cum vino, quod futuro Autumno parabitur cum rad. Ireos, Acori, Rubiæ tinct. Gentianæ, Tamarisci, & Folijs Cetrach., Agrimoniæ, Quinq. folij, Genistæ, Absynthij, Sabinæ, Pulegij, Chalaminthæ, Maioranæ, quæ omnia in sacculo indantur pro quantitate vini componendi, & suspensum detineatur in dolio, quod erit bibendum prima vice in pastu ad ℥ v., quodsi per hæc remedia dicta symptomata non cedant, Chalybeata vsurpanda, & præcipuè Crocus martis cum Antimonio diaphoretico, & sale tartari volatili, & Cornu Cerui vniendus, & medicamentum componetur omnes indicationes adimplens, quod faciunt etiam hi boli. ℞. Mitridat. ℈. I., Olei Cariofil., Macis an. gutt. iij., Charab. gutt. vj., Spir. fuliginis gutt. iiij. m., & pro tali appetitu extinguendo Portulacam sæpè edat. Victus ratio sit optimi succi, & ad calidum vergens.

CONSVLTATIO XL.

De Siti continua, & inextinguibili.

PAtiens ætatis annorum triginta quinque, temperamenti calidi, & sicci, vulneratus fuit ictu sclopeti in spatula, vulnus in fistulam degenerauit, & brachium mouere etiam debiliter poterat, pro quibus decretum fuit exsiccans Decoctum per triginta dies cum consueto dietæ rigore, & sudoris excitatione. In fine sitis adeo vehemens eum excepit, vt à potu se temperare non posset, & maximè quia loquendi facilitatem impediebat, & summum virium languorem, ac passionem quamdam in ventriculo inferebat, quæ omnia demulcebat potus copiosus; huiusmodi sitis post Decoctum consuetum perseuerauit cum appetitus prostratione. Aquam Villensem, serum caprinum, succum hordei, multaque alia medicamenta refrigerantia, & humectantia pro huius symptomatis ablatione exercuit, sed incassum. Sitim post Decoctum, (tempore medicamentorum excepto) vino extinguere cu-

curauit, nunc febris lenta superuenit, cum determinatis, & distinctis accessionibus ad intermissionem numquam accedens, corpus ex sui natura gracile magis exsiccari cognoscitur.

Sicuti sitis naturalis à moderata exsiccatione, & corrugatione fibrarum interioris tunicæ ventriculi pendet, & etiam sitis illa Palati propria, & quæ quotidie in solidorum masticatione contingit ad potum nos inuitans, à sola exsiccatione, & corrugatione fibrarum linguæ prouenit, ex eo quod ab alimentis solidis absorbetur non solùm saliua actu humectans linguam, sed etiam illa in vasis salíualibus contenta, dum motu masticationis, accelerato eius exitu tota transfunditur in oris capacitatem, vbi à cibis masticatis tota excipitur, quapropter humectante necessariò destitutæ fibræ linguæ, cum earum siccitate, & corrugatione sitis oritur, vtramque sitim à siccitate, & contractione fibrarum oriri, eius sedatio à potu humectante, quo siccitas tollitur, & laxitas inducitur planè demonstrat; Sic si intensè fibræ ventriculi exsiccentur, & corrugentur intensa oritur sitis, prout euenit nostro Patienti ab exsiccante Decocto, cui facilè fuit prædictas fibras pro temperamento calido, & sicco ex sui natura siccas, intensiori siccitate afficere, qua in continua corrugatione detentæ sitim etiam continuam pariunt paruam modificationem suscipientem à frequenti potu, coarctatis à nimia siccitate ad extremum poris fibrarum, ità vt non permittatur ingressus in earumdem substantiam corpusculis humidis potus, & ea modificatio sitis, quam potus infert, statim tollitur ab aucto in ventriculo calore à vini potu, quo continuò sitim extinguere curat, huic incrementa disponuntur, & siccitati gradus adduntur ab eodem calore humidum statim dissoluente.

Ad sitim conducunt vapores salsi à bile eleuati in efferuescentia eius, cum succo Pancreatico in intestino duodeno, quæ licet ob humiditatis incrassationem factam à medicamento exsiccante reddita fuerit crassa, & iners, concentrato spiritu volatili eius in crassitie, attamen in dicta efferuescentia volatilizatæ particulæ aliquæ salinæ ascendentes ad ventriculum, corrugationem inducunt, & siccitatem augent cum siti.

Ab eodem calore, & bile acidum ventriculi volatile, vel morti-

tificatur, vel dissipatur, præterquamquod siccitas fibris impartita corripuit etiam glandulas ventriculi, ità vt diminutis in mole, & coarctatis eorum poris, non suscipiant debitam quantitatem humoris pro præparando fermento necessario, vel ab eadem siccitate, & calore corrupto fermento proprio dictarum glandularum, deprauatur etiam præparatio humoris fermentatiui ciborum, ex quo non solùm appetitus prostratio, sed etiam imperfecta chyli elaboratio, non volatilizatis eius particulis, sed in crassam, & fixam pultem degenerantibus, cui non opitulatur efferuescentia bilis cum succo pancreatico, cum ob crassitiem, & lentorem eius iners euadat ad debitam efferuescentiam instituendam, prout superius dicebam. A crasso chylo, crassus sanguis, & bilis pariter crassa hoc vitium corrigere non valet, hinc non solum glandulis Parotidibus serum crassum subministratur, vndè saliua crassa impotens fibras linguæ humectare, quia inhabilis transire per eius poros, vndè sitis augetur, sed etiam glandulis ventriculi pro elaboratione humoris acidi fermentatiui, cum istius deprauatione, vel abolitione dum ob crassitiem non recipitur intra glandulas humor, & receptus ob resistentiam à crassitie impartitam rite non elaboratur.

Aliquæ particulæ crassiores sanguinis, vel alterius humoris in vasis alicuius partis relictæ obstructionem pepererunt, & ibi humor detentus qualitate fermentatiua, & volatilitate acquisita superato obstructionis impedimento, sanguinique mixto efferuescentiam ibi excitat maximam, inordinatamque, sed lentam, quia fermentum debile, & massa sanguinis spiritu priuata cum crassitie non est apta ad efferuescentiam violentam suscipiendam, & cum impedimentum obstructionis superatum non tollatur auferendo materiam, sed solùm hanc perterebrando, ideò hæc priori statui se remittens impedimentum renouat, à quo humoris ab impedimento stagnantis alteratio ad qualitates supradictas, à quibus superatur impedimentum, & modo dicto renouatur efferuescentia febrilis periodica, cui existimo coniunctam esse hæcticam ob dispositionem naturalem per temperamentum calidum siccum, & gracile, & ob crassitiem sanguinis excrementis multis coinquinati, ob deprauatam chylificationem, quibus

bus ad fermenti naturam exaltatis continua fermentatione continuam inducunt efferueſcentiam, & cum non poſſint ob ſanguinis craſſitiem ab eo ſeparari, continua eorum præſentia febrem continuam lentam efficiunt, eo modo, quo hæctica primi gradus efficitur, cum ſemper ſit eſſentialiter coniuncta lentori, & craſſitiei ſanguinis, ad quod demonſtrandum ſuperſedeo, ne conſulentis officium tranſcendam; ſed quod id mihi efficacius oſtendit, eſt ſiccitas ventriculo habitualis facta, vna cum calore, ab immoderato vini potu in eo impreſſo, à quibus fermentum, ſeu temperamentum naturale eſt alteratum ad ſiccitatem, & caliditatem, in habitu marcorem quemdam in ventriculo inducentem; ab huiuſmodi temperie, ſeu fermento, ſanguis circulans copiosè per ventriculi ſubſtantiam incaleſcit, & ad maiorē efferueſcentiam ſuſcipiendam in corde diſponitur, vndè febris continua, non aliter, ac in Pthyſi à Pulmonum flaciditate hæctica coniungitur, per ſolam fermenti, ſeu temperamenti illorum deprauationem, ſanguinem ad indebitam, præternaturalem, & continuam efferueſcentiam diſponentem, quodcumque ſit hoc meum cogitatum ſolidis fulcitum rationibus apud me, aliorum tamen iudicio ſubmitto.

Ad tollendos ergo hos affectus, febris putrida eſt ſedanda, tam per ea, quæ motum efferueſcentiæ cohibent, quàm per aperientia obſtructionem, quæ febris cauſam tollunt, ſecundò hæcticæ latenti ſubueniendum lentorem ſanguinis, & bilis, corrigendo, nec non fixum, & habitualem, ventriculi craſim calidam, & ſiccam, atque præternaturalem ad contrariam ducendo, quo ſiti ſatisfactum quoque erit, dubitandum autem eſt de certo remediorum exitu, cum à morbo longo habitus ex ſui natura gracilis ſit eneruatus, & etiam quia ventriculi temperies, & ſanguineæ maſſæ ſtatus à naturali maximè diſtant.

Leniter ergo purgato corpore cum Caſſia, vel Manna acrioribus medicamentis prætermiſſis ratione febris putridæ, & motus inordinati ſanguinis, ſecetur vena pro ratione virium ægrotantis; primam indicationem adimplebimus cum emulſionibus ſeminum melonum extractis cum aqua Centauriæ min., addito etiam ſpir. vitrioli dulcificato ad gratam aciditatem,

 deob-

deobstruentia tempore maioris intermissionis exhibenda sunt temperata, ne ventriculi temperies calida, & sicca augeatur, vndè Ius alteratum paretur cum Decoctione agrimoniæ, quinque folij, radicum graminis, cicorei, gentianæ, addito spiritu vitrioli dulcificato, interim vtatur pro ventriculi siccitate, & caliditate, & marcore corrigendo succo hordei dissoluto cum aquis destillatis ex carne contusa cancrorum fluuiatilium, Ranarum, & limacum, parùm, & sæpè deglutiendo, & quod melius erit eorum contuso dissoluto in iure, vel in aqua; Lac vaccinum destillatum cum folijs Maluarum, & Boraginis sit pro continuo potu, foueatur exterius ventriculus cum spongia imbuta Decoctione Maluarum, Altheæ, Psylij, Boraginis reiterata purgatione pro necessitate, & iuxtà signa concoctionis Si datum fuerit putridam febrem subiugare, obseruandum est, an lenta febris perduret sine manifesta accessione, & tunc de Hæctica certiores erimus, pro eaque extirpanda dimicandum, si verò febris omninò cedat, ventriculo succurrendum primo lacte Asinino ad ℥. vj., & augendo quantitatem pro eiusdem tolerantia per quindecim dies, posteà vtendum lacte vaccino ad ℥. v. cum aqua supera dicti extracta è carnibus contusis, vel Ranarum, vel Cancrorum, vel Testudinis, quæ remedia etiam opportuna erunt, si febris hæctica appareat, sed eisdem vtendum cum extracto Gentianæ ad ʒ. ß. cum spir. Cornu Cerui gutt. vj redacto in formã boli pro correctione crassitiei sanguinis. Victus sit frigidus, & humidus, & maximè nutritiuus, vt sunt extractum carnium ad formam descriptam à Riuerio in tractatu de Hæctica, vna cum Pane martio ibidem descripto, & hæc sufficiant pro præsenti Consultatione.

CONSVLTATIO XLI.

De Ciborum auersione, nausea, & vomitu, præcedente dolore grauatiuo vna cum læsa deglutitione solidorum, & liquidorum.

EX transmissa Relatione manifestum fit hunc Patientem naturaliter debilem ventriculi constitutionem sortitum fuisse, cum

cum frequenti vomitu molestatus fuerit, cum expulsione materiæ viscosæ, & aqueæ primò acidæ, deinde amaræ, certum indicium ventriculi à naturali officio perfectæ concoctionis alimentorum aberrantis, cum enim à primordio generationis fibras contraxerit laxas à nimio humido, eis tanta non inest vis, vt pars crassior alimentorum expellatur pro hoc robustiori contractione indigens à fibrarum laxitate non permissa, quapropter ob diutinā moram eiusdem portionis crassæ, sal fixum in ea præcipuè contentum suscipiens fluorem totam acidam reddit; cum sal etiam commune per fluorem aciditatem occultam in eo latentem manifestet, ità alimenta liquida, & solida per aliquod tempus reseruata acescunt, portio dictæ materiæ crassæ contrahens hanc qualitatem acidam, molestiam ventriculo infert cum irritamento, hic excitatur ad eius expulsionem per vomitum, vndè materia primo eiecta est acida, & quia in tali conatu dictæ expulsionis, bilis ad ventriculum ex intestino ascendit, ideò materia vltimo loco per vomitum expulsa amara est: huiusmodi fibrarum laxitas à frequenti, & copioso aquæ refrigeratæ niue, & etiam conglaciatæ potu facta fuit maior, vndè vomitus frequentior, & diuturnior ob dictam causam cum nausea, & inappetentia ciborum, ex eo quod ventriculi fibræ nimis laxatæ ad eam corrugationem non reducuntur, quæ est necessaria ad famem excitandam, quando vellicantur ab acido, præterquamquod eiusdem ventriculi calore debilitato à frigido contrario, inertique reddito ad acidi præparationem, ad quam aliquo modo concurrit volatilizatione, hoc fixum remanet, & redditur per hoc tam ineptum ad alimentorum præparationem, quam ad illam vellicationem, in qua fames fundatur, vlterius à nimio humido fibrarum acidum ità retunditur, vt his pro stimulo inseruire non possit, & quia inter villos membranæ ventriculi remanet ex deprauata alimentorum digestione materia, quæ facilè putredinem, vel malam qualitatem huic similem suscipit, talis materia ab alimentorum præsentia commota illam excitat molestiam in fibris ventriculi, similem illi ab alimentis putridis ventriculo impressam, qua ad eorum subitam expulsionem commouetur, vndè auersio ad quælibet alimenta.

 Vo-

Vomitum præcedit dolor grauatiuus ob flatus à materia prædicta putrescente eleuatos distensionem ventriculi cum grauedine inferentes, vel quia mala qualitate sine acredine talem molestiam pariunt, qualem copia materiæ incutit.

Ab eisdem causis laxatę œsophagi fibræ naturaliter molles inducta in eis quadam quasi Paralysi, deficit in eo motus contractionis necessarius ad deglutionem expeditam, vndè alimenta non nisi cum difficultate deglutiantur, quantum autem valeat aquæ frigidæ potus à patiente nostro frequenter exercitatus ad relaxandum ex consideratione, quod spiritus à frigido, vel mortificentur, vel repellantur, facilè comprehenditur, sicuti etiam certum fit à spiritibus hoc modo affectis fibras laxari, vt motu priuentur, cum è contrà ex eorum influxu copioso pars in contractione quadam, & velut inflatione detineatur, & non solum fibræ humidas aquæ particulas imbibendo, sed etiam à ventriculo aliquas exsugendo laxitatem morbosam, & paraliticam sibi pararunt.

Deducimus ergo ex causarum indagatione fibras ventriculi esse exsiccandas vna cum eis œsophagi, simulque illius temperiem nimis humidam esse corrigendam.

In quo exequendo, erit difficultas ob inueteratam dispositionem, & maior reddetur à Paralysi œsophagi, à qua Mors sæpè fuit inducta.

Expiato ergo in primis Ventriculo, vel Vomitiuo ex Sale vitrioli, vel alio purgante proportionato vna cum præparantibus adæquatis, sanguinis missione prætermissa, cum nullum locum habere videatur in his affectibus, Aqua Tetutij exhibenda per nouem dies, vel decem more solito præmisso conuenienti vehiculo, posteà exhibendum ius Columbi, in cuius ventre reponantur Ligni Sassafras, Visciquercini, Salsæ, cum rad. Acori, Zinziberis, & granis Cardamomi, cum folijs Absynthij, Petroselini, Fæniculi, Rosmarini, præmittendo bolum ex therebentinæ ℥ ß., Extract. baccarum Iuniperi ℈. 1., Balsami Peruuiani gutt vj. per viginti dies in hoc perseueret, posteà vtatur per mensem Puluere Viperino ad ℈. 1., cum ℈. ß. Antimonij diaphor. in Conserua florum rosmarini, vel cum succo Absynthij condensato superbibendo ℨ. ij. Aquæ alicuius antipopleticæ, vel antiparalyticæ

ticæ descriptæ à Quercetano, & Mynsichit; Ante cœnam capiat ℥. ß., Confectionis paratæ ex specier. Diamoschi, Diambræ, Aromat. ros., Diatrion pipereon an. ʒ. 1. cum sufficienti quantitate Sacchari dissoluti in aqua florum citri, vel in superius dictis Antipopleticis, per diem sequenti vtatur Lmbitiuo. ℞. Aquæ totius citri, Melissæ an. ℥.iij, Theriacalis ℥. 1., Spirit. vini aromat., cum nuce moscata, macis, & Cinam. ℥. 1., vel cum Aqua vitæ Mathioli, Elixir. prop. an. ʒ. 1. ß., Confect. ex Hyacintho ʒ. 1., Salis Absynt., Rosmar. an. ʒ. ß. cum Syrupo de Cinam. ℥ ß., & Cortic. citri ℥. 1. f. lambitiuum. Exterius roborandus Ventriculus cum Cerato ex Mastice, & Tacamacca, & in pastu bibat primo loco cyathum vini medicati cum ligno lentisci, & Viscoquerc., Baccis Iuniperi, folijsque Absynthij, Rosmarini, Melissæ, Rutæ &c. seruata optima victus ratione.

CONSVLTATIO XLII.

De dolore, & anxietate ventriculi à cibo.

Religiosus temperamenti calidi, & sicci ad adustionem vergentis, ætatis annorum triginta, studijs maximè, & intense addictus, de dolore stomaci anno præterito conqueri cæpit, qui à cibo multum exacerbatur cum anxietate, vt loco stare nesciat, in hoc statu maximo afficitur mærore, & à flatibus, adeò gula intumescit, vt quandoque difficilis reddatur respiratio; his adiungitur obstructio in Mesenterio, & pulsatio arteriæ, tactu & visu sensibilis circà eiusdem regionem.

Naturalis huius Patientis temperies ad calidum, & siccum, cum adustione vergens manifestum facit in eius sanguine partes sulphureas inflammabiles redundare, & à continua efferuescentia ab intemperie immoderatè calida excitata plures adustionem pati, quarum naturam à sulphureis particulis non adustis differre censeo, sicuti etiam pro certo statuendum est à spirituum (ob studij assiduitatem) in sanguine dissipatione, salinas eius partes magis, & in copia exaltatas fuisse, deficiente moderatore spiritoso eas subiugo

de-

detinente, ità vt sensibilis in eo reddatur earum actio, quæ prius supprimebatur, à spiritu balsamico modificata; ex adustis particulis sulphureis, & salinis exaltatis per mixtionem fit vnum acre, per quod tota massa sanguinis acredinem concipit, & ad fermentandum immoderatè dispositionem contrahit, cum tale mixtum sit sanguini extraneum, eo quod excrementi naturam susceperit, & per efferuescentiam volatilitatem acquisierit; qua fermenti conditionem suscepit, massam sanguinis plus iusto fermentare facientem, sed citra febrilem efferuescentiam. Hinc est, quod à cibi fermentatione in ventriculo excalefactus sanguis in arterijs, & venis per eius substantiam raptantibus efferuescit supra modum naturalem, vndè concepto quodam impetu, ab hoc arteriarum extremitates glandulis tunicæ interioris fixæ aperiuntur, & magna copia serosi laticis sulphurei salsi de natura supradicta sanguinis participantis, in eas, & cauitatem ventriculi diffunditur, à cuius acrimonia lacessita membrana eiusdem ventriculi dolorē sentit; huic conferunt reliquiæ alimentorum in villis membranæ ventriculi residentes, quæ à calore partium adiacentium ad austeritatem ductæ, & ad acredinem excedentem, posteà alimentis assumptis commotæ pungendo membranosam substantiam dolorem augent.

Ab eadem sanguinis efferuescentia elati vapores acres, & membranæ exteriori, & mediæ carnosæ impressi vellicatione pungunt, eam inferendo molestiam, per quam anxius redditur patiens, cuius anxietas augetur, quando dicti vapores orificium superius attingunt, & tractis in consensum neruis cardiacis, eam compressionem inducunt, quæ mærorem facit.

Huius efferuescentiæ opera fermentatio alimentorum facta maior; eleuantur etiam vapores in magna copia, qui œsophagum distendendo, gulæ intumescentiam pariunt, à qua compressa aspera Arteria spirandi difficultas oritur; & ab hac fermentatione valida vna cum dolore, fibris ad contractionem determinatis exitus alimentorum acceleratur non perfecta adhuc concoctione, vndè crassæ particulæ alijs subtilioribus commixtæ, crassiori sanguini pro materia inseruiunt, & aliæ in massa sanguinea ex adustione præparantur in humorem acrem in

fu-

supradictum à crassis obstructiones in mesenterio, & aliquorum ramorum arteriæ Pancreati infixæ, vndè pulsatio arteriæ in ventre, dum posito impedimento aduenienti sanguini arterioso per obstructionem, hic cogitur retrocedere in cæliacos ramos; vndè sanguis aduenïens, & alter retrocedens in occursu se inuicem impedientes arteriam distendunt, & maiorem pulsum, quàm ei naturaliter conueniat edere cogunt, vel arteria subtus habet partem ab obstructione induratam, quæ cum resistat suo motui, huius vis tota dirigitur in partem exteriorem arteriæ, quapropter hæc magis distenditur, & eius pulsatio maior fit, vt oculis etiam appareat.

Ad extirpanda hæc symptomata conducet correctio Massæ sanguineæ per dulcificantia, & eius efferuescentiam modificantia, vna cum totius refrigeratione, mundatis prius primis vijs ab humorum redundantia; Dolor erit leniendus, & anxietas auferenda, quod pariter fiet cum prædictarum indicationum satisfactione, partim cum Anodynis, & Carminatiuis. Vltimo loco obstructiones tollendæ, & partes affectæ corroborandæ.

Quæ omnia obtineri posse spero stante virium robore, & ætate florida cum optima dispositione ad optima remedia exercenda.

Mundato ergo Ventriculo, & primis vijs, per adæquatam humorum purgationem, & sanguinis missionem, non solum à brachio, sed etiam à venis hemorroidalibus, pro maiori detersione ventriculi per septem dies exhibeatur aqua Noceræ deiectoria cum Mele ros. sol. ad ℔. iiij. omni die, posteà succis sequentibus per decem dies vtatur. ℞. Succi Agrimonij, Acetosellæ, Boraginis an. ℥. 1., Decoct. rad. Graminis, Ari, Taraxaci, fol. Borag., Epaticæ, Epithimi, Linguæ ceruinæ ad ℥. vj., Tinct. tart. ℈. 1. ß. m. præmittendo puluerem ex speciebus Santal., & Diamargarit. frigid. an ʒ ß., Omni tertio die purgetur cum Decoct. Epithimi Mesue. Ad obstructiones auferendas Tartaro chalybeato vtatur per quindecim dies cum Decocto rad. Graminis, Quinquefolij addito Syrup. de Cicorea cum Rhaub. Vltimo loco vsurpandum lac Asininum destillatum ad ℔. 1. per viginti dies cum sequenti Puluere. ℞. Oculor. cancr. præp. ʒ. ß., Margarit. præp. ℈. 1., rasuræ eboris ℈. 1. ß., Coral. præp., Antimonij diaph. an. ℈. ß. m.

Æsti-

Æstiuo tempore Balneum aquæ dulcis exerceat, & Aquam Villensem eodem tempore per decem dies assumat mane, exercendo balneum post meridiem Ventriculus corroboretur cum specifico stomatico Poterij, quod constat antimonio Diaphoretico, & Margaritis. His correspondeat optima victus ratio, omnia aromata fugiendo, & alimenta crassa: Vinum sit œlghopharum, & statim à prandio cyathum aquæ fontis, vel Noceræ bibat, à studio intenso, & continuo abstineat, & post cibum omninò fugiat.

CONSVLTATIO XLIII.

De motibus conuulsiuis à cibo.

Religiosa annorum viginti temperamenti calidi, & humidi mensium diminutione laborans post cibum motibus conuulsiuis tam immaniter opprimitur, vt à multis soc js detineri non possit, cum concussione omnium membrorum, & facultatis animalis læsione, & etiam cordis, dum nihil sentit tali oppressa symptomate, & pulsum paruum, ac inæqualem tunc temporis habet.

Neruorum genus affici in hac Patiente euidenter ostendunt motus conuulsiui, & concussiones, ac contorsiones totius, dum nisi à neruis tales motus fieri possunt, & cum post cibum eueniant, ab hoc determinari neruos ad tales motus sine errore deducere possumus, non quia cibi ex sui natura valeant efficere tales motus, eo quia non sunt conditionis prauæ, nec irritatiuæ, vndè sequitur solum hos mouere materiam irritatiuam in ipsis neruis congestam, & quiescentem, & hanc credere licet esse portionem excrementorum in massa sanguinea congregatorum à mensium suppressione, quæ à continua sanguinis fermentatione exaltata sunt in fermenta præternaturalia, quorum substantia à nutritio sero, succi neruosi materia absorpta cum hoc ad neruos deducitur, & in eis ventriculi, & fibris membranosis eius depositatur, & quamdiù cum alijs partibus dictum succum componentibus mixta manent dicta fermenta

ino-

innoxia euadunt, commota verò, & disgregata ab alimentorum fermentatione, vel calore, irritando, vel efferuescentiam inordinatam in dicto succo neruos ventriculi, & fibras eius membranosas irrigante inducendo, prout in Consultatione sexta determinaui, conuulsiuos motus pariunt, qui à ventriculo incipientes toti neruoso generi communicantur, dum efferuescentia in fibris nerueis ventriculi incæpta per partem post partem accenditur in origine neruorum, ibique excitata etiam in succo neruoso meditullium cerebri irrigante, huiusmudi efferuescentia, ab hoc in totum deriuatur facili negotio, cum probabile sit in tota massa succi neruosi adesse particulas facilè fermentatiuas, & ad efferuescentiam inducendam aptas eiusdem naturæ cum eis in ventriculi neruosis partibus præcipitatis, quibus etiam deficientibus facile est motum inordinatum conceptum à spiritibus in suo emporio existentibus, omnibus neruosum systema colentibus communicari, ab eodem inordinato motu spirituum in cerebro omnes facultates animales abscissæ sunt.

In hoc affectu duo veniunt consideranda, primò quid agendum ante, & in ipso accidente, secundò pro præseruatione; Ante exhibenda, quæ succum nerueum rectificare valent, eiusque efferuescentiam prohibere. In actu paroxismi dissipandus humor irritans, & fermentans, atque reuellendus aliò. Pro præseruatione menses mouendi, tamquam radix morbi, secundò succus nerueus, & sanguis rectificandus, vltimò Ventriculus, & neruorum genus corroborandum ob malam dispositionem, quam facilè contrahere potuerunt à frequenti inuasione accidentis.

Quibus satisfacere spero, cum totalis non adsitmensium suppressio, vndè causa supprimens diminuta apparet, ideoque facilè superabilis.

Ante cibum per horam capiet sequentem bolum. ℞. Diascordij ℨ. ß., Salis succini gr. iiij., Bezoartici Iouialis gr. viij., Salis Cranij gr. vj., Nepenthes gr. 1. ß. m. f. b. superbibendo aquam lumbricor., Papau. errat., & Peoniæ an. ℥. ij., & postquam è lecto surrexerit vsque ad horam prandij capiat per cochlearia, & per interualla de sequenti Lambitiuo. ℞. Spirit. Vini ℥. 1., in quo in-

infusa fuerint sem. Pastinacæ Syluestris contus. ℥. 1., & Baccæ Sambuci ℥ ij., ità vt spiritus superemineat tres digitos Aquæ theriacalis ℥. ß., Cinam. ʒ. vj., Aquæ Melissæ ℥. iij., Tinct. Castorei ʒ. ß., Fæculæ Brioniæ ℈. ß., Coral. præp. ʒ. ß., Conf. ex Hyacintho s. o. ʒ. 1., Nepentes gr. iij., Syrupi de cort. citri ℥. 1. m. In actu accidentis suffumigia Histericis appropriata exerceantur, vna cum frictionibus, & ligaturis dolorificis, & cucurbitis siccis partibus inferioribus applicitis.

Pro præseruatione, facta purgatione vniuersali cum sanguiuis missione à pede, & brachio, quæ menses mouent adhibenda, in quem finem sequentes præscribo Pilulas. ℞. Extracti Aloes ℈. 1., Essentiæ croci ℈. ß., Croci martis aperientis gr. xv., Salis Sabinæ, Rosmarini an. ℈ ß., Succini gr. vj, Tinct. Castorei, Antimonij an. gutt. x. cum Aqua artemisiæ f. b. superbibendo ℥. vj. Decoctionis Ari, Rubiæ tinctorum, Zedoariæ, fol Sabinæ, Artemisiæ, Dittami crætici, in qua dissol. sal tart. Chalyb. ℈. ß., & omni tertio die purgetur cum Pil. Succini Cratonis, & de Sagapeno Quercetani simul mixtis continuando per viginti dies, posteà rectificandus sanguis, & succus nerueus, in quem finem seruient Antimonialia omnia, & tartarea spasmodicis vnita pro succo nerueo, & cum eis, quæ vrinam mouent, constat enim experientia neruorum affectus plerumque per diuresim terminari ℞. Ocul. cancr., Antim. diaph. an. ℈. ß, Bezoartici Iouialis gr. vij., Salis cranij humani ℈. ß., Rosmar. gr. xv., Succini gr. vj. m. exhibeatur cum bibendo lactis Asinini destillati ℥. viij. cum spiritu salis armoniaci ℈. ß., vel fiat Bolus ex Extracto ligni Coryli, Visci quercini an. ℈. 1., Vngulæ Alcis, Cranij humani an. ℈ ß., Salis vrinæ volatilis gr. viij. m. Vltimò corroborabitur Ventriculus cum Conserua totius citri ad ℥. ß. addito sale Absynthij ad ℈. ß., & specierum arom. ros. ℈. 1. Victus ratio dirigenda relinquitur à Medico asistente.

Appendix

Hæc Patiens, nescio quo instinctu, Aquam in prandio semper bibere incæpit, & huiusmodi accidentia non superuenerunt, vndè continuo eius vsu libera euasit, quærebatur, an Vinum esset causa horum symptomatum, respondebatur, quod cum

Vi-

Vinum non auersetur, nec molestiam in eo assumendo persentiat, pro vt ipsa asserit, immò iucunditatem in eo bibendo percipiat, nec vomitum excitet, vinum non esse causam effectiuam huius symptomatis, nam ab alimentis, & potu, cui auersionem naturalem habemus, si sumantur, possunt excitari huiusmodi symptomata, sed in eorum assumptione molestia persentitur, & vomitus subsequitur, nec iucunditas percipitur; ex quo asserebam vinum esse solum causam excitatiuam ob suas partes volatiles, & summè mobiles, quibus valet succum nerueum vehementer agitare, & suis particulis sulphureis efferuescentiam in eo excitare, materiamque morbosam succo nerueo latentem suorum spirituum perturbatione agitare, ac perturbare, vndè dictorum symptomatum insultus modo explicato; & quia aqua talem efferuescentiam, & materiæ agitationem impedit, huic symptomati remedio fuit, à quo dicta in explicatione causarum comprobata manent.

CONSVLTATIO XLIV.

De cruditate nidorosa.

IVuenis annorum viginti quinque, temperamenti calidi, & sicci, & summè biliosi, à multis annis, de dolore stomaci conqueritur, præcipuè post sex horas à cibo, cum flatibus per os erumpentibus ouorum frixorum, quandoque vero piscium putridorum odorem redolentibus, plerumque excitato vomitu subleuatur, reiecta materia crassa viscosa, & subtili, aquea amara, alui stipticitas adest, tempore æstatis semper febribus tertianis vexatur, præseruationem quærit ab his, & à doloribus.

Bilis animali concessa ob multos vitæ conseruationi necessarios vsus à naturali conditione exorbitans multorum malorum causa existit, prout experitur hic Patiens, in quo volatilis, & summè acris reddita à naturali constitutione, in hac ætate iuuenili, in qua calor natiuus summum nactus est incrementum, ab huius actiuitate auctis prædictis qualitatibus magis labefactatur, & ab his facilis paratur bili ascensus ad ventriculum contrà na-

naturæ intentionem, quæ viam per intestina deorsum ei aperuit; sua enim acredine aucta intestini duodeni fibras magis vellicando motum in eis peristalticum auget, ita vt pars intestini vellicata sursum cum aliquali impetu versus orificium inferius ventriculi attollatur, in eum bilem expellendo, coadiuuata tali expulsione à sua fluiditate, & volatilitate; hæc in ventriculum recepta suis qualitatibus dissoluentibus alimenta corrumpendo, & acidum naturale ventriculi suo sale lixiuio mortificando, cruditatem nidorosam efficit, de qua patiens conqueritur, odores illos contrahens à sulphure alimentorum vna cum eorum sale volatili exaltato, cum quadam adustionis specie, in quo etiam consistit alimentorum corruptio, cum talis exaltatio sit propria putredinis, separationem ab alijs particulis designans, vbi in concoctione, quæ est species elixationis, sulphurea, & salina portio debet alijs intimè vniri.

In huiusmodi corruptione partes alimentorum disgregatæ similes, cum similibus coeunt, hoc est crassæ simul vniuntur, & pariter subtiles, vndè in vomitu etiam expelluntur partes istæ separatæ, cum ablatione doloris, excitati in membranis ventriculi vellicatis, & distractis ab irritamento istarum partium à bile alimenta corrumpente mutuato, & à sale alimentorum fluorem suscipiente in nimia dissolutione, acrimoniaque partes, quibus miscetur perfundente, & quia huiusmodi acrimoniam, & irritamentum non suscipiunt nisi alimenta residua in fine concoctionis, ideò per sex horas à cibo dolor solum se exerit.

Portio verò materiæ viscosæ ad intestina delata, excrementa segregata inuiscando, ea detinet, & præ mora exsiccata, alui stipticitatem producit, & hanc moram longiorem facit, dicta materia sua crassitie intestinorum fibras comprimendo, & irritantem bilis acrimoniam obtundendo, cum diminutione motus peristaltici, à quo fæcum descensus coadiuuatur.

Febris æxcitatur omni æstate, quia hæc materia crassa calore tempestatis, & à bile ab eodem acriori facta dissoluitur, seu funditur, & vna cum chylo venas subit, & posteà in ramis pancreaticis collecta simul, & vnita obstructionem ibi parit, transitum pro aliquo tempore præparato succo impediendo, ex quo maio-

rem

rém contrahendo acorem, superato posteà impedimento cum bile acri, & volatili in exitu à pancreate congrediendo fit praeternaturalis efferuescentia, quae sanguini communicatur non solùm per vapores fermentatiuos ab eo eleuatos, sed etiam per substantiam dictorum humorum, per venas lacteas ad cor ascendentem, & sanguini mixtam.

Vnica ergo bilis correctio respiciens volatilitatem, & acrimoniam integram horum affectuum dabit curationem, quod facilè futurum spero.

Purgandi igitur primò humores in primis vijs contenti Cassia, vel Syrupo ros. sol. superbibendo ℔. iij., vel iiij. Seri caprini depurati, vel Aquae Nocerae, posteà praeparand. cum iure alterato Cicorei, Endiuiae, Acetosae, Sem. citri, reiterato purgante superius dicto, & misso sanguine à brachio, posteà bilis dulcificanda cum succis Boraginis, Maluarum, Cicorei depur. an. ℥. 1. cum Aqua hordei, omni tertio die purgationem reiterando cum ℥. ß. Cassiae, & Rhaub. el. ℈. ij per quindecim dies, posteà aquis acidulis vtendum, vel S. Mauritij, vel Brandolae in agro Mutinensi, vel spadanis, quae Ianuae asportantur optimè custoditae, vt experientia comprobaui, vel horum defectu vtatur sero lactis caprini cum spiritu nitri dulcificato. His omnibus peractis vtatur puluere ex ocul. Cancror. praep. ʒ. ß., Marg. praep ℈. 1., Salis prunellae ʒ. ß., Antim. diaph. ℈. ß., cum tinctura ros. ℥. ij. his enim bilis, & emendabitur, & fixior reddetur; tempore aestiuo vtatur Balneo aquae dulcis, & in fine veris purgationem instituat omni anno superius descriptam ex purgantibus, & refrigerantibus descriptis, addito Sale Prunellae pro febribus euitandis, ad quod faciet mirè Aqua Agrimoniae ad ℥. iij. exhibita, in qua per horae quadrantem infusum fuerit frustulum Vitrioli Cypri, si per plures dies replicetur, vel fiant acidulae artificiales iuxtà modum descriptum ab Hoffmano in Claui Scrkodheriana de aquis Mineralibus, vbi habet modum eis vtendi. Victus ratio sit refrigerans, & humectans dirigenda à Medico assistente.

CON-

CONSVLTATIO XLV.

De frequenti Ructatione.

SAcerdos annum agens quadragesimum temperamenti calidi, & sicci in totum, frequentibus equitationibus deditus, in magnis caloribus præcedentis æstatis circa eius finem correptus fuit inappetentia, cum siti, & ructibus adeò frequentibus, vt qualibet hora tam ante, quàm post cibum multos expellere conetur cum molestia non solum ob difficultatem expulsionis, sed etiam ob malum odorem illum ouorum frixorum referētem.

Flatus erumpentes cum impetu à superiori orificio ventriculi ructus dicuntur, & hi supponunt materiam, à qua eleuantur, quapropter de istius qualitatibus semper participant, ità vt liceat à flatuum qualitatibus materiæ, à qua eleuantur, naturam cognoscere. Cum autem in hoc Patiente frixorum ouorum odorem ructus referant, cruditatis nidorosæ proprium, hanc in flatus resolui iudicare possumus sine erroris periculo; & quia hæc cruditas supponit pro causa bilem alimenta secundum aliquam portionem corrumpentem (si enim tota tali corruptioni subycerentur, alia adessent symptomata læsæ sanguificationis, & nutritionis) modo superiori Consilio explicato, vel calorem in ventriculo excedentem cuius actiuitate, & motu inordinato, & perturbato placidus, & quietus fermentationis alimentorum motus deprauatur eo modo, quo à bile: ideò colligimus causam horum flatuum esse bilem in hoc patiente ratione sui temperamenti abundantem, quæ tempore concoctionis ad ventriculum ascendens, vel in eo delitescens ab alimentorum ingressu commota in hæc suam vim exerit præternaturali motu fermentationis agitando, vndè vapores crassi eleuantur, & ea terminata relictis crassis alimentorum alteratorum fæcibus in ventriculo sulphure, & sale imprægnatis, quæ exitum non obtinuerunt (quia ob crassitiem firmiter tunicæ ventriculi adhærent spernendo motum fibrarum, per quem portio alimentorum alteratorum expulsa fuit) hæ à bile magis attenuatæ, & in flatus crassos dissolutæ

ru-

ructuum quantitatem, etiam transacta concoctione fouent, cum odore ouorum frixorum ob rationem superius dictam concurrit ad hanc ructuum generationem calor excedens contractus à patiente, in equitatione frequenti per magnos calores, cum bili volatilitatem conciliare valeat, qua facilem ascensum ad ventriculum sibi parat, & actiuitatem augere cum acrimonia, qua alimenta modo dicto alterat, & etiam quia potens est suo motu perturbato, & violento aucto plusquam exigat humanæ naturæ conditio ex altare, sal, & sulphur fæcum alimentorum cum aliquali adustione, & has in flatus resoluere, vt ructus erumpant cum odore ouorum frixorum.

Has causas confirmat inappetentia ab acido esurino ventriculi mortificato à bile proueniens, & sitis per salinos bilis vapores ad palatum eleuatos, & à calore ventriculo impresso excitata.

Huic ergo Patienti opem feremus, si præmissa vniuersali Purgatione, & integra detersione ventriculi bilem minuemus, eius volatilitate, & acrimonia ablata caloreque attemperato vna cum ventriculi corroboratione.

Purgabimus ergo cum Syrup. rosf. sol. ℥ v. exhibendo post tres horas Aquæ Tetutij, & Villensis an. ℔. ij., & præparabimus residuum humorum cum Decoct. Plantag., Endiuiæ, Semperuiui, Rosarum rub. ad ℥ viij. addendo Salis prunellæ ʒ. ß. posteà reiterabimus supradictum purgans; cum eisdem Aquis, præmissa venæ sectione, volatilitas bilis fixabitur, & acrimonia moderabitur succo Plantag., & Ribes, vel Nenupharis depurato an. ℥. 1. ß. cum Decoct. radicum Bistortæ, fol. Poligoni, Portulacæ, Semperuiui maioris, præmittendo bolum ex Diascordio ad ℈. ij, & continuabit per quindecim dies; Vltimo loco eidem intentioni occurremus cum succo hordei dissoluto in aqua Portulacæ ad ℥. vj. additis gutt. viij. Spiritus salis dulcif., & præmisso puluere ex terra sigil., Bolo arm. an. ℈. ij., Salis prunellæ tart. vitriol. an. ℈. 1. m. Ante prandium sumat Aquam plantag. cum ʒ. ß. Aquæ Penoti aperitiuæ, & per quinque horas à cibo emulsionem seminum melonum, qua crassa materia diluetur, & bilis actio dissoluens temperabitur, & calor moderabitur; Corroborabitur tandem ventriculus cum spec. trium santal. ℈. 1., Masticis ℈. ß., Vitrioli

mar-

Martis gr vj., congruam seruando dietam, fugiendo omnia calida, & ventosa prout Medicus assistens imperabit.

CONSVLTATIO XLVI.

De Ventriculi debilitate, dolore eiusdem, & Hypocondriorum, cum animi defectu, vertigine, dolore capitis, & impotentia ad motum.

CIuis in ætate supra viginti tres annos constitutus temperamenti calidi, & humidi, texturæ gracilis, & habitus facile resolubilis, duorum annorum sponsus, multum in Venere defatigatus, ciboque, & potu omnis generis se replens languorem ventriculi sentit cum dolore, quem antea etiam experiebatur, sed non tam frequenter, nec cum tanta intensione, & molestia, nunc copiosus vomitus materiæ crassæ matutino tempore frequenter apparet, sæpè etiam dolores in ventre, aliquando circa vmbilicum, & lumbos eum cruciant, per flatus quandoque mitigantur, quandoque non, & tunc ad multos dies perdurant, ex aliqua etiam applicatione, & passione Vertigini subiacet, quam præcedit animi defectus, in quem aliquando incidit nullo subsequente motu vertiginoso, dolore capitis aliquando conturbatur, maximè præcedente aliqua applicatione, & quando calore insolito, vel frigore caput afficitur, impotentia ad motum adest hinc ab vno mense.

Immoderatum Veneris vsum omnes facultates corporis labefactare plus certo se manifestat tam eis, qui illi nimis luxuriosè indulgent, quàm Medicis, quorum curæ comituntur, vndè inter sanitatis conseruantia moderatum Veneris vsum reposuerunt, sicuti inter morborum causas immoderationem in dicto actu recensuerunt, cum à tali exercitio spiritus, & sanguis dissipati abundanter detrahant corpori vniuerso eam portionem necessariam ad perfectas operationes, quarum instrumenta, & materia ipsi existunt, cum earumdem labefactatione, & eneruatione, idcircò euenit, quod prædictus Patiens ex errore multiplicati coitus inciderit in ventriculi languorem, cum deprauatione

concoctionum huic parti dicatarum, ob dissipatos spiritus, & sanguinem, non solùm ventriculi nutritioni inseruientes, & quibus deficientibus languor succedit in eo, sicuti ab omnibus partibus sentitur per alimenti subtractionem, sed etiam ad fermenti proprij præparationem concorrentes, cum ab his materia suppeditetur pro huius elaboratione integra, & volatilitatis ratio, eidem à dictis spiritibus impertiatur pro integra perfectione, quare per istorum deficientiam fermentum ventriculi in parua quantitate elaboratur, cum volatilizationis defectu, & omnium imperfectionum acquisitioue, à quibus imperfectæ concoctiones determinantur cui adde, quod sanguinis massa spiritu depauperata, nec calorem, nec motum adæquatum sortitur, ad excitandum fermentum præparatum pro exercitio operationum, & ex hac motus ablatione, vel diminutione sequitur debilitas eius in operando, ita enim se habet sanguis in corpore humano, sicut Sol in Mundo, qui suo motu, & calore mixtorum fermenta excitando, illorum operationes coadiuuat, sic sanguis circulando per partes suo motu, calore, & suis effluuijs, earumdem fermenta excitat, & ad operandum inuitat.

Ex his omnibus sanguini aduenientibus ob immoderatam Venerem, facilitas colligitur labefactationis ventriculi, ex sui natura debilis; quibus adiungere audeo, quod larga, & continuata seminis profusio, non per solam consumptionem spirituum, & sanguinis, languore partes contaminare valet, sed etiam hac ratione, quod in eius magna profusione aufertur toti corpori fermentum, quo istius operationes perfectius eduntur, & quo partes suæ, non solùm solidæ, sed etiam fluxibiles magis viuificantur, & hoc fermentum consistit in effluuijs seminalibus, è vasis semen continentibus eleuatis, & per totum dispersis, quæ cum sint volatilia, & maximè actiua sanguinis fermentationem adiuuant, & partibus solidis impressa, maiorem vitalitatem proprijs fermentis inspirant perfectiorem motus regulam istis imponendo, vndè modo quodam perfectiori partium operationes extolluntur.

Huius asserti rationem deduco ex eo, quod seminis abundantia grauosam lassitudinem toti inducat, dum sanguinem nimis

 fer-

fermentando per copiosa effluuia seminalia ad talem turgescentiam inducit, vt plenitudinem constituat toti grauosam, quæ eiaculato semine cessat, diminutis à tali euacuatione effluuijs seminalibus, & ad moderationem actiuitatis redactis qualem exigit moderata fermentatio sanguinis, & operatiua partium principia.

Hoc confirmatur ab Eunuchis, quorum temperamentum eneruatur, fæmineumque euadit, non tam à testium amputatione, quàm à prohibita veri seminis generatione, quod testantur supradictæ alterationes corpori obuenientes à seminis etiam non corrupti copia, & sic ratione seminis deficientis, ratione spiritus dissipati, & sanguinis in quantitate motu, & calore deficientis habemus ventriculi fermentum eneruatum, & consequenter causam deprauatæ concoctionis alimentorum degenerantium in materiam crassam, & viscosam à vomitu demonstratam, cum fermenti debilitas crassiorem alimentorum partem attenuare non valeat, & fermentatione ad mixtionem cum subtilioribus necessariam ducere, vndè istis præparatis, & segregatis, illæ crassiores remanent impuræ, incoctæ, & vtilioribus particulis orbatæ, suaque crassitie membranis adhærent, vt expelli non possint cum alijs præparatis, & subtilioribus, donec grauitate, vel per moram contracta aliqua acrimonia molestiam inferendo dictis membranis per vomitum eiciantur; Has cruditates non solum fermenti debilitas cumulat, sed etiam ciborum quantitas improportionata virtuti fermenti, & istius suffocatiua, cum ob talem improportionem non possit actuari à virtute fermenti, vndè necessaria est talis quantitatis degeneratio in excrementa.

Pars alimentorum subtilis præparata omnem perfectionem habere non est probabile ex dictis causis, sed mixtam secum vehere portionem alicuius materiæ non benè digestæ, nec concoctæ, & excrementi naturam redolentis, quæ nec segregatur in Intestino duodeno, per fermentum bilis, & succi pancreatici debilitatum, eodem modo ac fermentum ventriculi ab immoderato Veneris vsu, sed chyli viam tenens vasa sanguifera ingressa sanguinem elaboratum conspurcat, & impurum reddit.

Per

Per circulationem sanguinis non est improbabile portionem horum excrementorum per arterias in mesenterij duplicaturam deponi, quæ ob sui crassitiem, cum à lymphæ ductibus excipi non possit, aut propagines venarum exiles ingredi, intra dictas membranas mesenterij stagnare cogitur, sensimque cumulata, fermentatione concepta à motu suarum particularum, & calore adstantium partium, irritatiuam concipit qualitatem, fixo sale exaltato, vel fluore accepto in fermentationis motu, qua membranas feriendo, dolorem excitat lumbis correspondentem, ob connexionem membranarum mesenterij cum eis, & tunc dolor non cessat per flatus erumpentes, aliquando verò materia crassa, de qua superius, & indigesta ad intestina descendens à bile, & succo pancreatico, vel proprio motu in flatus dissoluitur crassos distendentes intestina cum dolore, & tunc à flatuum eruptione dolor mitigatur.

Succedunt vertigines applicationi, quia in hac sanguis maiori fluxu, & copiosiori ad cerebrum delatus calorem ibi excitat, & spiritus animales in quantitate, & virtute debiles à motu perturbato, & inordinato, vehementique particularum calidarum perturbati, in gyrum mouentur, vndè Vertigo, quæ à perturbante passionum motu pariter excitatur, maximè vbi spiritus sunt debiles, vt in hoc Patiente, ob sanguinem non ritè fermentatum, excrementitium, & spiritu pauperem.

Animi deliquia à spirituum deficientia in neruis stomaticis euenire puto, eo modo, quo ex inedia contingit, ex tali enim deficientia nerui prædicti conuulsiones, seu contractiones spasmodicas patiuntur, ea ratione, qua antiqui conuulsionem ab inanitione explicabant, & in consensum trahunt neruos cardiacos, qui tali contractione motum cordis minorando animi deliquia efficiunt, per quæ subtractus sanguis cerebro, etiam spiritus animales deficiunt, nec continuationem debitam cum corde seruantes distracti, à suaque scaturigine diuulsi, inordinato motu turbantur, & vertiginem pariunt, eo modo, quo fumus à sua minera ignea exhalans, quamdiù illa perdurat, sursum ordinatè mouetur, hac verò extincta, vel perturbata fumus ad latera, & inordinatè discurrit, quod etiam, quando à mi-

minera elongatus motum subsequentium particularum non audit.

Dolor capitis progignitur, vel à materia excrementitia in membranis cerebri depositata, & fermentatione acri reddita, eo modo, quo diximus de dolore ventris, vel quia per calorem externum sanguis in copia caput petit, qui posteà refluus per venas condensatione acquisita, cum motus celeris deperditione, nouo aduenienti ponit impedimentum, vndè venæ intumescunt, nam sanguis ex arterijs ob calorem fluit in copia, & venæ absorbent, sed quia non possunt eodem tempore portionem sanguiuis prius susceptam in vlteriorem locum deponere, vt in hunc alium sanguinem nouum recipiant, necesse est, vt eadem pars venæ ex multiplicata materia turgeat, & membranam, cui adnectitur distendat, vndè dolor capitis; Sic à frigore condensatus sanguis idem ponit impedimentum retardata circulatione, ex quo idem doloris effectus.

Impotentiam ad motum prouenire ab ostructis ex aliqua parte neruorum principijs persuadere potest materia crassa in sanguine abundans, quæ vna cum latice seroso, & spiritoso generationi spirituum animalium dicato per cerebri porositates delata, vsque ad neruorum principium, aliqualem parit obstructionem, impedientem motum spiritibus in ea quantitate ad liberum, & expeditum motum necessaria, vndè istius debilitas, vel impotentia; his accedit etiam, quod fermentum cerebri debilitatum à venere non fungitur suo officio pro segregatione materiæ crassæ, & excrementitiæ ab vtili, paruitas spirituum pendens à sanguine debilitato, & à fermentis totius eneruatis partem habet pro certo in hac motus impotentia.

Pro curatione, quam iuuenilis ætas promittit, non sine tamen difficultate, agendum primò, vt Ventriculus ab excrementorum colluuie mundetur, quod faciemus cum mele ros. sol. ad ℥. v. vna cum ʒ. vj. Crem. tart. dissolutis in aqua Melissæ, & simul exhibitis. Pro præparante sit sequens Potio. ℞. Syrup. de duab., Acetosi s. an. ℥. 1. Aquæ Absynthij ℥. iij., Tart. vitriol ʒ. ß. Post quintum syrupum reiteretur idem medicamentum purgans, & posteà aquam T[illegible]oratu per tres dies sumat cum suo vehiculo ad

℔. v.

℔. v. omni die; De sanguinis missione non loquor ob eneruatas facultates à nimia Venere, & quia hic non plenitudine, nec motu, nec calore peccat. Secundò mundanda sanguinis massa præmissa præparatione excrementorum crassorum, cum succo Agrimonię, Hepaticæ an. ℥. 1. ß., Aq. fœniculi ℥. iiij., Spirit. tartari gutt. xvj. m., & materia præparata post decem dies purgabitur cum pilulis tart. Quercetani iuxtà reformationem Hoffmani in Claui Scrkoderiana ad ʒ. 1. Tertiò loco materia capiti fixa, & motus impotentiam efficiens exsiccanda, & attenuanda simili Decocto. ℞. Ligni Visciquerc. Salsæ an. ℥. 1. ß., Lentisci ℥. 1., Sassafras ℥. ß., Rasuræ Cornu Cerui ℥. ß., Cinnabris natiuæ ℥ 1. in sacculo inclusæ, infundantur in ℔. vj. Aquæ fontis per diem naturalem, deindè bulliant clauso vase lento igne ad consumptionem medietatis, in fine ebullitionis adde herbæ Paralysis, Rosmarini, Stecados, Camedrios, Betonicæ an. m. ß. refrigerato Decocto coletur, & de colatura accipiat ℥. vj. mane, & sero præmittendo Bolum sequentem. ℞. Extracti ligni Aloes ℈. ß., Castorei ℈. 1., Spirit. fulig. gutt. vj. m., hoc enim depurationi sanguinis finem imponemus, & fermenta partium ex aliqua parte corroborabimus, & ex consequenti prouisum erit dolori Capitis, & Ventris. In prædicto Decocto insistendum erit per triginta dies sine sudore ob virium languorem, & habitum facilè resolubilem, aliquod lene purgans sumat transacto omni septimo die, vt Crem. tart. ad ℥. 1., vel dictas pululas tartareas ad ʒ. ß., & fermenta magis exaltabimus augendo quartò calorem sanguinis, & partium tali Puluere. ℞. Pulu. viper. spec. diambræ, Salis Absynthij an. ℈. 1. Salis charabe ℈ ß. m. Aquæ alicuius Antyparaliticæ ℥. ij. superbibantur, quibus caput quoque corroborabitur, & bilis fermentum exaltabitur per xv. dies in hoc insistendum, & vltimo loco ventriculi fermentum addiuuandum cum hoc bolo. ℞. Extract. Iunip. ℈. 1., Vitrioli Martis ℈ ß., Elix. prop. acidi gutt. vj. m. superbibat Ius non pingue ad ℥. iij., vel specierum Diauitriol. Mynsicht. ʒ. ß. exhibeatur; His omnibus victus ratio congruens adiungatur, & super omnia à Veneris vsu abstineat, donec in perfecta sanitate sit constitutus.

CONSVLTATIO XLVII.

De deprauata Concoctione cum dolore ventriculi, & vomitu quotidiano materiæ amaræ biliosæ, cum propensione ad choleram.

IVuenis honestus ætatis annorum viginti, ignei temperamenti, ad iramque maximè proni, in victus ratione intemperans, post aliquot horas à cibo de dolore ventriculi conqueritur, qui ex toto non cedit nisi post vomitum in fine digestionis alimentorum materiæ biliosæ in copia, & alterius excrementitiæ aqueæ, dolorem renum continuò experitur cum ventris stipticitate.

Deprauari concoctionem alimentorum ventriculi propriam in hoc iuuene, vomitus frequens materiæ excrementitiæ satis apertæ declarat, cuius symptomatis causa, & fundamentum est in bile, quæ à naturali temperamento valde calido in copia colligitur, & ab eodem qualitate valde acri, supra conditionem naturalem, cum insigni volatilitate deprauatur.

Dum alimenta sunt in ventriculo fundum eius suo pondere deprimunt, & orificium inferius ad se trahunt, cum eleuatione intestini duodeni, per quam bilis in hoc contenta in ventriculum effunditur, & forsan cum magna facilitate ob situm ductus Cholidoci proximiorem orificio inferiori, quàm naturaliter conueniat, quod multoties contigisse à plerisque Anotomicis obseruatum fuit.

Ab hac bilis mixtura tota massa alimentorum amarore perfunditur, & ab acrimonia illius in minutissimas scinditur partes, cum separatione multæ humiditatis, quapropter inordinatè fermentatur, cum experientia constet, mixta quo humidarum partium copia abundant inordinatius etiam fermentari, si huic operi subijciantur, hinc euenit, quod partes sulphureæ in tali fermentatione, plus iusto incalescunt, & tamquam vstioni exponuntur, salinisque volatilibus vnitæ materiam retorridā sanguinis, a qua bilis generatur æmulantur, cum augmento materiæ amaræ, & biliosæ, quæ sua acrimonia vellicando ventriculi membranas

con-

continui solutione dolorem parit, & irritamento ad contractionem fibras versus orificium superius impellendo vomitum efficit, cuius conatu materia acris fibris membranosis infixa eicitur vna, cum aqueo humore inter ventriculi crispas latitante, à minutiori solutione alimentorum congregato, qui humor licet fluxibilior chylosa materia præparata, non exit cum hac per orificium inferius ventriculi, quia ponderosior, ex eo quod spiritu leuitatem addente orbatus, & minus porosus; ac spongiosus constipatione suarum partium pondus acquirit, quo motui fibrarum carnosarum ventriculi ità resistit, vt vim explutricem illarum deludat, è contra materia chylosa spiritu plena, & bullis eodem spiritu turgentibus pro maiori sui parte contesta leuitatem nacta super hunc aqueum humorem supernatat (eo modo, quo videmus lac agitatione spumescens, quia aere plenum, sero in fundo vasis supernatare, quamuis isto sit minus fluxibile), & ratione huius leuitatis, & raritatis cuilibet motui dictarum fibrarum obtemperando cum facilitate per orificium inferius ventriculi ad intestina detruditur.

Alterum modum, quo humor aquosus congregatur in ventriculo determinare possumus, si consideremus bilem ità suis particulis corrosiuis posse irritare arterias per ventriculum disseminatas, vt cogantur eructare à suis orificijs in cauitatem istius copiam seri. semper tamen tenendum est causam collectionis humoris aquei esse bilem, quamuis modus, quo fit talis congregatio sit diuersus.

Materia chylosa ità minutim incisa, serosoque humore abundans ad intestinum deueniens duodenum à bile magis attenuata, & fluxibilior reddita, per lacteas progreditur remanentibus fæcibus sine humore, & exsuccis, quare compactiores, & siccæ euadunt, diutiusque in intestinis morantur, alui stipticitatem efficiendo, qua antiqui calori exsiccanti tribuerent, quod non irrationabiliter potest dici cum bilis exsiccet has fæces, non consumptione humiditatis, sed separatione, dispositionem huic tribuendo currendi per venarum vias, vndè in hoc casu vrina copiosior editur, & apparet ratio dicti Hippocratis, qui parum egerunt plurimum mingunt.

Do-

Dolor renum prouenit à ſanguine feruido, qualis in deſcripto temperamento generatur, & conſeruatur à chylo modo ſuperius dicto attenuato; cum acquiſitione diſpoſitionis ad inſignem accenſionem; huiuſmodi enim ſanguis ſic feruidus per arteriam magnam vertebris lumborum adhærentem tranſeundo, muſculos lumbares adeò excalefacit, vt dolorem illum pariat diuulſione fibrarum exſiccatarum, eo modo, quo manus approximando igni vehementi dolorem ſentimus in eis, & talis ſanguinis feruor eſt bilis abundantiæ, volatilitatis, & acrimoniæ cauſa, quo enim ſanguis eſt feruidior, eo plures particulæ illius aduruntur, & conſequenter copia bilis cumulatur, quæ à feruore ſanguinis actuata magis volatilitatẽ adipiſcitur, ſicut etiam acrimoniam, cum omnia ſalia à calore acrimoniæ augmenta accipiant. Sanguinis verò feruor habetur à cordis calore, fermento, vel motu intenſo, quæ ſanguini efferueſcentiam intenſam communicare valent, & hanc eſſe cauſam veram ex hoc colligo, quod Cor ex ſui natura ratione temperamenti eſt aptum ſanguinem inflammare, & cor eſt generatiuum principium ſanguinis, & eius efferueſcentiæ cauſa, ſiue hanc efficiat, vel motu, vel igne implantato, vel fermento.

Quacumque de cauſa hoc procedat, ſemper refrigerantia fixantia, & Acida conueniunt, quia hæc tam motum validum, quàm flammam intenſam, & fermentum valdè efficax reprimere, & moderare valent, & bilem attemperare, fixare, eius abundantiam minuere etiam in ſua generatione, præmittenda tamen Bilis redundantis minoratio, ventriculus posteà corroborandus, cum à continua doloris moleſtia, & vomitus conatu debilitatem non potuit non contrahere.

Quibus indicationibus non ſatisfaciemus ſine magna difficultate, minorabimus bilem primò cum Syrupo roſ. ſol. aureo ad ℥.v. diſſoluto in aqua Meliſſæ, poſt tres horas ſuperbibendo Seri Caprini depurati ℔. 1. ß., & etiam duas, poſteà exhibendo præparans cum Suc. Cycor. ℥. ij., Endiuiæ ℥. 1., Aquæ Borag. ℥. v., Salis prunellæ ʒ. 1. m. Septimo ab his die idem medicamentum purgans exhibeatur præmiſſa ſanguinis miſſione, ſecundo die horum præparantium, poſteà ℞. Seri Caprini depurati ℥. viij., Succi Plantaginis, Porculacæ an. ℥. 1. ß. m præmittendo ſpecies

Dia-

Diaplantaginis Mynsicht ad ℨ. 1. in bolo facto cum Syrupo de Papauere, & per quindecim dies vtatur hoc medicamento. Vltimo Aqua Villæ more solito per decem dies, & in calore magno exhibenda, Vsus balnei aquæ dulcis erit maximè proficuus; ventriculum corroborabimus cum spec. trium Santal. ʒ ß., Vitrioli martis gr. x., Rasuræ Eboris ℈. 1. m., & sumat in aquæ Plantag. ℥. iij., Aceti destilati ℥. ß., vel Sal Acetosæ spiritu vitrioli saturatum exhibeatur in Iure ad ℈. 1. Victus ratio sit refrigerans.

CONSVLTATIO XLVIII.

De dolore ventriculi spirandi difficultate inappetentia, & nausea.

Religiosus austeram ducens vitam annorum quadraginta, temperamenti calidi, & sicci biliosi, à febre maligna sanatus, dolorem in superiore parte ventriculi semper sensit, qui à cibo exacerbatur cum nausea continua, & inappetentia, & hanc etiam ante Religionis ingressum habuit, cum semper ad mensam sine famis sensu accesserit, spirandi difficultate multoties corripitur, qua suspirijs cum magna pectoris eleuatione liberatur; in motu, vel longo, vel accelerato crura, & coxas quasi per inflationem dilacerari sentit.

Febres continuas sanari per depurationem sanguineæ massæ, ab humoribus fermentatiuis, & ab eis quos febrilis sanguinis effeuescentia in medium protulit, vel separauit, certissimum est, talis autem depuratio fit per segregationem dictorum humorum à toto cruore, & per eorundem expulsionem ad partes excretorias, vel per insensibilem transpirationem; inter vasa verò excretoria quandoque eligit neruos natura, quod fecisse ex aliqua parte in hoc Patiente credo excrementorum particulas à febre residuas per neruos transmittendo, quæ ventriculi fibris membranosis in superiori sua parte communicatæ, atque simul ibi conglomeratæ, dum per porositates earum in ventriculi cauitatem transudare non potuerunt, ibi acredine per febrilem adustionem concepta

diuulsionem in eis excitarunt, vndè dolor, & quia talis diuulsio continuò fouetur à motu succi neruei infecti corpusculis biliosis à tota massa sanguinis biliosa susceptis idcircò, & à motu dicti succi commouente, & ab acrimonia dictorum corpusculorum diuulsio fibris impressa conseruatur cum dolore continuo, & augetur hic à cibo, dum dicta diuulsio fit maior, & à vaporibus ab alimentis eleuatis in eorum fermentatione, & à pondere fibras magis distrahente, & à particulis calidis, & spiritosis in dicta fermentatione excitatis, quarum motus cum sit perturbatus, & violentus, non est dubium, quod non valeant maiorem in fibris parere distractionem, & ità dolorem augere.

Dicta excrementa per neruos ad glandulas membranæ ventriculi delata, eorum fermentum acidi præparatiuum, ex sui natura, & à primordijs generationis debile ità alterarunt, vel mutata suarum particularum dispositione, vel ei volatilitate ademptâ, vel obstructione in glandularum porositatibus, & interstitijs inducta, vt humorem nisi diminute, vel recipere, vel præparare non valeant. Hinc diminuto tali fermento appetentia ex toto oblitteratur, & fermentatio alimentorum deprauatur, degenerando in materiam viscosam, & crassam, quæ dum ventriculi tunicis firmiter adhæret distractioni fibrarum, dolorique continuationi contribüit.

Materia eadem crassa agitata nauseam parit ab assumptione cibi, & portio eiusdem in flatus eleuata diaphragmatis depressionem cohibendo, neruosque ventriculi comprimendo, eos pulmonum, cum quibus connexionem habent, ne liberè moueantur, impediunt, vel contractione concepta, quæ per illorum compressionem potest euenire, vel quia illis ventriculi compressis, isti liberè ratione vnionis non possunt moueri, & consequenter pulmonum motus minor factus difficilem reddit respirationem, cum sanguis per arterias in eos receptus à motu debili non possit expelli totus, renitente etiam motui expedito ob aliquas sui portiones crassas, vt mox demonstrabitur, & stagnando vasorum distensione oppressionem parit difficilis respirationis causam, & per suspiria cum conatu, dilatato diaphragmate, neruique pulmonum etiam à vi dilatationis costarum, velut ab impedimento

sub-

ſubleuati, motu tam valido mouentur, vt ſanguinem expellere à pulmonibus valeant, vndè difficilis reſpiratio minuitur.

A dicta chylificatione deprauata, portiones materiæ craſſæ cumulante, ſanguinem aliquo modo craſſum prouenire neceſſe eſt, qui à cordis fermento naturaliter valido rarefactus per arterias citato curſu diſcurrens, præcipuè vbi motus corporis rarefactionem adiuuat in magna copia vi dictæ rarefactionis transfunditur in carnium interſtitia, & præcipuè in ea crurum, & coxarum, quæ magis in motu defatigantur, & quia ſanguinis particulæ craſſæ in dictis interſtitijs citiſſime fluiditatem amittunt, quam in arterijs habebant, tali tamen retenta, qua ſint aptæ fluere, ſed tardo motu, ideò cum eadem facilitate, qua per minima arteriarum vaſa eiciuntur, per minutiſſimas venas reſorberi non poſſunt, & ibi moram contrahere coactę, nouo ſanguine adueniente etiam tenuì retento, ità interſtitia replentur, vt diſtenſione lacerari videantur, & quiete ſuccedente paulatim detentus ſanguis in interſtitijs reaſſumitur in venas, coadiuuante ad hoc ſanguine ab arterijs in minori quantitate per quietem eiecto.

Pro curatione, quam perficere ſperandum eſt, facta purgatione vniuerſali totius, & primarum viarum, cum ſanguinis miſſione hæ Aqua Tetutij per aliquot dies cum ſuo vehiculo ex toto detergendæ, & poſteà balſamicis, fibrarum diuulſiones curandæ, in quem finem laudo Balſamum orientale, & etiam Peruuianum ad ℈. ß. facto bolo, cui ſuperbibatur Aquæ fol. quercus, & plantag. an. ℥. ij. per decem dies hoc vtatur remedio, poteſt etiam parari lambitiuum cum Decoctione herbarum vulnerariarum Diaſcordio, & Syrupo de Plantagine, vel Mirtino ſumendum per cochlearia in diem ſæpè; poſt quod ſecundò deueniendum ad ea, quæ ventriculi, & glandularum fermenta remittere valent, & iſtarum impedimenta auferre, quod præſtabit aqua ſequens. ℞ Aquæ aperitiuæ Pænoti ℥. ij., Syrup. ex Maſtice Querc. ℥. 1., Aquæ Abſynthij, Portulacæ an. ℥. iij. m. per quindecim dies in hoc remedio inſiſtendum; ex his remedijs ſi datum erit diuulſionem fibrarum remittere, & fermenta reſtaurare meliori ſuccedente alimentorum concoctione, cætera ſymptomata falcem ad ſuas radices ſentient, quodſi ſanguinis craſ-

sities perdurabit ex sensibili coxarum, & crurum in motu dolore manifestata, ad eius attenuationem præsidia dirigemus, desumenda à chalybeatis, & antimonialibus, quæ acidum ventriculi dissoluere, vel eneruare non valent, sicuti alkalica, vel fixa, vel volatilia, quamuis eidem crassitiei opem ferre possint introducta in vniuersam massam sanguinis attenuatione ea facultate dissolutiua, qua in summo gradu insigniuntur. ℞. Spec. arom. ros. ℈. 1. tartari chalybeati ℈. 1. m. cum Syrup. de cort. citri q. s. f. b. superbibendo Ius carnis, vel ℞. Pul. rad. Ari ʒ. ß., Antim. Diaphor., Croci martis aperit. an. ℈. 1. summat cum aqua Agrimoniæ, & fœniculi an. ℥ ij., Tincturæ Antim. ℈. 1. Victus ratio sit correspondens imbecillitati ventriculi à Medico assistente iuxtà morbi, & naturæ Ægri exigentiam dirigenda.

CONSVLTATIO XLIX.

De Lienteria, & Lienis tumore.

MErcator annorum quinquaginta, temperamenti calidi, & humidi, lautè viuens, & vitam sedentariam agens, Autumno præterito correptus fuit febre tertiana duplici per duos menses aliquem tumorem in liene relinquente, qui in hyeme magis auctus fuit, ob malam etiam victus rationem, cæpit conqueri de aliqua ventriculi molestia cum vomitu materiæ diuersi saporis, modo acidæ, & austeræ, modo amaræ, modo acris, & eruginosæ. Huic successit fluxus alui post duas, vel tres horas à cibo sine dolore, in quo post spatium multorum dierum obseruauit portionem alimentorum sine vlla alteratione vna cum altera materia diuersi coloris, per mensem perdurauit in huiusmodi fluxu sine virium languore, quem posteà expertus est cum emaciatione corporis, & materia per aluum excreta fætorem edere cæpit, cum maiori copia alimentorum non alteratorum; in hoc statu permanens auxilium multorum medicorum quæsiuit.

Alui fluxum, pro quo consilium quærit Patiens esse Lienteriam, portio alimentorum nulla mutatione alteratorum euidenter osten-

ostendit; & excretio post paucas à cibo horas sine dolore confirmat, nec de hoc dubitandi locum relinquit materiæ quantitas excreta ab alimentis assumptis aliena, nam est Lienteria in ea differentia à materia irritante, & corrumpente constituta, ideoque dicitur etiam ab Antiquis symptomata expultricis læsæ ob irritationem, & ab eodem irritamento sequitur etiam corruptio alimentorum constituens symptoma, prout illi dicunt facultatis concoctricis deprauatæ; quamuis hoc non sit aliud, quàm effectus fermenti deprauati, & ad fermentationem alimentorum naturalem inepti, sicuti primum nisi fibrarum ventriculi eius fundum versus orificium inferius eleuantium intempestiua contractio, per quam alimenta citius, quàm deceat expelluntur, & alimentorum corruptionem cum lienterico fluxa coniungi docuit Hippocrates lib. 2. Prorrhet., & cum eo sentit Martianus eius Interpres.

In nostro Patiente congestam fuisse in Ventriculo materiam irritationi, & corruptioni inducendæ idoneam ostendunt, Vomitus materiæ vndequaque acris, & corruptiuæ, quam à Liene vitiato recepit ventriculus, quod cum adhuc perduret, concludendum est quoque dictam materiam adhuc in Ventriculo perseuerare, & continuo à liene vitiato illi impartiri.

Vitium lienis, à quo aliud emanat, est obstructio suorum vasorum, & porositatum facta à materia crassa, & obstruente à prætergressa febre à sanguine pro excretione separata, & in eius substantia detenta, obstructus lien, sanguinis fæculentias, salinas, tartareas, terrestres, & crassas attenuare, & exaltare non valuit (quod est alterum vitium) proprij fermenti defectu, emanante ab obstructionibus prædictis, quæ comprimendo arterias, & neruos per substantiã glandularum intra cellulas huius visceris positarum disseminatos impediunt ne dictæ glandulæ ab arterijs recipiant materiam pro fermenti sibi specifici elaboratione, & à neruis spiritus pro huius perfectione, & volatilitate, vndè prohibetur talis fermenti generatio; hinc est, quod materia tartarea salina diuersæ conditionis lieni circulante sanguine consignata, ad hoc, vt attenuetur dulcificetur, vel in substantiam alimentalem, vel fermentum sanguineæ massæ perfectiuum transmutetur ab

ob-

obstructionibus reiecta prædictis qualitatibus insigniori non potest, & quæ tenuitate maiori prædita, vel motu celeriori, & valido donata lienis penetralia ingreditur ob defectum supradictum fermenti dictarum qualitatum beneficio pariter priuatur. Portio materiæ ab obstructionibus reiectæ in arteriæ cæliacæ ramos regurgitat, & hæ in ventriculi membranis, per quas disseminantur deponunt dictam materiam, quæ paulatim ab eius calore attenuata, & exaltata cæpit molestiam ei inferre, sua acrimonia diuersæ conditionis vellicando, & vomitum prouocando irritatione, in cuius conatu bilis, & succus pancreaticus ad ventriculum translatus, materiam excretam, modò amaram, modò acidam exhibuere, & ex perfecta vnione bilis, & succi pancreatici æruginosa illa materia, quæ in eodē vomitu apparuit conflata est.

Prædicta materia in ventriculo congesta in maiori quantitate, & magis exaltata vires acquisiuit ad corrumpendam alimentorum massam, ea vi dissoluente sali insita, ex qua corruptione acrimoniam pariter acquirit alimentalis massa, à qua vna cum acrimonia materiæ corrumpentis, lacessitæ fibræ carnosæ ad eleuationem fundi ventriculi versus suum inferius orificium destinatæ, contractione inita massam prædictam expellunt partim corruptam, partim intactam, ex eo, quod pro breui spatio non potuit corrumpi, vel alterari, eo modo, quo Vesica à lotij acrimonia vellicata frequenter vrinam expellere cogitur; Et quidem sine dolore in hoc patiente fit expulsio supradicta etiamsi materia sit irritatiua, quia à mucco intestina obliniente irritamentum obtunditur; Fætor est huius corruptionis soboles, sicuti virium languor, cum à corruptis alimentis, vel indigestis non præparetur materia pro sanguinis elaboratione, à quo omnes sustentantur facultates, & vires vtriusque generis conseruantur, vel refocillantur.

Agendum ergo pro curatione huius morbi, vt materia illa irritatiua purgetur pro parte, & reliqua modificetur, & ad aliam partem præcipuè per diuersim deriuetur, vsque quo prouisum sit lieni, obstructiones in eo genitas reserando, vltimo ventriculum corroborandus, & massa sanguinea vitio lienis labefactata restituenda suæ naturali indoli.

Quod

Quod assequi difficile credo, & Ægrum in magno periculo video, cum vitium lienis nisi longo tempore emendari non possit.

Primò, ergo vomitu euacuanda materia, sed benignis remedijs v. g. cum oleo Amigdal. dulcium ad ℥. v. cum æquali quantitate Iuris pinguis mixto, vel cum Aqua hordei, & Rosarum tepida an. ℥. iij., Succi Raphani ℥. ij. ß. posteà ressiduum præparetur cum succo Boraginis; Maluarum an ℥. 1. ß. cum Decoctione in jure Violarum, Hordei integri, Portulacæ per quindecim dies, relicta sanguinis missione, quia meo judítio non adest indicans respectu lienterici symptomatis, & humorum in ventriculi cauitate existentium, & quamuis indicans tale videatur demonstrari à tumore lienis, tamen quia virium conseruatione indigemus pro lienteriæ extirpatione, ab hac supersedere optimum iudico, & si debelabitur hic hostis posteà de sanguinis missione pro lienis curatione consulendum erit, & determinandum iuxtà patientis statum, purgabitur postea cum Electuarij Diasebesten ℥. 1., Crem. tartari ʒ. ij., posteà exhibeatur puluis chalybis minutissimè læuigati supra marmore porfyrio more Perlarum, & Corallorum cum Aq. Agrim. ʒ. ß., Cinnabri Antimonij residui in elaboratione Mercurij vitæ optimè rectificati à fæcibus per septem, vel octo sublimationes ℈ 1., Sulphuris vitrioli ℈. ß., cum succo Eupatorij condensati f. b. cui superbibatur aqua Agrimonij, Eupatorij, Maluarum an. ℥. iij., Syrup. de pomis ℥. 1., Tincturæ tartari ʒ. ß. m. Sulphur vitrioli Paratur ex sublimatione capitis mortui vitrioli cum sale armoniaco, flores enim sublimati apparent flaui, his superadditur spiritus vini, qui tincturam extrahit, & ex euaporatione huius spiritus remanet tinctura sicca, omni tertio die purgetur cum eodem Elect. Diasebesten ad ℥. ß., vel ʒ. vj. fugienda enim sunt omnia medicamenta purgantia valida, sicuti omnia alterantia acria, & volatilia, vtpotè apta acrimoniam, & exaltationem humorum acrium in ventriculo promouere, sed dicto insistendum deobstruente modificante respectu Cinnab. antimonij, & Sulph. vitriol., ante cibum per horam sumat sequentem puluerem. ℞. Ocul. Cancri ʒ. ß., Coral. rub. præp. ℈. 1., Rasuræ eboris ℈. ß. m. Dum hæc adhibentur per diem assumat de sequentibus lambitiuis parum, & sæpè præcipuè

puè per tres horas ante cibum mane, & sero. ℞. Amygdal. dulcium excorticat. ℥. ij., Seminum papau. albi ℥. ß. contundantur, & dissol. in Aqua Violarum, & Papaueris errat. an. ℥. iij., vel ℞. Succi Raparum ℥ ij., Decoct. Sebesten, Iuiubarum, Hordei, sem. mel., Psylij ℥. iiij., Confect. Diatraganth. s. p. ℥. ß. m., Gelatina etiam Cornu Cerui modo lambitiui assumpta proderit, quibus si remittat fluxus incumbendum seriò obstructioni lienis validioribus, & acribus medicamentis, vt ℞. Extracti Gentianæ, Amon. aceto scilitico dissol. an. ℈. 1., Croci martis aperit. gr. xv., Salis Absynthij, Tamarisci an. ℈. ß., Tartari volatili ℈. ß. cum aqua Agrimonij f. b. superbibendo decoctionem Rad. Acori, filicis, Rubiæ, foliorum Scolopendrij, Fumariæ, Cuscutæ ℥. vj. addendo ʒ. ij. aquæ Aperitiuæ Penoti ex descriptione Hoffmani in Claui Sckroderiana, vel gutt. xij., Spiritus tart rectificati, & spirit. Vini dulcificati, purgando omni tertiò die cum Pil. de Amon. Quercet., & continuandum per viginti dies; Extrinsecus apponatur per tres, vel quatuor dies ad emolliendum lienem Ceratum de œsipo mixtum cum ammoniaco dissoluto cum Vino maluatico, posteà Emplastrum ex Tabacco descriptum ab Hoffmano in Claui Sckroderiana in Thesauro pharmaceutico, quodsi ex toto non cesserit obstructio, Aquas acidulas S. Mauritij, vel Spadanas accipiat, quibus & sanguini sua crasis restituetur; Seruando optimam victus rationem.

CONSVLTATIO L.

De Fluxu Cœliaco.

IVuenis annorum vigintiquinque, temperamenti calidi, & humidi in Venere multis comissis erroribus hac æstate multum indulsit potui aquæ niue refrigeratæ, & etiam conglaciatæ cæpit conqueri de quodam languore ventriculi, cui paulo post successit fluxus albæ materiæ ad formam pultis nullo colore tinctæ, vires sensim languerunt, modo cogitur præ debilitate in lecto decumbere, & corpus paulatim contabescit, hacque in symptomatum serie appetitus conseruatur.

Con-

Considerando materiam in fluxu excretam licet colligere ex eius colore, & consistentia esse alimenta in ventriculo præparata, & concocta, & ità chylum vna cum fæcibus aluinis confusum, vndè parum refert, an dicatur fluxus cæliacus, vel chylosus, cuius causa est impedita segregatio fæcum à portione chyli perfecti, à quibus tota massa adeo crassa redditur, vt per porositates intestinorum, & orificia venarum lactearum penetrare non possit, vndè tota massa recta per intestinorum cauitatem descendendo fluxum efficit cæliacum, vel chylosum, succedente virium languore, & emaciatione, ex defectu materiæ in venis pro reparatione spirituum, & partium solidarum, segregatio verò impedita fæcum pendet, à bile in pauca nimis quantitate collecta, & etiam inerti, à nimio enim Veneris vsu, & à conglaciatis aquis sanguine multum refrigerato, adeò parum bilis cumulatur, vt non sufficiat ad sua munera obeunda, prout videmus in temperamentis frigidis, & quæ generatur, pauco spiritu redundat, cum à sanguine refrigerato parum de eo suppeditetur, & sal eius à sero, vel à materia pituitosa adeò diluitur, & retunditur, vt dissolutionis officio impar sit, & consequenter ex spiritu, & sale cum his conditionibus bilis iners euadit, & ad dissoluendam, & attenuandam massam chylosam à ventriculo præparatam insufficiens, & ad excitandam efferuescentiam cum succo pancreatico pro præcipitatione fæcum inhabilis. Præterquamquod à frigido potu ità saliua in intestinis condensatur, & incrassatur, vt bilis, & succi pancreatici actiuitatem, vel retundat, vel impediat: à coitu dissipatus spiritus animalis, & vitalis, & qui adest à frigido potu repressus non subministrat materiam glandulis intestinorum pro elaboratione specifici fermenti inseruientis ad depurationem massæ chylosæ à fæcibus pro integra chyli perfectione incepta à bile, & succo pancreatico in intestino duodeno. Apperitus verò permanet, quia à frigido conseruatur acidum stomaci, sicut à calido resoluitur, vt patet in hyeme, in quo viget appetitus, & in æstate, in qua deficit, vel quia bile reddita inerti in massa sanguinea acidum præualet, à quo acidum ventriculi fouetur, & conseruatur.

Pro curatione huius periculosi symptomatis insistendum in

sola bilis reparatione per calefacientia acria, & mordacia, quæ calorem sanguini etiam restituent, & majoris copiæ spirituum generationi opem ferent, & in materiæ crassæ in intestinis cumulatæ attenuatione, & purgatione, quod prius exequendum, vt operationi remediorum locus sit, quod quamuis difficile, spero executioni posse demandari, dummodò Patiens imperatis obediat.

Præmissa ergo purgatione Ventriculi Aqua Tetutij per sex dies abstergenda intestina ab humore crasso, posteà exhibendum Decoctum ligni Sassafras, Zinziberis, rad. Zedoariæ, fæniculi ad ℥.vj. cum gutt. x. Elixir propriet., & Salis Absynthij, & Rosmarini optimè dissol. an. ℈. ij., & per octo dies in hoc insistendum, posteà purgetur Corpus cum Pilul. de Agarico, & Tartareis Quercet. an. ʒ. ß., & eodem tempore post cœnam capiat Mitrhidati ℈. ij. posteà paretur Aqua vitæ cum infusione in ea Nucis muscatæ, Macis, Cubebarum, Cardamomi, Cinamomi, Calami aromat., Rad. Angelicæ, Imperatoriæ, & Cariophilatæ, de qua capiat ℥. ß. mane jeiuno ventriculo, & sero post cœnam seruata optima victus ratione.

CONSVLTATIO LI.

De Lienteria.

NObilis Iuuenis post multos dies diarrheæ biliosæ, in qua multa frigida potauit cæperunt alimenta assumpta pro aliqua portione obseruari in excretis immutata, modo ferè omnia sic apparent cum extremo virium languore, & corporis contabescentia.

Symptoma facultatis retentricis abolitæ huiusmodi fluxum dicerent Antiqui, cum præcesserint causæ eam debilitantes, vt fluxus antecedens, & potio frigida, nunquam tamen percipere potui quomodo fibræ ventriculi laxatæ, quas retentricis debilitatem, & extinctionem efficere fatentur, valeant inseruire pro exitu alimentorum intempestiuo, cum nisi per fibrarum contractionem succedere possit, qua fundum ventriculi versus orifi

cium

cium inferius eleuari debet, & sine hac eleuatione contenta in ventriculo non possunt exire, vt ex eius constructione colligi potest, nec ob fibrarum laxitatem orificium inferius ventriculi potest æquari eius fundo, vt proprio pondere alimenta, & sine istius eleuatione exitum inueniant, ex quo judico in hoc symptomate interuenire quidem laxitatem fibrarum orificij superioris introductam à nimio humido in potu suscepto, & à spiritus inopia à magno fluxu effecta, quę non laxatæ inseruiunt pro antagonistis portioni fibrarum eius generis orificij inferioris, eo propè modo, quo in musculis contingit, id circò laxatis fibris orificio superiori infixis, illæ inferioris integræ, has ad se trahunt, eo modo, quo musculus relaxatus, à suo antagonista trahitur, & ità cum istis trahitur pars ventriculi superior versus inferiorem, continuoque manet in ista contractione, ab alimento verò assumpto pressæ fibræ ventriculi alterius generis, quæ transuersale spatium inter duo ventriculi orificia cingunt, contrahuntur, & fundum versus orificium inferius eleuant, & sic ab his duabus contractionibus alimenta statim assumpta excernuntur, vndè istorum excretio immediatè prouenit à contractione fibrarum, quamuis mediatè, & partialiter à laxitate fibrarum orificij superioris.

Huic fibrarum dispositioni puto in hoc patiente coniungi extinctionem fermenti ventriculi, cum nulla portio alimentorum alterata obseruetur, & hoc facilè potuit contingere ab exhaustis humoribus, & spiritibus, & succo acido glandularum, per diuturnam diarrhæam, & à frigidorum assumptione, quæ calorem debilem opprimendo spirituum in glandulis ventriculi hospitantium fixatione, vel dissipatione, etiam generationem impediunt acidi fermentatiui, quod à dictis spiritibus in dictis glandulis perficitur.

Ab his accidentibus patet Patientem esse in extremo vitæ discrimine, ne tamen Medicis destituatur auxilijs, incumbendum fibrarum ventriculi confirmationi, & acidi restitutioni, si tempus aderit.

In hoc casu ab omni purgatione, & sanguinis missione abstinendum, & solis corroborantibus vtendum.

Primò igitur sequenti vtatur Lambitiuo. ℞. Aquæ Maioranæ, Pulegij an. ℥. ij., Theriacalis ℥. I., Elixir vitæ ℈. I., Salis rosmarini ℈. I., Tinct. coral. ʒ. I., Syrup. de stecade ℥. I. m., mane sumat Decoctum ligni sassafras, Santal. rub., rad. Bistortæ, Tormentillæ, fol. Absynthij pontici, Menthæ, herbæ paralysis cum Syrupo de cort. citri; ante prandium per semihoram vtatur hac Potione. ℞. Aquæ Melissæ ℥. ij., Spirit. salis dulcis. gutt. vj., Miuæ cydoniorum, aromat. ℥. ß., Vini granator. ℥. I., Tartari vitriol. ℈. ß., Elixir prop. gut. v. m., qua poterit acidum ventriculi restitui, post prandium vtatur suprascripto lambitiuo; post cœnam sit in vsu sequens Confectio eam lambendo ad quantitatem ℥. ß. ℞. Specier. triumsantal., Diambræ an. ʒ. I., Magist. coral. ℈. I., Salis cranij humani ℈. I., Charabis, rosmarini an. ℈. I., Balsami Peruuiani ʒ. ß. cum aqua Cinamomi, & flor. Citri q. s., & Sacchar. f. Morsellæ, conuenient etiam essentia ambræ, Melissæ, & Citri. Extrinsecus fomenta Ventriculo adhibeantur ex absynthio, Menta cum vino maluatico, præmissa in vnctione olei Masticis, Therebentinæ, vel cum oleo Magni Ducis Etruriæ, quodsi prædicta accidentia cesserint renutritioni incumbendum cum ijs descriptis superiori Consultatione.

CONSVLTATIO LII.

De Singultu.

NObilis Vir temperamenti calidi, & humidi pletorici in principio veris calore in aere se expandente, solitus est conqueri de Singultu, qui vomitu materiæ crassæ, & subtilis acidæ, & amaræ, cum dieta cessabat, modo hæc non conferunt immò repetitis euacuationibus per aluum, & vomitum perdurat symptoma.

Putarem in hoc casu locum habere sententiam illorum determinantium singultum esse passionem Diaphragmatis, dum spontaneus vomitus & dieta, quibus alias auertebatur, nunc nihil contulerunt, quod nec fecerunt euacuationes recensitæ ab arte imperatæ, quæ ventriculum ab impuritatibus mundando, leuamen

men aliquod conferre debuissent, quod cum non successerit locum credendi relinquant ventriculum in hoc symptomate non affici, & consequenter huius sedem esse in Diaphragmate, quod, vt loquitur Le-Boe, dum à causa irritante in eius parte membranosa ad violentam, non tamen durantem, sed mox interruptam vexantemque, iterumque sæpè numero repetentem sui contractionem cogitur, singultum efficit, qui non est nisi deprauatus eiusdem Diaphragmatis motus, sicuti quando à ventriculo irritato producitur, est eiusdem membranæ carnosæ motus deprauatus, quia illa sola ad motum ventriculi immediatè concurrit.

Irritans causa à sanguinis massa suppeditatur, dum hæc à calore veris liquefacta, cum majori partium solutione, quàm in hyeme, excrementa salina in hoc tempore collecta, & per constipationem à frigore cum alijs particulis intimè coniuncta, deponit circulando in varias partes, & ventriculum præcipuè, vndè vomitus materiæ diuersi saporis, & interpolatæ, & in substantiam diaphragmatis membranosam, vndè singultus, modo superius descripto, secundum mentem Le-Boe; quantitas etiam sanguinis rarefactione sua majus spatium exigentis, ideoque vasa diaphragmatis distendentis pro irritamento inseruire potest ad sui contractionem modo dicto suscipiendam, vt circulatio acceleretur à copia retardata; in hoc statu retardatæ circulationis sanguis quiescendo exhalationibus calidis, & acribus majori actiuitate diaphragma petit, quod sui contractione sanguini motum imprimendo, vt suam circulationem peragat ab irritamento se liberat, donec alia succedat sanguinis congestio.

Prædicta causarum dilucidatio, ostendit sanguinem in copia esse minuendum, eiusque acrimoniam dulcificantibus moderandam, partemque anodynis præmuniendam, & opiatis contrà irritamentum defendendam, quod citò peragendum, cum periculum adsit, ne à sanguinis stagnatione, & ab irritamento continuo inflammatio in parte irritata succedat.

Et quia iam euacuationes per vomitum, & secessum sunt factæ, mittendus statim sanguis è brachio ad libram vnam, & si non cedat affectus vno interposito die reiteranda ab altero brachio simili quantitate, si vires permittant. Moderabitur sanguinis

nis acrimonia cum Decoctione rad. Maluarum, Boraginis, Violarum, seminum maluarum, Psylij, Anethi, Papaueris albi, & florum Papaueris erratici ℥. viij., cum ℥. I. ß. Syrup. de Althea Fernelij, præmittendo bolum ex triphera cum opio ad ʒ. I. cum gr. viij. Bezoartici mineral., continuò lambat de sequenti emulsione. ℞. Amygdal. decorticat. ℥. ij., Sem. papau. albi ℥. ß. contundantur, & dissoluantur in ℥. viij. aquæ florum Papaueris errat. vna cum ℥. ij. succi hordei, Nepent. gr iij. m. Hora somni sumat Confec. Diacod. paratæ cum emulsione seminum Papaueris ℥. I. ante cibum per horam accipiat ʒ. I. Cornu Cerui vsti, transactis sex horis à cibo Diureticum sequens bibat, quod ad sanguinem dulcificandum summè valet. ℞. Emuls. sem. melon extractæ cum aqua Capil. Ven. ℥ vj., Tincturæ tart. ʒ ß., Ocul. Cancr. ʒ. I. Victus sit paucus, & facilis nutrimenti.

Pro præseruatione in principio veris purgationem instituat cum sanguinis missione, & istius acrimoniam moderantibus, vt sunt succi herbarum refrigerantium, & serum lactis, & Emulsiones Vltimo loco propositæ, & anethi decoctione, vel seminibus huius confectis vtatur sæpè, & valent etiam in actu singultus.

CONSVLTATIO LIII.

De Singultu.

VIr ætatis annorum quinquaginta quinque varijs animi passionibus afflictiuis conflictatus, vitæque sedentariæ deditus, cibisque crassæ substantiæ vtens, in vomitũ materiæ acetosæ crassæ incidit, cui successit singultus valdè frequens, somnum impediens, & molestiam toti inferens.

Omnes animi passiones corpori redduntur sensibiles per impressionem quamdam, seu modificationem neruis, & spiritibus animalibus impressam, vel ab anima, vel ab eius facultate sensus communis dicta, passiones autem afflictiuæ, & melancolicæ corpori communicantur, per constrictionem quamdam, & corrugationem neruorum, cordis motui inseruientium; quare hoc

corripit oppressio quædam cum motu pulsationis paruo, & debili, à quo fermentum eius, vel flamma parum excitatur, vel dilatatur, vndè etiam parua, & debilis sanguinis rarefactio, & spirituum calorem in omnes partes deferentium, & fouentium, paruus prouentus, cum debilitatione, & eneruatione caloris omnium membrorum, & ventriculi etiam, cuius actio fermentatiua alimentorum minuitur, deficiente calore, fermentum eius excitante, & fermentationem coadiuuante, præterquamquod nerui sui orificij eam oppressionem patiuntur, quæ neruis cardiacis imprimitur, ex quo illius operationes minuontur, quibus spiritus per neruos discurrentes contribuunt, & inter alias hanc exercent operationem mouendi, & excitandi fermentum ventriculi, vndè hac operatione spirituum deficiente iners magis euadit prædictum fermentum ventriculi. Et quia hæc in nostro Patiente contigerunt, id circò multæ cruditates in ventriculo coaceruatæ fuerunt, etiam in majori copia, quàm ferat conditio ipsarum passionum, ob vitam sedentariam, calorem, & fermenta partium innata eneruantē, non solùm quia ex defectu motus, nec sanguis, nec alimenta attenuantur, sed etiam, quia impuritates non excernuntur per insensibilem transpirationem, & retentæ, vel impediunt spirituum extractionem, vel eorum motum diminutione deprauant, vt caloris effectum in partibus non imprimant, admissa sententia calorem consistere in motu violento, & perturbato partium sulphurearum.

Dictæ cruditates ob moram, quam in ventriculo trahunt ratione suæ crassitiei, acidæ, & acres euadunt exaltato earum sale fixo, ab illa parua fermentatione, per proprium particularum motum producta, & his qualitatibus irritando ventriculi membranas, hæ contrahuntur ad eorum expulsionem, vndè Vomitus; Portio verò intimiùs eas penetrans, & à rugis membranarum veluti amplexata, simili irritatione eas vellicando, ad motum expulsiuum inducit, sed quia intimè fixæ, & à plicis detentæ non possunt expelli, sequitur motus singultum efficiens, tracto in consensum diaphragmate, vel quia ab eadem materia acri, sed vaporosa lacessitur, vel quia in ventriculum flatibus distensum, in sua contractione impingendo, cogitur suum motum

tum interrumpere, ad singultum per consensum hoc modo concurrendo.

Intermittit motus singultus, quia dum insurgit Ventriculus ad expulsionem dictæ materiæ, si hanc non expellit per vomitum, remouet ab illa intima penetratione, & in plicas transfundit, vbi quia non est infixa, non irritat, ideò nec motum expulsiuum concipit Ventriculus, posteà verò infixa membranis denuò eadem materia, vel alia denuò adueniente recurrit idem irritamentum, & cum eo singultus.

His causis occurrendum materiam crassam, & irritantem primò minuendo, & præcipuè per Vomitum, secundò residuum præparando per Incidentia, vt facilius posteà euacuari possit, tertiò corrigendo dictorum humorum acrimoniam, quartò Ventriculo robur addendo.

Vomitus excitabitur blandis Medicamentis, vt cum Oleo Amygdalarum dulcium ad ℥. iiij., & totidem aquæ florum Camomillæ, vel cum Acetos. s. ℥. iij, & ℥. vj. aquæ rosarum tepidis. Præparabitur posteà materia cum ℥ 1. Oximel. scilit., & Melis ros. s. ℥ ß. dissolutis in aqua Absynthij addendo pul. rad. Ari ʒ. 1., & Tart. vitriol. ʒ. ß., & post tres dies reiterabitur Vomitus, cui succedet vsus Aquæ tetutij more solito, & cum suo vehiculo. Corrigetur humorum aciditas cum extracto ligni sassafras ad ʒ. ß., Baccarum Iuniperi ʒ. ß., Salis theriacalis ℈ ß., m. f. b., cui superbibantur aquarum Absynthij, Pulegij an. ℥. ij., Totius citri ℥. 1. omnibus simul mixtis. Post cœnam vtatur Mitridato ad ℈. ij.; Post decem dierum vsus huiusmodi medicamenti paretur aqua vitæ cum Zinzibere, Cinamomo, Nuce moscata, rad. Acori, Zedoariæ, Sem. Dauci, Cymini, & ea omni mane vtatur ad ℥. ß., & totidem bibat sero post cœnam, Ceratum ex Mastice, Tacamacca ventriculi regioni apponatur, interim si singultus molestiam inferat, ea sedanda tam Anodynis, quæ mitigant humorum acrimoniam, quàm Aromaticis Acidum eneruantibus, quibus si non cedat, opiatis vtendum. Pro Anodyno valet Oleum Amygdal. dulcium recen., paulatim, & per coklearia sumptum, vel cum confect. Diacodion dissoluta in eo ad Electt. consistentiam; Pro Aromat. inseruiet mixtura Syluij, vt ℞. Aquæ Mentæ

℥. ij.,

℥.ij., Theriacalis ℥.ß., Confect. Alchermes ʒ.1., Laudani opiati gr. ij., Syrup. Mentæ ℥.1.m., vel ℞. Aquæ Pulegij, Absynthij an. ℥.iij., Cinam. stil. ℥.1., Olei citri gutt. vj., Tincturæ Castorei ʒ.ß., Confect. ex Hyacintho Philon. rom. an. ʒ.1., Syrup. de Stœchade ℥.1.m. Vtatur semine anisi ante, & post cibum, vel ante cibum capiat ʒ.1. Cornu Cerui vsti cum vino rubro, & post sem. anisi, externè apponatur ventriculo Omentum vituli in Oleo Amygdal. d. excalefacto, facta prius in vnctione cum oleo Scorpionis Mathioli, admixto Oleo Nucis Moscatæ, & fascia constringatur Patiens. Victus sit tenuis, facilis concoctionis, & optimi nutrimenti.

CONSVLTATIO LIV.

De dolore Ventriculi.

NObilis Vir temperamenti calidi, & sicci secundum totum, ætatis annorum triginta conqueri cæpit de dolore Ventriculi per interualla repetente, sed transactis mensibus violento motu venationis se exercitans, cum potatione Vini generosi in magna quantitate, dolor factus fuit frequens in parte dextra ab Hepate tecta, & post sex, vel septem horas à cibo recrudescit cum valido cruciatu, qui minuitur quotiescumque superuenit vomitus, hucusque obseruatus materiæ crassæ lentæ, sed comixtæ cum portione humoris nigri, acidi, & acerbi multum.

Cystis bilem conseruans Hepatique connexa cum isto ventriculo superponitur, & huius dextrum latus suo contactu comprimit; ex hoc suspicionem concepi bilem à motu violento, & vino generoso calefacientibus summam volatilitatem, & acrimoniam suo sali naturalem contraxisse (eo modo, quo quælibet salia per ignem acriora fiunt) ità ut illius particulæ prædicta volatilitate insignitæ facilè à porositatibus cystis expirare possint, & membranas ventriculi penetrare, quas acrimonia supradicto modo contracta, & naturali lacessendo, & pungendo tristi molestant sensatione, quæ dicitur dolor, & huius cogitati fundamentum à permanentia doloris deduco causæ stabilitatem designan-

 gnan-

gnante, quam in ventriculo quærere esset erroneum cum ab eo expellatur continuo materia, & tamen dolor perduret, consequenter est cum vera ratione causam permanentem extrà ventriculum stabilire, & aliam quam supradictam in hoc casu excogitare non possum.

Incrementum suscipit post sex horas à cibo, quando solæ partes alimentorum crassæ in ventriculo remanent, quæ ob moram, acidam concipiendo qualitatem, irritamentum, & vellicationem bilis augent, cum augmento tristis sensationis, & ne hæc ratio idealis tantum videatur perpendendum materiam per vomitum reiectam cum doloris ablatione esse acidam, & dolorem post sex horas à cibo recrudescere, & inferendum ab hac materia dolorem exacerbari, & suam originem à deprauata alimentorum materia ducere, quæ in acidum præternaturale, & corrosiuum degenerat, quia ea reiecta aufertur dolor, & semper post sex horas ab alimentorum assumptione hic exacerbatur, consequenter alimenta ex sui deprauatione materiam dolorificam subministrant, quam esse acidam patet, vndè concludendum etiam hac vitium in ventriculo contrahere, & sola mora istius materiæ in eo est culpanda, cum nullum habeamus inditium de acido excedenti in substantia ventriculi delitescente, à quo possit hæc aciditas reliquijs alimentorum crassis inspirari.

Huic parti alimentorum acidæ vnita effluuia bilis è cysti in ventriculum inspirata, ex hac vnione atrabilis conflatur sua acrimonia intensa membranas ventriculi corrodens, cum doloris necessaria exasperatione, cessante à vomitu dictæ materiæ.

Ab vnione bilis cum acido acri atram bilem generari colligimus cum Syluio, ex eo, quod bilis atra corrosionem nanciscatur parem sali lixiuio in bile redundante, & acidum spiret, manifestum indicium, ex salis lixiuij, & acidi vnione conflari, & quamuis hanc suspicionem probabilissimam existimem, possumus etiam judicare à dictis causis calefacientibus succum pancreaticum redditum esse acriorem, vna cum bile, & ex duorum humorum concursu in duodeno atram bilem consurgere, quæ acrimonia excedenti motum intestini elatiorem reddendo in ventriculum transfunditur, vbi dolorem intensiorem reddit post cibi

con-

concoctionem, dum in istius concoctione à proprijs particulis dulcibus, & sulphureis balsamicis modificatur, quocumque autem modo hoc contingat semper bilem acriorem volatiliorem, vna cum succo pancreatico habemus, & ab eadem causa censendum est prouenisse dolorem per interualla repetentem ante quam hic continuus se manifestaret.

Vndè vterque purgandus, fixandus, & dulcorandus, quod facilè futurum spero; Acidis tamen cautè agendum ob rationem de generatione bilis atræ supra allatam.

Purgationem instituemus cum Syrupo rof. sol. ad ℥. v. superbibendo post tres horas quatuor libras aquæ Noceræ, posteà alijs indicationibus satisfaciemus cum succo Portulacæ, Plantag., Maluar. an ℥. 1., Aquæ Acetosæ, Borag. an. ℥. iij. præmittendo bolum ex Diascordio ad ʒ. 1., & hoc per xv. dies peracta in horum principio sanguinis missione à brachio, quibus transactis purgandum cum Pilul. de tribus cum rhaub. ad ʒ 1. ß., Magist. Ialappæ gr. vij. cum Syrupo rof. sol. ref. pil., & per alios quindecim dies exhibendum serum caprinum destillatum cum sequenti Puluere. ℞. Cornu Cerui vsti ℈. 1., Antimonij diaphor. ℈. ß., Oculor. Cancr. præp. ʒ. ß. m., & per sex horas post prandium sumat succum hordei solutum in aqua Portulacæ cum ʒ. ß. specierum triumsantalorum, reiterando post octo dies Pilulas purgantes suprascriptas, quibus si non cedat, Tincturam antimonij ad ℈. ß. sumat in jure præmisso sequenti bolo. ℞. boli arm. ʒ. ß., thuris ℈. ß., gummi arab. tragacanthi an. ℈. ß. cum succo Plantag. f. b., vel horum loco vtatur speciebus Diaplantaginis Mynsicht his enim vterque humor pancreaticus, & biliosus fixabitur, & edulcorabitur. Victus ratio sit refrigerans, & optimi nutrimenti.

CONSVLTATIO LV.

De Cardialgia. Pro nobili muliere.

Situs doloris in sinistra regione ventriculi orti, sub scapulis correspondens, & eius acuties cum virium resolutione,

pulsuque paruo ostendunt manifestè nobilem Patientem Cardialgia laborare, quæ est dolor oris ventriculi, à quo affligitur, quotiescumque ira excandescit, quia cum eius temperies multum bilis, & acris, & volatilis cumulet, ratione caliditatis cordis, & sanguinis, excedentis sexus conditionem, ab ira hæc summè agitatur, & in ventriculum ab intestino duodeno regurgitat in magna copia, prout vomitus materiæ amaræ, & flauæ in principio doloris ostendit, huius bilis portio orificio ventriculi infixa, neruorumque insignem plexum sua acrimonia corrodendo, dolorem acutissimum parit, & per istius affectionem malè affectis neruis cardiacis, corrugatione, vel conuulsiuo motu, ità vt spiritus animales pro motu cordis sufficienter non admittant, animi defectus succedit.

Eadem affectio neruorum ventriculi, principio eorumdem in cerebro correspondet, ducta ibi materia biliosa volatili, ab extremitatibus neruorum dicti orificij exsucta, & sursum vsque ad præfatum principium motu à dolore præstito expulsa, ibique in cerebri partem, vbi est spirituum emporium, & origo neruorum transfusa, suo motu spiritus agitando vertiginem parit, irregularique agitatione fibras cerebri inordinate mouendo, imagines, vel species rerum asseruantes, per propriam quamdam modificationem delirium facit.

Agendum ergo, vt bilis reuellatur ab affecta parte, & infixa ei remoueatur, interim modificanda eius acrimonia, & anodynis dolor leniendus, præseruationi posteà incumbendum calorem cordis, & sanguinis copiam bilis generantem, & volatilem reddentem refrigerantibus diminuendo, quorum executio non est sine difficultate, cum passio sit periculosa.

Purgatione bilis reuelletur facta cum Syrup. ros. sol. ℥. v., & Crem. tart. s. p. ʒ ij. dissol. in aqua Endiuiæ, superbibendo post tres horas seri capr. depurati ℔. iij., alijs diebus mane, & serò paretur Clyster ex lacte cum Sacchar. rub. ℥. iiij. Sanguinis missio ab hoc symptomate excluditur meo judicio, dum materia in cauitate ventriculi existens per sanguinem extractum non retrahatur à ventriculo, & quæ in cysti bilis reconditur, & quæ in ventriculum transfunditur pariter per sanguinis missionem non poterit impediri

diri à dicta regurgitatione, vt vnicuique consideranti patere potest, solis ergo medicamentis vtendum, vndè modificabitur primò bilis omni mane exhibito sero caprino destillato ad lib. vnam cum spir. nitr. dulcif. ad gratam aciditatem seri, præmittendo bolum ex Confect. Hyac. s. o., & Diascordij an. ʒ. ß., & ante cibum per horam summendo sequentẽ puluerem. ℞. Margarit. præp. ℈. 1., Ocul Cancr. ʒ. ß., Antimonij diaph. ℈. ß. m. Elixir vitæ irrorentur, vel Bucellam panis vino granatorum imbibitam, secundò sæpè de hoc Lambitiuo per cochlearia capiat. ℞. Aquæ plantaginis, Portulacæ an. ℥. ij., Vini granatorum ℥. iij., Aceti destillati ℥. 1., Aquæ Theriach. ℥. 1., Cinam. stil. ℥. 1. spir. vini camphor. ʒ. ß, Specierum Diamarg. frigid., Triumsantal., Diambræ an. ℈. ij. m., vel ℞. Aquæ Papau. errat., Tinct. rof. an. ℥. iij., Succi lim. ℥. 1. ß., Rob. ribes ℥. 1., vel eius Gelatina dissoluta in aqua dicta Papauer., & succi Limonum, Confect. ex Hyacintho ʒ. 1., Nepentes gr. iij., Essentia theriac. ʒ. ij., Olei Citri ℈. ß. m. Decoctio Tamarindorum quotiescumque sitis vrget sit pro potu; tertiò Anodyna paranda sunt ex Oleo Amygdalarum dulc. recenti, cui misceatur Confec. Diacodion. in puluerem redacta ad formam Electuarij, vel Emulsio facta cum Amygd. decorticatis ad ℥. iij., & sem. papau. albi ℥. 1. cum aqua florum papaueris errat., & portulacæ an. ℥. iiij. paulatim de his assummendo; Exterius applicentur Omenta Vituli, vel Castrati oleo Amygdalarum dulc., & Rosato imbuta. Pro præseruatione statim, ac libera à doloribus euaserit Aquam Villensem per decem dies accipiat more solito cum Syrupo de succo limonum pro vehiculo, vel aquas acidas Spadanas, & vigente calore æstatis balneo aquæ dulcis vtatur, & omni anno tempore veris purgationem instituat, qua peracta eisdem aquis vtatur, vel lacte Caprino destillato addito spiritu Vitrioli martis, replicando etiam Balnea tempore æstatis. Victus ratio sit semper ad frigidum vergens, Vina generosa, & aromatica omnia fugiat, acidisque condimentis vtatur.

CON-

CONSVLTATIO LVI.

De dolore ventriculi post podagricos dolores.

SIcuti in hoc nobili Patiente, de quo Historia transmissa fuit, ab exsiccatione pustularum internam partem coxarum corrodentium, cum pruritu, & serosi ichoris acris effusione, vna cum suppressione mucci salsi è naribus, & saliuæ copiosæ eiusdem conditionis, podagrici dolores excitati fuerunt, materia acri ad articulos delata, vbi fermentationem putredinalem, ad incinerationem tendentem concipiendo majorem acrimoniam contraxit, qua particulæ sensitiuæ articulorum acri etiam vellicatione velut laceratæ, doloris molestia affectæ fuerunt, ità quando dolores podragrici citò suum cursum peragunt, dolores ventriculi atroces insurgunt, transfuso ihcore salso ab arterijs in eius substantiam, quæ vellicata eodem modo, ac partes membranosæ in doloribus podagricis tristem experiuntur sensationem, à forti vellicatione vehementiam desumentem.

Hos ichores salsos colligit hic nobilis Patiens, à sale lixiuio ab efferuescentia sanguinis residuo, tamquam cineres ab adustione, quod serò comixtum per dissolutionem, hoc salsum reddit, & corrodens, vndè in parte coxarum interna decumbens pruritum, & pustulas efficit, per quas defluit, quomodò muccum, & saliuam salsam reddidit, nec est difficile rationem reddere, cur cum in ætate annorum sexaginta sit constitutus, major salsedo in humoribus generetur, quàm quando erat Iuuenis, stante acceptata sententia à calore salsedinem prouenire, quia quamuis hæc sententia sit vera in aliquo casu, non tamen est vniuersaliter talis, nam humores salsedine perfunduntur in sensibus, absque calore exuberante, prout in hoc casu, quia transpiratio est debilior, & sic fuligines salsum volatile continentes non excretæ, salsedine massam sanguinis inficiunt. Secundò in sensibus deficit spiritus balsamicus vitalis, quo salia sanguini comixta, vel deprimuntur, vel dulcificantur, quapropter ex istius defectu imperium in massa sanguinea adipiscendo, eam salsam reddunt, eo modo,

modo, quo Vinum amisso spiritu sulphureo balsamicō in acetum degenerat, sale acido in eo hospitante exaltato. Tertiò, quia fermenta partium excrementorum purgationi inseruientium in ætate declinante eneruantur, vndè excrementa quanta sunt salina non expurgantur, & remanendo totam massam salsam reddunt.

Ex dictis colligitur dolorem hunc ventriculi ità curandum esse, primò euacuata materia acri in eius cauitatem transfusa, secundò per anodyna, & dulcificantia, residuo eius dulcificato, quæ verò est apta fluere materia, vel reuellenda est per vrinam, vel per nares, & etiam ad coxas, ad quas est solitus eius fluxus.

Pro euacuanda ergo Materia ℞. Mellis rof. sol. ℥. v., Crem tart. s. p. ʒ. ij. dissoluatur in aqua Maluarum, superbibendo post tres horas Ius pingue, in quo Malua decocta fuerit; venæ sectionis indicationem hic non video, vndè statim post purgans modificabitur materia oleo Amygdal. dul. recent. sine igne ad ℥. iiij. exhibito in totidem ℥. Iuris, quod sumendum erit in serò ante cœnam, per tres horas perseuerante dolore, mane exhibeatur bolus ex therebentinæ ʒ. 1., Olei Charabe ℈. ß., Nepenthes gr. 1. m. cum aquæ Maluarum, Papaueris errat. an. ℥. iij., Confect. Diacodij ℥. 1. s. p. m. Lambitiuum etiam omni tempore diei sumendum præscribatur ex Decoct. pector. ℥. vj., Syrup. de Hybischo Fernelij ℥. 1., Philon. rom. ʒ. 1. m., & si non cedat dolor reiteretur purgatio cum Mercurio dulci ad ℈. 1., vel Vomitu, & altero die exhibeatur ʒ. 1. pulueris ventriculorum Gallinæ exsiccatorum cum ℥. ij. Iulep. ex Therebentina, quo medicamento deriuabitur etiam materia ad vrinæ vias, vel gelatina Cornu Cerui cum puluere Zinziberis; Tinctura etiam Charabe cum spir. vini extracta ad ʒ. 1. in ℥. iiij. Emulsionis Amygdalarum dul. factæ cum aqua Maluarum erit vtilissima. Pro reuulsione fricetur pars coxarum interior cum panno aspero ad trahendam materiam salsam ad suum cursum primæuum; herrynum pariter ex puluere Betonicæ, Maioranæ, rad. Ireos paretur.

Pro præseruatione quandò dolores podagrici incipiunt remittere ante tempus, purgetur corpus cum Mercurio dulci, posteà per vias vrinæ ducenda materia cum Decocto rad. Ononidis, Asparagorum, Graminis, & foliorum parietariæ, Saxifragiæ, &

semi-

ſeminum Dauci, addito ℥. ij. Iulep. ex terebentina, & ℥. 1. Ocul. Cancr. puluerizat; In veræ purgationem instituat refrigerantibus, & emollientibus, quæ ſanguinem dulcificant, poſteà per menſem lac Aſininum ſummat pro tolerantia ventriculi etiam ad maius tempus, ſeruata optima victus ratione tam in curatione, quàm in præſeruatiua cura.

CONSVLTATIO LVII.

De Cholera.

IVuenis temperamenti calidi, & humidi, ætatis annorum triginta in æſtate omni fructuum genere, & præcipuè peponum in magna quantitate vſus, niue etiam refrigeratorum, cæpit moleſtari amaritudine in faucibus, & palato, cum ſiti intenſa, & æſtu magno in infimo ventre circa Hypocondria, nunc ſubita ventris perturbatione, vel euacuatione ſurſum, & deorſum materiæ aqueæ in parte, & in parte bilioſæ, cum torminibus, & doloribus corroſiuis, tam in ventriculo, quàm in inteſtinis correptus fuit, & quæ per ſuperiora exit materia modò amara, modò acida exiſtit.

Fructus ſuccum fermentatiuum in ſe continere, conſtitutio ipſorum, & ſucci ex ætherogeneis partibus conſtans, & motus expreſſo ſucco conceſſus laxata vnione particularum eum conſtituentium manifeſtè docet, magiſque confirmatur experientia, qua obſeruamus ſuccum prædictorum in vaſe reconditum fermentare ſe ſolo, eo modo, quo ſuccus à compreſſis vuis expreſſus in vaſe fermentat, & liquorem præbet, & non aliter, ac vinum fæcum ſeparationem ſolo fermentationis motu molitur, vndè non mirum, quod à fructuum quantitate comeſta, & à collecto eorum ſucco, valdè fermentatiuo intrà vaſa ſanguifera cruoris efferueſcentia inordinata excitata fuerit in hoc patiente, quæ bili, & ſucco pancreatico pariter impartita, calorem in Hypocondrijs excitauit, cum æſtu magno, prout eſt proprium bilis inordinatè efferueſcentis, & in iſto ſtatu eadem bilis vapores ſuæ naturæ correſpondentes amaros ſalſos eleuando verſus gulam,

&

& palatum, amaritiem, & sitim effecit, & vterque humor efferuescendo acrior factus vellicando intestinorum tunicas tormina, & dolores excitat, vaporumque acrimonia orificia arteriarum, & lymphaticorum vasorum, ductum Cholidocum, & pancreaticum irritando, hæc ad humoris contenti expulsionem cogit in cauitatem intestinorum, & in eam ventriculi per dolorosam vellicationem eleuato intestino duodeno tantum, vt per orificium inferius faciliter humorem contentum in intestinis excipere in suam cauitatem valeat, vndè fluxus alui, & per vomitum expulsio materiæ biliosæ, & acidæ.

Eodem tempore per efferuescentiam sanguinis in arterijs, separato humore in copia, seroso, & bilioso cum alijs excrementis pro efferuescentiæ viribus, cum impetu, & frequentia expellitur per oscula arteriarum in cauitatem intestinorum, & ventriculi, in quibus inseruntur, vndè augetur vomitus supradictus, & alui fluxus cholericus dictus, consistens in humorum expulsione copiosa per vomitum, & secessum facta ab irritamento interno, ità ut sit potius dicendus symptoma facultatis expultricis irritatæ, quàm retentricis debilitatæ.

Quapropter colligendum est curationem huius affectus consistere in sedanda, tam sanguinis, quàm humoris pancreatici, & bilis immoderata efferuescentia, & in eductione humoris fermentatiui, de horum consecutione certi non sumus, cum sit morbus acutissimus, & subitum virium languorem inferat, in syncopem, vt plurimum terminantem, cum dubio ergo operandum.

Et quia facta iam fuit per lenia purgantia, nempè Cassia, Pulpa tamarindorum, & Mirabolanis humorum diminutio, remanet solum efferuescentiam sedare, quod sanguinis missio iuxtà vires Ægrotantis præstare poterit, & quo ad alterantia primò exhibeatur serum caprinum, in quo decocta fuerint Rad. Bistortæ, Tormentillæ, & Consolidæ major. ad ℥. viij., cum ℥. 1. Syr. ex Mastice Mynsicht, vel ℞. Aquæ Myrti, Plantag. an. ℥. iiij., Succi Menthæ ℥. ij, Syrup. Coral., Masticis an. ℥. ß. m. Infra diem Lambitiuo sequenti vtatur ℞. Aquæ Menthæ, Portulacæ, Papaueris errat. an ℥. ij., Confect. ex Hyacintho s. o. ʒ. 1., Aquæ Theria-

riacalis ℥. ß. Ad corroborationem spirituum Nepenthes gr. iij., Spirit. Masticis ℈. 1., Syrup. Papau. errat. ℥. 1. m., vel ℞. Decoct. rad. Bistortæ, Tormentillæ ℥. vj., Diascordij ʒ. 1., Salis prunellæ ʒ. 1., Aquæ Cinam. ℥ ß., Tinct. coral. ʒ. 1., Spirit. Masticis ℈. 1., Syrup. Myrtini ℥. 1. m., & ante cibum per horam mane, & serò sumat sequentem puluerem. ℞. Bezoartici martialis gr. viij., Crystal. præp. ʒ. ß., Coral. præp. ℈. 1. m. sumatur cum Syrupo Coral., vel Masticis, vel ℞. Crystal. præp., Smaragd. præp. an. ℈. 1., Eboris sine igne præp., Antimonij diaph. an. ℈. ß. m., & exhibeatur cum prædicto Syrupo Coral., vel Masticis; optimè enim adstringentibus vti possumus, cum iam copiosa humorum euacuatio facta fuerit. Exterius applicetur emplastrum de Crusta panis cum Balsamo Peruuiano, & oleo Masticis, vel Pani tosto, & Vino madefacto superimponatur puluis ex rad. Bistortæ, Tormentillæ, Consolidæ, Menthæ siccæ, Mastice, & Nuce moscata. Clysteres mane, & serò parentur ex lacte cum succo Menthæ, & ʒ. 1. Philonij rom., Persici. Victus ratio medicamentorum virtuti correspondeat.

CONSVLTATIO LVIII.

De Cholera sicca.

RELigiosus temperamenti calidi, & sicci ad adustum tendentis, ætatis annorum triginta quinque iter longum diebus canicularibus suscipiens, à calore multum molestiæ accepit, amisso appetitu, alimenta salsa, & aromatibus condita solùm ei satisfaciebant, à siti vexatus multum vini potabat, & in via fructus austeros pro ea moderanda sumpsit; cæpit posteà doloribus, & torminibus ventris torqueri, perfecto itinere amarorem in ore, & sitim validam, perseuerantibus doloribus, passus est, quibus successerunt inanis voluntas, & irritamentum vomendi, & fæces deponendi cum maximo æstu in Hypocondrijs, & ventriculo, vna cum inflatione ventris, & ventriculi.

Sicuti calor externus artificiales promouet, & auget fermentationes, & in Chimicis operationibus spirituum exaltationi suffi-

cit,

cit, saliumque acredinem auget, ità putandum in nostro Patiente à calore solis, & motus, Aromatum, & Vini, non solum auctam fuisse bilis quantitatem, sed etiam acrimoniam, & efferuescentiam cum succo pancreatico, qui ab eodem calore maiorem concipiens acredinem, vltrà excessum quantitatis suppeditatum à fructibus immaturis, & acidis, efferuescentiæ augumento contribuere nactus est facultatem, huiusmodi ergo efferuescentia ex multiplici capite facta maior est, nempè à copia vtriusque humoris, à tenuitate, & volatilitate, & maiori acrimonia, vt consideranti patere potest ex ponderatione prædictarum qualitatum acquisitarum à dictis humoribus ab excedenti caloris actiuitate; hisce humoribus in intestinis efferuescentibus elatus vapor, (eo modo, quo in corrosione corallorum à menstruo corrodente eleuari nebulam obseruamus) de acrimonia vtriusque humoris participans vellicatione, corrosione, & penetratione intima, dolores, & tormina in intestinis excitauit, & motu dictæ efferuescentiæ solutis particulis calidis bilis, calor in Hypocondrijs accensus est ad æstum vergens, & euaporationes istorum duorum pugilium in vasa mesenterij penetrando pro fermento inseruierunt ad inordinatam efferuescentiam humori in eis contento communicandam, cum augmento caloris, & æstus.

Ab eisdem euaporationibus ori communicatis sitis, & amarities, & ex irritatione eorumdem, oris ventriculi, & sphyncteris, inanis voluntas vomendi, & excernendi fæces, vndè Cholera sicca dicitur pendens à stimulata facultate expultrice, hoc est à fibris ad expulsionem contentorum irritatis, sed sine successu, cum non adsit materia expellenda, vel quia vasa humorem continentia irritamento resistunt, & constricta conseruant sua orificia non determinatis, neque coactis fibris ab irritamento ad eam motus differentiam necessariam pro aperitione orificiorum suorum.

In horum humorum efferuescentia Pituita, seu muccus intestinorum attenuatus, & inflatus resolutus, rugitus in ventre promouet, cum inflatione eiusdem, & ventriculi, altera potest assignari huius inflationis causa, nempè spiritus fibras membranarum incolentes, qui secum admissis vaporibus ab efferuescentia

dictorum humorum eleuatis, efferuescentiam pariter pariuntur, qua membranas dolore affectas distendunt, & ità cauitas interna sicut Vesica inflata (vt loquitur Villisius) multum ampliatur, vt humoris, vel aeris inclusi portio intra vacuum istud spatium ab ampliatione factum valdè rarefiat, cum distensione partium continentium.

Ex dictis pro causarum dilucidatione manifestantur indicationes pro huius affectus eradicatione esse bilem, & succum pancreaticum minorandi, qualitates corrigendi, & efferuescentiam moderandi, quas adimpleri posse spero per medicamenta, sed non sine difficultate.

Primò, ergo purgandum Corpus cum Syrup rof. sol. ad ℥. v., & Crem. tart. ʒ. iij. dissol. cum aqua Endiuiæ superbibendo Aquæ Noceræ ℔. iiij., per tres dies sequentes capiat Acetos. simp. ℥. iiij., Crem. tart s. p. ʒ. ij., Aquæ Borag. ℥ iij. m. posteà reiteretur medicamentum purgans suprascriptum, vel ʒ. i. pilul. de tribus cum Rhaub. cum Magist. Ialappæ gr vj. superbibendo dictas quatuor libras aquæ Noceræ. Præparabitur vterque peccans humor, & modificabitur cum succis Plantaginis, Boraginis, Maluæ ad ℥. i. cum Aquæ lactucæ, Portulacæ an. ℥ ij., Salis nitri optimè rectificati ʒ. i. Dum hæc sumuntur, mittatur sanguis è vena brachij, & continuabit in his per septem dies. Vltimò purgabitur vno ex dictis medicamentis, & altero die Hyrudines venis hemorroydalibus applicabuntur; vltimam manum imponemus serum caprinum ad lib. vnam exhibendo alteratum cum rad. Bistortæ, Tormentillæ, fol Nimpheæ, Lactucæ, Portulacæ, præmittendo bolum ex Diascordio ad ʒ. i. Ante cibum per horam capiat sequentem Puluerem. ℞. Specier. trium santal., Diamarg. frigid. an. ℈. i., Antimonij diaph. ℈. ß. m. pro lambitiuo sumat per diem Tincturam rosarum, & florum papaueris errat., quodsi adhuc perseuerent affectiones prædictæ, Aquam Noceræ deiectoriam per octo dies sumat; Victus rationem optimam seruet.

CON-

CONSVLTATIO LIX.

De Vomitu Sanguinis, Tumore Lienis, & Febre.

NObilissimo Iuueni accidit Gallica lue infici, & præcipuè Gonorrhea, cui empiricis remedijs citò cursum interdixit, hyeme adueniente vires cæperunt labefactari lassitudine quadam vniuersali, calor faciei solitus viuidus, & pulcher rubro, & albo mixtus, deliquia sensit, à pallore obtenebratus, tumor lienis superuenit valdè magnus, hoc autumno correptus febre duplici tertiana circà octauam vomitus sanguinis apparuit copiosus, cuius etiam aliqua portio per secessum excernitur.

Etsi fluxus Gonorrheæ in hoc nobilissimo Patiente ab empiricis remedijs cohibitus fuit, intactum tamen remansit fermentum venereum deprauatiuum massæ sanguineæ aciditate volatili ei innata, qua sanguinem perfundēdo totum acidum, & irritatiuum reddit, & qua aliquas istius partes modo coagulat, modò soluit iuxtà earum dispositionem, quamuis credere possumus in hoc Patiente per empirica remedia fixatam fuisse prædictā aciditatem volatilem, & ità coagulationi potius, quam dissolutioni inseruire, vndè copia materiæ per coagulationem incrassatæ, sanguini nitorem, fluiditatem, & spirituum expansionem adimendo, colorem eius viuidum, & pulchrum vitiauit, & tardiorem circulationis cursum per exteriora reddidit cumulato in his sanguinis prouentu, vel crassioribus particulis ibi relictis, vndè lassitudo vires opprimens grauatis partibus externis, vel à dicta copia sanguinis, vel ab eius particulis crassioribus.

Eodem modo lienis tumorem causauit eadem materia coagulata in istius cellulis, Vasis, & porositatibus stagnando, amisso circulationis motu, & aduenienti sanguini eumdem motum impediendo, vndè hic cogitur ibi quiescere cum maiore sui deprauatione, deteriores concipiendo qualitates ad acredinem tendentes, qua perterebrato impedimento obstruente minus contumaci in aliquo vase lienis, sanguis in isto contentus secundum aliquam sui portionem exit, & fermentatiua sua qualitate per

mo-

moram contracta febrem accendit, dum massę sanguineæ mixtus inordinatam efferuescentiam dicta virtute fermentatiua huic conciliat. Remisso interim dicto impedimento priori statui impetum noui sanguinis currentis vincente, isti compedes de nouo formantur, donec acribus qualitatibus adeptis ad similitudinem prioris impedimentum de nouo vincat, cum cætero sanguine circulationis cursum reassumendo, sed cum istius detrimento, dum ei inseruit pro fermento præternaturali ad suscipiendam efferuescentiam febrilem, & ità periodi febriles renouantur, eo modo, quo de obstructione vasorum Pancreatis edidit Doctiss. Le-Boe, & aucta semper sanguinis mole in liene impedito illius exitu, & circulatione feruorem in stagnatione concipit, orgasmum, & vim energeticam induit, coadiuuante ad hæc calore febrili attenuatione in eum inducta, vndè feruet, æstuat, & impedimenti, ac angustiæ impatiens, cum vlterius progredi non possit regurgitat per arteriæ cæliacæ ramos in ventriculum, per quem disseminantur, & suo impetu oscula arteriarum dilatando in cauitatem ventriculi exundat in magna copia, quæ vomitu posteà reicitur, altera portio sanguinis per ramos cæliacæ ad intestina decurrentis delata eodem modo in istorum spatium deponitur, & per secessum expellitur, & quod ibi relinquitur in grumos coagulatur.

Si ergo huius patientis morbis opitulari intendimus primò Vomitus sanguinis sistendus, sanguine ad alias partes reuulso, & eius feruore, & orgasmo sedato, orificijs arteriarum corroboratis, & constrictis, cauendo tamen ne grumescat sanguis in dictis cauitatibus, & ibi detineatur secundò febri incumbendum per deobstruentia temperata, tertiò obstructiones lienis tollendæ, & fermentum Gallicum extirpandum, quod erit difficile, quapropter de Patientis vita valde dubito.

Mittendus ergo sanguis ab vtroque brachio, prout vires determinabunt; ligaturis fortibus extremitates vinciendæ, frictiones in partibus inferioribus exercendæ, eisdemque applicandæ siccæ cucurbitulæ, purgantia in hoc casu suspecta haberem, cum efferuescentiam sanguini impertiant, vndè copiosior fluxus esset timendus, non enim sumus in casu, in quo vomitus sanguinis de-

dependeat ab aliquo humore extraneo ei commixto, vt puta quando bilis sanguini miscetur, & acrimonia inficit, qua vasorum orificia aperit, quia purgantibus bilem tunc opem conferimus ad vomitus cessationem, in hoc casu sanguis, quamuis cachochimus feruorem, & æstum se ipso, & stagnatione sola excitatiua etiam febrilis caloris concepit. Sanguinis ergo missione contenti, præcedente Clystere, consolidationi vasorum studebimus sequenti Decocto ℞. rad. Bistortæ, Tormentillæ, Consolidæ majoris an. ℨ i., Sem. Iusquiani, Papau. albi, Plantag., Portulacæ an. ℨ. ß. radices incidantur, & semina contundantur, & bulliant in lib. vna aquæ plantaginis ad tertiæ partis consumptionem, coletur, & colaturæ adde Tinct. ros., & flor. Papau. errat. ℥. ij., Syrup. de rosis siccis ℥. i. præmittendo sequentes bolos. ℞. Trhocis de Charabe ℨ. ß., Caput. mort. vitriol. rubific., & dulcif. gr. x., Balsami orient., vel Peruuiani gutt. viij., Sperma Cæti, Mumiæ an. ℈. ß m., & cum Syrup. Myrtino f. b., qui inseruient etiam ad coagulationem impediendam. Ante cibum exhibeantur ℈. ij., Lapidis Ematitis præp ℨ. i. cum ℥ ß. Syrup. de Coral. Quodsi ab his non vincatur Vomitus, vtendum Puluere Scaligeri descripto à Riuerio in capite de sputo sanguinis, & sæpè lambat de sequenti mixtura ℞ Aquæ Plantag, sumitat. quercus an. ℥. ij, Tinct ros. ℥. i., Coral. rub præp., Lapid. Ematitis præp., sang. Draconis an. ℈. i., Croci Martis astringentis ℈. ß., Nepenthes gr. ij., Syrup. Mirtini ℥. i. m., quæ si non conferant liquoris stiptici guttæ aliquot cum aqua consolidæ, vel plantaginis exhibeantur, & eodem liquore lienis regio inungatur, & si coagulatio sanguinis timeatur, post exhibeatur Decoctum Myrabolan. in aqua Cherefolij cum Syrupo de Cycorea cum Rhaub., addito puluere ocul. Cancri. Efferuescentia eisdem medicamentis adstringentibus moderabitur in febris vigore exhibeatur, emulsio seminum melonum cum aqua graminis extracta addita tinctura tartari ad ℈. ij., quæ inseruiet ad febrilis efferuescentiæ moderationem, & ab blandè deobstruendum, quod si datum erit vasa consolidare, deueniendum ad Decoctum Salsæ, Ligni Sancti, & Tamarisci cum aperientibus temperatis, præmittendo aliquod Chalybeatum in bolo, vel Tincturam Chalybis, vel Oximel

Cha-

Chalybeatum, aliquod purgans per interualla replicando cum admixtione Mercurij dulcificati, quibus Gallica qualitas debilitatur, & obstructiones auferentur; integram, & sanam victus rationem seruando.

CONSVLTATIO LX.

De dolore Ventris.

Cuius ætatis annorum quinquaginta quinque, temperamenti melancolici adusti, cum bilis subdominio, sunt sex menses, quòd cruciatur dolore in sinistra parte ventris versus regionem lienis, qui quandoque extenditur ad dextrum Hypocondrium, & etiam in infima parte ventris circa vasa vrinaria, & quando est vehemens in brachio dextro, & crure stuporem, & debilitatem in motu inducit, hic dolor est fixus in dicta parte sinistra, cum aliquali ardore, & perterebratione, nocte magis exacerbatur, varijs tetris imaginibus affligitur, quæ dolori coniunctæ vigilias longas pariunt. Dolor quandoque remittit, sed numquam cessat, paucis ab hinc diebus vrinæ multùm reddit, adest aliqua tensio in regione lienis, & Hepatis, sputum est salsum, & pustulæ cum pruritu per totam coxam sinistram disseminantur. Appetitus est optimus, nec ei satisfacit alimentis.

Huius doloris sedem esse in ramis plexus Mesenterici à Villisio in sua Neruologia ingeniosè, & accuratè descripti persuadet situs doloris, & acuties, longa eiusdem perseueratio, & extensio ad partes inferiores versus regionem pubis, & vesicæ, vbi fibræ nerueæ eiusdem plexus se extendunt, & in dextram partem quandoque dilatatio eius, ob connexionem, quam habet cum plexu hepatico, magis confirmat, sicut brachij, & cruris affectio in eius vehementia manifestè demonstrat, eo quod connexionem vasorum partis in ventre affectæ, cum brachio, & crure designat, per quam materia, quæ fluit ad ventrem, potest etiam fluere ad prædictas partes, huiusmodi autem connexio potest solùm reperiri inter has partes mediantibus neruis.

Vrinæ excedens copia respectu potus, quo patiens vtitur, nerueo-

uorum genus in eo affici ostendit, cum praxis obseruationes doceant huius affectiones, vt plurimum per vrinam à natura curari. Vndè Villisius huiusmodi dolorem colicum nuncuparet, de qua denominatione parum solliciti esse debemus, dummodò de parte affecta nobis constet.

Hæc est doloris sedes causam verò non aliam possumus excogitare, quam materiam acrem, & corrosiuam fibras neruosi plexus diuellentem, & corrodentem mixtam cum succo nerueo, atque ad huiusmodi plexum vna cum eo delatam.

Huius materiæ qualitatem salsam nobis demonstrat sputum salsum, pruritus, & pustulæ in coxa, salsi sanguinis signa, itàut succo neruoso serum salsum, sicuti glandulis saliuaribus ab illo suppeditari non sit dubitandum, hinc succus nerueus ad plexus mesenterij fibras delatus, cum particulis salinis, quæ ob exilitatem extremitatum fibrarum exitum non inueniendo in dictis fibris nerueis remanent, & stagnant, qua occasione magis degeneres, & infectæ euadunt, acriorem concipiendo qualitatem, & efferuescentiam, qua membranas fibrarum, & neruorum vellicando, vel propriæ substantiæ adhæsione, vel vaporum effluxu dolorem illum excitant fixum, & cum ardore, prout moris est materiæ salsæ, quæ vltrà vellicationem quamdam, principium corrosionis parti infert, in qua ardor, vt in partibus externis in principio corrosionis ab ichore salso in scabie obseruamus.

Quodsi non placeret neruis huius materiæ delationem tribuere, possumus asserere ab arterijs in mesenterij duplicaturam transfundi, eamque sua acredine corrodere. Hoc acre in sanguine consurgit à bile acri, & melancolia acida, quibus abundat ratione temperamenti, & serum præcipuè ab his alteratur, cum valeat vtriusque humoris particulas imbibere, ex eo, quod sunt de natura salis, dissolutionem in aqua patientis.

Ex quo fit facile neruos hanc materiam acrem suscipere, cum ex sero nutritio eorum succus generetur, & eadem facilitate membranæ eam suscipiunt cum ex eodem sero nutritio alantur.

Posito hoc acri in sanguine, & sero, videtur difficile, quomodo potuerit fieri obstructio in liene, cum illius proprium sit

 hu-

humores attenuare, non incrassare; tollitur tamen difficultas considerando, quòd ratione temperamenti naturalis melancolici acidum superabundat, quod aliquas partes in sanguine coagulat, & incrassat, quæ lieni in circulatione sanguinis consignatæ ibi fixantur, & adhærent, & paulatim congestæ obstructionem in eo viscere pepererunt. Et quia ex mora, quam ibi trahunt, & à calore partium adstantium fermentantur exhalationes acres acidas emittunt, hæ neruis lienis vna cum particulis subtilibus humoris fermentati communicantur, (quorum officium est per fibrarum extremitates humorem volatilem acido-salsum dulce juxtà naturæ leges præparatum absorbere, & ad cerebrum deferre, eumque cum succo neruoso confundere, vbi præparatur, spiritibusque cerebri incolis coniungere, quo lentè, & placidè agitati majori cum energia suas exerunt actiones, vndè Lienosi dicuntur sapientes,) & ad caput feruntur, vbi mixtæ spiritui animali inordinato motu hunc agitant sua virtute fermentatiua, nec non etiam, quia dictæ particulæ non sunt spiritibus congeneres, sed horum indolis deprauatiuæ, & sicuti sanguis ab admixtione extranei alteratur, ità spiritus ab hoc inordinate mouetur cum vigiliarũ excitatione, dum hæ à solo motu spirituum pendent, phantasmata ab eodem motu perturbata varias imaginationes tetras, & præcipuè imminentis mortis exhibent, & hunc mortis vicinæ timorem fouet apprehensa nimis vehementer morbi magnitudo, dum continua afflictione, continuam etiam fouet apprehensionem mortis, ab hac enim nerui cardiaci, & stomatici in sua origine constringuntur, sicuti in hilari cogitatione dilatantur, eis constrictis spiritus fluunt in parua quantitate ad cor, & stomacum, per quod vna cum constrictione principij neruorum istarum partium fit talis motus in corde, & in ventriculo, quo reflexo per extremitates neruorum correspondentes principijs prædictis ad sensum communem, hic judicat de morte vicina, cum per motum illum reflexum cordis angustia, & ventriculi languor representetur, quæ virtutis deficientiam arguunt, omnes enim passiones animi per neruos in corpus transferuntur, & per hos ad sensum communem de nouo reddunt; Et hoc modo à liene melancolici affectus proueniunt.

Do-

Dolor etiam ab eodem acri aucto in majori copia fit major, & ab acido sanguinis melancolico appetitus conseruatur, qui etiam à salsis fouetur, vt experientia notum facit. Et quia factum fuit per neruos in partes magnam seri copiam depositari, quæ per lymphatica ad venas traducta, & ab eis ad arterias emulgentes, quæ hunc in renes deposuerunt, ideò copiosa facta fuit Vrina, vel quia serum in arterijs redundans per dictas arterias prædictam subiuit viam.

Nitendum ergo in curatione huius affectus, vt demulceamus acidum naturale à temperamento dependens, quod non est nisi melancolia, & simul acidum acre lienis, & salsum superabundans ex sale lixiuio bilis, & vt obstructiones auferamus, & dolores leniamus, in quo assequendo multas videò difficultates ob contumaciam affectus, qui à multis remedijs factis non cessit, & quia dispositiones contractas à natura superari arduum est, & periculosum, dum curando has vincere, alias non minores excitamus, & etiam ob contraindicantiam remediorum, acida enim per alkalica infringenda sunt, & hæc salsa, & muriatica acuunt. Vt ergo, quantum est ex arte, tentemus:

Relictis Purgationibus vniuersalibus ad satietatem peractis laudo, vt sequentes bolos omnes intentiones propositas adimplentes sumat. ℞. Croci Martis aper. gr. viij., Antimonij diaph. ℈. ß., Salis rosmarini, Saluiæ, tamarisci an. gr. viij., Olei Charabe, Cornu Cerui an. gutt. iiij., Extract. Rhaub. ʒ. ß., Succi Cicorei condensati ʒ. 1. m. f. b. omnia enim ista medicamenta sunt aperitiua, acidum mortificant, quia alkalica, olea sua pinguedine salsa modificant, & si pro acidis magis pugnare videantur, hæc etiam principaliter peccant; superbibatur dictis bolis Decoctio Citrach, Camedryos, Tamarisci, Saluiæ, Rosmarini, Boraginis, Maluæ, addito Syrupo de Pomis, & de Papauere, & in hoc remedio continuet per mensem; quodsi talia remedia suspecta viderentur pro acri humore, vtatur sequenti magis modificatiuo. ℞. Therebentinę venetæ ℥. 1., Ocul. Canc. præp., Margarit. prep., Coral. præp. an. ℈. ij., Croci mart. aperit. ʒ. 1., Milleped. ʒ. 1. m., & de hoc accipiat ʒ. iij. omni mane superbibendo serum caprinum destillatum cum ℈. 1. Salis tartari volatilizati, & omni tertio die

purgetur cum ʒ. ß. pilul. tartarearum. Interim in die vtatur sequenti Lambitiuo, assumendo cochlearia sæpè. ℞. Aquæ Violarum, Maluæ, Papau. errat. an. ℥. ij., Diascordij ʒ. 1., Tripheræ magnæ ʒ. ß., Syrup. de Hybisco ℥. 1. m., vel f. Emulsio cum Amygd. dulc. excort. cum aqua pectorali; Ante cœnam per horam capiat sequentem Bolum affectionibus neruorum opportunum ℞. Extracti Ligni Visciquerc. ℈. 1., Salis Charabe, Cranij hum. an. ℈. ß., Vngulæ Alcis ℈. ß. cum Syrup. de Stœchade f. b. Vltimo loco destilletur lac Asininum, in quo infusa fuerint Rosmarinum, Saluia, Ruta, Pulegium, Chamedryos, Scolopendrium, & baccæ lauri, miscendo eidem lacti succum Maluarum, Boraginis, Papaueris erratici, & de hoc capiat per quadraginta dies omni mane ℔. 1. cum Tinct. Antimonij, & Tartari an. ʒ. ß., & Chalybis ℈. 1. hoc enim ducemus materiam ad neruos fluentem per vrinam, quodsi his non cedat remedijs Arcanum duplicatum Mynsicht. paretur, & cum aqua Boraginis sumatur, vel cum Decocto Centauræ, & Chamedryos, quæ in affectibus neruorum, & eorum distractione conuulsiua valent. Exterius applicetur loco dolenti Omentum vituli, vel Castrati in Oleo Amygdal. dulc., & Rosato completo madefacto. Vel paretur fomentum ex Malua, Althea, Violaria, Meliloto, Fænugræco, & Spongia in hoc madefacta fomentetur locus dolens. In omnibus rectam seruet victus rationem à Medici assistentis prudentia dirigendam; Quodsi his remedijs non cedat, dubitarem de aliqua affectione corruptiua in aliqua parte mesenterij vltrà dictas causas.

CONSVLTATIO LXI.

De affectu Hipocondriaco.

REbellia, & atrocia symptomata hunc nobilem Patientem affligentia cum omni remediorum contemptu affectum Hypocondriacum constituunt à bile maximè volatili, & acri, quæ efferuescendo cum succo pancreatico sulphureos suos vapores, & salsuginosos ad ventriculum eleuando, calorem ei impertit vna cum siti, & eo magis sensibilis redditur, cum ipsa bilis vo-

volatilis per orificium inferius in ventriculum exundet, & augetur post quatuor horas à cibo à fermentatione istius, quæ semper cum calore coniungitur, præterquamquod à tali tempore alimentorum pars tenuior, & subtilior fermentata à ventriculo ad intestinum descendit, & ibi renouata fermentatione cum bile, & succo pancreatico, bilioso fermento ità excandescit, vt spiritosæ partes vtriusque copiosæ fumi instar eleuentur (cum bilis sit volatilis, & alimenta fermentata tenuissima, & subtilissima spiritosiorum partem assumptorum continentia) caliditatis subiectum, qua calorem impressum ventriculo augent, expulsa parte subtiliori, & volatiliori alimentorum à ventriculo remanet crassior, vel ob defectum fibrarum aliàs adnotatum, vel ob adstrictionem pylori, vt Helmontio placuit, (quæ bilis subtilitati non resistit ad ascensum in ventriculum) hæc cum saliua mixta, & à calore, & bile ad ventriculum ascendente attenuata validiori fermentatione ab vtroque aucta, in bullas intumescit spiritu, seu subtili vapore, ab eadem materia fermentata exeunte, vel humido attenuato plenas, eo modo, quo Pueri ex aqua Saponis dissolutione incrassata, insufflato in hanc aere bullas efformant. Sic ex materia crassa per calorem, & fermentationem rarefacta cum crassitiei conseruatione adiuncto vapore subtili ab eadem fermentatione eleuato formantur bullæ, quarum aliquæ crassiores, vel in motu ventriculi, vel à fermentationis energia sursum elatæ ad os superius istius biliosa acrimonia, qua materia crassa attenuatur, & proprio sale ab inordinata fermentatione exaltato perfusæ illum vellicant, & quia crassitie, vel mole maiores dicto orificio exitum per idem non inueniunt, retropelluntur cum sensu doloris in ea parte, in quam impingunt, quia vbique vellicant, vndè oritur ascensus, & descensus illius rei, quam dicit se cum dolore in ventriculo sentire post quatuor horas à cibo.

Vomitus circa vesperam materiæ oleosæ igneæ in suo transitu molestæ, & dolorosæ, calore partes vna cum quadam corrosionis specie cruciantis pendet ab eadem materia crassa per moram non solum à bile excalefacta, sed etiam acri reddita, & oleaginosa, etenim crassa proportionato modo attenuata, & fermentatio-

tio-

ctione debita concocta oleaginositatem contrahunt, quam bilis sui admixtione contribuere potest, cum olei aliquid semper in se hęc contineat, sicuti etiam attenuationem, & fermentationem supradictam, materia pædicta his qualitatibus irritando ventriculum hunc ad expulsionem sui promouet, dolorem inferendo atrocem destituta membrana interiori ventriculi mucco, quo solet naturaliter obliniri, ob eius continuam euacuationem per vomitum frequentem, ex cuius mucci defectu dicta membrana contentorum qualitatibus magis torquetur, parum conferente oleositate humoris ad modificationem acrimoniæ, ob excessum partium calidarum, & salinarum in dicta materia.

Aciditas autem acris quandoque sentitur in eadem materia reiecta, vel quia à sale eiusdem fusio perpessa acorem ei conciliat, vel quia in vomitus conatu succus pancreaticus vna cum bile ab intestino duodeno ad ventriculi cauitatem ascendit sua aciditate materiam contentam perfundendo, nec alia causa, nisi ab hac excitatur vomitus mane partium materiæ insipidæ, & amaræ, insipida verò adest, quandòque, quia vel est saliua in ventriculo coaceruata, vel à bile reliquiæ cibi ità dissoluuntur, vt humidum separetur, quod sine vllo sapore exit, vel irritamentum ventriculi biliosum arterias, vel eorum orificia attingens eas determinat ad serosum, & insipidum humorem deponendum in cauitatem eiusdem.

Bilis est etiam causa eorum symptomatum, quæ in inferiori ventre huic Patienti accidunt; nam illa chylo coniuncta, & succo pancreatico, illum concomitatur per Ieiuni cauitatem continua efferuescentia fermentando, vt suas deponat fæces, in qua operatione naturales efferuescentiæ limites transcendendo, inordinato motu calorem in Hypocondrio sinistro, vbi Ieiunum extenditur excitat, vna cum rugitu, & distensione dicti Hypocondrij ob flatus non solum à chylo eleuatos, sed etiam à mucco obliniente cauitatem eiusdem intestini, à bile efferuescente, & dissoluente muccum in flatus, & hanc esse causam istorum effectuum ostendunt manifestè flatus per anum exeuntes cum intenso calore, non solum sensibili, sed etiam molesto. Talis efferuescentiæ motus inordinatus cum fumositate quadam coniungitur,

prout

prout illius est proprium bilis qualitatem acrem redolentes, qua intestina vellicantur, vndè dolor istorum, & nerui, qui ad ea deferuntur eadem vellicatione puncti ad contractiones quasdam impelluntur, quibus constricta, vel compressa vasa sanguifera dictis neruis colligata pulsationem illam in istis efficiunt, quam ait esse similem pulsationi à materia suppurante in tumore excitatæ, & hæc se extendit à ventre vsque ad pectus, & os sacrum, ob communicationem, quam habent nerui intestinorum à sexto pari descendentes, cum illis pectori inseruientibus, & ventris inferioris in eius extrema parte, vndè illis contractis, istis contractio etiam communicatur comprimens eodem modo vasa sanguiflua, ex quo pulsatio istorum, vel quia halitus biliosi arterijs intestinorum immersi, præuia excedente fermentatione, sanguinem in eis efferuescere magis faciunt, vndè pulsatio illa, ad quam sibi connexas arterias trahunt, eo modo, quo arteria pulsans in regione subtus ventriculum, in gutture arterias eodem modo pulsare facit, & quando nullo existente chylo in intestinis eadem experitur symptomata, tunc oriuntur ab efferuescentia bilis, & succi pancreatici, & calor tunc in sinistro Hypocondrio excitatus, se extendens ad dextrum bilem ferociorem reddit, quæ ad ventriculum ascendens memoratas ibi renouat Tragedias.

In nocte verò magis molestatur ab hac pulsatione, quia calor lecti efferuescentiam potest causare, & motum humorum magis promouere. Tali modo mihi magis placet hos affectus Hypocondriacos explicare, quàm per obstructiones siccas, & terreas; nam magis probabile videtur calorem per dictam efferuescentiam excitari, quàm per dictas obstructiones, quæ si omnimodam sanguinis euentationem, seu circulationem impediunt, calorem augent quidem, sed putredini originem fundant cum febre, vel inflammationi, & si circulationem non impediunt, in tali motu sanguis euentatur, & caloris augmentum prohibetur.

Crepitum, quem sentit in motu corporis inordinato, vel in contorsione eiusdem irregulari, & violenta circa orificium ventriculi æmulantem pergamenæ contractionem, putarem non euenire à siccitate membranarum ventriculi, vel intestinorum, sed potius à musculis intercostalibus, quorum tendines essent

indu-

indurati, à calore eis communicato à subiacente ventriculo, & sua duritie, dum mouentur motu indirecto crepitum edere, prout est proprium rei duræ, quod videtur confirmari ex eo, quod in longa, & sustentata respiratione tales crepitus magis persentiantur.

Nec mirum in hoc Patiente existimandum est aluum esse obedientem, dum bilis fundendo, & dissoluendo fæces indurari non permittit; Emaciatio, eiusdem bilis est effectus sanguinem salso quodam inficiendo, vt nutritioni sit inutilis, & obstructiones in Hypocondrijs per tensionem, & duritiem tactui se manifestantes à deprauata ventriculi concoctione dependent, dum portione crassa alimentorum mutationis in sanguinem incapace in intestinis à bile attenuata, vt per lactearum orificia ingredi possit, in venis paulatim cumulata, quæ diuisæ particulæ fuerunt à bile ibi denuo vniuntur, & in vnum crassum degenerant, quod per venarum, vel extremitates arteriarum decurrendo impediente cursu crassitie in eis fixatur, & moram trahendo obstructionem facit.

Bilis à temperamento calido, & sicco totius acrimoniam, & subtilitatem acquisiuit, & ab eodem etiam conseruatur, non obstante victus ratione in omnibus optima seruata, cui adiungenda est ætas juuenilis apta bilem cum talibus conditionibus disponere, & in his consistit illa ventriculi inflammatio, quàm Diocles in Hypocondriaca melancolia voluit, & quæ malè explicatur per calorem ab obstructione vasorum Mesenterij excitatum, quæ à ventriculi orificio inferiori distant, & etiam ob rationes superius dictas, & si deobstruentia huic morbo conducunt, vt Tartarea, & Chalybeata, hoc præstant principaliter, quia acrimoniam humorum modificant, licet obstructiones tollant, quæ potius sunt producta, quam principia horum affectuum Hypocondriacorum.

Ex his manifestè euincitur, quòd bilis solùm volatilitas, & acrimonia sit modificanda, cum ea solùm sit tot malorum mater non prætermissa euacuatione eiusdem, & obstructionum resseratione tamquam quid productum, sed independens in sui conseruatione à bile.

Pro

Pro purganda Bile, ℞. Mirabolan. citrin. ʒ. 1. ß., Diagridij gr. vj. m. posteà fixabitur eius volatilitas, & acrimonia demulcebitur cum succo Plantaginis, Portulacæ an. ℥. 1. ß., Aquæ Nenupharis, Violarum an. ℥. iij., præmittendo bolum ex Philon. persico ad ℈. 1. per xv. dies, & in horum principio extrahendus sanguis ad ℥. vj., & omni tertio die purgandus patiens cum solo puluere Mirabolan., vel cum Syrup. de Cicor. cum Rhaub. His terminatis per xx. dies habeat in vsu lac Asininum destillatũ, in quo infusa fuerint Plantago, Portulaca, Bursa Pastoris, Polygonum ad ℥. x. cum spirit. Salis dulcif. ℈. ß., Tincturæ vitriol., Martis aperit. ℈. 1., quæ sic paratur. ℞. Vitrioli Martis facti cum spiritu vini, Crem. tartari an. ℥. iiij. coquantur in ℔. 3. aquæ fontis sensim agitando ad Mellis vsque crassitiem, tunc adde spirit. vini ℔. iij., per digestionem totum soluitur, decantetur relictis fæcibus, & liquor remanens per abstractionem aliquantisper incrassetur m., & per tot alios dies sumat succum hordei dissolutum cum aqua Plantaginis vna cum sequenti Puluere. ℞. Antimonij diaph. gr. xvj., Vitriol. Martis gr. viij., Ocul. Cancr. ʒ. ß. m. fixabitur magis bilis, & virtus ventriculi corroborabitur sequenti remedio. ℞. Auri foliati ℥. ß., Sacchari candidi s. p. ℥. ij. in marmore mortario cum pistello ex porfidio indesinenter per xv. dies terantur, posteà dissoluatur totum in aliqua aqua refrigerante ad ℔. ij., de hac sumat ℥. ij. omni mane, ex tali præparatione aperitur aurum, & suum sulphur fixum saccharo imprimit. Per diem Lambitiui modo sumat Tincturam rof. factam cum Sero Caprino destillato ad ℥. vj., addito Sale prunel. ad ʒ. 1., Syrup. Coral. ℥. 1., Diascordij ʒ. 1. m., & per interualla reiteret purgationem cum Mirabolanis, Balneoque dulcis aquæ vtatur. Quodsi non cedant symptomata ad Acidulas confugiendum, vel S. Mauritij, vel Spadanas. Opiata etiam conuenire putarem pro vltimo remedio. Victus ratio omnibus his correspondeat.

CONSVLTATIO LXII.

De affectu Hypocondriaco coniuncto cum melancholia, & Epilepsia.

Cuius temperamenti melancholici, habitus carnosi, ætatis annorum circa quinquaginta, cum optimo appetitu semper donatus fuerit, crapulæ etiam multum indulsit, modo flatus ferè continuos in ventriculo sentit, quos aliquando maxima cum difficultate expellit, languorem tunc temporis ab his in ventriculo patitur, qui toti communicatur, vt vix pedibus stare possit, cum imminente deliquio, vomitus quandoque materiæ aqueæ acidæ succedunt, flatus etiam cum frequenti rugitu in intestinis persentit, & sæpè cum torminibus auctis, his adiungitur alui stipticitas, durities in regione lienis, & Hepatis, & in spatio intermedio tactu percipitur, continuo ferè timore afficitur, quodcunque enim inexpectatum superueniens timorem ei incutit, à quacumque motione corporis, tam interna, quàm externa insolita imminentem apprehendit mortem. Has timoris ideas concepit Patiens à replicatis insomnijs terrore, & horrore plenis, in quorum consideratione adhuc fixus manet, in hoc statu constitutus in Veris præteriti initio sensit anxietatem quamdam in ventriculo cum languore, & passione, quam exprimere nescit, vna cum quodam frigiditatis sensu, eodem tempore percepit vaporem caput ascendere cum turbatione, & offuscatione mentis, cui statim successit casus cum tremore, & concussione totius corporis, bis trium mensium spatio sub hoc symptomate cecidit.

Tria symptomata hic occurrunt consideranda quibus descripti Patientis sanitas herculeo conatu oppugnatur. Primum est affectus Hypocondriacus pendens primo à fermento ventriculi acido-salso deprauato per aciditatis augmentum, & volatilitatis ei debitæ diminutionem, vtrumque vitium à declinante suscepit ætate, in qua spiritu vitali balsamico, & animali dulcificante in quantitate diminuto, & in actione debilitato tollitur volatilitatis instrumentum, & aciditatis moderator.

 His

His conditionibus deprauato acido fermenti alimentorum, concoctio labefactatur, non succedente in his fermentatione necessaria ob deficientem in fermento volatilitatem eius actiuitatem debilitantem, vltrà oppressionem, quam patitur talis fermenti actiuitas à nimia ciborum quantitate, quæ in ætate juuenili, & in principio consistentiæ concoquebat, & fermentabatur à fermento volatili, & spiritoso, pro minus volatili verò, & aliquo modo fixo prædicta quantitas est improportionata ad suscipiendam optimam fermentationem à virtute debilitata, immò hanc opprimendo magis debilitat, & hæc est ratio illius dicti, quòd ventriculus frigidus plus appetit, quàm concoquere possit, quia in ventriculo frigido fermentum acido-salsum majori pollet aciditate, vndè major famis appetitus, at secundum volatilitatem deficit ex defectu caloris, & spiritus, vndè minus alimenta fermentantur cum concoctionis diminutione. Alterum vitium suscipit alimentorum massa in ventriculo huius Patientis ab acidi fermenti augmento, & est nimia aciditas, qua tota coinquinatur, & ad huius incrementa conspirant effluuia sanguinis inclusi in vasis per substantiam ventriculi, & vicinarum partium disseminatis, quæ inspirata in massam alimentorum, aciditate contracta à sanguine acido, quia melancholico, aciditatem à fermento alimentis impressam augent.

Ab his duobus vitijs diminutæ fermentationis alimentorum, & aciditatis nimiæ sequitur alterum, nempè crassities totius massæ chylosæ, à qua flatus continuò eleuantur, qui crassitie à sua minera contracta difficilem exitum inueniunt per orificium superius ventriculi, vbi detenti plexum neruosum istius comprimendo, ità vt compressio pertingat vsque ad neruos cardiacos cum diminutione motus cordis ab hac vniuerso corpori languor impartitur denegata sanguinis copia, & spirituum toti, cum ab hac robur virium, & facultatum constantia proueniat, & quia aliquando fit collectio quædam materiæ in ventriculo, hæc ob moram contracta majori aciditate vellicat fibras carnosas ventriculi, quæ ad contractionem pro vomitu necessariam determinantur.

In intestino duodeno hæc vitia non corriguntur, quia bilis

ab acido mortificatur, sed majori aciditate perfunditur à succo pancreatico summè acido ob rationem superius dictam de fermento ventriculi, & quia materiam pro sui elaboratione dictus succus suscipit à sanguine acido, sic chylus acidus, & crassus in sanguinem recipitur, & tota istius massa etiam transmutata in sua crassitie, & aciditate melancholica conseruatur, cuius portio detenta in vasis Hypocondriorum capillaribus, & in eis Hepatis, & Lienis, & in istarum partium porositatibus, factæ fuerunt obstructiones.

A reliquijs materiæ, quæ tamquam fæces massæ chylosæ in intestinis remanent, materia flatibus subministratur, qui sunt copiosi, quia materia est multa, & viscosa, & intestinis adhęrendo calorem partium adiacentium immota cum majori efficacia suscipit pro sui attenuatione in flatus, qui de aciditate participantes propria suæ mineræ vellicando intestina dolorem faciunt, excitatum etiam ab illis exhalationibus eleuatis ab illa efferuescentia, quamuis parua accensa inter bilem, & succum pancreaticum, & chylum, quæ acido perfusæ eodem modo dolorem pariunt. Alui stipticitatem materia crassa fæces inuiscando, & detinendo inducit, sicuti flatus eorum motui impedimentum ponentes majori constipationi, & exsiccationi occasionem præbent.

Secundum symptoma est melancholia, in timore sine causa manifesta expressa, non possum verò eam sententiam comprobare asserentem esse hoc symptoma per consensum ab Hypocondrijs, nam causam manifestam huius habemus, insomnia nempè apta timorem incutere, & conseruare, nisi intellectus aduertentia impressas corrigat ideas, considerando insomnia esse falsas imagines, & inania spectra nihil veri, & solidi continentia, siue fælicitates, siue miserias nobis representent, ab hac enim aduertentia obliterantur impressæ timoris ideæ, cum autem hanc aduertentiam non adhibuerit Patiens relicta fuit impressa timoris species, quam fouet, & conseruat continua ponderatione insomniorum, ad quam sicut ad defectum aduertentiæ non video quomodo Hypocondriorum affectiones concurrant, quodsi Acidum in istis redundans pro causa hujus melancholiæ addu-

ca-

catur cum possit suis facultatibus in illam influere, vt ab omnibus Recentioribus admittitur, majori cum veritate refundenda esset causa huius melancholiæ in acidum sanguinis ei naturale, ratione temperamenti melancholici, cum continua circulatione cerebrum facultatum animalium sedem perluat, & materiam pro spirituum generatione subministret, & Hypocondriorum fermenta suam aciditatem excedentem ab hoc mutueutur, & ità melancholia hæc potius dicenda per consensum à sanguine, quàm ab Hypocondrijs.

A quolibet motu inexpectato timorem concipit, quia cum spiritus in temperamento melancholico, & ætate declinante sint parui, & debiles ob crassitiem, & consistentiam sanguinis non permittentem à se in copia elici, à motu inexpectato intra cerebrum per neruos sensuum externorum intromisso perturbantur, & in confusionem adiguntur, eo modo, quo contingit in vera, & rationabili causa timoris, ideò in hoc etiam casu timoris passio excitatur, & eo magis, cum ex spirituum perturbatione, & confusione cordi subtrahatur spirituum portio, cum sui motus diminutione, à qua succedit sanguinis in suis ventriculis stagnatio, & coagulatio, sicuti in justo timore, hinc anima nullam adhibens aduertentiam percipiendo motum, & affectionem cordis similem affectionibus istius à verò timore ortis, concipit passionem timoris, in audacibus vero, & fortibus, quia Anima à præconceptis ideis, cum magna aduertentia dedecoris, vilitatis, & infamiæ à timore prouenientis contrà hanc passionem munita fuit, spiritus etiam turbatos, & confusos ab inexpectata obiecti terribilis, ardui, & periculosi representatione in ordinem reuocat, vt naturali fluxu per totum discurrant timoris passionem extinguendo, & si opus sit vires ad obiectum supradictum aggrediendum subministrat, & omnem conatum inspirat, vt repellatur; Conditio etiam spirituum ad fortitudinem, & audaciam facit, nam si sint copiosi, & inter se optimè cohærentes, parùm, vel nihil à quocumque etiam inexpectato terribili turbantur, & ità omnibus facultatibus integritas conseruatur, permanente in anima aduertentia ad rectè agendum iuxtà præconceptas ideas, & in toto corpore nulla contingit passio efficax ad imprimendam

dam in anima speciem, per quam possit alienari à præconceptis ideis, à quibus ante munita fuit. Ab his confirmationem validam suscipiunt dicta superius de timore, cum hic excitetur modo contrario, quo excitatur fortitudo, & audacia.

A quolibet motu corporis insolito timorem mortis apprehendit, quia hi percipiuntur coniuncti cum illo præiudicio concepti timoris semper permanentis ob fixam, & continuam considerationem præteritorum insomniorum, & quia dicti motus corporis alterationem ostendunt, hanc timor ad amissionem magni boni, qualis est vita dilatat.

Tertium symptoma est Epilepsia demonstrata à casu cum concussione, & motibus conuulsiuis totius, quæ verè est per consensum à partibus inferioribus, vt certò persuadent præcedentes ventriculi affectiones, & perceptio ascensus vaporis ad caput, post quem immediatè sequitur casus. Talis symptomatis causa est materia subtilis, spiritosa, acido-sulphurea, irritatiua, fermentatiua spirituum animalium, tam in suo Emporio existentium, quàm eorum totum systema neruosum irradiantium; idcirco ex melancholia acida facilis est transitus in Epilepsiam, si huic partes aliquæ sulphureæ adiungantur, & sua crassities volatilizetur, & hoc docuit Hipocrates lib. 6. Epid. textu 59. scribendo atra-bile (quæ sulphuris, & acidi vnione conflatur) vexati, morbo quoque comitiali corripi maxima ex parte consueuerunt, & morbo comitiali laborantes atra-bile diuexari, & in superioribus Consultationibus de motibus conuulsiuis, & de Epilepsia huius fundamentum, & ratio allata fuit.

Difficultas in hoc casu est solum in determinanda, & cognoscenda parte à qua præparetur supradictus humor spiritosus, & læsarum partium multitudo difficultatem auget, quid sentiam in hac re difficili breuiter exponam, relinquendo aliorum iudicio de dicti veritate judicare.

Certum est materiam Epilepsiam facientem esse volatilem, & spiritosam, & quia humorum massa in hoc Patiente est crassa necesse est, vt hæc præparetur in parte, quæ possit volatilizare, & in spiritum quemdam exaltare materiam crassam aptam Epilepsiam efficere, pars obstructa ad hæc efficienda est maximè

ido-

idonea, cum humor stagnando in ea calore illi insito possit attenuari, & medio fermentationis, vel inductæ, vel auctæ summè volatilizari, coadiuuante hoc motu proprio particularum humoris stagnantis, & quia hic humor ex sui natura est acidus, cum habeamus temperamentum melancholicum, volatilizatus eamdem retinet qualitatem, & in actu fermentationis vniendo sibi particulas sulphureas in humore stagnante latentes, quæ facilè volatilitatem adipiscuntur, in materiam acido-sulphuream volatilem facillimè transit.

At cum multæ sint partes obstructæ, Hepar, Mesenterium, & Lien, pro hac determinanda perpendo materiam præparatam in parte obstructa, ventriculo, & eius orificio superiori communicari, vt patet ex Historia descripta, vndè communicatio colligitur inter partem affectam, & Ventriculum, huius communicatio per vasa vtrique parti communia, & per quæ connectantur ambæ partes, debet fieri, non per venas, quia venæ nullæ reperiuntur, quæ materiam ad ventriculum deferant, omnibus à ventriculo reuehentibus, data sanguinis circulatione, non per arterias, licet in his obstructis humor possit præparari modo supradicto, cum certum sit ad hoc, vt ventriculo communicetur hæc materia, debere hanc exire ab arterijs obstructis, & per alias arterias ad ventriculum deferri, quod est impossibile stante obstructione firmata in capillaribus arterijs, si enim contingeret in magnis ramificationibus, vel inflammatio, vel febris accenderetur, & hæ cum multum materiæ contineant, multum etiam de morbosa præpararent sufficiente ad dies symptomata prolongare, quod cum non eueniat, neque in magnis ramificationibus obstructionem adesse credendum est, qua aperta non datum est humori exeunti alias arterias ingredi, obseruatione oculari demonstrante nullas arterias capillares cum alijs coniungi, ità ut vna alterius humorem recipiat contraria via aliundè deferendum, & circulatio sanguinis docet humorem ab arterijs exeuntem, à venis, non ab alijs arterijs excipi: Remanet ergo solùm concludere talem materiam morbosam per neruos ad ventriculum transire, & ità Mesenterium, & Lien habere solum possunt partem in hoc symptomate cum harum partium nerui

com-

communionem proximam seruent cum illis orificij superioris ventriculi, quam non habent illi Hepatis, & ab his duabus partibus solum potest pendere prædictum symptoma, probabilitas tamen magis se tenet ex parte lienis, cum acido sulphuream materiam præparare magis sit idoneus, quam glandulæ Mesenterij, & plexus neruorum huius (cum hæ solum partes possint esse sedes Epilepsiæ, de qua agimus, iuxtà dicta superius, cum hæ solum constent ex neruis, vel neruos in se recipiant) qui materiam sulphuream nec exigunt, nec naturæ decreto recipere debent, nam glandulæ ad lympham acidam generandam, quæ non est nisi serum, sunt destinatæ, plexus neruosus solum succum nerueum, minimè sulphureum, quia alkalicum in se colligit. Lien verò à sanguine in eo stagnante continente particulas acidas, & sulphureas facillimè humorem cum his qualitatibus præparare potest; sed quod magis me mouet ad credendum Mesenterij partes nullam partem habere in hoc affectu est, quod nullus motus sentitur in hac regione ante insultum paroxismi, qui certè deberet sentiri, nam si materia recepta in neruis huius partis, & translata ad illos ventriculi hos afficit, deberet etiam afficere illos mesenterij, quod cum non faciat materiam etiam Epilepsiæ in hac parte nec generari, nec per eius neruos ventriculo, & cerebro communicari nec est probabile, necobstat hos motus sentiri in liene, quia affectio neruorum lienis non est adeò sensibilis, sicuti illa neruorum mesenterij ob suæ mollitiem substantiæ sensus incapacis, & laxitatem, quæ in neruorum motibus cedendo, illosque faciliter sequendo distractiones istorum, nec sensibiles, nec dolorosas reddit, è contra nerui mesenterij, cum sint membranis sensitiuis infixi, & istæ motibus neruorum magis resistant, non nisi cum violentia ab his distractiones patiuntur, & ideò magis sensibiles.

Stabilita sede præparationis materiæ, modus agendi ex dictis etiam colligitur, nam præparata materia acido-sulphurea in liene à sanguine ibi stagnante, & potius à propria istius fermentatione, quàm à specifico lienis fermento à materia obstruente oppresso ab extremitatibus neruorum exugitur portio eius volatilis, & subtilior, & per ramificationes coniunctas cum plexu

ner-

neruoso orificij superioris ventriculi, ad hunc delata ibi passiones enarratas facit, nam aciditate frigiditatis sensum, & anxietatem vellicatione parit, per hunc plexum ad cerebrum perueniens spiritibus tam in huius meditullio, quàm in emporio propè medullam oblongatam communicata epilepsiam facit modo loco citato explicato.

Indicationes curatiuæ ex dictis resultantes sunt, obstructiones tollendi, acidum tam ventriculi, quàm Pancreatis, & sanguinis modificandi, & Epileptico symptomati per specifica subueniendi, harum indicationum executio erit difficilis ob humorem melancholicum morbos contumaces reddentem, & ob multiplices partes malè affectas.

Et quia iam factæ sunt Purgationes vniuersales ad obstructiones tollendas, vires dirigere debemus sequentibus Pilul. ℞. Croci Martis aperitiui ℈. 1., Salis tart. volat. ℈. ß., Sal. fulig. gr. v., Mercur. dulcis. gr. xv., Extracti ellebori nigri ℈. 1. m. cum syrup. de pomis f. b. superbibendo post horam Ius decoctionis rad. Ari, Hirundinariæ rubiæ tinct., Fraxini, Cetrach. Asparag., per quadraginta dies in hoc remedio insistendum, quod obstructiones reserabit, & acidum emendabit, si datum erit has minuere, ad decoctum Ligni Sancti, Visciquercini, Corylini, Salsæ, cum aperitiuis, & sudorificis, & capitalibus deueniendum, quod erit maximè opportunum pro melancholica cachexia extirpanda, & pro Epilepsia, & magis proficuum erit, si sudores excitentur, in omni enim cachexia diaphoretica, & decocta ad formam prædictam parata omnia alia remedia antecellere puto; Post decoctum dulcificandus sanguis cum lacte destillato ad ℔. 5. omni mane cum ʒ. ß. tincturæ Antimonij, pro Epilepsia videantur citatæ Consultationes; nam meliora remedia non habeo eis ibi descriptis. Vtatur per duas vices in hebdomada Syrupo Ellebori cum optimo victu.

CONSVLTATIO LXIII.

De Melancholia Hypocondriaca, cum varijs symptomatibus ventriculi, cordis, & intestinorum.

Religiosus temperamenti adusti, terri coloris, & habitus corporis mediocris, ætatis annorum supra quadraginta ventriculi imbecillitatem per annos decem transactos passus est cum anxietate à cibo, respirandi difficultate, aurium tintinitu, cordis oppressione, vt deliquium animi immineret, anno præterito macies corporis cæpit cognosci, & dolores ventris quotidie Patientem molestabant post septem, vel octo horas à cibo cum magno æstu in Hypocondrijs, & ventris intumescentia, horumque molestia per totam noctem perdurabat, vt eam insomnis traduceret, his adiuncta fuit mentis confusio, in agendis suis rebus perplexitas, timor, & meror continuus, cum fixa imaginatione se grauiter puniendum esse à suis Superioribus, quamvis nullos commiserit errores, lacrymas sæpè effundit cum suspirijs, & eiulatu, macies fit quotidie major, & hæc in ventre magis obseruatur, dum in hoc nulla adest eminentia, sed cauitas quædam obseruatur, & durities in regione lienis, & Hepatis.

Timor, & mæror continuus cum fixa imaginatione descripta hunc Patientem melancholia morbosa molestari ad euidentiam ostendunt, & Hypocondriorum præternaturalis affectio declarat se huic morbo fundamenta posuisse, ità vt melancholia prædicta sit per consensum à prædictis partibus, quomodo verò id factum fuerit, & alia emerserint symptomata inuestigandum.

Macies totum corpus occupans deprauatæ sanguinis crasis indicium nobis offert, per quam ad nutrienda membra inhabilitatem acquirit, deprauationis huius speciem aperit temperamenti conditio adusta à sanguine feruido, & acri pendens, quibus qualitatibus auctis nutritionis priuilegio priuatur, cum iuxtà commune Axioma dulci nutriamur. Feruorem contrahit sanguis ab efferuescentia mediocritatem excedente intra naturæ limites, à qua adustionem etiam patitur colligentem multas parricu-

riculas sulphureas adustas; & salinas, & acidas, quod contingit etiam in adustionibus artificialibus, cum dicta efferuescentia copiosa humidi euaporatio coniungitur, & crassities hanc tamquam famula sequitur. Aucta fuit acrimonia sanguinis in emaciationis initio per collectionem majoris copiæ partium salinarum, interdicta istis excretione à crassitie sanguinis cum cæteris particulis eas firmiter colligante, vel ab improportione suæ figuræ non correspondentis porositatibus earum partium, per quas purgatio est consueta, & determinata.

Ab hac sanguinis determinata crasi, & constitutione descripta emersere symptomata; nam sanguine materiam subministrante ventriculo pro sui fermenti elaboratione, hæc feruore, & acrimonia supradicta infecta istius naturam alterauit, & actionem vitiauit suis particulis talem acrimoniam, & motum imprimendo, vt dissolutionem, & fermentationem nullis naturæ legibus rectam in alimentorum massa inducere sufficiant, per quam alimenta non corrumpuntur, sed massa chylosa ab istis resultans in suis qualitatibus vitiatur, & fermentatione indebita alimentorum, exaltato nimis istorum sulphure, & sale medio sui fluore, cum tali dominio super alias particulas, vt renuent cum istis rectè misceri, & augmento suæ actiuitatis, & virtutis (dum ab alijs non moderautur,) vt tota massa supradicta indebitis afficiatur qualitatibus non conuenientibus optimæ alimentorum præparationi exigenti perfectam vnionem omnium particularum massam chylosam componentium, & attemperationem salis, & sulphuris in suis facultatibus, & virtutibus, à quibus illi conciliatur virtus, vt ità dicam balsamica humanæ naturæ conseruatiua, è contrà prædominante sulphure, & sale cum fluore in massa supradicta, hæc acredine coinquinatur incrementum suscipiente à fermento acri, & à sero forsan tempore fermentationis ciborum in ventriculum ab arterijs expresso.

Tali pacto à sanguine acri, & feruido vitiatur alimentorum concoctio symptomata anxietatis inferens, dum alimenta sua acredine tali vellicante sunt molesta ventriculo, vt tristitiam inducant, & talem inquietudinem, per quam loco stare nescit Patiens, in hac vellicatione affecti etiam nerui cardiaci ità con-

trahuntur, vt ſanguis in iſtius ventriculis ſtagnet cum oppreſſione ſenſibili ſuæ ſubſtantiæ, & à tali motu magis debilitato animi deliquium ſuccedit; tintinitus aurium, & difficultas reſpirandi pendet à fermentatione indebita vapores eleuante, à qua pulmones opprimuntur, & aer auribus implantatus agitatur, & hæc indebita fermentatio non peruenit ratione debilitatis ventriculi, ſed ratione deprauati fermenti, quamuis ſub hac conditione poſſet dici ventriculus debilis, cum ei deficiat requiſitum ad concoctionem perfectam alimentorum, non poſſet verò dici debilis ratione deficientiæ caloris, dum à ſanguine feruido calor conſeruatur, & cum aliquo exceſſu ſuppetias ferente diſſolutioni, & fermentationi indebitæ alimentorum.

Ex quo colligo calorem circa ventriculum, & præcipuè circa eius orificium inferius non ab obſtructionibus pendere, ſed à ſanguine feruido intra vaſa per illius ſubſtantiam diſſeminata contento, per quæ tardè circulando ob craſſitiem ab aduſtione contractam ex mora concipit facilitatem ſuum calorem dictæ parti imprimendi cum aliqua intenſione.

Ab eadem ſanguinis aduſti deprauatione ſequitur bilem, & ſuccum pancreaticum è ſuis viſceribus emanantem acredine, & aciditate majori naturali contaminari, quapropter efferueſcentia inter hos excitata, dum miſcentur, ferocior euadit, maximè quando adueniens chylus à ventriculo ab iſtis humoribus in ſocietatem admittitur, cum ſua acredine valeat vtriuſque actionem intendere pro validiori pugna; in qua fumi, & exhalationes ſurgunt de acredine, & calore ſui ſubiecti participantes, quæ vltrà æſtum ab eis accenſum in dicta regione à particulis calidis, & ſpiritoſis expirantibus in hac efferueſcentia, membranis meſenterij, & ſuis neruoſis ramificationibus impreſſæ vtraſque corroſione velut lacerant cum doloris cruciatu, agitante non ſolum ſpiritus animales in his partibus contentos, ſed etiam eos in cerebri emporio commorantes agitatione primis impreſſa, dum ſpiritus agitatus in meſenterio mouet ſpiritus neruorum vicinarum partium &ità per partem poſt partem illa agitatio cómunicatur ſpiritibus cerebri, vt continuò ſpiritus ad organa ſenſuum externorum ferantur cum vigilia continua, & ſomni prohibi-

tione. In hac corrosione contrahuntur fibræ neruosæ, & membranosæ, & in contractione eleuant totum ventrem, vndè istius intumescentia, & arteriarum compressio cogens has exprimere à suis cauitatibus in mesenterij membranas majorem copiam serositatis acris, à qua dolor magis augetur. Expirantibus postea hisce exhalationibus dolor sedatur, & expirant, quia cessat illa immoderata, & ferox efferuescentia, cum chylo, succo pancreatico, & bile, quæ per tempus adeò longum perdurat, quia per contractionem neruorum, & membranarum etiam intestinorum motus peristalticus minuitur, & ità chylus diu in intestinis moratur durationi longæ illius efferuescentiæ contribuendo.

Et ne hæc fantasticè gratisque dicta videantur reflectat Lector ad æstum illum in Hypocondrijs, & ex consideratione, quod in nostro corpore æstus ab efferuescentia, & hæc ab æstu numquam disiungatur, videbit necessitatem fatendi æstum illum ab aliqua efferuescentia pendere, & si vlterius perpendat hanc efferuescentiam contingere eo tempore, in quo chylus moratur in intestinis, & hunc indigere efferuescentia ad hoc, vt deponat suas fæces, & puritatem pro sanguine conficiendo nanciscatur, cum non possit fieri talis depositio sine motu particularum massæ chylosæ, qui motus efferuescentiam essentialiter includit; coactus etiam erit concedere prædictum æstum pendere ab efferuescentia chyli in intestinis, quæ ei ab extrinseco aduenit ob admixtionem fermenti validi actiui, quod non est nisi bilis, & succus pancreaticus, quos humores chylo misceri voluit prouida, & semper sapiens natura, non vt chylus coinquinaretur, quia non esset nec prouida, nec sapiens, sed vt depuraretur, ad quòd cum non possit peruenire nisi per efferuescentiam, altera necessitas insurgit admittendi ex admixtione succi pancreatici, & bilis cum chylosa massa, in hac efferuescentiam excitari in suo motu majorem, vel minorem, prout istorum qualitates sunt magis, vel minus actiuæ.

Nec potest dici à chylo in meseraicis introducto efferuescentiam sanguini in eis existenti immoderatam conciliari, quia chylus hanc non tenet viam, & si suis vaporibus communicatis

præ-

prædicto sanguini posset hanc influere, quam efferuescentiam non inducent in massa chylosa hi vapores, & partes subtiliores antequam exitum ab ea inueniant? & quam non conseruabunt illæ in dicta massa relictæ, & quibus libertas ab alijs particulis interdicitur? asserere obstructiones esse in vijs chyli, & huius transitum impedire, & ex mora efferuescere, & æstum efficere est ratio nullius valoris, quia si obstructio est totalis, & firma necesse est, vt vasa disrumpantur, vndè Hydrops, si est semiobstructio nunquam potest fieri efferuescentia inordinata, quia partes subtiliores à mora exaltatę per semiobstructam viam apertam facillimè transeunt, & substantiam, à qua discedunt in quiete relinquunt cum inordinatam efferuescentiam solùm ab his posset experiri, si miscerentur ratione suæ subtilitatis, sui motus perturbati, & violenti: & hoc confirmatum manet ab acceptatissimo illo Axiomate in Schola Galenica, ab obstructione putredinem fieri prohibita humorum euentatione, in hoc casu semiobstructionis ventilantur humores per expirationem, & cursum liberum partis subtilioris, & vaporosæ consequenter, non potest ab hac fieri putredo, & ego addo neque efferuescentiam inordinatam, quia hæc præcedit putredinem, & hæc illam necessariò sequitur.

Cætera symptomata tamquam à radice pullulant ab eadem sanguinis constitutione, & crasi, cum crassitie, acredine, & feruore, & ab æstu Hypocondriorum pendente ab efferuescentia bilis, & succi pancreatici dum ab hoc non solum incrassatur sanguis in aliquibus vasis, vndè obstructio istorum, sed sanguis aliorum vasorum ità excalescit, vt copiosas euaporationes crassas nebulosas à se emittat, quæ vnitæ cum alijs, de quibus mox explicanda pariunt symptomata, pariter dum sanguis per membranas cerebri copiosè circulatur à copia aucto calore ipsius sanguinis, copiosis effluxibus vaporosis via aperitur, à quibus vna cum eis eleuatis ab Hypocondrijs mixtis cum spiritu animali, istorum puritas, & luciditas obtenebratur, & tenuitas incrassatur, cum dicti vapores, & effluxus crassitiem, & opacitatem substantiæ sanguineæ, quam ab adustione crassam diximus retineant, quomodo etiam secum trahunt acredinem propriam dictæ substantiæ,

tiæ, qua ſpiritus poſſunt irritari, & in motus inordinatos impelli, omne enim extraneum, & maſſæ ſanguineæ, & ſpiritoſæ, eſt efficax, ad ſtabiliendam occaſionem, per quam motus in iſtis excitentur inordinati.

Hoc modo ſpiritus animales deprauati in opacitate, craſſitie, & motu irregulari, motus quos recipiunt ab obiectis externis alterant, vel craſſitie diminuendo, vel irregulari motione augendo,ità vt à ſenſu communi cui motus obiectorum cum dicta alteratione repreſentantur, horum natura niſi confusè percipiatur: Sic ſi fibra cerebri verſus organum ſenſus communis moueatur repreſentandum aliquod obiectum, quod facit media modificatione, quam recipit à motu dicti organi in illam, quando illud motum fuit ab obiecto externo, vel à neruis motis ab iſto, per talem enim modificationem fibra habet ſe mouere verſus organũ ſupradictũ cum tali motu omninò ſimili illo, quem ſenſus communis recepit ab obiecto externo, & ſicuti per iſtum ſenſus communis percepit omninò naturam obiecti externi, ità etiam per illum fibræ modificatæ, eiuſdem obiecti naturam de nouo percipit, & ità dicitur fibram ſuo motu repreſentare obiectum, & ſi à ſpiritu intermedio inter fibram, & organum ſenſus communis alteretur eius motus modo ſupradicto, tunc confusè percipietur obiectum à ſenſu communi, quod etiam poteſt contingere ſi ſpiritus impingendo in vnam, vel plures fibras ſua craſſitie, & motu alterato, modificationem in fibra alteret, ex tali enim alteratione non poteſt amplius diſtinctè obiectum ſenſui communi repreſentare, his de cauſis oritur confuſio in operibus huius Patientis, & ex confuſione perplexitas.

Fixa imaginatio de punitione accipienda à ſuis ſuperioribus facta fuit, dum hanc accidentaliter concipiendo fixit ſe in conſideratione huius punitionis accipiendæ, & continuis actibus reflexis motum organum ſenſus communis verſus aliquam fibram cerebri, ità ab huius motu modificata remanſit, vt ſi hæc impellatur in dictum, tali modificatione valeat in eo motum talem imprimere repreſentatiuum ſupradictæ punitionis, cum verò omne malum timeamus, & fugere curemus, hinc eſt, quòd ſemper imaginatione tendimus in huius mali conſiderationem,

niſi

nisi adhibeatur aduertentia, qua quandoque à tali timore, & tristi huius rei perceptione subleuamur; quæ cum defecerit in hoc Patiente factum est, vt continuò spiritus in dictam fibram à percepto timore impellantur, quę mota versus organum sensus communis modificatione supradicta, ad huius punitionis perceptionem determinatur, & quia à continuo fluxu spirituum versus fibram dilatata est via, per quam ad illam tendunt, hinc est quod anima etiam à dicto timore non affecta, spiritus ad dictam fibram fluunt, cum efficientia eorum circa eam, & sensum communem superius explicatorum, & ratione huius facilitatis fluxus spirituum ad dictam fibram adhibita etiam quacunque aduertentia non potest tolli illa imaginatio.

Timor & mæror à vaporibus crassis quos diximus à sanguine exhalare per cerebri membranas circulante sui causam agnoscit, crassitie enim vaporum & spirituum, orificia neruorum impediuntur pro aliqua parte, vt spiritibus expeditus fluxus ad partes non permittatur, cor debito horum subsidio defraudatum parum mouetur, eo modo, quo ei contingit in passione timoris, & quia talis motus, & passio cordis neruorum reflectitur in organum sensus communis, hic percipiens hos motus esse similes eis, à præsentia alicuius mali excitatis timorem, & mærorem concipit.

De hoc, natura & essentia timoris nos certos facit, quæ consistit in depressione, vel contractione animæ sensitiuæ, hoc est spirituum corporeorum ob opinionem, vel certitudinem mali præsentis; In hac depressione spirituum, horum debita quantitas non subministratur partibus, vndè dicitur Anima sensitiua decurtari, quod idem est, ac spiritus animales minui sicuti In lætitia, & gaudio dicitur dilatari, quia spiritus animales in ea expanduntur. Dum ergo à vaporibus fit ista spirituum depressio & contractio, anima ex innatis ideis noscens essentiam timoris esse spirituum animalium depressionem, & contractionem, passionem timoris in hoc casu percipit, à timore mæror statim proficiscitur, & hæ passiones dicuntur morbosæ, quia adueniunt sine causa extrinseca, & sine reali obiecti mali præsentia.

Ab eisdem vaporibus spiritus animales deprauantibus retentis

in cerebri meditullio, & membranis, istæ vna cum cerebri substantia tenduntur, & ex tali tensione exprimuntur in copia humores serosi in ventriculos cerebri, qui ex his in processus papillares, & os crebriforme transferuntur, & quia copia humoris, vel aliqua pars istius crassa impedimentum sibi ponit pro exitu libero per has partes, serosior, & tenuior per angusta foramina lateralia lacrymalia viam inueniendo, in oculorum angulos maiores erumpit, cum lacrymarum effluxu. Hanc viam tenere humores per lacrymas effluentes confirmatur ex hoc, quod qui lacrymantur, per nares copiam seri, & humoris etiam crassioris effundunt.

In supradicta tensione cerebri, & membranarum succedit porositates cerebri, & neruorum orificia magis constringi, cum paruo fluxu spirituum ad partes spiritales, & diminuto motu pulmonum, diaphragmatis, & musculorum intercostalium, quapropter respiratio læditur cum molestia patientis, à qua subleuari intendens maximo cum conatu dictas mouere contendit, vt dilatatam respirationem obtineat. & in hoc conatu, & valida diaphragmatis depressione ejulatum emittit.

Ab his clarè deducitur pro curatione sanguinis massam esse refrigerandam, & edulcorandam, bilem & succum pancreaticum esse modificandum, Hypocondriorumque æstum sedandum, obstructionesque reserandas, & maciem auferendam, at hæc executionem prædictorum vanam fore prænunciat, non est desperandus tamen Æger.

Facta Purgatione vniuersali cum expiatione primarum viarum, & sanguinis missione à brachio, & venis hemorroydalibus exhibendi per quindecim dies succi Maluarum, Endiuiæ, Boraginis ad ℥. 1. pro quolibet, in ℥. x. Decoctionis Violarum, Nenupharis, Graminis, posteà purgetur cum Electuario Diasebesten ad ℥. 1. his succedat serum Caprinum cum succo Pomorum Apiorum, & Tinctura chalybis, & Antimonij an. ʒ. ß. per dies viginti, reiterato omni septimo die supradicto Electuario Diasebesten in præscripta quantitate. His peractis laudo Aquam Boraginis ad ℥. viij. cum gutt. vj., vel viij. olei Macis, & sal. tartari volatilis ℈. ß., & Cinnabr. antim. ℈. 1., vel addito liquore auri

descripto in superior. Consult., & in hoc remedio insistat per quadraginta dies. Vltimo loco ad vsum reducatur lac Asininum more solito, & in quantitate proportionata ventriculo Patientis per dies quadraginta, vel per duos menses toto hoc tempore purgationis vtatur Decoctione longa hordei, rad. Graminis, & Maluarum, & pro qualibet libra adde salis nitri per tres vices liquefacti, & per totidem in aqua frigida extincti ad ʒ. 1., & de hac bibat pro libito. Abdomini continuò epithema imponatur ex succo Cicor., Maluarum, vel illud inungatur Vnguento Maluino: In caloribus æstiuis Patiens exerceat Balneum aquæ dulcis, si verò non possit hæc Purgatio longa tota simul perfici ad futurum autumnum deferat vsum aquæ Boraginis cum oleo Macis, & sale tartari volatili.

Victus ratio sit optima, & refrigerans, Vinum omninò fugiat.

CONSVLTATIO LXIV.

De affectu Hypocondriaco cum tremore totius.

Religiosus temperamenti calidi, & humidi, ætatis annorum quadraginta quinque, studio addictus, continua Hypocondriorum excandescentia æstuans, cum rugitu in intestinis, obstructione ex parte lienis, vbi adest durities quædam versus costas mendosas, tetris phantasmatibus molestatur, & præcipuè scrupulis, tam anteactæ vitæ sæcularis, quàm rerum quotidie agendarum excruciatur, quamuis sit Theologus insignis; huic superuenit tremor leuis totius corporis, qui paulatim excrescens, modo est magnus; Podagricis fluxionibus est obnoxius, operationes mentis liberas habet, cum optimo discursu, color faciei est optimus, habitus corporis pinguis ad mediocritatem; & appetitus semper vegetus, vndè multum comedit, & de ventriculo nullas vmquam habuit querelas præterquam de siti.

Bilem in hoc Religioso Patiente spiritu, & sulphure nimis feracem, æstus Hypocondriorum nobis manifestum facit, excitatus ab efferuescentia bilis, cum succo pancreatico, qua particulis sulphureis quibus scatet, libertas conceditur & caliditate, qua insigniun-

gniuntur, circumstantes partes calefaciunt, & solutis ab eadem efferuescentia particulis salinis volatilibus ventriculo, palatoque infixis sitis exsurgit.

Ab hoc æstu, & caloris excessu percussus sanguis in exilibus vasis circumastantium partium Mesenterij, & lienis crassitiem acquirit, cum à calore eam facilè excipiat humido euaporato, vndè obstructiones in dictis partibus, quæ gigni etiam potuerunt, ex eo quod à dicto æstu accelerato exitu alimentorum in ventriculo pars cruda, & inconcocta rapta fuit, cum volatili magis cocta, & illa à bile attenuata, & in minimas particulas diuisa in intestinis subiuit lactearum orificia, sed in massa sanguinea rursus particulæ illæ diuisæ simul coeuntes humorem crassum denuo constituerunt, à quo dictæ obstructiones, & præter assationem sanguinis dictus æstus, lienis substantiam calefaciendo illius fermentum acido-salsum nimis exaltauit ad acrem naturam ducendo, prout moris est caloris omnes sales acres reddere, quo sanguis etiam circulans acrior redditus, & huius spiritosa portio per neruos lieni implantatos attracta, spiritibusque animalibus commixta sicuti ingenij vigorem, & acumen, in quantum à spiritibus pendet conseruat in hoc patiente, itá excedens inordinationem quandoque in his inducendo ratione suæ acrimoniæ, & motus, phantasmata perturbat, sine rationis læsione, ob animæ rationalis aduertentiam, qua corrigit Phantasmatum inordinatorum representationes, præterquam in scrupulis, quibus exui non potest, quamuis sapiens in moralibus, nam anima rationalis concipiens ex vna parte summum, & æternum bonum, illudque existimans, prout est in se, & ex altera parte ad proprios reflectens defectus, & ad facilitatem illud amittendi, in omnium circumstantiarum consideratione confunditur, modò ex vna reflexione vnum judicium formando, & ex alia huic contrarium inferendo, vndè scrupuli; Et licet sapiens hos extirpare nequit suo diffisus judicio, & quia in circumstantiarum varietate, & reflexionum multitudine confunditur, veritatem ad tantæ molestiæ leuamen inuenire nequit. Perseuerationis causa in his scrupulis, & imaginationibus est eadem explicata Consult. super.

A fermento hoc lienis naturaliter sanguinis rarefactiuo (cum

pateat liene obstructo, & fermento eius suppresso sanguinem incrassari, & Cachochimiam fieri) per exaltationem majorem facto dissolutiuo massæ sanguineæ, hæc in copiosam abit serositatem, præcipuè cum auxilio fermenti biliosi, chylum nimis attenuantis, translata hac conditione secum, quando in sanguinem transit, ità ut ab eo sanguis tenuis generetur serositatis copiam secum coniungens, ad quod cócurrit etiam substantia salsa resultans ex bile, & succo pancreatico, modo multoties repetito, vndè non mirum, quòd sanguis summè attenuatus in copiosam abeat serositatem, quam deponit in cerebro, vna cum materia requisita pro confectione succi neruosi, & hoc non solum, quia seri quantitas à reliquis partibus per dictam dissolutionem est separata, sed etiam quia sanguis ab arterijs in corticalem cerebri substantiam exundans, ibi parùm concrescens sine fluiditatis amissione arteriosum serum abundantius exprimit sui condensatione, hinc multum etiam seri à confectione succi neruosi residuum, quod per substantiam neruorum dispersum eam laxam reddit, & acrimonia acquisita non solum à dissolutione salium diuersi generis totius massæ sanguineæ, sed etiam à fermento lienis, bilis, & succi pancreatici efferuescentia parato, neruorum membranas irritando tremorem efficit, per irritamentum enim mouetur pars ad illius excussionem, & à sua laxitate impedita, ne ad majorem motum extendatur, decidit, & sic contremiscit, quamuis non sit improbabile hunc tremorem oriri ab inordinato, continuo, & cum impetu facto spirituum motu ad neruos, cuius vi pars aliquo modo mouetur, sed voluntate non coadiuuante, non perficitur, nec motus spirituum in suo esse continuatur, vndè pars suo pondere decidit, & renouatur motus partis à concursu spirituum cum supradicta motus conditione, & sic tremor fit continuus, hanc inordinationem spiritibus neruorum infert, tam acidum acre per neruos ad cerebrum delatum, quod sicut quandoque inordinationes parit in spiritibus inseruientibus operationibus animæ rationalis, ità potest parere similem inordinationem in spiritibus animæ mouenti destinatis, quàm à vaporibus per continuum æstum Hypocondriorum ad cerebrum continuo eleuatis, eo modo, quo

isti

isti possunt etiam inordinatos reddere spiritus imaginationi seruientes. In hoc casu posset locum habere sententia Vuarthoni de glandulis, nempè quod arteriæ biliosum acidum salsum humorem in glandulis Mesenterij deponerent, quem cumularunt à prædictis causis, & hunc à neruis cum succo nutritio exuctum ad cerebri emporium deferri, & in neruorum principijs depositatum Tragædias supradictas modo explicato efficere.

Pro curatione ergo talis affectus bilis minoranda, & eius acrimonia, & volatilitas modificanda, æstus extinguendus, Hypocondriorum obstructiones reserandæ, & humiditas serosa dissoluenda, neruique corroborandi, sanguisque totus dulcificandus, optimeque indoli restituendus, quibus ordo spiritibus vtrique facultati inseruientibus conciliabitur.

In his consequendis maximam video difficultatem ratione affectus inueterati, & contumacis, & etiam ratione contraindicantium, nam neruorum affectus volatilia exigit, quæ bilem magis volatilem reddere possunt, obstructio acria, quæ bilis acrimoniam augebunt, vel acida incidentia, quæ huius in atræ degenerationem promouere valebunt; Fixantia bilem frænabunt, sed obstructioni nocebunt, huic tamen incumbendum totis viribus esse censeo acrimoniam nempè, & volatilitatem modificando, quibus obtentis facilior ad alios affectus superandos via parabitur.

Purgabitur bilis primo cum Cassia, Pulpa tamarind. an. ℥. ß. posteà succus Endiuiæ depuratus, & Portulacæ an. ℥. 1. ß. exhibeatur, cum aquis Boraginis, & Plantaginis an ℥. iij, & ʒ. 1. Salis prunellæ optimè rectificati, transacto septimo die ab his alterantibus reiterabitur purgatio eodem medicamento, facta prius missione sanguinis in diebus antecedentibus, posteà Aqua Nocerae per septem dies dejectoria cum additione Syrup. rof. sol. Aurei sumatur, quibus peractis sequens medicamentum sumat ℞. Tincturæ rof. ℥. ij., Specier. trium santal. eodem modo parat. ℥. 1. liquoris Coral. rub. præp. eodem pariter modo, quo diximus de Auro Consult. super. 54. ℥. ß., Seri Caprini ℔. 5. m. præmittendo bolum ex Confect. Hyacinth. s. o. ʒ. ß., Croci martis adstring. gr. viij., Salis saturni gr. vj., Antimonij diaph. gr. x. m.

continuet in his per mensem, post quinque horas à prandio sumat omni die Emulsionem semin. melon. extractam cum aqua florum papau. errat. posteà ad deobstruentia deueniendum, quæ tamen non sint volatilia valida, vt ℞. Aquæ Agrimoniæ, Capil. ven. an. ℥.iiij., Tincturæ martis aperit. vitriol., de qua supra ℈. 1., Tinct. tartari ℈. ij., Tinct. antimonij ℈. 1. m., vel ℞. Chalybis in porfido benè præp. ʒ. ß., Antimonij diaph. gr. xvj., Tart. volatilis ℈. ß., Cassiæ n. t. ʒ. ij. superbibat Decoctum rad. graminis, Pentaphili, fol. Capil. veneris, Boraginis, cum ʒ. ß. tinct. tartari per viginti dies his insistendum, & si aluus non respondeat omni tertio die purgandum cum ʒ. 1. Pilul. agregat., vel ℥. ß. Cassiæ n. t., & quia his peractis aderit Hyems remedijs non opportuna, hoc tempore satis erit bilis accensionem prohibere, & caput aliquo modo corroborare cum sequenti Puluere, ℞. Specier. trium santal. ʒ. ß., Ocul. Cancr. ʒ. 1., Antimonij diaph. ℈. ß., Bezoart. lunaris gr. viij. accipiat cum iure, vel aqua lumbric., vel Lilior. Conual., & vino ex folis Santalis alterato à pastu vtatur. Vere aduentante Decocto ex Visco querc., Salsa, & Santalis cum Cicoraceis seri copia minuenda, neruique exsiccandi; de sudore prolicienda in Hypocausto, vel alio extrinseco calefaciente valde dubius sum, cum ab his bilis facilè exaltari possit, & caput etiam præcipuè ex Hypocausto detrimentum accipere, si sponte non procederet sudor, minus nocuum existimarem exhibere ʒ. 1. Cinnabris antimonij per iteratas sublimationes rectificati, diaphoresim insensibilem post horum assumptionem procurando quiete in lecto, & ægro moderatè cooperto, dieta rigorosa, Decocti actiuitas in exsiccando corroboranda erit, per triginta dies in Decocto perseuerandum, omni septimo die purgatione instituta cum Cassia. Vltimo loco tota Massa sanguinis, & humorum, & spirituum dulcificanda, & calor reprimendus lacte Vaccino destillato vna cum folijs Rosarum, Plantag., Boragin., Nenuph., fol. Rosmarini, & flor Tiliæ ad ℔. 1., Balsam. salis, de quo super Consult. gut. xvj., bilem namque mortificat, & sanguini suam Crasim restituit à nimia dissolutione alteratam per octo dies, & per alios quindecim sit in vsu sequens Puluis. ℞. Marg. præp., Ocul. Cancr. an. ʒ. ß., Bezoartici lunaris ℈. 1.,

Salis cranij humani, charab. an. ℈. ß., Vngulæ alcis s. p. ʒ. I. diuid. in duas partes æquales, quæ inseruiet pro dictarum partium corroboratione, sumpta in aqua lumbric. terrest., & Melissæ an. ℥. I. ß. pro tremore puluerem saluiæ in vmbra exsiccatæ ad ʒ. ij. mane, & serò accipiat, nam ad similem morbum, sedandum est expertus. Interim seruetur optima victus ratio.

CONSVLTATIO LXV.

De Melancholia Hypocondriaca cum Cachexia, & principio Hydropis.

VEneris vsus excedens, & frigidorum potio nimia in hoc Patiente, tam exhaustis spiritibus, quàm oppressis, efferuescentiam, vel fermentationem sanguini debitam impediuit, ex qua pauca materia retorrida in massa sanguinea cumulata fuit, & paruis spiritibus illustrata, vndè bilem ex illis originatam quasi defecisse dicendum sit, & ea, quæ adest nullius est actiuitatis, ob spirituum deficientiam, & volatilitatis carentiam à fermentatione sanguinis diminuta, quem in suo statu naturali multum ad volatilizandum conferre docent, & fermentationes liquorum artificiales, & etiam domesticæ.

Ab hac bilis diminutione, & inertia, varia contigerunt huic Patienti symptomata, & primò chylificatio in intestinis deprauata, ex eo quod bilis iners non valet alimenta fermentata, seu elixata in ventriculo attenuare, prout decet perfectam chyli generationem, quapropter fæcum, & inutilium partium præcipitatio totalis impeditur, cum deprauatione chylosæ substantiæ, non solum secundum crassitiem, sed etiam ob impuritatum admixtionem, & quamuis succus pancreaticus sua aciditate dissolutioni incumbat, imperfecta tamen euadit, cum natura hoc opus duobus artificibus commiserit, idcircò vno deficiente necessaria est operis peragendi imperfectio ab vno tantum; adde, quod etiam si succus pancreaticus posset se solo præstare dissolutionem materiæ chylosæ, non adhuc ex bilis inertia sequeretur vera eius depuratio, pendens ab efferuescentia bilis, & succi pancreatici,

qua

qua commotæ particulæ cum majori energia dictæ materiæ chylosæ, perfectiores, & subtiliores coeunt simul, relictis crassioribus ad communem cloacam demandandis; prohibetur etiam volatilitas partium, quæ à sola fermentatione earumdem habetur, ideò chylus, quamuis à succo pancreatico dissolutus, impuritatibus scatet, licet attenuatis, & in liquamen redactis, & volatilitate ad sanguinis naturam induendam maximè necessaria caret; hinc sanguis eiusdem naturæ cum chylo producitur fixus, impurus, & aquosus cum à sanguine in arterijs existente spiritu depauperato non possit corrigi chyli imperfectio, & filis deficiat, quæ spiritualitatem addat, nec in eo colligitur ermentum illud salsum, ab efferuescentia bilis, & succi pancreatici præparatum, & solitum per venas lacteas, & ductum thoracicum illi commisceri.

A sanguine his conditionibus depauperato vniuersalis Cacochimia oritur, in quam conspirant omnes partes defraudatæ ob dictas sanguinis conditiones à conseruatione, & reparatione sui fermenti, à quo in circulatione per eas, & præcipuè per lienem sanguis naturaliter, velut renouatur spiritualizatione, & volatilizatione, qua defraudatur à cacochymiæ augumento lienari fermento debilitato, etiam acidum lymphæ ad cacochymiam augendam concurrit, dum absente contrario bilis, efferuescentia necessaria sanguini interdicitur, qua excrementorum segregatio impeditur, & suo acido non correcto crassitiem majorem ei conciliat inseruientem ad excrementa fortius colliganda cum reliquis particulis sanguinis.

Sanguis sic crudus, & immaturus multis tartareis, & fixis partibus coinquinatus, in suo motu circulari multas deposuit in hepate, & liene, & vasis Mesenterij, vndè obstructiones harum partium, & aquositatem viscosam multam relinquens in extremitatibus partium, nempè in cruribus, & etiam in capite œdema in his relinquit Hydropis Anasarcæ principium, ibi enim concrescit illa serositas viscosa exhalatione illius parui spiritus concepti in transitu per cor, & à sua rarefactione, & conseruati in vasis arteriosis.

De dolore ventriculi, & deprauata alimentorum elixatione con-

conqueritur, quia licet acidum superabundet in hoc Patiente ob bilis diminutionem, & consequenter illud ventriculi non possit statui diminutum, attamen ob caloris debilitatem est fixum, nec volatilizatum, vndè impotens etiam est ad exequendum suum munus modo perfecto, cum volatilitate dissolutionem præstet, præterquamquod materia, quæ suppeditatur glandulis tunicæ ventriculi interioris pro huius fermenti acidi præparatione, quamuis acida, tamen alijs impuritatibus permixta ratione cacochimiæ vniuersalis, non est apta in verum, & perfectum transire fermentum, immò impuritatum mixtarum qualitatibus ità deprauari potest, vt sit omninò inefficax ad alimentorum alterationem, vndè deprauata concoctio, in qua multi flatus eleuantur, qui distensione ventriculum aggrauant, & dolorem faciunt; In fine verò temporis digestionis remanentibus crassioribus alimentorum particulis acido austero perfusis ob fusionem sui salis fixi à mora ibi contracta dolor augetur, & flatus ab hac materia eleuati crassiores difficilius erumpunt, & circa os ventriculi detenti compressione, & dilatatione eiusdem molestiam, & anxietatem inferunt non dissimilem à suffocatione hysterica, eamdem ob causam oriuntur alui stipticitas, & rugitus in ventre ferè continui, dum materia illa crassa, reliquia alimentorum acida austera, ad intestinum descendens sua viscositate ibi adhæret, saliuamque pariter continuò delabentem sua aciditate incrassat, & huius crassitie, & austeritate alterius materiæ præparatur remora fæcibus separatis cum stipticitate alui, quàm coadiuuat motus peristalticus intestinorum, fæcum expulsioni inseruiens debilitatus, vel impeditus à compressione fibrarum intestinalium facta à materia supradicta crassa, cuius portio à calore partium naturali adiacentium, licet debili, attenuata vapores emittit, & flatus, suo motu, & agitatione rugitus edentes, & fluctuationem quamdam ad instar aquæ contentæ representantes.

Sanguis sua aciditate neruosas cordis partes aliquoties vellicando palpitationem infert, & etiam dum illius partes crassiores citæ rarefactionis incapaces in suis ventriculis stagnant, oppressione ad motus inordinatos palpitationis illud cogunt studens per eos opprimentem materiam excludere.

Vapores crassi, & acidi eiusdem sanguinis caput attingentes luciditatem spirituum deprauando mentis confusionem efficiunt, ab eodem sanguine parum spiritoso, & impuro pauci spiritus generantur, & impuri, vndè non mirum, si in fatuum timorem inciderit, dum ab omnibus obiectis eidem repræsentatis metus incutitur, quia quilibet motus obiectorum externorum spiritus agitat, & commouet, qui cum sint pauci, & debiles huic agitationi non resistunt, sed concentrantur, à corde, & ab organis sensuum deriuati, eo modo, quo fit in passione timoris, vndè à motu cuiuslibet obiecti affecti nerui præcipuè cordis, & cerebri affectione simili eueniente in justo timore sensus communis, vel anima per innatas ideas, vel comparatione huius affectionis cum illa, quam aliàs experta fuit in justo timore, passionem timoris vani concipit.

Ex quibus colligitur hanc affectionem esse Hypocondriacam, sed notham, vt cum communi Antiquorum loquar sine caloris excessu, immò bilem esse augmentandam cum acidi præualentis mortificatione, quod præstant eadem bilem generantia, obstructiones reserandas, & sanguinis massam ab excrementis depurandam, symptomataque emergentia angustiæ ventriculi, difficultatis respirandi, Palpitationis cordis corrigenda, quando adueniunt, vltimo loco corroborabimus ventriculum, & caput, quod assequi difficillimum existimo ob ætatem patientis à naturali valdè recedentem, cum temperies eius extaret calida, & humida, modò verò frigida sit, hocque ob læsionem principalium membrorum.

Antequam verò propositis indicationibus incumbamus præmittenda est purgatio vniuersalis cum Mellis ros. sol. ℥.v., Crem. tart. s. p. ℥. ß. dissolutis cum s. q. aquæ Melissæ; Sanguinem non auderem in Cacochimia ad Hydropem jam tendente educere. Posteà præparanda materia in ventriculo existens cum ℥. iij. Oximel. compos., ʒ. ß. tart. vitriol., & ʒ. 1. pulu. rad. Ari per tres dies, posteà reiterandum antedictum purgans, deindè propinanda Aqua Tetutij per quinque dies ad ℔. vj. omni die; transeundum vlterius ad alia præparantia, vt Decoctum ex quinque rad. aper., & fol. Maluæ, Cicor., Absynthij ad ℥. viij. cum ℥. 1.

Syrup.

Syrup. de Cinam. Quercet. addito sale Absinthij, Rosmarini an. ℈. 1. per septem dies, vltimo die purgandum Pil. Agregat. de Agarico an. ʒ. 1. reformatis cum s.q. Melis ros. sol. His addendum Ius Galli veteris, in cuius ventre reposita fuerint ligni sassafras, Cort. Tamarisci, Rad. Enulæ, Ari, Fæniculi, Cappar., Cariofil., Zinziberis, & fol. rosmarini, Saluiæ, Rutæ; præmittendo bolum ex Ammoniaco dissoluto cum vino maluatico ad ʒ ß., Croci mart. aperient. ℈. ß., Salis gentianæ, Centauriæ an. ℈. ß m. continuandum per xx. dies omni tertio die instituta purgatione cum ʒ. 1. pilul. de Ammoniaco Quercet., & si obstructiones his non tollantur vtatur chalybe cum pil. Melangogis per mensem. Depurabitur massa sanguinis cum pulu. Viper. ℈. 1., Bezoart. min. gr. viij., Antim. diaph. gr. xij. m., & accipiatur cum aqua fæniculi ad ℥. ij., Cinam. ℥. ß. continuando per mensem. Post cœnam vtatur Mitridato reiterando omni septimana dictas pilulas de Ammoniaco. His peractis omni mane sumat Aquam vitę, in qua extent infusa Baccæ Iuniperi, Cinam, Macis, Ligni Aloes, Nux Moschata ad quantitatem ℥. ß., cum quibus caput, & Ventriculus corroborabitur; Aduenientibus symptomatibus occurrendum cum spiritu vini, in quo infusa fuerint folia hederæ terrestris hoc modo, vt per duos, vel tres dies in dicto spiritu relinquantur, posteà eximuntur folia, & noua adduntur, vsquequo sit satiatus virtute foliorum, de hoc spiritu per cochlearia sumat, quia mirificè vapores, & flatus discutit, vel præcipitat, in hunc finem valet etiam Elixir proprietatis, Spiritus Citri, Tinctura Castorei, Aqua Cinam. Totius citri, Aqua Theriacalis, ex quorum mixtione varia possunt parari remedia. Exterius fomentetur Abdomen cum petia imbuta succo Maluarum, Absinthij, Eupatorij; Victus denique ratio morbo correspondens instituatur.

CONSVLTATIO LXVI.

De Affectibus Hypocondriacis.

SYmptomatum acies, quæ varijs modis, & continuis cruciatibus honestum Patientem affligit sine vlla remissione, nec diminutione à medicamentis tam Chalybeatis tartareis, quàm Antimonialibus vna cum refrigerantibus, quæ ars subministrare potest, & quæ in alijs cum fructu exercet; mihi suspicionem inferunt à mala dispositione Pancreatis prouenire, non solum quo ad alterationem succi pancreatici, sed etiam ad vitium substantiæ; habemus enim apud Authores multas obseruationes, quod vitia Pancreatis morbos Hypocondriacis similes inculerunt, nam succus pancreaticus putrescens, vel per confirmatas obstructiones, vel tumores, vel vlcera Pancreatis austeritatem, concipiens, & acrimoniam, vel in putredinosum fermentum degenerans extincto spiritu dulcificante per putredinem, seu potius dissipato, incrassatisque terreis particulis, & acutis, non solum dolores in regione lumborum frequentes, & ferè continuos, vt in hoc Patiente sua mordacitate efficere potens est, verum etiam bilem corrumpendo eadem austeritate, & putredine, istius parte oleosa, & spiritosa statim inito congressu dissoluta, & eneruata, bilis acrior redditur per admixtionem austeri, cum sale suo lixiuio sine dulcificante spiritu, & oleo, hinc dolores auget, vt ei videatur viscera per vncinatos pectines dilacerari.

Ab hac deprauatione horum duorum humorum chyli perfectio interrumpitur, tam ratione acrimoniæ, & austeritatis illi impartitæ, quàm ratione dissolutionis fæcum ad eam tenuitatem chylo propriam redactæ, per quam illæ vna cum chylo, per lacteas descendunt totam sanguinis massam conspurcantes, vndè cacochimia vniuersalis, accedente etiam ad huius incrementum vitiata ventriculi operatione in elixatione alimentorum, & dissolutione cum excrementorum cumulo, ob vapores à deprauato succo pancreatico, & forsan à substantia corrupta Pancreatis ventriculo communicatos, eius tonum, & crasim alterantes,

fer-

fermentumque vitiantes imperfectam concoctionem alimentorum reddunt.

Nerui pancreati impartiti acidum corruptum, & austerum humorem absorbentes, & per fibras suas ad caput transferentes vigiliæ continuæ causam dederunt, cum prædicti vapores valeant in continuo motu spiritus detinere, nec dubitandum est ab hac causa conuulsiuos motus frequentes ortos fuisse, & in hos concurrisse etiam plexum Mesentericum dictos humores neruorum principio contribuentem, quos prius colligerat à suis ramusculis, per intestina, & Mesenterij glandulis diffusis, in quos bilis, & succus pancreaticus modo dicto deprauatus decubuerat medijs lacteis, nisi magis placeret, quod irritatis neruis pancreatis, & plexus Mesenterij totum systema neruorum in passionem conuulsiuam vocatum fuerit.

Inordinata corruptiua, & præternaturali efferuescentia succi pancreatici, & bilis, vaporibus crassis, & acribus eleuatis, vel ab offenso Pancreate ascendentibus ad cor, istius expansione necessaria, & consequenter debita rarefactione sanguinis impedita animi deliquia, & acrimonia cor vellicante, inque motus frequentes, & inordinatos cogente palpitationi causa fuit, quam suscitare potuit etiam Diaphragma secundum partem neruosam à vaporibus à Pancreate eleuatis lacessitum, & in spasmodicas conuulsiones irrumpens in easdem pericardium ei annexum trahens.

Difficultas in his symptomatibus auferendis demonstratur ab hucusque dictis, & à probabili suspicione læsæ substantiæ pancreatis, cui occurrendum validioribus remedijs, quæ vitium, vel ex Schyrro, vel ex corrosione emendare possint, in quem finem tria propono remedia.

Primò, Bezoarticum solare ex descriptione Hoffmani in Claui Sckroderiana, & Arcanum duplicatum.

Secundò, Tincturam Antimonij factam cum floribus eiusdem sublimatis cum sale armoniaco, & posteà aqua calida edulcoratis, per salis liquefactionem, & in fornace Vitriariorum per mensem igne reuerberij calcinatis, vbi rubedinem contrahunt, spiritu vini tinctura extrahitur, quæ in Pellicano circulanda,

vel

vel sulphur Antimonij paretur secundum Elmontium, qui videndus.

Tertiò Elixir proprietatis secundum Processum ab eodem Elmontio descriptum.

Quibus addo etiam quarto loco Samech Paracelsi ab eodem Elmontio pariter relatum, qui videndus.

Ex his huiusmodi Medicamentum componerem. ℞. Elixir prop. ℥. ß., Bezoart. solar. ℈. ß., Tincturæ antimonij ʒ. ß. m. in hoc remedio per mensem continuarem postea eidem adderem Samech Paracelsi ℈. ß., Balsami sulphur. thereb. gutt. viij.

CONSVLTATIO LXVII.

De intenso frigore circa ventrem.

NObilis Iurisconsultus annorum quinquaginta, temperamenti melancholici, sed cum bilis mixtione, studio continuo applicatus, nec ferè alio exercitio corpus exercens, quam illo in euoluendis libris necessario, quasi continuo flatibus in intestinis, & ventriculo molestatur, cum sensu frigoris in ventre circa regionem lumborum ad anteriora etiam se extendens, ità ut noctu pannis coopertus venter non incalescat, aliquando verò, sed raro, & præcipuè post vsum calidorum alimentorum in eadem regione æstum persentit, qui toti corpori breui temporis spatio communis euadit, in victus ratione non delinquit, & aluus non vtitur quotidiano officio, & cum difficultate.

Considerando cuiuscumque salis genera aquæ mixta liquores vasi etiam solido inclusos, in eaque immersos summè refrigerare, ac in glaciem condensare; & ex obseruatione Chabei cognito, quòd ex fouea in niue sal mixta facta à vase in ea deposita expirat aura frigida concludebam frigus, quod miro modo experitur prædictus Patiens, posse prouenire ab aura salina nitrosa eleuata, non solum ex efferuescentia bilis, & succi pancreatici valdè acidi, qui ratione alkali, & sulphuris bilis additi acido suo in vnum nitrosum, volatile degenerat, quod fluido taliuæ

mix-

mixtum, hoc valdè frigidum reddit, sicuti aqua addito sale nitro frigidior persentitur, & à saliua hoc modo actuata aura transpirabili emissa, intestinorum, & peritonei membranas inuestiente frigoris sensum in eis excitat, eo modo, quo à fouea superius descripta aura frigida expirat. Sic etiam scoriæ alimentorum ad vniuersalem Cloacam descendentes, partibusque crassioribus dictorum humorum salnitrosorum refertæ, simili aura emissa eiusdem frigoris sensum continuatum protrahunt, qui nec à pannis in lecto benè cooperto Patiente cessat, dum calor internus illorum fomento auram illam frigidam magis sollicitat, & si aliquando contingat partes sulphureas bilis in hoc humorum congressu esse copiosiores, in actu efferuescentiæ accenduntur calorem excitando.

Neque hoc cogitatum fictitium, & chimericum existimandum, dato in bile sale lixiuioso alkalico, & sulphure, & acido in succo pancreatico, prout experientia, & horum humorum attenta consideratio certo certius persuadent, nulla existente contradictione de eodem concursu in eodem loco, per quem efferuescentia suscitata, sequitur necessariò vniri in salsum sulphureum, quale est sal nitrum, prout tot experientiæ à chymica peritæ ad euidentiam confirmant. In hoc verò Patiente Acidum superat Alkali, & sulphur bilis, ideoque sal resultans frigori magis idoneum; aciditas præualet, quia à continuo studio spiritus dissipante aciditas humores corripit, stante quod spiritus sunt illi, qui humorum acrimoniam dulcificant, & cibi abstinentia in sero huic excessui aciditatis contribuit, cibi enim dulciores, & suauiores partes acidi mortificationi operam darent.

Ab eadem aura frigida condensatis reliquijs fæcum motui intestinorum resistentibus alui stipticitas infertur, quæ fit major auxilio flatuum descensum fæcum prohibentium, dilatatis intestinorum fibris motum vermicularem istorum minuentium, à quo fæcum exitus solet coadiuuari. Flatus oriuntur, dum acidum illud salsum jam dictum intestinorum muccum corrodendo, & attenuando more bilis, flatus suscitat, vel humidum tenue saliuæ, auxilio caloris interni diminuti è suo sinu promit, quod si nimis idealis videatur allata Doctrina ex fundamento frigoris,

febriles accessiones antecedentis, & ex altero recentiorum Anotomicorum asserentium oculari inspectione in intestinis esse innumeras glandulas, quarum munus est vniuersale, acidum humorem præparare, possumus asserere hoc acidum glandularum factum nimis acre, vellicatione intestinorum eum frigoris sensum educere, qualem inducit in febribus, licet in his sit major, & ab hoc sequi efferuescentiam illam supradictam, etiam cum cæteris symptomatibus.

Cum ergo exuberans aciditas, horum affectuum causa videatur, in hujus correctione insistendum, quod efficiemus purgatione instituta cum ℨ. vj. Cassiæ, & gr. vij. Magist. Ialappæ, sequenti die misso sanguine è brachio, & cum Decocto Agrimoniæ, Camedryos, Absinthij pontici, rad. Acori, Galangæ, & fol. Rosmarini addito spir. salis Arm ad gutt. v., & sal. fix. tart. ℈. ß. præparabuntur humores acidi septimo die reiterandum suprascriptum medicamentum, & posteà his pulueribus vtatur ℞. Martis perl. præp., Oculor. Cancr. an. ℨ. ß., Antimon. diaph. ℈. ß., Salis rosmarini ℈. ß. m. superbibendo aquam fœniculi, Melissæ an. ℥. ij. cum gutt. viij. Elix prop., per quindecim dies, vel viginti in hoc medicamento insistendum; vel ℞. Mirrhæ, Croci, Aloes an. ℈. ß., Salis Absinthij, tartari, an. ℈. ß. m. f. b. superbibendo dictas Aquas, & vltimo loco paretur Aqua vitæ cum infusione Baccar. Iuniperi, Ligni Aloes, & fol. Rosmarini, & Nucis moschatæ, de qua sumat ℥. ß. in serò ante somnium, vel paretur extractum Ligni Aloes iuxtà formam descriptam in Claui Sckroderiana Hoffmani, vbi de hoc ligno tractat, cujus accipe ℈. ß., Extract baccarum Iunip. ℈. 1., Rasuræ Eboris ℈. 1. m., hoc enim reficientur spiritus vitales. In optima victus ratione perseueret, & habeat in vsu piper contusum in Pulmentis.

CONSVLTATIO LXVIII.

De tumore duro in regione abdominis cum pulsatione arteriæ.

MErcator ætatis annorum quinquaginta, temperamenti melancholici adusti, anno præterito febre, & lienis obstructione afflictus varias iniuit purgationes pro hac tollenda, & reperijt etiam vere transacto cum aliquo fructu. In principio hujus Autumni, cum bene se haberet, & ab omni morbo liberum se crederet stante virium robore, & concoctionum perfectione, febris tertiana simplex intermittens eum corripuit, & hac occasione subtus mucronatam cartilaginem Medicus duritiem in tractandis Hypocondrijs detexit, quæ se extendit subtus vmbelicum, comprehendens latitudinem quatuor digitorum, & hoc in loco arteria pulsat, motu non solum manui, sed etiam oculis sensibili, durities statim sub cute sentitur; Totum ex transacta febre emaciatum conspicitur, & Hypocondria valdè extenuata obseruantur, cum cauitate post præteritos morbos, & purgationem relicta primo aspectu insigni, cum appetitu dejecto, & ventriculi languore. Hinc quæsitum fuit, an hæc durities cum aliquo tumore sit in musculis, vel in partibus interioribus Mesenterij, & quomodò tollenda, & an tumor censendus sit Aneurisma.

Considerato casu proposito; Respondebam tumorem esse in Musculis Abdominis. Et primò, quia se extendit iuxtà rectitudinem musculorum rectorum, vbi quando est in Mesenterio rotunditatem præfert, iuxtà figuram glandularum illius, in quibus prædicti tumores fiunt; Secundò, quia statim ex contactu in duritiem impingimus, quod si interiores partes occuparet, non nisi compressione forti se manifestaret; Tertiò, si per medicamenta lienis obstructiones ablatæ fuerunt, debuit etiam per hæc Mesenterium conseruari immune ab omni cumulo materiæ crassæ, cum dicta medicamenta hujus generationem impediant, & generatam attenuent; Quartò, quia cum hoc tumore interno,

 nec

nec vires conseruasset, nec concoctiones perfectas habuisset, cum praxi constet tumores mesenterij has deprauare, & vires labefactare. Originem hujus tumoris puto fuisse emaciationem Hypocondriorum, ob resolutam pinguedinem membranæ carnosæ adhærentem, cum transpiratione nimis libera, non solum ignei spiritus sanguinis, sed etiam illius salsi volatilis totam massam fluidam reddentis; vndè sanguine refrigerato, & soluente dissipato, quid mirum si crassescat, maximè secundum eas particulas ad hoc maximè dispositas, quæ in temperamento melancholico, quale est illud Patientis, non sunt paucæ ob acidum superabundans coagulatiuum, & istæ in musculis rectis ob suorum vasorum, & pororum angustiam detentæ tumorem, & duritiem effecerunt.

Est etiam probabile portionem illius materiæ obstruentis lienem à medicamentis solutam cursum suum circularem renouasse, & per partes exteriores transeuntem amisso calore fundente, ibi coagulationem passam fuisse ob innatam dispositionem, vndè tumor, & durities, à quo compressa arteria cæliaca illam pulsationem sensibilem tactui, & visui reddit sine Aneurismate, cum absit ille tumor durus aneurismati proprius pulsans, dum ibi distinguitur tumor, & pulsus arteriæ tamquam duo separata; prærerquamquod arteria non solet dilatari per tam longum spatium, quale est illud à tumore occupatum, incipiens sub mucronata Cartilagine vsque subtus vmbelicum, & per quod spatium arteriæ pulsus obseruatur. Emaciatio facta fuit à sanguine ratione sui temperamenti adusti, & à calore febrili reddito acri, ratione cujus carebat illa dulcedine balsamica ad nutritionem necessaria, & etiam quia acredine partes, per quas circulatur, corrodendo ad marcorem duxit, vt verè in hoc casu Elluo dici possit. Hac partium corrosione facta, massa sanguinis impura, crassiorumque particularum ferax; ab his obstructio in aliquo vase inducta febri tertianæ occasionem dedit. Ab hac mala sanguinis deprauatione appetitus prostratus fuit, non subministrante nec acida, nec spiritosa materia ad præparacionem fermenti acidi appetitus excitatiui.

Pro curatione sanguinis acris constitutio primò, & principa-

li-

liter modificanda. Secundò obstructio febrem faciens tollenda. Tertiò omnes partes ex sanguinis deprauatione debilitatæ in suis fermentis corroborandæ, & renutriendæ. Quartò Tumor eradicandus. Ista obtinere, si non impossibile, ad extremum difficile puto.

Præmisso paruo leniente in primis ex Cassia, intermissaque sanguinis missione, Ius Pullæ laudarem, in cujus ventre reposita fuerint Radix Cannæ montanæ, China, Hordeum, Malua, Borago, Agrimonia, de hoc capiat ℥. viij. cum Tincturæ Chalybis ℈. 1., & Tinct. tart. ʒ. ß. continuando per viginti dies in hoc remedio, quo modificationi sanguinis initia ponentur, obstructiones reserabuntur, & materia acris ad vias vrinæ ducetur. Non videò tamen in vegetabilibus energiam ad hoc præstandum ob morbi contumaciam, qua vegetabilium vires non multum efficaces spernit, & ob sui facilitatem ad alterationem suscipiendam à visceribus, & sanguine. Aquæ conuenirent, quæ omnem acredinem emendare possunt, ventriculo tamen labefactato hæ non correspondent. Mineralia solum possunt opem ferre, & inter cætera Aurum præparatum modo in superiori Consultatione quinquagesima quarta descripto, & solutum in aqua solari, nempè in aqua, quæ à radijs solaribus, vel horum potius medio colligitur, & huic coniungerem sal tartari volatile, & per mensem in hoc insisterem. Tinctura Antimonij, & Coraliorum multum valent in sanguine depurando, & ex his parari possunt varia remedia secundum Assistentis Medici prudentiam, & exhibenda, vel in aqua extracta à sanguine Vituli, vel Lumbricorum, est enim in his spiritus volatilis summè modificatiuus, & his remedijs omnes adimplentur indicationes propositæ. Exterius cauendum à Ceratis, vbi pulsat Arteria, ne cohibita transpiratione dilaratio arteriæ sequatur, sed fouendus tumor cum spongia Vino imbuta, in quo radices Maluæ, Altheæ, & Salsa bullierint, & fomentum sit tepidum, postque fomentum inungatur locus affectus cum Cerato ex Esippo dissol. cum oleo Amygdal. Dieta non solum vires respiciat, sed maciem ea seligendo, quæ sint valdè nutritiua.

CONSVLTATIO LXIX.

De magno calore post cibum, & rubore in facie.

NObilissima Matrona temperamenti calidi, & humidi, sed cum bilis abundantia, manifestata à subitaneis motibus ad iram, quotiescumque contingunt vsus suis nobilissimis ideis aduersi, ætatis annorum quinquaginta, mensium adhuc beneficio gaudens, post cibum insigni calore, & rubore in facie perfunditur, & per totum corpus, præcipuè verò in volis manuum, & pedum, & cum aliquali molestia, ità ut in facie cutis distensionem non dolorosam, sed molestam pariat, maximè vbi in vtraque parte nasi iuxtà eius summitatem pustulæ erumpunt, & ferè semper apparent, pulsus tunc temporis etiam fit frequens, & magnus, nec remittitur ad suum statum, nisi post octo, vel decem horas à cibo, & calor in facie hora transacta cessat, calorem in lumbis cum aliquo dolore continuo sentit, maculæ rubræ, & latæ per corpus omni die apparent, cum tumore aliquo, sed citò euanescunt, & hoc præcipuè post somnum, & à cibo. Hemorroydes semper foras habet, aliquando verò dolent in exitu fæcum, tunc eidem videtur eas transire per locum laceratum, & corrosum; Sputum salsum patitur non copiosum, sed in ea quantitate, quæ naturaliter excerni solet, quod per interualla, sed raro augetur.

A' sanguinis dispositione non morbosa, sed à bona deflectente oriri prædicta symptomata plusquam certum est, quænam autem sit, & in quo genere, eruendum est à ponderatione dictorum symptomatum. Pulsus frequentia, & magnitudo à cibo ostendit aliquid istius sanguini statim communicari, per quod magis attenuetur, vt majorem in corde subeat efferuescentiam, vndè pulsus frequentia, & magnitudo, cum enim à majori efferuescentia in ampliorem extensionem dilatetur sanguis, ità etiam arteria in exitu hujus à corde, magis dilatatur, & cum majori impetu, & sic dicta pulsus magnitudo, & frequentia, ex reiterata breui tempore rarefactione sanguinis, cujus aliqua dispositio habi-

habitualis requiritur, vt habeatur ista facilitas ad suscipiendam majorem rarefactionem à cibo, quæ facilitas fundari non potest nisi in tenuitate habituali, quæ tanto major est censenda, quanto ex leui causa, qualis est illa, quæ ex cibis prouenit, licet etiam leuioribus, & optimi nutrimenti efferuescentia accenditur.

Tenuitas ista sanguinis non est in alio quærenda principio, quàm in eo fluiditatem naturalem illi impertiente, sed magis actiuo, & in agendi modo magis valido, cum illud, quod fluidum facit, si sit magis potens majorem fluiditatem generet, quam summa tenuitas sequetur, quod verò fluiditatem sanguini conciliat est spiritus salinus volatilis ex alkali, & acido compositus, de quo toties dictum fuit, & quod esse summè actiuum colligitur, quia bilis in hac Nobilissima Patiente est summè volatilis, vt ex propensione ad iram colligitur, & etiam acidum Pancreatis ratione caloris in toto prædominantis talis conditionis censendum est, hinc euenit, quod salsum ex eis genitum multum actiuum euadit, & maximè dissolutiuum, & attenuatiuum.

Talis etiam naturæ puto esse fermentum lienis, quo sanguinem volatilizari, & attenuari omnes norunt, & sanguinis coagulationes prouenientes ab hoc fermento per obstructiones imbelli reddito euidenter confirmant; & in nostra patiente hoc fermentum esse summè actiuum probat bilis copia, quæ antequàm in hepate secernatur à liene, disgregatur, & ad secretionem disponitur, ità ut, quo fermentum lienis est validius, copiosior succedat bilis separatio, ab his fermentis valdè actiuis tenuitas sanguini conciliatur, & facilitas ad efferuescendum per alimentorum assumptionem, & etiam salsedo sanguinis, quæ sero impertita, saliuam salsam efficit.

Alimenta si sanguinem efferuescere faciunt paulo post eorum assumptionem, prout certum est contingere in hac Patiente, non aliter potest fieri, nisi dum in eorum trituratione, & principio fermentationis soluuntur salini spiritus volatiles in eorum claustris reserati, qui venas ventriculi peruadentes, vna cum sanguine ad cordis dextrum ventriculum feruntur, paulo post ad sinistrum transituri, in quibus actuati à calore, vel sanguinis,

vel

vel cordis, prout suæ naturæ salinæ proprium est, & volatilitatis connaturale, sanguinem fluidum, & tenuem valdè magis dissoluunt, & attenuant, quapropter magis efferuescit, & citò cum majoris caloris conceptione, & per arterias rapido motu decurrens toti corpori calorem imprimit majorem, & ità pulsus alteratio à cibo, & calor totius originem ducit ab efferuescentia sanguinis inordinata huic impressa à partibus salinis volatilibus alimentorum in corde actuatis, & à facilitate eiusdem sanguinis ad suscipiendam dictam efferuescentiam dependenter à summa tenuitate à salso volatili valdè actiuo effecta, ex quibus satis euidenter elicitur alterationis pulsus, & caloris totius radicem esse salsum volatile fluiditatem sanguini naturalem impertiens in actiuitate nimis exaltatum, ab hac radice pullulant alia symptomata, dum per supradictam efferuescentiam sanguinis ab hac pendentem hic exundat in faciem abundantiùs per arterias capillares, & illam rubore perfundit, & cutim distendit majori sua copia, quo enim arteriæ magis eleuantur, sanguinem etiam in majori copia per sua orificia diffundunt, id circò accidit etiam in volis manuum, & pedum calorem magis molestum causari, dum sanguis ab arterijs transfusus immediatè cutim istarum partium tangit, à venis illius reassumendus, & præ exquisito sensu earumdem caloris actiuitatem magis percipiunt cum molestia, quia auctus, & acer; ab hujusmodi etiam efferuescentia sanguis abundantiùs in partibus aliquibus externis exprimitur, vndè maculæ à cibo rubræ in eis apparent, sicuti illæ in somno à calore in hoc majori facto, vel à calore lecti efferuescentiam conciliante majorem sanguini promouentur modo prædicto; paulatim autem sedatur illa efferuescentia, & calor remittit post horam à cibo vnà cum rubore faciei, quia salini spiritus alimentorum paulatim dissipantur, vel ab alijs partibus sanguinis irretiti fixantur, & ità attenuante dissipato, vel coercito, sanguinis etiam major efferuescentia sedatur, & cum ea calor summus, & rubor illius effectus.

Possent etiam hæc symptomata explicari per irritamentum spirituum animalium per neruos cordis decurrentium intrusum, à spiritibus salinis volatilibus alimentorum illis commixtis,

dum

dum adhuc in ventriculo manent, & elixantur particulæ alimentorum, & ferè statim ab eorum assumptione neruis communicari confirmat experientia, qua constat vires animales statim ab assumpto cibo reparari, & antequam chylus sit confectus, quod non potest explicari, nisi admissa communicatione partium subtilium alimentorum, cum spiritibus neruorum, ab his particulis salinis volatilibus alimentorum spiritus neruornm cardiacorum inordinatè moti, cordis etiam pulsationes frequentiores eduntur, ex quibus major, & celerior sanguinis efferuescentia modo superius dicto, & spiritus nerui secundæ diuisionis quinti paris circumligantis arterias per genas disseminatas, eodem modo affecti, ad contractionem sui coguntur, qua arterias constringendo sanguinem vberiori fluxu propellunt, & in genas transfundunt aucto rubore istarum, & irritamento paulatim cessante, per admixtionem benignarum partium alimenti, rubor cedit, quamuis non cesset pulsus alteratio, nam in principio, vt dixi spiritus salini volatiles erumpunt, quorum efficacia sanguis attenuatus, vel neruis cordis irritatis facilè, & majori impetu per arterias propellitur in majori copia, quam à venis possit excipi, vndè sua transfusione per poros carnis ruborem facit, vel in tanta copia propellitur, vt arteriæ capillares subtilissimæ distendantur, & in distensione raritate concepta permittunt rubicundum viuidissimi sanguinis colorem transpirare, vndè cessante hac copia sanguinis transfusa in porositates genarum, quia à venis excepta, vel detumescentibus arterijs capillaribus cessat rubor, at quia potest perdurare talis fermentatio in sanguine, quæ pulsum alteret, & non propellat cum impetu, nec in copia sanguinem in arterias genarum, ideò durat pulsus alteratio extincto in facie rubore, nec aliter explicari posse puto hujus ruboris caussam considerata ejus parua duratione, nec aliter determinari potest ex parua duratione hujus ruboris.

In hujusmodi efferuescentijs semper aduruntur particulæ sanguinis, quæ collectæ vna cum crassioribus ejusdem massæ, in qua semper reperiuntur volatilizationi ineptæ, & quæ facilè ob tenuitatem sanguinis disgregantur ab alijs particulis, per venas hemorroydales circulatione delatæ amisso calore in corde con-

ceptο,

cepto, & spiritū volatili salino euaporato, cui tenuitas, & fluxibilitas debetur, ibi incrassantur, & venas in tumorem attollunt, cum dolore, ob fibrarum venarum nimiam extensionem, (hic enim aliquam sensationem inesse demonstrant atrocissimi dolores hemorroydum extra anum pendentium) sicuti suis partibus salinis adustis vellicando corrosionis speciem inducunt, quæ à pertranseuntibus fæcibus augetur, compressis tunicis venarum, & compressione humor in eis contentus acer, vel majores ferit partes, vel in eas intimiùs penetrat, vndè vellicatio, major portio istorum humorum adustorum, & acrium ad latera nasi delata pustulas ibi excitat. Calorem, & dolorem lumborum referimus in æstum sanguinis Aortæ decurrentis per regionem lumborum, à qua exhalantes tenuissimi halitus salini, & calidi vicinos musculos lumbares impensè calefaciunt, & acrimonia vellicant eorum membranas, sed tenuiter, vndè dolor etiam leuis, nec multum molestus, possunt etiam hæc symptomata prodire ab efferuescentia succi pancreatici, & bilis in intestino duodeno incæpta, & per jeiunum continuata.

Vt ab istis symptomatibus Nobilissima hæc Patiens liberetur, quod facilè spero, sanguinis tenuitas moderanda, bilis, & succi pancreatici volatilitas fixanda, quæ duo ijsdem exequentur remedijs, salsedo sanguinis auferenda per dulcificantia; Partes faciei corroborandæ, ne adeò facilè sanguinem suscipiant, & pustulæ extinguendæ vnà cum hemorroydibus.

Hæc omnia vniuersalis præcedet Purgatio cum ℥. ß. Crem. tart. s. p., & ʒ. 1. ß. Tartari vitriol., & Scamon. sulph. gr. v., & præparabuntur humores cum Iure alterato ex Malua, Borag., Hordeo, Acetos. addito spirit. Salis dulcif. ad gutt. viij., inter hæc fiat missio sanguinis è brachio ad ℥. x., & post septem ex his Decoctis reiterabitur suprascriptum Purgans; posteà ad succum Portulacæ, Plantag. an. ℥. ij. ß. deueniat cum Aqua Papau. errat., & Endiuiæ addita pauca aqua Cinam. ad ventriculi conseruationem, præmittendo bolum ex ʒ. 1. Diascordij. Consumptis in his quindecim diebus lac Asininum destillatū ad ℔. 1. accipiet cum vitriol. mart. ℈. 1., vel spirit. eiusdem ℈. ß. ad diuertendam serositatem salsam per vrinam eodem tempore ante prandium

per

per horam sumat sequentem puluerem ℞. Ocul. Cancr. ℈. ij. Matris perlæ præp. ℈. 1., Antim. diaph. ℈. ß., quod si his non cedant prædicti affectus morbosi in æstiuis caloribus aquam Noceræ accipiat eo modo, quo Villensis accipitur, cum hęc, ratione mineræ boli vltrà refrigerium sanguini adstrictionem quamdam conciliet: Balnei aquæ dulcis post hanc erunt opportuni. In Autumno paretur vinum ex Santalis, & rad. Cannæ Montanæ, de quo bibat Cyathum manè, & serò in prima mensa; Pro facie antequam in lectum decumbat eam lauet flegmate vitrioli, & Aqua spermatis ranarum, quibus pustulæ extinguentur, quod faciliùs consequetur, si eas aqua calcis per diem sæpè tangat. Victus ratio sit moderata, & ad frigidum vergens, Vinum aqua temperet, & post prandium, & cœnam Cyathum aquæ Nocerae accipiat præmisso puluere ex Coriandis, sem. Plantag., Acetosæ, cum pauco spicæ nardi, & puluis super offam panis vino imbutam aspergatur, & si hemerroydes ab his non accipiant solamen, ʒ. 1. fol. Farfaræ in Majo collectorum, & in vmbra siccatorum accipiat in vino per tres vices, & per quatuor horas ante cibum, vel puluis ex radice Plantaginis aquaticæ ad ʒ. 1. eodem modo sumatur, & est arcanum pro hemorroydibus, colligenda est radix mense Octobris. Efficacissimum etiam, & expertum remedium est Rana pinguis in oleo Lini cocta, vt superemineat illud per duos digitos, & coquitur vsque ad consumptionem Ranæ, colatur, & exprimitur, & hemorroydes vnguntur. Pinguedo Ranarum palustrium est rarum arcanum ad hemorroydes dolentes, & dolorosas.

CONSVLTATIO LXX.

De doloribus Hypocondriacis cum macie totius.

VEntriculum nullam habere partem in affectibus hujus honestæ Mulieris, ex eo licet conijcere, quod optimè appetat, nec vllam de eo habeat querelam, ab excrementis etiam quotidie emissis compactione, & calore secundum naturæ leges elaboratis colligimus in intestinis chylificationis opus perfici debi-

bito modo, venarum depletio, & detumescentia plenitudinem vasorum adesse reicit, & consequenter maciem non prouenire à sanguine solum secundum qualitates vitiato, & per has nutritioni inepto, ostendit, alioquin si adesset hoc vitium in sanguine, adesset plenitudo, cum portio ejus non consumeretur, quibus certò admissis remanet solum concludere sanguinem non generari, & per hoc alimentum deficere toti, & ideò ad maciem tendere, & cum ex dictis pateat fermentationem in ventriculo alimentorum perfici, & chylificationem in intestinis, suspicandum est summa cum ratione chylum elaboratum in intestinis, non transire ad vasa sanguifera, quod contingere non potest, nisi posito impedimento in venis lacteis, vel glandulis mesenterij, quod mihi probabile videtur tam ex multis obseruationibus ab auctoribus recensitis, quàm ex victus ratione Patientis ordinaria, consistente in acido condimento omnium alimentorum, & tempore veris in fructibus acerbis in magna quantitate; ab hac viuendi ratione humores acidi colliguntur, qui ad glandulas Mesenterij transmissi humorem proprium earum acidum magis, & austerum reddunt, aduenientem chylum per dictas glandulas percolantem aspergendo, casei instar coagulant remanente immuni parua serositate, (eo modo, quo ex coagulatione lactis in caseum serum remanet fluxibile) quæ sola sursum ad cor pergit, & qua sustentantur facultates debiliter, cum aliquas particulas alimentales secum rapiat (eo modo, quo serum ex coagulatione casei residuum, fæcum retinet partes à sero alienas, ex quibus recocta conficitur) hinc deficit massæ sanguineæ materia pro renutriendis partibus, & major glandulis relinquitur pro earum intumescentia, ità ut tota chyli massa in glandularum augmento consumatur, à quo distensis membranis illarum, & in hac distensione secum trahentibus membranas Mesenterij, quibus glandulæ adhærent, dolor excitatur, & durities illa ferè totius abdominis ad tactum percepta oritur.

Nec de mensium diminutione dubitandum, quod sint horum morborum causæ, cum numquam copiosos habuerit, & in ea sit ætate; nempè suprà quadraginta annos, in qua solent deficere; præterquamquod non adest capitis dolor, nec cordis

affe-

affectiones, nec deprauatus, vel diminutus appetitus, nec malus corporis calor, quæ retentorum mensium sunt effectus, vltrà quod venarum plenitudo adesset ab eis retentis, & nutritio partium, quamuis mala, & imperfecta fieret, vt in Cachexia.

Pro curatione hujus affectus rebellis, & periculosi extinguendum acidum auctum glandularum cum austeritate illis medicamentis alkalicis fixis, & volatilibus, quæ acidum absorbent, & per hoc partes ab humorum crassorum infractu liberant, nam extincto, vel translato acido chylum coagulante in medicamentum alkalicum, chylus pristinæ fluiditati restituitur; Posteà generationi optimi sanguinis, & renutritioni incumbendum.

Quod statim executioni demandandum, cum iam sint peractæ purgationes vniuersales. Parandum ergo Ius Columbi turrialis, in cujus ventre reponantur Lignum Sassafras, Salsa, Hirudinaria, Cariofilata, Satureja, Rosmarinum, Calamintha, præmittendo bolum ex Ammon. Opoponac. an. ℈. 1., Spirit. fulig. gutt. v., Salis tart. fixi ℈. ß., continuet per xx dies purgando omni septimo die cum Pilul. de Ammon. Quercet. Post hæc sumat salis tart. chalyb. ʒ. ß., Antim. diaph. gr. xv., Bezoard. solar. gr. vj. cum Decoct. Anagalid. aquat., Raphani Syluestris, Camedryos, cui si addatur cochlear Elixir de Ammoniaco descripti ab Hoffmano in Claui Sckroderiana: verbo Ammoniacum: erit efficacius. Pro renutritione primò vtendum lacte Asinino ad tollendum residuum obstructionum, posteà caprino, in quo aliquot gutt. Elix. prop. instillentur, vel essentia ligni Aloes, & melissæ, eorumque loco, Capra herbis odoriferis nutriatur, præmittendo frictiones totius corporis; Pro majori confirmatione omni verno tempore per totum id tempus vtatur Decocto herbarum infrascriptarum cum folijs, & Rad. Gram., Cicor., Petrosel., Asparag., Vrtic. Victus ratio sit optima, omniaque fugiat Acida.

CONSVLTATIO LXXI.

De Diarrhea, & Obstructione Hepatis.

MIles egregius post inordinatam viuendi rationem multis annis peractam, & labores in itineribus perpessos, & molestias, in regionum mutatione, & ab aeris inclementia à frigore, & calore toleratas aeri natiuo restitutus, pro suarum rerum familiarium curatione, incidit in febrem duplicem tertianam, quæ in vigesima cessauit relicta duritie in regione Hepatis, & post quindecim dies fluxu alui cum excrementis varij coloris, sed bile excedente correptus fuit, quæ adeò molesta est, vt decem, & duodecim cursus habeat in die, noctemque inquietam, & cum pauco somno ratione hujus ducere cogatur, & jam sunt duo Menses, quod ab hoc symptomate affligitur.

Segregatam ab efferuescentia febrili materiam decubuisse in Hepatis parinchema cum tumoris præsentis formatione credo non esse dubitandum continuæ experientiæ innixus demonstranti multas febres solui cum metastasi humorum ad partem aliquam relicta in ea dispositione, quæ morbi productum jure merito dicitur.

Descriptæ diarrheæ, quæ est immoderata excretio per aluum humorum sine exulceratione intestinorum, causa debetur huic tumori, dum materia hunc generans glandulas miliares Hepatis bilis separationi dicatas, vel obstruit, vel comprimit, vt debita separatio prædicti humoris exequi non possit, vndè in venis retenta dissolutionem inducit in aliquas partes sanguineæ massæ, & fermentatione inducta simili medicamento catartico, segregationem continuam humorum facit, qui præter acrimoniam ab eorum deprauatione acceptam, à bile admixta aliam nanciscuntur, & ità segregati per arterias intestinis infixas in horum cauitatem exundant, vbi irritamento inducto, per propriam acritatem ad expulsionem excitantur intestina, & eodem irritamento lacessita vasa lymphatica per intestina, & Mesenterium disseminata, & ductus pancreaticus, vel per immediatam dicto-

rum

rum humorum substantiam, vel per halitus ab eis emanantes, vel per corrugationem intestinorum à vellicatione factam, serum de se promunt, & succum pancreaticum in fluxus augumentum, quo pacto irritari etiam potest ductus Colidocus ad deponendam illam portionem bilis, quæ separatur in Hepate, cum omnes glandulæ non supponantur obstructæ, vel quæ generatur in glandulis Cystis fellis, si veritatem meretur sententia talem generationem sustinens.

Diuturnus est hic fluxus, quia obstructiones contumaces, & quia sanguinis mala dispositio introducta fuit ab erroribus dietæ, à Cæli inclementia, & laboribus.

Obstructiones ergo tollendæ, & Massa sanguinis depuranda, & fluxus cohibendus, quod non adeò facile erit, cum corpus sit, & morbo, & laboribus extenuatum, & ætas prouecta non tamen desperandum, quòd à generosis remedijs ad pristinum salutis statum reduci possit.

Præmissa vniuersali purgatione sine sanguinis missione ob virium languorem; in electione deobstruentiũ, ea fugienda in principio, quæ fermentationem augere possunt, vt sunt volatilia valida alkalica, à quibus major fluxus excitari potest, non solũ augmento fermentationis, quo major perficietur humorum disgregatio, & separatio, sed volatilitate majori bili impressa partes purgantis validioris exequetur, sicuti acida valida, quæ acriorem bilem reddent, & atræ bilis generationem facient, vndè cautè in his procedendum, ex quo aptiora puto ea, quæ à Tartaro, Antimonio, & Marte parantur, vt ℞. Succi Absynthij condensati ℈. ij., Croci Martis ℈. ß, Salis tart. volatilis gr. vj., vel fixi hujus loco ℈. ß. f. b., cui superbibat Vinum, in quo maceratæ fuerint summitates Absynthij, Prasij, & Eupatorij, omni quarto die exhibeatur puluis Mirabol., citrin. Indorum an. ʒ. 1. ad purgandum, & corroborandum, & per quindecim dies in hoc remediorum genere insistat, posteà per alios quindecim dies exhibeatur Tinct. antim. ℈. 1., Tartari ℈. ij., Chalybis vitriol. descript Consult. 54. ℈. ß., Syrup. Coral. ℥. 1., Aqu. Capil. Vener., Absynthij, Gram. an. ℥. ij. m. Vltimo loco per decem dies vtatur Bezoardico martiali ad gr. x. Arcani duplicati ℈. 1. cum sale Absynthij, Spirit.

vitriol. coagul. ℈. ß., Pulu. viper. ℈. ß., superbibendo post horam jus Pulli, quibus reliquum obstructionum auferetur, & massa sanguinis corrigetur interpolatim sumendo suprascriptum puluerem Mirabolanorum. Vltimo pro Hepatis corroboratione ℞. Cinam. electi ʒ. 1., Masticis ʒ. ß., Specier. Diarodon Abbatis ʒ. 1. ß., Coral. rub. ℈. 1., Salis Absynthij ʒ. ß. cum Saccharo dissoluto in aqua fænieuli f. Electuarium, de quo capiat ʒ. 1. omni mane. Optima dieta vtatur.

Tartarum fit volatile, si sal eius optimè calcinetur, posteà ei affundatur spiritus vini, & destilletur, exit enim aqua insipida, nouum spiritum vini adde, donec exeat spiritus vini, quomodo fuit affusus. Tartari sal spiritu vini impraegnatum retortæ committe, destilla, exibit spiritus tartari volatilis, quod in retorta remanet exime, & ei affunde nouum spiritum vini modo superius dicto, quando hoc satiatum fuerit, destilla per retortam, vt dictum est, & has operationes reitera, donec totum sal transeat per retortam; Has destillationes simul junge in Pellicano, & per xx. dies permitte circulari, posteà dephlegma, & habebis spiritum tartari volatile oleosum.

CONSVLTATIO LXXII.

De Diarrhea cum Febre.

NObilissimus Eques æstate præterita febre tertiana duplici vexatus conualuit, intermissa Purgatione, ad quam Medici inuitabant. Per Autumnum Scabies erupit, quæ accedente frigore Hyemis euanuit; diebus Baccanalibus hujus anni multos commissit errores in Venere, gonorheam contrahendo, & etiam in victus ratione, præcipuè in Ostraceis, & vino generoso, vndè Diarrhea correptus fuit, materia erat aquea bile tincta, post duos dies febris inuasit cum typo duplicis tertianæ inuadentis cum aliquo sensu frigoris, calor erat auctus, sed paruæ durationis in statu, sitis moderata, vrinæ turbatæ, cum Diarrheæ continuatione, in septima febris sine signo apparuit, & facta fuit continens cum alui fluxus continuatione, materia eius erat biliosa,

crai-

crassa, & fætorem cæpit redolere, aliqua singultus præludia habita sunt, sed non frequentia, vrinæ clariores apparuerunt.

A' parua victus ratione cumulatæ cruditates, & auxilio venerei actus immoderatè exerciti magis auctæ debilitato calore, & facultate concoctrice, materiam præbuerunt primò Diarrheæ, deindè febri, materia cruda, & crassa intra vasa Hypocondriorum translata, cum obstructione vasorum humor in his contentus deprauari cæpit, acquisita qualitate acri, & fermentatiua, cujus vi obstruente impedimenta separata, circulationis cursum reassumpsit humor prius stagnans, & per reliqua vasa sanguinem continentia fluere incepit, hunc fermenti vi ad inordinatam in corde efferuescentiam suscipiendam cogendo, & impedimento priori statui redacto humori motum defendendo, quia non abrasum, sed perterebratum fuit, humor stagnans deprauationi condemnatus fuit, vsque dum qualitate fermentatiua, & acri concepta, altera die impedimentum superatum fuit, vndè modo superius dicto efferuescentia inordinata sanguinis, & nouus paroxismus, hoc enim ritu febres per accessiones redeuntes inuadunt, vel in eodem loco renouata obstructione omni die superata, vel in diuersis, alternis diebus deuicta.

Ab efferuescentia febrili sanguis suæ compagis laxitatem adeptus, principiorum eum constituentium dissolutionis initia suscepit, & eo magis, cum in tali efferuescentia salinæ partes exaltentur, vna cum sulphureis, quæ sua corrosione, & impetu laxitatem, & dissolutionem coadiuuare valent, in hac dissolutione præcessit primò segregatio excrementorum à sanguinis natura degenerantium, quæ relicta fuerunt à febre præterito anno excitata, purgatione eorumdem recusata, & quamuis horum euacuationi natura prouidere cæperit transmittendo ad cutim, vndè scabies, perfectè tamen exequi non potuit ob hyemalis tempestatis rigorem hunc motum humorum impedientem ad exteriora.

Secundò præter excrementa in sanguine contenta segregantur etiam portiones sanguinis, à præternaturali motu istius, & mala qualitate fermenti salini, & sulphurei exaltati deprauatæ, & in aliam naturam conuersæ cum putredinis nota, quod facilè contin-

tingit non solum ratione motus, quo alia combinatio particularum portioni sanguinis impartitur, humorem à natura alienum constituens, sed etiam, quia in tali motu inordinato sanguinis hujus portiones ità laxantur, vt spiritum insitum, in quo naturalis calor fundatur, fugam arripere permittant, putredine subeunte, quæ est interitus caloris in humido. Hinc diarrhea ab alimentis prauis, & à concoctrice debilitata incipiens, suæ continuationis progressum, & durationem suscepit, à prædictis excrementis, & humoribus putridis segregatis, ope fermentationis febrilis, & in cauitatem intestinorum eructatis ab extremis orificijs arteriarum in eam desinentium, & portio aliqua crassa sero mixta, cum hoc per vrinam excreta eas turbidas reddit.

Ab humoribus putridis, & de nouo genitis, ab immoderato motu efferuescentiæ sanguinis diarrheam foueri ex hoc colligo, quod hæc est copiosa, & perseuerans, & habitus patientis non est Cacochimus, vndè si solum excernerentur excrementa in sanguine collecta à prædictis causis breuioris esset durationis, nec adeò copiosa, existimandum ergo est, ob sui durationem, & copiam quotidie de nouo excrementa generari, quod fieri non potest, nisi bonus sanguis in illa degeneret, cum victus ratio, qua vtitur sit valdè inferior materiæ excretæ, & magis confirmatur à febre de intermittente in continentem mutata, cum indicio certo disgregationis principiorum sanguinis & omnium ferè particularum ad istius constitutionem ingredientium, cuius semper comes est aliquarum portionum in putredinem degeneratio. A principijs, & particulis sanguinis disgregatis fit continens, quia ob laxitatem in tali disgregatione contractam aptus est semper inordinatè efferuescere in corde eodem modo, & ob alias rationes à Villisio in suo tractatu de Febribus doctè, & eruditè expressas, ad quas Lectorem remitto.

Singultus apparens à transmissione materiæ ab arterijs in membranas ventriculi proficiscitur, quæ acrimonia suscepta à salinarum, & acidarum particularum exaltatione facta à motu sanguinis, & calore febrili vellicando, est in causa, vt singultus in conatu ventriculi pro excussione prædictæ materiæ edatur. Vrinæ clariores apparuerunt, postquam febris facta fuit continens,

nens; quia motu in sanguine aucto, tota materia putrida ad intestina deicitur.

Pro curatione, recensitæ causæ primò indicant humores excrementitios, & putredine cumulatos esse euacuandos, secundò febrilem efferuescentiam esse sedandam, vel moderandam cum concentratione, vel expulsione fermenti salini sulphurei exaltati, tertiò sanguinis compagem esse constringendam, ne in totalem ruat dissolutionem, quartò eiusdem Massam acriorem factam dulcificandam, quintò obstructiones, quæ febris duplicis tertianæ dederunt occasionem, & quas perseuerare credimus ob dispositionem malam sanguinis reserandas, sextò singultui occurrendum, calori, & siti, quæ sunt febrilia symptomata, septimò vasa corroboranda, quibus satisfacere arduum erit, prauo pronostico emisso.

Incipienda Curatio à Purgatione cum Cassiæ ℥. ß., Rhaub. toref. ʒ. 1., Mirabol. citrin. ℈. iiij. pro efferuescentia minuenda proponebam sanguinis missionem rejectam ab Excellentissimo Viro duplici fundamento, primò quia erat contrà vulgare præceptum Galeni expressum in illa decantata sententia, fluente aluo venam non secabis. Secundò, quia non erat indicans missionem sanguinis, cum diarrhea excrementorum abundantiam connotet, cui debetur purgatio, non sanguinis missio indicata solum à plenitudine.

Primo fundamento respondebam præceptum Galeni valere, quandò Patiens duas euacuationes sustinere est impotens, vt in dictæ sententiæ prolatione se expressit Galenus, non autem quandò Patientem robustum præ manibus habemus, cum tali virium robore idoneo ad ferendam talem euacuationem vnà cum diarrhea, vt in casu nostro, consequenter preceptum Galeni non habere locum, stante ejus limitatione in casu nostro non concurrente. Secundo fundamento respondebam falsum esse venæ sectionem indicari à sola plenitudine, cum motus sanguinis inter illa indicantia ab omnibus enumeretur; In casu autem nostro ex vrina turbata in principio febris apparente motum sanguinis inordinatum colligebam non minoris periculi, quàm quandò ad aliquam partem etiam principalem fluit, cum esset

motus ad dissolutionem sanguinis, & putredinem totalem tendens, ex quo concludendum erat, quod si motus sanguinis ad partem principalem, venæ sectionem indicat, motus ad putredinem tendens eam etiam indicabit, cum periculum non sit minus in hoc, quàm in illo casu, & ad rationem allatam, quod humores peccantes erant excrementitij, quibus non debetur venæ sectio, sed purgatio, dicebam apud me valere, quandò hujusmodi humores actu sunt in venis, constituentes cacochimiam vniuersalem, vel particularem, quamuis adsint Authores etiam in hac sanguinem mittentes, quorum fundamenta ratione, & experientia comprobata recenset Hoffmanus in sua Methodo medendi. In proposita verò materia nihil concludere, & pro flocco excutiendam esse, nam humores per aluum excreti non actu existebant omnes in massa sanguinea, sed à putrescente sanguine vi sui motus inordinati, & fermentorum actiuitate proueniebant, vndè vera indicatio erat motum sanguinis sistere, vel frænare, & fermenta dissipare, ad hoc autem præstandum tutior erat venæ sectio, qua sola motum sanguinis inordinatum in ebullitione ejus sedari innumeræ obseruationes testantur, & Medicorum dogmata persuadent, illam præscribentia, & eo magis, cum fermenta sanguini mixta illo exeunte transpirent, vbi purgatio cum suum non obtineat effectum, nisi fermentatione, hac putredinem, & sanguinis dissolutionem accelerare potest, & ferociora reddere fermenta. Et hoc totum confirmabatur ex eo, quod omnes practici in Diarrhea biliosa à calore Hepatis non formidant sanguinem mittere ad istius refrigerium, intendendo auferre causã Diarrheæ, cum motus sanguinis inordinatus in hoc Patiente esset causa Diarrheæ, vt superius ostensum est, hic erat sedandus, & pro hoc solum faciebat sanguinis missio à motu sanguinis indicata, & non solum locali, sed etiam fermentatiuo, vt superius dicebam de ebullitione sanguinis, & ostendunt vina fermentatione valida agitata, quorum portio, si educatur, minuitur.

His tamen non obstantibus valuit Excellentissimi Viri auctoritas, & prætermissa fuit venæ sectio vsque transacta quarta diminuto alui fluxu. In septima verò facta febre continente cum dura-

duratione fluxus adhuc proponebam alteram ſanguinis miſſionem cum febris continens facta totam maſſam ſanguinis affectam oſtenderet, & conſequenter cum indicatione minorandi ſanguinem, nam hujus vitium cum redundantia etiam humorum excrementitiorum plenitudinem ſecundum quid conſtituit, præcipuè in habitu non perfectè cacochimo, vt erat illud Patientis noſtri, quæ ex omnium conſenſu miſſionem ſanguinis indicat, cui rationi additæ ſuperiores apud me efficaciſſimæ nihil valuerunt ad mouendos duos Archiatros ad hujus remedij executionem, ad quam in tali caſu promouendam nihil me retardaret, & pro maximo crimine haberem eam intermittere, adeò conuictus ſum dictis rationibus, ità ut ſi febris cum Diarrhea adeſſet continens, & in habitu perfectè cacochimo non prætermitterem ſanguinem mittere, & cenſerem cacochimiam ſolum prohibere excedentem, & copioſam ſanguinis eductionem.

Pro ſedanda eadem efferueſcentia vnicum exiſtimabam remedium per ſudorem expellere fermenta ſalino-ſulphurea excitata, & volatilizata à febrili efferueſcentia, ad quod exequendum propoſui ſequens remedium ℞. Bezoar. occid. gr. xx., Cinnabr antim. optimè præp. ℈. 1., Bezoardici ſolaris gr. v. m. ſuperbibendo aquam Card. bene., Galgæ, Scorzonoræ an. ℥. iij., Theriacalis Saxon. ℥. 1. ß m., Salia volatilia in hoc caſu fugienda cenſebam, cum valdè ſanguinem exagitent, & ſudore non educto diſſolutionem integram accelerare poſſint, quamuis his non proficientibus, nec intentioni correſpondentibus ab eis non abſtinerem, cum melius ſit anceps, quàm nullum experiri medicamentum; dictum tamen remedium prius per tres ſaltem vices exhibendum eſt. Ante prandium præbeatur ſequens Puluis. ℞. Marg. præp., Coral. præp. an. ℈. 1., Antim. diaph. ℈. ß., Bezoartici martialis gr. vj. m. exhibeatur cum aqua cordiali Saxoniæ, addito Balſamo Salis ad ℈. ß., quibus tertiæ, & quartæ indicationi ſatisfactum erit, hæc enim medicamenta fermenta extranea mortificando ſanguinis compagem reſtituunt, ejus dulcificationi inſeruiunt. Pro alterante ante prandium per quatuor horas vtatur Decoct. Rad. Tormentillæ, Biſtortæ, Borag., fol. Scordij, Rutæ Capraria, Acetoſæ ℥. vij. cum Pulu. Bezoart. martial. gr. x., quibus

 ob-

obstructioni, & vasorum corroborationi satisfaciemus, & quamuis in Decoctione aliqua sint adstringentia, hæc tamen acidum coagulans, & obstruens imbibendo obstructionem auferunt. Pro singultu exhiberem Emulsionem Semin. melon., & Amygdal. dulcium factam cum aqua florum papau. errat., & Malu. an. ℥. iiij., Iulap. perlati ℥. ß., Nepentes gr. iiij., Confect. ex Hyacint. s. o. ʒ. 1., Oculor. Cancr. ʒ. 1., Antim. diaph. ℈. 1., Sulph. aurati vitriol. ℈. 1. m. Victus ratio his correspondeat.

CONSVLTATIO LXXIII.

De Diarrhea à bile vitellina, & Febre.

Nobilissimus Eques, ætatis annorum quadraginta nouem, temperamenti calidi, & humidi cum melancholia, copiosæ spiritus vini potationi indulgens febre tertiana simplici intermittente correptus fuit, quæ per vndecim horas sua percurrebat tempora; post sextum paroxismum facta fuit duplex tertiana, sed intermittens, in decima quarta die à morbi principio continua apparuit, & fluxus alui erupit bilis vitellinæ sinceræ in magna quantitate & hic fluxus perdurat, nullius partis læsio apparet, præterquam in regione lienis quædam tensio pressioni cedens obseruatur.

Febris ab obstructione vasorum in Hypocondrijs orta fuit, & in duplicem transiuit, obstructione alio in loco genita modo superiori Consultatione descripto, & in continuam degenerauit ex dispositione mala sanguinis, qua susceptam à fermento febrili efferuescentiam in se continuare valet, quæ mala dispositio ex dicendis eruetur.

Pro inquirenda causa fluxus bilis vitellinæ sinceræ supponendum, ex sapientissimorum Anotomicorum Sententia, bilem in liene à peculiari ejus fermento præparari, ex adustis retorridis sanguinis particulis lixiuio sale, & sulphure adusto constantibus, quæ posteà in Hepate separantur, & pro talis fermenti acrimonia, & actiuitate bilis differentias consurgere, considerandum modo per immoderatum vsum spiritus vini multas partes sangui-

guinis in hoc nobilissimo Patiente adustionem passas fuisse, & præ copias, lienis porositates ex aliqua saltem parte in interiori etiam sua substantia impletas fuisse, vndè ejus tensio, locum verò circulanti sanguini remansisse credendum est ex carentia illorum symptomatum integram lienis obstructionem concomitantium. Hæc materia retorrida lienem infarciens à calore febrili exalcata acre fermentum lienis reddidit, & ab eo magis attenuata, in bilem commutata fuit. Quo modo etiam separatæ ab efferuescentia febrili portiones eiusdem materiæ in sanguine concentratæ, ab eodem fermento in bilem fuerunt elaboratæ, & hujus acrimonia puriores etiam, sed crassiores, & sale refertæ particulæ sanguinis, velut adustione torrefactæ in bilem degenerarunt, eo modo, quo Boreas ventus deferens partes salinas nitrosas acrimonia adurit arbores, fructus, & carnes ei expositas, vndè maxima in corpore hujus redundátia, cujus incapax Cystis fellis, per vasa sanguifera circulando tamquam aliena à natura sanguinis, & irritatiua naturæ ab arterijs in intestinorum cauitatem euomitur, vndè Diarrhea biliosa, vel dicendum fermentum lienis simpliciter à calore febrili auctum, & magis acre redditum maximam copiam particularum adustarum ab efferuescentia febrili collegisse, & separasse, & ità fluxui huic bilioso materiam, & occasionem suppeditasse.

Bilis vitellina euadit, quia à calore febrili, & à fermento acri magis torrefacta minori humido scatet, vndè crassior, & in colore intensior, & ab eisdem majorem suscipit acrimoniam, per quam à flaua discriminatur.

Prius ergo curandum pro hujus Patientis salute fluxum moderare purgata materia in venis collecta, quæ purgatio inseruiet etiam pro materia febrili, vel concocta, vel ad fouendam febrem præparata euacuanda, modificato lienis fermento, cum hoc symptoma sit maximè periculosum, & præcipuè, quia excretio est sincera, ideò corroborantia vasa sunt adiungenda, non negligendo febrem, quæ efferuescentiæ sedationem, obstructionum reserationem indicat.

Euacuabitur ergo bilis collecta cum ℥. vj. Syrup. ros. sol., & ℥. ß. Pulpæ Tamarind. dissol. in aqua Plantag. superbibendo ℔. iij.

Seri

Seri caprini depurati, & chalybeati; posteà in hora alterantis accipiat succi Boraginis ℥. iij., Seri caprini stillati ℥. vj., Tinct. tartari ʒ. ß. præmittendo bolum ex Diascordio ad ℈. ij., Cinnab. antim. ℈. 1. m., quæ omnia pro bile moderanda, & obstructione tollenda inseruient, & pro modificatiuo fermenti lienis. In febris statu accipiat emulsionem sem. melon. extract. cum aqua Plantaginis, & Portulacæ, addendo. Tincturæ Antim. ℈. 1. sola enim sulphura mineralium puto in hoc casu conuenire, cum fixent sine mordacitate, & sanguinem dulcificent, sudorifera alijs non conferentibus opportuna censeo pro minuenda fermenti actiuitate; In transpiratione enim vniuersali præternaturale lienis fermentum expirare facilè est, & obstructiones quandoque reserantur, parentur ex Cornu Cerui, Bezoard. miner., vel Bezoar. Occid., & aquis appropriatis. Ante cibum capiat semper sequentem puluerem. ℞. Coral. præp., Lapid. Ematitis an. ℈. 1., Bezoart. mart. gr. viij., Margar. præp. ℈. ß. m. cum Aqua cord. Saxoniæ, Semina Coriandri ad ʒ. ij., & ad ℥. ß. pulueri., & cum aqua Plantag. epota pro arcano habentur ad fluxum cohibendum.

Clysteres omni mane parentur cum lacte chalybeato, & succo Plantaginis, & lieni epithemata applicentur ex succo Semperuiui, Endiuiæ, Plantaginis, & Absyathij cum pauco aceto cedente fluxu deobstruentia validiora exhibeantur ex sale tartari vitriolato, vel chalybeato, vel volatili cum aqua Agrimoniæ, & Pulegij, constante fluxus vigore sunt fugienda ratione acrimoniæ, & volatilitatis, quibus fermentum fluxum causans, vel acuitur, vel magis volatilizatur seruata optima victus ratione.

CONSVLTATIO LXXIV.

De fluxu Chyloso.

Cuius temperamenti frigidi, & humidi pituitosi, frequenti fluxui saliuæ crassæ subiectus, & quandocumque vomitibus materiæ crassæ pituitosæ acidæ, diarrheam passus est per aliquot dies materiæ viscosæ, & spumosæ cum alijs excrementis mixtæ, cui successit fluxus albicantis materiæ fluidæ, post quem

cor-

corpus cœpit emaciari, & febris lenta, sed continua, pauci sunt dies, quod eum corripuit, cum antea semper immunis fuisset.

Saliuam esse horum accidentium radicem censeo, non destillationem à cerebro ad inferiores partes descendentem, & quamuis illa à vasis capitis defluat in os, & per Æsophagum, à cerebro tamen originem non trahit, sed à glandulis parotidibus præparatur, & per vasa particularia saliuaria dicta in oris spatium effunditur, est copiosa, quia glandulæ suis porositatibus laxis, & amplioribus abundantem humorem serosum recipiunt à temperamento frigido, & humido copiosè collectum, crassa, quia serum est acidum, temperamenti enim frigidi conditio acidum superabundans secum trahit, vndè ab Antiquis omnia acida frigida dicta fuerunt, & ventriculum frigidum plus appetere ratione aciditatis coniunctæ cum frigiditate, quàm concoquere, & in præparatione à fermento glandularum peracta acidum tam seri, quàm glandularum coagulat paulisper saliuam, vndè crassities.

Hæc ventriculum penetrans sua crassitie ei adhæret, & fermenti istius operationem impediendo deprauatas reddit alimentorum concoctiones, cum excrementorum generatione, à quibus & aliquando Vomitus, modo Diarrhea originem traxit excrementis, & saliua per intestinorum viam delatis, & hæc in excretis vnà cum saliua, tam in ventriculo, quàm intestinis collecta, in eis apparet sub specie mucositatis, viscositatis, & spumæ.

Ab hac obstructis orificijs venarum lactearum in superficiem intestinorum, vel crustæ villosæ apertis Chiloso fluxui causa posita fuit, materia enim illa alba, leuis, fluxibilis, ceu Chylus à fæcibus separatus in intestinis, ingressum pro majori sui parte per lacteas non inueniendo, intestinorum viam, cum fæcibus aluinis prosequendo, vnà cum eis excurrit, & excernitur, vndè Macies corporis, deficiente huic alimento pro restauratione partium continentium, & contentarum, sanguineæ etiam Massæ denegatis particulis chyli dulcibus, quibus suarum partium acrimonia, nempè salinarum dulcificatur, hæ continua efferuescentia exaltatæ fermenti naturam induunt, quo illa disponitur ad

præ-

præternaturaliter efferuescendum in corde, vndè febris, sed lenta, quia sanguis depauperatus spiritu, ebullitionem insignem sustinere non est aptus.

Pro curatione ergo depurandus Ventriculus, & intestina à quantitate Saliuæ, siue Pituitæ, obstructiones vasorum lymphaticorum reserandæ, febrilis efferuescentia moderanda; & humorum acrimonia dulcificanda, seri copia aliò diuertenda, & aciditas mortificanda.

Primæ indicationi satisfaciemus cum Mel. ros. sol. ℥. v. dissoluto cum aqua fæniculi superbibendo post tres horas ℔. iiij. Seri Caprini depurati; si febris non prohiberet, Aqua Tetutij magis opportuna esset, & cum fructu majori sumeretur, & per alios tres dies exhiberem eiusdem Mel. ros. sol. ℥. iij. cum ʒ. I. Salis tartari fixi cum sero Caprino depurato, superbibendo reliquum, quod requiritur ad quantitatem quatuor librarum intra horam; præparandum quod remanet materiæ cum aqua Absynthij, Fæniculi an. ℥. iiij., Syrup. de quinq. rad. ℥. I., Salis tartari fixi ʒ. ß., Absynthij ℈. I., Pulu. rad. Ari ℈. I. m., & post tres dies reiterandum Mel. ros. ad ℥. iij. cum Seri Caprini depur. ℔. iij., si pro febrili efferuescentia opportuna existimabitur sanguinis missio in hoc tempore præparantium erit exercenda. Obstructiones tollentur cum decoct. rad. Ari, Aristol. rot., Fæniculi, Petrosel., fol. Eupatorij, Agrim., Chamed., rosmar. cum gutt. xij. spir. Salis dulcif. præmittendo bolum ex Gum. ammon., Extr. gentianæ an. ℈. I., Salis rosmarini, Saluiæ an ℈. ß. m., & hoc per xv. dies, interpolatè vtendo Pilul. tart. Quercet. pro virium robore, à quo dosis, & frequentia est desumenda, posteà per octo dies exhibeatur Decoctum ligni Sassafras cum gutt. vj. Elix. prop., Salis tart. volat. ℈. ß. Tempore medio inter prandium, & cœnam exhibeatur Emulsio sem. melon. extracta cum aqua Agrimoniæ, quæ non solùm inseruiet pro febrili efferuescentia, sed etiam medicamentorum calorem corriget, licet meo juditio non sint timenda, quia conueniunt temperamento naturali frigido, causæ morbi, quæ est humor crassus, & obstructioni, & acido sanguinis, cum sint alkalica, & aromatica, quæ acidi vim eneruant. Febris cum pro symptomatica habeatur ob defectum particularum alimen-

torum præparatorum, quibus massa sanguinis solet dulcificari, aperta via chylo, vt sanguini misceatur eradicabitur, quod fiet medicamentis superius descriptis, diuersio seri est procuranda per vrinam cum puluere semin. Dauci, Ocul. Cancr. an. ℨ. i cum aqua asparagor., & Petrosel. an. ℥. iij, in qua dissol. fuerit ℨ. i Salis Prunellæ, & hoc quando fluxui prouisum erit. Acido naturali massæ sanguineæ prouidebitur cum Vino medicato ex ligno Sancto, Sassafras, Baccis Iuniperi, fol. Rosmarini, Saluiæ Lauendulæ, Origani, & rad. Ari, Aristolochiæ, Angelicæ, Zedoariæ, & Fœniculi, quo superflua serositas etiam exsiccabitur, & porositates glandularum à nimia humiditate laxatæ, & dilatatæ restrictionem accipient ab exsiccantibus, & ventriculo tonus restituetur seruata in omnibus optima Victus ratione.

CONSVLTATIO LXXV.

De Diarrhea cum febre à toto.

Cluis ætatis annorum quinquaginta quinque temperamenti melancholici, varijs curis vexatus in principio æstatis correptus fuit frigore, & tremore vniuersali, cui post horam comes factus est alui fluxus materiæ serosæ, flauo colore tinctæ, frigus per septem, vel octo horas durauit, posteà parùm incaluit, cum pulsu paruo, debili, frequenti, & cum magno virium languore.

Animi passiones molestæ à curis, & afflictionibus excitatæ, sicuti spiritus nostri corporis opprimunt, ità etiam illorum functiones deprauant, vndè non mirum, si hic Patiens à varijs curis afflictus, deprauatis concoctionibus, serosas cruditates collegerit, eorum quotidianæ expurgationi, inualidis redditis fermentis partium huic destinatarum, ab eadem spirituum oppressione, non enim operantur fermenta, nisi à spiritu corporeo excitata, vndè hoc oppresso, illa languent, & debilitantur.

Has serositates in acido peccare persuadent temperamentum melancholicum, acido generando opportunum, curæ per multum tempus molestantes, frigus validum præteritæ Hyemis, quæ ad acidi generationem facere experientia comprobat. Calor

æstatis liquefactionem majorem in massa sanguinea inducendo, his serositatibus, reliquis particulis vnitis libertatem concessit, cum disgregatione ab illis, & acidum illarum potens magis reddidit, prout est solitum caloris, quapropter multas sanguineæ massæ particulas coagulauit, iuxtà acidi naturam, à quibus obstructio facta fuit in vasis circa Hypocondria, qua alteratus humor in eis contentus modo alibi dicto de febrium generatione, & ab eodem vi acceptæ alterationis superato impedimento obstructionis, secundum doctrinam de febribus in alijs Consult. expressam, febrem cum rigore induxit, ex quo vitium humoris in obstructo vase contractum in aciditate consistere colligitur.

In paroxismo febrili, ab acida materia febrili coagulatus magis sanguis, ex suis visceribus majorem seri acidi quantitatem expressit, & arteriæ à frigore contractæ, præ minori extensione sanguinis euomuerunt serositatem in cauitatem intestinorum, à cujus intensa aciditate validè irritata, membranosas totius corporis partes in consensum suarum contractionum induxerunt, à quibus tremor, & frigus in totum inualuit, eo modo, quo à re acri suscepta vellicato ventriculo totum corpus rigores, & tremores patitur.

Eisdem contractionibus intestinorum concussa Cystis bilis abundantius emissit contentum humorem, sua flauedine serositatem tingentem; in eodem paroxismo ab acido supressi spiritus in sanguine, crassitieque inducta, cum præualentia acidi sanguinei, semper in tali depressione sunt detenti, & sanguis in contracta crassitie permansit, vndè pulsus paruus, & debilis impedita à dictis causis rarefactione magna sanguinis, à qua pulsus magnus, & ab acido irritante additur ei frequentia.

Ab hujusmodi dispositione sanguinis continua seri expressio fit, & aliquibus particulis per spirituum deficientiam mortificatis, & separatis, eo modo, quo in lacte coagulato contingit, fluxus protrahitur, cystibilis semper in consensum ducta, & ità eadem symptomata perdurant.

Quando dico sanguinem coagulatum, non intelligo de totali coagulatione, qualis cernitur in lacte, alioquin non flueret, & vita extingueretur; sed quod sanguis crassitiem talem accipiat,

cum

cum conseruatione fluiditatis, per quam impotens euadat ad suscipiendam rarefactionem magnam, vel naturalem, vel quod propter crassitiem fluidam aliquæ particulæ ità coagulentur, vt lac, quæ à fluidis delatæ toti massæ fluiditatem non interdicunt, sed disiunctæ à cæteris, seri separationem adiuuant, cordique consignatæ pro irritamento inseruiunt ad citiorem expulsionem alterius sanguinis, vndè pulsus frequens, & paruus, quia non permittitur reliquum sanguinis rarefieri, vt decet, & hic sua crassitie, & spirituum concentratione rarefactionis debitæ non est capax in tam breui temporis spatio quale est illud, quod in corde moratur. Hinc patet ratio languoris virium, dum à concentrato spiritu, à crassitie sanguinis, & à rarefactione illius parua, spiritus pauci à sanguine extrahuntur, & consequenter vires redduntur debiles, cum robur istarum à spirituum multitudine hebeatur.

Acidum ergo in hoc affectu corrigendum, sanguis coagulatus dissoluendus, obstructiones aperiendæ; quod vnico remediorum genere efficitur, nam acidum corrigentia omnibus alijs indicationibus supplent; vltimo loco vasa corroboranda.

Attenta virium prostratione, & spirituum defectu, à purgatione, & sanguinis missione abstinendum judicio, & pro acidi correctione exhibenda aqua Pulegij, Fæniculi an. ℥.iij., Syrup. de Schœcade ℥. 1. præmittendo bolum ex Diascordio, Theriaca an. ʒ.ß., Salis viperini gr.vj., Spirit. Fulig. gutt.iiij. m. vel loco aquarum sumat decoctum rad. Galangæ, Acori, Sassafras, fol. Rosmar., Satureiæ, Calaminthæ, Cariofilatæ. Lambitiui loco vtatur hac aqua. ℞. Aquæ totius citri, Melissæ, Pulegij an. ℥.ij., Aquæ Theriacal. Cinam. an. ℥. 1., Confect. ex Hyacintho ʒ. 1., Ambræ grissæ s.p. gr. viij., Essentiæ ligni Aloes ℈. 1., Olei gariofilor. gutt. v. m. hæc remediorum genera communiter in febribus reprobata ob eorum calorem, mihi efficaciter, & sine trepidatione persuadentur à periculo minato ab acido coagulante, quod vidi in febrium accessionibus Mortem inferre, & nisi ei prouideatur sanguinem liberando ab hac coagulatione, imminet ejus corruptio, vel vt ità dicam sphacelus, quia extinguetur in eo calor, vel spiritus suffocabitur. Ante cibum vtatur hoc Puluere

 ℞. Mar-

℞. Margarit. præp ℈. 1., Coral. præp. ʒ. ß., Terræ sigil. ℈. 1., Ambræ gr. ij. m. cum aqua Theriac. Petri Salij. Refocillatis viribus, & pulsu suam eleuationem recuperante, purgans Hydragogum exhibeatur, & posteà relictis medicamentis descriptis vtatur Sale tartar. volatili, vel Sali Rosmarini, & Gentianæ, & Tinct. Antim., vel Tartari pro reserandis obstructionibus. Quodsi fluxus alui operam medicam exigat, corroborabimus vasa, Decocto tormentillæ, Bistortæ, Plantag. cum Syrup. Coralor., optima semper seruata in omnibus victus ratione.

CONSVLTATIO LXXVI.

De Dysenteria.

DYsentericus fluxus proponitur, prout excreta humorali sanguine mixta manifestant. Hujus longitudo radicem in massa sanguinea indicat fundatam, in fermento extraneo aliundè transmisso, vel sanguini innato, simili eo principio naturali, cujus opera bilis naturalis, ex particulis sanguinis generatur, isto tamen in modo operandi magis efficaci: quapropter sicuti bilis à feruido calore generatur etiam in statu naturali, ità in hoc Patiente ab erroribus in violentis exercitijs, & in condimentis aromatizatis, ità auctus est calor, & cum eo fermentum cordis, & lienis, vel nouum in sanguinem introductum fuit, à quo copiosiores sanguinis particulæ in bilem elaborantur cum acrimonia naturali majori, & hæ partim per arterias ad intestinorum Cloacam attractis secum alijs excrementis serosis, & crassis, partim per vas cholidocum depluentes, in primis Diarrheam biliosam mixtam effecerunt, quæ durationem habuit, ex eo, quod à dictis causis calefacientibus talis est inductus calor in sanguine, vt adhuc perseueret cum continua bilis acrioris generatione, ità ut per dictas causas possit dici sanguinem crasim biliosam contraxisse, & quia à continuo transitu bilis suo sale lixiuioso in aliqua parte detersum fuit mucum intestina obliniens, vnà cum membrana villosa, vsque ad detectionem vasorum paruorum à dicta membrana villosa firmatorum, à continuo affluxu istius

ma-

materiæ ista abrasa fuerunt, vlcere inducto, vndè in excrementis sanguis, & sanies, seù pus, quod non est nisi sanguis alteratus; exierunt cum dolore, corrosionis ratione exacerbatæ à transitu continuo humorum acrium, horum causa fæces à chylo segregatæ liquescunt, dum acrimonia humorum eas dissoluit, & fluxibiles reddit. Hinc est, quod ex crassarum, & naturalium fæcum apparitione in fluxu, vicinam prædicimus salutem, quia signum habemus deficientis acrimoniæ dissoluentis in humoribus ad intestina confluuentibus.

Pro curatione humores acres geniti euacuandi, & modificandi, fermentum extraneum calidum, seu temperies intensè calida extirpanda, ne alij generentur, Vlcus mundandum, detergendum, & consolidandum, quod exequi posse spero, cum febris nulla adsit, ex cujus defectu vlcus, & sordidum, nec depascens esse colligimus, & cum ad hoc non peruenerit spem concedit de ejus ablatione, & curatione.

Et quia multa remedia Lactis, & aquæ Tetutij sunt adhibita sine leuamine, nec adstringentia opem tulerunt, id circò propono primò Bolum ex Tamarindis ℨ. ij., Rhaub. torref. ℨ. I. superbibendo post horam lib. quatuor, vel quinque lactis Asinini, & hoc per quinque dies, quo mundificabitur vlcus, & humores euacuabuntur, & hoc exemplo Hippocratis, qui ad euacuandum humores tenues, & acres prædictum lac ad plures heminas exhibebat. Post hoc Diaphor. exhiberem, confectum ex Bezoar. occid. gr. xxx. Bezoart. miner. gr. x. cum aqua card. b., nihil enim efficaciùs pro volatilibus fermentis extirpandis sine magna agitatione, cum hæc sola præcipitatione, non dissolutione, vt volatilia humores segregent, & fixatione fermenta exaltata deturbent, ideò in hoc affectu non nisi dictis Diaphoreticis vtendum, & Antim. diaph., & replicarem per aliquot dies, nisi sudor copiosus prima vice adesset, quia tunc vno, vel duobus interpositis diebus reiterandum esset, vespere circà duas horas ante cœnam exhibere serum Caprinum destillatum, in quo prius per diem maceratæ fuerint rad. Bistortæ, Tormentillæ, Consolidæ, fol. Pyrolæ, Alchimillæ, Plantag., Portulacæ, Borag. flor. Papau. errat. ℥ viij., Syrup. coral. ℥. I. præmittendo bolum ex Diascord. Conf.

ex

ex Hyacintho an. ℈. I., Extracti Contrahieruæ ℈. ß., Antim. diaph. ℈. ß. m. Ante prandium sumat puluerem ex Perlis, vel Matreperla, Ocul. Cancr., Rasura Eboris, Terra sigil. an. ℈ ß. cum aqua Menthæ, & totius citri an. ℥. I. In die vtatur Gelatina Cornu Cerui; Omni die paretur Clyster ex aqua Tetutij cum Mel. rof. sol., & post horam ab hujus restitutione paretur alter ex Decoct. rad. Consol., Tormentillæ, & fol. Hyperici, Hederæ terrest., Pyrolæ, Alchimillæ, Saniculæ maris ad ℥. viij. solùm, addito Balsamo sulphuris therebint. ad ʒ. ß., his enim detergetur vlcus, & consolidabitur, apparente diminutione fluxus, & etiam saniei, adstringentia conuenient, ideò prædictis pulueribus, vel bolis addatur, vel Croc. Mart. astring., vel Bezoard. mart., vel illis intermissis paretur Puluis ex illis racemis cum granis similibus vuæ, qui tempore veris ad radices quercus crescunt, foris purpureo, intus candido colore tincti, hi exsiccantur, & facto puluere, & ad ʒ. I. exhibito, optimè corroborantur orificia venarum. Acini granatorum, & Vuæ passæ optimè exsiccati, & in puluerem redacti ad ʒ. I. idem præstant, & maximæ efficaciæ est rosæ Syluestris spongia ad solem exsiccata, & in puluerem redacta, & cum Decocto quinque folij ad ʒ. I. exhibita. Victus ratio prædictis correspondeat indicationibus.

CONSVLTATIO LXXVII.

De Dysenteria cum Febre.

NObilis Vir temperamenti calidi, & sicci ætatis annorum triginta quinque hac æstate multum exercitatus est in venatione, circa initium autumni eum inuasit Febris cum rigore, & horrore, cui successit posteà calor ingens, in declinatione mota est aluus cum ejectione materiæ biliosæ vitellinæ, & atræ cum doloribus, & torminibus ventris, hæc euacuatio erat frequens, & altera die nouo reuertente paroxismo priori perdurante, cum eisdem symptomatibus auctus est pariter fluxus, non solum in copia, sed in excretorum conditione, quia sanguis aderat cum excrementis mixtus, & præcipuè cum mucositatibus,

do-

dolor, & tormina summè vrgent, & bilis atra est in majori copia.

Sanguis cum excretis exiens hunc fluxum dysentericum demonstrat, & vlcus in intestinis esse factum ab humore biliosο, vitellino, & atrabiliario, ille à flaua bile magis incrassata efficitur, hic à bile cum acido humore coniuncta, & omnes hi humores à toto venoso genere proueniunt, quod ex eorum copia, quæ non potest à cysti fellis, & à ductu pancreatico subministrari, colligitur, & à copia seri, qua dicti humores commiscentur, quod solæ arteriæ emittere valent, horum collectio in venis, & generatio debetur fermento calido extraneo in eorum penetralibus inducto, ab erroribus enarratis, particulas sanguinis sulphureas, & salinas adurente cito, & in copia, easque gradu quodam combustionis incrassante, vndè bilis vitellina, cui commixtæ acidiores lymphæ particulæ, in atram degenerat, & hæ duæ species bilis in vasis genitæ tamquam excrementa ambæ segregatæ, ad commune, & magnum emunctorium depulsæ, vt sanguinis depurationi consulatur, in cujus detrimentum coniurabant dysenterico fluxui viam pararunt, sua acrimonia tunicam interiorem intestinorum corrodendo, & vasa isti annexa æquali corrosione lacerando, vndè tormina, & dolores, sanguinis exitus, & vlcus. Factus fuit hic motus humorum in declinatione febris, quia ab efferuescentia febrili portio excrementorum prædictorum prius in vasis existentium separata fuit à tota massa, & ad intestina demandata, & quia febrilis calor sanguinis aductioni confert, cujus addendo fermento concepto, ideò humores de nouo generantur durationi fluxui contribuentes, cui confert etiam colliquamentum partium effectum à sanguine acri reddito non tàm à supradicto fermento, quàm ab efferuescentia febrili.

Febris ab eisdem principijs excitata fuit, nam dum à fermento prædicto sanguis alterabatur, & deprauabatur, præcipitatæ fuerunt particulæ crassæ, quæ in vasis Hypocondriorum fixatæ à circulante sanguine ibi delatæ obstructionem in his pepererunt, in qua deprauatus humor in naturam fermenti preternaturalis de bile magis participantis, suis halitibus in exitu suo post superatum

tum impedimentum emissis in membranosas partes, illis minus acrioribus, & halitu humido permixtis rigorem, acrioribus verò, & magis siccis horrorem efficit, à reliquo vero humore circulationi restituto, sanguinique versus cor redeunti mixto, sua vi fermentatiua, & dissolutiua, quia de bilis natura, sanguinea massa ad validam, & excedentem efferuescentiam disposita fuit, in qua partes sulphureæ, & calidæ abundanter excitatæ calorem magnum in toto accenderunt, à quo sanguis magis attenuatus continuam efferuescentiam præternaturalem sustinet; ad quam concurrit illa fermentatio, & motus sanguinis, cujus opera humores supradicti segregantur pro expurgatione, eo modo, quo fermentatio sanguini inducta à medicamento purgante alterationem pulsus efficit, vndè febris continua habetur: nisi credendum esset jacta esse prius obstructionum fundamenta, & à calore, & motu, rarefacto magis sanguine, majusque spatium exigente, rapido cursu, & turgescentia per vasa discurrente, & perueniente ad ea aliquali obstructione, sed non integra deformata, ob turgescentiam, & rapiditatem, non potuisse totum pertransire, sed in illis angustijs à sui portione aliqua detenta, & incrassata ob moram, exhalante spiritu rarefactiuo, integra obstructio facta fuit, vndè febris modo dicto inuasit.

Via ad curationem ducens erit humores prauos purgare, secundò fermentum calidum hos generans, cum deprauatione bonorum extinguendum, tertiò humorum acrimonia moderanda, vlcus abstergendum, mundandum, & consolidandum, quartò habito respectu ad febrem, efferuescentia sanguinis præternaturalis sedanda, & obstructiones tollendæ, & vltimò vasa corroboranda.

Pro Purgante vtendum erit dictis in præcedenti Consult., vnà cum lacte Asinino, quod non est reiciendum præsente febre etiam valida, quia Dejectorium, & hoc modo, nec venas ingreditur, nec longam moram trahit in intestinis, quodsi videremus aliquod detrimentum inferre, eidem substituatur eadem quantitas seri, & per quatuor dies hoc replicandum. Præparabitur reliquum materiæ cum Seri caprini destillati, in quo bullierint rad. Tormentillæ, Acetosæ, Bistortæ cum fol. Plantag. Portulacæ,

Rasura Cornu Cerui, & frustum Bezoartici mineral. in petia ligat. ad ℥. viij. cum ℥. i., Syrup. Coral., & spirit. Vitriol. dulcif. ℈. ß. dum hæc pro alterante in hora minoris afflictionis febrilis assumentur. In augmento febrili Diaphoretica exhibeantur superius in præcedenti Consult. descripta, cum eisdem aquis, vel cum Emulsione semin. Aquilegiæ, & Napi, vel Decocto Milij, nec in horum vsu expectanda est totalis humorum concoctio, nam agitur de extinguendo fermento morboso volatili, quod concoctione non eget, & insensibiliter potest dissipari; præterquamquod pro hujus transpiratione sensibili sufficit, quod per sudorem eliciatur illa portio materiæ serosæ, quæ in paroxismo febrili separatur, & quæ separatione coctionem est sortita, in horum vsu seruanda citata Consult. adnotata. Ante cibum accipiat sequentẽ Puluerem. ℞. Marg. præp. ℈. ij., Antim. diaph. gr. xv., Terræ sigil. ℈. i. m. cum aqua Boragin. Pro vlcere non habeo meliora illis descriptis citata Consult., nisi quod supradictis Clysteribus poterit addi cum maximo fructu Balsamum Peruuianum dissolutum cum vitello oui: dum hæc aguntur poterit replicari aliquod medicamentum purgans, si fluxus persistet; hoc verò minorato, & febre perdurante poterit supradictis remedijs addi pro obstructione tollenda tinctura Tartari, & Antimonij, vel Bezoardicum minerale, nam omnia volatilia violenta, & salsa acria fugienda. Vasa erunt corroboranda cum Syrup. ex Mastice, vel Coralior. addito Spirit. Masticis. Seruanda interim optima victus ratio.

CONSVLTATIO LXXVIII.

De Fluxu Epatico.

IVuenis temperamenti calidi, & sicci, & in toto biliosi Venationi deditus, & potui vini meracioris Diarrhæam passus est biliosam per quindecim dies, à qua summè debilitatus fuit cum appetitus prostratione, & in hoc statu excrementa fætorem emittere cæperunt, remisso colore bilis in eis apparebant alba, nigra, cineritia cum magna serositate, quæ cepit sanguineo colore tingi,

&

& sanguis sparsim diffusus per multitudinem excrementorum nigricantis coloris apparet, & minimè coagulatus, nulla adsunt corrosionis signa sicut nec tormina, nec dolores, febris lenta incœpit quando excrementa fætere cæperunt.

Diarrhæa secum traxit fluxum hepaticum dictum, vt manifestum facit serositas sanguine tincta, & portiones fluidi sanguinis mixtæ sparsim cum excrementis, hujus causa est primò læsa sanguificatio, prout Antiqui sanxerunt, quamuis errauerint hepar culpando de morbosa sanguificatione, cum huic nihil cōtribuere possit, dum nullatenus ad tale opus naturaliter concurrit, officium enim hæmathosis sanguinis, & cordis est proprium, ab hoc accipit vltimas perfectiones, & à primo cætera necessaria ad sanguinis naturam, ideò si male chylus in sanguinem transmutandus à sanguine disponatur, & alteretur, à corde non corrigitur, sed in deprauatum sanguinem abit, etiamsi à viuifico illius calore actuetur; ex quo concludendum cum recentioribus fluxum hepaticum dictum à vitio sanguinis hæmathosim lædente originem cognoscere, & in hoc paciente tale vitium à causa præcedentis Diarrheæ introductum fuit.

Hæc bilis extitit, quæ sua acrimonia, & salsedine sanguineam massam laxando, & velut corrodendo à sua naturali constitutione deturbauit cum destructione principij operatiui suarum functionum naturalium pendentis à determinata, & propria constitutione particularum eam constituentium, ratione hujus deprauatæ constitutionis secundum laxitatem ad putrescendum facilitatem contraxit, permittente dicta laxitate calidioribus particulis massæ sanguineæ exitum, vndè paulatim succedit caloris interitus (qui est formale putredinis) in aliquibus particulis illius, quæ cum alijs humoribus excretæ fætorem reddunt, & sanguis ab eadem laxitate acquirens aptitudinem ad celeriorem, & frequentiorem efferuescentiam, pulsum celerem, & frequentem efficit cum febrili accensione, sed lentâ, & diminutâ ob deffectum spiritosæ, & sulphureæ substantiæ, & illius viscositatis ad extensam efferuescentiam concurrentis, ex quo sequitur etiam ejusdem sanguinis deprauata temperies ad frigidum inclinans, vndè excrementorum varietas coloris diminutio-

nutionem ostendens, ab hujusmodi dispositionibus sanguine vitiato, quis non videt in hoc impotentiam ad rectam sanguificationem exequendam, & maximam debilitatem, in tota ejus massa non solum pro exequendis operationibus in aliorum beneficium, sed etiam pro se ipsa regenda, & conseruanda.

Ab hac hæmathosi deprauata colligitur sanguis serosus fluidus, atque in talem degenerat tota massa à febrili efferuescentia continuò labefactata, hinc aliquæ ejus portiones in tenuitate sero æquales factæ, & disgregatæ ab alijs illique vnitæ viam eamdem tenent, & ab arteriarum exilibus orificijs ob equalitatem modi substantiæ, seu tenuitatis transitus æqualiter conceditur, vndè serum vnà cum sanguine excernitur; potest etiam fieri talis excretio sanguinis laxatis nimis dictis orificijs arteriarum, à continuo exitu materiæ acris, & irritatiuæ.

His stantibus mirum non est languorem totum corpus occupasse, cum à sanguine non suppeditentur spiritus pro conseruatione virium, & stante istius laxitate continuò inutiliter transpirent cum frigiditate respectiua totius massæ sanguineæ omnes functiones corporis diminuente, & sic bilis, quæ in venis cumulata ratione temperamenti calidi, & sicci sanguinem æstuare faciebat, cum segregatione copiosa partium spiritosarum, à qua in Diarrhæa biliosa vires conseruabantur, & vna cum dicto æstu ad majorem collectionem excrementi biliosi determinabatur tota massa sanguinis inducta caloris intensione, ità ut natura pro refrigerio istius, & noxij expulsione coacta fuerit per Diarrhæam à tali copia se exonerare.

Continuato æstu, & sua virtute dissoluente, ad supradictam laxitatem sanguinem duxit cum spirituum dissipatione, & aliorum symptomatum excitatione, & appetitus prostratione, tam ob spirituum deffectum, à quo ventriculi fermentum ferè extinguitur, quàm ob acidi, prædicti fermenti fundamentum, resolutionem à sale lixiuio bilis productam.

Ab his deprauatis conditionibus massæ sanguineæ colligitur ejus laxitatem esse constringendam, spiritusque addendos, vasa corroboranda, & bilem horum symptomatum causam esse frenandam, sed huic indicationi satisfecit spirituum exhalatio,

& dissipatio, qua massa sanguinis in calore talem sensit diminutionem, vt non valeat bilis generationi incumbere. Febris est auferenda.

Prætermisso ergo omni Medicamento purgante, & sanguinis missione, exhibeantur succi Vrticæ ℥.ij., tinct. Rosar. ℥.1.ß., Syr. coral. ℥.ß., Aq. Cinam. ℥.ß., Tinctur. Antim. ʒ.ß. m. post octo dies pro majori sanguinis corroboratione, ℞. Acet. distil., in quo prius fuerint infusæ rad. Bistor., Tormentil., Consolid., Equiseti ℥.1., Syrup. masticis, Aq. summit. Querc., Plantag. an ℥.ij., Balsam. salis gut. xvj. m., & huic premittat sequentes bolos, ℞. Pulu. equiset. ʒ.ß., Bezoard. martial. ℈.ß., Coral. præp. ℈.1. cum miua citoniorum q. s. f. bol. Antè prandium in vsu habeat hunc puluerem. ℞. Margarit. præp., Coral., sem. Plantag., Mastic. an. ʒ.1. diuid. in quatuor partes æquales, & accipiat vna cum ℥.1. miuæ citonior., quibus non conferentibus, vtatur puluere equiseti, & puluere fructuum mororum celsorum in vmbra exsiccatorum ad ʒ.1. cum Syrup. Coral., vel cum decoct. Agrimon. equiset. eboris; Essentia Plantaginis habetur pro specifico in hoc affectu, & si coniungatur cum Syrup. ex Mastice majoris erit efficaciæ. His omnibus satisfactum erit supradictis indicationibus, & etiam febri, supposito, quod à sola laxitate sanguinis eueniat.

CONSVLTATIO LXXIX.

De Dolore Iliaco.

SAcerdos temperamenti calidi, & humidi, habitus quadrati ætatis annorum quinquaginta quinque, cum Amicis vnà die immoderatè comedens, & bibens, nocte correptus fuit dolore atroci circa regionem ossis ilei in parte dextra, cum vomitu cibi præteriti, sed etiam humoris biliosi, & pituitosi, huic dolori se junxit febris, omnia exhibita pro dolore leniendo euomuit, cum dictis humoribus, clysteres nihil eduxerunt, nisi parùm materiæ induratæ, quamuis essent acres, altero die nigra, & fætida per os exierunt.

Situs

Sit is doloris cum sit in regione Ilei, est Iliacus, febris causam illius inflammationem ostendit, hæc à cibo, & potu, multum sanguinem excalefaciente, & turgescentiam in vasis efficiente, orta est, dum effusus per hæc sanguis in copia ab arterijs in intestini Ilei membranis, ibique à calore proprio istarum, & à concepto æstu circa partes vicinas accensus inflammationem peperit, à qua corrugatæ, & coarctatæ membranæ, exitum ad inferiora fæcibus occluserunt, ità ut nec clysterium irritamento expelli possent, & ab acrimonia caloris, & à spiritibus accensis irritatis partibus membranæ superioris, ejus motus peristalticus major factus, contenta in cauitate sua sursum impellebat, vndè primò bilis, & succus pancreaticus effusi in dicta Cauitate rejecti fuerunt, vnà cum pituita obliniente interiorem tunicam intestini, & à motu peristaltico concussis violentius vasis cholydocis, & Pancreatis, major copia humorum in eis contentorum expressa fuit, quæ vomitum continuum humoralem effecerunt, & tandem fæces à violentia motus inducta ab augmento inflammationis sursum delatæ per inconueniens orificium exierunt.

Inflammationi ergo occurrendum, impedito fluxu majori sanguinis, & fluxui, coagulationem prohibendo, & factam dissoluendo, calorque illius mitigandus, quo motus peristaltici violentia moderabitur, & dolor anodynis demulcendus, quo minor fiet attractio humorum ad partem læsam, cum inflammationis majoris prohibitione, cum pauca spe salutis hæc sunt exequenda, cum inflammatio intestinorum in gangrenam facilè degeneret.

Mittendus ergo sanguis primo à brachio ad libram, & post paucas horas eadem quantitas extrahenda à pede. Pro impedienda sanguinis coagulatione, & coagulati dissolutione, vtatur Mixtura sequenti Le-Boe, ℞. Aquæ Hysopi, fæniculi an. ℥.ij., Spirit. vini rectif., vel cujusuis Aromat. ℥. ß., Ocul. Canc. ʒ. 1., Sperm. cæti Mumiæ, Alexand. an. ℈. 1., Laud. op. gr. iiij., Syrup. de quinq. rad. ℥. 1. ß. m., & de hac parum, & sæpè capiat, nec reiciendus horum calidorum vsus in inflammatione, ex eo quòd calorem augeant, nam sanguis dissolutus ab eis iterum à venis absorbetur, cum inflammationis curatione, vbi per refrigeran-

tia coagulato magis ſanguine contumacior redditur, cum exitio irreparabili patientis, neque hoc ab opio expectandum, cum ſuo amarore humores attenuet ſalſos, & acres leniat; & ſudores moueat, quæ in inflammationis curatione debent deſiderari, pro leniendo dolore fiat Decoctio in lacte Rad. Maluæ, Altheæ, fol. Meliloti, Fænugræci, Violariæ, Parietariæ, & Spongijs locus dolens foueatur, & applicetur Omentum Vituli, vel Caſtrati calefactum in Oleo Amygdal. dulcium, Viola., & Roſ. compl. Si his non cedat morbus, Plumbum, Aurum, vel Argentum viuum exhibeatur, prout ab Authoribus conſulitur.

CONSVLTATIO LXXX.

De Dolore Colico.

NObilis Vir omni virtutum genere Illuſtris, ætatis annorum quadraginta quinque, temperamenti calidi, & humidi cum bilis dominio, vt patet ex promptitudine ſuarum actionum, & à propenſione ad iram, in victus ratione, tum quo ad cibum, quàm quo ad potum intemperans, correptus fuit dolore in latere dextro circa lumbos, adeo fixo, vt clauo partem perforari quereretur, hic dolor aliquando ad partem interiorem ſe extendebat ejuſdem lateris ſubtus inguinem, aliquando totam regionem lumborum vſque ad ſiniſtram partem, tamquam cingulo doloroſo cruciabat, ſed non ita, vt in lumbo dextero. Vomitum multoties habuit materiæ viridis, flauæ, & vitellinæ, ab Ænemate ejecit ſimilia excrementa, ſed atris mixta, leuamen ſenſit, ſed dolor poſt breue ſpatium recruduit, cum magna agitatione, ſiti, & calore in ventre, qui eſt diſtenſus cum difficultate flatus emittendi, & fæces.

Dolore Colico affici hunc Patientem apertè declarat ſitus ejus in regione lumbi dextri, vbi inteſtinum Colon reni dextro adhæret, & cingulum doloroſum vtramque partem lumborum cingens, idem inteſtinum male affectum oſtendit cum ad vtramque partem ſe extendat ſubtus ventriculum, per quod facilè in conſenſum trahitur, & maximè cum per neruos intercedat conexio in-

inter vtrunque, ad quod manifestandum concurrit etiam doloris extensio, vsque ad inguen, circa quod dictum intestinum circumuoluitur, hujus causa à materia per vomitum rejecta, & per clysterem euacuata demonstratur, nempè plures species bilis ab intemperantia victus genitæ, dum ab hac non solum bilis flaua naturalis deprauata fuit in excessu suarum qualitatum, sed etiam succus pancreaticus, ex cujus commixtione cum bile in intestino duodeno, bilis atra, vitellina, & porracea genitæ fuerunt, ex inæquali enim mixtione succi pancreatici nimis acris redditi, & à calore partium adiacentium diuersæ bilis species emergunt, & quamuis hoc videatur improbabile ex asserto recentiorum, per quod existimatur bilem ab acido frangi, & mortificari, id verum est quando acidum est blandum, nec bilis est vltrà suum naturalem statum acrior, id circò succus pancreaticus datus ad mitigandam bilem est acidus subdulcis, quando verò excedit aciditas, tunc inita forti efferuescentia, cum bile flaua, hæc corrumpitur, & degenerat in vitellinam, porraceam, & atram, & sic in venis quando partes salis lixiuiosi, & sulphuris adusti, cum acidis acrioribus particulis commiscentur, idem contingit, ex quo deducitur omnes istas bilis differentias à calore procedere, cujus principium est efferuescentia supradicta. Ab acido mixto bili fieri atram bilem experientia comprobat, cum acidum acre valeat bilis acrimoniam augere, quapropter bilis atra acidum spirat, quod à nullo negari potest, quod senserunt etiam antiqui, dum atram bilem dixerunt, ex eo, quod bilis in melancholiam per adustionem degenerat, participando de natura bilis, & melancholiæ, & consequenter de Acido istius proprio, & ab eisdem illi concesso, & de acri lixiuioso illi connaturali.

Bilis hoc modo alterata in intestino Colon stagnans sua acrimonia vellicat, & corrodit, vndè dolor, & quia crassitie donatur, partes ejus salinæ rigidiores factæ intimiùs penetrant ejus substantiam, vndè dolor fixus, sicut Clauus, in ista dolorosa vellicatione contrahuntur fibræ intestinorum, & velut conuulsione comparata, cum eleuatione, cauitati eorum majus spatium concedunt, ad quod implendum, vel subit aer, vel humor con-

ten-

tentus in vapores attenuatur, hinc ventris distensio, à qua impedita fæcum, & flatuum ejectio, amisso ab intestinis per hanc distensionem cum contractione fibrarummotu peristaltico, illis inseruiente pro dictorum expulsione, & moto flatu incluso, modo versus inguen, modò per eam partem intestini à dextro lumbo ad sinistrum excurrentem, cum illius distensione, dolor ad inguen sentitur, vel tamquam cingulum in regione lumborum molestans præcipitur, contractis fibris intestini colon conuulsiuum quendam motum patiuntur nerui ejusdem intestini, in quem vocantur fibræ neruorum plexus ventriculi consensum habentes, cum neruis intestino Colon implantatis, & hoc motu contenta in sua cauitate expelluntur, & ejusdem auxilio bilis, & succus pancreaticus in duodeni spatio conclusi sursum rapiuntur, & per vomitum excernuntur.

Dolor post euacuationem à Clystere exacerbatus fuit, quia materia noua collecta etiam est intra membranas intestini, & hæc effusa fuit ab arterijs irritatis à medicamento, à cujus virtute non euacuata dicta materia dolorem de nouo inflixit, sua acutie membranas penetrando, & rodendo, videbatur autem post clysterem mitigatus, quia fibræ contractæ, per expulsionem humorum, & flatuum aliquantulum se remiserunt, expulso pro aliqua parte humore in cauitate intestinorum existente, & qui erat causa doloris, vndè cessante vellicante cessauit, vel mitigatus est dolor, & quia humor à clystere attractus intra intestinorum cauitatem tunicis Colon modo prædicto infixus de nouo remansit, & fibras illius ad vlteriorem contractionem coegit, ideò exacerbatus fuit.

Dolori occurrendum Anodynis, causa purganda, & è corpore eicienda, vel sensibiliter, vel insensibiliter, nec non acrimonia demulcenda, crassitiesque attenuanda.

Et primò purgante medicamento, vt ℞. Rhaub. el. ʒ. ij., infund. in ℥. ij. aquæ Endiuiæ, cum hac dissoluantur ℥. iiij. Melis rosſ. sol., post tres horas bibat quatuor, vel quinque libras aquæ Noceræ, serò per tres horas ante cœnam capiat ℥. iiij., Olei Amygdal. dulc. in ℥. iiij., Aquæ Camomillæ, sperma cæti non rancidum ʒ. i. m. sanguis, ad inflammationem prohibendam, mittendus est à brachio, & à pede, omni mane, & in meridie su-

sumat succum hordei dissolutum cum Aquæ Borag. ℥. vj., cui adde ℥. ß. Aq. Cinam., Spirit. nitri gutt. x., Tinct. Castor. ℈. 1. m. Fomenta exerceantur ex Decoctione Maluæ, Altheæ, Anethi, Meliloti, Parietariæ, Fænugræci, quodsi non leniant dolorem, adhibeantur aquæ, in quibus nitrum, vel Sal. Ammoniacum dissolutum fuerit, & aqua vel sit pura, vel stillata, inungendo posteà ventrem cum Vnguento neruino m. Ducis, Oleo lumbricorum, & Ranarum, stercus Capræ emplastratum cum vino generoso in regione doloris hunc tollit; Clysteres parentur quotidie ex lacte, saccharo rubro; Vrina pueri, & Therebentina soluta. Mixtura sequens etiam erit in vsu, parum, & sæpè de ea lambendo. ℞. Seri Caprini destillati, Aquæ Camomillæ, Lumbricorum an. ℥. ij., Diacod ℥. ß., Spiritus salis Ammoniaci ℈. 1., Tinct. Castorei ʒ. ß., Aquæ Cinam. ℥. 1., Tinct. antim. ℈. ij., Confect. ex Hyacintho ʒ. 1., Aquæ vitæ Mathioli ʒ. ij. m., attenuat enim, & sua oleositate corrigit acrimoniam, majorque forsan vis supradictæ adderetur, si illi gr. iiij Nepentes Quercet. miscerentur. Poterit etiam adhibere dolore non intermittente Puluerem Testiculorum Equi exsiccatorum in furno ad ʒ. 1. cum ʒ. ß. pulu. anisorum in Vino, vel in aqua Nenupharis, vel sero caprino destillato; Certa experientia dolorem colicum sedat ʒ. 1. salis gemmæ puluerizati exhibita cum vino Decoctionis, Ligni Aloes, vel membrana nucleum nucis ambiens exsiccetur, & de hac puluerizata accipiat ʒ. ß. in vino, vel aqua carminatiua, & dolor cessabit, estque hic puluis pro secreto. Victus ratio sit refrigerans.

CONSVLTATIO LXXXI.

Pro Præseruatione à doloribus Colicis supradictis.

Diuturnitas dolorum in hoc Nobili Patiente, quæ modo ad plures septimanas extenditur, quando ab eis corripitur, Villisij sententiam mihi confirmare videtur, statuentem dolores Colicos in plexu mesenterico suam sedem habere, mihique magis confirmatur, ex eo, quòd à Clysteribus nullum, vel paruum sen-

sentit juuamen, & de nulla queritur acrimonia excretorum in eorum exitu, neque ex colore eorũ, acrimonia dolori contumaci apta colligi potest, quibus accedit situs doloris circa vmbelicum, vbi illius plexus mesenterici adest sedes, ex quo colligendum est pro dolore colico non venire solum dolorem intestini Colon, sed quemlibet partium abdominis dolorem fixum.

Fit dolor in hoc plexu, & ejus ramificationibus à materia vellicante istorum membranas, & quæ per eas delabitur cum succo neruoso acribus particulis deprauato, susceptis à sanguine bile fæcundo, & hanc accipit à chylo cui dum à bilis fermento perficitur, & à fæcibus depuratur miscetur in majori copia, quam conueniat optimè chyli generationi, ex eo quod in hoc patiente ratione temperamenti abundat, vndè chylus ad venas delatus secum rapit magnam bilis portionem, quæ augetur à copiosa istius generatione ducta ab ipso sanguine, & à chylo, non quatenus hic bilis ferax, & modo supradicto, sed quia ab hac ita est attenuatus, & particulæ ejus spiritosæ, & sulphureæ, adeò exaltatæ, & in copia libertati donatæ, vt in fermentatione, & efferuescentia massæ sanguineæ, quando huic mixtæ sunt promptam, & magnam patiantur accensionem, vndè bilis naturalis, quæ adustionem subeundo à continua ebullitione, & efferuescentia sanguinis in excrementitiam transit, & hoc modo chylus per sui transmutationem in sanguinem bili naturali, & excrementitiæ materiam suppeditat, sanguis etiam vetus continua efferuescentia particulas adustas colligit bili augumentum præbentes.

Bilis abundantiam in hoc patiente colligimus ab ejus temperie, volatilitatem ab æstu ferè continuo in Hypocondrijs, qui non potest refundi nisi in efferuescentiam immoderatam bilis, cum succo pancreatico à sola volatilitate emanantem, manifestatur pariter à vomitu quandoque biliosò, ascendente bile sursum ad ventriculum, quod non ageret, nisi esset volatilis.

Per temporum mutationes inualescunt dolores, quia hæ sanguinem alterando, vel per frigus, vel per calorem, vel per ventos segregationem hujusmodi materiæ biliosæ, cum sero nutritiuo efficiunt, quæ succo neruoso ex illo elaborato infusa, & dilabens vna cum eo ad dictum plexum, vel ad ejus ramos, in mem-

membranis eorum detinetur, ob naturalem dispositionem istarũ aptam tales particulas detinere, & exitum prohibere, vnà cum reliquo succo, (eo modo, quo inpercolatione alicujus liquidi aetherogenei, pro ejus configuratione aliquæ partes percolantur, aliæ detinentur,) & quæ detinentur exaltatæ magis per moram à calore, & attenuatæ, motuque violento donatæ, fibras neruosas vellicando, acrimonia, & motu distendendo, & velut lacerando, dolorem istum, de quo quæritur præsens Æger efficiunt, durationem tam longam suscipiendo à continuo affluxu materiæ acris, & à transpiratione difficili materiæ etiam attenuatæ intime membranis prædictis infixæ.

Ad præseruationem ergo faciet sanguinis massam mundare à recrementis biliosis, non solùm purgantibus, sed etiam diureticis cum illa à serositate dissoluantur, vndè facilè per viam vrinæ purgabuntur. Secundò bilis volatilitatem figere, & sanguinis efferuescentiam nimiam frænare, quo bilis minor copia generabitur; Vltimò discutienda materia in neruis morbosa, & hi corroborandi.

Purgabitur primo corpus cum infus. Rhaub., & Syrup. rosl. sol., vel cum Cassia, & extract. Rhaub., posteà sequenti die præparantia ex aquis, vel Decoctis Cicorei, Endiuiæ, Acetosæ, Borag. cum Sal. tart. vitriol. assumet per quinque dies, misso sanguine in vno ex his è brachio, deindè replicet supradictum Purgans, & inde erunt in vsu aquæ Villenses more solito per duodecim, vel quindecim dies, quibus recrementa serosa per vrinam expurgabuntur, & bilis volatilitas figetur, sanguinisque efferuescentia frænabitur, & posteà per alios quindecim dies vtatur lacte Asinino destillato cum gr. viij. Vitriol. mart., vel cum spir. ejusdem, accipiendo ante horam ʒ. ß. Ocul. Cancr., Antim. diaph. ℈. ß. Millepedum præp. ʒ. ß. m. Neruorum genus corroborabitur cum tinctura Charab., Castorei, Antim. in aquis Liliorum Conuallium, Lumbricor., & Peoniæ, vel cum sal. Cranij humani, Rasuræ Vngulæ alcis, Extracto ligni quercini, & Bezoart. lunari, in quem finem poterit parari Vinum cum Santalis, Visco quercino, & Ligno Corolyno, rad. Zedoariæ, Veronicæ, Zenziberis Costi. Victus ratio optima his omnibus adiungenda, & in omni

hebdomada sumat pilulas Cratonis ad ʒ. 1, ante cœnam per horam.

CONSVLTATIO LXXXII.

De Doloribus Ventris in Conuulsiuos transeuntibus.

Dolores lancinantes, qui in ventris regione propositum Patientem maximo cruciatu torquent, sedem habere in neruis Mesenterij, & præcipuè in maximo istius plexu à Villisio in sua Neruologia descripto manifestant, dependentes ab his motus conuulsiui, seu Epileptici, illis enim ingruentibus, dolores pariter lancinantes paulo post totum corpus apprehendunt, motibus conuulsiuis totius subsequentibus, cum spuma oris, & dentium stridore, & cum pluries obseruatum fuerit à dolore ventris supracitata aduenisse symptomata, certa signa dependentiæ istorum ab illo exhibentur; & cum certi simus motus conuulsiuos esse neruorum passionem, eam partem in ventre judicare debemus esse dolorum sedem, quæ cum neruis connexionem habet, nulla autem est pars hujusce particeps, quàm nerui infimi ventris, dum hi ratione originis sunt simul connexi, & passiones ad inuicem communicare valent, aperta manente omnibus via ad materiam accipiendam, & transmittendam, vel prauæ, vel optimæ conditionis; præterquamquod nulla est pars sensus capax in ventre, quæ commercia teneat cum neruis totius, quàm nerui per hunc disseminati.

Stabilita sede horum affectuum, indagandæ sunt horum causæ, ratio dependentiæ, & modus generationis explicandus.

Causa doloris est materia irritatiua, & laceratiua partium neruosarum, diuulsione fibrarum eas componentium, dolorem efficiens. Hujusmodi materia copiosè colligitur in hoc Patiente à suo temperamento adusto, idoneo per sanguinis adustionem multas sulphuris, & salis adusti particulas coaceruare ratione salsediuis, & adustionis, valde irritatiuas, mala victus ratio habitualis ad hujusmodi excrementorum collectionem concurrit.

Horum excrementorum redundantiam ostendunt Vrinæ hujus

hujus Patientis colore rubro saturatæ, à sale, & sulphure adusto simul commixtis pendentes.

Transfunduntur in plexum mesentericum hæc retorrida excrementa à succo nerueo, horum particulas accipiendo à succo nutritio, cum quo miscentur, & à quo ille tamquam à materia generatur, & per neruos, & istorum membranas dilabendo quieto, & insensibili motu, (eo modo, quo aqua per Canales, & aquæductus fluendo, arenam, & terram deponit, quæ posteà eis adhærent,) prædicta excrementa in plexum mesentericum, & suis ramificationibus, & in vtrorumque membranis deponit cum istorum omnium detrimento, dum sua viscositate prædictis partibus adhærendo, vel sua crassitie impediente vlteriorem cursum ibi fixatis, & nouis aduenientibus particulis eiusdem naturæ fit congestio horum excrementorum, quæ innato suarum particularũ motu, à calore adiacentium partium coadiuuato exaltata, in maximasque particulas diuisa, & rarefacta, turgescentiam in succo dicti plexus, & suarum ramificationum inducunt, qua distenduntur membranæ istarum, vndè dolor efficitur, & suo motu effræni, valdèque fermentatiuo succum nerueum agitando, eamdem agitationem, & fermentationem per partem, post partem eidem succo nerueo in sua origine intrà cerebri claustra imprimit, & cum magna energia, dum particulæ exaltatæ excrementorum, vsque ad cerebrum per ductus neruorum ascendunt; in hac agitatione, & fermentatione succi neruei, particulæ salinæ sulphureæ, in eo latentes explicantur, & per neruorum ductus descendendo, atque per fibras membranosas neruorum medullam circumuestientes se insinuando, alias particulas excrementitias sui generis latentes excitando, membranosas fibras vellicando dolorem in toto corpore inducunt primo, & aucta vellicatione in conuulsiones spasmodicas impellunt, incrementa suscipientes à motu inordinato spiritibus, & succo neruoso intra meditullium neruorum labente impresso, & ab explosionibus conceptis in tali motu à materia acido-sulphureà, quibus aucta efferuescentia, & energia nerui inordinatè mouentur, & cum tali impetu, vt Æger detineri non possit, & vincula etiam solida disrumpat, talem enim habet vim, & energiam spiritus, & succus nerueus per efferuescentiam,

tiam, & irritantem materiam in furorem, vtità dicam, & turgescentiam adductus, qualem nitratus puluis in angusto spatio inclusus ab accensione suscipit, vel aer condensatus per calorem rarefactus, & extensus per suarum plicarum extensionem accipit, vt violentam in toto aere agitationem inferre valeat, vndè non mirum tantam vim, sicut descriptam, succum neruеum, & spiritus animales exerere, continuante tali efferuescentia ob continuam in plexu mesenterico passionem, & influxum materiæ in caput succum neruеum in prædicto motu conseruantem, & à continua vellicatione, facta à dicti succi acrimonia circa membranam medullæ oblongatæ hæc in concussiones spasmodicas rapitur, ex cujus concussione totum neruosum genus ab ea dependens concuti cogitur non deficiente in ejus penetralibus efferuescentia supradicta succi neruei, à qua talis concussio coadiuuatur; hoc modo affecti neruei mandibularum sua conuulsione stridorem dentium efficiunt, hos collisione mutua mouendo. Spuma os madet, dum saliua detenta, vel ab aere inspirato, & expirato, vel ab effluuijs in tali efferuescentia succi neruosi ità agitatur, vt spumescat.

In hujusmodi efferuescentia vniuersali totius succi neruei excrementitiæ particulæ irritatiuæ, & fermentatiuæ paulatim segregantur, & transpirant, eo modo, quo per efferuescentiam sanguis sua deponit inquinamenta, & excrementa ad emunctoria pro expurgatione, vel insensibiliter expellit ope fermentationis, vndè sequitur horum symptomatum cessatio, cum omnium sensuum abolitione, & motus defectu, dum in dicta efferuescentia communi spiritibus tam cerebri, quàm neruorum incolis vtrique dissipati in magna copia faciunt, vt superstites non supplere possint ad necessariam organorum sensuum illustrationem, stante etiam motu inordinato spirituum post quietem neruorum, in eis remanente, à quo auertuntur à dictis organis, eo modo, quo aqua mota in gyrum ab extraneo motore diuertitur per aliquod tempus à suo recto cursu; addendum etiam, quòd in tali statu Ægrotantis multæ euaporationes à sanguine circulante exhalant in caput, quæ spiritibus commixtæ offuscatione eorum habilitatem ad inseruiendum pro sensuum exercitio adimunt, &

ner-

nerui motui seruientes spiritu eos tendente depauperati, & à motu violento defatigati laxantur, & laxatione motum perficere non valent. Pro noui autem spiritus reparatione cum succo neruoso latex spiritosus in copia intra cerebri meditullium, à prætergressa tempestate spiritibus depauperatum, & succo neruoso in vapores resoluto, vel citatiori cursu extra neruos expulso exinanitum recipitur (quo enim cerebrum plus succi neruosi in sua substantia continet, minus de latice spiritoso ab arterijs recipit, & quo minus de eo habet, de isto magis absorbet, eo modo, quo spongia aliqua portione aquæ semiturgida, minus de ista bibit, quàm sicca, & è contra) & cum tali copia laticis serosi cerebrum intra sui meditulium coniunctas admittit particulas, vel prædictorum excrementorum, vel spiritus acris, quæ descendendo per neruos ad omnes partes, ad dictum plexum mesentericum pluribus particulis salinis, & sulphureis in dicta efferuescentia præcipitatis grauidum, quæ tamquam cineres ex prædicta efferuescentia remanserunt peruenientes, & dictis reliquijs coniunctæ altera efferuescentia renouata eandem doloris in ventre primò, deinde in toto neruoso systemate tragœdiam introducunt, & cum majori facilitate, cum nerui à præcedente agitatione secundum suarum membranarum fibras diuulsi, à qualibet dilatatione, & tensione per solum spiritus concursum effecta diuulsionem dolorosam facilius experiantur, vndè doloris nouus insultus, & hac de causa pluries in diem prædicta symptomata reuixerunt; neque hoc gratis asseritur, cum conuulsiui motus in toto, præcedentem habuerint dolorem in ventre, qui cum per aliquod tempus vna cum conuulsiuis motibus remiserit, nouos insultus reiterare non potuit, nisi acri materia de nouo ad plexum mesentericum transmissa, nec alia huic via, quàm per neruos.

Dolores lancinantes continuò totum affligentes in exteriori parte puto prouenire, & ab effluuijs acribus sanguinis, qui continuò effluxu ab eo continuam mordicationem membranæ carnosæ inferunt, à qua dolor, cum sit exquisiti sensus, vel quia sanguis per hanc circulans multas partes salinas in hac deponit, à quibus eadem operatio effluuiorum efficitur.

An-

Anxietas, & difficultas respirandi interpolatè affligens à succo neruoso pendet, sua acredine leues quasdam contractiones in neruis cardiacis, & pulmonicis efficiente, quæ motum cordis minuendo sanguinem circa illum in vasis vicinis, & ejus ventriculis stagnare cogunt, à quo oppressus anxietatem experitur, & ab eodem sanguine stagnante in pulmonum substantia, ob eorum motum diminutum à leui contractione neruorum pulmonicorum, & cordis, respirandi difficultas insurgit, quamuis exhalationes ab Hypocondrijs elatæ hoc efficere possint, & nerui contracti plexus mesenterici connexionem habentes cum neruo vago, & intercostali, à quibus nerui pulmonici, & cardiaci deriuantur, in istis similes contractiones inducere possint cum dictorum symptomatum productione.

Intellectus, & mentis operationes ferè obliterantur, quia à frequenti concussione cerebri, & motu inordinato spirituum, & succi neruosi deletæ, vel mutatæ fuerunt illæ impressiones, & modificationes fibrarum cerebri ab obiectis iam impressæ, & quæ ad rectum, & expeditum discursum faciebant, non solum pro ratiocinio vero circa illa obiecta à dictis modificationibus representata, secundum omnes suas proprietates, sed etiam pro illationibus ab illis deducendis, quæ spatiosum campum ad discursus perficiendos aperiunt; vndè sequitur ex deletione illarum modificationum remanere cerebrum tamquam tabulam rasam, cum defectu operationum rationalium; & ab eadem concussione cerebri, & motu spirituum, & succi neruosi, fibrarum cerebri dispositio, constitutio, & organizatio ità læditur, vt motus obiectorum de præsenti recipere, & retinere non valeant, vndè, nec circa obiecta præsentia rectè discurrere potest; dicta verò dispositio fibrarum mala, à laxitatem concussionem, & motum dictum contracta pendet, cum videamus per concussionem, & motum violentum res molles summè laxari, & laxatas, impressiones non recipere, ex eo quod corpori obuio cædant; his adde cum per dictos motus apertæ fuerint magis cerebri porositates, vnà cum subtili latice crassiores hujus admittunt partes, quę spiritum ab illo generatum offuscando in sua luce, & motũ impediendo, inhabilem reddunt ad seruiendum rationali animæ, vel parti-

ticulæ cerebri temperamentum, vel fermentum constituentes alienam coordinationem sumpserunt inhabilem ad spiritualizandum laticem spiritosum in suis penetralibus susceptum.

Dolor capitis non aliter, ac dolor ventris materiam acrem, & vellicantem in membranis cerebri relictam, in illa agitatione pro causa habet, & febris lenta à sanguine pro sulphureis, & salinis particulis, quibus scatet facilè fermentabili pendet, nisi huic casui placeret doctrinam Excellentissimi Borelli applicare, nempè à succo nerueo acri neruos cardiacos irritatos motum cordis frequentem efficere, & cum hoc pulsum etiam frequentem, qualem in febribus obseruamus.

Pro curatione horum immanium affectuum patet sanguinem primò esse depurandum ab excrementis sulphureis, salinis, adustis, & exaltatis, secundò succum neruosum corrigendum; tertiò neruos corroborandos, quartò cerebri constitutionem laxam esse firmandam. Hæc omnia præcedat primarum viarum expiatio.

Pro qua. ℞. Cassiæ n. c. ℥. vj., Rhaub. el. s. p. ℈. ij., Salis tartari fixi ℈. 1. ß. m. reliquum præparetur cum Syrupo de Boragine, Capil. Vener. an. ℥. vj., Aquæ Borag., Absinthij an. ℥. iij. m. reiteretur dictum Purgans, & sequenti die mittatur sanguis iuxta Patientis tolerantiam. Sanguis posteà emendandus sequenti Decocto ℞. Cherefolij, Scorzoneræ, Acetosæ, Taraxaci, Eringij an. ℥. 1., fol. Fumariæ, Hepat., Gramin., Cicorei, Eupatorij, Linguæ Ceruinæ an. m. ß. coquantur in ℔. vj. aquæ fontis vase clauso lento igne ad consumptionem tertiæ partis, de hoc sumat ℥. vj. bis, vel ter in die, ante dosim in mane accipiendam præmittat sequentem puluerem in portione dicti Decocti solutam. ℞. Specier. Diarrodon Abbatis, Rasuræ Eboris an. ℈. ß., Sal. tart. Chalybeati ℈. 1., Antim. diaph. gr. x., continuet per viginti dies in vsu hujus decoctionis, & omni tertio die purgetur cum Decocto Epithymi mesue, & Syrupo de Cicorea cum Rhaubar. ad succum neruosum modificandum. ℞. Ligni Visciquercini, Corylini an. ℥. 1., Cornu Cerui, & Eboris in taleolas incisi an. ℥. 1. Rad. Peoniæ, Valerianæ syluest., Fraxinellæ, Veronicæ an. ℥. ß., fol. Bettonicæ, Camepithios, flor. Conual., an. m. 1., bulliant in ℔. iiij.

aquæ fontis vaſe clauſo, & lento igne ad conſumptionem tertiæ partis, in principio ebull. indatur in vaſe saccul., in quo repoſitum fuerit Antim. craſſo modo contuſ ℥.iij., Cinnabr. nat. ℥. i.ß., de hoc capiat ℥.viij. omni mane cum ℈. ß. ſpirit. vitriol. Antepilept. Hartm. ex deſcript. Hoffmani in Claui Sckroder. in tractatu de vitriolo, & præmittat bolum ſequentem. ℞. Extract. ligni Corylini ℈. i., Vnicornu foſſil., Cinnabr. Antim. an. ℈. ß., pul. vngulæ Alcis, Cranij hum. præp. an. ℈. ß., Olei Charab. gutt. vj. m. f. bol., per alios viginti dies continuandum hoc remedium, & his tertiæ propoſitæ indicationi ſatisfactum erit. Ad majorem corroborationem his peractis poterimus vti Tinct. Charab. extracta modo ab Hoffmano in cit. lib. tradito cap. de Succino ad ℈. i. cum ℥. i. aquæ florum Tiliæ, quæ creſcit etiam in noſtris regionibus, & dicitur vulgariter Ti. Quo ad vltimam intentionem adſtringentia cenſeo opportuna, & inter hæc aquam acidulam artificialem eligerem deſcriptam à dicto Hoffman. cit. lib. in capite de aquis ad ℥. ij. in aliqua aqua Antepileptica ad ℥. iij., quodſi non ſuccedat intentum, nihil præſtantius Vino medicato cum Ligno Sancto, Quercino, & Corylino cum refrigerantibus capitalibus temperatis ratione temperamenti calidi, per menſem. His peractis, pro majori præſeruatione habeat in vſu ʒ. ij. Valerianæ Syluestris in aqua Antepilept., vel in aqua Tiliæ præparata ſecundùm methodum Chneuffelij in ejus Opere, Moſſi Medico-Spargiricæ addito, & cum Miſcellaneis curioſis Germaniæ edito, & per menſes duos, vel tres hoc vtendum, & inter Nouilunium, & Plenilunium ſal Vitrioli ad ʒ. i. vtatur pro ciendo vomitu.

In actu doloris ventris, & ad auertenda hæc mala ſequenti ſedatiuo opiato inhærendum, à quo materia fixabitur, & efferueſcentia impediri poterit. ℞. Vini Hyſpanici, vel Maluat. ℔ ß. Opij ℥. i., Croci ℥. ß., pul. Cinam., & Gariophil. an. ʒ. ß. infund. ſimul in b. m. per duos, aut tres dies, donec liquor debitam conſiſtentiam acquirat, hujus gutt. xvj. exhibeantur in aqua Lumbric. addendo Vnicornu foſſilis ʒ. ß., Tinct. Caſtorei, Charab., Antim. an. ℈. ß., Extracti ligni Viſciquerc. ℈. i., Bezoart. min. gr. vj. m., quibus neruorum genus corroborabitur, & materia

pro

pro exaltatione in eis præparata emendabitur. Victus ratio his omnibus correspondeat.

CONSVLTATIO LXXXIII.

De Cachexia à sanguinis profluuio.

QVi sanguinem cum Harueo partem nostri Corporis principem appellat, à vero puto non deflectere, illius necessitatem, & vtilitatem in corpore spectando. Chylum enim in propriam transmutat naturam, vitalis spiritus prima scaturigo, animalis materia, & principium, & his duobus omnium fermenta partium continuo motu exercet, quo sua exequuntur munia; hinc spiritu vitali in sanguine arterioso commorante, & spiritu animali in succo neruoso latente diminuto omnes corporis functiones debilitantur, prout euenit in nostro Patiente, qui ex copiosa Hæmorrhagia in ætate annorum viginti quinque in cachexiam delapsus, hoc est malum corporis habitum, qui contingit, dum à copioso sanguinis fluxu exhausto immediatè spiritu vitali, & materia pro spiritu animali dissipata, etiam excitatiuum, & conseruatiuum fermenti ventriculi debilitatum fuit, id circò hoc iners, & quasi sine motu otians, deprauatæ alimentorum ellaborationi occasionem dedit, quæ nullam correctionem in intestino duodeno suscipit, sed potius ad majorem deprauationem exaltata fuit, dum in bile cum spiritu deficiens volatilitas, nec chylus crassus à ventriculo illius officinæ transmissus attenuare, nec exaltare, nec à fæcibus depurare potens fuit, sed ità imperfecta, crassa, & fixa, & aquea ex parte massa istius lacteas ingressa, sanguinique commixta deprauatè etiam vltimum suæ transmutationis gradum subiuit, qui est sanguinis naturam induere, & hoc non tantum ex istius debilitate, qua redditur impotens ad transmutandum optimum chylum in perfectum, vel bonum sanguinem, sed etiam ex dispositione ipsius chyli adeò imperfectè in præcedentibus concoctionibus elaborati, vt si sanguis esset in suo esse perfectissimus, non valeret ex illo optimum elicere sanguinem, sic sanguificationis

adeò necessarium opus in hoc Patiente labefactatum fuit, vt solùm excrementa in ea cumulata fuerint, & etiam simul confusa solum, & disgregata.

A praua ista materia sine spiritu lucido malus ille color pallidus, & etiam tumor non solum faciei, sed & totius corporis, dum humor ab arterijs in extremas corporis parte diffusus, exhalante statim illo paruo spiritu calido, vel fermento salino, à quo fluiditatem accipiebat, concrescit, vt per exilia venarum capillarium orificia ingredi non possit, stagnationi in partibus dictis condemnatus, vbi in dies magis crassescit, & pallescit, & à nouo humore simili adueniente, præexistens secundum quantitatem auctus, partes colore pallido tingit, & in tumorem attollit. Hinc in partibus compressis fouea relinquitur ob crassitiem humoris, à quo replentur solum, non nutriuntur.

Ob facilitatem segregationis humorum, & præcipuè serosorum, (cum non possint intimè misceri cum crassis, ex defectu debitæ fermentationis, ob spirituum deficientiam, & fermenti salini dissoluentis paupertatem,) dum pars sanguinis per cerebrum circulatur, copia seri segregatur, quæ pro majori parte superflua à confectione succi neruosi, per solita emunctoria depluit in palatum, vndè destillatio; & quia sanguinis massa adeò crassa, & parum fermentatiua tardè per Pulmones mouetur, illos opprimendo difficilem facit respirationem, & præcipuè in motu citatiori, & in ascensu scalarum, dum in his casibus per motum major sanguinis portio ad pulmones defertur, quæ cum non possit circulare ea celeritate, qua necesse esset, ibi stagnando difficilis respirationis tunc euadit causa, quæ augetur quandoque cum tussi, materia à vasis in bronchia exsudante, vbi naturam, irritando, tussim excitat, & ingressum necessariæ aeris quantitati pro libera respiratione impediendo, eandem respirationem liberam prohibet.

Obstructiones an fuerint causæ Hæmorrhagiæ, dum obstructis partibus inferioribus sanguis coactus fuit ad partes superiores in magna copia fluere, à qua aucto impetu istius orificijs arteriarum vim inferente amplum spatium sanguini aperiri potuit per superiora vasa, vndè Hæmorrhagia; An sint produ-

ctum

ctum depravatæ sanguificationis, materia crassa, in vasis adhærente, & obstruente, dubium est, nec de hoc possumus judicium ferre, cum non pateat an extiterint ante sanguinis fluxum, vel post; Certum tamen est nunc foueri, & contumaciores reddi à praua sanguificatione, translata portione materiæ crassæ in vasis, per quorum angustias cum non possit progredi, stagnando obstructionem, vel facit, vel auget.

Quamuis ex dictis multæ essent eruendæ indicationes, quia tamen sanguine suæ naturali conditioni restituto omnes affectiones tollentur, præter obstructiones, ideò ad tres tantum redigo, nempè ad massam sanguinis reducendam ad pristinum statum, quod antequam exequi possit mundanda, & expurganda ab excrementis, & secundo loco obstructiones sunt tollendæ, & vltimo loco partes corroborandæ, quæ concoctioni, & depurationi alimentorum præsunt, cum eorundem fermentorum restitutione.

Et cum sit facta purgatio vniuersalis, in qua rectè fuit intermissa sanguinis Missio, Indicationibus prædictis primo loco satisfacere curarem cum Iure Galli antiqui, in cujus ventre reposita fuerint Lignum Sassafras, Cortex tamarisci, radix Enulæ Astrolochiæ rot., Ari, Hirudinariæ, Raphani Syluestris, cum fol. Anagallidis aquat. Rosmarini, Saluiæ, Chalaminthæ, Pulegij, præmittendo bolum ex Ammoniaco, & Sagapeno an. ℥. ß. Salis Absynthij, Rosmarini an. ℈. ß., Spirit. fulig. gutt. iiij. m. perseueret in hoc remedio patiens per viginti dies, & omni tertiò die purgetur, vel cum Syrupo Cachetico Fernelij, vel pil. de Ammon. Quercet., posteà per alios viginti dies exhibeatur Puluis Cacheticus Quercetani ad ℥. 1. cum gr. vj. Salis tart. volat., superbibendo Decoctionem ligni Sassafras in jure cum ℈. ß. Tincturæ antim. iteretur purgatio lenis, modo superius dicto. Hoc peracto transeundum ad Puluerem viperinum ad ℈. 1. cum gr. vj. Bezoart. solaris, & si non habetur, vtendum simplici minerali, & continuandum per mensem cum decoctione Cinam., Cassiæ ligneæ, & ligni Aloes additis gutt. iiij. Elix. prop., purgationem omni septimo die reiterando; his remedijs, & sanguinis integritati consulemus, & obstructiones auferemus; Partes corrobo-

ran-

randæ erunt ſpiritu Vini deſcripto Conſult. ſuper., & vere Futuro leni purgatione peracta, Aquas Spadanas bibat, ſeruando ſemper optimam, & congruam victus rationem.

CONSVLTATIO LXXXIV.

De Suppreſſione Hemorroydum, Tumore Lienis, & Cachexia.

CIuis honeſtus temperamenti melancholici aduſti, ætatis annorum quadraginta circiter varijs afflictus curis, per multos menſes defraudatus fuit beneficio hemorroydalis fluxus, qui omni ferè menſe ei ſuperueniebat, ex hoc cæpit tumorem, & duritiem in liene perſentire, in dies magis creſcentem, cum malo corporis habitu vertigine aliquando, & cordis palpitatione moleſtatur.

Animi paſſiones moleſtæ ſpiritus, vel diſſipando, vel concentrando, ſicuti vires eneruant, itá ſanguinem ſpiritoſo diſſoluente naturali priuant, vndè coagulatur, & in motu tardus redditur, & ad conſeruandas conſuetas, & ſalubres euacuationes impotens redditur, prout expertus eſt noſter Patiens, in quo excrementa cum quantitate ſanguinis ſolita per hemorroydes expurgari, impedito hoc fluxu regurgitarunt in maſſam ſanguinis, & præcipuè in Parynchima lienis, vbi ſua craſſitie iſtius poroſitates implendo, tumorem, & duritiem in eo effecerunt, & cellulas occupando fermenti lienaris præparationem, & officium impediendo, in deprauationem ſanguinis coniurarunt. Eſt autem iſtius fermenti officium ſanguinis particulas craſſas, terreſtres, & ſalinas volatilizare, & aliquo modo dulcificare, vt citius in corde efferueſcant, & facilius partibus neceſſariam alimenti portionem contribuant, ab iſtarum partium attenuatione, tanquam à fermento inſpirato ſanguini energia, & vigor conciliatur, quibus chylum ſuſceptum ad ſuæ naturæ ideam efformat, vel primordia ſaltem ſanguificationis perfecta, & ad finem prædictum idonea ei imprimit. At impedito hujus fermenti officio nihil ex his habetur, ſed ſanguine cum particulis craſſis rema-

nen-

nente, hæ paulatim spiritus, & partes subtiliores sulphureas arripiunt, & sibi vniunt mediante lentore, & crassitie, & hac vnione ablato motu, quo agunt, & munera sanguinis præstant, hic inualidus, impotens, iners redditur parum accenditur in corde, & per hoc paruos spiritus reddit, ex his parui spiritus animales, & consequenter facultatum animalium debilitas, vnà cum imperfectione excitatiui fermentorum partium, vt superiori Consultatione dicebam quale est spiritus vitalis, & animalis, & conseruatiui eorumdem fermentorum, quod est sanguis, à quo omnia fermenta, & temperamenta partium materiam exigunt pro reparatione deperditi in assidua operatione, vndè cum sit malè dispositus, perfectè non potest reparare, sed deprauata materia destruere, à quo labes omnium operationum membrorum, & præcipuè acidi ventriculi cum læsione chylificationis, quæ deprauata ob fermenti inertiam, partim in crassam, partim in aqueam materiam alimenta abire facit, & vtramque inutilem: bilis, & succi pancreatici oritur labes ex sanguine deprauato, vndè error in attenuatione, volatilizatione materiæ chylosæ, & fæcum sequestratione, quæ concurrunt ad summam chyli crassitiem pro vna parte, & aquositatem pro altera, & in omnibus ad summam imperfectionem, quam emendare satis non est sanguinis actiuitas valde debilitata ob rationes supradictas, cum pars sulphurea, & salina volatilis crassioribus vnita non possit agere motu destituta, & ità nec chylum in sanguinem bonum transmutare, sed quæcumque transmutatio ei contingit, est in naturam excrementorum, quibus tandem tota sanguinis massa impletur, amisso colore lucido, & rutilo, qui amplius in carnes non transfunditur, sed colore nigro, & prauo tincta externas partes eodem inficit, dum dicti humores in eis effunduntur, eo modo in superiori Consult. dicto sine vera appositione, sed solùm concretione.

Vertigo à multiplici causa potest pendere, & primo à vaporibus crassis in cerebro aliqualem obstructionem facientibus, qua impediti in suo recto cursu spiritus, retrocedunt, & in gyrum alios cogunt, vndè Vertigo, vel quia neruis lieni implantatis partes excrementorum ibi volatilizatæ, sed asperæ,

acres,

acres, & corrosiuæ ob moram contractam (possunt enim volatilizari, & acrimoniam acquirere proprio, & intestino motu, qualis succedit spontè putrescentibus) exceptæ, & ad caput translatæ sua acrimonia irritatiua, & motu violento spiritus agitatione summa turbare valent, & in gyrum ducere.

Palpitatio pendet, vel à sanguine crasso, qui accensionem in corde non patitur, vndè grauando irritatur cor, & ad motus palpitationis cogitur pro expulsione, vel quia portio materiæ acris imbibita à neruis lienis defertur ad neruum pericardio implantatum, & cum splenicis connexionem conseruans, quæ irritatione, & vellicatione illum ad motus velut conuulsiuos excitat, vndè Palpitatio cordis.

Pro curatione itaque excrementa sanguinis attenuanda, & euacuanda, & corroborantibus suæ indoli restituendus, tumor lienis extirpandus, & obstructiones tam istius, quàm hemorroydum auferendæ, & consueta Purgatio promouenda, quæ omnia, si non impossibilia, saltem summè difficilia.

Peracta purgatione vniuersali cum sanguinis missione per hyrudines à venis hemorroydalibus, exhibenda Aqua Teucrij per quinque dies, & post transeundum ad sanguinis attenuationem, & obstructionum reserationem Ius Galli antiqui exhibendo per viginti dies, in cujus ventre reposita fuerint Lign. Sassafras, Cort. Tamari., Fraxini; Rad. Filcis, Eringij, Rubiæ tinct., Cappar., Polipod., Quercini, Raphani Syluest. cum folijs Cytrach, Chamedryos, Prasij, Cent. min., Card. bened., Florum Genistæ, Cinam., Calam. aromat., Cort. aurant., & de hoc capiat ℥. x. omni mane cum ℈. 1., Tinct. chalybis, & Antim. ℈. ß., præmittendo bolum ex Ammon., Sagapeno dissol. in vino maluat. an. ℈. 1., Extract. gentianæ, Tamarisci an. ℈. ß., Salis Absynthij, Tamarisci an. gr. iiij. m. purgetur omni tertio die cum Decocto Epithimi, vel Syrupo Cachetico Fernelij, vel cum Pilul. de ammon. Quercet. posteà puluere Cachetico Quercetani vtendum ad ʒ. 1. cum Antim. diaph. ℈. ß., Sal. tart. volat. gr. v., vel ejus loco ℈. 1. Salis Rosmarini cum aqua splenetica Sckroderi parata iuxtà animaduersionem Hoffmani in Claui Sckroderiana, & in hoc medicamento per alios viginti dies insistendum, omni

ter-

tertio die iterata Purgatione cum aliquo ex dictis medicamentis; quod si his non cedat tumor, qui solet esse contumax, deueniendum ad Vinum medicatum cum Absynthio, Citrach, & cort. rad. Fraxini an. m ij., Limaturæ Chalybis ℥. ij., bul. in ℔. iiij. Vini generosi lento igne, & vase cooperto ad tertias, & de hoc capiat ℥. iij. omni mane, & est expertum in tumore lienis, præmittendo tamen bolum ex Extracto Gentianæ, Scolopendriæ, & succo Absynthij an. ℈. 1. cum gutt. vj. spirit. Fulig., vel Cornu Cerui, & Arcan. dup. ℈ ß. si aliquo modo obstructiones cedant mihi arrideret decoctum sudorificum ex salsa china cum decoctione galgæ Cardui, Benedicti, Imperatorię & Cornu Cerui in talleolas incisi cui addi possunt radices aperitiuæ specificæ spleni exhibendo de hoc ad ℥. viij., vel decem præmittendo ʒ. 1. rad. Lappæ majoris irroratæ cum Elixir. prop., & aqua Cinam. pro sudore eliciendo; puto enim à sudorificis fundentibus, sanguinem attenuari, & per sudorem depurari, & à motu sanguinis citato in actu sudoris concepto obstructiones viscerum diminutas posse eradicari Extrinsecus admoueatur Emplastrum ex Tabacco, & folijs Cicutæ, corroborabitur sanguis cum spec. Diambræ ℈. 1., pulu. Vip. ℈. ß. exhibitis in ℥. 1., Syrup. de Cinamomo cum gutt. v. Elix. prop. Interim seruetur optima Victus ratio.

CONSVLTATIO LXXXV.

De tumore lienis, & Hemorroydum suppressione.

AN suppressa hemorroydum euacuatio tumori lienis occasionem dederit, vel tumor suppressioni sine erroris nota, ambigi potest, cum sanguis suppressus ab impedita vasorum hemorroydalium via regurgitatione in lienem fixari potuerit, cum hujus visceris tumore. Potest etiam esse, quòd sanguis ob suam malam qualitatem, vel ob vitium lienis in hoc detentus fuerit in copia, cum suppressione hemorroydalis fluxus, dum superfluitas sanguinis in hemorroydibus, his vim faciebat ad dictum fluxum, & ex retento sanguine in liene ablata hujus

 su-

superfluitate à venis hemorroydalibus, ablatum fuit etiam incentiuum, & causa fluxus.

In hac dubitandi ratione erimus, donec innotescat, an tumor suppressionem, vel hæc tumorem præcesserit, & tunc optimo judicio, præcedens erit statuendum pro causa alterius; quocumque verò modo hoc contigerit in præfato Patiente censeo vnica causa id factum, nempè crassitie sanguinis, quæ tam potuit hunc in liene fixare, vndè tumor, ex quo posteà suppressio fluxus ob rationem superius dictam, quam eidem impedire cursum per vasa hemorroydalia, vndè posteà tumor ex regurgitatione, & fixatione in lienem.

Crassitiem contraxit sanguis à temperamento naturali melancholico, & auxit inordinata victus ratio, & ætas declinans, & acidum superabundans, in appetitu canino manifestatum, erumpens à glandulis totius, quæ spiritu animali in ætate declinante destitutæ pro ea copia, quæ requiritur ad dulcificandam lympham præparandam in earum substantia, sunt in causa, vt hæc nimis acida remaneat, & sanguini mixta crassitiem majorem huic contribuat, aciditate bilem sanguini tenuitatem conferentem mortificando, & salsum illud volatile sanguinis attenuantium fixando.

His accedit, quod lien destinatus crassiores, & acidas partes sanguinis volatilizare, & dulcificare copia spirituum animalium, quibus ditatur, obstructus à fæculentijs sanguinis à naturali temperamento, & victus mala ratione congestis illas intactas relinquit, impediente pororum suæ substantiæ infarctu istis communicationem influxus sui fermenti, & spirituum animalium commixtionem, à quibus attenuationem, & dulcificationem suscipere deberent, hinc acidæ illæ particulæ in temperamento melancholico redundantes in sero liquatæ, sanguinique commixtæ totam massam acidam reddunt, cujus portio serosa glandulis communicata lympham summa aciditate deprauat aptam sanguinem magis fixum, & crassum reddere, non tam coagulatione, quàm biliosi fermenti dissoluentis mortificatione vt superius dicebam, & quæ glandulis ventriculi impartitur ad talem est exaltata aciditatem, vt famem caninam excitet, conti-

nua

nua vellicatione membranarum ventriculi, quam moderare non valent balsamicæ, & dulces alimentorum particulæ, & ab hoc acido superabundante tota massa chyli acetosa facta sanguinem totum aciditate majori conquinat, & semen pariter acidum nimis factum irritamentum acquirit pro glandulis, vel vesicis, in quibus conseruatur, vndè pollutiones frequentes nocturnæ, acido seminis per calorem lecti, & per illum totius à somno auctum in interioribus partibus exaltato cum majori actiuitate, irritamento, à quo lacessitæ dictæ vesiculæ coguntur stimulanti semini viam aperire.

Ab hac sanguinis constitutioue parum spiritus prolicitur in cerebro, non solùm ob crassitiem, sed etiam ob ejus impuritatem; hinc est, quod isti facillimè turbantur, & à connexione cum alijs distrahuntur, & tunc motu proprio relicti, vel eo accepto, qui à loci conditione, & dispositione oritur turbatim, & velut in gyrum mouentur, & cum simili alteratione suscipiendo motus ab obiectis extrinsecis prouenientes, omnia in gyrum verti videntur.

Nec difficile erit credere à sola obiectorum externorum perceptione talem motum vertiginosum spiritibus impartiri, si considerabimus tales perceptiones, visus, & auditus fieri dependenter à motu spirituum in neruis horum sensuum hospitantium, & in motu eorumdem neruorum, ex quo habemus causam mouentem spiritus in suo emporio, cum motus dictorum spirituum, & neruorum terminetur semper in organo sensus communis, circa quod spirituum emporium adest, & hoc motu concepto semper mouet circumstantes spiritus, qui debilitate contracta à sanguinis imperfectione, ab hoc motu paruo etiam in tumultus adiguntur, ex quo habemus integram talis symptomatis causam; & quod dictum est de motu obiectorum dicendum est etiam de motu aeris magis liberi, cui expositus æger spirituum turbationem, & vertiginem experitur.

Pro curatione ergo sanguis attenuandus acidi correctione, & suppressæ Hemorroydes excitandæ, & tumor lienis discutiendus emollientibus, & deobstruentibus, caput, lienque corroborandus, præmissa vniuersali Purgatione.

Quæ peragenda est cum mel rof. sol. ad ℥. v., Crem. tart. ℥. ß. dissol. in aqua Melissæ, posteà residuum materiæ cum Decocto rad. Fæniculi, Petrosel., asparag. ad ℥. v. cum Syrup. de duab. ℥. 1. ß. præparandum. Post quintum diem reiterandum supradictum Purgans, detergendus Ventriculus, & intestina cum aqua Tetutij ad ℔. v. per quatuor dies, ne vsu deobstruentium materia crassa in his partibus delitescens ad venas rapiatur cum majori incommodo Ægri; & posteà mittendus sanguis ab hemorroydibus, & si adsit venarum plenitudo prius à brachio, acidum corrigendum erit cum sequenti remedio ℞. Succi Absynthij condensati ℈. ß., Chalybis limati, & super marmore porfirio optimè læuigati ℈. 1., Salis tart. fixi ℈. ß., Olei gariofilorum gutt. iiij., vel ejus loco illorum puluerem ad ℈. ß. cum Aqua Cinam. still. f. b., & superbibatur Decoctum Ligni Sassafras, Spicænardi, Calam. arom., Zinziberis, cort. aurantior. factum in aqua fæniculi ad ℥. vj. per viginti dies in hoc insistendum, purgando omni tertio die cum pil. tart. Quercet. secundum reform. Hoffmani in Claui Sckroder. addito Mercurio dulci post prandium, & cœnam sumat ʒ. ij. Elix prop. præparati iuxtà regulam Helmontij, à quo mortificabitur acidum exuberans ventriculi, & prohibebitur, ne chylus tanta aciditate profundatur. Pro liene Vinum medicatum in superiori Consult. descriptum huic Ægroto tamquam arcanum exhiberem, Chalybe prætermisso, addendo Arcanum duplicatum Mynsicht ad ʒ. ß., Tinct. tartar., & Antim. ad ℈. ij., vel Decoctum lienis bouis ex descriptione Quercetani, addito sale Tart. volat. ad ℈. 1., & præmisso bolo ex Extracto tamarisci gentianæ an. ℈. ß., Spirit. gummi ammoniaci ℈. ß., Fuliginis gutt. iiij., Salis Cornu Cerui gr. v. m. f. b., Spinæ Alicarum in vmbra siccatarum, & puluerizatarum si ad ʒ. 1. exhibeantur dicuntur pro certo tollere tumorem lienis, quod efficacius operabuntur, si addatur sal volatile Viperarum ad gr. viij. Exterius lieni applicetur Emplastrum Tabacci, vel de Cicuta. Purgatio interim omni tertio die cum Pilul. de Ammoniaco Quercetani instituatur; Quod si his non cedat tumor, consulo, vt omni die ante cœnam, & prandium summat ℈. 1. pilul. Melangog. ex descriptione Lancelloti, his enim vidi contuma-

cissimas obstructiones extirpatas, præcipuè si addatur Crocus Martis aper., & Antim. diaph, præterquamquod aromaticis, quibus constant, & alkalicis acidum superfluum corrigunt his vtatur per quadraginta dies. Pro corroborando Capite, & liene meliora non habeo pro hoc casu, quàm spiritum vini aromatizatum descriptum Consult. super. Interim optima victus ratione vtatur.

CONSVLTATIO LXXXVI.

De Hepatis obstructione, & Cachexia.

EX præterita febre trimestri, non solum sanguis depauperatus fuit spiritibus, ob longam adeo efferuescentiam, qua dissipari subtilem, & spiritosam substantiam omnis liquorum fermentatio violenta docet. Hanc dissipationem facilem reddidit spirituum exilis copia inseparabilis comes temperamenti pituitosi, quale est illud istius Patientis, & ætatis prouectæ, cum quinquagesimum excedat annum; Sed etiam materia crassa ab efferuescentia febrili segregata, in Hepatis Parinchemate depositata fuit, vndè tumor, & durities in hac parte, post febris intermissionem, & ab his duobus habetur fundamentum, & radix illius mali habitus, & cachexiæ, qua nunc cum totius languore, læso appetitu, & intumescentia partium externarum affligitur, sanguis enim spiritu destitutus crassitiem acquirit, & excrementa non secernit, quæ continuò illum conspurcant, & inhabilem reddunt ad subministrandum partibus, & fermentis naturalibus materiam pro eorum conseruatione, cum enim ex naturæ decreto debant esse volatilia, & spiritosa immunditieique nescia, à sanguine crasso fixo, & immundo conseruari non possunt; hinc fermentum ventriculi; bilis ipsa, & succus pancreaticus, quæ pro fermento inseruiunt in chyli depuratione à fæcibus in intestinis, deprauata, & à conditione naturali aliena generantur, vndè mala alimentorum in ventriculo elixatio, pejor in intestinis depuratio, pessima à sanguine chylum recipiente sanguificatio, cum spiritu hujus operatore careat, & partes sulphureæ,

ac salinæ ad tale opus concurrentes, viscosis particulis sanguinis irretitæ nihil operantur, vndè ex omni capite deprauata sanguificatio, & solùm excrementorum collectio in vasis, & hæc omnia eo infælicius succedunt, cum fermenta acidi ventriculi, bilis, & succi pancreatici, præterquod imperfecta generantur, excitatiuo necessario careant, nempè spiritu vitali, & animali, qui in tanta parua generatur copia, vt motum necessarium dictis fermentis tribuere non valeat in executionem suarum operationum.

Pro majori sanguinis, & totius calamitate accedit, quod obstructo, & infarcto Hepate à materia viscosa, ob causam superius dictam, ille ibi non accipit illam perfectionem, quam naturaliter deberet, sed compressæ glandulæ istius, & compressione obstructæ non recipiunt sanguinem, ideòque non separant totam portionem bilis pro cruoris depuratione necessariam, propter quod ea remanet in tota massa, cum partibus crassioribus mixta, sua salsedine totam massam inficiendo ineptam etiam reddit ad nutritionem partium, qua defraudatum totum corpus, vna cum spirituum paucitate languore labescit, & extrauasatæ in partibus externis portiones humorum, cum nutritioni non sufficiant, & pro transpiratione sint crassiores, ibi coagulantur tumorem in illis efficiendo.

Causa appetitus dejecti patet ex dicta sanguinis deprauatione, qua acidum stomaci non reparatur, & à bile in sanguine relicta mortificatur.

Tentandum ergo humores massam sanguinis conspurantes attenuare, disgregare, & purgare, sanguinique robur addere, & obstructiones Hepatis auferre, fermenta omnium partium corroborando, in quo exequendo extremam incurremus difficultatem, cum morbus sit contumax, & principes partes afficiantur, non tamen destituendus est Patiens, sed efficacioribus remedijs succurrendus.

Facta Purgatione vniuersali exhibeatur Aqua Tetutij cum suo vehiculo ad ℔.vj. per quatuor dies, posteà sequenti Decocto vtatur per octo dies. ℞. Rad. Assari, Ari, Fæniculi, Petroselini; Foliorum Cuscutæ, Traxaci, Agrimoniæ, Hepaticæ, Camedryos, Sem. Aquilegiæ, Napi, Anisi, addendo quotidianæ Portioni

Sy-

Syrup. de quinque rad., & Acetosi Diarodon an. ℥. ß., Salis tar. fixi ℈. 1., Absinthij cum spiritu vitrioli dulci coagulati ℈. ß., purgando posteà Corpus cum Pilul. tart. Quercet. Huic medicamento succedat sequens Puluis. ℞. Pulu. Chalybis super Porfido optimè læuigati ℈. 1. ß., Bezoart. miner. gr. x., Mercur. dulcif. gr. v., habet enim hoc summam efficaciam in dissoluendo, Salis tart. volat. gr. iiij., si poterit haberi ambræ grisæ gr. ij., superbibendo Decoctionem Cornu Cerui in talleolas incisi, Vrticæ mortuæ, quæ Lamium dicitur, & quæ in folijs habet maculam albicantem, radicis Filicis addendo, & Essentiam liquidam Absynthij ad ʒ. ij. descriptam à Zuelpher. in sua Pharmacopea Regia continuandum in hoc medicamento per triginta dies, purgando omni tertio die cum Pilul. de Ammon., vel Tartareis Quercetani, & si adhuc remanserint reliquiæ sequenti remedio locus dandus. ℞ Extract. essentiæ Absynthij supradictæ ℈. 1., Theriacæ ℈. ß., Salis Hæpatici Mynsicht ℈. 1., Spirit. Vrinæ gutt. vj., Salis Cachetici Chalyb. ex descriptione Hoffm. in Claui Sckroderiana cap. de Nitro in fine ℈. ß., Mercurij dulcif. gr. viij. m. superbibendo Decoctum Marrubij, Chelidoniæ, & Vrticæ mortuæ. Vltimo loco acidulis spadanis, vel artificialibus vtendum, quæ sanguini suam temperiem conciliabunt naturalem, & reliquum humorum ducent per vrinas, in quarum defectu vtendum Arcano duplicato cum Calce solis secundum descriptionem Hoffm. loco cit. Fermentum partium ad suam perfectionem restituetur conciliata ei volatilitate, & motu cum eis, quæ calorem confortant, & quamuis ad hoc sufficienter faciant omnia supradicta deobstruentia martialia, & tartarea; poterit addi Vinum Hipocraticum, vel Spiritus Vini, cui infusa fuerint Cinam., Crocum, Lignum Aloes, Myrrha, & Nux moscata. Victus ratio sit his indicationibus congrua.

CONSVLTATIO LXXXVII.

De Febre continua, & Cachexia.

NObilis Vir studijs deditus, ætatis annorum quadraginta quinque, temperamenti calidi, & humidi æstate præterita valdè se exercuit etiam in magnis laboribus motu violento, & continuo, multum aquæ acido limonum conditæ, & niue refrigeratæ potauit; In principio Autumni correptus fuit febre duplici tertiana acuta, in decima quarta remisit acuties, & continuauit febris lenta, obstructio in regione lienis subtus costas apparuit, cum arteriæ pulsatione in medio ventris sub cartilagine mucronata, febris perdurat, lenta, color cutis pallidus ad flauum declinans, aluus adstricta, & quæ exeunt ad cineritium colorem tendunt mixta mucositatibus multis, vomitum frequentem habet materiæ acidæ in exitu corrodentis, & crassæ, præcedente dolore velut corrosiuo ventriculi, appetitus nunquam defecit, sicuti somnus, qui solum difficulter capitur ob magnam pulsationem arteriarum in temporibus. Post cibum pulsus magnus euadit, & frequens cum elatione arteriæ valida, ità ut ab ipso Patiente vsque in extremo digitorum pedis persentiatur, & continuat frequentia in pulsu semper, non cum tanta eleuatione, vt à cibo, sed minori, febris acessiones manifestas non habet, sed solum illa exacerbatio, & alteratio à cibo semper perdurat. Vrina rubra, crassa, sedimentum crassum, & copiosum, & arenosum demonstrat, & lateri matulæ vitreæ, & in superficie veluti telæ araneorum adhærent, sputa sunt crassa, nullius tamen saporis; multa expertus est remedia, sed incassum, & sunt decem octo menses, quod in hoc statu perdurat.

Difficilis, non minus quàm periculosus propositus fuit Casus in Nobilis, & eruditi Viri indispositione, cujus causas, & naturam indagaturus à symptomatum ponderatione lumen impetrabo. Excrementa nulla tinctura colorata nos erudiunt bilis cursum ad intestina intercipi, & causam habemus in mucositate redundante in intestinorum cauitate, pro ut exitus illius in omni

excre-

excretione ostendit, facilè est enim hanc orificio vasis biliarij adhærentem ipsum obstruere. Hinc bilis impedita sursum ab hepate regurgitat, & sanguini de nouo confusa, non vnita flauo colore tingit, vndè color in cute flauus, non adeò intensus sicuti in ictero, quia quod cuti impartitur non est sincera bilis, sed mixta alijs humoribus, & præcipuè serosis flauedinem dissolutione bilis imminuentibus, vndè ab ictero solum per hoc differt, vt mox demonstrabitur.

Hujus mucositatis densæ causa, ad acidum excedens est reducenda, quod auctum fuit in corpore, & ab acido limonum in aqua copiosè ingurgitata, & ab anni tempore, Autumno nempè, in quo acida præualent, non solùm obfrigus aeris incipiens, quod ad acidi generationem facit, sed etiam, quia à præterito æstatis calore, & exercitio violento dissipati spiritus ablatum fuit acidi modificatiuum, quapropter hoc magis præualuit in saliua, & succo pancreatico, inducta in eis crassitie, magis posteà aucta in illa mucositate intestinali, quæ originem trahit à prædictis humoribus, augetur autem, dum ob moram, quam ducit in intestinis, acidum magis actiuum redditur, & consequenter magis fixatiuum, & densatiuum, obseruamus enim saliuam in vase repositam incrassari magis se sola, ab acido interno, & occulto exaltato per intestinum motum particularum saliuæ, vel à motu aeris, vel à calore ambientis, & hujus confirmationem habemus à vomitu crassæ materiæ acidæ frequenter superueniente.

Colorem flauum certum est à bile prodire, nec alium esse in corpore humorem aptum flauedine tingere, quàm bilem, & ad hoc vt tingat debet esse multa, simul vnita à cæteris disgregata, vel saltem solum coniuncta cum eis, quos inficere suo flauo colore potest, vndè in transitu per partes eas flauedine coinquinat, relicta in eis sui portione, ex quo certo colligimus vltrà obstructionem in vase cholidoco impedientem cursum bilis ad intestina, esse bilem in venis disgregatam à cæteris humoribus, & tamquam in superficie illorum natantem cum sero, vel parte aquosiori, qua à bile in flauum tingitur, sed non intensum, dum diluitur, & ex dilutione fit color flauus remissus, sicut ab aqueo, & parum spiritoso pallidus, prout superius innui.

Hanc bilis disgregationem patitur, quia regurgitando à ducto cholidoco obstructo in Hepar, venam cauam ingressa sanguini de nouo coniungitur, sed non per vnionem, & mixtionem, sed solum per confusionem, & quia leujor, quàm cæteri humores, iuxtà Hippocratis sententiam, istis supernatat tota, & vnita, vndè dicitur disgregata; prohibetur etiam mixtio, à sanguine mucilaginoso, hujus enim naturæ corpora cum alijs mixtionem renuunt, cum ob visciditatem, & tenacitatem diuidi non possint, vt corpuscula alterius corporis suscipiant, sed confusionem solum ex motu admittant.

Sanguinis lentorem, & mucilaginosum statum deduco ab eleuatione summa arteriæ à cibo, & à moderata, sed præternaturali post cibum, pendente à rarefactione summa illius, vndè necesse est concludere sanguinem habere talem dispositionem, per quam valeat sustinere magnam rarefactionem frequentem, & diuturnam per decemocto menses, sola verò crassa, & lenta videmus summè rarefieri, vt Mel, Lac, Therebentina, & similia, quia ratione visciditatis habent multum se dilatare, & solùm humidum crassum est talis conditionis, vt à calore, vel ab efferuescentia magnam accipiat rarefactionem, & diu hanc sustinere valeat, vndè sanguine hanc patiente concludere fas est lentorem, & mucilaginem contraxisse, quæ se manifestat etiam in sedimentis Vrinarum copiosis, & crassis, quorum materia cum sanguini esset mixta, ei non nisi lentorem, & crassitiem contribuere poterat, prout ostendunt etiam sputa crassa à materia in sanguine latente prodeuntia; hoc lentore sanguis respuit vnionem cum bile perfectam, quæ licet videatur facilis ratione viscositatis idoneæ coniungere partes, non est tamen talis ratione suæ diuisionis in minima, ad quæ reduci Viscositas difficultat, & ad mixtionem est summè necessaria dicta diuisio corporis miscibilis ad minima: talis miscella etiam impeditur, & ratione bilis, quæ iuxtà doctrinam Le-Boe virtute sui Salis, & Olei mixtionem recusat cum alijs, & penetrationem, & mixtionis solum rationem acquirit à spiritu volatili omnia peruadénte, & penetrante, quem deficere in bile hujus Patientis credendum, ob morbi longitudinem, quæ sicuti vires debilitauit, ità spiritum animalem pes-

pessumdedit, à quo volatilitatem nanciscitur.

A continua etiam efferuescentia euolasse spiritum in bile credendum est, quo destituta, remanente solum ejus sale, & oleo, quibus penetrandi potentia pro mixtione deest, sequitur etiam, quod si sanguis non esset viscidus, tamen ratione conditionis bilis non posset cum eo misceri.

Sanguinis viscositas, & lentor originem traxit à pituita intestinali à calore aeris, motu, & nimio potu aquæ fluxibili, & tenui reddita, vt facilè ingredi potuerit per vasa lactea massam sanguinis, in qua à frigore incipiente autumni condensata, & etiam à latente aciditate coagulata viscidítatem, & lentorem toti massæ intulit, & quia ob resolutos spiritus à febre ejus aciditas præualuit, & est naturali intensior, confusa, cum sale bilis, continuo efferuescentia præternaturalis ab his excitatur, vndè febris continua, & lenta, ob bilem inertem factam à sua pinguedine, & à spirituum defectu, per quæ non est apta multum efferuescere, & sine accessionibus, quia causa est in massa sanguinea, & semper in actu febrilis efferuescentiæ ob continuam applicationem acidi pituitæ, cum alkali lixiuio bilis.

Post pastum videtur accendi major, quia in illa lenta, sed præternaturali efferuescentia sanguinis, dum ei miscetur chylus partes hujus sulphureæ, & in magna copia statim accenduntur efferuescentiam majorem excitando, vel ab eo bilis facta dilutior, est magis idonea ad efferuescendum, & alkali volatile chyli cum acido pituitæ congrediendo efferuescentiæ incrementa parant, à qua valida pulsatio arteriarum, & etiam disgregatio multæ materiæ viscidæ, & sulphureæ, vitio continuæ efferuescentiæ in copia adustæ, quæ simul cum sero præcipitata, & in renibus à massa sanguinis separata, vrinæ sedimenta copiosa, & crassa reddit, à quibus decisæ partes aliquæ sulphureæ subtiliores, & pingues, eo quia Vrina in suis poris tantam istarum quantitatem continere non potest, hæ lateribus matulæ adhærent, & in superficie natant in formam telæ aranearum, & quia portio materiæ tartareæ, ab acido, volatili in efferuescentia sanguinis facto, fixatur in arenulas, hæ pariter cum sero præcipitatæ, arenosum etiam reddunt sedimentum.

Lienis obstructio est producta à febre acuta præcedente, in cujus fermentatione partes excrementitiæ segregatæ, à natura ad vniuersalem cloacam demittebantur, sed suo frustrata fine in lienem decubuerunt, ibi fixatæ cum ejus tumore, à quo impeditus sanguinis cursus per arteriam splenicam regurgitat, cum impetu in cæliacam versus mucronatam cartilaginem extensam, vndè ejus pulsatio inordinata, & sensu visibilis, & perceptibilis, in quam tractæ etiam temporales molestiam suo motu inferendo, spiritusque animales à quiete interrumpendo somno difficultatem inferunt.

Pro curatione insistendum in detersione mucosæ substantiæ intestinalis; Secundò in ablatione obstructionis ductus cholidoci; Tertiò in attenuatione sanguinis, & Pituitæ, & in acidi istius mortificatione. Quartò lienis obstructiones auferendæ, quæ omnia exequi posse spero, sed cum temporis diuturnitate, præstita rigorosa obedientia imperatis, sine qua medicamenta suum non consequentur effectum, & facilè Patiens in Hydropem transire potest.

Et quia jam præcesserunt multæ purgationes vniuersales, his relictis pro prima intentione capiet aquam Tetutij ad ℔. v., vel vj. cum suo vehiculo per septimanam; & pro secunda vtatur vino Marrubij descripto à Mathiolo in tract. de Marrubio cum ℈. 1. ß. pul. Melliped., & Sal. tart. Chalyb. ℈. 1., & hoc per xiv. dies, purgando omni tertio die cum ℈ ij., vel ʒ. 1. pil. Agreg. cum ℈. 1. Mercurij dulcis; Pro tertia vtatur Pulu. cachetico Quercet. ad ʒ. 1. addito Mercur. dulc. gr. iij., & Bezoart. min. gr. viij., & Salis tart. vol. ℈. ß. superbibendo Decoct rad. Chelidoniæ, Vrticæ major., Gentianæ, Marrubij, fol. Rosmarini, Saluiæ, Chamedryos, & Anagallidis aquaticæ, purgando pariter omni tertio die cum Pil. de Ammoniaco Quercet. perseuerandum in hujusmodi remedio per triginta dies, quibus finitis, si remanserit adhuc tumor lienis, auferendus cum Decoct. Ligni Sassafras, Salsæ, rad. Caparorum, Gentianæ, Corticum tamarisci, & fol. Citrach cum tinct. tart. Chalybis, & antim. an. ℈. ß., vel Pilul. Melangogis Lancelotti vtatur modo in præcedenti Consult. descripto. Exterius applicetur Emplastrum ex fol. Tabacci, & Cicutæ.

CON-

CONSVLTATIO LXXXVIII.

De Hydrope Ascite.

NObilissimus Eques, ætatis annorum quadraginta octo, temperamenti calidi, & humidi cum bile coniuncti, vt facilis in iram excandescentia ostendit potui vini generosi, & spiritus ejusdem extremè deditus, facies ejus rubore intenso, & continuo suffusa paulatim apparuit, cum pustulis rubris, quibus successit destillatio humoris aquei ad fauces, appetitus dejectio, cum languore vniuersali pedes, & crura intumescere cæperunt, & post aliquos menses etiam venter, qui percussus aquæ inclusæ exundationes exhibet, rubor in facie est diminutus, & cum pallore mixtus, pustulæ tamen adhuc sunt multæ, & rubræ, in ventre tensio obseruatur, non durities, nec tumor partium.

Errores commissi in potu Vini generosi, & ejusdem spiritus, Hydropi, qua affligitur hic Patiens, vt colligitur ex tumore pedum, & ventris, & exundationis sensu occasionem dederunt, & à causa calida hunc morbum quandoque prouenire notum fuit etiam Antiquioribus in Medicina peritissimis; prætermissis verò hic traditis ab eis circa modum generationis; ex nostris principijs credendum est à Vino, & spiritu ejus volatilizatam fuisse bilem, eiusque sulphur, à sulphure vini accensibili auctum, quod augmentum facile fuit, cum bilis naturaliter in hoc Patiente sit inflammabilis, & accensibilis, ideoque sulphure abundans, & quamuis spiritus vini salis lixiuij biliosi acredinem temperare valeat, ejus verò inflammabilitatem augere semper potens est, & ab hoc sulphure bilis aucto succedit, quod in cordis ventriculis summè accendatur, vt sanguinem summè etiam inflammet, & rarefactione summa attenuet, calorem viuidiorem ei contribuendo, prout patet in sanguine arterioso, qui volatilior, & magis accensus venoso, majorem etiam habet isto fluiditatem, & colorem viuaciorem; hinc est, quod primo rubor faciei naturaliter floridus, & moderatus pulchritudinem concilians, moderatamque in bile naturali sulphuris copiam arguens apparuit

ma-

major deformitati conducens, quia major sanguinis copia per arterias ad partes faciei decurrebat ratione tenuitatis, & fluxibilitatis sanguinis à summa accensione, & rarefactione acquisitæ, & dictæ partes faciei laxæ eam recipiebant, ideò per cutem sanguinis color ruber immoderatus transpirabat, vbi moderata illius copia colorem moderatum naturaliter efficiebat, & quia in aliquibus partibus faciei concrescebant portiones sanguinis, hæ congestę pustulas efficiebant rubri coloris, retinentes colorem suę materiæ, vel quia à sanguine penetrante ipsam substantiam coagulatam, vel cutim tumorem occultantem, sanguineo rubore, prout aliæ partes faciei perfundebantur. Attenuata inde magis sanguinea massa suæ compaginis solutionem sensit serositatem, quæ mixtione cum alijs particulis vniebatur libertati restituendo, vtpotè sua tenuitate separationi magis aptam, vndè separatio istius à tota massa, quæ collecta in capite destillationi materia fuit, & ab arterijs in cauitatem ventris eructata Hydropem fecit.

Cur verò in has partes, & non in alias, vtpotè renes expurgationi serositatis destinatos transmissa fuerit serositas, non ab alio potest dependere, quàm, vel à renum dispositione tantam copiā seri non permittente in eorū substantia recipi, vel ab ejusdem seri substantia non apta per poros renum transcolare, vel à dispositione arteriarum capitis, & ventris, qua major copia seri his partibus impartitur, quàm alijs, vt venæ totam absorbere non possint pro motu circulari, quæ dispositio consistet in majori orificiorum dilatatione, vel à vitio existente in illis partium canaliculis, mediantibus inter arterias, & venas, quorum beneficio inter dictas partes communicatio conseruatur pro sanguinis circulatione, vt excogitauit Le-Boe in tractatu de Hydrope, quod vitium non est nisi laxitas, vel soluta vnitas illorum canaliculorum, quibus mediantibus serositas profunditur in viciniores partes, & per has dilatatur.

Sanguis, cum sua compage soluta exitum spiritibus liberaliorem permittit, vndè languor totius, & destillatio à capite defluens ventriculum ingressi fermentum ejus eneruando appetitum prosternit, quamuis hoc etiam prouenire possit ab eo, quod

soluens sanguinem, acidum illius compagem conseruans destruxit, vt non possit communicari ventriculo in ea portione, quæ sufficiat pro elaboratione fermenti necessarij ad excitandam famem.

Solutionem compaginis sanguinis fuisse hujus Hydropis causam, non deprauatas concoctiones ex hoc colligo, quòd color optimus cutis hucusque in hoc Patiente conseruatus fuit, quod certè non contigisset, si à cachochimia serosa vitio partium concoquentium cumulata ortum traxisset, ideòque censendum est etiam spiritum vini non mortificatione salis lixiuij biliosi hunc morbum induxisse, quod vtique potest contingere, sed tunc primo incipit cacochimia, & malus color corporis, quod cum nõ euenerit in hoc Patiente, excludenda etiam est prædicta causa, & magis confirmatur proposita à sulphure bilis in venis existentis aucto, sanguinis dissolutionem modo explicato operante, cum colore intenso rubro totius faciei; credendum tamen est nunc cacochimiam insurgere, & vitiatas prodire concoctiones, quæ morbo augmentum ferent, cum à sanguine dissoluto, & in sua compage læso chylus non possit recte præparari, nec fermenta partium conseruari, prout est verum officium sanguinis.

Pro euitando hoc morbo difficili, ne dicam desperato, iuxtà enodationem causarum primo euacuanda serositas in cauitate ventris contenta; secundò compages sanguini restituenda, volatilitate principiorum dempta fixantibus, & sulphure bilis moderato, Ventriculus corroborandus, & caput.

Pro prima intentione, seu indicatione purgantibus vtendum, inter quæ efficaciora censentur, vel Hercules Bouij à Villisio descriptus in Tract. de Vomitorijs, vel solutio Gummi guttæ in tinct. salis tartari, prout consulit Villisius in tract. de Ascite, vel Magisterium ejusdem descriptum à Mynsicht in sect. 1. fol. 36. Sambuci, & Ebuli semina, siue grana siccata in puluerem redacta, & ad ℥. 1. exhibita, Ialappa, & ejus Magisterium, horum vsus in hoc morbo solum potest concedi pro purgatione serositatis, cum violentiam non inferant, quam sanguis ad dissolutionem tendens sustinere non potest; Diaphoretica etiam, & Diureti-

retica omninò sunt prohibenda, cum sanguinem nimis fermentent, & volatilizent, quod omninò incongruum est ad hujus Patientis indispositionem tollendam, diuretica verò temperata in vsum reuocari possunt; sanguinis missionem nunc non lacido, cum vires sint debiles, in principio verò locum ei dedissem. Pro seruanda intentione paretur Decoctum ex rad. Torment., Bistortæ, Serpentarię, Plantag., folior. Poligoni, Bursæ, Pastoris, Myrti, Antoræ Rosarum, & ad ℥. viij. propinetur, præmittendo bolum ex Diascord. ʒ. i. cum Croci Martis adstring. ℈. ß. post octo dies purgetur vno ex dictis purgantibus leuioribus, his succedat Decoctũ Santal. omniũ, & Cornu Cerui vsti, in quo ebul. ligat. in petia lapis spongiæ, & Antim. crudum ad ℥. viij. addita aqua Pænotti ex Vitriolo Martis, hujus enim acido puto posse coagulationem sanguinis conciliari cum Syrupo ex Mastice Quercetani per triginta dies, & omni die ante prandium per horam vtatur sequenti Puluere. ℞. Coral. præp. ℈. i., Boli armenæ, terræ sigil. an. ℈. ß., Sangu. Draconis, Acaciæ, Cap. mort., Vitriol. rubit., & dulcif. an. ℈. ß. m., & exhibeatur cum Syrup. coral. ℥. ß. his finitis per quindecim dies sint in vsu Species Diamartis, vel Diaplantaginis Mynsicht, cum ℥. iij. succi Plantaginis, Portulacæ, & Bursæ Pastoris, quibus repleatur Olla, & optima clausa ponatur in furno post extractionem panis calido, & facto igne ad latera ollæ bulliant succi ad consumpt. tertiæ partis, inter hæc medicamenta interponatur aliqua ex dictis purgantibus, & his peractis sæpè, & omni die ad aliquod tempus vtatur Aqua Semperuiui cum Tinctura coral., & Spirit. Masticis. Victus ratio his correspondeat.

CONSVLTATIO LXXXIX.

De Hydroge Ascite cum tumore Lienis.

Religiosus temperamenti melancholici, ætatis annorum quinquaginta Autumno præterito iter longum suscepit, in quo aquæ multum ebibit, & tempore religiosi aduentus cibis quadragesimalibus nutritus, lien ei paulatim intumuit, neglecta hu-

hujusmodi indispositione, in vere factus est tumor in dicto membro magnus, & durus; febris ei successit, à qua liberatus venter cæpit intumescere, & post mensem in magnam creuit molem, cum totius corporis emaciatione, exundationes in ventre percusso, vel ex vno in aliud latus se voluente persentiuntur.

Errata in victus ratione lienis tumori causam dederunt, potus aquæ fluidam reddendo sua copia pituitam intestinalem, hanc per venas lacteas in sanguinem introduxit, quæ vel à frigore autumni condensata, crassitieique pristinæ donata, vel ab acido naturali, quo abundant melancholici coagulata, & alijs humoribus crassis, quibus abundat temperamentum suprascriptum, & genitis à cibis quadragesimalibus vnita, ad transeundum per angustias capillarium vasorum lienis impotens reddita fuit, sed in istis retenta, & coaceruata obstructiones peperit, quæ stagnationi sanguini concurrendo tumorem effecerunt. Hinc major prouentus crassorum humorum, impedita ab hoc tumore, & obstructione actione fermenti lienaris, quo partes crassæ sanguinis volatilizantur, dum enim pori substantiæ lienis, & ejus vacuitates implentur, materiæ pro fermento præparando aditus impeditur, ex quo hoc deficit, & si generatur impedito sanguinis cursu ad lienem illius communicatione defraudatur, & eo magis hæc succedunt stante inertia naturali prædicti fermenti, in melancholicis ab acido superabundante, & fixante habita; fermentum enim lienis est acido-salsum, & volatile, & acido fixo superabundante salsum minuitur, & volatile fixatur, ideò hujusmodi conditionibus fermentũ lienis iners redditur; hinc colligitur ratio, cur melancholici semper crassis scateant humoribus. Sanguis prædictis humoribus inquinatus, horum portionem limphæ subministrat, à qúa obstructiones in vasis lymphaticis per abdomiuis cauitatem serpentibus, à concursu ad partem obstructam noui humoris, dilatatio vasorum, à dilatatione disruptio transfusa lympha in cauitatem abdominis, vel à tumore lienis compressa vasa lymphatica ei circumstantia, impedito à compressione cursu humoris, & nouo adueniente distenduntur, & disrumpuntur modo jam dicto, cum effusione serosi humoris, vel ab humore tumorem faciente obstructæ etiam venæ aliquæ circa superficiem

lienis repentes profusioni seri in cauitatem ventris occasionem præbent, eo modo, quo Villisius in Tract. de Ascite notat, venis jugularibus exceptis, & filo ligatis inhibita sanguinis reductione, totam capitis regionem aqua inter cute, & plane Hydropicam breui intumescere, quocumque modo fiat ex dictis ista profusio seri, est causa emaciationis, & præcipuè in ea sententia censente omnes partes sero nutriri, concurrente etiam inquinamento sanguinis à crassis humoribus, quo impurus redditus, nutritionis opus perficere non valet.

Agendum ergo, vt tumor lienis auferatur, humores crassi in sanguine attenuentur, serum in cauitate ventris purgetur, & vasa lacerata consolidentur, vel nimis aperta constringantur, quod difficultatem maximam habebit, ità ut parum sperandum sit de salute, sine remedijs tamen non est derelinquendus Æger.

Ideò cum peractæ fuerint Purgationes vniuersales consulo, vt vtatur primo loco Decocto splenis Bouis Quercetani addita radice Maluæ, Boraginis, Liquiritiæ, fol. Buglosæ, Parietariæ ad emolliendum ad ℥. vj. cum ℈. 1. tincturæ Chalybis Mynsichi, & tincturæ Antimonij tartarisatæ ℈. 1. purgando omni quinto die cum Pilul de Ammoniaco Quercet., additis granis nonnullis Magisterij Ialappæ, & hoc remedio vtatur per viginti dies, postea accipiat Decoctum per mensem ad ℥. viij. mane, & sero ex Salsa, China, Tamarisco, & Fraxini cortice cum folijs Citrach, Camedryos, Camepithios, & flor. Genistæ præmittendo Bolum ex Ammoniaco dissoluto cum Vino maluatico, extract. rad. Filicis an. ʒ. ß., Salis rosmarini ℈. ß., Spirit. Fuliginis gutt. iiij. m., & purgando modo superius dicto. Emplastrum apponatur lieni ex Tabacci folijs descriptum ab Hoffmano in Claui Sckroderiana, additis folijs Cicutæ; Si tumor minuatur lienis, decoctum paretur sudorificum, sudorem promouendo, vel cum pane recenter à furno tracto, vel lateribus excalefactis appositis, & pedibus, & lateribus ægrotantis, vel cum suffumigio spiritus Vini in dolio pro ebullitione vuarum parato; & quamuis hæc medicamenta secundæ satisfaciant indicationi, his tamen peractis, quia existimo, nec tumorem ex toto euanuisse, nec sanguinem

suæ

suæ temperiei restitutum esse, opportunum erit, vel puluerem cachecticum Quercetani adhibere, vel sequentem. ℞. Antimonij diaph. gr. xvj., Croci Martis ℈. ß., Salis tart. volat. gr. x., vel fixi ℈. 1. quam accipiat cum Syrup. de Cinam. Quercet. ℥. ß., cui instilletur Elix. vitæ, vel prop. gutt. viij. pro vltima indicatione exequenda accipiat Balsami sulphuris thereb. gutt. vj., Balsami orient. gutt. ij. in Decoct. florum Hyperici, & rad. Consolidæ major., & Bistortæ, seruata semper debita Victus ratione.

CONSVLTATIO XC.

De tumore Lienis, febre continua lenta, & sudore nocturno copioso.

Monialis temperamenti calidi, & humidi, ætatis annorum viginti septem ex timore, & animi passione tristi contingente tempore menstrualis purgationis, hæc suppressa fuit omnino, & per duos menses hujusmodi suppressionis, passa semper fuit dolorem ventriculi, & capitis, cum difficultate respirandi in ascensione scalarum, & motu concitato, tumor in liene apparuit, post hæc incidit in febrem sub typo duplicis tertianæ, & vehementis, quæ remisit post decimamquartam, cum majori tumore lienis, & per duos menses à prima febre hæc durant, cum sudore noctis tempore copioso, & sine vllo leuamine.

Consuetæ purgationes, sicuti suo fluxu corpus in sanitate, vt plurimum conseruant, ità suppressæ innumeras ægritudines excitant, vt contingit huic Moniali, cui ex improuiso timore concentratis spiritibus sanguini fluiditatem, & cordi motum conciliantibus illum velut coagulatio aprehendit, à qua suppressi fuerunt menses fluentes, condensato, & in suo motu debilitato sanguine, non solum ratione dictæ coagulationis à suppressione spirituum pendentis, sed etiam ab acido ob suppressos spiritus præualente, & exillius condensatione occlusis vasorum extremitatibus obstructio inducta fuit, qua imposterum prohibiti sunt menses antea optimè fluentes, & cum eis excrementorum è corpore ejectio, quorum retentio sanguinis crasim perturbauit,

 noui-

nouique generationem perfectam impediuit, sed iuuit ad crassos, & excrementitios humores cumulandos, à quibus deprauata fuerunt fermenta ventriculi, intestinorum, & Mesenterij, quæ concoctionibus semper magis imperfectis contulerunt, cum majori semper excrementorum prouentu, & his in circulatione relictis in ventriculi substantia, & cerebri, dolorem in istis excitarunt. Sanguis ob crassitiem tardè nimis circulando per pulmonum substantiam ibi in copia congeritur, vndè spirandi quædam difficultas, quæ in ascensione scalarum augetur, quia à motu plus sanguinis cum impetu in pulmones impellitur, quam possit expelli, vndè coactus ibi stagnare, pulmones opprimuntur, respiratioque magis impeditur, & eadem causa stagnans in liene tumorem effecit, & obstructis aliquibus vasis Hypocondriorum excitata fuit febris, modo dicto in superioribus Consult., cujus remissio post decimam quartam contigit segregata materia efferuescentiæ majori, vel deprauatio idonea, sed in liene retenta vitio obstructionis, tumor augmentum suscepit.

Sequitur febris, quia vasorum obstructio, & deprauatio sanguinis, vel alterius humoris fermentatiui commixtio cum sanguine perdurat, à vehementia recessit, quia sanguinis massa spiritu depauperata à præcedenti efferuescentia immoderata, sulphureisque particulis humoribus crassis strictè conglutinatis non est apta hanc amplius pati.

Huic sanguinis, & fermentorum imperfectioni supradictæ debetur sudoris nocturni eruptio, quia alimenta in primis concoctionibus in aqueam massam degenerant, quæ à sanguine depauperato spiritu, non perficitur, nec ei assimilatur, id circò ab eo reicitur, & per sudorem expellitur vnà cum sero per febrilem efferuescentiam segregato.

Pro curatione horum affectuum scopus erit obstructionem in liene, Vtero, Hypocondrijs tollere, quo tumor lienis, mensium suppressio, & febris curabitur; secundò sanguinem corrigere à prauis humoribus purgando, & acidum præualens mortificando, sopitosque spiritus excitando, & vltimo fermenta partium sunt corroboranda, & remittenda, quibus indicationibus satisfacient omnia salia volatilia, vel ex eis constantia.

Quibus statim vtendum cum præcesserint Purgationes vniuersales cum missione sanguinis à pede, vt ℞. Extract. rad. Zedoariæ, Gentianæ, Torment., Tamarisci, fol. Sabinæ an. ʒ. 1., Croci ʒ. ß., Salis Charab. ℈. 1. ß., Rosmarini, Sabinæ, Tamarisci, Saluiæ an. ℈. 1. ß., Castorei, Tripherę magnæ an. ʒ. ß., Trhocis de mirrha, Rhaub. an. ℈. ij s. p., & cum Syrupo de Cinam. q. s. f. b., de quibus capiat ʒ. 1., addendo spirit fuliginis gutt iiij. m., superbibat ℥. iiij. Aquæ descriptæ à Riuerio in Tract de Mensium suppressione factæ ex pane, addendo totidem ℥. Decoct. rad. Capparorum, Tamarisci, rad. Hirundinariæ, Cariophil. flor. Genistæ, & fol. Rosmar., Anagal., Camedryos, & Saluiæ, persistat in hoc medicamento per viginti dies purgando omni sexto die cum Pilul. Agreg., & de tribus cum Rhaub. an. ʒ. ß., vel cum Decoctione Epithimi Mesue, vel Extracto sennæ, & Rhaubarbari, post quod tempus ad alia transeundum, quæ erunt ex Chalybe, Tartaro, & Antimonio parata, vt ℞. Croci Mart. aper. gr. xvj., Salis tart. vol. gr. vj., Charab. gr. viij., Antim. diaph. gr. xv., Bezoart. mineral. gr. v. arcani duplicati ℈. ß. Mercurij dulc. gr. vj. m. f. b. sumendus cum ℥. ß. Syrup. de Cinam. superbibendo Decoct. ligni Sassafras, Rad. Zedoariæ, Caparor., Centauriæ, vel cum simplicibus alijs respicientibus obstructiones Vteri, lienis, & aliorum vasorum addita tinctura Antimonij tartarisata ad ℈. 1. continuet per mensem hoc remedium purgando omni tertiò, vel quartò die cum Pil. Tartar., vel de Ammoniaco Quercetani, nec timendus vsus horum remediorum ratione febris, quia hæc causam febrilem auferendo illi conferunt, si verò febris augeretur refrigerantia erunt miscenda, quæ adhibenda etiam sunt in augumento febris, calidis in sola declinatione vsurpatis. Vltimo loco proderit Puluis Viperinus ad ℈. 1. cum Conserua Absynthij superbibendo Aquam fæniculi cum ℈. 1. Tinct. Antimonij. Victus ratio sit adæquata necessitati.

CON-

CONSVLTATIO XCI.

De Inflammatione Lienis.

EXcelentissimus ætatis annorum sexaginta trium, temperamenti calidi, & humidi, cum bilis abundantia, in itinere decem dierum omni sollicitudine peracto, multum incaluit, & aliqua errata in cibo, & potu commissit, restitutus loco, à quo discesserat, correptus fuit rigore per totum corpus, cum horrore, & tremore per duas horas, quibus successit calor magnus, quo declinante sudor in copia apparuit, secundò die, cum eodem frigore, sed sine horrore reuersa est febris; in tertia inuasit cum paruo frigore, sed cum magno ventriculi dolore, cum difficultate respirandi, & cordis palpitatione, quæ calore adueniente cesserunt, altero die cum febre sine frigore, & horrore inuadente, sed solum cum pauca pulsus contractione, & inæqualitate, omnia prædicta symptomata redierunt, adiuncto dolore sinistri Hypocondrij cum tumore, aliqua pulsatione à Patiente sensibili, & difficultate supra latus illud decumbendi, ità ut supra illud quiescere datum non esset, sitis magna, & inquietudo, & delirium hæc omnia concomitabantur, & imposterum febris ad continentium regulam, cum magno calore viguit euanescente dolore ventriculi respirandi difficultate, & palpitatione cordis.

Inflammationem lienis hunc Excellentissimum Patientem affligere facilè est arguere à dolore, tumore, & pulsatione sinistri Hypocondrij, & difficili decubitu supra latus dictum, & febre, quę coniuncta cum dolore ventriculi, cordis palpitation, & delirio, de dicta inflammatione magis nos certos reddunt, per neruos enim lienis proprios, omnes dictæ partes in consensum trahuntur ex communicatione prædictorum neruorum, cum neruis istarum partium, quod quomodo contingat, mox apparebit, inflammationis causa dilucidata, quam meo judicio existimo fuisse febrem, quæ cum typo duplicis tertianæ inuasit, à qua sanguis multùm, & inordinatè efferuescens, magnaque copia per frequentes arteriæ pulsationes in lienem eructatus, eadem quantitate

à venis absorberi non potuit ob aliquam præcedentem dispositionem ejus in obstructione fundatam, vndè coactus stagnare fermentatione ad putredinem vergente concepta, inflammationem peperit; ad hoc judicium me impellunt dolor, tumor, pulsatio sinistri lateris, & difficilis in illud decubitus, tertia die à febris aduentu, quod si inflammatio adfuisset prima die certè apparuissent; hinc est, quod in tertia rigor, horror, & tremor non apparuerunt, eo quia à calore, ab inflammatione in totum dispersо vaporosa illa materia à foco primæ febris eleuata, & membranas afficiens cum dictis accidentibus dissoluta illi afficiendi modum consuetum abstulit; hac de causa febris accessiones amplius non seruauit, sed continua, & æqualis humorum in liene efferuescentia continuam, & æqualem reddidit febrem more cótinentium, cum ablatione doloris ventriculi, difficultatis respirandi, & palpitationis, dum hæc symptomata inducta fuerunt in principio inflammationis à materia acida, & salsa volatili expirante ab inflammationis foco in liene, & lacessente neruosas ventriculi partes, cor, & pulmones, accensa verò, & in flammam erumpente inflammationis materia, absumpta fuit cum accidentibus materia acido-salsa volatilis, vtpotè prima, quæ in combustione exhalat, & hoc videtur confirmari ab eisdem symptomatibus in principio febris apparentibus, & calore adueniente euanescentibus, dum etiam in initijs accessionum materię illę irritatiuæ primo exhalabant, & magno febrili incendio apparente expirabant, vel ab hoc dissoluuntur, & dissipantur. A calore intenso sanguinis, spiritus animales perturbati, & fibræ cerebri, in quibus impressiones obiectorum externorũ conseruantur inordinatę agitatæ, & motæ delirium excitarunt, & conseruant, dum à dicto motu confuso fibrarum obiecta disparata imaginationi offeruntur, & spiritus perturbatus modo hanc, modo illam, & vnitim etiam plures mouet fibras, cum discursus confusione, diminuto calore, & sedato motu spirituum, delirium etiam sedatur.

Pro curatione, reiteranda sanguinis missio ab eodem latere affecto, præmisso clystere. Alterantibus præscriptis, & refrigerantibus addatur Lingua ceruina, quæ lienis tonum conseruare valet, & cum ex magna febri possimus judicare hunc labefactari,

&

& sanguineam massam etiam ad dissolutionem tendere, id circò his prouidendum est cum medicamentis adstrictoria aliqua facultate pollentibus, vt sunt Margaritæ, Coralla, Spodium, & similia, ex quibus confecti Pulueres exhibeantur pluries in diem. Extrinsecus feruor lienis corrigendus cum emplastro facto ex Farina hordei, puluere Rosarum rub., Absynthij, & succo Portulacæ, & si feruor remiserit, resoluentia, vt Camomillum, Melilotum, & Farina seminum lini addenda. Victus ratio sit tenuis, & ad frigidum vergens.

CONSVLTATIO XCII.

De Ictero.

Mercator temperamenti calidi, & humidi, ætatis annorum sexaginta, vitam ab omni errore alienam degens, hac æstate solum frequenti equitatione vsus est, necessitate coactus. In principio Autumni nausea correptus fuit, vt omnia alimentorum genera fastidiret, cum ventriculi dolore ferè continuo. Vrinæ croceum colorem repræsentabant, & paucis interpositis diebus tota cutis flauo colore tincta apparuit, cum duritie in regione hepatis, alui excrementa sunt alba, & amaritiem continuam in ore persentit, vt omnia alimenta ei videantur amara.

Ictero ægrotare præfatum Patientem, ex allatis signis manifestè colligitur, sicuti causa istius apparet in duritie Hepatis, ab humorum colluuie in eo stagnante orta, & obstruente, vel acinos illius, in quibus segregatur bilis, vel radices porri biliarij, vel ductus cystis, ita ut bilis non possit progredi ad suam sedem, sed retrocedere cogatur cum alio sanguine per venam cauam, in quo ad summam quantitatem collecta, à natura excreta fuit ad partes exteriores, quod facile fuit, cum confusa, non mixta esset alijs partibus sanguinem constituentibus, ob continuam dispositionem à liene acceptam pro segregatione, ideò febrem non facit, quia non remanet in sanguine, sed continuò ab eo separatur, & ab hac flauo colore tinguntur partes, aliæ

etiam

etiam particulæ tunicis ventriculi adhærentes sale lixiuioso eas vellicando dolorem excitant, & eodem sale acido ventriculi suppresso appetitus extinguitur, & in renibus in copia cum sero separatæ vrinam croceo colore tingunt, sicuti fæces albæ remanent, quia ad intestina non depluit bilis; obstructionis causa, sicuti non potest esse, nisi humor crassus, ità censendum est, licet optima victus ratione vtatur, ratione ætatis declinantis facultatum languori expositę, chylum semper cum aliqua ejus portione crassa ad sanguinem per lacteas delatum fuisse, quæ coagulata magis ab acido interno sanguinis, vel paulatim in quantitate cumulata obstructioni occasionem præbuerit; vel judicandum pituitam intestinam nimis incrassatam, vel ab acido interno, & occulto saliuæ, à qua proficiscitur, vel ab acido pancreatici succi aucto, & illi mixto adhærendo parieti intestini, cui adaptatur orificium ductus Cholidoci in eo obstructionem induxisse, quæ cum in hoc Patiente sit euidens ob excrementorum albedinem, tollit, quod possimus existimare à volatilitate bilis Icterum produci, prout censet Sylujus Le-Boe, hæc enim sententia locum habere solùm potest meo judicio, vbi cum Ictero excrementa tincta apparent, cum bilis volatilitas non impediat istius in hepate segregationem, & in cysti fellis depositionem, ex quo ad intestina descendere debet, quotiescumque verò non tinguntur fæces inditium est ab obstructione pendere.

Quarè in hoc casu obstructioni primò, & principaliter incumbendum, humorem crassum attenuando, & euacuando, bilem segregatam, & in venis permanentem euacuando, & sanguini suam crasim restituendo, coloremque cutis delendo, quæ optimè obtineri poterunt à medicamentis, dummodo rectè se agat circa ordinata.

Facta purgatione vniuersali, mundanda intestina à pituita nimia ea obliniente aqua Tetutij per quatuor dies ad ℔. 5., vel 6. cum solito vehiculo administrata; huic succedat sequens Decoctum. ℞. Rad. Chelidoniæ, Marrubij, Rubiæ tinct., Gentianæ, fol. Absynthij, hujus ℞. ℥. viij., Syrup. de Cicorea cum Rhaub. ℥. 1. ß., addendo Sal. tart. fixi ℈. 1., & Absynthij ℈. 1. ß., per octo dies hoc remedio obstructionibus minoratis, medicamento pur-

gante, bilem, & pituitam respiciente purgandum corpus, in quem finem faciet infusio Rhaub. Agar. ad ʒ. 1. ß., cujuslibet in aqua Endiuiæ acida facta cum Cremore tart., vel spirit. Vitriol., addendo Syrup. rof. sol., & Mel. rof. sol. an. ℥. ij. ß., cum aquæ Cinam. ℥. 1., vel cum Pil. de Agarico, & tribus cum Rhaub. an. ℈. ij, Mercurij dulcif. gr. xviij., huic succedat medicamentum cum Chalybe, & validioribus deobstruentibus, vt ℞. Croci Mart. aper. gr. xvj., Antim. diaph. gr. xviij., Salis tart. fixi ℈. ß., Salis viper. gr. viij., Bezoart. min. gr. vj. m. superbibendo Vinum descriptum à Mathiolo in descriptione Marrubij, & omni tertio die purgetur cum pilul. Agreg. ʒ. 1., Mercurij dulcif. ℈. ß. m., per viginti dies insistendum in hoc remedio, à quo si morbus non soluatur pro vnico remedio consulerem Pulu. Milleped. præp. ℥. 1., Croci gr. viij., Sal. tart. volat. gr. v. m. cum aqua lumbricorum, Chelidoniæ an. ℥. ij ante cœnam per horam sumat pulu. Cornu Cerui phil. præp., & rasuræ Eboris an. ℈. 1., & Charab. s. p. ℈. ß. m. cum Aquæ theriacalis ℥. 1., purgationem omni septimo die reiterando cum extract. Rhaub. ʒ. 1., Sennæ ℈. 1., quo Massa sanguinis à copia bilis mundabitur, & per quindecim dies vtatur hoc remediorum genere, quo si vtilitatem non percipiet, vtatur sequenti ℞. Stercoris anseris verno tempore collecti, & in sole exsiccati, Pulli gallinacei eodem modo præparati an. ʒ. 1., Salis Absynthij ℈. ij., Vrinæ volat. ℈. ß., Pulu. Cinam. ℈. 1, Sacchari ʒ. 1., diuidatur in quatuor partes æquales, & summo mane de illis vnam sumat Æger per octo dies, sumat pariter gutt. xij. Balsami salis in ℥. iij. aquæ Agrimoniæ, & Cinam. ℥. ß. ad restituendam sanguini suam crasim, coniungendo his omnibus optimam victus rationem.

CONSVLTATIO XCIII.

De Ictero nigro.

SAcerdos temperamenti melancholici, ætatis annorum triginta sex, febre duplici tertiana afflictus, cum tensione in vtroque Hypocondrio, transacta septima Vrinæ ad nigrum ten-

den-

dentes apparuerunt, cum excrementis alui albis, & post duos dies tota cutis flauo colore ad nigrum accedente tincta fuit, cum perseuerantia tensionum, & obstructionum in vtroque Hypocondrio, & febris remissione, Patiens multos commisit errores in esu ciborum crassorum, & præcipuè carnis porcinæ.

Color cutis flauus ad nigrum vergens vnicuique persuadere valet indispositionem hujus Patientis esse Icterum nigrum, cujus causam communem censeo cum illa icteri flaui, nempè impeditam bilis segregationem in locis proprijs, & conuenientibus, per obstructionem in illis factam à crasso humore, proprio temperamenti melancholici, & à cibis crassis, difficilisque concoctionis congesto, vndè bilis retrocedere cogitur per vasa: sed differt in hoc à flauo, quod in ictero nigro bilis continuo in sanguineam massam regurgitans coniungitur sero, in quo fæces sanguinis nigræ in corpore melancholico abundantes, & præ lienis obstructione majori excessu coadunatæ, & ab ejus fermenti actione pro volatilizatione suspensæ, dissolutæ fuerunt, à quibus serum colorem flauo-nigrum acquirit, & eodem cutim tingit, dum circulando ei adhæret, nisi magis arrideret exemplo aquæ, in qua dissolutum fuerit vitriolum, & alterius, in qua decocta fuerit Galla, quæ simul mixtæ ex claris nigræ euadunt, hujusmodi symptoma dilucidare, statuendo ex alkali bilis retento in sanguine, & ab acido melancholiæ ad vitrioli naturam tendente, & superabundante, simul mixtis humorem flauo-nigrum emergere, vndè rectè statutum fuit ab Antiquis icterum nigrum à melancholico humore fieri, quamuis modum generationis pro intellectus capacitate non explicauerint.

Hujus veritatem possumus accipere à fæcibus colore viridi tinctis, non alia causa, nisi quia bilis alkalica, & succus pancreaticus acidus, & ipsa melancholia, secundum partem sui crassiorem fæcibus miscentur, & ab eis hujusmodi colorem suscipiunt; Et hoc magis probabile fit à febre præcedente, in qua ob efferuescentiam sanguinis immoderatam separatæ fuerunt portiones crassæ, & acidæ sanguinis, quibus melancholicus Patiens scatebat.

Huic febri, obstructiones in Hypocondrijs causam dederunt,

deprauando humorem per eas stagnantem, qui superato impedimento suis qualitatibus fermentatiuis, in deprauatione sui, contractis, sanguinem dum illi de nouo miscetur circulando inordinatæ fermentationi condemnat.

Per Icterum remissa fuit febris, quia cum bile ad cutim pulsa fuit illa portio excrementi, quæ erat maximè disposita ad contrahendam fermentatiuã deprauationem in loco obstructo, vndè non concurrente ad hunc humore in tanta copia, dum ejus portio expulsa fuit, nec existens residuum sanguinis ad locum obstructum fluentis, ob suas conditiones meliores minimè subiectum deprauationi prioris simili, minorem capacitatem etiam ad fermentandum præternaturaliter concipit, vndè etiam febris minor; obstructiones à materia crassa, vt superius dicebam dependent, & ab acido in temperamento melancholico præualente humores coagulante, & fixante.

Curatio ergo harum indispositionum fundata erit in auferendis obstructionibus, humores attenuando, & acidum superfluum extinguendo, addendo quæ Hepar, & Lienem respiciunt, his enim ablatis bilem in suo cursu naturali remittemus, & febrem etiam extinguemus, qua de causa efferuescentiam sedantia sunt adhibenda: Materiam præparatam posteà euacuabimus, bilem nempè, & crassum humorem.

Facta purgatione primarum viarum cum Electuar. lenit., & Extract. de Rhaub., vel cum infusione Rhaub., & Agarici dissoluendo in ea Mel. rof. sol., obstructiones primo oppugnandæ cum sequenti Decocto ex rad. Hepati, Ari, Filicis, Vrticæ major., Taraxaci, Caparor., fol. Absynth., Agrimon., Citrach., Linguæ ceruinæ, Cicorei, Centauriæ, Boraginis de hoc sumantur ℥. viij., addendo ℥. i. ß. Syrup. de duabus, Tinct. tart. ʒ. ß., & continuet vsque ad decimum quartum diem in hujus vsu, reiteretur, posteà supradictum medicamentum Purgans, de sanguinis missione non loquor dum primis diebus hæc executa fuit, & modo nullum adest hujus indicans. In hoc tempore, dum febris augetur, exhibeatur Aqua Agrimoniæ, Capil. Vener., Borag. cum ʒ. i. Salis Prunellæ, vel gutt. viij. spirit. vitrioli, vel salis dulcificati, & ante cibum capiat semper sequentem Puluerem. ℞. Antimonij diaph.

diaph. ℈. ß., pulu. rad. Ari ℈. 1., Salis Rosmarini ℈. ß., Salis tart. fixi gr. x. m. his peractis, & febre perseuerante ad aliam sanguinis euacuationem non deuenirem, nisi ipsa augmentum susciperet, nam etiamsi ab hemorroydibus proliciatur, semper massa sanguinis refrigeratur, & maximè in temperamento melancholico, & per hoc imbecillis redditur ad separationem materiæ excrementitiæ, & ad faciendum impetum in obstructiones, sed efficaciora deobstruentia seligenda, inter quæ aliqua erit ex aquis aperientibus descripta à Quercetano, vel Mynsicht, vel sequens Decoct. ℞. Rad. Aristolochiæ rot., Gentianæ, Marubij, Hirund., Chelidon., Caparor., Cort. tamarisci, Fraxini, fol. Petasites, Centauriæ, Absynthij, Vrticæ major., Acetosellæ, rasuræ Cornu Cerui, & Eboris, & de hoc capiat ℥. viij. cum ℥. 1. Syrup. de quinq. rad., addendo insuper tincturæ Antimon. ℈. 1., cui præmittatur sequens Bolus. ℞. Extract. cort. Tamarisci, Succi Absynthij condensati an. ℈. 1., Salis Absynthij imbibiti spirit. vitriol. dulcif. ℈. ß., Bezoart. min. gr. viij., Croci martis gr. x., Spirit. Fuliginis, vel Cornu Cerui gutt. v., Olei citri gutt. ij. m. (Febris enim lenta horum volatilium vsum permittit, vel horum vice sal tartari volatile vsurpetur) omni tertio die purgetur cum Decocto Epithimi Mesue, addendo Decoctioni Rhaub., & Decocto præparato addatur ʒ. ß. salis tartari fixi; Quodsi horum remediorum vsu febris per quindecim dies non eradicetur sequenti remedio efficaciori insistendum. ℞. Decoctionis Marrubij, Chelidoniæ, Vrticæ major., Raphani Syluest., Anagalidis ℥. viij., Syrup. de Stœchade ℥. 1., cui adde Spirit. vitriol. viridis fixati gr. vj., Tincturæ chalybis ℈. 1., Antim. ℈. 1., Salis tartari volat. ℈. ß. m. Prædictus spiritus paratur hoc modo, in recipiente aptato retortæ pro extrahendo spiritu vitrioli ponatur aqua, ità vt rostrum retortæ immergatur in aqua, vt spiritum in ea profundat, deinde operandum est, sicut in extractione ordinaria spiritus vitrioli, in hac enim operatione spiritus illi volatiles vitrioli figuntur, cum alijs in aqua, & posteà extracta aqua in B. M. habebis in fundo spiritum vitrioli viridis coloris, cui adde spiritum salis armoniaci, hi duo spiritus in vnum sal coagulabuntur, spiritu vini edulcora, & habebis sal fixum summæ actiuitatis

in

in auferendis obstructionibus, & in attenuando sanguine. Huic remedio poterit præmitti pulvis Millepedum, & stercoris Anserculi verno tempore collecti ad ℥. i. Vltimo loco decoctione Artemisiæ vtatur per octo dies, quia ictericiam extirpat. Aluus semper seruanda est lubrica, cum optima victus ratione.

CONSVLTATIO XCIV.

De Tenesmo.

CIuis in ætate annorum sexaginta quinque, temperamenti calidi, & sicci adusti, per mensem jam laborat alui fluxu mucoso, cum ferè continuo excernendi fæces stimulo adeò acri, & violento, vt non ferre posset illud, & posteà nihil præter mucositatem excernit, aliquando copiosè, aliquando in pauca quantitate, & aliquando cum fæcibus, & frequenter hos stimulos sentit; in victus ratione est ordinatus, & in nullo errasse, in quod culpa hujus affectus refundi possit, asserit.

Tenesmus est affectio molestans præfatum Patientem, dependens à pituita intestinali crassa, & acri, nam sua crassitie adhæret valdè intestinis, & acredine violenter stimulat non solum intestina, sed musculum intestino recto annexum, quo enim adhæsio corporis est intimior eo suæ qualitates sensibiliores redduntur corpori sensitiuo cui adhæret. Hæ qualitates crassitiei, & acredinis pituitam intestinalem affecerunt, quia tota massa sanguinis ratione senilis ætatis crassa euasit, non solum ob imperfectas concoctiones istius proprias, sed etiam, quia deficit spiritus ille vitalis, sanguinem in fluxibilitate proportionata detinens. Vndè materia, quæ glandulis saliualibus, & Pancreati subministratur cum sit crassa, euenit ex ea succum pancreaticum, & saliuam crassam generari, & cum hi duo humores ad generationem muci in intestinis concurrant, sequitur & hunc crassum euadere, & si in sanguine hanc crassitiem ponere faceret difficultatem, temperamentum calidum siccum cum excessu bilis fundentis, fatendum est ob glandularum saliuarium, & pancreatis indispositionem, saliuam, & succum pancreaticum crassum generari; quæ in-

indispositio facilè fundari potest in calore dictarum partium humidum humoris dissoluente relicta crassiori parte, vel quod in se plus justo contineant humorem receptum causa alicujus impedimenti, vndè vlteriori concoctione incrassatur, vel quod acidum illarum partium (est enim in omnibus glandulis acidum dulce fermentatiuum) factum excedens humorem illum supradictum magis coagulat, quod magis probabile puto ob rationes de acrimonia mox dicendas, & hæc causa trahit posteà antedictas, nam dum ab acido excedente coagulatur, & crassescit, cogitur plus immorari in parte, vndè concoctio protrahitur, acquirendo majorem crassitiem per moram à calore partium adiacentium, materia magis actuatur, & euaporata subtiliori crassior relinquitur.

Crassitiei coniungitur acrimonia, & salsedo, dum in hac ætate senili deficiente spiritu balsamico sulphureo totam massam sanguinis dulcificante, humores acrimoniæ naturali donati, acriores præter naturam euadunt, ideò succus pancreaticus acidior, & bilis acrior, deficiente in vtroque spiritu illo volatili, quo contemperantur iuxtà humanæ naturæ genium, & muneris præstandi exigentiam, & sicuti ætas senilis omnium imperfectionem facultatum secum ducit ob indigentiam spirituum, ità acrimonia humorum augetur; hinc est, quod bilis, & succus pancreaticus simul congrediendo sua acrimonia, & aciditate aucta in vnum salsum potens degenerant, quod mixtum cum muco intestinali crasso hunc valdè salsum reddit, vel residuum resultans reliquijs crassis relictis post efferuescentiam bilis, & succi pancreatici, & salsis ratione supradicta mixtum cum saliua delapsa ad intestina, crassa pariter, hanc salsam reddendo, mucum intestinalem, quem componunt crassum, & salsum faciunt, qui irritando intestina, & musculum sphinctrem infert illam continuam fæces deponendi cupiditatem.

Pro curatione ergo, detergenda superflua intestinorum mucositas, succi pancreatici, & saliuæ crassities attenuanda, acido superfluo correcto, & bilis, ejusdemque succi acrimonia excedens corrigenda, quod non erit difficile obtinere.

Purgandum ergo primo Corpus cum Mel. ros. sol. dissol. in

infu-

infusione Agarici, & Turbith an. ℨ. I. superbibendo post tres horas Aquæ Tetutij ℔. iiij. posteà capiat per quinque dies jus decoctionis Maluarum, Violarum, Boraginis cum ℨ. I., Crem. tart., & Syrup. de duab. ℥. I. his terminatis rejteretur prædictum purgans cum Aqua Tetutij, sanguinem missionem non laudo cum simus in sene, & etiam quia sanguinis qualitates praue si quæ sunt non possunt corrigi per sanguinis missionem, posteà ad majorem, & vltimam detersionem accedendum ad aquam Noceræ dejectoriam factam, in primo cyatho miscendo Melis rof. sol. ℥. iij., & per quatuor dies perseuerandum. Ad correctionem acidi succi pancreatici, & acrimoniæ bilis sufficiet lac Asininum destillatum ad ℔. I. cum Tinct. Antim. ℈. I., & Spirit. Salis Armon. gutt. viij., quo attenuabitur etiam humor crassus, & efficacior erit, si præmittatur puluis ex Ocul. Cancr. ℨ. ß, Cornu Cerui vsti ℈. I., Coral. præp. ℈. ß., hæc acidum coagulans imbibendo humoribus fluiditatem conciliabunt, & per mensem in hoc medicamento persistet, suffitus exercendo pro moderando stimulo acrimoniæ ad fæces expellendas impellente, ex folijs Verbasci, Meliloti, & fænugreci eisdem herbis decoctis in sacculo repositis foueatur anus, Vnguent. ros. cum Camphora, & saccharo saturni prodest; si illiniatur anus intus quantum fieri poterit, in æstate ventura poterit etiam aquam Villensem accipere more solito, & consueto, & balneo aquæ dulcis vti, quibus duobus remedijs optimè humorum excedentes qualitates temperabuntur seruata optima victus ratione.

CONSVLTATIO XCV.

De Hemorroydibus.

NObilis Vir temperamenti melancholici, ætatis annorum quadraginta quinque, assuetus pati fluxum sanguinis ab Hemorroydibus, cæperunt ei dolore, cum aliquo tumore extrà orificium ani, aucto dolore tumor adeo incrementum suscepit, vt æquaret magnitudinem manus constrictæ, dolor intensior euasit cum magno calore, inquietudine, & vigilijs.

Con-

Consuetum sanguinis fluxum per Hemorroydes natura ad totius leuamen intendens transmisso sanguine ad illas, suo defraudata fuit fine ob sanguinis crassitiem ab admixtione humoris crassi, & melancholici acidi contractam, per quam stagnans, & immobilis redditus circulationis cursum continuare non valuit, nec vim inferre orificijs venarum, vt exitum sibi pararet, & eo magis in hoc imbecillis euasit à crassitie irretito spiritu impetum faciente, & crassities ipsa, sanguinis particulas reddens majores spatio orificio vasorū & sine motu, impedit ne per illud exeat, & ad superiora circuletur, vndè facta sanguinis coll ctione magna, necesse etiam est, vt venæ ad tantum tumorem descriptū extendantur, diuellendo tali extensione à suo situ etiam partes eis adhærentes, ex qua duplici extensione violenta, & præternaturali dolor auctus, concurrente etiam qualitate sanguinis mordicatiua concepta in stagnatione, fermentationem concipiendo inordinatam, à qua calor intensus, & acidi exaltatio ad vellicandum dolorificè apti, ità ut quædam inflammatio hemorroydum dici possit.

Pro cujus affectus curatione sanguis fluens quantum fieri potest diuertendus, & fluxus attenuandus, & paulatim dissoluendus, dolore mitigato, quod spero nos obtenturos remediorum efficacia.

Mittatur ergo primo sanguis à vena brachij dextri ad ℔. 1., & si opus est replicetur pro exigentia Patientis, & affectus pertinacia ex altero brachio, posteà sanguinem fluidiorem reddemus cum aquis, quæ feruorem, & acrimoniam sanguinis moderabunt, vt sunt serum lactis destillatum cum succo Boraginis, & Maluæ præmittendo puluerem fol Farfaræ ad ʒ. 1. Purgantia non laudo, cum humorum ductu ad partem affectam possint illam magis exasperare, & augendo dolorem sanguinis copiam trahere, aluus tamen seruanda est lubrica, & hoc melius fieri non posse existimo, quàm cum ʒ.ij Electuarij Diasebesten, vel Cassiæ ante prandium, & cœnam assumptæ, attenuabitur etiam sanguis externis, & præcipuè suffumigijs humidis, vt ℞. fol. Tapsi Barbati, Parietariæ; Maluæ, Hiperici, semin. Fænugræci, Lini, Altheæ, florum Camomillæ, Polip. querc., Radicum Scrofula-

 riæ,

riæ, bulliant in æquis partibus aquæ, & vini, & Decoctum feruens ponatur in vase, supra quod in sella sedeat patiens fumum excipiendo per horæ quadrantem, & etiam mediam horam, à suffumigio, fiat inunctio pro dolore sedando ex oleo nucum, in quo per ebullitionem dissoluti fuerint millepedes, facta posteà forti expressione, & dum oleum ebullit ponatur in eo Antim. s. p. ligatum in petia, oleo sæpè inungantur hemorroydes, & calido, vel sequenti. ℞. Fol. Semperuiui major., auferatur prima pellicula, bulliant in oleo Oliuarum vsque ad dissolutionem foliorum, facta forti expressione coletur, & eo vtatur, vel Vnguento ex Scrophularia descripto à Mathiolo in tractatu de Scrophularia ad exsiccandum Hemorroydes, sedato dolore vtatur suffumigio ex puluere sulphuris cum puluere scrophulariæ, sem. trifolij hemorroydalis; & post suffumigium fiat inunctio cum Balsamo sulphuris, & oleo Hypericonis, vitellisque ouorum, & continuò foueantur cum spongia imbuta, & posteà expressa in aqua calcis postquam Calx fundum vasis, in quo dissoluta fuit petierit, ità ut clara maneat. His omnibus optima victus ratio succedere debet.

CONSVLTATIO XCVI.

De Fluxu Hemorroydali.

MVlier annorum viginti octo, temperamenti melancholici post primum partum passa est semper Hemorroydum dolorem, sed per interualla, in quinto Partu, qui fuit difficilis, & per plures dies dolores perpessa fuit, tandem enixo fætu Hemorroydes illi summè intumuerunt, & per multum tempus in hoc statu permanserunt, transactis tribus mensibus à Partu apparuit signum mensium, & eodem tempore magis intumuere hemorroydes, & ruptæ cum euacuatione sanguinis, sed moderata, qui autem per menstrua exiuit paucus fuit, altero mense instante multùm defatigata fuit per aliquos dies, præcedente renum dolore, venæ hemorroydales vltrà solitum tumefactæ, præmisso purgationis menstruæ signo, ruptæ sunt, cum magna, &

frequenti sanguinis effusione, ità ut in vno die (quamuis robusta) vires ammiserit.

Ex conatu pro exclusione fœtus dilatatas fuisse Venas hemorroydales in hac Patiente, præter experientiam, cum antea numquam hemorroydum passiones persenserit, & in partu eas experta fuerit, docet & ratio, nam in tali conatu per musculos abdominis comprimuntur omnes partes circumstantes, & etiam venæ hemorroydales, ex qua compressione sanguis sursum liberè circulari impeditur, & stagnando, vel paruo motu sursum rependo, aduenienti sanguini ab arterijs locum necessarium pro sui capacitate non relinquit, integra manente cauitate vasis, vndè cum in hac colligatur plus sanguinis, quàm secundum sui capacitatem naturalem continere possit, à copia vim faciente dilatatur, & pro copia majori dilatatio fit major, & hæc fuit causa, per quam in partus exclusione hemorroydes huic Patienti intumuerunt, sicut est causa intumescentiæ venarum dictarum in viris, qui fæces non nisi cum magno conatu egerunt.

Venæ ità dilatatæ semper sanguinem vberiori copia suscipiunt, eo modo, quo aqua per plures, & inæquales riuos à flumine deriuata in majori copia excurrit per magis capaces, quàm per angustos, & sic tumor venarum durationem suscipit, conferente huic natura ipsius sanguinis melancholica crassitiem, & facilem coagulationem ei præbente, vndè ab arterijs in venas depositatus, in his condensatur, vel ob deficientiam caloris arterialis, vel euaporata portione in sui effusione ab arterijs illius spiritus salsi balsamici fluiditatem conciliantis, quapropter motus illi minuitur, & tardè circulatur, ità ut alia sanguinis portio subministretur ei parti venæ ab arterijs, dum præcedens secundum totam sui quantitatem eamdem partem non deseruit.

Aucta hoc modo copia sanguinis in eadem parte venæ, & majus incrementum suscipiens à nouo sanguine, impeditam capacitatem à prioribus portionibus inueniens vi locum sibi parat, cum dilatatione vasis, id circò semper intumescunt venæ, & augetur tumor, vel quando copia sanguinis major excipitur, vel quando crassities majus impedimentum ponit circulanti sanguini.

Tempore mensium ab hemorroydibus fluit sanguis, quia sicuti fermentatio sanguinis ab hujus copia excitata, & à qua fit menstrua purgatio, in tali tempore totam sanguinis massam turgere facit, cum mutatione coloris, & excitatione variorum accidentium, ità facilè est sanguinem in hemorroydibus contentum per hanc turgescere, solutis à fermentatione spiritibus per crassitiem prius ligatis, & otiantibus à quibus impetum suscipit, quo orificia venarum aperit, & in magna copia excernitur, deriuata per hanc viam ea portione sanguinis, quæ per menses fluere deberet, vndè isti per naturalem semitam diminuto fluunt cursu.

Copiosa multùm fuit in hoc vltimo tempore sanguinis ejectio, quia à præcedenti labore attenuata sanguinis massa, exaltatoque, & volatilizato acido melancholici humoris excedente, non solum ab arterijs in majori copia venis hemorroydalibus sanguis fuit suppeditatus (quo enim sanguis est fluidior, vberius ab arterijs eructatur) sed sua qualitate acida aucta, continuo stimulo aperta venarum orificia perseuerarunt, ad vberiorem sanguinis profusionem.

Pro curatione hujus affectus nunc insistendum in sanguine sistendo, cum diuersione istius ad aliam partem pro majori sui portione; Secundo orificia vasorum aperta consolidanda erunt; Tertiò cogitandum de præseruatione, quæ consistit in hemorroydum exsiccatione, & in reductione sanguinis ad suas vias naturales, in vtroque exequendo magnam video difficultatem, cum venæ maximè dilatatæ sint, & ea insurgit difficultas, quæ adest semper in vase magno aperto; pro præseruatione nobis se offert illa exsiccandi hemorroydes, opus arduum ob continuum sanguinis fluxum, & ob applicationem remediorum.

Pro prima indicatione extrahendus sanguis à brachio parùm, & sæpè, & cucurbitulæ applicandæ Hipocondrijs, frictiones etiam partibus superioribus faciendæ. Medicamentum purgans non videtur conuenire, si tamen vrgeret necessitas, solo puluere Myrabolanorum, & Rhaub. torrefacto vtendum. Pro secunda ℞. Aquæ summitatum Quercus, Semperuiui, Portulacæ an. ℥. iij., Syrup. mast. ℥. ß., Tinct. coral. ʒ. ß., Croci mart. astring. gr. vj., in-

Infrà diem vtatur sequenti Lambitiuo. ℞. Decoct. rad. Tormentillæ, Bistortæ, Consolidæ, Millefolij, Scrofulariæ, Galangæ, Masticis, Gariofil., Camphoræ parum ℥. vj., Diascordij ʒ. 1. ß., Specier. trium Santal. ʒ. 1., Syr. coral. ℥. 1., Spirit. vitriol. gutt x. m. Ante cibum per horam capiat sequentem Puluerem. ℞. Lapid Æmatitis præp. ʒ. ß., Coral præp. ℈. 1., Terræ sigil. ℈. ß. m. cum aqua Plantag., vel Bursæ Pastoris, fotu etiam vtatur cum vino astringenti, in quo ebullierint Tapsi barbati folia, radix Scrofulariæ, folia Myrt., grana Sumach, Balaustia, & caueat ne calidum fiat fomentum, quod per horam continuabitur, & post inspergatur super venas sequens Puluis. ℞. Thuris, Sarcacollæ, Sangu. Drac. Balaust, Stibij, Aluminis an ʒ. 1., Vitrioli ad solem calcinati ʒ. ß., Pilor. Leporis combust. ʒ. 1., Plumbi vsti ʒ. ß., Balsamum aliquod vulnerarium adhibēdum. Pro tertia obseruaui puluerem fol. Farfaræ mense Aprilis collect., & in vmbra siccatar. Hemorroydas exsiccare, si ad ʒ. 1. exhibeatur per aliquot dies in Decoctione Scrofulariæ; Fiat suffumigium ex sulphuræ, Trhocis. de Charab., Mastice, ros. rub., & Santalis, inunganturque cum Balsamo sulphuris Rulandi, & per quatuor dies ante tempus mensium mittatur sanguis à pede, & Pessaria menses mouentia ad vsum reducantur cum optima victus ratione.

CONSVLTATIO XCVII.

De Tabe Dorsali.

VIrium languor, & emaciatio totius in descripto Patiente cum continuo fluxu per penem materiæ albæ, & seminalis sine ardore, & dolore in vrinæ emissione, mihi tabem designant dorsolem, cnm continuo seminalis materiæ dispendio, ex quo colligere licet partem affectam esse illam, quæ vel semen præparat, vel conseruat, hoc est Testes, Vesiculæ seminariæ, & secundum aliquos, prostratæ, quæ dictis vesiculis adhærent, quænam verò ex dictis afficiatur, vel an vitium sit in omnibus, puto difficilis esse determinationis, posito quod à Testibus in Vretheram transfundi possit semen, vt Graaff. vult, fundans se in experien-

rientia, qua per adstringentia in Gonorrhæis vsurpata testes intumescere ostendit, dum compressa, & angustata propria via semini qua à testibus ad uretheram deferebatur in his attmanere cogitur, quod si ab alia parte prouenirec non deberent intumescere testes, sed pars à qua semen procedit.

Meo judicio puto tam partem elaboratricem, quàm conseruatricem materiæ seminalis ad hanc affectionem concurrere, præcipuum tamen fundamentum hujus vitij, & quod solum considerari debet in curatione, (quia hoc ablato tollitur etiam seminis ejectio, siue à vase conseruante, siue a præparante proueniat) est in materia seminis, nempè in sanguine summè bilioso, & acri proportionato temperamento bilioso in excessu propositi Patientis. Sanguis enim talis naturæ inseruiens pro materia seminis, ei suam acredinem communicabit, & cum fermenta omnium partium à sanguine particulas arripiant pro sui conseruatione, sanguis summè biliosus non poterit nisi particulas volatiles calidas, & valdè actiuas testibus impartire, & præcipuè cum elaboratiorem, & magis floridam sanguinis partem alliciant, dum pro semine conficiendo spiritosiori indigent. Hinc est, quod fermentum testium redditum magis actiuum, & calidum sanguinem in maximè calidam volatilem, & tenujorem substantiam seminalem elaborando, acredinem istius auget calorem majorem impertiendo, cum omnia acria à calore secundum suam qualitatem augeri praxi obseruemus, & à tenuitate idem augumentum suscipiant, eo quia euadunt magis penetratiua, & secundum motum magis violenta, penetratio autem, & motus violentus acredinem improprie augent, dum ab vtroque fit major diuulsio partiũ, & qualitas molesta, organo sensibili magis improportionata redditur. Semen elaboratum secundum hanc acredinem, ad vesiculas seminarias delatum, eas vellicando, & titillando excitat ad expulsionem, & sic paulatim tenuitate cooperante ab eis, vel transudat, vel expellitur in vretheram, & sine sensu, & delectatione, quia guttatim, & interpolate fit ista excretio, & lentè, cum delectatio proueniat à copia humoris cum impetu excreti, à quibus habetur titillatio, vt ità dicam violenta, à qua illa delectatio in actu venereo. Sic obseruamus omnia

orga-

organa sensuum ab obiecto paruo lentè mouente organum nullam fieri, vel paruam, & ferè impercept bilem sensationem, & quia à continuo irritamento, & expulsione laxatæ fuerunt fibræ vesicularum, fluxus fit etiam sine irritamento.

Quomodò verò ab hoc fluxu fiat emaciatio, non est difficile explicare obseruando partes, vel pro suarum cauitatum, vel pororum vacuitate, vel trahere, vel admittere humores, quos non recipiunt in statu naturali, quando sunt impletæ, sic cum ex continuo fluxu seminis à vesiculis seminarijs semper vacuitas aliqua reperiatur in eis, semper etiam sunt capaces nouæ materiæ, cujus portiones à testibus semper recipiunt, & sic Testes etiam ipsi continuo exinaniuntur humore, & locum pro nouo recipiendo habent, quapropter continua, & noua seminis elaboratio perficitur, ex qua indeficienti elaboratione sanguinis copia exhauritur, & magis spiritosi, cum detrimento omnium partium, sanguinis materia puriori tota in semen abeunte, residua remanente tamquam vappa, pro nutritione partium inhabili, vndè emaciatio illarum, quando enim, & capsulæ seminariæ, & testes seminali materia sunt impleti, sanguis non habet locum, vt recipiatur in testibus, & irà circulando regreditur ad aliarum partium beneficium.

Pro curatione, bilis in sanguine moderanda, & purganda, eiusque generatio prohibenda, fermentum testium corrigendum, & vltimò vasa seminaria corroboranda maciesque tollenda; quibus satisfacere erit, si non impossibile, arduum tamen, attenta partium omnium læsione in solidis, & primitiuis particulis.

Quo ad primum purgantia non admitto, aliqua lenientia ex necessitate adhibenda, & sint Tamarindi cum Cremore tartari, vel cum puluere Mirabolonorum citrin., Pro alteratione sint succus Plantag., Portul. an. ℥ 1.ß., in aquæ Semperuiui ℥. v. præmittendo bolũ ex Diascordio ad ʒ. 1. addito vitriol. martis gr. viij., Sulph. antim. fixi gr. vij., vel Bezoart. miner. gr. totidem; Iterato leniente ad aquas Lucenses transeundũ pro ea quantitate, quæ Patienti non sit grauis, post quas accipiat succum hordei solutum cum aqua Plantag. addita tinctura Rosf. ad ʒ. 1., & spiritu terræ

sigil-

sigillatæ descripto ab Hoffmano in Claui Sckrod. in tract. de terris ad ℈.ß. Pro macie Lacte vterer Vaccino, vt sanguini consistentia concilietur, & cum eo admiscerem Bezoart. solaris gr. x. Quod si deficiat vtatur Perlarum, Corallorum, & Eboris puluere cum sale saturni; per diem aquam Limacum bibat, & Gambarorum cum Tinct. rosar. fiat Pasta, vel Morsul. cum Amygdalis Pineis, Pistacis, & sem. refrig., nec non pulpa Caponum, perdicum, & Phasianorum, addendo pro virium corroboratione aliquid de speciebus Diambræ aquæ Cinam. Pro fermento testium corrigendo foueantur Decocto Semperuiui, Plantaginis, Lactucę, Sem. Agni casti, & Canabis, & simplicibus contusis cum oleo violaceo fiat illis Emplastrum addita Camphora. Corroborabimus vasa cum Syrupo Coral. Masticis, vel puluere ex coral. Bol. Armenæ terræ sigil., rad. Torment. Bistortæ, & Croco martis astring. ea accipiendo cum aqua Quercet. ad Gonorrhœam, optima Victus ratione adhibita.

CONSVLTATIO XCVIII.

De Tabe Dorsali.

Cuius temperamenti adusti supra sexagesimum annum dolorem cæpit sentire in regione lumborum, vt nisi difficulter se incuruare, & ad imum flectere posset, sine ejus augmento; hic post aliquod tempus vsque ad os sacrum se dilatauit, & in remediorum applicatione coxendicem dextrum dolor corripuit, ita ut nullo modo se mouere posset, cum continuo dolore, cui post aliquot menses macies omnium partium inferiorum successit.

A' relatis signis habemus Tabem dorsalem ab Hipp. in lib. de Glandulis descriptam, cujus causa cum eodem Hipp. est statuenda in fluxu materiæ à capite per spinalem medullam, vna cum succo nerueo ad ramos neruorum vertebralium in regione lumborum, ob stagnationem ejusdem in eis, cujus qualitates cum sint acres, & mordicatiuæ, membranas dictorum neruorum vellicando dolorem lumborum efficiant, & quia aucta dicta

mate-

materia ad alias partes inficiendas se transtulit nempè ad neruos ossis sacri, & ad acetabula Coxendicis dextri, in quibus vi suarum qualitatum dolores auget præcedentes nouo excitato dolore, hanc materiam succus nerueus suscepit à sanguine, in quo à temperamenti adusti actione multæ colliguntur particulæ retorridæ sale prægnantes, ob adustionem acri facto, quas serum alimentare secum mixtas traxit, vbi in capite contingit ejus separatio à sanguine, pro spiritus animalis fabrica, & in dies tanta congesta fuit hujus materiei copia, vt in neruis supradictis facta fuerit obstructio, per quam spiritus animales nō nisi pauci per eos fluunt, ità ut sufficiant tantum pro exiguo motu partium, quibus dicti nerui implantantur, tanta verò fluit spirituum copia per membranas neruorum, vt sufficiat pro sensus conseruatione, & perceptione vellicationis molestæ à materia acri pendentis: dicta spirituum paucitas impar etiam euadit ad excitandum fermentum partium pro officio nutritionis, ad quod opus videntur destinati spiritus animales, & colligitur à partibus paralyticis, in quibus non obstante fluxu sanguinis arteriosi, materia nutritionis, & augmentationis fit macies.

Curationis ergo Scopus erit partes à dicta obstructione leuare, succum nerueum ab inquinamento materiæ extraneæ mundare, & ei aptam misceri, ad partes vrinæ diuertere, sanguinemque ne eamdem congerat, & generet quantum fieri poterit munire, dolor leniendus, & materiæ compactæ per exteriora lenimenta resolutio tentanda.

Quo ad primum opus non erit purgatione, cum succus nerueus non auscultet medicamenta purgantia, erunt tamen necessaria pro mundando sanguine ab excrementis, & ne in majori copia succo nerueo consignentur; Vndè infusionem ex Rhaub. ad ʒ. 1. ß. cum Syrup. ros. ℥. iiij. exhiberem, humores reliquos præpararem, cum decoct. Borag., Taraxaci, Cicorei, Buglosę per septem dies, & in vno ex his parum sanguinis mitterem à brachio posteà reiterato dicto Purgante ad Diaphoretica descenderem, quæ primas partes habent in mundando ab ingestis inquinamentis succo nerueo; Id circò paretur Decoctum ex Ligno sancto, Visco quercino, Salsa cum radice Serpentariæ, Verginianæ, Petasitides,

 Card.

Card. ben., fol. Rosmarini, Lauendulæ, & Saluiæ exhibendo ante Puluerem Cornu Cerui Philosoph. ℈. ij., Antim. diaph. ℈. ß., Bezoart. miner. ℈. ß. m. per viginti quinque dies si vires ferè possint in hoc insistendum, & omni arte curanda sudoris extractio, post sudorem emulsio ex seminibus Melonum exhibeatur ad temperandum medicamenti calorem in temperamento adusto, vlterius habeat in vsu sequentes Bolos. ℞. Extract. ligni Visciquercini, Iuæ artet. an. ℈. i., Cinnabris antim. ℈. ß., Bezoartici Lunar. gr v., Vngulæ alcis ℈. i., Olei Cornu Cerui gutt. iiij. m. sumenda. cum aqua Lumbricorum, vel aliqua Antiparalytica descripta à Quercetano, & Sckrodero, quæ si sudorem non mouebunt diaphoresi insensibili majori excitata auxilium ferent. Post hæc si melius habebit diuretica vsurpanda, inter quæ acidulę erunt efficaciores ad materiam adustam per vrinam pellendam non solum, sed ad sanguinem ab ejus generatione retrahendum, si verò non habeantur in promptu vtatur Sero caprino destillato cum spirit. Martis acido, & Spir. tart. cum pulu ex Ocul. Cancr., & Millepedum. Vltimò corroborabitur Sanguis cum aqua Agrimoniæ, cui instillentur Balsami Salis gutt. x. sumpta per aliquot dies: exterius Oleo Lumbricorum, rosato completo, & Therebentinæ, & etiam Saponis, ex descriptione Hoffmani in suo Thesauro Pharmaceutico, vtatur. Omnibus hisce optima victus ratio correspondeat.

CONSVLTATIO XCIX.

De Gonorrhæa.

SAcerdos Claustralis, austeræ vitæ, & suæ regulæ cum maximo exemplo obseruantissimus, ætatis annorum supra sexaginta quatuor, temperamenti calidi, & humidi cum aliquo bilis excessu, sunt multi menses, quòd sensit horrorem quemdam circa lumbos, cum tremore, cui successit in pudendis partibus motus quidam ad seminis excretionem impellens, qui quacumque arte, & cogitatione à sua regulari virtute subministrata, numquam potuit sedari, sed emissio seminis post lungam luctam

facta fuit sine pudendi erectione, & omni die posteà passus est hoc miserandum symptoma, à quo multum debilitatur corpus, & Animus summè affligitur, nullos alios commisit errores, quàm in ea victus ratione à sua regula imperata, quæ vt plurimum in cibis crassæ substantiæ, & pauci nutrimenti consistit; Sunt multi anni, quòd podagricis doloribus molestatur, & quando ipsi incipiunt hoc symptoma cessat, quando verò remittuntur affligitur ab hoc symptomate.

Ex continua alternatione doloris podagrici cessantis, & seminis inuoluntariæ effusionis incipientis puto sine errore posse determinari seminis dictam effusionem ab eadem materia pendere, à qua dolores podagrici proficiscuntur, & cum certum sit illam acrimonia, qua partes membranosas solas sensu prædicas pungit, dolores illos immanes excitare, ità eadem materia ad membranas vesicarum seminalium, vel prostrata delata, contracta acredine eas partes stimulando, ad seminis ejaculationem promouere potest.

A' quibus partibus transmittatur ad seminis conseruatiuum hæc materia, demonstrare mihi videntur horror, & rigor cum tremore in regione lumborum, quæ partes neruosas affectas demonstrando succum nerueum etiam in sua crasi deprauatum per eas fluere manifestant, deprauatio consistit in materia acida illi commixta, cum hujus sit proprium frigus, & alia symptomata prædicta inducere, prout febres quartanæ ab acido melancholico pendentes, in quibus dicta symptomata frigoris, & horroris maximè vigent, comprobant, & dum hujusmodi particulæ per neruos harum partium, & præcipuè per membranam filamenta medullosa inuestientem, vel per membranarum fibras, quas idem succus nerueus irrigat, discurrunt, sua aciditate ità afficiunt, vt sensum frigoris, rigoris, & horroris eis imprimant, & vlterius progrediens dicta materia per neruum à vertebris erumpentem, qui & cum ramo intercostali vnitur, & in sphinctere vesicæ implantatur pro ejus occlusione, & reseratione, vt adnotauit Villisius in sua Neruologia cap. 17. propè finem, fibras non solum nerueas, sed carneas, seu tendinosas hujus musculi vellicando ad contractionem impellunt, qua prostratæ, &

cum iſtis veſiculæ ſeminales comprimuntur, vt animaduertit Riolanus, & Diamembroch ampliat cap. 21. ſuæ Anatomes propè finem, & in iſta compreſſione coguntur veſiculæ ſemen profundere, non obſtante quacumque alienatione mentis ab obſcænis, & quacumque arte, vel per motum, vel admotionem frigidæ exercitata. Cum hujus profuſione conſtrictis magis fibris muſculi, poteſt etiam excerni materia mordicans, & ità liberari à faſtidio hujus ſymptomatis, quotidie verò fit hujus materiæ communicatio partibus prædictis, quia acidum quotidie colligitur ab illis indiſpoſitionibus, à quibus podagra pendet, & hoc ſucco neruoſo communicatum quotidie hanc moleſtiam modo prædicto renouat; quare verò per hos neruos, & non alios diſcurrat hoc acidum, etſi eiſdem particulis ſuccus nerueus vndique refertus ſit, & in his ſolum hæc producat accidentia, dico nos certos eſſe de mala operatione ſucci neruoſi, quia verò in hanc, & non in aliam partem exerceatur, id non poteſt pendere niſi à mala partis diſpoſitione, per quam in ea congeruntur ſimul multæ particulæ deprauatæ, quæ poſtea vi tacta, & turgeſcentia concepta prædictam affectionem muſculo ſphincteri inferunt.

Video poſſe hujus Symptomatis cauſam refundi in ſeminis aciditatem contractam à ſanguine acido, à quo generatur; ſanguinem verò eſſe acidum podagrica diſpoſitio perſuadet, & retentæ fuligines in deficienti tranſpiratione ratione ætatis, in qua deficit caloris interni energia ad illam neceſſaria, prædictam acrimonia augere poſſunt, per quam irritata membrana ſemen conſeruans noxium ſibi expellit, cum ſeminis effuſione, attamen ſenſus frigoris, & tremoris præcedens me faciunt inclinare ad priorem ſententiam, vtraque tamen non variat curationem, cum dicta ſymptomata frigoris debeant ſemper refundi in vapores primò eleuatos à ſemine, arguentes acidum iſtius in hoc effectu frigoris.

Vt liberetur Patiens ab hac moleſtia, & periculo acidum ſeminis, & ſanguinis modificandum, & omni arte diuertenda hujuſmodi materia, vel per ſudorem, vel per vrinam, quod aſſequi erit difficile, cum meo judicio non poſſit eradicari hæc

affe-

affectio nisi cum causa podagrici affectus, nihilominus tentanda est cura.

Et quia præmissæ iam sunt euacuationes vniuersales, Decoctum ex Ligno sancto, Viscoquercino, & Salsa pararem cum herbis Cephalicis, & Cicoraceis, præmittendo ad sudorem promouendum Puluerem ex Cornu Cerui philos. præp. ad ℈. ij., Cinnab. antim. ℈. i., Bezoard. occid. gr. xvj. seruando aluum lubricam cum Clysteribus ex lacte, & Saccharo rubro, & si sudor sponte non exeat, arte procurandus, dummodò vires tolerare possint. Purgantia libenter non admitto, quia acidum hoc excedens, vtpotè volatile medicamenta purgantia spernit, & etiam quia Patiens in ætate senili constitutus, & à frequenti seminis profusione debilitatus sudoris, & purgationis reiteratæ vim sustinere non poterit, per viginti dies in hoc medicamento insistendum, cui adnectetur sequens Medicamentum ℞. Extract. ligni Viscicquercini ℈. i., Salis viperini ℈. ß., Bezoart. lunar. gr. x., Spiritus sanguinis human. gutt. viij. m. superbibendo aquam lumbricorum ad ℥ iij, Agrim. ℥ iiij. per alios viginti dies hoc medicamento vtatur posteà ad lac Asininum transeundum instillando ei spiritum Camphoræ ad gutt. vij., & per mensem istius vsus continuandus, quo, non solum corrigetur acidum, sed etiam Vrina excitabitur. Adueniente paroxismo podagrico, ejusque declinatione instante diureticis curanda diuersio reliquiarum acidi humoris hoc puluere ℞. Ocul. Cancr. milleped. præp. an. ʒ. ß., Salis tartari volat. gr. vij. superbibendo Aquæ villens. ℔. i. ß. in qua bullierint semin. Dauci contus. ʒ. ij. quod si ad sudorem tali tempore sit procliuis, hic etiam promouendus cum Cornu Cerui phil. præp., vel Bezoart. miner., vel Cinnabr. antim., vel Bezoart. orient. cum Aqua Card. bened., Scorzoneræ, vel Pulegij, quibus si non cedat affectio Magister. Saturni (cujus descriptionem vide in Minsicht) ad gr. v. in aqua Nenupharis exhibeatur. Victus ratio sit optima, & vtatur puluere, qui est in communi vsu pro Podagra.

CON-

CONSVLTATIO C.

Pro præseruatione à Calculo.

CRassos humores, & tartareos, simulque acidos in Illustriss. Patiente proposito superabundare febris triplex tertiana per plures menses perpessa anno præterito, & temperamentum melancholicum nobis persuadet, à quibus jacta fundamenta Nephritici doloris, cujus sæuitiem hoc anno expertus fuit. Pro cujus præseruatione certam statuere causam oportet, quæ adeo incerta apud Authores, & quandoque improbabilis habetur, vt verò quæ apud me certitudinem habet aperiam; Suppono sanguinem non minus, quàm Vinum suum cumulare tartarum, ipsumque ad vini similitudinem per continuam efferuescentiam deponere, & à purioribus partibus segregare, hujus indicium satis probabile pro casu nostro vrinæ præbent, in quibus etiam illa hominis cujuscumque sani, & perfecti temperamenti hujusmodi tartarum exhibet adhærens fundo matulæ, si ibi per aliquod tempus relinquatur in formam cretæ, vel Gypsi, hæc materia à sanguine plusquam certum est prouenire, cum serum eam suo sinu vehat, vt quid à massa sanguinis, cum eo, tamquam tartarum à vino segregatum.

Si hoc tartarum sanguinis, cum materia viscosa acida in hoc Patiente melancholico abundante colligatur, & ob constitutionem laxam pororum substantiæ renum in istorum cauitatem cum sero admittatur, sua viscositate huic adheret, & cum eodem tempore à fermento renum multæ portiones alkalicæ materiæ à sero disgregentur (& quibus vrinam scatere hujus analysis docet) hæ super materiam illam crassam acidam tartarum inuoluentem decidentes, ab hac tota illa massa in lapidem coagulatur vi dictæ aciditatis; huic meo Asserto fauet experimentum Techenij, per quod obseruamùs à destillato lapide à Vesica extracto humorem vrinosum alkalicum exire, & si residuum in Retorta remanens spongiosum, & friabile irroretur acido vitrioli optimè dephlegmato, & posteà superaddatur humor ille, siue spiritus vrinosus in destil-

destillatione elicitus tota massa sicut prius in lapidem durum, & minimè friabilem coagulatur, & verè si rem attentè consideramus, alio modo non videtur posse contingere lapidis in corpore generationem, nam certum est hanc fieri per coagulationem humorum, omnis coagulatio vero ab acido, quod si incidat in humorem, vel spiritum alkalicum, & vterque mixtionem terrei corporis non patiatur coagulabitur quidem, sed non in lapidem, vt experimentum habemus in mixtione spiritus vrinosi, cum spiritu vini, quæ ambo in corpus tenerum, & friabile coagulantur; Necesse est ergo quod terreæ particulæ cum vno ex istis copulentur ad contrahendam duritiem propriam lapidis per coagulationem, & hæc cum ob siccitatem in particulas minimas sit diuisa, vt arena, opus est crasso, & viscoso humore ad plures particulas coniungendas, vt lapis fieri possit majoris magnitudinis, quàm cauitatis spatium vretherum, & si contingat non adesse hoc viscosum partes terreæ, & tartareæ in minima diuisæ excernuntur, & faciunt arenam etiam copiosam pro sui multitudine, prout visum est in hoc Illustriss. Patiente, cujus vrinæ pro aliquo tempore multo sedimento arenoso scatebant, quarum portio tenujor, & mixta parti oleaginosæ, sed tenui lateribus matulæ adhærebat, altera leujor vrina per superficiem ferebatur. Ex his patet calorem renum in calculi generatione nullam habere partem, & est etiam irrationabile calorem animalis ab humido temperatum humorem adurere, vt hunc in lapidem conuertat, quod non faciet calor fornacis adurens, qui si terram in lapidem indurat, materiam actuandam habet duram, densam, & aptam lapidescere, non fluidam humoralem, præterquamquod debemus considerare differentiam caloris fornacis à calore renum, & ab hac consideratione elicitur etiam improbabilitas talis sententiæ statuentis calculum à calore renum.

Ad curationem perficiendam necesse erit sanguinem crassum, & mucositatem attenuare, acidum superfluum corrigere, & renes ab omni inquinamento mundare, mundosque conseruare, quod ratione temperamenti naturalis erit difficile, attamen si ex toto liber non euaserit per remedia, sperandum, quod non nisi post longa interualla affectionibus nephriticis molestabitur.

An-

Antequam verò ad præseruatiua remedia deueniamus præmittenda Purgatio vniuersalis ex Melle rof.fol., & Manna an. ℥.ij. ß. cum ℥ ß., Crem. tart., vel cum Pil. de Agar., & Trib. cum Rhaub. an.ʒ. 1. Pro alterante erit Aqua Absynthij ℥. iij. ß., Crem. tartari ʒ. ij., rad. Ari s. p. ʒ. 1., Syrup. de cort. citri ℥. 1. ß. m. in secundo Syrupo mittatur sanguis à brachio, accepto quinto reiteretur Purgans aliquod ex supradictis, & sequenti die mittatur sanguis ab hemorroydibus. Vno interposito die sumat Aquam Tetutij ad ℔ v., vel vj. cum solito vehiculo per quatuor dies, quo peracto ad attenuandam massam sanguinis, & viscositatem deueniendum, pro qua intentione ℞. Rad. Decoct. Gramin., Quinque folij, Eringij, Fæniculi, fol. Absynthij, Agrimonij, Boraginis, Fumiterrę ℥. viij., Syr. de duab., de Pomis an. ʒ.vj., Tincturę salis tartari ʒ. ß. m. Septimo syrupo accepto reiteretur Purgans, & per alios septem dies sumat sequentes Bolos. ℞. Succi Absynthij condensati, Extracti gentianæ an. ℈. 1., Salis rosmarini ℈. ß., Spirit. salis armon. gutt. vj., Fæculæ Aronis gr. viij. m. superbibendo Aquæ Fæniculi, Pulegij an. ℥. iij. addita tinct. Antim. ℈. 1. Reiteretur posteà Purgatio, & posteà ad vsum acidularum, vel Spadanarum, vel Ficoncellæ descendendum, quibus etiam renes detergentur, posteà ad integram acidi mortificationem vtatur sequentibus Bolis. ℞. Lapis Iudaici, Spongiæ, Lyncis, Ocul. Cancr., Ossium mespilorum, Testę ouorum calcin. an. ℈. 1., Chalybis super Porfido benè læuigati ʒ. 1, Therebentinæ venetæ q. s. ad excipiendos prædictos pulueres m. f. b. pro quatuor vicibus superbibendo aquam Agrimoniæ ad ℥. iij., & per viginti dies in vsu harum pilul. insistat purgando Corpus omni quarto die cum Pil. Cratonis ad ʒ. 1. Vltimo loco vtatur omni mense puluere sequenti cum Aqua succi Veronicæ ℥. iij. ℞ Semin Dauci Syluest., Oculor. Cancr. an. ʒ ß., rad. Filipendulæ ℈. 1. s. p., & m. Antequam verò hanc accipiat, præcedenti scilicet die accipiat Pil. Cratonis superius dictas; post prandium, & cœnam grana Masticis electi quatuor deglutiat, quo humoris concretio prohibetur. Optima victus ratio seruanda omnia alimenta crassæ substantiæ, & Vinum generosum, tartaroque refertum fugiendo.

CON-

CONSVLTATIO CI.

De Calculo Renum.

Civis honestus annorum triginta quinque, temperamenti calidi, & humidi, nullis legibus in ratione victus obstrictus, sed ab appetitu eas accipiens, cui vt satisfaciat plurimo cibo, & potu vtitur, dolore circa lumbos correptus in latere dextro testiculis correspondente, & fæmori cum vrinæ suppressione multum conqueritur, & agitatione, ac dolore laxatus impotens est ad se erigendum, Parens ejus doloribus hujus generis fuit subiectus, in principio doloris immanem passus est vomitum materiæ acidæ, & amaræ biliosæ.

Non est dubitandum hujusmodi dolorem esse Nephriticum sicuti istius causam esse materiam crassam, & indigestam collectam à deprauata secundum aliquam partem digestione alimentorum in ventriculo, ob nimiam eorum quantitatem; hæc materia vltrà malam excrementi naturam aciditatem contraxit ab acido excedente ventriculi in ejus appetitu, non nisi magno cibo satiabili manifestato, quamuis aciditatem potuit contrahere à diutina mora contracta ob sui crassitiem in ventriculo, eo modo, quo alimenta cocta etiam diu seruata acescunt, & in fermento contingere omnibus fit manifestum per solam exaltationem acidi insiti, & occulti à fermentatione intestina operatam, & forsan etiam ab acido vini copiosè ingurgitato hæc materia acida in prima concoctione genita, cum chylo in venas, & arterias admissa serositati posteà tamquam inutilis consignata tartaream sanguinis in eo innatantem viscositatem apprehendit, vel dum per arterias circulatur, vel in renum peluim deponitur, tartarum dictum pariter sibi vnit, & ibi ab alkali salis vrinosi actuata acido intrinseco, & alijs in locis suscepto in lapidem coagulatur, vt dixi superiori Consult.

Talis materia acida potest etiam in venis cumulari à lympha ex sui natura acida, & in hoc Patiente majori aciditate donata, quam ei conueniat naturaliter, quod videtur manifestari euiden-

ter ab appetitu magno, & aucto, crassitiem autem acquirit, vel quia lympha coniungitur cum materia crassa, vel quia lympha à nimia aciditate condensata crassescit; hujusmodi materia ad renes delata modo supradicto, & actuata lapidem constituit, lapis à motu membranarum interiorum cauitatis renum paulatim in vretherem depulsus, cum sit major cauitate illorum hanc dilatat, & in dilatatione distensę multum fibræ membranosæ continui solutione dolent, & ob inæqualitates forsan, & asperitates lapidis vellicatæ in majorem contractionem vocantur, quam à dilatatione, & ab hac impeditur munus commissum vrinam expellendi, & eadem contractione ratione consensus affectis etiam vasis alterius renis, ab eo Vrina nec excernitur, nec expellitur: prædictus consensus, quo impeditur vrinæ exitus in rene non affecto mihi videtur fundari in hoc, quod contracto vrethere contrahitur membrana interior renum, hæc papillas contrahit, papillę vasa annexa, seu tubulos in iis infixos, vrinamque deferentes, hi totam renum substantiam in suam passionē ducunt, & consequenter etiam arterias, quæ communicantes cum illis alterius renis eas contrahunt, & motum sanguinis quodammodo impediunt, vel quod ex contractione vretherum contractis neruis ad renem dextrum tendentibus, & cum istis ramis sinistris fit contractio in omnibus vasis membranosis, & etiam tubulis, quibus tota renum substantia intertexitur, per quod non recipitur serum in substantia eorum ab arterijs eructatum, & sic vrina non excernitur.

Ob eamdem affectionem neruorum sequitur etiam Vomitus ob connexionem nerui renalis cum stomaci neruo, & cum illo ad cystim fellis diramato, vndè hi participes vellicationis affectus, & contractionis partes dictas ad exprimendum humorem in sua cauitate contentum impellunt, hinc Cystis fellis bilem copiosè in duodeni cauitatem eructat, quæ ab hac in ventriculum ascendens copioso talis humoris vomitui occasionem dedit, sicuti ob compressionem musculi Psoas substrati vretheri, & cum musculis coxæ communicantis dolor in motu sentitur in ea parte, & ob consensum vretherum cum vasis seminarijs in testiculo.

Quo-

Quomodò autem istæ indispositiones nephriticæ à Patre in Filium descendant, dico id euenire, quia materia illa crassa viscosa in eis calculo laborantibus ad renes cum sero fluit ob nimiam dilatationem extremitatum vasorum serum extrauasatum ab arterijs excipientium, cum quo fertur & dicta materia viscosa vsque in renum penetralia, alioquin si non essent adeò dilatata vasa, materia ista foras remaneret, & quia ista dispositio, & vasorum constructio vnà cum temperamento acidum congregante à Patre in filium traducitur, consequenter etiam indispositio nephritica; ratio autem, quia in ista dilatatione nimia vasorum locus prebeatur materiæ illi crassæ, & non sanguini, est, quòd sanguis ab arterijs in substantiam partium expulsus per euaporationem illius spiritus, à quo dixi aliàs fluxibilitatem accipere, & qui forsan est ille exiens à sanguine extracto in formam nubis aliquam condensationem tunc nanciscitur, qua non solum serum à se separat, eo modo, quo lac concretum, & cum eo materiam illam viscosam, quam vnitam secum conseruat, sed crassior etiam euadit, & compactior in suis porositatibus, vt non sit locus illius in illa dilatatione vasorum, præterquamquod possunt esse vasa dilatata, & non conformia secundum suam figuram ad excipiendas sanguinis particulas ramosas.

Pro curatione dolor leniendus, inflammatio ab hoc imminens auertenda, lapis expellendus, quod est negotium difficile, tamen benè sperandum.

Antequam ad has indicationes explendas accedamus necessarium, & summè vtile puto, vti medicamento Purgante, vt in diureticorum exhibitione non sequatur raptus materiæ majoris ad partem affectam, & etiam quia quandòque motus intestinorum pro expellendis excrementis adiuuat motum vretherum ad expellendum calculum. Sint ergo pro medicamento Specier. Elescoph. ʒ. ij. in jure, vel vino, finita medicamenti operatione post duodecim horas mittatur sanguis à pede ad ℔. 1. ß. interim exhibeatur Olei Amygdal. dulc., & Amarar. an. ℥. ij. in ℥. v. Decocti Cicerum rub., Radicum Ononidis, semin. Nimpheæ, & Dauci Syluestris, vel hæc duo semina contusa mis. ad ʒ. 1. cum Oleo, valent enim ad tollendam contractionem vretherum,

& ad facilitandam expulsionem lapidis; Post quinque horas ab hoc medicamento facta jam sanguinis missione capiat puluerem Ventriculorum Gallinæ exsiccatorum ad ʒ. 1., rad. Filipendulæ ʒ. ß cum aqua Ononidis compos., & se exerceat quantum potest, & sursum per scalas, vel loca montuosa ascendat, vel celeri cursu per loca aspera, & inęqualia in curru trahatur; quod si hæc remedia deficiant eis substituantur Sem. milij solis, Saxifragiæ, Lappæ, Ocul. Cancr. an. ʒ. ß. cum succo Raphani, & Limonum, ac vino, addito Sacchar, vel cum Aquæ stipitum Fabarum ℥.iiij., Cinam. ℥. 1. cum gutt. viij. spiritus Salis. Sanguis Hirci etiam ad ʒ. 1. cum Aqua Ononidis, vel Decocto Alchechengi, Hederæ terrestris, Parietariæ, rad. Asparag. Veronicæ ad idem valet, sicuti Puluis Millepedum. Exterius applicentur Cucurbitæ secundum cursum vretherum, & etiam fomenta ex Parietaria, Malua, Anetho, Althea, Sem. lini, Fænugræci, Cæpa etiam sub cineribus cocta cum folijs Parietariæ, Butiro recenti applicetur ad formam Emplastri cum Oleo Scorpionum reni affecto; Quod si hæc desideratum non sortiantur effectum Balneum olei instituẽdum sumpto prius vno ex supradictis medicamentis. Pro præseruatione nec meliora, nec æqualia habeo dictis in superiori Consultat. solum addam aquam Betulæ a perforato arbore profluentem optimum esse præseruatiuum in simili dolore, poterit etiam experiri Syrupum ab Augenio descriptum in tom. suarum Epistol. 1. lib. 12. Epistol. 2. Vino infundatur per diem semper antecedentem Lignum Nephriticum, & eo vtatur in mensa. Lapis Isatis brachio lateris soliti affectionem pati ligatus, vel suprà renem affectum gestatus experientia docente non modicam affert vtilitatem; Modum conseruandi Aquam Betulæ vide in Zuelphero. Aroph. Paracelsi ab Helmontio in libro de Lithiasi prædicatur pro singulari præseruatiuo. Optima tandem Dieta remedijs coniungenda.

CON-

CONSVLTATIO CII.

De Diabete.

HOnestus Negotiator annorum circa quadraginta, temperamenti calidi, & sicci adusti scabiem contraxit ex equitatione longa, & potu vini generosi in magna quantitate, hæc frigore adueniente euanuit, & vrina copiosior cæpit mingi, adeòque aucta fuit intra sex menses istius copia, vt per multas libras excederet quantitatem potus, quamuis hic sit excedens ob magnam sitim, à qua diu noctuque affligitur, emaciatio totius jam apparet valdè manifesta, cum virium debilitate, ac prostratione.

In hac Historia Diabetes symptoma in excretis vrinosis secundum quantitatem, naturalem excretionem excedentem exprimitur, difficultas in perquisitione adæquatarum causarum hujus symptomatis robustioribus etiam ingenijs vim intulit, in his indagandis, si aliorum vestigijs pedem non figam, rationem tamen sequar ductam ab obseruatione eorum, quæ in hoc affectu contingunt, qua notum est plus vrinæ, & seri excerni, quàm sit quantitas humidi, & fluidi, quod per potum assumitur, vel à cibis solidis possit separari, vndè ex hoc capite concludendum est illam quantitatem seri excedentem copiam potus, à corpore separari, nec fluida in hoc contenta hanc quantitatem adimplere possunt, ex eo quod quotidie excreta vrina per quatuor, & quinque libras, & plus potum superet, & cibum, & si hæ deberent desumi à sanguine, quinque, vel sex dierum spatio totus esset absumptus, cum in vasis sanguifluis liquoris vitalis quantitas non excedat pondus librarum vigintiquinque, cum autem sanguis per menses perseuerante dicto vrinæ fluxu in dictis vasis conseruetur, concludendum est à sanguine non secerni illam humiditatem excretam per vrinam, & excedentem potus, & cibi quantitatem, sed à partibus solidis profluere, prout videtur conuincere earum, & totius corporis emaciatio, quasi à causa corrodente in humiditatem dissoluantur, & hanc puto esse sanguinem, qui

cor-

corrosiuis particulis imbutus circulatione per omnes partes harum portiones insensibiles abradit, & fluidas reddit, eo modo, quo Aqua fortis argenti partes imbibendo corrosione, pari fluiditate sibi æquat, vt non sint in ea distinguibiles, sed aquam fluidam immittentur, vndè sanguis in hoc casu verè potest dici Helluo, quidquid sit de illorum sententia asserentium hanc proprietatem sanguini conuenire etiam in statu ejus naturali, nulla enim alia causa potest assignàri partes solidas colliquans, & in humiditatem aqueam reducens, quàm hæc, nam in hoc casu non adest calor, vt in Hectica, cujus actiuitate partes resoluantur cum marcore, cujus causa non est reperibilis neque in deprauata sanguinis crasi nutritionem prohibente, cum manifestiorem habeamus in excretione vrinæ, alimentorum, & potus quantitatem excedente, & sanguinem in hoc Patiente colliquatiua, & acri facultate præditum esse scabies retrocessa demonstrat, cum humores illam generantes acredine polleant, vndè in retrocessu à sanguine absorpti acredinem ei communicasse non est dubitandum.

Modum quo fiat hoc Symptoma non est difficile ex præmissis declarare, dum enim sanguis per aromata, & Vina generosa corrosiua facultate deprauatus sua circulatione membra perlustrat vniuersa, vice nutrimenti debiti, & consueti ea corrodit, & particulas abrasas eadem acrimonia comminuendo in liquidam, & fluxibilem substantiam reducit, non absimilem à suo naturali sero, vndè serosior factus ex copiosa abrasione membrorum per renes circulando copiam ibi deponit, eo pacto quo serum secundum naturæ leges renibus consignat, & quia abrasæ partes non solum non restaurantur, sed omni humido priuantur ideò Emaciatio, & sitis in partibus huic sensui destinatis, & hoc confirmatur à dulcedine, quàm dicunt habere vrinas in diabete, cum hanc recipere sit facile à particulis pinguibus, & oleosis abrasis à membris.

Quod si quæratur cujus generis sit hujusmodi acrimonia, salsam esse respondeo, cum in hac virtus corrosiua valdè resideat, & hanc induxit in humoribus bilis alkalica, cum acido exaltato mixta, ad quod multum conducunt Aromata, &

Vi-

Vinum generosum, vt consideranti patere potest, nam vinum habet acidum intrinsecum augmentatiuum acidi naturalis, & spiritus sulphureos, & calidos bilem promouentes, & Aromata suo sale alkali hanc augent, & si salsedo in vrina non gustatur, prout contingere deberet posita sanguinis salsedine cujus naturam serum sequitur, id tribuendum est particulis pinguedinis, & carnis liquefactis illi comixtis, quarum benignitate seri acrimonia temperatur, eo modo, quo Aqua fortis per corrosionem corporum acrimoniam amittit, & hac ratione Diabeticorum Vrina dulcis est quamuis contineat partes salinas.

Ab hujusmodi notitia causarum elicitur sanguinis massam esse edulcorandam salsedinis contemperatione, & partium renutritione. Posthabita omni purgatione præterquam lenienti nisi aluus respondeat per clysteres, vel per benigniora medicamenta apta solum fæces educere, & prætermissa etiam sanguinis missione ad executionem memoratarum indicationum deuenirem cum vsu lactis omni alio esculento excluso, eo modo, quo aliquibus in vsu fuit pro podagræ curatione. Primo mane in aurora accipiat ℥ viij. lactis cum succo Maluæ, Boraginis an. ℥ I. ß. vel infundantur in lacte folia Maluæ, Boraginis, Violariæ, Nimphæ, rad. Altheæ, Liquiritiæ, Graminis, Consolidæ, sem. Papau., Psylij, fructus Sebesten, Iujubarum, posteà destillentur cauendo Empyreuma, & de hoc accipiat ℔ I. cum gutt. viij. tincturæ Smaragdi descriptæ ab Hartmano, & essentiæ Croci martis Crolij gutt. x. m. Post quatuor horas sumat pulmentum ex panne, vel Hordeo, vel Riso, vel Fare in lacte cocto, & post sex horas ℔ ij. lactis sumat cum extracto, vel sanguine rad. Simphyti à Quercetano descripti ad ʒ. ij. cum ℥ ij. Syrup. de Hibisco, & post quatuor horas aliud sumat Pulmentum modo superius descripto Potus sit Aqua pectoralis, vel Boraginis, vel Destillatum longum ex carne cum simplicibus superius descriptis in destillatione lactis. Poterit post pulmentum vti pro cibo Gelatina ex Cornu Cerui, vel ex pedibus Vituli Castrati, & Caponum, & tempore intermedio inter cibum pro siti extinguenda Emulsione Amygdal. dulc. longa cum aqua, Maluarum, Violarum, vel Boraginis, addendo Mucilaginem, sem. Psylij, Maluarum, & Cotoneorum

cum

cum dissolutione Gummi arabici, & Tragacanthæ, diu in hac regula perseuerandum, & tempore opportuno vtendum Balneo aquæ dulcis. Minori existente vrinæ profluuio benedicente Deo medicamentorum virtutem lac coctum exhibendum pro renutritione, & etiam addenda pro victu contusa carnium, & tunc poterit etiam addi pro medicamento aqua Calcis à Villisio proposita ad ℥. v., vel vj. ter in die, cum efficacia sui salis valeat resoluere sália Syluestria sanguinis, vt experimur in extrinsecis vulceribus, & Scabie, quæ extirpantur ab hujusmodi medicamento ad cujus exemplum alkalica volatilia, sed oleosa erunt etiam proficua, vt sunt Oleum Cornu Cerui, Charabe, & similia, cum videamus aquas fortes ab alkalibus demulceri.

CONSVLTATIO CIII.

De Vrina Lactea.

VIr ætatis annorum triginta quinque, temperamenti calidi, & sicci ignei, post violentum exercitium, & compotationem frequentem cum Amicis, de calore, dolore, & debilitate quadam circa lumborum regionem conquæri cæpit, ità ut pedibus stare non posset cum vrinæ copia, quæ elapsa hebdomada lactis instar mingi cæpit, sine dolore, fætore, & cum pauca depositione tenui sedimenti albi copia vrinæ pariter quantitatem potus non excedit, siti molestatur, appetitus dejectus, & modo currit mensis ab horum symptomatum incursu, cum virium languore, & macie.

Materiam ex qua Vrina alba redditur non esse Pus ex absentia fætoris concludendum est, neque Pituitam ex parua, & tenui dispositione sedimenti colligimus, excluditur etiam semen cum non adsit Gonorrhœa, multo minus possumus recurrere in hoc casu ad aliquod acidum superfluum in corpore redundans, quod sero paruis particulis alimentalibus, vel alkalicis multis crassiusculis impregnato mixtum, & per vrinam secretum ei albedinem inferat, eo modo, quo videmus acidum aliquod, aquis à laticinosis herbis extractis infusum has ad lactis formam reducere, cum in

Patiente proposito acidum ratione sui temperamenti in parua copia colligatur, & à bile redundante mortificetur, prout ostendit Appetitus prostratio. Vndè persuasus maneo prædictam materiam albam vrinæ mixtam esse succum nutritium alimentalem, seu chylum, & in hac opinione confirmor à macie, qua incipit corripi Ægrotans prouenıente à defectu alimenti per viam vrinæ excreto.

Quomodò verò contingat hujusmodi excretio chylosæ materiæ per vrinam potest explicari à triplici præsuppositione primo Chylum ratione bilis nimis volatilizatæ, & acris redditæ à violento exercitio, & à vini quantitate ad maximam tenuitatem ab illa esse deductum correspondentem teunitati seri, & cum hac figuram secundum suas particulas similem particulis seri acquisisse. Secundo ab eisdem causis massam sanguinis fuisse summè rarefactam ejusque texturam naturaliter ratione temperamenti ignei debilem, & facilè solubilem majorem contraxisse debilitatem, ità ut cum magna facilitate partes ipsius possint segregari. Tertiò ab actione caloris exercitij, & Vini fermentum renum fuisse multum exaltatum, & in sua actione intensionem acquisijsse, earumque substantiæ poros vltrà terminos naturales ab ea fuisse dilatatos. Dum ergo sanguis per renes circulatur ab harum fermento ità alteratur sanguis, vt ob sui tenuitatem, & compagem facilè solubilem sinat à tota massa separari vna cum sero inutili chylum, quem suo sinu recipit, & nondum mutationem in sanguinem passus est, qui cum habeat tenuitatem similem sero facillimè etiam, cum eo in poros substantiæ renum dilatatos admittitur, & vna cum eo excernitur albedinem vrinæ conferendo, eandem sortem chyli sequitur serum illud alimentale massæ sanguineæ in colore parum dissimili à Chylo, quod inseruit pro succi neruosi elaboratione, & nutritione partium spermaticarum vulgò dictarum, ex quo fit, vt in omni tempore, etiam ab alimentorum assumptione distanti vrinæ semper albæ appareant; hinc languor corporis, & macies in tali excretione materiæ alimentalis, partibus omnibus defraudatis suo nutrimento, qua de causa sitis etiam oritur exsiccatis fibris membranosis ventriculi à carentia alimentali, cui coadiuuant calor sanguinis, à quo renum

calor, & dolor non tam vellicatione acri partium sensitiuarum, quàm solutione, vel distractione partium excitata à motu violento, & perturbato effluuiorum calidorum.

Hinc patet pro Curatione, primò calorem esse moderandum, & bilis excessum reprimendum, ejusque abundantiam minuendam. Secundò sanguinis consistentiæ majori consulendum. Tertiò porositates renum constringendas, & fermentum earumdem reprimendum. Quartò maciem reparandam, his enim adimpletis, renum dolori, siti, & inappetentiæ satisfactum erit, quæ executioni mandare erit difficile, non tamen desperandum.

Minuemus primo Bilem cum Cassia, & Tamarindis, vel cum Mirabolanis citrinis, & Crem. tartari, ejusque excessum, & totiusque calorem emendabimus cum succo Plantaginis, Cicorei an. ℥. 1. ß. Aquæ Sonchi, Portulacæ, Menthæ ad robur ventriculi sustinendum an. ℥. 1. ß. Quod si Ventriculus hæc non patiatur paretur jus Pullæ in cujus ventre reponantur, hordeum Plantago, Portulaca, Cicorea, & Mentha per quindecim dies hoc vtatur, & reitererur vnum ex dictis Purgantibus in quantitate mediocri sanguinis missio à macie totius reicitur, ideò de hoc non loquor; Posteà Decocto Santal. omnium, rad Bistortæ, Tormentillæ, Consolidæ cum spirit. Alumnis dulcit. vtendum per multos dies, præmittendo Bolum ex Diascordio, Philonio persico an. ℈. 1. cum Croco mart. astring. Magist., Coral. an. ℈. ß. m. f. b. hoc enim secundæ, & tertiæ Indicationi satisfactum erit, & si hæc non conferant transeundum ad sanguinem Symphiti à Quercetano descriptum ad ℥. 1. cum ʒ. ß. spec. Diaplantaginis Mynschit in in aquis Plantag., & sumitatum Quercus an. ℥. ij., Syrup. Coral. ℥. 1., Caput mort. vitriol. rubif., & dulcif. ℈. ß. m. Macies alimentis optimi succi reparanda, & si ex aliorum symptomatum debellatione non remittat ad vsum lactis Vaccini deueniendum. Omni mane, & sero corpus fricandum, & posteà Vnguento resumptiuo vngendum.

CONSVLTATIO CIV.

De Vlcere Renum.

SAcerdos ætatis annorum sexaginta quinque, temperamenti calidi, & sicci à juuentute venationi deditus, & varijs erroribus in victus ratione, podagricis, & nephriticis doloribus in quadragesimo anno cœpit laborare, nunc vrinæ ardore, cum frequenti istius excretione, sed parua molestatur, vrina turbida apparet, ex improuiso duos calculos considerabilis magnitudinis spatio quatuor horarum emisit sine dolore, & turbatione, cum multi essent anni, quòd non senserat horum cruciatus, ab horum ejectione ardor in emissione vrinæ cessauit, sed hæc turbida adhuc eicitur cum colore ad albedinem accedente, sedimentum copiosum puri simillimum deponit, & fætidum, appetitus omninò amissus est, & quandòque à cibo vomitus sequitur, febris adest continua, & lenta, cum macie, sanguinem per vrinam nunquam tamen excreuit.

Vlcere renum laborare prædictum Patientem ad euidentiam ostendit Vrina alba cum sedimento puri simillimo, copioso, & fætenti; Hujus morbi solutæ vnitatis, causa immediata fuerunt calculi diu in renibus gestati, vt colligitur ex spatio temporis, in quo immunis extitit à doloribus Nephriticis, & à magnitudine calculorum, quæ longam istorum moram in renibus arguunt, siue cum illa generationem sumpserint, vt vult Helmontius, siue paulatim per additionem nouæ materiæ ad hanc peruenerint, à tali enim magnitudine non admittebatur quælibet causa pro motu, sed pro leuiori, & imbecilliori resistentiam habebat, hinc pro deficientia causæ mouentis longa in renibus successit Calculorum mora, qui foueam in illis suæ magnitudini correspondentem impresserunt, & paulatim sua adhæsione, confricatione, & asperitate renum substantiam corroserunt, vndè vlcus, & pars vlcerata sanguinem per eam circulantem corrumpendo in pus conuertit, quod per vrinam excretum hanc turbidam reddit, quia intra vrinæ porositates remanet ob æqualem

grauitatem cum hac, vel sero ita miscetur per perfectam vnionem, vt non possit separari, à pure semper magis augebitur vulcus, non solum quia sua corrosiua qualitate abradet particulas partis, sed etiam, quia sua humiditate has macerando, ita disponet, vt per se putredinem, & dissolutionem accipiant. Ab halitu vulceris ventriculus renibus suppositus in suo fermento ità alteratur, vt à sua naturali conditione degeneret, actionem qua appetitum excitat amittendo, & quandòque irritatus à dictis halitibus ad vomitum impellitur. Sanguis per vlcerosam partem circulans putrida corpuscula imbibendo fermentum colligit, ad præternaturalem, sed lentam efferuescentiam, vndè febris, & ab ijsdem concipit acredinem, vel salsedinem, vel austeritatem, per quas modum partes nutriendi amittit, vndè Macies; Sanguis in principio hujus corrosionis nunquam visus, quia incidit in partem capillaribus vasis, & horum extremitatibus vltimis donatam, vndè sanguis ab his exiens paruus, & à calculo supersedente detentus, non potuit exire statim, & mora in pus conuersus est; ex quo colligitur modus quo factum fuit vulcus sine sanguinis effusione, quòd dubium incutere poterat, an esset vulcus in renibus, & ex data ratione, & ex signis superius demonstratis redditur euidens vlceris existentia. A puris abundantia moti calculi, & ad vretheris principium præcipitati descenderunt per illorum cauitatem sine dolore, quia sensim moti sunt, & quia secum trahendo puris quantitatem, ab istius humiditate forsan ità emolitæ fuerunt fibræ horum Canalium, vt potuerint dilatari sine diuulsione violenta partium. Ardorem vrinæ prouenisse à calculo certum est, cum eo excreto euanuerit, causa autem fuit, quod transacto calculo ab vretheribus in vesicam, ibique per aliquod tempus detento sua asperitate fibras membranosas, quibus incumbebat vellicando pruritum, cum mingendi desiderio efficiebat, & per membranosas fibras taliter affectas vrina transeundo, suæ acrimoniæ distractionem partium majorem coniungendo, & vellicationem ad frequentem vrinæ ejectionem vesicam inuitabat, dolorosumque ardorem causabat, ejecto vero calculo liberæ fibræ membranosæ vesicæ ab illius compressione, & distractione, finis factus ardori Vrinæ, & frequentiæ mingendi.

Quod

Quod desiderandum est in hoc Patiente, est vlceris curatio, quæ perficitur prius abstersione, & mundificatione deinde consolidatione, causa cum fuerit calculus, & hic jam excretus fuerit nullam exhibet indicationem, verum tamen est cum sit subiectus doloribus, tam nephriticis, quàm podagricis humorum acrium quantitatem cumulare in sanguine ex partium indispositione valet, vndè hic dulcificandus, & indispositio acidum, & calculi, & podagræ causa præter naturam congregans alkalicis corrigenda, maciei etiam occurrendum.

Purgato corpore leni medicamento ex Manna, abstergemus vlcus cum ℔. 1. Seri Caprini depurati, & ℥. iij. Hidromelitis per decem dies, posteà consolidabimus illud cum Decocto vulnerario Quercetani præmittendo bolum ex Therebentina ad ʒ. ij., Balsami orient. ℈. ß., Trocisch. Alchechingi cum opio, & sine an. ℈. 1., Ocul. Cancr. ʒ. ß. cum puluere fol. Hiperici f. b. per mensem in hoc insistendum, quod acidi generationem etiam prohibebit: posteà ad vsus lactis Asinini Chalybeati deueniendum incipiendo ab ℥. v., & paulatim augendo quantitatem vsque ad ℔. 1., & etiam ℔. 1. ß. præmittendo tale Bolum. ℞. Aloes s. p. ℈. ß., Bezoartici mineral. igne reuerberij fixati gr. viij., Balsami sulphuris succinati ℈. ß., Trocisch. alchechingi ℈. ß. cum succo Equiseti q. s. f. b. per alium mensem, & etiam plus continuandum hoc remedium, quo & sanguinis massa dulcificabitur, & vltimo poterit etiam vti Aqua ad Gonorrhœam Quercetani ad ℥. ij, & sanguinis symphiti ejusdem ℥. 1. Maciei occurremus optimis alimentis, & præcipuè cum pulmento parato ex carnibus ranarum contusis suoque jure dissolutis, addendo amygdalas contusas, & dissolutas pro pulmento dissoluemus eodem jure farinam Hordei, Oua, & Butirum Aqua ex Ranis destillata sit pro potu, & pro inappetentia ante cibum summat gutt. v., vel sex Balsami salis.

CON-

CONSVLTATIO CV.

De Sanguinis Mictione.

NObilis Vir ætatis annorum sexaginta, temperamenti adusti, doloribus nephriticis subiectus mense præterito, cum valdè se exercitasset in motu, vrinam sanguinolentam emisit, per quietem sine sanguine reddebat, & quotiescumque quiescit, vel paruo motu se exercet, vrina nullam habet mutationem, sed in motu parum citato, & longo semper sanguini mixta redditur, in victus ratione temperatè viuit.

A' renibus sanguinem prodire hujus mixtio cum vrina comprobat, & calculosa affectio Patientem affligens idem persuadere potest, hæc enim vitiatam renum structuram secundum poros connotat, per quam hi humores crassos admittunt, vt superiori Consult. docui, & quæ pro admissione sanguinis sufficere potest, & hujus exitus per solum motum, à quo renes incalescunt, & defatigantur confirmare magis valet, & sanguis post dictum motum exiens manifestum reddit talem excretionem exequi per aperitionem, seu verius dilatationem pororum substantiæ renum, per quos serum à sanguine separatum transcolat, quæ tanta fit, vt sanguinem vna cum sero admittat.

Hujus dilatationis causam puto fuisse calculos antecedenter in renibus pluries induratos, & excretos, cum magno cruciatu, qui sua pressione fibras poros circumdantes laxarunt, eo modo, quo à pressione corporis duri supra carnem, vel à contusione, fibras carneas laxari obseruamus, talis pororum laxitas, ab attritione motum sequente, à calore rarefaciente, ab eodem motu excitato, & ab impetu sanguinis ab arterijs eructati in substantiam renum, incrementum suscipiens fit major, vt apta sit aditum per pororum cauitatem sanguini vna cum sero concedere, vt supra dictum fuit, & quia in quiete fibræ concidunt, nec adest attritio fibrarum, nec calor, nec impetus sanguinis,

&

& consequenter pori magis constringuntur, ideò sanguis non exit, quia hujus particulæ porositatibus hoc modo constitutis non configurantur.

Video locum esse suspicandi sanguini viam aperiri à calculo in renibus contento, qui in motu citato, & longo agitatus, & commotus suis inæqualitatibus, & asperitatibus aliquas renum particulas confricando corrosionem in aliquibus vasis capillaribus inducit, per quam sanguinem profundunt, & hanc suspicionem auget calculosa indispositio reddens probabilem calculi existentiam in renibus.

Tollitur vero hęc suspicio considerando nullum adesse signum calculi sua præsentia renes affligentis, qui est dolor obtusus, & sensus grauitatis in renum regione, nec arenulæ, nec materia viscosa in vrinis sine sanguine excretis apparent, quibus facile potest confirmari dicta suspicio, præterquamquod mihi persuadere non possum vas aliquod esse exesum, & sanguinem continuo non profluere, cum sanguis continuo per corrosum vas circuletur, & à corrosione via pateat aperta. Id cirò in declarata sententia hæreo, dum per hanc interpollatus sanguinis fluxus à motu, persuadenti ratione explicatur.

Ad tollendam hanc malam indispositionem, quæ majora minatur pericula corroborandæ fibræ substantiæ renum, humorum acrimonia, quæ ratione temperamenti eis impartitur demulcenda, ne fibræ laxatæ corrodantur, vndè isti minuendi prius, quod obtineri posse spero, maximè attenta inuictus ratione Patientis temperantia.

Primo ergo lenita aluo cum Manna ad ℥. iiij. dissoluta in aqua Violarum, & ℥. ß. Cremoris tartari; Præparantia humori acri adaptata propinanda, ex succo Maluæ, Boraginis, & Equiseti, ad adstrictionem pororum an. ℥ I. cum Aqua Boraginis, Buglosæ an. ℥ ij. per septem dies continuandum in his, misso sanguine in vno ex his diebus à vena basilica ad quantitatem correspondentem virtuti Patientis. Transactis his diebus reiteretur idem Purgans, & pro adstrictione, & corroboratione sequentes Boli sint in vsu. ℞. Therebentinæ ℥. I., Balsami orient. ʒ. I., Lapidis Lincis, Iudaici, Spongiæ an. ʒ. I., Ocul. Cancr.

℈. iiij.,

℈. iiij., Acaciæ, Hypociſtidis an. ℈. ij., Lapidis Ematitis ʒ. 1., Caput mort., vitriol. rubif., & dulcif. ℈. iiij. m., & cum ſucco Equiſeti q. s. f. b. num. xvj. de quibus capiat nu. ij. omni mane ſuperbibendo Aquam Quercetani contra Gonorrhœam, per multos dies, in horum vſu perſiſtendum, & vltimò loco ſubſtituendæ Aquæ Villenſes more ſolito, quæ ſi non proficiant vtatur ſucco Poliganij ad ℥. iij. cum ℈. 1. Spir. terræ ſigillatæ. Curandum denique, vt à Calculo præſeruetur cum Iulepo ex Therebentia, cui admiſceantur ſem. Dauci pulu., vel cum Aroph Paracelſi ab Helmontio deſcripto, & alijs remedijs ſuperioribus Conſultationibus deſcriptis, ſeruata ſemper optima victus ratione.

IN.

SYLABVS
RERVM NOTABILIVM.

A

D

E

F

Hæ-

I

L

M

N

O

P

T

FINIS.

ERRATA CORRIGENDA

Leuiora aut omiſſa P. L. corriget.

Pag. 1. Lin. 18. Quamuis leg. ex quo
P. 1. l. 19. diſponat leg. impartita
P. 3. l. 3. determinatur leg. determinat
P. 3. l. 26. eodem leg. hac
P. 3. l. 27. infert. leg. inferunt
P. 4. l. 26. partes leg. parietem
5. l. 27. naturalem leg. naturalem excludat
5. l. 28. neruorum leg. neruorum cardiacorum
5. l. 30. ſe mouentes leg. moueatur, &
8. l. 8. laceſſita leg. laceſſitæ
8. l. 8. afficitur leg. afficiuntur
10. l. 18. quem leg. quam
12. l. 28. colluien. leg. colluuiem
13. l. 8. fuditer leg. funditur
13. l. 13. munure leg. munere
18. l. 15. perficiendum leg. perficiẽdam
19. l. 5. & coagulatur leg. coagulatur
21. l. 33. Salinarum leg. acidarum
21. l. 35. percepta leg. concepta
22. l. 2. & quia leg. &
22. l. 3. Sanguine tenuiori reddito leg. quia ſanguis tenuior redditus
24. l. 8. confirmationem leg. conformationem
24. l. 9. habent leg. habeant
24. l. 10. determinatur leg. determinantur
26. l. 34. neceſſario leg. neceſſaria
28. l. 16. cooperatur leg. cooperat
36. l. 16. vernis leg. venis
43. l. 33. vndè coacta leg. coacta
66. l. 18. aperta leg. apertis
66. l. 19. orificia leg. orificijs
67. l. 20. ſenſu communi leg. ſenſus cõmunis
67. l. 27. mouentibus partem leg. mota pars
73. l. 14. deductiones leg. ad deductiones
74. l. 15. caſſiuſculas leg. craſſiuſculas
75. l. 3. attenuaionem leg. attenuationem
78. l. 20. poſſibilia leg. impoſſibilia
78. l. 27. ob leg. qui ob
78. l. 28. vndè nec leg. nec
82. l. 24. cum leg. dum
82. l. 36. vaſi leg. vaſis
86. l. 1. impeditoque leg. impediturq;
90. l. 36. donata leg. donati
93. l. 27. earum leg. eorum
98. l. 17. ad leg. ab
103. l. 25. præcipitarentur leg. præcipitarent
103. l. 26. attenuarentur leg. attenuarent
103. l. 34. & leg. vt
116. l. 8. nimiam leg. nimia
126. l. 5. deſſigna leg. deſignat
126. l. 11. prohibenter leg. prohibentem
128. l. 3. fouere leg. fauere
138. l. 13. qui leg. quæ
138. l. 14. eos leg. hanc
138. l. 24. præualere leg. præualet
142. l. 1. dilatationi leg. dilatationis
142. l. 27. quibus leg. quo
145. l. 26. venas leg. renes
142. l. 32. & leg. eſt
142. l. 33. rediquat leg. redigantur
150. l. 29. [nappetentia leg. appetitus]
152. l. 12. caronſæ leg. neruoſæ
217. l. 14. delatus leg. defertur
217. l. 18. membranas fibrarum leg. fibras membranarum
221. l. 20. rareſaſta leg. rarefacta
224. l. 11. portione leg. portio
224. l. 12. incapace leg. incapaci
224. l. 14. cumulata leg. cumulatur
227. l. 5. quæ leg. quam
232. l. 21. ſentiri leg. non ſentiri
235. l. 21. vt tota leg. tota
235. l. 22. afficiatur leg. afficitur
239. l. 10. repreſentandum leg. ad repreſentandum
239. l. 30. organum motum leg. moto organo
241. l. 20. dictas leg. dictas partes
248. l. 11. filis leg. bilis
248. l. 12. ermentum leg. fermentum
248. l. 34. & conſeruati leg. conſeruati
251. l. 34. ob leg. dum
252. l. 36. communicatos leg. communicati
255. l. 4. ſenſum in eis excitat leg. ſenſus in eis excitatur
255. l. 3. ſic leg. ſed
255. l. 18. eodem leg. eorum
270. l. 9. impedimenta ſuperata leg. impedimento ſuperato
284. l. 18. ita auctus leg. auctus
287. l. 11. cuius addendo leg. huic addito
304. l. 28. laxitatem leg. laxitate per
307. l. 20. in bile leg. bilis
307. l. 21. volatilitas leg. volatilitate
307. l. 21. chylus craſſus leg. chylum craſſum
307. l. 22. tranſmiſſus leg. tranſmiſſum
312. l. 10. conſeruans leg. conſeruantem
315. l. 8. irritamento leg. irritamenti
332. l. 16. deprauatio leg. deprauationi